

ס פ ר

תקוני הזהר

מהתנא האלקי

רבי שמעון בר יוחאי זי"ע"א

שבעים פנים לתורה במלת בראשית

עם הביאור

מעלות הסולם

המפרש כל דברי הזהר במלואם הן הענינים הפשוטים והן המקומות הסתומים, ואין מלה אחת בלי פירוש המפנה כל מוקשה בגלותו אדני החכמה ונותן דרכי תבונה בכללות כתבי רבינו האר"י ז"ל.

גם עם

חלופי גרסאות

מביא כל שינוי נוסחאות מכל הדפוסים משנת שי"ח עד היום.

מסורת הזהר

מראה מקומות לכל ענין בג' חלקי הזהר, תקוני זהר וזהר חדש ותקונים חדשים.

מאת המקובל האלקי מרן האדמו"ר רבי יהודה צבי ברנדזווין זצוקלה"ה

מתבר פירוש מעלות הסולם על ספר השמטות הזהר והגהות ומ"מ על כתבי האר"י זי"ע"א

חלק כד

תקונא חד ועשרין - תקונא עשרין ותריין

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמ"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרת (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. ג"י : גימטריה. (צדופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ו' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא ובדולחא, קרומא דאירא, רעוא ומצחא, עמר נקא, סקוחו דעינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, סה. ג"ס : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גזרה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד" : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דז"ג : דהוד וגבורה. דו"ב : דבר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס זולצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : זכל זה. דלפ"י : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תנין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דעיב סיג מ"ה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומת, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קדימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

ה"י"ע : השם ירחם עליה. ה"א"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני הה"ן של שם הוי"ה. ה"ה"ד : הוא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היה. ה"י"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). ה"ל"ל : הו"י ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"ג : הכא נמי. ה"נ" : הנוכח. ה"ג"ל : הנוכח לעיל ; הנוכח למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצוסין ; הכי פירושו. ה"ק' : הקדוש. ה"ק" : הכי קאמר ; ה' קצוות. ה"קב"ה : הקדוש ברוך הוא. ה"קסה"ז : הקדמת ספר הוהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. ה"רמ"ק : האלקי רבינו משה קודרובירו. ה"שי"ת : השם יתברך. ה"ת" : ה' תתאה. ה' תחתונות. ה"תפ"א : התפשטות א'. ה"תפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אנסין ; ארך אפים. אב"א : אהוד באהוד. אב"ג : אנא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות בעליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר דלא גרסינן. א"ה, א"ו"ה, אזה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלבנה. אר"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. אר"ח : אור תוהר. אר"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. אר"מ : אור מקיף. אר"נ : אריך ונוקבא. אר"ס : אור פנימי. אחב"פ : אהוד בפנים. אח"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוון חוטם סה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר דב ; אל דחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדוים אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעד"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באודא רבא. באדר"ו : באודא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה' ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בנין כן. ב"ד : בית דין. בד"א : כמה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בחיילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד : בחינה ב' ג' ד'. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"ג : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי ההי) ; בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאזנים, עקרב, קשת, גוי, דלי, רגים, ט"ת : ט

תחתונות

9

י"א : יש אומרים ; יש איסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גפן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הויה). י"ה"א : גי מלאים של שם הוי"ה יודין ההין אלפין. י"ה"ב, י"ה"כ"פ : יום הכפורים. י"ה"ד : יהי רצון. י"ו"ב : יום כפור. י"ו"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. י"ט"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הוי"ה ואדני. י"י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ד : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כ"א"ו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ו"ל : כל אומה ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמר. כ"ה : כתוב הכא. כ"ה"א : כן הוא אומר. כ"ה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כ"ה"ג : כל המוסיף גורע. כ"ה"ג : כן היא נוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' ; וכולה : (לאמור) : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כו"כ : כן וכך. כו"פ : כלל ופרט. כו"פ"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כ"ח"ב : כתר, חכמה, בינה. כ"חב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כ"ח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ידבו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב באן. כ"ל"ז : כלי זיין. כ"ל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כ"מ"א : כמה דאת אמרת. כ"מ"ש : כמו שכתוב. כ"מ"ש"א : כמו שאתה אומר. כ"מ"ש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כ"נ"ג : כנסת הגדולה. כ"נז' : כנזכר. כ"נ"י : כנסת ישראל. כ"נ"ל : כנזכר לעיל ; כן נראה לי כנלע"ד ; כן נראה לפי עניות דעתי. כ"ס"ב : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כ"צ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כ"ש"ד : כללו של דבר. כ"ש"כ : כל שכן. כ"ש"ו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כ"ש"ט :

ואכ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום להתאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש"י : ובשעה. וגו' : וגימיר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמזיא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ר : וזה הדין. וז"ל : זוה לשונו. וזה"א : וכן היא אמר. וכו' ; וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המסטר עד הסוף, אף אם אין סימן נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועל כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ר' קצוות. וש"נ : ושם גסמן. ו"ת : ר' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ו : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ו : זה בזה. זה"ז : זמן הזה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרון) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ו : זה מזה. זמ"ן נק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ר' תחתונות. זת"ו : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חז אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול עם הארץ. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד ואו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוה"מ"ס : חול המועד סוכות. חוה"מ"פ : חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חג"ה : חנוכת הבית. חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הכא. חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טיפאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תגין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המולות ; טלה, שיר, תאומים, סרטן, אריה, בתולה,

כחר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר
תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתהז"ל : כתקון
חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב :
מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא
ברסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי ל"א :
לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה :
לכנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל :
לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם
יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל
אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא.
לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד :
למה הדבר דומה ל"ג : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל :
לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לעיבה
סיג. מ"ה. כ"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט
נדול. לפמש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי
ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן.
לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ;
לא שנו ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון
הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים
א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור
הגדול ; מאור הגולה. מארו"ל : מאמר רבותינו זכרם
לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן
בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו :
מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן
יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין
דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה
דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי
אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"ג : מדרש הנעלם.
מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום.
מ"ה : מספר היה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך
העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה
הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ;
מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי
השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מסי ולא מטי.
מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס :
מותא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק :
מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה
ד'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח
טעות. מטטרון"ן : שם מלאך. מ"י : בי אותיות משם
אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לך. מלה"ד :
משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת :
מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ;
מאוי מתניתין ; מארי מתיכתא ; מאי משמע ; מראה
מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי
המלכים. מו"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין.
מו"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר
סבר ; מותא סתימאה. מטה"ז : מסורת הוהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוכ. מע"ה : מעלה
עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת
לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם
הויה כאותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו
השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. משא"ב :
מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה
תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר
כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רסאים,
עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח הוד, יסוד. נהי"מ :
נצח, הוד, יסוד, מלכות. נ"ו : נע וגד ; נעשה ונשמע.
נוק' : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל :
נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע :
נוקבי עינים ; נשמתו עזן ; נוחו עזן. נ"צ : נחמת
ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ;
נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י :
נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינת
נת"א : נקידות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות.
ס"ב : סימן כרכה. ס"ג : (הו"ה) כמילוי יודין ואלף
בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא
דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סר"ה : סוד
הכתוב. סר"ס : סוף סוף. ס' : סימן. ס"י : ספרים
ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל :
סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאכותא. ס"נ :
סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק.
ספ"י : סכר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר
תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; עיין
אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב :
(הויה) במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבגע"מ : עוה, כשה,
גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ;
על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על
על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. עד"ו : על
ע"ה : עליו השלום ; עשרת הוברים ; עם הארץ ;
עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם
הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש :
עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם
הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים.
עו"ו : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם
זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ;
עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י :
על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר
הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום
כפור. עי"ז : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ;
עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עכד כנעני.

עכ"א"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עד כל זה. עכ"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכית. עמוד"א : עמודא דאמצעיטא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
 עקודים, גקודים, ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמס"ב : ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. עע"ו : עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"י"ט : על
 צד היתר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחמים ; על תנאי.

ש

ש" : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;
 שלישי א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"כ :
 שכירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ש : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנת
 חנם ; שבת חנוכה. שר"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער ממרי דבי שמעון
 בן יוחאי. ש"ג : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ד' חיות המרכבה) שור,
 גשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שלישי
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שלח
 צבור. שצ"ם חנב"ל : (ו' כוכבי לבת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם ר' ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שלישי תזחון.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת
 הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנזא יתבונן כמהרה
 בימינו אמן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ו : תקוני זרה.
 ת"ח : תא הוי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
 תתה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילן בתלת.
 תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת בהנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי גוססאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תסארת.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : מסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
 ורביה. פי' : פירוש. פי"י : פושעי ישראל ; פועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"ג : פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פרא"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צ"א"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קל"י : קליפות. קמ"ל : קא
 משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א ; ר"י ; אכא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים הסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חייני אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בהינתנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם חכותם חכות אבותם חכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“, כי ה'
יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי...“

(רא) ובהווא זמנא דמתעברין ד קדרותא וזשוכא מנשמתא מיד ל כל הנשמה תהלל יה. ומאן אינון אלין חשוכין. אלין סמא"ל ונחש. ומאן גרים לון לשלטאה עלייהו. אלא רזא דקרא אוליף, (ח) כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם. ודוד בגינייהו אמר (ג) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

(רב) ה ובהווא זמנא מה דהוו שלטין חשוכין על נהורין דעינין, מתהפכין נהורין ושלטין על חשוכין. ורזא דמלה, שופר מהופך, קדמ"א, זק"ף קט"ן, ההוא דאתמר ביה (ס) קטנתי מכל החסדים ומכל האמת ו אודקף, ואקרי זקף גדול. ואין אמת אלא תורה, הה"ד (ט) תורת אמת היתה בפיהו. (רג) ובהווא זמנא מתהפכא כרטיא ז מדינא לרחמי, ח ודא היא רזא דאוקמוה מארי מתניתין, צדיקים מהפכין מדת הדין למדת רחמים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד נ"א חשך וקדרות (מנטובה).	ז כל הנשמה תהלל (תהלים קג) זהר תרומה דף
ה נ"א בהווא (מנטובה). ו נ"א ל"ג אודקף ואקרי	רצ ציון ס'. (ח) כי אם עונותיכם (ישעיה נט) זהר
זקף גדול (מנטובה).	משפטים דף קלג אות תכ ציון ד'. (ג) גל עיני
ז נ"א דדינא (מנטובה). ח נ"א ודא היא דאוקמוהו	ואביטה (תהלים קיט) ז"ח כרך כ' יתרו דף ט'
ול"ג רזא (מנטובה).	אות לה ציון ל'.
	ס קטנתי מכל החסדים (בראשית לב) זהר וירא
	דף קא ציון ג'. (ט) תורת אמת (מלאכי ב) לציל

מעלות הסולם

לשולטים על החשוכים, וסוד הדבר, הם הטעמיים, שופר מהופך, קדמ"א, זקף קט"ן, והפירוש הוא, שאותו שנאמר בו קטנתי מכל החסדים ומכל האמת, שהוא ז"א הנקרא יעקב, הזדקף ונקרא זקף גדול שמאיר באורות דג"ר בסוד ישראל שהוא אותיות לי ראש. ואין אמת אלא תורה, זהו שכתוב תורת אמת היתה בפיהו.

(רג) ובהווא זמנא מתהפכא וכר': ובעת ההיא שמאירים המוחין דג"ר, שהם גדלות, מתהפך הכסא מדין לרחמים, וזהו הסוד שהעמידו בעלי המשנה (יבמות סד.) צדיקים מהפכים מדת הדין למדת הרחמים. ביאור המאמר: ד' אותיות של שם הוי"ה שהן: חכמה, בינה, ז"א הכולל חג"ת נה"י, ומלכות. נקדאות בדברי הזהר והתקונים, בשמות: יראה, אהבה תורה, ומצוה. י' שהיא

(רא) ובהווא זמנא דמתעברין וכר': ובעת ההיא שמעבירים השחרות והחשך מן הנשמה, מיד כל הנשמה תהלל יה. שואל ומי הם אלו החשוכים, ומשיב הם סמא"ל ונחש, היינו לילית שהיא הנקבה של סמא"ל. שואל ומי הגורם לשלוט עליהם, כלומר: שיהיו להם אחיזה בתורה ומצות של התחתונים שהם סוד ו"ה, בשליטה חזקה להפריש היחוד בין י"ה לו"ה. ומשיב, אלא הפסוק מלמד אותנו הסוד, כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם. ובשבילם אמר דוד, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

(רב) ובהווא זמנא מה וכר': ובעת ההיא שמעבירים את לבושי הקליפות ולא נותנים להם שום אחיזה בקדושה, מה שהיו שולטים החשוכים, שהם סמאל וילית, על אודות העינים, מתהפך, והאורות נעשו (דפו"י דף ג' ע"א)

מעלות הסולם

לכל פרצופי אצילות, ומוחין דחכמה נקראים עינים: (הקדמת ספר הזהר אות ו') ובינה דא"א יצאה מראשו, מחמת המלכות שעלתה אל החכמה וסיימה שם את מדרגת הראש דא"א, בסוד סגירת העינים שהן חכמה. אמנם הבינה היא נחלקת משום זה לב' בחינות: ג"ר, וז"ת. מטעם כי בינה ממקורה עוד בעשר הספירות דאוד ישר אין מטבעה לקבל חכמה כלל, אלא אור חסדים בלבד, כי משום זה יצאה מחכמה ונקראת בשם בינה, בסו"ה כי חפץ חסד הוא ולא חכמה, אשר ע"כ אין יציאתה מראש א"א לגוף פוגם בה כלום, שהרי אפילו בעת שהיא נמצאת בראש א"א, אינה מקבלת חכמה, ולפיכך אין בה שום פחיתות מחמת עמידתה למטה ממלכות דראש א"א, ונחשבת גם עתה לבחינת ראש גמור, כאלו לא יצאה כלל מראשו של א"א, והיא נתקנת בסוד אר"א עלאין המלבישים לא"א מפה עד החזה, ונקראת י' של שם הוי"ה: אבא עלאה ה"ס י' הפשוטה, ואמא עלאה היא המילוי ר' ד', של יו"ד. זוהי בחינה הראשונה של בינה, ובחינה ב' היא ז"ת דבינה, שהן מבחינת התכללות זרין בבינה, שז"ת אלה הן שורשים של זרין הנמצאים בבינה, והן צריכות להארת חכמה בשביל להתאיר אל זרין, ז"ת אלו נפגמו מחמת מציאותן בגוף דא"א שנעשו למחוסדי חכמה, ולר"ק בלי ראש, ועליהם נאמר בזהר אבא הוציא את אמא לחוץ, היינו מחוץ לראש א"א והם נקראים ישסו"ת המלבישים לא"א מחזה עד הטבור, וה"ס ה' ראשונה של שם הוי"ה, כי ה"י שבזו"ת של ה' בעת שמתחילים לכתוב את האות, ה"ס ישראל סבא, ואות ד' של ה' זו ה"ס תבונה, ואות ר' בלי ראש שבתוך ה' זו ה"ס ז"א במעי התבונה. (ע"ח ח"א שער הזווגיט פרק ד') והבנים של ישסו"ת הם זרין והם מלבישים לא"א מטבור ולמטה עד סיום עולם האצילות.

וז"ס הפרסא שבגוי מעוהי דא"א, המתחלת מחזה דא"א, כי היא כח המלכות שבראש א"א המוציאה את ז"ת דבינה לחוץ מן הראש ומונעת

שהיא חכמה נקראת יראה. ה' ראשונה שהיא בינה. נקראת אהבה, ו' שהיא ז"א נקראת תורה, ה' התחתונה, שהיא מלכות נקראת מצוה. (השמטות לספר הזהר בראשית אות של"ג וזהר נשא אות ל"ז) וכתר הוא השורש, ומרמוז בקוץ העליון של ה"י, ובשמות של הפרצופים נקרא כתר בשם א"א, ואר"א עלאין ה"ס י' של השם הוי"ה, וחכמה, וישסו"ת ה"ס ה' דאשונה ובינה, ז"א ה"ס ר' הספירות חג"ת נה"י והיא נקראת ו' של שם הוי"ה, ומלכות ה"ס נוקבא דז"א וה"ס ה' אחרונה של השם. כי פרצוף א"א הוא הכלל של כל עולם אצילות, המאיר לכל העולמות דרך הלבושים שלו הנקראים אר"א, ישסו"ת, זרין, שהם: יראה, אהבה, תורה, ומצוה. כי א"א עצמו נקרא ג"כ בשם חכמה סתימאה, משום שחכמה שלו נסתמה בראשו עצמו, ואינו משפיע ממנה כלום אל העולמות, ורק בינה שלו היא המאירה אל העולמות, ולכן נקראת בינה דא"א בשם ראשית, להיותה הראש והשורש לכל המוחין המאירים אל העולמות, ונקראת יראת ה', בסוד הכתוב ראשית חכמה יראת ה' וכן יראת ה' ראשית דעת, כי המוחין הם חב"ד, אמנם החכמה של המוחין אינה חכמה ממש דא"א, אלא בינה דא"א כשהיא עולה לראש א"א היא חורת שם להיות חכמה, ומשפעת חכמה אל הפרצופים והעולמות, ונמצא שבינה שה"ס יראה היא ראשית אל החכמה, וכן היא ראשית אל הדעת, כי דעת ה"ס שורש זרין שע"י המין שזרין מעלים אליה, היא עולה לראש א"א לקבל חכמה, ולכן גם זרין מקבלים חכמה ממנה ולכן כתוב יראת ה' ראשית דעת, וענין יציאת בינה מהראש של א"א וחודתה אל הראש הוא נקרא פתיחת עינים וסגירתן, כי מלכות דראש א"א נקראת פתחי עינים כי ספירת החכמה של ע"ס דראש נקראת עינים, ונודע שאין בראש א"א אלא כתר חכמה לבד, ולכן המלכות שלו נקראת פתח עינים, כי בפתיחתה עולה בינה אל הראש ומושפעים המוחין דחכמה מראש א"א

מעלות הסולם

שה"ס ו"ה. ולכן לא נשאר במדרגה מן האורות אלא ב' אורות שהם נפש דוח המתלבשים בב' הכלים שה"ס ו"ה. וג' האורות שהם נשמה חיה יחידה חסרים מן המדרגה. מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות שבשעה שאין במדרגה רק ב' כלים, הם בהכרח הכלים העליונים, שבהם נכנסים האורות התחתונים תחלה שהם רוח נפש, וג' האורות העליונים נשמה חיה יחידה חסרים בהם מחמת שאין להם כלים להתלבש בהם. (ע"י בפתיחה לפירוש הסולם אות י') כי ג' הכלים התחתונים ששייכים לישס"ת וזרין שה"ס ו"ה שהם מחצית התחתונה של המדרגה העליונה ירדו לתוך המדרגה התחתונה כנ"ל.

אמנם בדבר הזה הוכן הקשר והאפשרות להעלות כל מדרגה תחתונה אל המדרגה העליונה שלמעלה הימנה, כי יש כלל שהעליון היורד לתחתון נעשה כמוהו, וכן התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ולפיכך במצב הקטנות של המדרגה, דהיינו בעת שעלתה המלכות המסיימת לבינה והוציאה את בינה ותו"מ אל המדרגה שתחתיה, נעשו אז בינה ותו"מ אלו למדרגה אחת עם המדרגה התחתונה, כי העליון היורד לתחתון נעשה כמוהו. אבל ע"י עליית מיין נוקבין מתורה ומצות של התחתונים, נמשכת הא"ה עליונה מחכמה ובינה, דא"ק, המוציאה בכל המדרגות את המלכות מן הבינה ומורידה למקומה (ע"י בזהר ויקהל אות ק"ל בסולם מאמר עליית התפלה) שאז הבינה ותו"מ שנפלו לתוך המדרגה התחתונה חוזרים אל המדרגה העליונה, ולוקחים עמהם גם את המדרגה התחתונה ששרו בתוכה בעת נפילתם, כי משום שנעשו למדרגה אחת עם המדרגה התחתונה בעת נפילתם, אפשר להם להעלות אותה עמהם בעת שהם חוזרים למדרגתם העליונה השייכת להם, ולפי הכלל שהתחתון העולה למקום העליון נעשה כמוהו, נמצאת עתה המדרגה התחתונה, שמקבלת כל המחזין והאורות הנמצאים בהמדרגה העליונה.

ח"ס

ומונעת מהם מלקבל אור החכמה, ואע"פ שהמסך הוה עומד בפה דראש א"א, מ"מ שם אינו פועל כלום, מחמת שמפה עד החזה מלבישים אר"א עלאין, שהם בחינת ג"ר דבינה, הנחשבים תמיד לבחי' ראש כנ"ל, ונמצא כי רק במקום החזה, דהיינו ממעל לז"ת דבינה שהן ישס"ת שם שולט כח המסך להוציא הז"ת שתחתיו לרוץ מראש א"א. והנה מלכות זו שעלתה לחכמה, ונקראת נקבי עינים, היא נעשית כמו בינה ונמתקת מאד בעלייתה זו, והטעם הוא פשוט שמכיון שהיא עומדת בזווג עם חכמה, היא מקבלת מחכמה והמקבל מחכמה נבחן לבינה ולא למלכות. ונמצא שאעפ"י שמשורשה היא מלכות, נעשתה בעלייתה זו לבחינת בינה.

ויש להבין שמחמת עליה זו נחלקה כל מדרגה לב' חצאים, כי נודע שמלכות היא מקום הסיוע של כל מדרגה וכל פדיון, שמכח הצמצום שנעשה עליה לא לקבל את האור העליון, ע"כ אין האור של המדרגה נמשך אלא עד המלכות, וכשמגיע אל המסך שבמלכות הוא מסתיים, ואז נעשה על המסך שבמלכות זווג דהכאה עם האור. ולכן כיון שמלכות עלתה אל בינה, נעשה הסיוע של האור במקום הבינה היינו באמצע הבינה, שג"ר דבינה שהם אר"א עלאין לא יצאו מתורת ראש, וז"ת דבינה ות"ת ומלכות הנמצאים מתחת המלכות המסיימת, יצאו ממדרגתם, ונעשו למדרגה שניה שהיא יותר למטה ממדרגתם. והנה בכל מדרגה צריך שיהיה בה חמשה אורות שהם: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש, המלוכשים בחמשה כלים שהם שם הרי"ה, והם: כתר היא קוץ ה"י של השם, חכמה ה"ס י', בינה ה"ס ה', דאשונה, תפארת (הכולל חג"ת נה"י) ה"ס ר'. ומלכות שה"ס ה' אחרונה. ומתוך שמחמת עליית המלכות לבינה לא נשארו במדרגה אלא ב' כלים שלמים, שהם כתר חכמה וג"ר דבינה, שה"ס ו"ה, וג' כלים שהם ישס"ת היינו שורש זרין שיש בז"ת דבינה ותפארת ומלכות חסרים במדרגה,

מעלות הסולם

וכר ואינן חשוכין דמכסיין על עיינין היינו על הבינה השבה להיות חכמה שנקראת עינים, כנ"ל (דף רכ"ח ד"ה וענין יציאת) דלית לון רשו לאסתכלא בקב"ה ושכינתיה להמשיך המוחין דג"ר שנקראים הסתכלות, לזרין. ואור זנר דנהרין בהון אתמר בהון וכר.

ואומר (באות קצ"ט) ואמאי אתחשכן בהון, בגין דלא הוון משתדלין באורייתא ומצוה בדחילו וברחימו דאינון י"ה, להעלות מ"ן מתורה ומצות שע"י נמשכת הארה עליונה מחכמה ובינה דא"ק המוציאה בכל המדרגות את המלכות מן הבינה ומורידה למקומה, שאז עולים אח"פ הנפולים ומתחברים אל המדרגה, והמדרגה נשלמת בחמשה כלים חמשה אורות נרנח"י. ואז כל הנשמה תהלל י"ה, כי בהשגת הג"ר דאורות שהם סוד י"ה נשלמת הנשמה באח"פ דכלים, ומאירים כל חלקי הנשמה. ולכן ומיד דמשתדלין בהון בדחילו ורחימו אומאה איהו לקב"ה בי"ה וכר, שכבר החכמה שבמלכות מלובשת בחסדים שאז נשברה הקליפה הרעה השולטת על המלכות בעת שהיא מקבלת רק מקו השמאל שהיא חכמה בלי חסדים.

וזה אמרו (באות ר') בגין דאינון חשוכין אפרישין בין י"ה ובין י"ה, כי ע"י עונות התחתונים החוזרים לסורם הם גורמים שוב זמן קטנות בהמדרגות העליונות שמלכות עולה שוב פעם לבינה ומסיימת שם המדרגה והיא נשארת בכתר חכמה דכלים ונפש רוח דאורות, ונפש רוח ה"ס ו"ה, וג"ר דאורות שה"ס י"ה, מסתלקים, ואינם מאירים בהמדרגה, ובהוא זמנא אתמר באדם, שהוא ז"א דאצילות שה"ס שם מ"ה בגימטריא אדם ונקרא שמים לבשו שמים קדרות כי העונות גורמים שאח"פ דזרין חוזרים ונפולים מאצילות לבי"ע ששם מקום הקליפות, הנקראים חשך וקדרות.

וזה אמרו (באות ר"א) ובהוא זמנא דמתעברין וכר מיד כל הנשמה תהלל י"ה היינו כנ"ל שאח"פ עולים ומתחברים אל המדרגה

וזה מה שאמר בגמרא (תענית ז.) תניא היה ר' בנאה אומר כל העוסק בתורה לשמה, תורתו נעשית לו סם חיים וכר, כי המוחין הנמשכים ע"י העסק בתורה לשמה, נקראים אורות החיים, שהם אורות דג"ר, וכל העוסק בתורה שלא לשמה, נעשית לו סם המות, כי בעת שהתחתונים מקלקלים מעשיהם, אז נפסק הנווג העליון, ובינה תר"מ דישפ"ת נופלים לזרין, וישפ"ת חוזרים לקטנותם, בי"ח דכלים, שבהם נפש רוח שהם סוד ו"ה דאורות, ואורות דג"ר שהם: יחידה, חיה, נשמה, מסתלקים לשרשם. וכן ר"ה דזרין יורדים מחוץ לאצילות, למקום בי"ע, ששם מקום הקליפות בסר"ה רגליה יורדות מות. שע"ז רומז הגימטריא של ו"ה שהם י"א בסר"ה אי אלקימו צור חסיו בו, ובסוד י"א יום מחורב דרך הר שעיר, וה"ס י"א סמני הקטורת שלהיותם כל החיות שבקליפות לכן בהקטירם עולה חיותם למעלה, ומתבטלים הסיגים והמות והמגפה נעצרה. (חבוא שערים שער ו' ח"ב פ"א תלמוד עשר ספירות חלק ז' אות ה').

וזה אמרו (באות קצ"ז) נר איהי ה' היינו המלכות כשהיא מתוקנת לקבל אורותיה מן ז"א, שאז היא נקראת ה' של שם הוי"ה, חמש גזונין נהירין בה, שה"ס מרכבת המלכות, בסוד ד' החיות הנושאות את הכסא, ואינון חזור סומק ירוק ואוכם ותכלת, היינו חר"ב תר"מ, ומלכות שבר' הצבעים לפעמים היא בגוון תכלת, ולפעמים בגוון שחור. (עי' זהר תרומה אות פ"ו) ו' אור הנר מלגאז, כי ו' היא סוד ז"א המאיר אל המלכות והיא מלבשת אותו ומאירה ממנו, ומשפיעה הארותיו לכל העולמות התחתונים.

סמאל חשך נחש קדרות וכר, היינו כשהמלכות אינה בקו האמצעי שהוא ז"א אלא מקבלת חכמה משמאל דבינה בלי המיתוק של הקו האמצעי, אז ניתן כח אל הקליפות שהם ס"מ ונחש לכסות ולסתום אורה שלא יגיע לתחתונים.

וזה אמרו (באות קצ"ח) וזי לנשמתא

(רד) ובהווא זמנא אתחשיב, כאילו אתברי עלמא. ויסדר ט נהורין

חלופי גרסאות
ט ג'א נהורי (מנטובה).

מעלות הסולם

גדול וכו', כי התחתון העולה לעליון נעשה כמזהו, ומקבל כל הגדלות המחזין שבעליון. וזה אומרו (באות ר"ג) ובהווא זמנא מתהפכא כרפיא היינו המלכות שנקראת כסא ומדת הדין, מתהפכת מדינא לרחמי, כי ע"י עלייתה לבינה, וירידתה אח"כ מקבלת המלכות צורת הבינה, שהיא מדת הרחמים, ואז מנהגת המלכות את העולם במדת הרחמים. וענין זה של עליית המלכות לבינה, נעשה בכל המדרגות מראש עולם האצילות, עד סוף עולם העשיה כי אין לך מדרגה שלא תהינה כלולה מעשר ספירות, ומלכות שבכל מדרגה עולה לבינה של אותה המדרגה ונמתקת שם. ודא היא רזא דאוקמוה מארי מתניתין צדיקים מהפכין מדת הדין למדת הרחמים, שע"י עליית מ"ן מתורה ומצות של הצדיקים, נעשה הווג של ע"ב ס"ג, שטפת ע"ב מורידה המלכות למקומה, ואח"פ עולים ומתחברים אל מדרגתם הקודמת, שאז ישנם ה' כלים כח"ב זרין בכל המדרגות ומאירים בהם כל ה' מדרגות הנשמה שהם גרנח"י.

(רד) ובהווא זמנא אתחשיב וכו': ובעת ההיא, שמהפכית את מדת הדין למדת הרחמים נחשב כאלו אז נברא העולם, ויסדר האורות כראוי, דהיינו כל אור בכלי שלו, זהו שכתוב ויקרא אלקים לאור יום, זה ישראל, שלעת הגאולה הם יהיו השולטים, הרשעים ישארו בחשך, זהו שכתוב ולחושך קרא לילה.

פירוש: כי בעת בריאת העולם, אם אדם הראשון לא היה חוטא באכילה מעץ הדעת, הוא שהודווג והמשיך המחזין שהיו ראויים לבא אליו ביום השבת שהם בתכלית השלימות, שמתפשטים עד לנקודת עולם הוה בשה עם רגלי א"ק (תע"ט חלק ח' אות פ"ז) ואז כל אור בא ומתלבש בכלי המיוחס לו, אור היחידה

המדרגה ויש לה כל חמשת הכלים, אז מאירים בהנשמה כל חמשה האורות גרנח"י. וכל חצאי התחתונים של המדרגות חוזרים ונשלמים עם החצאים העליונים. ודוד בניניוהו אמר גל עיני שיתגלו אורות החכמה הנקרא עינים ע"י האור החדש הבא מזווג ע"ב ס"ג שלמעלה מצמצום ב' הבוקע כל מדרגה לשתיים, שבעת שנמשך אור הזה לראש א"א הוא מוריד את נקודת הצמצום שעלתה לבינה והיא חוזרת למקומה בפה דראש, וכן בכל המדרגות חוזרים כל בחינות אח"פ שהם סוד ר"ה למקומם ומשיגים את הג"ר שה"ס י"ה, וי"ה מאירים ומתייחדים עם ר"ה, אז ואכ"פ נפלאות מתורתך, כי ג' פלאות, שהיו בעת הקטנות נעשו לנ' שערי בינה, שכל א' מחמשה האורות גרנח"י כלול מעשר ספירות, ומאירים בחכמה המלובשת בחסדים, שה"ס אור התורה.

זה אומרו (באות ר"ב) ובהווא זמנא וכו' ורזא דמלה שופר מהופך, כי בינה זרין דבינה, שה"ס ר"ה דבינה, שירדו לזרין בעת הקטנות, הם בחי' שופר שבתוכו מלובשים זרין, אשר לעת גדלות שהם עולים ומתחברים עם הג"ר דבינה שה"ס י"ח הם מעלים עמהם את ז"א, (ע"י לעיל דף רכ"ט ד"ה אמנס בזה) וז"ס שופר מהופך שמתהפך ועולה למעלה אל מדרגתו, כמו שהיו אח"פ אלו לפני עליית המלכות אל הבינה, וזה נקרא קרמ"א שחזרו למעלתם הקודמת שמטרים שירדו למקום ז"א, ונקרא זקף קטן שז"א שהיה בעת הקטנות באדות נפש רוח לבד, שלכן נקרא קטן, ההוא דאתמר ביה קטנתי מכל החסדים ומכל האמת, שהוא יעקב הנקרא ז"א, אזדקף, הוא משום שו"ה דבינה מעלים אותו עמהם אל הבינה מכה היותם כלולים בו בעת קטנות, ואקרי זקף (דפרי דף ג' ע"א)

כדקא יאות, הה"ד (9) ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה. ויקרא אלקים לאור יום, דא ישראל, דשלטנותהון יהא לזמנא דפורקנא. ורשיעיא ישתארוֹן כ בחשוכא, הה"ד (3) ולחשך קרא לילה.

(רה) ואתמר בימינא ושמאלא (8) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, דאיהו ערב דיצחק ובקר דאברהם.

חלוּפי גרסאות

י נ"א בחשוכא ישתארוֹן (מנטובה). כ נ"א בסוגריים אזלי (דפו"י).

מסורת הוהר

(9) ויקרא א' לאור יום (בראשית א) לעיל במעלות הסולם השמטות דף ח' אות ו' ציון ד'. (3) ולחשך קרא לילה (בראשית א) שם.
(8) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (בראשית א) שם.

מעלות הסולם

בה ב' החסרונות. וזה אומרו הה"ד ויקרא אלקים לאור יום וכר דא ישראל, שהם אתוּזים בגופא דמלכא שהוא ז"א ונשלמים בחכמה ובחסדים. ורשיעיא שהם אחוזים בקו השמאל, ורוצים להמשיך הארת חכמה ממעלה למטה ישתארוֹן בחשוכא וכר. שהם הדינים הנמשכים להם מחמת אחיזתם בשמאל בלי ימין.

(רה) ואתמר בימינא ושמאלא וכר: ונאמר בימין ושמאל, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. שהוא ערב של יצחק היינו הקו השמאל. ובקר של אברהם שהוא הקו הימין.

פירוּש: בשעה שמלכות מאירה בהארת חכמה הבאה מקו השמאל היא נקראת ערב או לילה. מפני שאין הארת החכמה מאירה אלא עם דינים חשכות (ע"י בסולם פרשת פקודי אות שע"ה) וז"א נקרא יום או בקר מפני שהוא מאיר באור החסדים בשפע רב, אמנם אור החכמה מכוסה בו. וכשיש זווג בין ז"א ומלכות, או נקראים שניהם יום אחד, כי אז גם המלכות נהפכת לקבלת חסדים החכמה נעלמת בה. ח"ס הכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. שאז גם מלכות נקראת יום, כמו ז"א.

בההוא

היחידה בכתר, ואור תחיה בכלי החכמה, ואור הנשמה בכלי דבינה ואור הרוח בכלי התפארת, ואור הנפש בכלי המלכות, וע"י שחטא הפיל אותם לקליפות, אז אפילו מה שנשאר לו, מן האור היה שלא במקומו מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, שאם יחסר אור אחד וכלי אחד, באור יחסר האור הגדול יותר, שהוא אור יחידה, ובכלים יחסר כלי המלכות, שהוא הקטן שבכלים. ולכן אומר ובההוא זמנא היינו בעת התקון, אתחשוב כאלו אתברי עלמא ויסדר נהורין כדקא יאות שכל אור יתלבש בכלי המיחוס השייך לו שהוא אור הכתר שהוא אור היחידה בכלי דכתר וכן כולם.

ונתבאר (בוהר בראשית א' אות מ"ג) ההפרש שבין הזכר שהוא ז"א, לבין הנקבא שהיא המלכות בסוד הכתוב ויקרא אלקים לאור יום, ולחשך קרא לילה. שבאצילות הזכר שהוא ז"א הנקרא יום כתוב ויקרא, ובאצילת הנקבא שנקראת לילה כתוב קרא וחסר בה ב' אותיות ו' י, והן רומזות על חסרון ב' האורות חכמה חסדים שבנוקבא, כי י רומזת על הארת חכמה ו' רומזת על אור החסדים, אשר ב' האורות הם נמצאים בז"א, וע"י זווגו עם המלכות הוא ממלא ומשלים

(דפו"י דף ג' ע"א)

(רו) בהוא זמנא מה דהות נשמתא מהדקא בין רגלין, הה"ד * (ר) ותגל מרגלותיו ותשכב, ג דאתחזרת ללבא, מ דאיהי כגוונא דירושלם. בהוא זמנא הלב רואה, הה"ד ש) ולא יכנף עוד מורך, והיו עיניך רואות את מורך.

(רי) הלב שומע, דאתחזר עבודה וכרובים לבי מקדשא, דאתמר בהון (ת) וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת מבין שני הכרובים. וכל עננין נ דאינון רומי רבתא ורומי זעירא, דאינון מכסיין על צלותין, הה"ד א) סכות בענן לך מעבור תפלה, מתעברין, ונהרין עיינין, דאינון בית ראשון ובית שני, דבהון סלקין צלותין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ר) ותגל מרגלותיו (רות ג) לעיל אות קצא ציון ס'. ל נ"א אתחזרת (וילנא). מ נ"א דאיהו (מנטובה).
 (ש) ולא יכנף עוד מורך (ישעיה ל) לעיל במעלות נ נ"א בסוגריים דאינון רומי רבתא ורומי זעירא הסולם השמטות דף ק"ב אות רפ"ד צ"ד.
 (ת) וישמע את הקול מדבר אליו (במדבר ז) זהר אחרי דף יח אות נו ציון ב'. א) סכותה בענן לך (איכה ג) לעיל במעלות הסולם השמטות דף קב אות רפב ציון א'.

מעלות הסולם

המקדש, שנאמר בהם, וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת מבין שני הכרובים. וכל העננים שהם רומי הגדולה ורומי הקטנה, שהם הקליפות המכסים על התפלות, זה שכתוב סכות בענן לך מעבור תפלה, נעברים, והעינים שהן בית ראשון ובית שני, מאירות, שבהם התפלות עולות.

פירוש: ב' המקדשות ה"ס בינה ומלכות, ונקראים עינים על שם אור החכמה המתגלה בהם, ואור החכמה נקרא עינים, בית ראשון ה"ס עין ימין, ובית שני ה"ס עין שמאל. ורומי הגדולה דומי הקטנה הן ב' קליפות כנגד בינה ומלכות דקדושה והן ב' עננים ימין ושמאל המחשיכים על אור החכמה הנמשך מבת עין, מחמת שהם ממשיכים החכמה ממעלה למטה, וע"כ מכסים האורות החכמה של המקדשות ואינם מאירות, אבל לעת התיקון יסירו ויעבירו את הקליפות מן העולם והתפלות יעלו ויתקבלו בדצון.

דבזמנא

(רו) בהוא זמנא מה וכי: בעת ההיא של הגאולה, מה הנשמה נדחקת בין הרגלים, זהו שכתוב ותגל מרגלותיו ותשכב, שפירושו של ותגל הוא לשון גלות. ובעת הגאולה היא חוזרת אל הלב, שהוא כעין ירושלים שהיא לב העולם, (זהר פרשת תשא אות צ"ט) בעת ההיא הלב רואה, שמאירה בחכמה הנקראת ראייה. זהו שכתוב ולא יכנף עוד מורך והיו עיניך רואות את מורך.

פירוש: אע"פ שבעת הזווג היא בקבלת חסדים לבד מכוסים מחכמה שזה נקרא כנפים, המכסים על הארת החכמה שבמלכות, אמנם אחר הזווג שנתמלאה באור החסדים, אז הארת החכמה שבה נכללת ומתלבשת באור החסדים ומאירה בכל השלימות הן בחכמה הן בחסדים, ולכן נאמר אז ולא יכנף עוד מורך וגר.

(רי) הלב שומע דאתחזר וכי: הלב שומע, כי השב את העבודה, הכרובים לבית (דפ"י דף ג' ע"א י) דף ג' ע"ב)

(רח) דבזמנא דאינון ישראל מלוכלכין בטנופין דשאר ס עמא ע פלחי ככביא. נשמתא דאיהי שכינתא, אמרת ב אל תראוני, שאני שחרחרת. וצלותא נפלת, הה"ד ג נפלה לא תוסיף קום פ בתולת ישראל, וכד נפלת צ שכיבת לעפרא בין רגלין, והא אוקמוהו ד ותגל ק מרגלותיו ותשכב. ואיהי מצלי לקב"ה דיוקים לה מעפרא, הה"ד ה ופרשת כנפיך על אמתך כי גואל אתה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ב אל תראני שאני שחרחרת (שה"ש א) לעיל אות קפה ציון ת. ג נפלה לא תוסיף (עמוס ה) לעיל אות קצא ציון ע. ד ותגל מרגלותיו (רות ג) לעיל אות קצא ציון ס. ה ופרשת כנפיך (רות ג) זהר משפטים דף קד אות שלד ציון ש.

ס נ"א עמין (מנטובה וילנא). ע נ"א ל"ג פלחי כוכביא (מנטובה). פ נ"א ל"ג בתולת ישראל (מנטובה). צ נ"א שכיבת לרגלין ול"ג לעפרא בין (מנטובה). ק נ"א ותגל מרגלותיו וגו' ול"ג מן ותשכב ואיהי מצלי עד בההוא זמנא ויחד (מנטובה).

מעלות הסולם

(רח) דבזמנא דאינון ישראל וכו': כי בעת שישראל הם מלוכלכים בטנופת של עמים אחרים עובדי ככבים הרוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה, אומרת הנשמה שהיא השכינה אל תראוני, אין לכם להמשיך לי חכמה הנקראת ראייה, שאני שחרחרת, כי חכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר, והיא חשך ולא אור. ותפלה, היינו המלכות הנקרא תפלה, נופלת, היינו שחוזרת להיות נקודה תחת יסוד דז"א, זהו שכתוב נפלה לא תוסיף, קום בתולת ישראל. וכשהיא נופלת, היא שוכבת לעפר בין הרגלים, היינו בסוף המדרגה, והרי העמידו ותגל מרגלותיו ותשכב, ותגל מלשון גלות בסוף הקומה שהוא הרגלים. והיא מבקשה מהקב"ה, היינו ז"א, להקים אותה מעפרה, ע"י שפע החסדים להלביש את החכמה, זהו שכתוב, ופרשת כנפיך על אמתך, כי גואל אתה. ואור החסדים נקרא כנפים, המכסים ומלבישים על החכמה.

פירוש: ידוע שיש ב' מצבים במלכות: שבמצב א' היא מקבלת חכמה מקו שמאל דאמא, אמנם כשהיתה מחוסרת חסדים, לא היתה החכמה מאירה בה, כי החכמה אינה יכולה להאיר בלי חסדים, ונוסף לזה היתה הקליפה מכסה אותה, כי הקליפות שכל מגמתן

(דפו"י דף ג' ע"ב)

דז"א

רט) בההוא זמנא ויחרד האישי וילפת, ההוא דאתמר ביה ז' י"י איש מלחמה. מאי וילפת, ר כד"א ח' ילפתו אורחות דרכם.

רי) בההוא זמנא ש ייתי קב"ה ויימא לה: ליני הלילה והיה בבקר, ט) ליני הלילה ת דאיהו שמאלא. והיה בבקר דאיהי א רחמי ימינא, דמתמן נהיר אור, הה"ד י' הבקר אור. אם יגאלך טוב יגאל. אם יעביד כך ישראל עובדין טבין, ב לסלקא לך מבין רגלין, שפיר, תגאל על ידי ג דישראל עלאה, דאיהו בעלך טוב ודאי. ואם לא יעבדון כך עובדין טבין, וגאלתיך אנכי.

חלופי גרסאות

ר נ"א בגין וליג כד"א (מנטובה).
 ש נ"א אמר קב"ה ליני הלילה וליג ייתי וליג ויימא לה (מנטובה). ת נ"א דאיהי (מנטובה קושטנדינא).
 א נ"א ל"ג רחמי (מנטובה). ב נ"א תגאל על ידיה דאיהו בעלך מן לסלקא לך עד דאיהו בעלך (מנטובה).
 ג נ"א ישראל (וילנא).

מסורת הזוהר

ו) ויחרד האישי וילפת (רות ג) ז"ח כרך כ"א רות דף קלה אות ת"ד ציון א'. ז) ה' איש מלחמה (שמות טו) לעיל בהקט"ז דף ח' אות יא ציון י'.
 ח) ילפתו אורחות דרכם (איוב ו) ז"ח כרך כא רות דף קלו אות תרח ציון ח'.
 ט) ליני הלילה (רות ג) לעיל אות קצב ציון פ'.
 י) הבוקר אור (בראשית מד) זהר מקץ דף טא ציון ד'.

מעלות הסולם

בעלך, ואז ודאי טוב, שהוא דרך תורה, (כמ"ש להלן בביאור הדברים) ואם לא יעשו כך מעשים טובים, וגאלתיך אנכי.
 ביאור הדברים: כבר נתבאר לעיל דף ר"ט (אות קצ"ב) ד"ה ביאור המאמר, ששורש כל החטאים הן בבחינת פרט של אדם החוטא, והן בכללות ישראל אם הרוב הם רשעים, הוא הגברת קו השמאל על הימין, כי כל אדם יש לו שורש למעלה, וכשהוא חוטא מגביר את השמאל ומפרידו מן הימין וגורם למחלוקת בין ב' הקוים ימין ושמאל כמו שהיתה מחלוקת טרם שקו אמצעי כלל אותם, ודינים הנמשכים ממחלוקת זו הם העונשים שלו. וכן בכללות ישראל יש צדיקים הנאחזים בקו הימין, ויש רשעים המגבירים בחטאם את הקו השמאל, והעולם נדון אחר רובו, ואם הרוב הם הרשעים, אז מתגבר קו השמאל ורוצה לבטל את קו הימין, והאומות שהם נמשכים מקו השמאל מקבלים כח לשעבד את ישראל שז"ס כל הגלויות.

דז"א, המונע ממנה בין חכמה ובין חסדים. ואז ואיהי מצלי לקב"ה, שנתקנת להיות בזוג פב"פ עם ז"א דיוקים לה מעפרא ומקבלת הכל ממנו הן חכמה והן חסדים ושניהם מאירים.

רט) בההוא זמנא ויחרד וגר: בעת ההיא שהיא חוזרת, ויורדת תחת יסוד דז"א, ויחרד האישי וילפת, ההוא שנאמר בו ה' איש מלחמה. שואל מה פירושו של וילפת, ומשיב, כמו שאתה אומר ילפתו אורחות דרכם, שהוא לשון אחיזה.

רי) בההוא זמנא ייתי וכו': בעת ההיא יבא הקב"ה, היינו בינה, ויאמר לה אל המלכות, ליני הלילה שהוא השמאל, והיה בבקר, שהוא רחמים ימין, שמשם מאיר האור של הגאולה, זהו שכתוב הבקר אור, אם יגאלך טוב יגאל, אם ישראל יעשו עמך מעשים טובים, להעלות אותך מבין הרגלים, טוב, תגאל ע"י ישראל העליון, היינו ז"א, שהוא

(דפויי דף ג' ע"ב)

מעלות הסולם

בשם חכמה תתאה, או בשם שבת המלכה, (אד"ר אות שכ"ד) וזה נקרא דרך תורה, כי ז"א נקרא תורה והוא הקו האמצעי, והמוחין המתגלים בו נקראים אורות התורה.

יש דרך יסודים, שהרשעים מתגברים בחטאים, עד שמתגלה מדת הדין שבמלכות, המבטלת את כח השמאל שלא יכול עוד להתגבר על הימין, שפעולה זו נבחנת כמו שבועה ששום אומה בעולם לא תשעבד את ישראל הנמשכים מהקו הימין. וזה אומרו (באות ר"ט) **בההוא זמנא שדות שהיא סוד מלכות במדת הדין באה לקבל תקונה מכוונת שהוא יסוד ד"א, ויחרד האיש וילפת ההוא דאתמר ביה ה' איש מלחמה, היינו ז"א מאי וילפת וכר כלומר שנאחו בה בכדי להמתיקה ולתקנה. בההוא זמנא ייתי קב"ח, היינו בינה שגם היא נקדאת בשם קב"ח, וימא לה ליני הלילה, וכר ליני הלילה דאיהו שמאלא כלומר המתניני עד שרבי החטאים יתנו אחיזה למדת הדין בכל הקו השמאל, אז והיה בבקר דאיהו רחמי ימינה דמתמן נהיר אור וכר אם יעביד כך ישראל עובדין טבין וכר היינו שיעלו מ"ן בתקון המסך דחיריק דהיינו לפי דרך התורה, תגאל על ידי דישמאל עלאה, שה"ס ד"א העולה עם המסך דחיריק ומכריע ב' הקוים ימין ושמאל שבבינה, ויוצאים שם ג' מוחין חב"ד בכינה, וכלל הוא שכל שיעור אור שהתחתון גורם להאיר בעליון זוכה בו גם התחתון, ומתוך שז"א גרם גלוי ג' מוחין חב"ד אצל הבינה, זוכה גם הוא בהם, דאיהו בעלך טוב ודאי, כי בזווג זרין הוא משפיע כל המוחין שקיבל גם אל הנוקבא, והיא משפיעה אותם אל התחתונים. ואם לא יעבדון כך עובדין טבין ונאלתיך אנכי, היינו בדרך השני שהוא דרך יסודים המבואר לעיל באריכות, ואז נשבע ה' שלא יתגבר עוד קו השמאל על הימין, וכמו שהיה ביציאת מצרים, שכתוב ימינך ה' גאדרי בכח וגר.**

אכן שליטת השמאל היא מוגבלת, שאחר שהחוטא מגיע לגבול הזה אינו יכול לחטוא עוד, ומשום זה אין עוד דינים. כי ע"י המשכת הארת השמאל ממעלה למטה אז נגלה במלכות הנקודה דמדת הדין, שלא נמתקה במדת הרחמים דבינה, וכל אור החיים שלו מסתלק ממנו ומת, בסו"ה מעפר אתה ואל עפר תשוב. ומבחינת כללות העולם נבחן גבול הזה לשבועה, שהיא סוד הכתוב נשבע ה' בימינו וכר, כי זה שמדת הדין שבמלכות מבריחה את כל האורות, הוא רק בבחינת קו השמאל, שמשם נמשכת חכמה, משא"כ קו הימין שממנו נמשך אור חסדים, אין מדת הדין פוגמתו כלום, משום שעל אור חסדים לא היה צמצום מעולם, וע"י שמדת הדין מסלקת את כל האורות מקו השמאל, אז הימין לא דק שאינו נפגם, אלא הוא מתחזק ע"י שקו השמאל מתבטל ונכלל בו, ונצח את המחלוקת.

ח"ס שאמדו חז"ל (סנהדרין צח.) על הכתוב אני ה' בעתה אחישנה, ר' יהושע בן לוי דמי כתיב בעתה וכתוב אחישנה, וכו' אחישנה לא זכו בעתה, כי הגאולה היא בטוחה לנו, אלא שיש שתי דרכים להשגתה, א' נקרא דרך תורה או דרך תשובה, שע"י הקו האמצעי הנעשה ע"י התחתון העולה שם למ"ן, שנעשה זווג מן אור העליון על המסך של התחתון הנקרא מסך דחיריק, ויוצאת עליו קומת חסדים, שה"ס הקו האמצעי, שמצד אחד ממעט המסך הזה את ג"ד דשמאל, ומצד שני החסדים מתרבים על ידו, בשתי פעולות אלה, הוא מכריע את הקו השמאל ומכניעו להתייחד עם הימין, ואור ר"ק דחכמה של קו השמאל מתלבש בחסדים שבקו ימין, והוא מאיר בחכמה ובחסדים. וכן אור החסדים שבימין מאיר בהארת ג"ר מחמת שאור החסדים שלו התייחד עם הארת החכמה, והיא נכללת בו. ואז ע"י זווג יסוד ומלכות, נותן היסוד דז"א ב' האורות חכמה וחסדים אל המלכות היא מאירה אותם אל התחתונים. ואז היא נקראת

ריא) והא אוקמוהו כ חיי שכבי עד הבקר. אומאה בח"י, דאיהו כליל ח"י ברכאן דצלותא. ד שכבי עד הבקר, עד ההוא נהרא. דבההוא זמנא, צלותא תהא נהרא בלבא ובעיינין.

ריב) ובגין דבח"י ברכאן דצלותא, תלייא פורקנא, וביה אתגלייא, דאיהו יסוד ח"י עלמין, אתמר ביה ז והיו עיני ולבי שם כל הימים.

חלופי גרסאות

ד נ"א מוסיף וביה תליא פורקנא וליג מן שכבי עד הבקר עד תליא פורקנא (מנטובה).

מסורת הזהר

כ ח' ה' (רות ג) לעיל אות קצב ציון פ'.
ז והיו עיני ולבי (ד"ה ב' ד').

מעלות הסולם

קודש הקדשים, אשר עתה הוא מקומו בתהלות לאל עליון גואלם כנוכר, והתפלה שהיא המלכות, היא למעלה באצילות, כי כל עמידה היא באצילות.

אמנם ביאורו יובן עם הנזכר לעיל, כי הגאולה הזו היא למעלה באצילות, ביסוד הנזכר, אמנם הוא מוריד הארתו למטה בבריאה אל המלכות הנקראת תפלה, אשר שם למטה, וע"י סמיכות זו עולה המלכות הנקראת תפלה, מן הבריאה אל האצילות. והנה העליה הראשונה של המלכות הנקראת תפלה היא במלת ברוך שבברכת אבות, כמ"ש והנה זה הברוך הוא ביסוד דז"א. וכ"י כי נתרבה בברכאן ע"י הברכות הנמשכות שם מן היסוד דז"א דאצילות הנקרא ברוך ג"כ.

ובזה יובנו דברי רז"ל שאמרו (ברכות ט:): כל הסומך גאולה לתפלה כ"י והיה צריך לומר, כל הסומך תפלה לגאולה, שכן הוא האמת, שצריך לסמוך ולהעלות ולחבר את התפלה שהיא המלכות, למעלה עם הגאולה שהיא היסוד. אמנם יובן עם הנזכר, שהנה בתחלה אנו מורידים הארת היסוד הנקרא גאולה למטה אל המלכות הנקראת תפלה העומדת בבריאה, וזהו ממש סמיכות גאולה לתפלה, ואח"כ עולה התפלה למעלה עם הגאולה באצילות ואז איננו סמיכות והארה בלבד, רק גאולה עצמית ולא סמיכות לבד. עיי"ש שהאריך עוד.

ריא) והא אוקמוהו חי וגר: והרי העמידו הכתוב חי ה' שכבי עד הבקר, ששבעה היא מלכות שתקונה תלוי ביסוד הנקרא ח"י, שהוא כולל שמנה עשרה ברכות שבתפלה שהיא מלכות. שכבי עד הבקר, פירושו, עד שיאיר אותו אור הנקרא בקר, דהיינו אור החסד. שבעת ההיא, התפלה שהיא מלכות תאיר בלב ובעינים, דהיינו באורות חסדים מכוסים מחכמה שהם בלב, ובאורות מגולים בחכמה שנקראת עינים.

ריב) ובגין דבח"י ברכאן וכ"י: ומשום שהגאולה שה"ס ע"יית המלכות מבי"ע לאצילות ונגאלת מאחיות החצונים בה, תלויה בח"י הברכות שה"ס אורות החסדים הנקראים ברכה, שבתפלה, שהיא המלכות. וכו' היינו בהארת היסוד אל המלכות החסדים מתגלים, שהוא יסוד ח"י העולמים, נאמר בה, והיו עיני ולבי שם כל הימים. כי בזמן בית ראשון היו ז"ן בווג פכ"פ תמיד בין בחול בין בשבת. (ע"כ שער ל"ו פ"א וב' תע"ס חלק ט"ו אות ל"ח).

פירוש הדברים נבין, על פי מה שכתוב בשער הכוונות ענין כונת ק"ש סוף דרוש ח', ח"ל: חנה בזה יובן ענין סמיכות גאולה לתפלה, הנזכר בדברי רז"ל, כי כל דבר זה צריך ביאור, לפי שנודע כי כל גאולה היא ביסוד, וכל תפלה במלכות, האיק אפשר לומר, שהגאולה שהיא ביסוד, היא למטה בהיכל

ריג) והיו עיני ה ולבי, אדכיר עיינין ולבא, בגין דצריך בר נש ו בצלותיה, למהוי עינוי לתתא ו לגבי נשמתא דאיהי שכינתא, דאיהי אסירא בגלותא. ולביה לעילא בקב"ה.

דיד) ורזא דמלה, מ) עיני תמיד אל י"י כי הוא יוציא מרשת רגלי. ולביה לעילא, לנטלא נוקמא מעמלק, הה"ד, ז) כי יום נקם בלבי.

רטו) בלבי ודאי. ביה עתיד לנטלא נוקמא. כמה דנטיל ביה נוקמא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה נ"א ל"ג ולבי (מנטובה). ו נ"א בצלותא (וילנא).
 ז נ"א מוסיף בשכינתא ול"ג לגבי נשמתא דאיהי
 שכינתא דאיהי אסירא בגלותא (מנטובה).
 מ) עיני תמיד אל ה' (תהלים כה).
 נ) כי יום נקם בלבי (ישעיה סג) ת"ו תכ"ב.

מעלות הסולם

ריג) והיו עיני ולבי וכו' : והיו עיני ולבי, הכתוב מזכיר עינים ולב, משום שאדם צריך להיות בתפלתו עינוי למטה, לגבי הנשמה שהיא השכינה היינו מלכות, שהיא אסורה בגלות, ולכוון לאקמה מעפרה, ולהוציאה מן הגלות. ולבו למעלה, בהקדוש ברוך הוא, שהוא ז"א.

ריד) ורזא דמלה עיני וגו' : וסוד הדבר, מה שכתוב עיני תמיד אל ה' כי הוא יוציא מרשת רגלי, הנאמר במלכות, שכתוב בה רגליה ירדות מות, שהיא הקליפות וע"י הארת חכמה הנקראת עינים המתגלה בה, היא נגאלת מן אחיזת הקליפות. ולבו למעלה לקחת נקמה מעמלק, זהו שכתוב, כי יום נקם בלבי. רטו) בלבי ודאי ביה וכו' : בלבי ודאי

הגנה יסוד דו"א נקרא ח"י העולמים. מפני שהוא כולל ט' ספירות מאור ישר שהוא ממשיך ממעלה למטה, וגם כלול בו ט' ספירות מבחינות המסכים המעלים אור חוזר ממטה למעלה להלביש את ט' הספירות של האור הישר, ושני פעמים ט' הם ח"י. זטרם שז"א משפיע המוחין אל הנוקבא, צריכים אותם המוחין להתגלות בו עצמו, ואח"כ הוא משפיע אותם אל הנוקבא, ומוציא גם שם ט' ממעלה למטה וט' מטה למעלה, בבחינת המסכים שלה, וז"ס ח"י העולמים דהיינו ח"י בעלמא דדוכדא, וח"י בעלמא דנוקבא. ובס"ה ח"י ח"י הוא ידוך. (שער מאמרי רשב"י תחלת פרשת שמות תע"ס חלק י"ד אות ע"ו).

היינו בינה שנקראת לב, בו עתיד לקחת נקמה, כמו שלקה בו נקמה ממצרים. כמ"ש בזהר יתרו (אות שפ"ט) מספרא דיובלא שהוא בינה, נפקו ישראל ממצרים. שהיא לביי שם בן מ"ב, כחשבון לביי. והוא השם של אנא בכח, שבו ז' שמות שבכל א' ו' אותיות, וז' פעם ו' הם מ"ב. השם הראשון מן ז' השמות הוא אבגית"ץ. בו הוציא לישראל מגלות. השם השני הוא קר"ע שט"ן, שהוא שם השני, של יום השני, דהיינו ספירת גבורה, כי הספירות

וזה אומרו (באות ר"א) והא אוקמוהו וכו' אומאה שהיא מלכות הנקראת שבועה, תקונה תלוי בח"י שהוא יסוד, דאיהו כליל ח"י ברבאן דצלותא וכו' שזולת ט' הספירות של האור חוזר העולה מן המסכים של המלכות הכלולים ביסוד, אין שום זחג במציאות כלל, שלכן הוא כולל ח"י, דבההוא זמנא של הזווג דיסוד ומלכות, הוא ישפיע כל המוחין לעלמא דנוקבא, צלותא תהא נהרא בלבא ועיינין היינו הן בחכמה והן בחסדים.

נקראות

(דפ"י דף ג' ע"ב)

ממצראי. ח דאיהי לב"י, שם בן יא ארבעים ותריין, ט אבגית"ץ, כיה אפיק לישראל מגלותא, קר"ע שט"ן, י דאיהי שמא תניינא דיומא תניינא, כ ביה קרע ימא. יב ובהווא שמא אתמר, (ט) יהי רקיע בתוך המים וגו'. נג"ד יכ"ש, (ט) נגד כל עמך אעשה נפלאות. בכל שמא ל נטל נוקמא ממצרים.

מסורת הזהר

(ט) יהי רקיע בתוך המים (בדאשית א) לעיל תקון ה' דף ריב אות טו ציון כ'. (ט) נגד כל עמך אעשה (שמות לד) ז"ח כרך כ' תצא דף ג' אות יא ציון ג'.

חלופי גרסאות

ח נ"א דאיהו (מנטובה). ט נ"א ל"ג אבגית"ץ ביה אפיק לישראל מגלותא (מנטובה). י דאיהו (מנטובה). כ נ"א דביה (מנטובה). ל נ"א נטיל נוקמא במצרים (מנטובה). יא נ"א ארבעין (מנטובה). יב נ"א ובהאי (מנטובה).

מעלות הסולם

ז' שמות שבשם מ"ב אותיות, ועם הז' שמות עצמם הם מ"ט, דהיינו ז' שמות של אנא בכח, שבכל שם יש ו' אותיות, וז' פעמים ו' הם מ"ב, ועם ז' השמות עצמם הם מ"ט וטעם התחלקות הבינה לשנים ג"ר וז"ת, מבואר בתלמוד ע"ס חלק י' בתשובה קי"ט.

וההפרש בין שם מ"ב דהוי"ה בפשוט ומלוי ומלוי המלוי, לבין שם מ"ב של אנא בכח הוא, כי שם מ"ב דהוי"ה פשוטה ומלאה ומלוי המלוי רומז על ג' הפרצופים הראשונים שהם מחזה דא"א ולמעלה השלמים לגמרי, מחמת קבלתם מן הבינה שכנגדם בא"ק מטבורו ולמעלה, שבחינת הצמצום של ה' תחתונה אינה שולטת שם, כי המקור של ה"ת בעינים, הוא מתחיל משליש תחתון דס"ג דא"ק, ששם בחינת ג"ר דנקודים, אשר שם הושרשו כל התקונים של השתוף דמדת הרחמים בדין, דהיינו סוד תקון הקוים ימין שמאל אמצע, ועשרה כלים, ובחינת הזווג על זו"ן שהשפיע שמה יסוד דא"ק בסוד ו' ונקודה. ולכן השם מ"ב שבז' שמות שבר"ת אנא בכח, הוא בישטר"ת העומדים מחזה דא"א ולמטה עד הטבור, שבחזה דא"א כבר נסתיים השם מ"ב מצד האורות הבאים מקו האמצעי המסתיים בחזה, אלא מצד הקצוות ימין ושמאל הארוכים מן הקו האמצעי בשליש תחתון נמשך עוד בחינת מ"ב עד הטבור, (עיי' בתע"ס חלק י' תשובה י"א) וזה נבחן להארת כלים

נקראות ימים וה"ס ו' ימי בראשית, ויום הראשון ה"ס חסד והוא אבגיתן, ויום השני הוא גבורה והוא קרע שט"ן. בו קרע את הים. ובשם הזה נאמר יהי רקיע בתוך המים וגו'. הנאמר ביום שני דמעשה בראשית. שם השלישי, נג"ד יכ"ש, שעליו כתוב נגד כל עמך אעשה נפלאות. בכל השם של אנא בכח. כלומר: בכל ז' השמות שביחד הם שם אחד של ח"ב, לקח נקמה ממצרים.

פירוש: ענין שם מ"ב של אנא בכח, שכתוב כאן שהוא בבינה, מפורש בע"ח ח"א שער א"א פרק י"ג, וז"ל נודע כי נ' שערים שיש בבינה, לפי שהוא ענין מ"ב הג"ל שיש בבינה, ולפי שהוא ז' שמות שבהם מ"ב אותיות, ועם הו' שמות עצמם הם מ"ט, ויש שער הנ' הכולל כל המ"ט, והוא כתר עליון שבהם עכ"ל. ופירושו הוא: כי בינה נחלקת לב' בחינות שמות של מ"ב, כי ג"ר שבה שנקראות בינה עלאה, הוא שם מ"ב מד' אותיות הוי"ה פשוטה, וי' אותיות הוי"ה במלוי, וכ"ח אותיות של הוי"ה במלוי המלוי שכולם יחד הן מ"ב אותיות. ועל שם מ"ב זה אומר לפי שהוא ענין מ"ב הג"ל שיש בבינה, כי לפני זה מפרש בעץ חיים שם השם מ"ב דפשוט ומלוי ומלוי המלוי.

אבל ז' ספירות התחתונות של הבינה, הן בחינת שם מ"ב של אנא בכח, ונקראות תבונה, ועליה אומר שם בע"ח, ולפי שהיא (דפ"י דף ג' ע"ב)

מעלות הסולם

זה הוא שון. ויש מפרשים אבגית"ץ מלשון הגמרא שהוא אבגא דבי רב, פירוש השטן שהיה נמצא בבית המדרש ההוא, ונמצא כי אבגית"ץ, הוא ע"ד מ"ש לעיל באותיות שעטנו ג"ץ שצורפו שט"ן ע"ז ג"ץ.

והנה השם ב' הוא קר"ע שט"ן הוא בגבורה שהוא המלך הב' אשר במיתתו נפלו אחורי דאמא ג"כ, ולכן נרמז בטול אחורי או"א בשם זה וזה ביאורו: קר"ע ר"ל כי כאן לא היתה מיתה ונתיצה ממש, כמו ז' מלכים, רק קריעה ושבירה בעלמא ונשאר במקומה, אבל בנתיצה הוא הפלת אבן בכח למקום אחר כנ"ל, וע"י קריעה זו יצאה הקליפה הנקרא שטן, וזהו קר"ע שט"ן

הנה או"א בחינת פכ"פ הוא היה דיודין באבא, ואהי"ה דיודין באמא, ושניהם גימטריא רג"ל והוא גימטריא זכור, כי הזכירה בא מצד פנים, ובחינת אב"א הם אחוריים של ב' שמות הנ"ל, שהם אחוריים דהוי"ה כזה: יוד, יוד הי, יוד הי ויו, יוד הי ויו הי, באבא, ואחורי אמא כזה: אלף, אלף הי, אלף הי יוד, אלף הי יוד הי, אשר שניהם גימטריא תשכח, כי השכחה מצד אחוריים, ואמנם קר"ע שט"ן גימטריא תשכ"ח עם הכולל כמנין האחוריים לרמוז על נפילת אחורי אבא ואמא עכ"ל.

הרי מפורש מדברי רבינו בע"ח כי השם הראשון אבגית"ץ פירושו הוא שט"ן ת"ץ, לפי הלשון שבגמרא שאבגא הוא השטן, ושם הב' הוא שט"ן קר"ע, וכיון שת"ץ הוא יותר קשה מקר"ע א"כ למה מרומזת הקריעה בשם הב' שהוא גבורה, והיה צריך להיות קריעה בשם א' שהוא חסד, ונתיצה בשם הב' שהוא גבורה, לכן מחלק הרב כל י"א הבחי' של ז' המלכים ד' אחוריים בכדי שנרע היחס של כל מלך, עם בחי' ד' האחוריים שרק נקרעו ונשארו בעולם אצילות, שבעת שאנו מעלים הנצוצין קדישין בשם מ"ב, ונדע שכסדר שבירתם כן סדר העלתם, ומאחר שבשבירת מלך החסד עדיין לא היה הביטול דאחוריים דא"א, ע"כ אין לכיון בשם הראשון שהוא אבגית"ץ

כלים לבר, ונחשבים לחסרי ג"ר, ע"כ ז"ת אלו מרומזים בו שמות של אנא בכח, שהם ז' פעמים ו' אותיות כנגד חג"ת נהי"ם שאין בהם מ"ב אותיות מבחינת העצמות אלא מבחי' המספר לבר שז"פ ו' בגימטריא מ"ב, והוא מטעם שאין בהם מבחינת מ"ב אלא הארת כלים בלבד, ומקורם הוא בז"ת דנקודים, שהפרש זה היה סבה לשבירתם.

וה"ס אחוריים דאו"א שנפלו למקום חג"ת דנקודים, ששם המקום של ישו"ת, כמבואר בע"ח (שער הנקודים פרק ב') וז"ל ובזה תבין סוד שם מ"ב שהוא אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו — צי"ת, כי כבר ידעת כי שם מ"ב הוא ביצירה, ויצירה הוא בחי' ז"א כנודע, שהוא סוד ז' המלכים, נמצא כי שם מ"ב זה מדבר בסוד המלכים, וכו'. אמנם כוונת מ"ב זה הוא להעלות כל הבירורים משם, אשר נשאר מועיר ונוקבא ביצירה ועשיה, כי כל שם מ"ב הוא להעלות, כנודע, אם כן ודאי הוא כי בשם זה נרמז מיתת המלכים, ועל סדר מיתתן הוא סדר העלתן. ע"י בירור בכח שם זה, ולכן מיתת שבעה מלכים נרמז בשם הראשון זה, ובטול אחוריים דאו"א נרמז בשם הב', וכו'.

ונבאר עתה שם מ"ב הנ"ל והוא כי שם אבגית"ץ הוא בספירת חסד כנודע, לפי שממנו מתחיל מיתת המלכים כנ"ל. לכן בשם זה נרמז מיתת שבעה מלכים, וזה פירוש אבגית"ץ כמו: אבגי ת"ץ כי אבגי גימטריא י"ו והם סוד ז' מלכים, כי י' היא במלכות שהיא נקודה אחת לבר, והוא י' של אבגי. ואותיות אב"ג הם ו' בגימטריא, והם ו"ק דז"א והרי הם ז' מלכים. וזה סוד שאמרו רז"ל כי רשות הרבים רחבו י"ו אמה, כי הרי אלו הז' מלכים הם הנקראים רה"ר בהיותם קודם התקון, ואמנם אחר התקון נקרא רשות היחיד. והנה הז' מלכים הנקראים אבגי הלא הם נתצו ונשברו ומתו, וז"ס ת"ץ של אבגית"ץ, ויען שמן החסד התחיל מיתת המלכים כנ"ל לכן נרמז בשם

מעלות הסולם

דההין, עולים ב' אהיה הנ"ל עד לג"ר דאר"א ששם ב' אהיה דיודין, שהם בחינת מ"ב ממש, ונעשה זווג דנשיקין דא"א מבחינת חיך וגרון, וב' אהיה דההין שעלו בסוד מ"ן מקבלים טפת חסד דע"ב ממו"ס, וכל ג' הטפות יורדות משם ליסוד דא"א, ונכללו שם בסוד הזווג דמ"ב של ב' שמות אה"ה פשוטים העולים מ"ב, שה"ס האדת כלים, כנדוע כי הפשוט בלי המלוי מורה על אור הנפש בכלי דכתר, ומכאן קונה ז"א בחינת חג"ת שלו שלמעלה מטבור, ונעשה ראוי לקבלת האורות, כי מקודם שלא היה לו רק נה"י לא היה ראוי כלל לקבלת אור. כי נה"י הם עשר ספירות דסיוס בלבד. (עיין בזהר בראשית א' בסולס דף רס"ב ד"ה ויש להבחין).

ביה אפיק לישראל מגלותא, כי כפי סדר שבירתם כן סדר עלייתם, ולכן בשם הראשון שהוא אבג"י ת"ץ שבו מרומז שבירת מלך החסד שהוא הראשון מן המלכים שנשברו, בו נרמז יציאת ישראל ממצרים ויציאת הניצוצות הקדושים מן הקליפות, כנ"ל שבשם הראשון מרומז שבירת כל ז' המלכים. קר"ע שט"ן וכ"י ביה קרע ימא היינו השם השני של מרת הגבורה, שבו התקון של העלאת ד' האחוריים דאו"א, שנקרעו ונפלו באצילות עצמו. שבעלייתם נתבטל חכמת מצרים בשורשה, בסו"ה כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים. נג"ד יכ"ש הוא השם השלישי שהוא תפארת, הרומז על יסודות דאר"א, כי אע"פ שבמות מלך הגבורה, כבר ירדו אר"א לגמרי, וחזרו אב"א אמנם לא ירדו רק אל בחי' יסודותיהם, (עי"ש בע"ח) ונמצא האחוריים עוד בבחי' ראש אלא בקומת ז"א. משא"כ עתה שנזדכך כל בחי' המסך דראש דאר"א, ולכן בו נאמר נגד כל עמך אעשה נפלאות.

ומה שאינו חושב רק ג' השמות שהם נגד חג"ת, וכן בע"ח אינו מפרש רק ב' שמות הראשונים של מלכי חסד וגבורה, הוא מפני שהם כוללים כל שם של מ"ב להיותם בחי' הראש

אבגית"ץ להעלות הניצוצין קדישין שנקרעו בבטול אחוריים דאר"א, רק לכוין להעלות הניצוצין מן ה' מלכים לבד שנתצו ומתו, ורק בשם הב' קר"ע שט"ן שהוא מלך הגבורה אז ראוי לכוין להעלות הניצוצין קדישין מד' האחוריים.

ונדוע שחכמת מצרים היתה מצד שמאל, בסוד התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו (זהר פרשת בא אות ל"ח עי"ש בסולס) וחכמה זו יש לה שורש בבינה דא"א, שיצאה לחוץ מראשו, ולקריעת ים סוף ולהטביע את המצרים, היה צריך לבטל את שורשם הגבוה שבקדושה שבבינה דא"א, כמ"ש בזהר בשלח (אות ק"פ) בעתיקא תליא כלא כי אור עתיקא הגדול יכול לבטל שורש המצריים כי הכל בטלים לאורו.

וזה אמרו בלבי ודאי וכ"י, לבי שם בן ארבעים ותריין, אבגית"ץ וכ"י כי להיות ז"א שהוא שורש נשמת ישראל, בסו"ה בני בכורי ישראל, כולו מבחינת למטה מטבור בסוד ג' טפות של הסגול שהם נה"י דא"א, ואינו ראוי לקבל טפת חסד דע"ב שאינה מושפעת למטה מטבור, וע"כ צריך ז"א להכליל בסוד מ"ב זווגים שפירושם מבחינת הפרצופים שלמעלה מטבור, שמקבלים שלימותם מג' הפרצופים הראשונים דא"ק שהם סוד פשוט, ומלוי, ומלוי המלוי, הנשלמים בו לגמרי עד הטבור שלו, ולכן העלה א"א את נה"י שלו לחג"ת שבזה הוא מעלה גם את הג' טפות דזו"ן המלבישים את נה"י שלו, לתחת החזה שלו, ששם עומדים בחינות נה"י דאר"א עד הטבור, שה"ס המ"ב של אנא בכת, וה"ס ב' אהיה במלוי ההין שאינם בגימטריא מ"ב, כי מבחינות האורות התלויים רק בקו האמצעי, כבר הם עומדים למטה מנקודת הסיוס דפרצופי מ"ב, כי נקודת החזה היא הסיוס שלהם. אמנם מצד הכלים עדיין הם נחשבים לפרצופי מ"ב כי בחינת הכלים שהם הקצוות נמשכים עד הטבור, (עיין בתע"ס חלק י' תשובה י"א) ואחר שזו"ן נכללו בב' אהיה

(רטז) מ ופורקנא בלבא תליא, דאתמר ביה הלב רואה. ובגין דא (פ) כי יום נקם בלבי, נ נקמה במאי, בלבי, בי"ה, דאתמר ביה (צ) כל הנשמה תהלל י"ה, ועליה אתמר (ק) כי יד על כס יה.

(ריז) ופורקנא בלבא תליא, דביה אתמר הלב רואה. ובגין דא ט

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(פ) כי יום נקם בלבי (ישעיה סג) תקון כב. מ נ"א ל"ג מן ופורקנא עד ובגין דא (מנטובה).
 (צ) כל הנשמה (תהלים קג) לעיל אות רא ציון ל'. נ נ"א ל"ג מן נקמה במאי עד והכי אוקמה מארי
 (ק) כי יד על כס (שמות יז) לעיל אות ר ציון יוד. מתניתין (מנטובה).
 ט ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים בסוגריים (והכי).

מעלות הסולם

שהם חכמה ובינה, מאירה החכמה בכל המדרגות. שנאמר בו כל הנשמה תהלל י"ה. ועליו נאמר כי יד על כס יה.

פירוש: סוד לבי הוא שם מ"ב, שבגימטריא לבי שבו מ"ב אותיות ד' אותיות של שם הוי"ה הפשוט, וי' אותיות של הוי"ה במילוי, שהם יוד הא ואו הא, שביחד הם י"ד אותיות, הרומזים על כתר חכמה דכלים ורוח נפש דאורות, וחסר בינה הר"מ דכלים שה"ס כ"ח אותיות דמילוי המילוי שבהוי"ה, (כמ"ט בזהר עקב אות מ"א) כ"ח דיליה: יוד ואו דלת, הא אלף, ואו אלף ואו, הא אלף, שביחד הם מ"ב אותיות כ"ח וי"ד, וזה סוד הכתוב כי יד על כס י"ה. מלחמה לה' בעמלק כי אם אין במדרגה אלא י"ד אותיות שהם כלים של כתר חכמה באורות דרוח נפש בלבד, ולפיכך אין שם אלא י"ה, וחסרים האותיות ו"ה שה"ס כ"ח אותיות דמילוי המילוי, וכל זה הוא מפני שמלחמה לה' בעמלק. וז"ס תפלת משה ועתה יגדל נא כ"ח ה' דהיינו שימשכו כ"ח אותיות אל י"ד האותיות, ויושלם השם הוי"ה בייס דכלים ונרנח"י דאורות בסוד כל הנשמה תהלל יה. (ריז) ופורקנא בלבא תליא וכר: והגאולה תלויה בלב, היינו בשם מ"ב שבגימטריא לבי. שבו נאמר הלב רואה, היינו אר"א עלאין, שאינם מתמעטים מחמת יציאת הבינה מראש א"א, ואינם מתגדלים ע"י חזרתה לראש

הראש של ז"א בסוד רישא דמלכא בחדר וגבורה אתתקן, כמ"ש בזהר משפטים (אות תק"כ)

וכן מה שמתחיל ממלך החדר ולא ממלך הדעת שהוא היה המלך וראשון מן המלכים שנשברו הוא, כי אין ספירת הדעת מוסיפה כלום על מספר עשר הספירות, כח"ב חג"ת נהי"מ, אלא שהראש הוא כח"ב או חב"ד ממטה למעלה, והגוף הוא התפשטות ממעלה למטה ב' ספירות חג"ת נהי"מ, ובחינת ממעלה למטה של מוח הדעת שבראש המתפשט בפנימיות הגוף הוא בחינת מלך הדעת דנקודים, באופן שהגוף שהוא חג"ת נהי"מ יש בו ב' בחינות של חג"ת נהי"מ, חג"ת נהי"מ פנימיים וחג"ת נהי"מ חיצוניים. והחצונים נקראים בשם גוף, והפנימיים בשם דעת, ואין שום הבחנה מיוחדת לפרש אותה לבר, וכל מה שאירע לחג"ת נהי"מ החצונים, קרה למלך הדעת הכולל ז' המלכים מחסר ולמטה בפנימיות הגוף, (ע"י תע"ס חלק י"א תשובה צ"ז).

(רטז) ופורקנא בלבא תליא וכר: והגאולה תלויה בלב שהוא בינה, שבו למדנו הלב רואה, שהבינה חוזרת לחכמה ומתגלית על ידה אורות החכמה הנקראים ראייה, ומשום זה כתוב, כי יום נקם בלבי, ומפרש במה הוא הנקמה, בי"ה שה"ס חכמה ובינה, כי י' ה"ס חכמה, וה' היא בינה. שע"י הזווג של י"ה (דס"י דף ג' ע"ב)

אוקמוהו מארי מתניתין, ללבי גלית, ולאברי לא גלית. מאי ז
 ללבא, אלא אורייתא דבכתב אתקריה: לבי. ואורייתא דבע"פ אתקריאת פ
 פומא, ואוקמוהו מארי מתניתין, מלבא לפומ"א לא גלי. ז ללבי גלית, ק
 דא שמא דע"ב שמהן, ואינון שבעין אנפין לאורייתא דתליין מן ב'.

חלופי גרסאות

ע נ"א ללבי (מנטובה). פ נ"א פימא (מנטובה). ז נ"א ללבי ודאי ול"ג גלית (מנטובה). ק ה"ג
 במנטובה ובכל הדפוסים בסוגריים (ודאי).

מעלות הסולם

המלכות, והיא עומדת עליהם, ולכן נקראת על
 פה, שהיא עומדת באצילות, וזו היכולות
 שבבריאה מתאחדים בה, והחכמה מתגלה בהם.
 משא"כ תורה שבכתב, שהיא אר"א עלאין אע"ג
 שהם עומדים למעלה מן המרכבה שלהם שה"ס
 ישסו"ת, מ"מ נקראים תורה שבכתב, כי שניהם
 הן אר"א והן ישסו"ת הם בעולם אחד שהוא
 אצילות.

ובזה נבין את ג' ההבחנות הנאמרות כאן :
 א' לבי שבגימטריא מ"ב. ב' ללבי
 שבגימטריא ע"ב. ג' פומא אשר לבי ה"ס
 אר"א עלאין, דביה אתמר הלב רואה ששם
 נעלמת חכמה סתימה דא"א העתידה להתגלות
 בגמר התקון, ולכן ופורקנא מאר"א עלאין,
 אז נתוסף לו עוד עשר ספירות מאר"א עלאין,
 והוא בסוד השם מ"ב אותיות, שהם כ"ב של
 עצמו, ועשר של ישסו"ת, ועשר של אר"א
 עלאין, וכשהוא נתקן בסוד שם מ"ב, נבחן
 שג"ר דמוחין בלבד, הם בסוד שם מ"ב להיותם
 מאר"א. אבל בחינת ו"ק שמקבל מישסו"ת הם
 בסוד שם ע"ב, דהיינו בגילוי ל"ב נתיבות
 החכמה שבו, ומטרם ששיג השם מ"ב בראש,
 דהיינו בג"ד אין השם ע"ב מתגלה בו"ק שבו.
 ונודע ששורש המלכות שהיא יוצאת משם
 היא נקודת התזה דו"א, ששם הדינים דמסך
 דחיריק דו"א. ולו"א עצמו אין הדינים פוגמים
 להיותם בסיום שלו, כי עיקר ז"א הוא חג"ת
 עד החזה, ומחזה ולמטה שייך למלכות. ואין
 הדינים פוגמים למעלה ממקום יציאתם. אבל
 מלכות נפגמת מהם להיותם בשורש שלה,
 ודינים ההם נתקנים בסוד היחוד של ז"א, אבל
 לא

לראש א"א, ונבחנים שהם תמיד בראש א"א
 ומלבישים לחכמה סתימאה. ומשום זה העמידו
 בעלי המשנה ללבי גלית, ולאברי לא גלית
 (סנהדרין צט). שואל מהו פירושו של ללבי,
 ומשיב, אלא תורה שבכתב, שה"ס אר"א עלאין
 שבהם החכמה נעלמת, כי כתיבה מורה העלם,
 עד שבא מי שהוא וקורא הכתב ומגלה,
 נקראת לבי. ותורה שבעל פה היינו מלכות,
 נקראת פה. והעמידו בעלי המשנה, מלבא
 לפומא לא גלי. ללבי גלית, זה שם הכולל
 של ע"ב שמות, והם ע' פנים לתורה, שהם
 ד' ספירות תחתונות של ז"א הנקרא תורה,
 וכל אחת כולה מעשר הם שבעים. שתלויים
 מן ב', שהם חכמה ובינה, שהם המוחין של
 ז"א ואור התורה.

פירוש: אר"א עלאין ה"ס תורה שבכתב,
 כי בהם מלובשת חכמה סתימאה דא"א, ואינה
 מתגלית אלא ע"י ישסו"ת שה"ס בינה שבה
 מתגלה החכמה, אמנם לא במקום בינה עצמה,
 אלא כדי שתשפיע הארת חכמה אל המלכות,
 וע"כ נקראים ישסו"ת שהם מרכבה אל החכמה
 העליונה ומלובשת בהם בסוד הכתב שצריכים
 לגלותו. אמנם המלכות נקראת תורה שבעל
 פה ולא תורה שבפה, כי המלכות אחר
 שנתקנה להיות בזווג פב"פ עם ז"א, אין
 החכמה מתגלה בה עצמה, אלא ע"י ז' היכולות
 שלה בעולם הבריאה שה"ס הכתוב בתולות
 אחריה רעותיה מובאות לך, כי בהם מתלבשים
 כלים דאחורים של המלכות, שבהם מתגלה
 החכמה ואין מקום גילוי החכמה אלא בכלים
 דאחוריים של המלכות שהם המרכבה של
 (דסו"י דף נ' ע"ב)

ריח) ואורייתא ר אית לה רישא וגופא ולבא ש ופומא ואברין. יא כגוונא ת דאית בישראל, דאינון רישין, רישי עמא. ומנהון עיינין, הה"ד ה) והיה אם מעיני העדה. ואית מנהון לבא, דאינון לקבל שבעין סנהדרין, ומשה ואהרן על גבייהו, דלא א חסרין בעלמא כוותייהו, ודא ב איהי ללבי גליתי. אבל אחרנין דאנון כשאר אברין, אתמר בהון ולאברי לא גליתי. וכן באורייתא שבעין אנפין, תליין מתרין תורות, אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ר) והיה אם מעיני העדה (במדבר טו) זהר ויקהל ר ג"א ל"ב אית (מנטובה בנוסח אחד). ש ג"א ופימא דף קנ אות תנג ציון יוד. ואיברין (מנטובה). ת ג"א דא אית וליג דאית (מנטובה). א ג"א חסידין וליג חסרין (מנטובה). ב ג"א איהו (מנטובה). יא ג"א כגוונא דישראל דאתמר בהון עיני העדה דא ע' סנהדרין ומשה ואהרן על גביהן אליו דאתמר בהון ללבי גליתי (מנטובה בנוסח אחד).

מעלות הסולם

המלכות. מלבא לפומא לא גלי, כי במשך שתא אלפי שני לפני גמר התקון אין זוג וז"ן פב"פ במקומם. וגילוי החכמה שבמלכות הוא רק בכלים דאחוריים שלה שהם בבריאה כי לכן נקראת תורה שבעל פה, כנ"ל אבל הפנים שלה מאיר בחסדים כמו ז"א.

ריח) ואורייתא אית לה וכר: ותורה שה"ס ז"א יש לו ראש היינו ג"ר ומוחין. וגוף שה"ס ו"ק, ולב, שהוא חכמה דשמאל מבינה והיא ל"ב נתיבות החכמה. ופה שהוא מלכות. ואברים, שהם שאר הספירות. כעין שיש בישראל ראשים, ראשי עם, ומהם שנקראים עינים, זהו שכתוב היה אם מעיני העדה. ויש מהם שהם בבחינת לב, לבס של ישראל. שהם נגד שבעים סנהדרין, כמ"ש במדרש רבה (איכה בפתיחה סימן ט"ז) לבך זו סנהדרין גדולה וכר. ומשה ואהרן על גביהם, שעמהם הם ע"ב צדיקים. שלא חסר כמותם בעולם, ואפשר להיות אפילו צדיק אחד ויהיה שקול כנגד כולם. (זהר וירא אות ר"ז — ר"י) וזהו מ"ש ללבי גליתי היינו לאלו הצדיקים שזכו להיות מרכבה. לחג"ת דז"א ששם משכן הלב. אבל צדיקים אחרים שהם כשאר אברים, למדנו בהם ולאברי לא גליתי. וכן בתורה ע' פנים

לא כ"כ שיבואו במספר האורות של ז"א. ועם זה נבין את דברי התקונים המחלק בין לבי"י שה"ס שם מ"ב שעולה במספר לבי"י לבין ללבי שה"ס השם ע"ב העולה במספר ללבי"י שהוא ע"ב. ובין פה שה"ס המלכות תורה שבעל פה.

זה אמרו ופורקנא בלבא תליא וכר מאי ללבא, אלא אורייתא דבכתב, שה"ס ז"א הנקרא תורה שבכתב, עם ע"ס דמוחין דיסו"ת ועשר ספירות דמוחין דאר"א, שהם אור התורה, אתקריאת לבי"י דהיינו שם מ"ב, שה"ס ג"ר דז"א. י ספירות דאר"א עלאין וי"ס דיסו"ת וכ"ב אותיות דז"א שהם מ"ב. ללבי גליתי, דא שמא דע"ב שמהן שהם ז' ספירות תחתונות דז"א שכל אחת כלולה מי' ואינון שבעים אנפין דאורייתא ששם מתגלה הארת החכמה הנקראת פנים בסר"ה חכמת אדם תאיר פניו. דתליין בלבא תליא, ונקראת תורה שבכתב, כי היא מתגלית ע"י יסו"ת שה"ס ז"ת דבינה, אשר בעת הגדלות של זז"ן עולים ומלבישים עליהם, וה"ס ללבי שבגימטריא ע"ב. וכגין דא אוקמוהו מארי מתניתין ללבי גליתי, כי ביסו"ת מתגלה החכמה, בסוד תורה שבכתב, כדי שתשפיע אל (דטריי דף ג' ע"ב)

ריט) ג ובגלותא, (ש) חלק לב"ם דאינון ע"ב צדיקים, דאינון כגוונא דסנהדרין. ורזא דמלה (ת) אשרי כל חוכי לו. ל"ו בחושבנא סליק תלתין ושית. ואינון ל"ו בארעא דישראל. ול"ו לבר מארעא דישראל, ודא איהו חלק לב"ם.

רכ) ומאן חלק לבם. שאור וחמץ, ד דאינון ערב (* רב. ורזא דמלתא, א) ויהי מבדיל בין מים למים. ה דעלייהו אתמר, ב) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, אך חלק.

חלופי גרסאות

ג ג"א בגלותא (מנטובה).
ד ג"א מוסיף דאינון סמאל ונחש ערב רב דכלהו אתמר בהון אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם ואומאה בה יתמחון (מנטובה) ג"א דאינון ערב רב דבהון אתמר בהון כו' (הגרי"א). ה ג"א בסוגריים דכלהו אתמר בהון (דפו"י) ובדפוס וילנא הגירסא בלי סוגריים.

מסורת הזוהר

ש) חלק לבם (הושע י) ת"ז תקונא תליתאה בהשמטות.
ת) אשרי כל חוכי לו (ישעיה ל) ז"ח כרך יט נח דף ל' אות קמה ציון ב'.
א) ויהי מבדיל (בראשית א) לעיל אות רטו ציון ס'.
ב) אך ביום הראשון (שמות יב) לעיל במעלות הסולם השמטות דף קד אות רפח צ"ל.

מעלות הסולם

אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, אך חלק, בין שש לשבע של יום י"ד. (השמטות לזוהר בראשית רס"ב סע"ב).

פירוש: כי בעת גדלות הו"א, יש בו ע"ס וכל ספירה כלולה מעשר כי יש לו ג"ר ומוחין דגדלות, ואז נבחן בו מ"ב ברישא וע"ב בגופא, (כנ"ל אות רי"ז ד"ה פירוש) ובעת הקטנות, המוחין דג"ר מסתלקים למעלה, ונשאר במדרגת ר"ק, וכל ספירה כלולה רק מן ר' הם שש פעמים שש שהם ל"ו שה"ס אותיות אלה משם אלקיים שמתחלק לב' מ"י אלה ואלה בגימטריא ל"ו. כי ה' אותיות משם אלקיים הם סוד ה' ספירות כח"ב תר"מ, או ה' אורות נרנח"י, ובעליית מלכות לבינה, שהקומה של המדרגה נתמעטה, שמסתיימת תחת החכמה, הנה מבחינת הכלים נשאר כתר וחכמה במדרגה שהם ב' אותיות א"ל. וג' אותיות ה"ים ירדו מן המדרגה, ומבחינת האורות הוא להיפך, כי ב' אותיות התחתונות מ"י הרומזות על ב' אורות התחתונים שהם נפש רוח, נשארים במדרגה, וג' אותיות העליונות

פנים, התלויים מב' תורות תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שביחד הם ע"ב. עיין בזהר חדש שיר השירים מן אות שע"ד עד אות ש"פ מאמר ע' ממנן דסחרין כורטייא, בסו"ה נזכירה דודיך מיין, מיינה של תורה שהם מאירים מיין של ז"א, שנקרא תורה והם ע' שמות כי יין בגימטריא ע'.

ריט) ובגלותא חלק לבם וכו': ובגלות נאמר חלק לבם שהם ע"ב הצדיקים שהם כעין הסנהדרין, כי מספר לב"ם הוא ע"ב. וסוד הדבר מה שכתוב אשרי כל חוכי לו, ל"ו עולה בחשבון שלושים ושש החצי משבעים ושנים. הם ל"ו צדיקים בארץ ישראל. ול"ו מחוץ לארץ ישראל. וזהו חלק לב"ם ששם ע"ב שבגימטריא לב"ם נחלק לשני חצאים שהם ב' פעמים ל"ו.

רכ) ומאן חלק לבם וכו': שואל, ומי הוא הגזרם שתהיה לב"ם חלק, ומשיב, שאור וחמץ, שהם ערב רב. וסוד הדבר מה שכתוב ויהי מבדיל בין מים למים. שעליהם נאמר, (דפו"י דף ג' ע"ב *) דף ג"א ע"א)

רכא) ו ואומאה דיתמחון בי"ד דאינון ארבע סרי יומי דפסחא,

חלופי גרסאות

ו גיא מוסיף אומאה בה יתמחון דאינון ארבע סרי וליג בי"ד (מנטובה).

מעלות הסולם

בעת שיש חטאים, כי כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו הרי כאלו הוא נחרב בימיו, אז נאמר, חלק לב"ם דאינון ע"ב צדיקים וכו' כי המדרגה נתחלקה שג"ר דאורות נסתלקו ועלו לשורשם, ונשארו הכלים דג"ר שה"ס אל"ה של שם אלקים באורות דנפש רוח שה"ס ו"ק, ורזא דמלה אשרי כל חוכי ל"ו, ל"ו בחושבנא סליק תלתין ושית, שהם ו' פעמים ו' וחשבון אל"ה, ואינון ל"ו בארעא דישראל כלומר שנשארים בקדושה, ול"ו לבר מארעא דישראל, שה"ס חלק הבינה ות"מ, שנופלים למדור הקליפות שהם בבחינת חוץ לארץ, ודא איהו חלק לב"ם, ושואל (באות ר"כ) ומאן חלק לב"ם, ומשיב שאור וחמץ דאינון ערב רב, שהם מחטיאים את ישראל, ורזא דמלתא ויהי מבדיל בין מים למים, שה"ס יציאת הקטנות דיום שני של מעשה בראשית, שממיעוט זה נמשך בריאת הגיהנם שהוא כחות הדין לחבל ולהעניש הרשעים כנ"ל, דעלייהו אתמר אך ביום הראשון וגר אך חלק, כי בעת קטנות אין זוג לזרין שנקראים ששי ושביעי, שז"ס אך חלק בין שש לשבע, (עיין בהשמטות לספר הזהר אות רפ"ח), וסט"א מתגברת לפתות ולהחטיא את ישראל, ועיין לעיל תקון י"ג (אות ל"ז) וזה לשונו: ובגין דלא יפרישו בין שש דאיהו עמודא דאמצעייתא, לבין שבע דאיהו בת זוגיה, צריך לבערא שאור וחמץ דאינון ערב רב, דלא יתחזיון בין שש דאיהו ו', בין שבע, דאתמר בה שבע ביום הללתיך.

רכא) ואומאה דיתמחון בי"ד וכו': והשבעה שהערב רב שהם שאור וחמץ, שיתמחו בי"ד, שהם א"בעה עשר יום דפסח, שכתוב במשנה אור לארבעה עשר בודקין את החמץ

העליונות אל"ה הרומזות על ג' האורות נשמה חיה יחידה, הן יצאו ונסתלקו מן המדרגה. והנה יש ב' בחינות של עליית המלכות לבינה: בחינה א' היא שהעליה היא בלי שום פגם, אלא כדי להוציא מוחין בשביל התחתון, ואז ג' הספירות בינה תפארת ומלכות יורדות לתוך המדרגה דקדושה שתחתיהן, ואור הג"ר מסתלק להעליון שלהן בסוד נקודת החולם, כמו שנתבאר בסו"ה יהי אור ויהי אור הנאמר ביום א' דמעשה בראשית, בסדר אצילות החדש, שהוא קו ימין דז"א, שמתחלה נאצל בבחינת הקטנות, שעל זה רומזת המלה יהי ש"ה שהם אר"א וי' אחרונה רומזת לכניסת המלכות המסיימת לאור אר"א שנתמעטו מאור לאויר שאז נאצל ז"א בבחי' ו'ק דהיינו בקומת רוח.

בחינה ב' היא שהעליה היא מחמת פגם, דהיינו בסבת חטאים של התחתונים, שאז עולה המלכות למקום בינה, כדי להעלים אור ג"ר מן התחתונים, שאינם ראויים להשתמש בו, ואז ג' כלים בינה ת"ת ומלכות אינם יורדים אל המדרגה שתחתיהם בקדושה, אלא שיורדים לכחות הדין שעושקים הכלים ההם לבנין פרוצופיהם, וקונים על ידם כח להעניש את החוטאים בסו"ה יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, הנאמר ביום שני דמעשה בראשית, שפירוש יהי רקיע הוא, שאר"א העלו את המלכות למקום הזווג תחת החכמה שלהם, למקום בינה, והורידו את בינה תר"מ שלהם מחוץ למדרגתם למקום זרין ונשארו בר"ק בלי ג"ר, שמחמת מיעוט הזה נברא הגיהנם, והוא שנבראו כחות של דין לענוש הרשעים. (עיין בזהר בראשית א' אות מ"ד בסולם שם מאמר יהי רקיע).

וזה אומרו (באות ר"ט) ובגלותא דהיינו

(דפריי דף גיא ע"א)

לקיימא ג) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. ז ח הה"ד. ד) חג שבועת ימים מצות יאכל.

רכב) ובגין דא, אור לארבעה עשר, בודקין את החמץ לאור הנר. ודא אור הנר, ט דאיהי אורייתא ופקודיא, דאתמר בהון י כי נר מצוה ותורה אור, נר בלבא, אור בעיינין. דאיהו אור הנר, בדחילו ורחימו, בי"ה, מתעברין חשוכא וקדרותא מנייהו, ובג"ד כי יום נקם בלבי.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ג) כימי צאתם מארץ מצרים (מיכה ז) לעיל תי"ח אות קכו ציון ח'. ד) חג שבועת ימים (יחזקאל מה). ה) כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו) לעיל אות קצט ציון ט'. ו) כי יום נקם בלבי (ישעיה סג) תקון כב.

ז ג"א בסוגריים ודא ז' יומא דפסחא דגלותא קדמאה וז' יומי דפסחא דגלותא בתראה (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ח ג"א ל"ג הה"ד חג שבועת ימים מצות יאכל (מנטובה). ט ג"א איהי (מנטובה).

מעלות הסולם

החמץ. כח"ש לעיל (תקון י"ג אות כ"ז) **וביה אומאה דפורקנא, הה"ד נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו, ועוד חי ה' שכבי עד הבקר.** (עיין לעיל אות קצ"ב במעלת הסולם ד"ה ביאור המאמר). ופסח ה"ס ימין, ויש י"ד אחרים של מחיית עמלק שהם י"ד דפורים, עיין לעיל בהקדמה (אות ר"צ). לקיים מה שכתוב, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. זהו שכתוב, (יחזקאל מ"ה כ"א) חג שבועת ימים מצות יאכל, כלומר החג שמאירים בו י"ד ימים שהם שני שבועות. (עיי"ש בפירוש רש"י).

ומצוות של התחוננים, מחמת שחסר בהם אור הג"ר, שה"ס אהבה ויראה. ומחשיכים הארתם של זו"ג, ומשכנס ביה"ה מחמת ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, לכן בעת קטנות אורות של נפש רוח הם בכלים של ג"ר שהם י"ה, (כנ"ל אות ר') אבל **אור לארבעה עשר**, דהיינו לעת גדלות, שמאירים האורות של אהבה ויראה בי"ה, שהם כתר חכמה דכלים, כי י' ה"ס ד' אותיות הפשוטות שבשם וה"ס כתר. וה' ה"ס י' אותיות המלוי, שה"ס חכמה, שביחד הם **ארבעה עשר**, ומלובש בהם אורות ג"ר שה"ס אהבה ויראה, **בודקין ומבערים את החמץ לאור הנר** לתורה ולמצוות. כי באורות הג"ר **מעבירים החושך והשחרות מהם**, ונשלם השם הוי"ה, בסוד י' חכמה ה' בינה ו' תורה, ה' מצוה. (כמ"ע לעיל אות ר"ג ד"ה ביאור המאמר) ומשום זה כתוב, **כי יום נקם בלב"ה**, כנ"ל שלב"י מורה על אור הג"ר שה"ס שם מ"ב שבגימטריא לב"י.

רכב) **ובגין דא אור וכר: ומשום זה אמרו חז"ל, אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר.** ומפרש אור הנר, זה תורה ומצוות שנאמר בהם כי נר מצוה, ותורה אור. נר, ה"ס מלכות, שמשכנה ומיתוקה בלב, שהוא בינה. אור, ה"ס ז"א הנקרא תורה, בעינים, שה"ס חכמה ומוח. שזה הוא אור הנר, דהיינו ז"א ונקבא. שבועת הקטנות שהיא הגלות יש לערב רב שהם חמץ ושאור, אחיזה בתורה

רכג) ועוד, בלבי דא ל"ב אלקים דעובדא דבראשית, ועשר אמירן, דאינון י' מן לבי. ולב, האי איהו לב, דביה נהיר, ההוא דאתמר ביה, ז) ותרוא אתו כי טוב הוא.

רכד) וביה עתיד לאתגלייא קב"ה למשה באורייתא, בגלותא בתראה. כגוונא דפורקנא קדמאה, דאתמר ביה ז) וירא מלאך י"י אליו בלבת אש. בקדמיתא בלבת אש דנבואה. ובגלותא בתראה, בלבת אש דאורייתא.

מסורת הזהר

ז) ותרוא אתו כי טוב הוא (שמות ב) ד"ה כרך כ' יתרו דף נא אות קצ ציון ר'.
 ח) וירא ה' אליו בלבת אש (שמות ג) זהר וירא דף קט ציון ד'.

מעלות הסולם

האי איהו לב, דביה נהיר, ההוא דאתמר ביה ותרוא אתו כי טוב הוא, שהוא משה ואין להקשות ממ"ש במקומות אחרים כי משה ואהרן הם בבחינת נצח הוד וכדומה, כי יש הרבה בחינות משה. (עיין עץ חיים שער הכללים דף ט"ז ד"ה והנה ה' בחי' יש למשה).
 רכד) וביה עתיד לאתגלייא וכו': וכו' היינו בל"ב נתיבות החכמה, עתיד הקב"ה להתגלות בתורה למשה בגלות האחרון, כמו שהיה בהגאולה הראשונה, מגלות מצרים, שנאמר בו וירא מלאך ה' אליו בלבת אש. בראשונה נתגלה אליו, בלבת אש הנבואה, שה"ס נה"י. ובגלות האחרון בלבת אש התורה שה"ס חג"ת.

פירוש: מלת בלבת, שבפסוק וירא מלאך ה' אליו בלבת אש, הוא מצירוף ב' תבות בת לב, בת היא מלכות כנודע, ול"ב הוא ל"ב נתיבות החכמה, שענינם הוא כ"ב אותיות שבבינה, וי"ס של ז"א בעיבור הבינה, או כ"ב אותיות של ז"א במחין דבינה שהם י"ס, הכל לפי הענין המדובר. ולא יצויר חכמה זו אלא בצירוף זרין בעיבור הבינה שאז חזרת בינה לחכמה בשביל להאיר הארת חכמה לז"א, ולכן כל הזמן שיש לבינה קומת חכמה, זרין נמצאים בדאשה בבחינת מ"ן של העמדה וקיום אל המחין ומשמשים לדעת שלה, ובלי הזרין הבינה חוזרת לבחינתה עצמה שהיא חסדים מכוסים

רכג) ועוד בלבי דא וכו': ועוד יש להוסיף בלבי זה ל"ב שמות אלקים הנאמרים במעשה בראשית. שהם ל"ב נתיבות החכמה, המאירות בישסו"ת, שהם בינה, הנקראת אלקים. ולכן הם ל"ב שמות אלקים. ועשרה מאמרות שהם י' מן לבי שה"ס עשר ספירות דאור"א עלאין, שביחד הם מ"ב, חשבון לבי. ולב, זהו לב, שבו מאיר, אותו שנאמר בו ותרוא אתו כי טוב הוא, דהיינו נשמת משה.

פירוש: ז"א ה"ס כ"ב אותיות התורה, וכשמקבל המחין מישסו"ת שבהם מתגלה הארת חכמה, הוא נעשה בסוד ל"ב נתיבות החכמה, שהם כ"ב אותיות של ז"א עצמו, וע"ס שמקבל מישסו"ת, זה אמרו בלבי דא ל"ב נתיבות אלקים דעובדא דבראשית שלהיות בו המחין דבינה הנקראת אלקים, עם גילוי הארת החכמה, לכן הם נתחלקים לל"ב אלקים. וכשמקבל ג"ד מאר"א עלאין, אז נתוסף בו עוד ע"ס מאר"א, שה"ס עשר אמירן כי י"ס דאר"א נקראות עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, דאינון י' מן לבי שביחד ה"ס שם מ"ב, כ"ב של עצמו, וי"ס מישסו"ת, וי"ס מאר"א עלאין. ונודע שמה היה בחי' ת"ת דז"א, בסוד משה מלגאו ויעקב מלכר, ששניהם משה ויעקב הם בחינת ת"ת ז"א אלא שפנימיות הת"ת ה"ס משה, וחיצוניות הת"ת ה"ס יעקב, וזה אומרו, ולב שהוא ת"ת דז"א, (דפרי דף נ"א ע"א)

רכה) ודא ב"ת מן בראשית, דאיהי כלילא מעשר אמירן, י ול"ב אלקים דעובדא דבראשית. בת כלילא מי אמירן, איהי בת עין אוכמא, דאתמר בה ט) שחורה אני ונאווה. וביה כ נהיר אור, הה"ד י ותורה אור. ל"ב אלקים, ביה נהיר מצוה. דאתמר ביה, כ נר ה' נשמת אדם כו'. ג

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

י נ"א ל"ג ול"ב אלקים דעובדא דבראשית בת כלילא מי אמירן (מנטובה). כ נ"א ל"ג מן נהיר עד נהיר מצוה (מנטובה). ג נ"א מוסף ול"ב אלקים דבראשית ועשר אמירן אינון רמוזין בשם איק ולמבין ינעם (מנטובה) ובכל הדפוסים כתוב כאן בסוגריים (כאן חסר והוא בתקונים זהר חדש דף כ"ו ע"א).

ט) שחורה אני ונאווה (שה"ש א) זהר בראשית ב' דף קלד ציון ו'. י) ותורה אור (משלי ו) לעיל אות רכב ציון ה'. כ) נר ה' נשמת אדם (משלי כ) לעיל אות קפג ציון ט'.

מעלות הסולם

מצב א' הוא בסוד שני המאורות הגדולים, שקומתה שוה לז"א. כי שניהם ז"א ומלכות יונקים משורש אחד שהוא בינה. ז"א מקבל חסדים מקו ימין דבינה. ומלכות מקבלת חכמה מקו שמאל דבינה. אמנם אז היא נבחנת לאור שחור, כי החכמה שבה אינה יכולה להאיר בלי חסדים, ואז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, ובאה למצב ב' שנתמעטה להיות מדרגה תחת ז"א, ואז ז"א שולט עליה, ואין לה כלום אלא מה שמקבלת מז"א. ובמצב ב' זה היא מאירה בכל השלימות, כי עתה שהאור השחור שלה שהוא חכמה מתחבר עם האור הלבן שבז"א שהוא חסדים, אז נשלמת החכמה ומאירה.

מכוסים, בסוד כי חפץ חסד הוא, ועל שם זה מוגדרת חכמה זו בשם ל"ב נתיבות החכמה בת היא מלכות בסוד שאמרו חז"ל על הכתוב ה' ברך את אברהם בכל, בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. (זהר ויחי אות קע"ז) ויש ב' בחינות מלכות: א' למעלה מחוזה רז"א, שה"ס מלכותא דדוד לפני אדם, הכוללת חג"ת ונקראת בלבת אש דאורייתא, ויש בחי' מלכות למטה מחוזה, שאין לה תקון במקומה לפני גמר התקון ונקראת בלבת אש דנבואה כי למטה מחוזה הוא המקום של נצח הוד שמשם יניקת הנביאים ויש אחיזה לדינים שם, שלכן נאמר בלבת אש מתוך הסנה. (ע"ן זהר בראשית א' דף פ"ה בסולס ד"ה ביאור הדברים. ובהזר פרשת ויצא אות רע"ג).

ונמשלה לאור ונר בסר"ה נר מצוה ותורה אור, כי בנר יש שמן, ופתילה, ואור שחור שבנר, ואור הלבן המאיר שהוא מעל הכל, והכלי. שהם סוד ג' הקוים: כי השמן הוא קו ימין והאור השחור הוא קו שמאל, והפתילה המחברת שניהם היא הקו האמצעי. הכלי שבה נמצאים ג' הקוין הנ"ל השמן הנר והפתילה, ה"ס המלכות המקבלת את ג' הקוים, וכל אלו ד' ה"ס המרכבה של המלכות, והיא עצמה ה"ס הנקודה הרוכבת עליהם מלמעלה, שהיא נקראת ה' ע"ש חמש בחינות הנ"ל. (ז"ח בראשית אות ל"ח ושיר השירים אות שפ"ז ע"י"ש בסולס) ונמצא ששם מ"ב שבז"א שה"ס עשרה

רכה) ודא בת מן וכו': ובת זו היא מן בראשית, שה"ס חכמה בסוד אין ראשית אלא חכמה. שהיא כלולה מעשרה מאמרות, ול"ב שמות אלקים שבמעשה בראשית שז"ס בלבת בת לב. ומפרש הבת כלולה מעשרה מאמרות, היא השחור שבעין שנקרא בת עין, כמו שכתוב שחרני כאישון בת עין. שנאמר בה שחורה אני ונאווה, ובו מאיר אור העין, זהו שכתוב ותורה אור. ונר מצוה ה"ס ל"ב אלקים, בו מאיר המצוה, שנאמר בו, נר ה' נשמת אדם.

פירוש: נודע שיש ב' מצבים במלכות, (דסרי דף נ"א ע"א)

רכו) מ וגדפוי דשכינתא אינון כסוי דם חיה ועוף, דמכסי עלייהו ברחימו, נ וכד מכסי עלייהו ברחימו דאהבה, מי טופנא לא שלטא עלייהו. מים רבים דמי טופנא, (ז) לא יוכלו לכבות את האהבה דישראל באבוהון דבשמיא.

חלופי גרסאות

מ נראה שכל זה יתר הוא ולא שייך כאן וע"ל נז ג' וכאן צריך להתחיל בהוא זמנא כרסייא כו' (לשון הגר"א). נ ג"א ל"ג וכד מכסי עלייהו ברחימו דאהבה (מנטובה).

מסורת הזהר

(ז) לא יוכלו לכבות את האהבה (שה"ש ח) זהר ויחי דף רלז ציון א'.

מעלות הסולם

עלאין, ואז מאירים ג"ר דבינה, ועשר עם ל"ב הם מ"ב. ולפיכך שם מ"ב מאיר בראש ז"א, משום שמקבל אותם מג"ר דבינה שהם סוד ראש. ול"ב נתיבות החכמה מאירים בר"ק דז"א, להיותם מקובלים מישסו"ת שהם ו"ק דבינה, שה"ס גוף ולא דאש. אמנם גם הגוף דז"א שה"ס חג"ת נה"י, נחלק לג"ר ו"ק, שחג"ת שהם מחוזה ולמעלה הם ג"ר דגוף, ונה"י שהם מחוזה ולמטה הם ו"ק דגוף. ונמצא שמשום זה שנה"י דז"א שה"ס ו"ק, מקבלים הארת חכמה מישסו"ת שהם ו"ק דבינה, והם סוד ל"ב נתיבות החכמה. וחג"ת דז"א מקבלים מעשר ספירות דחסדים שהם אר"א עלאין בנוסף על ל"ב דישסו"ת שה"ס שם מ"ב. וטרם שז"א מקבל ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת, נבחנום החסדים שבו לו"ק בלי ראש, ולא יכול לקבל מאר"א עלאין החסדים שלהם מג"ר דבינה שהם עדיפות מחכמה, אלא אם כן מקבל תחלה ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת, וכיון שנשלם בחכמה הוא יכול לעלות עוד ולקבל החסדים דאר"א אמנם בעת שמקבל העשר ספירות דאר"א הן שולטות על ל"ב של ישסו"ת להיותן ג"ר, וע"כ החכמה מתכסה, ונקראים רק על שם אר"א עלאין כי בכל מקום שמאיר שם השם מ"ב, החכמה מתכסה בו.

רכו) וגדפוי דשכינתא אינון וכו': וכנפי השכינה לכסות פניה שלא יאירו בחכמה רק בחסדים, הם המצוה של כסוי דם חיה ועוף, שמכסה

עשרה מאמרות ול"ב אלקים דמעשה בראשית, מאירים במצב הב' גם במלכות, וזה אומרו ודא בת מן בראשית דאיהי כלילא מעשר אמרין ול"ב אלקים דעובדא דבראשית. שה"ס שם מ"ב. ומפרש בת כלילא מו' אמרין איהי בת עין אוכמא היינו הנקודה העליונה שע"ג המרכבה של המלכות, דאתמר כה שחורה אני מעצמה ונאווה מצד התכללות בז"א וביה נהיר אור שה"ס האור הלבן העליון שהוא אור החסדים מחכמה דימין, שהם עדיפים וחשובים יותר מחכמה שבשמאל, וה"ס מ"ב ברישא. הה"ד ותורה אור, ונר מצוה ה"ס המרכבה של המלכות שבה מתגלה החכמה שהוא ל"ב אלקים ביה נהיר מצוה שה"ס שם ע"ב שבמלכות, המקבלת מחג"ת דז"א ונקראת מלכותא דרוד, דאתמר ביה נר ה' נשמת אדם. בסוד המלכות שנקראת פני אדם (והר בראשית א' אות פ"א).

ואין לשאול, כיון שמקבלת מעשר ספירות דחסדים דאר"א עלאין, א"כ יש לקרוא אותה עשר אותיות ולא מ"ב אותיות. הענין הוא, כי יש ל"ב נתיבות החכמה, שה"ס כ"ב אותיות דז"א וע"ס דישסו"ת, שע"י שניהם ביחד מתגלה החכמה, שהוא ע"י עליית ז"א ומכריע בין ימין ושמאל דישסו"ת או מתגלה החכמה (אדרא זוטא אות פ"ט) וזה נבחן להארת ו"ק דבינה, כי ישסו"ת הם ו"ק דבינה, ויש שם מ"ב אותיות בעת שנתוסף על ל"ב נתיבות החכמה, גב עשר ספירות החסדים מאר"א (דפו"י דף נ"א ע"א)

רכז) בההוא זמנא כרסיא ם יהא על ארבע חיוון. ודא איהו שופ"ר

חלופי גרסאות

ם ניא יהון (מנטובה). ם ניא ל"ג הא (מנטובה).

מעלות הסולם

המשותפת בבינה, ובכחה נשאר הארת ר"ק דחכמה.

וזה אומר וגרפוי דשכינתא, היינו המלכות הנקראת שכינה, כנודע שז"א נקרא שוכן ומלכות נקראת שכינה. ומפרש איך היא מכסה ומעלימה על הפנים שלה שהיא תמיד חפצה בחכמה וכאן עומדת פנים בפנים עם ז"א עם המוחין דאז"א עלאין בסוד שם מ"ב ברישא (כנ"ל באות הקודם) החפצים בחסדים ודוחים חכמה, ואומר וגרפוי דשכינתא אינון כסוי דם חיה ועוף שכנפי המלכות ה"ס המצוה של כסוי הדם, כי בכנפים יש ב' בחינות: א' שמכסים על אורות החכמה וממעיטים אותם ע"י הדינים שבהם. ב' שע"י מתתקנים האורות של המדרגות שיאירו בחכמה וחסדים יחד בתקון ג' הקוים. (ז"ח יתרו אוח תס"ג) ובשחיטת חיה ועוף שה"ס המשכת ג"ר דמוחין כתוב בתורה (ויקרא י"ז) ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכספהו בעפר. היינו שמחזיר תכף את הג"ר דג"ר לשרשם, ע"י השחיטה והכסוי הדם בעפר שה"ס הפעולה הראשונה שבכח המסך שבקו האמצעי למעט את הג"ר שבקו השמאל, בסוד המנעולא שנקרא עפר כנ"ל. דמכסי עלייהו ברחימו וכו' היא הפעולה השניה שבמסך לעורר הזווג העליון להמשכת אורות החסדים שהם סוד אהבה. או מי טופנא שה"ס המלאך המות שהוא המחבל שאזיל בגו טופנא (זהר נח אות פ') לא שלטא עלייהו וכו'.

רכז) בההוא זמנא כרסיא וכו': בעת ההיא שיהיה השם שלם, ויאירו ד' אותיותו ביראה אהבה תורה ומצוה. שה"ס ד' אותיות הוי"ה. הכסא היינו מלכות, תהיה רוכבת על ארבע החיות, של המרכבה, בסוד כסא שלם,

וזהו

שמכסה עליהם באהבה, שהוא אור החסדים, וכשמכסה עליהם ברחמי האהבה, מי המבול לא שולט עליהם להזיקם, וזה שכחוב מים רבים של מי המבול, לא יוכלו לכבות את האהבה של ישראל לאביהם שבשמים.

פירוש: ד' יסודות דומם צומח חי מדבר הגשמיים, נמשכים מדצח"מ הרוחניים שבעולמות העליונים, והם ד' מדרגות שבמוחין, זו למעלה מזו, אשר המוחין דר"ק שהם נפש רוח, נקראים דומם צומח. ומוחין דג"ר נקראים חי שהם כוללים בהמה חיה ועוף, שהם ג' בחינות מוחין המשונות זו מזו שאדם ממשיך. ונודע שבעת המשכת המוחין יש להחזיר תכף את הג"ר דג"ר לשרשם, שזה סוד שחיטת הבעל חי המפריש הג"ר מן הרו"ק, ואור החיים נסתלק ממנו עם שפיכת דמו כי הדם הוא הנפש, ונהנים מן הברש הגשאר אחר השחיטה שהוא ו"ק דג"ר המקובל ונשאר ביד האדם. משא"כ בסט"א שהם אוכלים אבר מן החי דהיינו שרוצים להמשיך ולקבל גם את אור החיים שבבעל חי שה"ס הג"ר דג"ר.

ונודע שב' כחות פועלים במסך של הקו האמצעי, כדי למעט קומת ג"ר דחכמה שבקו השמאל, שנקראים מנעולא ומפתחא (ע"ן בפתיחה לפירוש הסולם אות ל"ח) שמתחלה כדי למעט את ג"ר דקו השמאל צריכים לפעול במסך דמנעולא שהוא מלכות דמדת הרין שבכל מקום שהוא מתגלה פורח משם האור העליון, וה"ס כסוי הדם של חיה ועוף בעפר, בסו"ה עפר אתה ואל עפר תשוב שה"ס המנעולא, ואחר כך מתוך שרוצים להשאיר את ר"ק דחכמה מעלימים המסך דמנעולא, ופועל עם המסך דמפתחא שהוא מלכות

(דפו"י דף ניא ע"א)

הולך, רבי"ע, מרובע. דרג"א בשית דרגין, (ח) דאינון שש מעלות לכסא ע
הא פ איהו מלכא על כרסיא.

רכח) צ בההיא זמנא, (ז) ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי, מפקודין
דעשה, דאתיהבו מאהבה. ולא מפקודין דלא תעשה, דהוא אקריב ליה ק
ממנא דעשו, לקטרגא בהון לישראל. דבגינייהו ר אתמר (ט) ואת עשו שנאתי.
ודא איהו דרג"א תרי טעמי.

חלופי גרסאות

פ נ"א אמר מלכא וליג איהו (הגר"א).
צ נ"א בההוא (מנטובה). ק נ"א מוסיף בומנא דעשו
אתא לקטרגא בהון בישראל וליג ממנא דעשו
(מנטובה). ר נ"א ליג אתמר (מנטובה).

מסורת הוהר

(ח) שש מעלות לכסא (מלכים א' י) לעיל תי"ח דף
שכח אות ג ציון ד'.
(ז) ועשה לי מטעמים (בראשית כז) זהר תולדות
אות קלט צ"ב פנחס אות תתפא צ"ה. (ט) ואת עשו
שנאתי (מלאכי א) ו"ח כרך כ' חקת דף כט אות
קה ציון ג'.

מעלות הסולם

דף ה' מאמר השושנה ביאור ענין י' וי"ג)
והנה בריאה יש בה י"ס, והם הנקראים שית
דרגין לכורסייא. שהם ו' היכלות שיש מלבנת
הספיר עד היכל הרצון. וד' רגלין דכורסייא
הם בהיכל ק"ק, ואלו הד' רגלין, הם ההיכל
ז' דבריאה, והנה היכל זה כולל ד' היכלין
כחב"ד דבריאה, ואלו הן ד' רגלין דכורסייא.
ואמנם אע"פ שהם ד' רגלין אינן נחשבין
במנין רק במספר ג' היכלין שהם כח"ב לפי
שהדעת שהוא הד' אינו עולה במנין, כי הוא
נעלם מאד בין חכמה ובינה, וכר' והרי עתה
נשלם מ"ש למעלה כי עולם הבריאה הוא
בחי' עשר, והוא בחי' י"ג שהם עשר ספירות
ועוד ג' אורות הנקרא כסא המתלבשין בו,
עכ"ל. עש"ה כי אין כאן המקום להאריך.

וזהו שופר הולך רביעי, שפירשו מרובע בד'
שהוא כחב"ד דבריאה, וה"ס היכל הז' קודש
הקדשים שהם ד' רגלי הכסא. דרגא בשש
מעלות, דהיינו שלשלת, שה"ס ו"ק ספירות
מחסד ולמטה שהם ו' היכלות תחתונים
דבריאה, הנכללים יחד. שהם שש מעלות לכסא.
הרי הוא המלך שה"ס ז"א, יושב על הכסא
שהיא מלכות. ונשלמים בסוד השם שלם, שהוא
ז"א הנקרא הו"ה והכסא שלם שהוא מלכות
הנקראת כסא.

כדי להבין הדברים בבהירות יותר, ולתרץ
כמה דיוקים שיש כאן, הנני מעתיק מה שכתוב
בע"ח (שער כסא הכבוד פרק א') וז"ל: דרוש
מעוט הירח הדרוש הכסא, ובו יתבאר מאמר
רעיא מהימנא בפרשת בא דף מ"ג, ח"ל ולבתו
עבר משמשין לאילין מאנין כורסייא בד'
סמכין, ושית דרגין לכורסייא הא עשרה, וכלא
איהו כורסייא ע"כ. והדברים תמוהים כי אם
מספר רגלי הכסא הם ד', ודרגין דיליה הם
ו', הרי עשר ספירות, א"כ מהו הכסא עצמו,
אבל הענין הוא דע, כי כל עולם ועולם
מאבי"ע הוא בחי' י' ויש בו בחי' י"ג ג"כ,
(עיי' במראות הסולם בהקדמת ספר הוהר
דסו"י דף נ"א ע"א)

רכח) בהחוא זמנא ועשה וגר': בעת
היא, שהתורה ומצות מאירות באהבה ויראה,
כתוב ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי, ממצות
עשה שניתנו מאהבה, היינו אור דחסדיים,
ולא ממצות לא תעשה, שזה מקריב לפניו
הממונה של עשו, שהוא סמ"ל, לקטרג בהם
על ישראל, שבשבילם כתוב, ואת עשו שנאתי
זה

מעלות הסולם

שהם מספר י"ה וביחד הם שס"ה בחינות. אמנם כל הכח של שס"ה התקונים הללו להעלים החכמה שלא תאיר ממעלה למטה כטבעה ודרכה להאיר ממעלה למטה, ולהמשיכה בדרך עליה בלבד רק ממטה למעלה כטבעם של אור החסדים, בא מחג"ת דו"א ששם הקו האמצעי הפועל כל אלה, וכן החסדים המרובים.

ובזה מתבאר שמ"ש בכל מקום ששס"ה הוא בג"ר, ורמ"ח הוא בר"ק, בסו"ה שמי עם י"ה הם שס"ה. זכרי עם ו"ה הם רמ"ח. הכונה היא כי שס"ה לאוין הם תקוני החכמה שה"ס ג"ר, וע"כ הם בסוד י"ה. ורמ"ח מ"ע הם תקוני החסדים, שהם ז"א וע"כ הם ו"ה. אמנם מקום הארתם הוא בהיפוך, שרמ"ח שהם חסדים מכוסים מאירים בחג"ת שהם בחי' ז"א, וג"ר דגוף. ושס"ה לאוין שהם תקוני החכמה, אינם מאירים אלא בתנה"י דו"א ובמלכות, שהם ר"ק דגוף.

זה אומרו בזה"ל זמנא שהשם שלם, ומאירים ד' אותיותיו כאחד, בחכמה וחסדים, שהחסדים מאירים בהארת ג"ר דחכמה מלמעלה למטה כטבע החכמה. והחכמה הבאה מקו השמאל מאירה בר"ק דחכמה מלובשת בחסדים המעלימים ג"ר דחכמה ומאירה כטבע החסדים, ממטה למעלה בר"ק דחכמה בלבד, או אומר הקב"ה לישראל, ועשה לי מטעמיב כאשר אהבתי מפקודין דעשה, דאתיהיבו מאהבה, שהם חסדים מכוסים מחכמה, הבאים מחג"ת דו"א, שלכן הן מתחלקות לרמ"ח. ולא מפקודין דלא תעשה שה"ס ג"ר דחכמה דשמאל, שהם בסוד פחד יצחק, מחמת שמאירים בדינים כדי שלא יתאחזו החצונים בג"ר דהארת חכמה, דהוא אקריב ליה ממנא דעשו שכל יניקתו מהארת הג"ר שבקו שמאל, לקטרגא בהון לישראל וכו'. הנאחזים בקו האמצעי הממעט את הקו השמאל להכלל בימין ולהאיר בר"ק דחכמה בלבד ממטה למעלה כטבע החסדים, ודא איהו דרגא תרי טעמי, שה"ס ב' תבשילים חכמה וחסדים, כי כל כחם של

זה הוא מדרגה של שני טעמים, היינו חכמה וחסדים, ובוה פירש מלת מטעמים.

ביאור הדברים: סוד רמ"ח מצוות עשה, הם ממשיכים חסדים מכוסים, מפני שהם באים מחג"ת דו"א, שהם חסדים מכוסים. ונחלקות לפי ג' הקוים שבז"א, אשר ב' הספירות חסד וגבורה, שה"ס ב' קוים ימין ושמאל, הנמשכים לו מבינה, הן מאתיים, כי ספירות בינה הן בסוד מאות, וספירת תפארת שה"ס הקו האמצעי, שהוא בחי' ז"א עצמו המתקן ב' הקוים דבינה, נבחן לארבעים ושמונה, כי יש בו י"ב צרופי שמות הרי"ה, וכל צירוף יש בו ד' אותיות, הם עולים מ"ח. ומכאן יצא המספר רמ"ח, מאתיים מחסד וגבורה, ומ"ח מתפארת. ונקראים ג"כ רמ"ח אברי הגוף, כי ז"א נקרא גוף, שעיקרו הוא ג' ספירות חג"ת, שבהם רמ"ח בחינות. וזהו שכתוב בכל מקום ו"ה עם זכרי רמ"ח, כי החסדים הנמשכים ממעלה למטה מחמת שנכללים בחכמה, ולכן הם מאירים כטבע החכמה, ה"ס ו"ה דהיינו ר"ק, משום שעיקרם הוא חסדים, ומצוה להמשיכם, והוא שורש כל רמ"ח מצוות עשה, וזהו הרמז זכרי עם ו"ה בגימטריא רמ"ח.

וסוד שס"ה מצוות לא תעשה, הן שס"ה תקונים להעלים ג"ר דחכמה דשמאל, המאירים ממעלה למטה, ולהמשיך הארת החכמה בדרך עליה ממטה למעלה, שהוא ר"ק דחכמה, בסוד זה שמי לעלם, י"ה עם שמי שס"ה, כי בחינת חכמה ה"ס י"ה וצריכים להעלימה, וע"כ כתוב לעלם בלי ו', כי כל המקטריגים וכל הדינים אין להם אחיזה רק בחכמה דשמאל, ולכן סוד שס"ה לא תעשה הן בשמורה, שה"ס מלכות, או מחזה ולמטה דו"א, ששם מקום הארת חכמה מעלה למטה, כי גם מחזה ולמטה דו"א נבחן לבחינת המלכות, כי הם מתלבשים במלכות, ולכן הם במספר שס"ה, כי שלש ספירות חצי, שהן חצי תפארת ונה"י, הם מחזה ולמטה שכל אחת מהן בסוד מאה, הן ש"נ בחינות, ולהיותן תקון החכמה, שה"ס ג"ר שהן י"ה ע"כ נתוסף עליהן עוד טו

רכט) ש דמסטרי דפקודין דלא תעשה, ממנא דעשו איהו רביע על ישראל, ואיהו דרגא עליהו. ואי תימא דשלטא על שכינתא דאיהי עמהון בגלותא, הא אמר קרא, (ט) אני י"י הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. וכבודי: שכינתא עלאה. לאחר לא אתן: ת אל אחר. ותהלתי לפסילים: א דא שכינתא תתאה.

רל) ובגין דא, בשית יומין, דשלטא סם המות אל אחר, אתמר בשכינתא (ט) יהיה סגור ששת ימי המעשה. בשבת ובראשי חדשים, דלא שלטין ממנן בישין, אתמר בהון ב וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח.

חלופי גרסאות

ש נ"א דמסטרא (מנטובה). ח נ"א ל"ג אל אחר (מנטובה). א נ"א ל"ג דא (מנטובה). ב נ"א בסוגריים (בה) (דפו"י) ובמנטובה ל"ג.

מסורת הוזהר

ט) אני ה' הוא שמי (ישעיה מב) לעיל בהקת"ו דף ח אות יא ציון יוד.
 פ) יהיה סגור ששת ימי המעשה (יחזקאל מו) לעיל תקון ו' דף רלד אות כח ציון ט'.

מעלות הסולם

התחתונה, היינו מלכות הנקראת תהלה, בסו"ה תהלה לדוד.

רל) ובגין דא בשית וכר: ומשום זה, בששת ימי החול, ששולט סם המות שהוא אל אחר, נאמר בשכינה שהיא מלכות, יהיה סגור ששת ימי המעשה, בשבת ובראשי חדשים, שאין שליטה אל הממונים הרעים, נאמר בהם וביום השבת יפתח, וביום החדש יפתח.

פירוש: שורש כל החטאים הוא, המשכת ג"ר דחכמה דשמאל ממעלה למטה, וז"ס חטא עץ הדעת טוב ורע, כי יש במלכות שהיא נוקבא דז"א ב' נקודות, הנקראות מפתחא ומנעולא, ואם האדם זוכה דהיינו שהולך בדרך קו האמצעי שממשיך הארת חכמה שבשמאל רק ממטה למעלה, הרי טוב, כי הנקודא דמנעולא שבנוקבא דז"א שה"ס מדת הדין נגזות, ונקודת דמדת הרחמים שה"ס מפתחא דהיינו מדת הרחמים נגלית ומשפיעה כל טוב אל התחתונים. אבל אם אינו זוכה, ומגביר את קו השמאל וממשיך הארתו ממעלה למטה, הרי רע כי אז נגלה בנוקבא דז"א נקודת המנעולא

של שס"ה התקונים להעלים החכמו ולהמשיכה בדרך עליה, בא ע"י הקו האמצע שנקרא ישראל. שאז החסדים שבימין כלולין מהארת חכמה שבשמאל. והארת חכמה שבשמאל כלולה מן החסדים שבימין, וכולם מאירים בשלימות.

רכט) דמסטרי דפקודין דלא וכר: כי מבחינות המצות של לא תעשה, שה"ס התקונים להעלמת ג"ר דחכמה, הממונה של עשו שהוא סמאל, הוא רובץ על ישראל, ומסיחם להמשיך הארת ג"ר ממעלה למטה, כמ"ש חז"ל (ב"ב ט"ו.) יורד ומתעה וכר: והוא במדרגה גבוהה עליהם, כמו שכתוב ויקרא את עשו בנו הגדול, ואל תאמר שהוא שולט גם על השכינה שהיא מלכות שהיא עמהם בגלות, לפני גמר התקון ומאירה לישראל ו"ק דחכמה, ממטה למעלה בסוד נקבה שפניה למעלה. הרי מקרא נאמר, אני ה' הוא שמי וכבודי, לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. וכבודי: היינו השכינה העליונה, שהיא בינה. לאחר לא אתן: היינו סמאל הנקרא אל אחר. ותהלתי לפסילים: זו השכינה (דפו"י דף נ"א ע"א)

מעלות הסולם

שמושא דקודשא בקודשא, וכדין אתנהיר
סיהרא לאתחברא בשמשא. היינו זווג זעיר
אנפין ונוקבא, כי ז"א נקרא שמש ומלכות
נקראת לבנה.

פירוש: מקום ההשפעה לתחתונים נקרא
שער ושער החצר הפנימית, הוא מקום
השפעת אור החכמה, כי חכמה נקראת פנימית
מחמת שאינה מאירה בלי לבוש של חסדים
ונמצא שהיא פנימית והחסדים המלבישים
עליה הם בחיצוניותה. פתוח. פירוש:
שמשפיע לתחתונים. סגור. פירוש: שהוא
שמור ממגע החצונים. חול פירושו: שיש בו
יכולת יניקה אל הקליפות ואינו שמור מהן.
קדש פירושו: שאין שם יניקה כל שהיא אל
הקליפות. והכתוב אומר שעד החצר הפנימית
יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת
יפתח, שואל ר' שמעון, למה יהיה סגור בששת
ימי המעשה, ומשיב, משום שלא להשתמש חול
בקדש, היינו שלא תתערב הסט"א בקדושה,
כי כל עוד שיש יניקה אל הקליפות אין שפע
החכמה הנקראת קדש מתגלה. ורק ביום השבת
וחדש יפתח, שאז יש זווג זרין בסוד קדש
בקדש, דהיינו שזרין עולים לאור"א שהם קדש
בקדש אין משם יניקה אל החצונים והקליפות,
ולכן אז אתנהיר סיהרא לאתחברא בשמשא,
שהוא זווג זרין.

תא חזי תרעא דא לא אתפתח באינון
שיתא יומין דחול, בגין דהא באינון יומין
דחול, עלמא תתאה אתזן, ושלטין כל
אינון שית יומין דחול על עלמא בר
בארעא דישראל. ואינון דשלטו לא שלטו
בארעא קדישא, בגין דהשער הזה איהו
סגור. אבל ביום השבת וביום החדש,
כלהו מתעברן ולא שלטין, בגין דהשער
הזה הוא פתוח, ועלמא איהו בחדוה,
ואתזן מתמן, ולא אתיהיב עלמא לרשו
אחרא.

פירוש: השם ארץ ישראל הוא בעיקר
בעת שזרין עולים ומלבישים לאבא ואמא.
שאו נקרא ז"א ישראל, שרומז שיש לו ג"ר
ומחין

המנעולא שהיא מדת הדין, וכל אורות החיים
מסתלקים.

וזה אומרו (באות רכ"ט) דמפטרין
דפקודין דלא תעשה, שה"ס התקונים לא
להמשיך הארת ג"ר דשמאל, אלא בהתלבשות
החכמה בחסדים, שאז מאיד דק ר"ק דג"ר
דחכמה, ממונא דעשו איהו רביע על ישראל,
להסיתם ולהתעותם להמשיך את הארת ג"ר
דג"ר, וז"ס כל הנסיונות שנתנסו בהם כל
הצדיקים (זהר ויצא אות כ"ב עיי"ש בפירוש
הסולם) ואיהו דרגא עלייהו לאלה שאינם
עומדים בנסיון לשעברם ולהענישם, עד
שמתעורר עליהם נקודת המנעולא, וממיתם,
כמ"ש חז"ל (ב"ב טז.) הוא יצר הרע הוא שטן
הוא מלאך המות. ואי תימא דשלטא על
שכינתא, דאיהו עמהון בגלותא, ואל תאמר
שיש שליטה לס"מ, על אלה שהולכים בדרך
התורה שהוא הקו האמצעי ומקיימים תרי"ג
מצות המתחלקים לרמ"ח מצות עשה
הממשיכים חסדים מחג"ת דו"א, ושס"ה מצות
לא תעשה שהם תקונים לגלות הארת ר"ק
דחכמה בלבד ולהעלים על ג"ר דחכמה בסוד
שמי עם י"ה שבגימטריא שס"ה, שגם עליהם
יש לו כח להסיתם להמשיך ולהחזיק בג"ר
דג"ר, שאסור להמשיכם לפני גמר כל התקון,
והגאולה השלימה, הא אמר קרא אני ה'
הוא שמי וגו' ובגין דא בשית יומין
דשלטא וכי אתמר בשכינתא יהיה סגור
ששת ימי המעשה וכי.

כתוב זה, מבאר אותו הזהר (בפרשת נח
מן אות שס"א עד אות שס"ו) חז"ל: ר' שמעון
פתח כה אמר ה' אלקים שער החצר
הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת
ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום
החדש יפתח. האי קרא אית לאסתכלא
ביה, ואיהו רזא, כמה דאתמר, יהיה סגור
ששת ימי המעשה, אמאי אלא אלן ימי
חול, דתרעא דא יהיה סגור, דלא
לאשתמשא חול בקודשא. וביום השבת
יפתח וביום החדש יפתח דהא כדין

רלא) ועוד, רבי"ע איהו כגוונא דא כ; ולזמנין כגוונא דא ג, ז) בת מלך ג פנימה, ד סגירא בביתא. ואיהי סיהרא קדישא, לעולם לא אסתכלת בה חמה ה בישא, גיהנם סם המות, נוקבא בישא. כ"ש אל אחר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) בת מלך פנימה (תהלים מה) לעיל בהקתי"ו דף ג נ"א פנימאה (וילנא). ד נ"א ליג סגירא (מנטובה). מ' אות סג ציון ה'. ה נ"א ליג בישא (מנטובה).

מעלות הסולם

כי אז נעלמים כל כחות הסט"א החצונים מחמת כי, אתמר כה זכיום השבת יפתח וזכיום החדש יפתח. כי שער הזה הפתוח בהארץ חכמה, מעביר לגמרי את החצונים ממקום הקדושה.

ונמצא שאין שליטה לימות החול ושרו של עשו בארץ ישראל שהיא סוד השכינה לא בששת ימי המעשה הנשכים מו"א שהוא במקום אבא, ולא ביום השבת ור"ח הנמשכים ממלכות נוקבא דו"א שהיא במקום אמא. לא בששת ימי המעשה, מפני ששער הזה סגור מחמת השלימות של ג"ר דבינה דא"א ששלימות זו מבריחה את החצונים שאינם יונקים רק ממקום חסרון, כדרך הזכובים שה"ס כחות דפרודא הנרמזים בר"ת זכוב זה בכה וזה בכה. הבאים לינוק במקום שיש פצע ומוגלא, אבל כשמאיר השלימות מג"ר דבינה אע"פ שאין החכמה מאירה אין זה חסרון. ולא ביום השבת, מפני ששער הזה פתוח אז בהארץ חכמה המעבירה לגמרי את הקליפות ממקום הקדושה.

רלא) ועוד רביע איהו וכר: ועוד יש לפרש, רביעי, הוא כעין זה: פ' דהיינו הנקודה שבחוד כ' ולפעמים כעין זה: ג, בת מלך פנימה, סגורה בבית, היא הלבנה הקדושה היינו מלכות, לעולם לא הסתכל בה, להמשיך הארתה, חמה הרעה שהיא תפארת דקליפות, גיהנם סם המות, שהם כחות הדין, הנקבה הרעה, שהיא לילית, כ"ש אל אחר שהוא סמא"ל.

פירוש: הלבנה שהיא מלכות, במצב ה' כשהיא בזווג פב"ס עם ז"א שנקרא חמה, יש בה

ומוחין בסוד ישראל אותיות לי ראש. ומלכות נקראת ארץ ישראל או ארץ הקדש, כי מוחין דאוי"א נקראים קודש. ואז אפילו בששת ימי המעשה הנמשכים מו"ק שהם ז"א, המלביש לאבא, שה"ס מוחין דחסדים המכוסים מחכמה, אין שם יכולת לימות החול, שה"ס כחות הסט"א מפני ששער הזה של החצר הפנימית המאיר בהארץ חכמה הוא סגור מג"ד דבינה דא"א, התפצים בחסדים ודוחים חכמה הם נחשבים כמו ג"ר ממש שאין בהם שום חסרון, ואי אפשר להסט"א ושרו של עשו להתאחז ולניק כי הם בורחים מפני שלימות ואין להם יכולת להתקרב אלא במקום חסרון וג"ר דבינה מבריה אותם כמו חכמה ממש.

יום השבת וראשי חדשים הנמשכים ממלכות המלכות לישו"ת, שהם נקראים אמא, המאירים בהארץ חכמה, שו"ס וזכיום השבת יפתח, וזכיום החדש יפתח, כי שער הזה הפתוח בהארץ חכמה מעביר לגמרי את החצונים ממקום הקדושה. וזה שאומר כאן ובגין דא בשית יומין דשלטא סם המות אל אחר כי אז ניזון העולם התחתון במקומו, ויש שליטה אל החצונים להתאחז בכל מיני חסרון שבעולם, אתמר בשכינתא יהיה סגור שישת ימי המעשה כי נכללת בז"א שנקרא ישראל, והיא בבחי' ארץ ישראל, שאין שליטה לימות החול הסט"א בארץ ישראל מחמת הארת השלימות של ג"ר דבינה המבריחה את החצונים כמו החכמה אע"פ שהחכמה סגורה ואינה מאירה כי הם רוצים בכך להאיר בחסדים ודוחים חכמה. בשבת ובראשי חדשים דלא שלטין ממנן בישין (דפו"י דף נ"א ע"א)

רלב) דהכי אוקמוהו קדמאין, לעולם לא חזא חמה ו פגימותא דסיהרא. דבזמנא דחמה נפקא ז ממזרח, סיהרא חזרת אנפאה ח מיניה כגוונא דא ט. ובגין דא אמר בלעם הרשע, ק) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, עמל ואון: סמא"ל ונחש.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ק) לא הביט און ביעקב (במדבר כג) זהר ויחי ו נ"א פגימותה (מנטובה). ז ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים בסוגריים (נפקת). ח נ"א ל"ג מיניה דף ה' ציון א'. (מנטובה).

מעלות הסולם

בה ג' בחינות: שהם נשמה גוף ולבושים, הנשמה היא עיקר הארת הזווג שהוא אור החסדים, וכמו שז"א הוא בבחינת חסדים מכוסים מאר"א עלאין, אף המלכות היא בחסדים מכוסים, וזהו עיקר הארתה שהוא בחינת נשמה שלה. וזהו הנקודה הפנימית שבתוך חצי גורן עגולה ועליה כתוב רביע איהו כגוונא דא פ וכר, שהנקודה הפנימית שבתוך הפ' היא נקראת בת מלך פנימה בסר"ה כל כבודה בת מלך פנימה. ועוד היא מקבלת מחג"ת דז"א בחי' גוף אל המלכות, שה"ס ע"ב סנהדרין כחצי גורן עגולה, שזה רומז על שם הקדוש ע"ב היוצא מג' הפסוקים ויסע ויבא ויט שה"ס חג"ת הנקרא גוף, (זהר בשלח אות קע"ג) וגוף של המלכות נעשה על ידיהם כחצי גורן עגולה כי כך היא צורת הלבנה קודם מלואה. והלבושים שלה, ה"ס היכלות דבריאה שנתבארו בזהר חדש בראשית (אות קט"ו). ומשום שהיא מאירה בחסדים כמו ז"א ולכן לעולם לא אפתכלת בה חמה בישא וכי' להמשיך מהארת חכמה שבה שנקרא הסתכלות, כי היא מסתירה את עצמה וממעטת את עצמה להאיר רק בחסדים המאירים בכל השלימות של ג"ר דבינה, הם אין להם יניקה דק במקום חסרון כנ"ל.

רלב) דחכי אוקמוחו קדמאין וכר: כי כך העמידו הראשונים (ר"ה כג): לעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה. כי בעת שהחמה יוצאת ממזרח, הלבנה מחזירה פניה ממנה. כעין זה: ט, ומשום זה אמר בלעם הרשע לא (דפוי דף נ"א ע"א)

הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. עמל ואון הם: סמא"ל ונחש.

פירוש: סוד חמה ולבנה, הם ז"א ומלכות נוקבא הנפרדת מז"א. ויש להם ב' מצבים: מצב א' הוא כשהם בסוד שני המאורות הגדולים, שהנוקבא היתה קומתה שוה לז"א וגדולה כמוהו, ואז קטרגה הלבנה ואמרה אי אפשר לבי' מלכים להשתמש בכתר אחד שהוא בינה. כי ז"א קבל חסדים מימין של בינה בלי חכמה, ומלכות קבלה חכמה דשמאל מבינה בלי חסדים, ונודע שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, שלכן נקפאה החכמה ונעשתה לחושך בלי אור, ולא היתה יכולה המלכות שהיא הלבנה להאיר במצב זה. ואז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שתמעט עצמה מן המדרגה הגדולה להיות שוה עם מדרגת ז"א, ולקבל מבינה, אלא שתרד למטה מכל מדרגת ז"א, ולקבל כל אורותיה ממנו, וכיון שמקבלת אורותיה מז"א שה"ס הקו האמצעי נמצאת החכמה שנותן לה כלולה בחסדים ויכולה להאיר לתחתונים הן חכמה והן חסדים, וזהו המצב הב' בסוד המאור הקטן. וזה אומרו דהכי אוקמוהו קדמאין לעולם לא חזא חמה שה"ס ז"א בעת שבאו זרין למצב הב', פגימותא דסיהרא דהיינו חסרון החכמה שבמלכות, דבזמנא דחמח נפקא ממזרח ומאיר בגבורתו דהיינו בעת הזווג עם המלכות בסר"ה והוא כחתן יוצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארה, סיהרא חזרת אנפאה מיניה וכר היינו הפנים שלה שהיא חפצה

רלג) ובזמנא דדחקין ט לה לאסתכלא בה, אתכסייא מכל וכל. ואימתי, בירחא שביעאה. הה"ד ה תקעו, בחדש שופר בכסה ליום חגנו. מאי בכסה, בירחא דאתכסיא ביה סיהרא.

מסורת הנהר

ה תקעו בחדש שופר בכסה (תהלים פא) לעיל בהקת"ו דף קעו אות שנה ציון ס.

חלופי גרסאות

ט ג"א בה וליג לה (מנוסבה).

מעלות הסולם

תקבל מה מהסיגים שבהם דהיינו להמשיך ממעלה למטה, ואז מתקשרים מרכבות הטומאה זה בזה ומעלים מסיגיהם עד לבחינת הרע שבנגה, והרע אל הטוב שבנגה הסמוכה אל השכינה הקדושה, ואז מתחלת לפתות אל השכינה לקבל מה מן הסיגים שלה, וכשרואה השכינה הקדושה את מומתם ממהרת תכף ומפסקת הזווג מיד, מפחד שלא יצא ח"ו מאורות העליונים אל הקליפות. ולפי התגברותם של הקליפות לקרב את עצמם אל השכינה, כן מוכרחת השכינה להתרחק מהאורות העליונים, כדי שלא יהיה להם מה לינק ממנה וירפו אותה. ואח"כ שהקליפות שבים למקומם, מתחלת שוב השכינה הקדושה, להתקרב אל האורות העליונים, עד שמגיעה אל מילואה, אשר אז שוב מתעוררת בחי' הנגה לפתותה, וחוזרת חלילה, בסוד גלגול הלבנה, שבחצי חודש הראשון, היא מתקרבת לקבל מן האורות העליונים, עד ט"ו לחודש, שהיא קרובה אל המילוי שלה, אז מתחיל הנגה לאפתי לחה, ומיד היא מפסיקה את אור הזווג, ומתרחקת מן האורות העליונים, וכל עוד שהם מתגברים, כן בשיעור זה היא הולכת ומתמעטת, עד שבאה לבחינת נקודה בלי אור שזה סמוך למולד, שמתכסה לגמרי ואז הקליפות עוזבים אותה, ואז חוזרת שוב לקבל מהמאורות הקדושים, ועד"ז חוזר חלילה כל חודש מתחלתו עד גמר שלשים יום, מתחיל חידוש הלבנה, שהוא החודש השני, וזה אמרו, ובזמנא דדחקין לה, שתקבל מה מהסיגים שלהם, בכדי לאסתכלא בה, להנות ולהזין עיניהם מאורותיה הקדושים, אתכסייא מכל

וכל

תפצה חכמה, מסתירה או כי בשעה שמלכות מזדווגת עם ז"א נמצאים שניהם בבחינה אחת, וכמו שז"א הוא בבחינת חסדים מכוסים שמקבלם מאו"א עלאין, אף המלכות היא בחסדים מכוסים מחכמה כמוהו. ובגין דא אמר בלעם הרשע וכי זה המשך וסיום מאות הקודם.

רלג) ובזמנא דדחקין לה וכי: ובעת שהחצונים והקליפות, דוחקים אותה, להסתכל בה, להנות ולהבין מאורותיה, היא מתכסה מכל וכל, ומפסקת את הזווג, ומתרחקת עצמה מן האורות העליונים. שואל, ומתי זה, ומשיב, בחדש השביעי שהוא ראש השנה, זהו שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. מהו הפירוש של בכסה, בראש חדש שהלבנה מתכסה בו, כי בראש החדש הלבנה מכוסה.

פירוש: אע"פ שבעת הזווג הלבנה היא רק בקבלת חסדיכ שהיא מחצית גופה כחצי גורן עגולה כנ"ל, אמנם גם הלבושים מאירים בה מרחוק בסוד בתולות אחריה, שמאירים בכלים דאחוריים שלה. ואחר הזווג אחר שנתמלאה באורי החסדים, נשלמת הארת החכמה שבאחוריים שלה, ונכללים זה בזה, ואז הלבנה שהיא השכינה במילואה בגוף שלם מחכמה וחסדים יחד, ויש לה עגול שלם. אז מתחיל הנגה לאפתי לחה, (זהו ויקהל אות קע"א) כי קליפת נגה היא חציה טוב וחציה רע, וחווה ה"ס השכינה הקדושה הנקראת לבנה. בסו"ה ונגה לה סביב. ולכן בשעת הזווג והשלימות, מתעוררים מרכבות הטומאה בחשק גדול להנות ולהזין עיניהם מאורות הקדושה, וזה אפשר רק כשהשכינה הקדושה

(דפו"י דף ג"א ע"א)

רלד) בההוא זמנא י דאתכסייא מניה, אייה אמרת לישראל, דיתקנון צלותין במאכלין טבין מפקודין דעשה. דצלותא שקילא כ ככל פקודין. בההוא זמנא, ימא קב"ה לישראל, (ש) ועשה לי מטעמים ברעותא דשכינתא, כאשר אהבתי מפקודין דעשה. ותקנת שכינתא עם ישראל מאכלין דצלותין דאינון קרבנין.

רלה) ובזמנא דאיהי תקינת מזונא למלכא, יהיבת לון עיטא לאתערא בשופר, ז דביה עתיד קב"ה לאכנשא מ לישראל מן גלותא, מארבע סטרין, הה"ד תקע בשופר גדול לחירותנו ושא נס לקבץ גליותינו. ואיהו חשיב דאיהו יומא דדינא דיליה, נ וברח, עד ההוא זמנא קב"ה מאריך עלייהו דחייביא, ולבסוף אפסיק לון, וחריב לון מעלמא. ודא איהו מארי"ך טרח"א סוף פטר"ק.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ש) ועשה לי מטעמים (בראשית כז) לעיל אות רכח י ג"א דאתכסיאת (מנטובה וילנא). כ ג"א מכל ציון ג'.
 ז ג"א דבהו (מנטובה). מ ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים מוסיף ביה לישראל. נ ג"א ובראש השנה ול"ג וברח (מנטובה).

מעלות הסולם

מכל וכל, היא אומרת לישראל, שיתקנו תפלות ממאכלות טובות של מצות עשה, שהם ממשיכים חסדים מכוסים, מפני שהם באים מחג"ת דז"א, כי תפלה שקולה ככל המצות, (זהר ויקהל אות קנ"ד קנ"ה) בעת ההיא יאמר הקב"ה שה"ס הקו האמצעי, אל ישראל ועשה לי מטעמים, ברצון השכינה שהיא המלכות, שהחסדים יאירו בהארות ג"ר שהיא חכמה, ואין הארת חכמה מגולה אלא במלכות או בתנה"מ שמחזה ולמטה דז"א שהם שייכים למלכות, כאשר אהבתי ממצות עשה, שמקומם בחג"ת, כי כל כחם של שס"ה לא תעשה שהם התקונים להעליט החכמה שממעלה למטה ולהמשיכה רק בדרך עליה ממטה למעלה, בא מחג"ת דז"א ששם הקו האמצעי הפועל כל אלה. (כנ"ל אות רכ"ח ד"ה וזה אומר) ומתקנת השכינה שהיא המלכות, מאכלות מן התפלות שהם במקום קרבנות. כמשחז"ל (ברכות כו): תפלות כנגד תמידין תקונים.

רלה) ובזמנא דאיהי תקינת וכו': ובעת

שהיא

וכל, היא מפסקת את הזווג ומתרחקת מן האורות העליונים מכל וכל הן מחכמה הן מחסדים.

ונודע ש"ב חדשי השנה, הם תקון המלכות הנקראת שנה, מתחלתה עד סופה, וכיון שסופה אינו נשלם בשלימותה הגמור של גמר התקון, ע"כ מתחילים בכל שנה להתחיל מבראשית תקון המלכות, וזה אמרו ואימתו בירחא שביעאה היינו בראש השנה, הה"ד תקעו בחודש שופר וגו' בירחא דאתכסיא ביה סיהרא. כי אז חוזרים זרין שה"ס חמה ולבנה למצבם הראשון כמו שהיו ביום ר' דמעשה בראשית, בסר"ה ועש אלקים את שני המאורות הגדולים, כי אז היה ז"א מלביש לקו ימין דבינה, ומלכות לקו שמאל דבינה, והיו ב' מלכים משתמשים בכתד אחד שהוא בינה, והיו נפרדים זרין זה מזה.

רלד) בההוא זמנא דאתכסייא וכו': בעת ההיא שהשכינה שהיא מלכות מתכסה ממנו היינו מז"א, ומפסיקה את הארת הזווג (דפרי דף ג"א ע"א *) דף ג"א ע"ב)

מעלות הסולם

מפקודין דעשה, דהיינו להמשיך חסדים מכוסים הבאים מחג"ת דז"א, ששם הקו האמצעי שבו המסך דחיריק הממעט את הקו השמאל מג"ר לר"ק, וממשיך חסדים מרובים, דצלותא שקילא ככל פקודין כי גם שס"ה מצות לא תעשה, שהם שס"ה תקונים להעלים הג"ר דחכמה דשמאל המאירים ממעלה למטה, ולהמשיך הארת החכמה ממטה למעלה בדרך עליה שאז לא מאיר רק ר"ק דחכמה, כחם בא מחג"ת דז"א ששם הקו האמצעי, ולכן שקולה התפלה ככל תרי"ג המצות שהם רמ"ח מ"ע, ושס"ה לא תעשה. בההוא זמנא יימא קב"ה שה"ס הקו האמצעי הנקרא קב"ה אומר לישראל ועשה לי מטעמים היינו שני תבשילין שהם הארת חכמה מלובשת בחסדים, ברעותא דשכינתא, המקבלת ממטה למעלה בסוד נקבה שפניה למעלה, ואז היא מקבלת רק ר"ק דחכמה. כאשר אהבתי מפקודין דעשה וכו' כי רמ"ח מ"ע הי"ס חסדים מכוסים שנקראים אהבה. וזה לשון הזהר חדש (פרשת יתרו אות תע"ג) הווא אדם נטיל לכל הני פקודי שהן רמ"ח מ"ע. ולכל הני רזין דשייפין דגופא, שהם רמ"ח אברים. ואותיב ברזא דלהון לגו כורסייא קדישא שמושיב הארתם בתוך המלכות הנקראת כסא, ובהו בהארת רמ"ח החסדים, אפתלקת כורסייא בתלת מאה ושתין וחמש פקודין אחרנין, ע"י רמ"ח החסדים שהכסא מקבל, מתעלה הכסא למעלה בשס"ה מצות דהיינו שהארת הכסא שהוא המלכות מתקנת להאיר בדרך עליה ממטה למעלה בשס"ה דרכים ותקונים שה"ס שס"ה מצות לא תעשה ברזא דשמור, כי רמ"ח מ"ע הם בסוד ז"א וסוד זכור ושס"ה מל"ע הם בסוד מלכות ובסוד שמור.

וזה אמרו (באות רל"ה) ובזמנא דאיהי תקינת מזונא למלכא, מן התפלות יהיבת לון עיטא לאתערא בשופר וכו', שענינו מתבאר היטב בסולם פרשת אמור (מן אות קפ"ז עד אות רכ"ד) שע"י תקיעת שופר מתבלבל

שהיא מתקנת המזונות אל המלך, היינו ז"א, נותנת להם לישראל, עצה להתעורר בשופר שבו עתיד הקב"ה לקבץ לישראל מן הגלות, מארבע כנפות הארץ. וזהו שכתוב תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גליותנו. הוא היינו שמא"ל חושב, שהוא יום הדין שלו, ובורח. עד עת התיא שיתקע בשופר גדול, הקב"ה מאריך מלקיים דינו על החייבים שהם זין דקליפות, ולבסוף מפסיק אותם ומחריבם מן העולם, בסוד בלע המות לנצח, וזהו סוד הטעמים מאריך טרחא, כמ"ש בזהר מקץ (אות פ"ה) כביכול מפולא עליה דקב"ה שלום דעמין עכו"ם וכו' אתגזר דינא עלייהו מעבר מניה ההוא מפולא. ואז סוף פסוק, ומעביר ממשלח זון מן הארץ.

פירוש: כשזין חוזרים למצבם הראשון, שהיו ביום ד' דמעשה בראשית, בסוד שני המאורות הגדולים, שמלכות היא גדולה כמו ז"א, ואז היה ז"א מלביש לקו ימין דבינה, ומלכות לקו שמאל דבינה, ואלו ב' קוים דבינה היו נפרדים זה מזה, וע"כ היה הקו השמאל דבינה בחכמה בלי חסדים, שאז נמשכים מקו שמאל דבינה דינים קשים והוא חשך ולא אור, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ קטרגה הלבנה, שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, שלא יכלה לסבול חסרון החסדים, וה"ס קטרוג השטן ג"כ שקטרוגו נאחו במלכות להמשיך דינים כל אימת שמאירים בה ג"ר של השמאל, וצריכים להעביר אחיות השטן וקטרוגו מן המלכות בעת ההיא, כי אז נבחן שהקב"ה יושב על כסא דין ולכן ראש השנה הוא יום הדין, ודינים נמשכים יעולם, כי אין אנו מקבלים רק מן המלכות שהיא כסא לז"א, ואם המלכות היא בשמאל הבינה כשהוא נפרד מן הקו הימין שאז הוא מלא דינים, אז המלכות משפעת דינים לעולם. ולכן אומר (באות רל"ד) בההוא זמנא דאתכסייא מניה, ומפסקת את הארת הזווג, איהי אמרת לישראל דיתקנון צלותין במאכלין טבין

רלו) ועוד שופ"ר הולך רבי"ע. דרגא תרי טעמי, בההוא זמנא דיתמחון חייביא מעלמא סלקא צלותא בנגונא בד' מינין, דאינון שיר פשוט ודא י', שיר כפול ודא יק. שיר משולש ודא יקו. שיר מרובע ודא יקוק. רלו) ם בשמא דיקוק, סלקא צלותא דאיהי שכינתא. אורייתא בנגונא. שכינתא בנגונא. ישראל סלקין מגו גלותא בנגונא. הה"ד ת) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לי"י.

חלופי גרסאות

ם ג"א בשמא דיקוק סלקא צלותא בניגונא אורייתא בניגונא כו' (ביאור הגר"א).

מסורת הזהר

ת) אז ישיר משה (שמות טו) בהקת"ו דף עה אות קלג ציון ח'.

מעלות הסולם

יתמעטו, ויתעלם שליטתו וקטדוגו, וחמי דמתערי רחמי כדון אערבב ואתשש חיליה ולא יכול למעבד מדי וכר.

וזה אומר, ואיהו חשיב דאיהו יומא דדינא דיליה, כשדואה שישראל יודעים איך להפך את כסא הדין לכסא רחמים הוא חושב שזכו לתשובה מאהבה שזדונות נעשו לזכות, שלא לבר שהשי"ת מחל על הזדונות אלא כל זדון ועבירה מהפך הקב"ה למצוה ולזכות, וכל החטאים והעוונות נעשו כלים להאודות של סליחה ומחילה וכפרה, וברח כי רבדיו מסתתמים כשישמע ישראל מחבבין את המצות. (רש"י ר"ה ט"ז ראש ע"ב) עד ההוא זמנא קב"ה מאריך עליהו דחייבא, ולכסוף תתעודר האור של תשובה מאהבה לנצחיות ואז אפסיק לון וחדיב לון מעלמא, כמ"ש בלע המות לנצח.

רלו) ועוד שופר הולך וכר: ועוד יש לפרש, שופר הולך דביע, מדרגה של שני טעמים, בסו"ה יעשה מטעמים מהארת חכמה וחסדים, בעת ההיא שימחו החייבים שהם הקליפות מן העולם, התפלה שהיא המלכות תעלה בד' מיני ניגון, שהם: שיר פשוט זה י' של שם הוי"ה, שהוא כתר. שיר כפול זה י"ה שהם חכמה ובינה, שיר משולש, זה יה"ו שהם חג"ת. שיר מדובע, וזה הוי"ה, שהם נהי"מ. שביחד הם עשר ספירות. שה"ס עשרה מיני תהלים שעשה דוד.

רלו) בשמא דהוי"ה סלקא וכר: בשם

הוי"ה

מתבלבל דעתו של השטן, שמתבטלים הג"ר שהם כל המוחין של הסטרא אחרא, ואינו יכול להמשיכם, ובמקומם נמשכים מטעמים דיעקב שהם רחמים.

זה לשון הזהר (בפרשת וירא אות שפ"ב) וחחוא קול סלקא עד אתר דבורסייא דדינא יתבא דהיינו לג"ד דשמאל שהקטדוג נאחו שם, ובט"ש כה דהיינו שממעט הג"ד דג"ד משם, וסלקא המלכות מכסא דין לכסא רחמים, כיון דמטא האי קול מתתא דהיינו קול השופר שבני ישראל תוקעים למטה בעולם הזה, קול דיעקב אתתקן לעילא, שה"ס קומת החסדים היוצא על המסך דחיריק שה"ס קו האמצעי הנקרא ת"ת ונקרא יעקב ונקרא רחמים. וקב"ה אתער רחמי, דהא כגוונא דישראל מתערי לתתא, קול חד כלול באשא ורוחא ומיא, דנפקא כחדא מגו שופר חכי נמי אתער לעילא שופר העליון שהוא בינה, כי הכח לתקוע הוא אש, והקול נעשה ע"י רוח, ועם הרוח יוצא זיעא והבל, שה"ס מים. והם מעוררים ג' קוים עליונים שבבינה שממנה נמשכים המוחין לז"א ולמלכות, וחחוא קול דכליל באשא ומיא ורוחא אתתקן ונפק דא מתתא דהיינו המסך. ודא מעילא דהיינו קומת החסדים היוצאת על המסך, ואתתקן עלמא, שהיא המלכות ורחמי אשתכחו, וההוא מקטרגא אערבב דחשיב לשלטאה כדינא ולקטרגא בעלמא כי לא עלה על דעתו שג"ר דשמאל (דסרי דף ג"א ע"ב)

רלח) צלותא דאיהי שכנינתא סלקא לגביה דמלכא בעשרה זכרונות, ובעשרה מלכיות ובעשרה שופרות דאינון יי"י, ועשרה כתות דמלאכים יתערוך לגבייהו. ע וסלקין לון לגבי עשר ספירן.

רלט) ונגונין סלקין מנייהו, מרובעים מסטרא דרבי"ע, בארבע חיוון. ואינון א) חיות קטנות עם גדולות, אינון תמניא. ואינון יאקדונק"י ועלייהו אתמר ב) אז ישיר משה.

רמ) כד יהא קב"ה בשכינתיה, בחיון תמניא, פ דאינון חיון צ דאשא, עתים חשות עתים ממללות, וכלהו מחאן בגדפייהו בנגונא. ונגונא בהון ק

חלופי גרסאות

ע ה"ג במנטובה ובהגרי"א ובכל הדפוסים הגירסא וסלקא ול"ג וסלקין.
פ נ"א דאינון חיון עתים ול"ג דאשא (הגרי"א).
צ נ"א אשא (מנטובה). ק נ"א בסוגריים סלקא (דפרי"י).

מסורת הוהר

א) חיות קטנות עם גדולות (תהלים קד) זהר שמיני דף ס' ציון כ'. ב) אז ישיר משה (שמות טו) לעיל את רלו ציון נ'.

מעלות הסולם

רלט) ונגונין סלקין מנייהו וכר': והרננות עולות מהם היינו מתפלות בני ישראל, מרובעים בד' הבחינות שהם ד' אותיות השם, מבחינת הרביעי, בארבע חיות המרכבה, שהם אריה שור נשר אדם. הם חיות קטנות עם גדולות, שהם סוד ב' המרכבות המרכבה העליונה של חג"ת, עם המרכבה התחתונה של נה"י. (זהר בראשית א' אות פ"ב, עיי"ש בסולם). הם שמונה, ד' חיות של המרכבה העליונה, וד' חיות של המרכבה התחתונה, הם השילוב של יאהדונה"י. הוי"ה רומז לד' חיות של המרכבה העליונה, ושם אדנ"י רומז לד' חיות של המרכבה התחתונה. ועליהם נאמר אז ישיר משה, שמלת אז גימטריא שמונה כחשבון ב' שמות הוי"ה אדנ"י.

רמ) כד יהא קב"ה וכר': ומפרש כשהקב"ה שהוא ז"א הוא מתייחד בשכינתו, שהיא מלכות, בשמונה החיות של ב' המרכבות, שהם חיות אש, כשהם בשליטת השמאל, שמתוך שהחכמה שבשמאל אינה מתפשטת אלא עם דינים מרובים לכן הם נבחנים לחיות אש. עתים חשות כשהן נכללות בימין בשליטת

הוי"ה שבגימטריא ע"ב, כי רבוע י' יה"ו יה"ו הוי"ה הם בגימטריא ע"ב, עולה התפלה, שהיא השכינה. התורה שה"ס ז"א עולה בנגון, שה"ס ג"ר מן שם ע"ב. השכינה שהיא מלכות עולה בנגון שה"ס הארת ג"ר משם ע"ב. ישראל עולים מן הגלות בנגון, זהו שכתוב, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'. פירוש: כי כתוב ובאבוד רשעים רנה, כי כשנאכזרים הקליפות מן העולם מתגלים אורות הג"ר שה"ס רנה, דהיינו ע"ב מיני ניגון.

רלח) צלותא דאיהי שכנינתא וכר': התפלה שהיא השכינה, היינו מלכות, עולה אל המלך שהוא ז"א, בעשרה זכרונות, היינו כשעולה בקו האמצעי שנקרא זכרון, אז גם היא נקראת זכרון. ובעשרה מלכיות, היינו כשעולה בקו ימין. ובעשרה שופרות, היינו כשעולה בקו שמאל, כי אז היא נקראת שופר כמו אמא שהיא בשמאל. שהם ג' י' י' י' על שם ג' הקוים, (רע"מ פרשת קרח אות נ"ו) ועשרה כתות של מלאכים, מתעוררים אל התפלה הכלולה מג' הקוים, ומעלים אותם אל העשר ספירות שבעולם אצילות. (דפרי"י דף נ"א ע"ב)

בארבע אנפין לכל סטרא מרובעין, הה"ד ג) וארבעה פנים לאחת ו וארבעה כנפים לאחת להם. לכל חיה תמניא אינון ש בין אנפין וגדפין, לקבל תמניא די בהון שבח משה א"ז.

רמא) ודוד בגין דא, תקין מנא בתמניא נימין, ושבח ת לקב"ה בתמניא. הה"ד, ד) למנצח על השמינית, ותמניא אתוון, לכל חד תמניא. סלקין כלהו ע"ב. יאקדונק"י תמניא. א ותליין מנייהו ס"ד, תמניא לכל ב חד, סלקין כלהו ע"ב. דא איהו רזא דחשמ"ל.

חלופי גרסאות

ר נ"א ל"ג וארבעה כנפים לאחת להם (מנטובה).
 ש נ"א ל"ג בין אנפין וגדפין לקבל תמניא (מנטובה).
 ת נ"א לו ול"ג לקב"ה (הגר"א) נ"א למטה ול"ג לקב"ה (מנטובה). א נ"א תליין (מנטובה). ב נ"א צד ול"ג חד (מנטובה).

מסורת הזוהר

ג) וארבעה פנים לאחת וארבעה כנפים לאחת להם (יחזקאל א) לעיל תקון ו' דף רל אות יד צ"צ.
 ז) למנצח על השמינית (תהלים כב) לעיל תי"ג דף רצו אות מד ציון ה'.

מעלות הסולם

קטנות וד' גדולות. ותליות מהן ששים וארבע, לכל אחד שמונה, ושמונה פעם שמונה הם ששים וארבע. עם השמונה של שמונה החיות, כולם יחד עולים ע"ב, זהו סוד החשמל.

פירוש: ז"א ה"ס הוי"ה, ומלכות היא שם אדנ"י וכשהם בזווג הם בסוד יאהרונה"י שהוא הצירוף של הוי"ה אדנ"י שהם זרין. וכשהם מתייחדים מבחי' הארת חכמה שה"ס חיה כמ"ש והחכמה תחיה את בעליה, שה"ס ג"ר וגדלות, אין מוחין אלו מקובלים אל הנוקבא, בעת שאין לה רק ששת הספירות חב"ד חג"ת, וחסר לה נהי"מ, אלא היא מעלית מקודם את נהי"מ שלה מבי"ע, ונשלמת בע"ס דכלים, אז מזדווגת עם ז"א, ומקבלת ממנו המוחין דגדלות. ואלו נהי"מ נקראים ד' חיות על שם מוחין דחיה, הנושאות את הכסא שה"ס מלכות שהיא כסא לז"א, אל הזווג עם הז"א, כי זולתן המלכות חסרה מע"ס דכלים, ואינה ראויה אל הזווג.

יש ב' מיני העלאות, מתחילה מעלית נהי"י בלי מלכות, ואז יש לה ג"ר דר"ק לבד שהם מוחין דקטנות, ואח"כ כשמעלה גם את המלכות הנקראת פני אדם, אז משגת מוחין דגדלות

בשליטת החסדים. עתים ממללות, כשהן בשליטת קו השמאל המאיר בחכמה שנקראת דבור. וכלן מכות בכנפיהן, בנגון שה"ס הארת ג"ר. והנגון עולה בהן ממטה למעלה, כי בדרך היחוד מאיר קו השמאל רק ממטה למעלה, בארבע פנים, שהם: פני אריה פני שור פני נשר פני אדם, לכל צד מרובעים, כי כל חיה כלולה מכל ד' החיות, וההפרש היא רק בהשליטה, זהו שכתוב, וארבעה פנים לאחת וארבעה כנפים לאחת, לכל חיה שמנה הם בין הזפנים והכנפים, דהיינו ד' פנים וד' כנפים לכל חיה, שבהם שבח משה שה"ס ז"א, אז, שמלבד שמונה החיות של ב' המרכבות, יש שמונה לכל חיה ד' פנים וד' כנפים.

רמא) ודוד בגין דא וכו': דוד משום זה היחוד של הוי"ה אדנ"י, תיקן כלי שיר שלו שהוא הכנוור, בשמונה נימין, ושבח להקב"ה בשמונה, הרומז על היחוד של זרין, זהו שנאמר למנצח על השמינית. ושמונה אותיות, של ב' שמות הוי"ה אדנ"י, לכל אחד שמונה שהם ד' פנים וד' כנפים עולים כולם יחד ע"ב, לרמוז לג"ר מבחי' ע"ב. ומפרש יאהרונה"י, הם שמונה, נגד שמונה חיות ד' (דפו"י דף נ"א ע"ב)

מעלות הסולם

מבואר בהקדמת ספר הזהר (במראות הסולם דף ה' ד"ה אמנם כן) עש"ה.
 ב' שישנן עשר ספירות שקומתן שוה מחמת ביאתן מתוך זווג דהכאה אחת. ונקראות בשמות: מוחא כתר. עצמות חכמה. גידין בינה. בשר תפארת או ז"א הכולל ר"ק. עור מלכות, שהן מלובשות זו תוך זו בקומה שוה ע"ד המוח המלובש העצמות ועצמות בגידין וגידין בבשר, ובשר בעור, מן ראש המדרגה עד סופה.

ג', הם עשר הספירות הנקראות בשם: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל. שיש להן הוראה מיוחדת שחסר בהן ז"א ומלכות דכלים, וחיה יחידה דאורות ואין בהן רק כח"ב דכלים הנקראים שורש נשמה גוף. שבהם מלובשים נפש רוח נשמה דאורות. ולכן ג' הכלים שורש נשמה גוף הם מאוחדים בבחי' אחת שאין להפריד ביניהם, אבל לבוש היכל, הם ב' בחי' נפרדות (ע"ז שער מ"ב פ"א) וזה נעשה ע"י צמצום הב' שה"ס השיתוף דמדת הרחמים בדין כמו שאמרו חז"ל (ב"ר ספ"יב) בתחלה עלה במחשבה לברא העולם במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין. ופירוש הדברים הוא: כי מלכות נקראת מדת זדין, ובינה נקראת מדת הרחמים, וכדי להמזיק את מדת הדין שבמלכות, שיתף וחיבר את מלכות בבינה, בסר"ה ותלכנה שתיהן הנאמר על נעמי ורות הרומזות על בינה ומלכות, כי בינה נקראת נעמי, ומלכות נקראת רות, וחיבר המלכות עם הבינה יחד.

ותקון זה התחיל בעת יציאת עולם הנקודים מאור העינים כי ע"י התפשטות קומת פיצוף ס"ג דא"ק עד סיום הרגלים של פיצוף גלגלתא דא"ק, (ע"י ע"ז שער סנת"א מ"ב פרק ב') נתחבר ונתערב ס"ג שהוא קומת בינה, עם מלכות שבתנה"י דא"ק הפנימי ונתחברו ב' ההי"ן שהן בינה שהיא ה' ראשונה, עם מלכות שהיא ה' אחרונה יחד זו בזו, בכל המדרגות, עד שה' התחתונה עלתה

דגדלות. וספירת נצח היא פני אריה, הוד היא פני שור, ויסוד הוא פני נשר, ומלכות הוא פני אדם. יד' מוחין דז"א ה"ס ד' פנים ונקראים בשם ה' אותיות הוי"ה. וד' מוחין שבמלכות נוקבא דז"א ה"ס ד' כנפים, ונקראים בשם ד' אותיות השם אדנ"י. וכשהם בזווג הם נכללים זה בזה ויש שילוב של הוי"ה אדנ"י בז"א, ויש שילוב של הוי"ה אדנ"י במלכות.

וזה אומרנו, כד יהא קב"ה בשכינתיה, היינו כשהם בזווג ונכללים זה מזה, בחי"ן תמניא דהיינו ד' מוחין שה"ס ד' חיות שבז"א, וד' חיות שה"ס ד' מוחין שבנוקבא דז"א, דאינון חי"ן דאשא, כשהם תחת שליטת החכמה שבשמאל, שמתוך שהחכמה אינה מתפשטת אלא עם דינים, לכן הם נקראים חיות אש. עתים חשות כשהם תחת שליטת החסדים, עתים ממללות כשהן מתפשטות בחכמה שנקראת דיבור. וכלהו מחאן בנרפייהו בנגונא וכר בסר"ה ובעל כנפים יגיד דבר שה"ס גילוי הארת ע"ב שהיא חכמה בכנפים שה"ס המלכות. דא איהו רזא דחשמל, פירוש: סוד החשמל לפעמים נקרא בשם בשר כמ"ש בע"ח (שער מ"ט פ"א) ועליהם סובבת הבשר וחופפת עליהם ונקרא בשרא פומקא, וזהו סוד החשמל המקיף לכל הכלים, וזהו כעין החשמל מתוך האש, אשא סומקא והוא סוד בשרא סומקא עכ"ל. ולפעמים נקרא בשם מלבוש או לבוש כמ"ש בע"ח (שער מ"א פ"א) וז"ל והענין כי חשמל בגימטריא מלבוש וכללות של העור כולו נקרא מלבוש, ועור הפנים יש בו שע"ח נהורין מנין חשמל עכ"ל.

וכדי להבין הדברים יש להקדים כמה הקדמות, א' שעשר הספירות שאנו מונים, אין בהן רק ה' בחינות שהן נקראות: כתר, חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ומה שאנו מונים עשר ספירות הוא מפני שספירת תפארת כוללת שש ספירות הנקראות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. וע"כ הן עשר. וטעם הדבר

רמב) ג ואית נגונא דסלקא בעשר, ד ודא איהו יוד קא ואו קא.

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג ואית (מנטובה). ד נ"א ודאי ול"ג ודא איהו (מנטובה).

מעלות הסולם

חיה ויחידה הם מקיפים מבחוץ, ואין אל המדרגה רק ג' כלים הראשונים לבד, שהם שורש נשמה גוף וכח"ב, אין בהם רק ג' האורות שהם נשמה רוח נפש. כנודע שיש ערך הפוך בין כלים לאורות שבכלים העליונים נגדלים תחלה, ובאורות התחתונים נכנסים תחלה, ולכן סוד החשמל שהוא כלי הרביעי, שברורו תלוי בכניסת אור החיה שהוא ע"ב בהמדרגה, נקרא לבוש או מלבוש שבגימטריא חשמל. כי ג' האורות נר"ן נתלבשו תחלה בכח"ב שהם שורש נשמה גוף, וכשנכנס אור החיה בכתר שהוא השורש, אז יורד אור הגפש לז"א הנקרא לבוש.

וכן גם הסדר בעשר הספירות שקומתן שוה, הנקראות בשם: עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא, שכל עוד שאין בז"א, אלא ג' אורות שהם נר"ן, הרי הם מלובשים בג' הכלים מוחא עצמות גידין, ומגידין ולמטה דהיינו בבשר ועור אין שום אור מגיע שם, אמנם בעת שז"א משיג את אור החיה, ונודע שהאורות מבררים את הכלים, אז הוא קונה כלי רביעי שהוא בשר, ואור החיה מתלבש במוחא, ואור הנשמה שהיה מלובש במוחא, יורד לכלי דעצמות, ואור הרוח שהיה מלובש בכלי דעצמות, יורד לכלי דגידין, ואור הנפש שהיה מלובש בכלי דגידין יורד לכלי דבשר, נמצא שע"י אור החיה נברר לז"א הכלי הרביעי, הנקרא בשם בשר, לכן כתוב בע"ח שסוד החשמל שהוא הכלי הרביעי נקרא בשם בשרא סומקא. (ע"י בספר בית שער לכוונות אות נ"ח).

רמב) ואית נגונא דסלקא וכ"י: ויש ניגון היינו תפלה העולה בעשר, דהיינו קומה שלימה של מוחין דגדלות דז"א, והוה יוד ה"א וא"ו ה"א, שהו עשר אותיות הרומזות על

עלתה למקום נקבי עינים, שפירושם בינה, כי עינים ה"ס חכמה, ונקבי עינים ה"ס בינה שהיא נקבה אל חכמה, בסר"ה אני ישנה אני שניה הנאמר בעינים כמ"ש בע"ח שער ח' פרק א'.

אמנם שותפות זו הגם שהיא מעלה חשובה מאד כלפי מלכות, אבל נעשה בזה צמצום חדש בכל העולמות הנקרא צמצום ב'. כי צמצום הא' לא פגע אלא בספירת המלכות לבד, אבל כל תשע הספירות הראשונות היו נקיות מכל צמצום, אבל עתה שמלכות עלתה ונתחברה בכינה, הרי העלתה בחי' הצמצום שבה אל בינה הנקראת נקבי עינים ונמצא שכל מדרגה מסתיימת בספירת בינה, כמו שמקודם היה סיום של כל מדרגה במקום מלכות, נעשה עתה מקום הסיום בכינה, ובוה יצאו ב' המדרגות שהם ז"א ומלכות לחוץ מכל מדרגה, ולא נשאר רק כתר חכמה בינה שהם ג' כלים לבד.

ולכן ג' הספירות שהם שורש נשמה גוף, הרומזות על כתר חכמה בינה, הן מאוחדות לאחת בכל מדרגה ואין להפריד ביניהן. משא"כ לבוש והיכל, שהם ז"א ומלכות, הם נפרדו ונעשו לכלים מקיפים על המדרגה, כי כל מה שאינה יכולה לקבל מיד, אלא לאחר זמן, נבחן למקיף, ונשארו רק ג' הכלים כתר חכמה בינה שנקראים כלים פנימיים, מטעם שבהם מתלבשים ג' אורות פנימיים שהם נשמה רוח נפש, וב' כלים מקיפים שהם ז"א ומלכות, שהם עתידים להאיר בעת שהאורות המקיפים חיה ויחידה, גם כן יתלבשו בכלים שאז אורות חיה ויחידה מתלבשים בכתר חכמה, ואורות נפש רוח בז"א ומלכות, שאז יש ה' כלים אל המדרגה ומתלבשים בה כל החמשה אורות שהם נרנח"י, וכל זמן שהאורות (דסויי דף נ"א ע"ב)

ועלייהו אתמר ה) ידיו גלילי זהב. ואית נגונא דסליק בשית. הה"ד (שוקיו
 עמודי שש, י"ק יקו"ק, צור עולמים, י"ק י"ק י"ק אד"ם.

רמג) ארבע כנפים. אריה שור ה נשר מרכבה ו יקו"ק יקו"ק יקו"ק
 תניינא, י"ק יקו"ק, י"ק יקו"ק, ז ח י"ק יקו"ק. לעילא מכלהו, י"ק יקו"ק
 חכמ"ה בינ"ה, כתר אקיק אשר אקיק.

חלופי גרסאות

ה נשר יקו"ק יקו"ק יקו"ק מרכבה תניינא י"ק יקו"ק
 י"ק יקו"ק י"ק יקו"ק לעילא מכלהו כו (הגד"א).
 ו ה"ג במעטובה ובכל הדפוסים בסוגריים יקו"ק
 יקו"ק יקו"ק. ז ג"א ל"ג יה יה אדם יהיה
 יהיה יהיה (מנטובה).
 ח ג"א י"ק לעילא מכלהו ול"ג יקו"ק (מנטובה).

מסורת הזהר

ה) ידיו גלילי זהב (שה"ש ה) לעיל בהקת"ו דף קפג
 אות שסט ציון ה. ו) שוקיו עמודי שש (שה"ש ה)
 זהר ויקרא דף פז ציון ס'.

מעלות הסולם

מהן ד' אוחיות הוי"ה הוי"ה הוי"ה, שהם ד'
 כנפים של כל אחת, מחמת שכל אחת כלולה
 מכל הד'. ומה שאינו חושב החיה הרביעית
 בפני עצמה יתבאר להלן. המרכבה השניה
 של המלכות הוא י"ה הוי"ה, י"ה הוי"ה, י"ה
 הוי"ה. היינו שם יו"ד ה"א שבגימטריא כ"ו,
 כמנין הוי"ה (כמ"ש באות רמ"ב) למעלה
 מכולם, מכל ד' החיות של ז"א ומלכות, הוא
 י"ה הוי"ה, שהם חכמה ובינה, כי חכמה היא
 יו"ד אשר במילואו נמצא ו"ד שהם ה' ולכן
 נקראת י"ה. ובינה ה"ס הוי"ה בניקוד אלקיס.
 והם אבא ואמא. כתר שהוא א"א, הנקרא
 אהי"ה אשר אהי"ה, הכולל או"א עלאין שה"ס
 אהי"ה הראשון, וישו"ת בקטנות נקראים
 אשר שה"ס ראש אותיות אשר שנפיק
 מראשית, ואהי"ה הב' ה"ס ישו"ת בגדלות
 עם עיבור הזו"ן בסוד מ"ש בזהר אהי"ה:
 דזמין אני לאולדא.

פירוש הדברים: נתבאר לעיל (באות
 רמ"א) שיש ב' מיני העלאות להשלמת הכלים
 דמלכות שתהיה ראויה לזוג עם ז"א. וכן
 נתבאר שד' החיות: אדם, אריה, שור, נשר.
 נקראות בשם מרכבה, להיותן ד' ספירות
 העולות מבי"ע, שהם נהי"מ, ומתחברות אל
 נוקבא

על ע"ס דז"א, שהוא מרומז בשם מ"ה,
 שבגימטריא אדם שהוא ז"א. ועליהם נאמר ידיו
 גלילי זהב, שידיים שה"ס חג"ת, שעלו ונטשו
 לחב"ד, שה"ס מוחין דג"ר הנקראים גלילי
 זהב, ואז כל ספירה כלולה מ'. כמ"ש בזהר
 משפטים (אות תק"כ) רישא דמלכא אתתקן
 בחסד ובגבורה. ויש נגון היינו תפלה, שעולה
 בשש, דהיינו ג"ר דו"ק שהם מוחין דקטנות.
 זהו שכתוב שוקיו עמודי שש. ששוקיים ה"ס
 נהי"ה, הכלולים גם מחג"ת ולכן הם עמודי שש,
 בסוד ג"ר דו"ק, אבל ג"ר שהם מוחין דגדלות,
 אין להם. בסו"ה י"ה הוי"ה צור עולמים, היינו
 כמ"ש הרב (בע"ח עער ז' סוף פרק א') וז"ל
 כי זה יסוד הפסוק סולו לרוכב בערבות כי
 ביה שמו ויש לדקדק בהפסוק דהיה לו לומר
 י"ה שמו, מהו ב"ה שמו, אך הענין הוא,
 כי כל השם כלול ב"ה, וזהו ב"ה שמו כי
 י"ה במילואו הוא יו"ד ה"א גימטריא כ"ו.
 שהוא הוי"ה, הרי כי ב"ה הוא שם הוי"ה
 ממש, עכ"ל. וד' חיות המרכבה הם י"ה י"ה
 י"ה אדם.

רמג) ארבע כנפים אריה וכו': ארבע
 כנפים שהם ד' החיות שבמלכות הנקראת כנף.
 הם המרכבה של אריה שור נשר, שבכל אחת
 (דפו"י דף ג"א ע"ב)

מעלות הסולם

ונודע שכל בחינה עולה אל הבחינה שכנגדה בהמדרגה העליונה ממנה, ולכן עלה בחינת מחזה ולמעלה של פני אדם, דהיינו ט"ר של המלכות, אל בחינת מחזה ולמעלה של זרין דאצילות, ונעשה שם זוג שלם של ד' הפנים עם פני אדם, והם נקראים מרכבה עליונה, להיות ד' החיות שהם נהי"ם נושאות את הנוקבא לזווג העליון שמחזה ולמעלה, להיותן כולן בחינות של למעלה מחזה מכל אחת של ד' החיות. אמנם ג' העולמות בי"ע, וכן נר"ן של בני האדם, אינם יכולים לקבל השפע מן הזווג שמחזה ולמעלה, כי הם שייכים ומתייחסים אל הספירות שהן למטה מחזה דזו"ן, ולכן אחר שנעשה הזווג השלם דזו"ן בבחינת מחזה ולמעלה, בסוד המרכבה העליונה, עולה אח"כ גם בחינת המחזה ולמטה של ג' החיות אריה שור נשר, הן נכללות בהזווג העליון שלמעלה מחזה דזו"ן, ומקבלות שפע מפני אדם אשר שם מחזה ולמעלה, ויורדות ומשפיעות לג' עולמות בי"ע ולנר"ן של בני אדם. וג' חיות אלו נקראות המרכבה התחתונה שמחזה ולמטה בלבד, ואין בהם החיה הרביעית שהיא פני אדם רק מחמת התכללות בפני אדם שבמרכבה העליונה שלמעלה מחזה. כמבואר בזהר (בראשית א' אות פ"ג) סוד הכתוב רכב אלקים רבותים אלפי שנא"ן, שסוד רכב אלקים ה"ס מרכבת המלכות שנקראת בשם אלקים ובה סדר המרכבה במלת שנא"ן שהוא ר"ת של שור נשר אריה, ונון שבסוף, רומזת על התפשטות פני אדם מן ההתכללות שבמרכבה העליונה שלמעלה מחזה.

והנה יש ב' מרכבות בז"א וב' מרכבות במלכות, מחמת שהם כלולים זה בזה, וזו בזה. ונודע בסוד שמי עם י"ה שבגימטריא שס"ה, שסוד שס"ה מצות ל"ת הם שלש ספירות נה"י וחצי תפארת שכל אחת מהן בסוד מאה הרי הן ש"נ בחינות ולהיותן תקון החכמה, שה"ס ג"ר י"ה לכן נתוסף עליהן עוד ט"ו, שבגימטריא י"ה והם שס"ה בחינות. אמנם

כל

נוקבא דז"א, להשלים בה עשר ספירות, שתהיה ראויה לזווג, ומתוך שזולת החיות אינה ראויה לזווג, לכן נבחן שהנוקבא רוכבת על ד' החיות, והן המרכבה שלה, הנושאות אותה אל הזווג.

אמנם יש ב' מרכבות, שהן מכתות מרכבה עליונה ומרכבה תחתונה לב' זווגים של קטנות וגדלות בסו"ה היות קטנות עם גדולות. ויש הפרש גדול ביניהן, כי בהמרכבה העליונה ישנן ד' חיות: אדם אריה שור נשר. ובהמרכבה התחתונה אינן דק ג' חיות: שור נשר אריה, ואדם שהיא החיה הרביעית. אין בהן בפרטות, רק בדרך של התכללות. ויש להבין את זה למה נחלקו החיות לב' מרכבות לב' זווגים ולא מספיק זווג אחד. וכן למה חסר פני אדם פרטי בהמרכבה הב' התחתונה, אלא הענין הוא, כי נודע בסו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, אשר המלכות המכונה אבן נגנוה ברישא דלא אתיידע, שהיא הראש דעתיק, וכל פרצופי אבי"ע מן אריך אנפין ולמטה, אין בהם רק תשע ספירות מחמת שחסר בהם ספירת המלכות, אבל אין הפירוש הוא, שכל עשר הספירות של המלכות חסרות, שהרי אין שום זווג נעשה רק על מסך שבמלכות, אלא הכוונה היא על מלכות דמלכות בלבד שהיא חסרה, ותשע הספירות הראשונות של המלכות נשארו. (עיין בסולם בהקדמת ספר הזהר דף נ"ה מאמר מנעולא ומפתחא).

ולכן כשנברר ועלה אל הנוקבא, המלכות שלה מבי"ע, שהיא פני אדם, כי ז"א נקרא אד"ם, ומלכות היא פני אדם, לא עלה אליה רק תשע הספירות הראשונות שלה לבר, וט"ר שבכל פרצוף, נמצאות למעלה מחזה של הפרצוף, ומחזה ולמטה נבחן למלכות שלו, ולפי זה נמצא, שאין פני אדם שהיא המלכות העולה מבי"ע, רק מחזה ולמעלה, אבל מחזה ולמטה ששם המלכות דמלכות, אין שם פני אדם כי היא נגנוה בראש פרצוף עתיק, ואינה מתגלה בהעולמות לפני גמר כל התקונים,

רמד) ועלייהו אתמר ז) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש

מסורת הזהר

ז) שרפים עומדים ממעל לו (ישעיה ו) לעיל תקון יוד דף רסט אות לו ציון כ.

מעלות הסולם

אריה שרר נשר. ופני אדם שהיא מלכות היא מן ההתכללות בפנים שלמעלה, ומרומז בג' פעמים י"ה שבגימטריא אדם.

ובאות רמ"ג מבאר ב' המרכבות שבמלכות, הנקראת כנף, מחמת שהיא בסוף הספירות, כמו הכנף שבסוף הבגד. ואומר, ארבע כנפים אריה שור נשר, מרכבה הוי"ה הוי"ה הוי"ה, שד' אותיות שבכל שם הן ד' הכנפים לכל אחת מג' החיות אריה שור נשר, כי פני אדם לחד אין כאן במרכבות של המלכות רק מהתכללות שבבני אדם שלמעלה מחוזה, ומזה יש כנף הרביעי לג' החיות הראשונות, שהיא מהתכללות של פני אדם המשלימן לד'. ולכן יש ג' היות זה אחרונה היא פני אדם הכלול בהם. תניינא י"ה הוי"ה, י"ה הוי"ה, י"ה הוי"ה, הוא המרכבה השניה של מלכות שהיא מחוזה ולמטה של המלכות, נגד המחזה ולמטה של המרכבה התחתונה של ז"א, ומה שכאן ג' החיות הן בשמות י"ה הוי"ה כל אחת, ובז"א כתוב רק ג' פעם י"ה, הוא משום שעיקר מקום גילוי החכמה אינו בז"א אלא במלכות, שע"כ נקראת המלכות חכמה תתאה או חכמת שלמה, שבה מתגלה חשבון כ"ו דהיינו הוי"ה שלימה המאירה הן בחכמה והן בחסדים הכלול בחשבון י"ד ה"א.

רמד) ועלייהו אתמר שרפים וגו' : ועל אלו הזוכים לקבל המוחין דז"א, נאמר שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד, וזהו השם אבגית"ק, כמבואר ברע"מ (פרשת בהר אות י"ז) בשתיים יכסה פניו לשמור על אור הג"ר הנקרא פנים, שלא יסתכלו בהם שונאיהם, הרוצים להמשיך הארת ג"ר ממעלה למטה, כי המשכה נקראת הסתכלות. ובשתיים יכסה רגליו, שלא להזכיר להם מעשה העגל, שנאמר

כל כחם של שס"ה תקונים אלו להעלים החכמה שממעלה למטה, ולהמשיכה רק בדרך עליה, ממטה למעלה כטבע החסדים, בא מחג"ת דז"א ששם הקו האמצעי וכן החסדים המרובים, ולכן נה"י אלה הם בסוד י"ה הוי"ה ששם י"ה הרומז על תקוני הארת החכמה כלול מהוי"ה שלימה, דהיינו מהארת החסדים גם כן, בסוד זכרי עם ו"ה הם רמ"ח, שרמ"ח שהם תקוני החסדים, שעל ידם מתתקנים הנה"י המאירים בהארת חכמה בדרך עליה.

וזה אומרו (באות רמ"ב) ואית נגונא דסלקא בעשר, דהיינו המרכבה הראשונה והעליונה של ז"א, ודא איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, והם עשר אותיות של שם מ"ה שהוא ז"א בגימטריא אדם. ועלייהו אתמר ידיו גלילי זהב, שחג"ת שהם ידים שלו עולים בעת שמקבלים המוחין רגדלות ונעשים לחב"ד שאז כל ספירה שלו נעשית כלולה מיוחד, ודורש ידיו מלשון יחיד, וגלילי זהב ה"ס מוחין רגדלות, ואז מאירים ד' הפנים של החיות פני אריה שור פני נשר פני אדם, וכל אחת כלולה מכל הר' והן ט"ז בחינות, שמאירות מחוזה ולמעלה עם פני אדם. ואית נגונא דסליק בשית, דהיינו בעליה א' של נה"י בלי מלכות שה"ס פני אדם, הה"ד שוקיו שה"ס נה"י שנקראים שוקיים, עמודי שש שהם חג"ת הכלולים בנה"י והם סוד מוחין דקטנות שכל ספירה כלולה מחג"ת נה"י לבר שהם שש ספירות. וה"ס הכתוב י"ה הוי"ה צור עולמים, כי כל ספירה מנה"י נקראת בשם י"ה הכלול מכל השם, בסוד י"ה י"ה במלוי י"ד ה"א שבגימטריא כ"ו, וביאורו הוא מפורש לעיל בסוד שמ"י עם י"ה שס"ה. וה"ס המרכבה התחתונה של ז"א, שד' הפנים של החיות הם ג' פעמים י"ה י"ה י"ה שהם (ופו"י דף ג"א ע"ב)

כנפים לאחד. ודא אבגית"ץ, בשתים יכסה פניו לישראל, דלא יסתכלון בהון שנאיהון. ובשתים יכסה רגליו דלא אדכיר לון עובדא דעגלא. ובשתים יעופף מן גלותא. הה"ד, ח) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי.

רמה) ואית נגונא דסלקא בתרין, ט כגון הללויה. ואית נגונא דסליק באת חד, כגון הללי ב"י. ואית נגונא דסליק בחמש, כגון ה' והא אתמר בכנור דחמש נימין. אבל נגונא דסליק בשית דאינון אבגית"ץ, מן ר' איהי.

רמו) ואית דסליק ליה בתלת, י ודא יה"ו דאיהו אקיק, וסליק נגונא ביה, בתקיעה שכרים תרועה. בתקיעה הוא קלא ארוך בנגונא, עד דהוה סליק ליה לגבי ימינא, דאיהו חסד. בשכרים הוה סליק קלא דנגונא לגבי גבורה, דתמן י"ק בימינא ושמאלא, והוה נחית כ מניה כחדוה חכמתא ועותרא, כמה דאוקמוהו הרוצה להחכים ידריב להעשיר יצפין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) ואביא אתכם על ט נ"א כגון הללויה ולי"ג הללויה (הגר"א) נ"א כנפי נשרים (שמות יט) לעיל תקון ו' דף דלט אות מוסיף כגון הללויה הללויה ביקורק ולי"ג ואית נגונא דסליק באת חד כגון הללי ב"י (מנטובה). י נ"א ודא איהו אקיק ולי"ג ודאי יהו דאיהו אקיק (מנטובה) נ"א ודא איהו יהו (הגר"א). כ נ"א לי"ג מניה (מנטובה).

מעלות הסולם

למדנו בכנור של חמש נימין, (לעיל תקון י"ג אות ו') שהן עשר נימין כנ"ל. אבל הנגון העולה בשש, שהן אבגית"ץ, הוא תמיד מן ו'. שה"ס ד"א.

רמו) ואית דסליק ליה וכו': ויש שע"י עליית מ"ן של התחתונים, מעלים אותו לז"א, בשלשה, היינו שמכריע בין ימין ושמאל דבינה, בסוד תלת נפקי מחד, (זהר בראשית א' אות שס"ג) וזה יה"ו שהוא בגימטריא אהי"ה, וכל שם אהי"ה הוא בבינה. והנגון עולה בו, בתקיעה שכרים תרועה, שה"ס ג' קוים, כי תקיעה ה"ס קו הימין, ושכרים ה"ס קו השמאל, ותרועה ה"ס קו האמצעי. בתקיעה הוא מאריך קילו בנגונו, עד שהיה מעלה אותו הקול, אל הימין שהוא חסד. דהיינו קו ימין דבינה, ומשם מגיע אל חסד דז"א שהוא אברהם

שנאמר בו זימירו כבודם שהיא המלכות שנקראת כבוד ופני אדם בתבנית שור, ובשתים יעופף מן הגלות, זהו שכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, כי נשר ה"ס הקו האמצעי, שתקון זה שהחכמה לא תאיר רק ממטה למעלה בא ממנו, וע"כ נקרא תקון זה כנפי נשרים כי הכסוי נקרא כנפים, וקו האמצעי נקרא נשר.

רמה) ואית נגונא דסלקא וכו': ויש נגון דהיינו תפלה, העולה בנגון של שתי אותיות, שהוא שיר כפול (כנ"ל אות רל"ו) כגון הללויה ויש נגון העולה באות אחת, היינו שיר פשוט. כגון הללוי ב"י. ויש נגון העולה בחמש, דהיינו קומה שלימה הכוללת עשר ספירות, והן חמש מחמת שז"א הכולל חגית נה"י נחשב לאחד ולכן העשר הן חמש. כגון ה', הרי (דפריי דף נ"א ע"ב)

רמז) בתרועה הוה סליק קלא דנגונא לגבי עמודא דאמצעיתא, והוה * נחית מניה מלכא לגבי כלה, דאיהי ט) קול דממה דקה. בהווא זמנא יתערון כל מיני נגונא, הה"ד י) הללוהו בתקע שופר, הללוהו בנבל וכנור, הללוהו בתוף ומחול, הללוהו במינים ועוגב, הללוהו בצלצלי שמע, הללוהו בצלצלי תרועה.

מסורת הזהר

ט) קול דממה דקה (מלכים א יט) לעיל בהקתי"ז דף לח אות ס' ציון ג'. י) הללוהו בתקע שופר (תהלים קג) זהר פקודי דף עב ציון ז' וזה כרך יט בראשית דף קסד אות תעו ציון מ'.

מעלות הסולם

המאורות הגדולים, שמלכות שהיא נוקבא דז"א מלבשת לקו שמאל דבינה, וז"א מלביש קו הימין דבינה, והימין והשמאל לא נתייחדו, שאז הנוקבא הנאחזת בקו שמאל בלי ימין אינה יכולה להאיר מחמת היותה חכמה בלי חסדים, ונמשך ממנה דינים לעולם, וזה נבחן שהסט"א מכסה אותה מכח מעשי התחתונים שאינם כשרים, שהם הרשעים הרבוקים בקו שמאל. וסוד תקיעת שופר הוא העלאת מ"ן ממסך דחידק שעל ידו מתמעט כח קו השמאל, ומתייחד עם הימין. כי קול דומו על ז"א שנקרא קול שה"ס הקו האמצעי הכלול מג' קוים שה"ס אש מים רוח, וע"י מסך החידק מתמעט קו השמאל מג"ר, ומתלבשים ר"ק דחכמה שנשארו בקו שמאל בחסדים ואז הם מאידים. ואז יצאו ג' קוים בבינה, שה"ס חכמה בינה דעת, שנקראים יח"ו. וזה אומרו ואית דסליק ליה בתלת, ודא יה"ו דאיהו אהי"ה, היינו שקול השופר עולה בסוד מ"ן ומעודד הקול שלמעלה שה"ס ז"א הנקרא קול שהוא למעלה בבינה, ומייחד ב' הקוים ימין ושמאל שבבינה, ומאידים כל ג' המוחין חב"ד שבבינה בסוד תלת נפקי מזה, שהם שלשה קוים שבבינה שנקראת אהי"ה, ופליק נגונא ביה בתקיעה שברים תרועה שה"ס אברהם יצחק ויעקב, בסוד האבות הן הן המרכבה שהם חג"ת דז"א שבעת הגדלות הם עולים ונעשים לחב"ד. ומפדש בתקיעה הוא קלא ארוך כנגונא, עד דהוה פליק ליה לגבי

אברהם. (זהר פרשת אמור אות קצ"ה) בשברים היה מעלה קול הנגון, אל הגבורה שהוא קו שמאל דבינה, עד שמגיעים ליצחק שהוא בז"א, (שם אות קצ"ו) ששם י"ה בימין ושמאל, כי החכמה שבשמאל נתלבשה בחסדים, שבימין, ומאירה בהארט ג"ר הכוללת חכמה וחסדים. והיה יורד ממנו בשמחה, בחכמה, היינו חכמה דימין, המאירה במוחין דאז"א עלאין שחסדים שלהם הם עדיפים וחשובים מחכמה. ועשירות שה"ס חכמה דשמאל הנקראת עשירות. כמו שהעמידוהו (ב"ב כה:): הרוצה להחכים יודים, להעשיר יצפין.

רמז) בתרועה הוה סליק וכי: בתרועה, היה עולה קול הנגון אל העמוד האמצעי שהוא יעקב, תפארת דז"א והיה יורד ממנו, היינו מן התקון של הקו האמצעי, המלך היינו קב"ה הנקרא הו"ה, אל הכלה שהיא מלכות, שהיא קול דממה דקה, ששם בא המלך, כמ"ש אצל אליהו, לא ברוח ה' ולא ברעש ה' ולא באש ה', אלא בקול דממה דקה אומר הכתוב ויהי כשמוע אליהו וגו', שיצא מן המערה לקבל פני ה'. בעת ההיא של יחוד קב"ה ושכינתו, יתעודרו כל מיני נגון, זהו שכתוב הללוהו בתקע שופר, הללוהו בנבל וכנור, הללוהו בתוף ומחול, הללוהו במינים ועוגב, הללוהו בצלצלי שמע, הללוהו בצלצלי תרועה. פירוש: בראש השנה חוזרים העולמות לקדמותם, והתעוררות הראשונה של יום ד' דמעשה בראשית חוזרת לעולם בסוד שני (דפו"י דף נ"א ע"ב י) דף נ"ב ע"א)

רמח) שופר איהי שכינתא עלאה. תקע דילה, שכינתא תתאה. דאתמר בה, ו ותקע כף ירך יעקב, בגלותא. בההוא זמנא, סלקא מן גלותא בשופר גדול, ואתקריאת תקע בשופר גדול לחירותנו.

מסורת הזהר

(כ) ותקע כף ירך יעקב (בראשית לב) ז"ח כרך כ' אחרי דף ז' אות כה ציון ס'.

מעלות הסולם

זה אמרו (באות רמ"ו) בתרועה הוה פליק קלא דנגונא לגבי עמודא דאמצעייתא, שז"ס סדר תר"ת בשליטת הקו האמצעי, שה"ס המסך דבחי"א שהוא ז"א שמסך זה ממעט את קומת החכמה שבשמאל מבחינת ג"ר דחכמה לו"ק. ועוד הוא הזווג של האור העליון הנעשה על מסך זה דבחי"א, הממשיך קומת אור החסדים, ואחר שמצד אחד ירדה קומת החכמה שבשמאל לו"ק דחכמה, שהוא מכח המסך, ומצד שני נתרבו החסדים על הקו השמאל מב' צדדים, מצד קו הימין של אברהם שה"ס התקיעה ומצד הזווג של האור העליון על המסך שבקו האמצעי, ונתגלו המוחין בבינה, ומבינה הם נמשכים אל ז"א בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, ואז והוה נחית מניה מלכא שהוא ז"א לגבי כלה שהיא המלכות שנמשכים המוחין מבינה לז"א ומז"א למלכות, ואל התחתונים ומתגלה הרחמים בעולם דאיהו קול דמזמרה דקה רתמן קא אתי מלכא. בההוא זמנא יתערוון כל מיני נגונא לקבל פני המלך.

רמח) שופר איהי שכינתא וכו': השופר היא השכינה העליונה, היינו בינה, תקע שלה, היא השכינה התחתונה היינו מלכות, שעלתה לבינה, שבעת הגלות נאמר בה, ותקע כף ירך יעקב, כי כל המקום שמחזה ולמטה הוא מקום המלכות. ובעת ההיא שמתגלה היחוד היא עולה מן הגלות בשופר גדול, ונקראת תקע בשופר גדול לחרותנו.

בנב"ל

לגבי ימינא דאיהו חסד. כי כל ג' פעמים שתוקעים תשר"ת הם תחת שליטת קו הימין שה"ס תקיעה והם ג' קוים שבימין דבינה, וימין דז"א. כשברים הוה פליק קלא דנגונא שה"ס קו האמצעי שבקו שמאל, דהיינו תשר"ת בשליטת השברים, ועולה לגבי גבורה, שה"ס יצחק למעט אותו מג"ר לו"ק, כי תקיעת שופר ועקדת יצחק הם ענין אחד, כי עקדת יצחק הוא, שאברהם עורר את המסך דחיריק שבקו האמצעי למעלה, שע"י כח הוה ויעקוד את יצחק בנו דהיינו שמיעט את ג"ר דחכמה דשמאל שהן בחינת יצחק שע"י מיעוט זה נכלל השמאל בקו ימין שה"ס אברהם למעלה, וכן יצחק למטה נכלל באברהם, ועל ידי זה נשלמו שניהם, וזה אמרו רתמן י"ה בימינא ושמאלא כי טרם שקו הימין שה"ס אברהם נכלל בשמאל שהוא יצחק, אין לימין אלא ר"ק בלי ג"ר, ואחר שנכלל בשמאל יש לו ג"ר כמו השמאל, ולכן והוה נחית מניה, מהתכללות הימין בשמאל בחדוה חכמתא ועותרא, כי החסדים שבימין המאירים בג"ר נקראים חכמה והארת חכמה דשמאל המלוכשת בחסדים נקראת עשירות. (עיינ בזהר ויקרא (אות ש"ה) שזכ"ה האלקים נסה את אברהם, שפידושו האלקים שהוא קו השמאל הנקרא אלקים שהוא מדת גבורה נסה שהוא מלשון התנשאות ורוממות כמ"ש ויקרא ה' נסי, שע"י הקו השמאל שנכלל בו נגדל בג"ר).

(דפו"י דף ג"ב ע"א)

רמט) ל בנב"ל: ב"ן ל"ב. בההוא זמנא ב"ן יעול להיכליה, ... דאיהו ל"ב. ואתמר ביה, (ז) וטוב לב משתה תמיד. נ ומה דאתמר בקדמיתא (ח) ויתעצב אל לבו בגין חייביא, מיד דאתאבידו אתקיים ביה (ו) ובאבד רשעים רנה.

רנ) כנו"ר: כ"ו נ"ר. ס קב"ה דאיהו יקו"ק, דאתמר ע ביה (ס) ה' אורי וישעי. נהיר בנ"ר דאיהו שכינתא, מצוה דיליה, וחדי בה.

רנא) צלצלי שמע: חסד גבורה. צלצלי תרועה: נצח פ והוד. ובכלהו (ט) כל הנשמה תהלל י"ק, דאיהו חכמה ובינה, די בהון יהא פורקנא ל"ו ולה', דאינון בן ובת. ובהון יתמחוון עמלקים מעלמא, ודא איהו סוף פסוק.

חלופי גרסאות

ז נ"א בינ בי"ן ל"ב (מנטובה). ט נ"א דאיהו לב דאתמר (הגר"א). נ נ"א ומה דהוה אמר וליג דאתמר (מנטובה). ט נ"א הקב"ה (מנטובה). ע נ"א ל"ג ביה (מנטובה). פ נ"א ל"ג והוד (מנטובה).

מסורת הנהר

(ז) וטוב לב משתה תמיד (משלי טו) זהר וישב דף פ' ציון ג' ז"ח כרך כא רות דף קלד צ"ק. (ח) ויתעצב אל לבו (בראשית ו) ז"ח כרך יט נח דף יב אות מה ציון מ'. (ו) ובאבד רשעים רנה (משלי יא) לעיל קפו ציון ג'. (ס) ה' אורי וישעי (תהלים כו) ז"ח כרך יט לך דף כא אות צו ציון צ'. (ע) כל הנשמה תהלל י"ק (תהלים קנ) לעיל אות רא ציון ל'.

מעלות הסולם

בסוד ותורה אור, מאיר בנר שהוא השכינה היינו המלכות, שהיא מצוה שלו בסוד נר מצוה, ושמת עמה. ואל להקשות הלא כבר הוזכר זווג זרין, במלת בנב"ל, בצרוף ב"ן ל"ב, ולמה מכפיל שוב פעם הצרוף כ"ו נ"ר, כי זה יתורץ לפי מ"ש הרב בשער הכוונות ענין תפלת השחר (דף ק"ד) ד"ה ויברך דוד, ח"ל והנה כבר נתבאר כי בכל עולם ועולם יש כמה פרצופים, ולכך אל תתמה אם תראה שנוכיר הדברים כפולים ומכופלים עכ"ל, עיי"ש.

רנא) צלצלי שמע חסד וכר: צלצלי שמע הם חסד גבורה, ותפארת שהוא הקו המכריע נכלל בהם, צלצלי תרועה נצח והוד, ויסוד נכלל עמהם, ובכלם, היינו בכל קומת הו"ק, כל הנשמה תהלל י"ה, שהוא חכמה ובינה, ודעת נכלל עמהם, שבהם היינו באור הג"ר, תהיה הגאולה ל"ו ולה' שהם בן ובת. דהיינו

רמט) בנב"ל ב"ן ל"ב וכר: בנב"ל הוא צרוף ב"ן ל"ב, ב"ן שה"ס ז"א בן הבינה, בסוד בן י"ה, יכנס להיכלו היינו מלכות, שהיא נקראת ל"ב ע"ש ל"ב נתיבות החכמה הנגלים בה, ונאמר בו וטוב לב משתה תמיד, והארת חכמה היא מוחין דשתיה. ומה שנאמר מקודם בעת הגלות, ויתעצב אל לבו, מפני הרשעים, הנאחזים בהארת החכמה, שבמלכות, כי בשאר הספירות שכולן מאירות בחסדים, נאמר הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, אלא במלכות לבדה שבה מאירה הארת החכמה נאחזים הדינים והקליפות. מיד שהם נאברים מתקיים בו ובאבד רשעים רנה. (עיין רע"מ פנחס אות ש"לט).

רנ) כנו"ר כ"ו נ"ר וכר: במלת כנו"ר יש בה צרוף, כ"ו נ"ר. ומפרש סו"ה נר מצוה ותורה אור, הקב"ה היינו ז"א שהוא נקרא בשם הו"ה שנאמר בו הו"ה אורי וישעי, (דפו"י דף נ"ב ע"א)

רנב) ד"א 9) ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי מפקודין דעשה. ולא כאשר שנאתי מפקודין צ' דל"ת. פקודין דלא תעשה, תליין מדחילו דיראה, ואינן לרחקא השטן מנייהו, דלא יתקריב לגבי כרסיא דאיהו לבא, לתבעא דינין על אברין קדישין, דאינן ישראל, ולבא שכינתא בנייהו.

רנג) השטן איהו סמא"ל, ק' שלטנותא דיליה בכבד, דעליה אתמר צ' עשו הוא אדום. ערקין דכבדא, חיילין ומשריין דיליה. וכבד נטיל כל לכלוכין וחובין דערקין, הה"ד ק' ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. עונות ר' תם, דההוא איש תם. אל ארץ גזרה, אתר דגזרת עירין.

חלופי גרסאות

צ' נ"א דלא דעשה ול"ג דל"ת (מנטובה).
 ק' נ"א שלטנות (מנטובה). ר' נ"א דאיהו איש תם ול"ג תם דההוא (מנטובה).

מסורת הוזהר

9) ועשה לי מטעמים (בראשית כז) לעיל אות רכח ציון ג'.
 צ' עשו הוא אדום (בראשית לו) זהר וישלח דף ס"ט אות דלג ציון ו'. ק' ונשא השעיר עליו (ויקרא טז) ז"ח כרך כא רות דף ח' אות לג ציון פ'.

מעלות הסולם

אני אוהב בשר אחורי אם כי הוא מנוקר היטב ואין בו שום שמץ של חלב, ומתוק כראוי, כי אין אני רוצה בדבר שהיה בו צורך של תקונים. וז"ל הרב בעץ חיים ח"ב שער ק"ג סוף פרק ה' נמצא כי כיון שבנגה הוא טוב ורע, אם יתגבד הרע יתבטל הטוב שבו, ונעשה קליפה גמורה, לכן שמור על מל"ת, כי הם חלב טמא והם קליפות, וכל אדם האוכל חלב נתגבר עליו הרע ויתבטל הטוב ויחזור כל לבוש דנגה רע. ויתדבקו בג' קליפות הרעות. נמצא כי בשמור שס"ה לא תעשה, גורם שלא יתדבק בו הרע יותר וזהו ענין סור מרע והבן זה, כי בזה נשאר על עמדו כמו שהיה. ואח"כ ועשה טוב, כי ע"י הרמ"ח מ"ע הרע שבנגה מתהפך לטוב ממש שמתדבק במוח. עכ"ל.

רנג) השטן איהו סמא"ל וכו': השטן הוא סמא"ל, הממשלה שלו הוא בכבד שכולו דם, שעליו נאמר עשו הוא אדום. וכל העורקים שבכבד, הם צבאות ומחנות שלו, והכבד, שהוא סמאל נושא כל הלכלוכים והעונות שבעורקים, זהו שכתוב ונשא השעיר עליו

את

דהיינו זו"ן, ובהם ימחו העמלקים מן העולם, וזהו סוף פסוק, (כאן היא השלמה של אות רכ"ב עיי"ש).

רנב) ד"א ועשה לי וגו': פירוש אחר ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי, ממצות עשה, שהם ממשיכים חסדים מכוסים מחכמה ואין בהם דינים כלל (עיין לעיל אות רכ"ח) ולא כאשר שנאתי, ממצות לא תעשה, שהם שס"ה תקונים להעלים ג"ר דחכמה דשמאל, המאירים ממעלה למטה ואין הארתם מתגלה אלא ביחד עם דינים ועונשים לרשעים הממשיכים החכמה ממעלה למטה. כי מצות לא תעשה תליות מפתח היראה, היינו מקו השמאל, כי הימין הוא אהבה, חסד לאברהם. וקו השמאל הוא יראה פחד יצחק, והמצות ל"ת הם להרחיק השטן מהם, המסטינים להמשיך הארת ג"ר דחכמה, שלא יתקרב אל הכסא, היינו מלכות שהוא הלב. לתבוע דינים על האברים הקדושים של המלכות, שהם ישראל, והלב היינו המלכות השוכנת בנייהם. פירוש: הענין דומה למי שאומר לחברו, תעשה לי סעודה מבשר קדמי חלק, כי אין (דפו"י דף ג"ב ע"א)

רנד) מרה חרבא דיליה, ש עלה אתמר ה ועל חרבך תחיה. ומנ"ל דמרה איהי חרבא דמלאך המות, דכתיב ש ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות. איהי חיים לכבד, וסם המות ללבא, מרה איהי גיהנם, ואית לה תרי פיות דאמרין הב הב, הה"ד ת לעלוקה שתי בנות הב הב. שתי בנות דאמרין הב חייבין לגיהנם. שבעין ערקין אינון בכבדא, לקבל שבעין ממנן. ת כבד ויותרת ע"ב.

רנה) יותרת דיליה, א איהי נחש אשת זנונים, בגין דשירין ב דילה נטלא טחול דאיהו חשך, ג ועלה אתמר א ולחשך קרא לילה, ד דשלטנותא בגלותא דאיהו לילה, ובגלותא שעתא קיימא ליה, זאיהי לילי"ת. אימא דערב רב, ואיהי שחוק הכסיל. ה

חלופי גרסאות

ש נ"א עליה (מנטובה). ת נ"א ל"ג כבד ויותרת ע"ב (מנטובה).
א נ"א איהו (מנטובה). ב ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא דיליה ובסוגריים דילה. ג נ"א ועליה (מנטובה). ד נ"א דשלטנותיה (מנטובה). ה נ"א בסוגריים הטחול (דפו"י).

מסורת הזהר

ר) ועל חרבך תחיה (כראשית כו) ז"ח כרך יט דף קפח אית תקע"ה ציון פ'. ש) ואחריתה מרה כלענה (משלי ה) לעיל אות קעג ציון ד'. ח) לעלוקה שתי בנות (משלי ל) ז"ח כרך כ' אחרי דף יא אות יא ציון מ'.
א) ולחשך קרא לילה (בראשית א) לעיל במעלות הסולם השמטות דף ה' אות ו' ציון ד'.

מעלות הסולם

של שבעים אומות העולם, עם כבד ויותרת, שהם סמא"ל ונוקבא שלו, הם ע"ב.
רנה) יותרת דיליה איהי וכו': יותרת שלו של הכבד היא נחש, שהיא נקבה שלו, ונקראת אשת זנונים, כי זכר ונקבה צריכים להיות מין במינו, וכיון שסמא"ל הוא מדינים דדכורא, גם בת זוגו צריכה להיות מדינים ההם, אלא שהיא מזנה עם כחות עליונים אחרים ומקבלת מהם דינים דנוקבא, לכן היא נקראת אשת זנונים. ונקראת יופייה, משום שהשירים שלה, נוטל הטחול, שהיא הזוהמא של קו השמאל, שהוא חושך, כי הכבד הוא אדום, והמרה היא ירוקה, והטחול הוא שחור. ועליו נאמר ולחשך קרא לילה, ששולט בעת הגלות שהוא לילה, ובזמן הגלות שהוא לילה, השעה קיימת לו, כלומר משחקת לו, שהוא הקליפה הנקראת לילית מלשון לילה, כי שליטתה היא בלילה. אמם של הערב רב, והוא שחוק

את כל עונותם אל ארץ גזרה. עונותם הוא אותיות עונות תם, של אותו איש תם, דהיינו יעקב, שנאמר בו ויעקב איש תם. אל ארץ גזרה, מקום המלאכים שנקראים עירין הממונים על גזרות ודינים.

רנד) מרה חרבא דיליה וכו': החרב של סמא"ל הוא המרה, עליה נאמר לעשו, שהוא סמא"ל ועל חרבך תחיה. שואל, ומנין לנו שהמרה היא החרב של המלאך המות, כי הוא השטן הוא המלאך המות, ומנין לו שהמרה היא חרבו ומשיב, שכתוב ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות. היא חיים לכבד כמ"ש ועל חרבך תחיה, וסם המות אל הלב, שהוא המלכות, מרה היא הגיהנם שבסוף קו השמאל שהוא הכבד, ויש לה שני פיות האומרים תן, תן, זהו שכתוב, לעלוקה שתי בנות הב הב, שתי בנות שאומדות תן רשעים לגיהנם. שבעים עורקים הם בכבד, נגד שבעים ממונים (דפו"י דף ג"ב ע"א)

מעלות הסולם

הוא סופו של קו שמאל, איהי גיהנמם שבו מענישים את הרשעים, המתדבקים לינק מג"ר דשמאל. וטחול היא ג"כ מזוהמא של קו שמאל, כמו הכבד, כמ"ש (ברע"מ פנחס אות ת"י) טחול לזינא דכבד אזלא, דא אברי בשני היינו הכבד, שהוא זוהמא דקו השמאל, ודא ברביעי היינו הטחול, כי הכבד הוא דינים דדכורא והמרה היא דינים דמנעולא וזה יצא בסופו של קו שמאל, שהוא יום שני דמעשה בראשית, ויום רביעי של מעשה בראשית בו נאצלה המלכות, ותחלה יצאה בבחינת קו שמאל בסוד שני המאורות הגדולים, והיתה כמו יום ב' שהוא מצב הא' של זר"ן, ואח"כ נעשה סוד מיעוט הירח, ונתמעטה עד לנקודה תחת היסוד דז"א, וחזרה ונבנתה מחזה ולמטה דז"א פב"פ שהוא המצב הב' בסוד המאור הגדול שהוא ז"א לממשלת היום שהוא ז"א והמאור הקטן שהוא מלכות לממשלת הלילה (ע"י בסוף הפתיחה לפירוש הסולם) וממעוט הירח יצאה, הקליפה הנקראת טחול ולילית, שהיא תחת המלכות כמו סמאל' שהוא תחת הקו השמאל. ונמצא שטחול וכבד הם מין אחד ששניהם הם מזוהמא של קו שמאל אלא הכבד שהוא סמאל' ומלאך המות הוא מיום ב' שהוא הקו השמאל עצמו, אבל הטחול היא מזוהמא של המלכות הנבנית מקו שמאל. וזה אומרו (באות רנ"ה) יותרת דיליה, וכי' בנין דשורין דילה מזוהמא של קו השמאל נטלא טחול וכי' דאיהי לילית כמבואר, ויש לזכור מ"ש הרב בעץ חיים (שער קליפת נגה פרק ה') וז"ל ולכן תראה כי אם הכבד הוא סמאל' איך אנו אוכלין אותו, אך הענין, כי הרע שנתערב עם הטוב אינו כי אם בכלי הנפש של הנגה, ולא בכלי של רוח נשמה דנגה, והבן היטב מאד. והנה הכבד של כלי הנפש דסמאל' דנגה, ובהסיר הרע ממנו ע"י מליחה יותר, ונשאר הטוב שבו וכן בשאר האברים הנזכרים פרשת פנחס באצטומכא ובקיבה ובמרה ובטחול וכי', הכל בזה הנגה טר"ר עכ"ל.

ובגינה

שחוק הכסיל, בעולם הזה, כדי להאבידו מעולם הבא.

פירוש: גוף האדם הוא נגד שם הוי"ה הכולל ד' העולמות: אצילות, בריאה, יצירה, ועשיה. מהראש עד החזה, הוא נגד אצילות ובריאה, הראש נגד ז"א, והגוף עד החזה נגד בריאה, ששם המלכות נוקבא דז"א, כי בריאה היא אשת האצילות. ומחזה ולמטה היא נגד יצירה ועשיה, וכמו שב' העולמות יצירה ועשיה, הם מעורבים בקליפות הטמאות (ע"ח שער סדר אבי"ע פ"ד ושער הקליפות פרק א') כן יש בגוף האדם מחזה ולמטה אברים נגד הקליפות הטמאות, שהם: הכבד ויותרת הכבד, שהם זכר ונקבה סמאל' ונחש, שסמאל' נמשך מדינין דדכורא, דהיינו שכל העונשים הבאים על החטאים הנמשכים מדינים דדכורא נמסרו בידו. והנחש היא מדינים דנוקבא, שכל העונשים הבאים על החטאים מדינים דנוקבא נמסרו על ידה. ואלו ב' מיני הדינים הם שורשים לכל מיני החטאים שבעולם.

זה אמרו (באות רנ"ג) השטן איהו סמאל' שלטנותא דיליה בכבד, וכי' כי הוא נמשך מדינים דדכורא שהם בקו השמאל, וה"ס השעיר לעזאזל (ע"י בוהר אחרי אות קט"ז בסולם וברע"מ פנחס אות שט"ח) ולכן וכבד נטיל כל לכלוכין וכי' הה"ד ונשא השעיר וגו'. ויותרת הכבד היא מבחינת סמאל' שהוא דינים דדכורא, אלא מתוך שהיא מזנה עם אחרים מעורבים בה גם דינים דנוקבא ולכן אומר (באות רנ"ה) יותרת דיליה איהי נחש אשת זנונים, ומבין שניהם שהם הכבד ויותרת יוצאת המרה שהיא בסוף הדינים דשמאל, בסו"ה לפתח חטאת רובץ, כי היא בחינת דינים דמנעולא, שממנה המיתה, והיא נתלית בכבד, כי הכבד הוא דינים דשמאל הנקרא סמאל' ובאחריתו מתגלה המרה, וזה אומרו (באות רנ"ד) מרה חרבא דיליה, וכי' דכתיב ואחריתה מרה כלענה וגו' כי המרה

(רנו) ובגינה אתמר א כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה ודא איהו צדיק ממנו בולע. דרשע ודאי דאיהו כסיל, עליה אתמר ג למה תביט בוגדים תחריש כבלע רשע צדיק ממנו. ו ואוקמוהו מארי מתניתין, צדיק ממנו בולע אבל צדיק גמור אינו בולע, ז ובגינה אתמר ד מוריד שאול ויעל.

(רנז) ווי ח לנשמתא כד בלע לה טחול. ווי לישראל כד אתבלעו בערב רב, דעלייהו אתמר ה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהו רע כאשר בתחלה.

(רנח) בזמנא דגלותא, כל ממנן ט דאומין דעלמא וערב רב, אתמר בהון א והיו צריה לראש אויביה שלו. צריה, ודאי אינון ערב רב, עלייהו אתמר א שריך סוררים וחברי גנבים כלו אוהב שחד וגו'. אויביה שלו, אליו עשו וישמעאל ושבעין ממנו, דאינון כלהו בשלוה בעותרא, וישראל בדוחקא בעניותא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) כלה ענן וילך (איוב ז) זהר לך דף ו' אות ח' ו ג'א ואוקמוה (מגטובה). ז ג'א ובגינה (וילגא). ציון א'. ג למה תביט בוגדים (חבקוק א) לעיל אות קעז ציון ז'. ז מוריד שאול ויעל (שמואל א' ב') ט ג'א דפלחי כוכביא דעלמא ול'ג דאומין דעלמא זהר תרומה דף קמה ציון ר'. ה) ולא נודע כי באו אל קרבנה (בראשית מא) זהר בראשית ב' דף מג אות סה צ'א. ו) היו צריה לראש (איכה א) זהר שמות דף צא ציון ו' זהר נשא דף ל' ציון מ'. ז) שריך סוררים (ישעיה א).

מעלות הסולם

(רנו) ובגינה אתמר כלה וגו': ובשבילה למדנו מ"ש כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה, וזהו צדיק ממנו בולע, דהיינו צדיק שאינו גמור, כי רשע ודאי שהוא כסיל עליו למדנו מה שכתוב, למה תביט בוגדים תחריש כבלע רשע צדיק ממנו העמידוהו בעלי המשנה, (ברכות ז): צדיק ממנו בולע, היינו צדיק שאינו גמור, (עיין זהר פנחס אות ח') אבל צדיק גמור אינו בולע, ובשביל הנשמה של צדיק גמור למדנו מ"ש מוריד שאול ויעל. (רנז) ווי לנשמתא כד בלע לה טחול. ווי אל הנשמה כשבלע אותה קליפת הטחול שהיא (דפויי דף ג"ב ע"א)

לילית, ווי לישראל כשהם נבלעים בערב רב, שעליהם נאמר ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהו רע כאשר בתחלה.

(רנח) בזמנא דגלותא כל וכר': בזמן הגלות, נאמר על כל הממונים של האומות העולם וערב רב, היו צריה לראש אויביה שלו, צריה: ודאי הם הערב רב. עליהם נאמי שריך סוררים וחברי גנבים כלו אוהב שחד וגו'. אויביה שלו: אלו עשו וישמעאל ושבעים ממוני שאר האומות העולם שהם כולם בשלות ובעושר, וישראל הם בדחוקת ועניות. ובגין

רנט) ובגין דא, ווי לעלמא כד אתבלעו בערבוביא י בישא. ומאן גרם דאתבלעו במעייהו ח) ולא נודע כי באו אל קרבנה, בגין דעובדיהון כ בישין בידיהון, הה"ד ט) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם.

רס) כגוונא דא נשמתא איהי כנסת ישראל כד איהי שלימא בפקודין דעשה אתמר בה *) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. בההוא זמנא שרייא שם י"י עלה, ואתמר בה כ) וראו כל עמי הארץ כי שם י"י נקרא עליך ויראו ממך. וממנו דכבד וערקין דיליה, וממנו דטחול וערבוביא בישא דיליה. מתכפיין תחות לבא דתמן נשמתא.

רסא) ואם נשמתא איהי מתטנפא ל בחובין. או גרע מינה אפילו פקודא חדא מאינון פקודין, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, עבירה מכנה מצוה. בההוא מ אבר, דשריא עבירה, ואסתלק מצוה מניה. ההוא אבר איהו פגים, איהו מום דנשמתא. בגיניה לא שריא קב"ה על נשמתא. הה"ד ז) כל איש אשר בו מום לא יקרב. נשמתא דאית בה נ מום בחד מרמ"ח פקודין דילה, ט לא אתקריבת בגיניה לגבי קב"ה.

חלופי גרסאות

י ג"א ל"ג בישא (מנטובה). כ ג"א ל"ג בישין (מנטובה).
 ל ג"א בסוגריים פגימא (דפו"י). מ ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא אחר ובסוגריים אבר. נ ג"א מים ברמ"ח ול"ג בחד מרמ"ח (מנטובה). ס ג"א לא אתקריבא (וילנא) ג"א לא אתקרב בגיניה לגבה ול"ג לגבי קב"ה (מנטובה).

מסורת הזוהר

ח) ולא נודע כי באו אל קרבנה (בראשית מא) לעיל אות רנו ציון ה'. ט) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם (תהלים קו) לעיל תקון ו' דף רלו אות לה ציון ו'. י) כלך יפה רעיתי ומום אין בך (שה"ש ד) לעיל במעלות הסולם השמטות דף י' צ"פ ז"ת. כרך יט בראשית דף קפו אות תקסט צ"ג. כ) וראו כל עמי הארץ (דברים כח) לעיל בהקת"ז דף לד אות נה ציון א'.

ז) כל איש אשר בו מום לא יקרב (ויקרא כא) לעיל בהקת"ז דף מא אות סו ציון ח'.

מעלות הסולם

נאמר בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך. בעת ההיא, שורה עליה שם ה', ונאמר בה וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. והממונים של הכבוד ועורקים שלו, שהם סמאל וצבאות שלו, והממונים של הטחול וערב רע שלו, היינו לילית וערב רב. כולם נכפים ונכנעים תחת הלב ששם הנשמה. רסא) ואם נשמתא איהי וכו': ואם הנשמה היא מטונפת ומלוכלכת בחטאים, או שחסר ממנה אפילו מצוה אחת, מאותן המצות, כמו

רנט) ובגין דא ווי וכו': ומשום זה אני לעולם, כשבני ישראל נבלעים בערב רע, שואל, ומי גרם שנבלעו לתוך מעיהם, ולא נודע כי באו אל קרבנה, ומשיב, משום מעשיהם הרעים שבידיהם זהו שכתוב ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם.
 רס) כגוונא דא נשמתא וכו': כעין זה הנשמה שהיא כנסת ישראל, היינו המלכות, כמ"ש נר ה' נשמת אדם, נר ה' שהיא השכינה היא נשמת אדם, כשהיא נשלמת במצות עשה. (דפו"י דף ג"ב ע"א י) דף ג"ב ע"ב)

רסב) אבל נשמתא מסטרא דשכינתא לית בה מום, הה"ד מ) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. אם יצר הרע בעי לקרבא לההוא אתר, כיון דשכינתא שריא תמן דאיהי נשמתא, אתמר בה נ) והזר הקרב יומת.

רסג) בגין דעלה אתמר, ט) אני י"י הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, דהיינו אל אחר אל זר, דנשמתא ו) איהי יקריה ואיהי תושבתתיה, דבה משבח בר נש לקב"ה בצלותא פ) בכל יומא, בכמה תושבחן והודאן. ובגין דא ט) אני י"י הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן.

רסד) ותהלתי לפסילים: אליון ע' ממנן, דלא יהיב לון קב"ה רשו לשלטאה עלה, דאינון ערקין דכבד. ז) דאיהו אל אחר. טחול נחש.

חלופי גרסאות

ט) נ"א איהו (ביאורי הגר"א). פ) נ"א בסוגריים בצלותא (מנטובה).
ז) נ"א ל"ג דאיהו (מנטובה).

מסורת הזהר

מ) כלך יפה רעיתי (שה"ש ד) לעיל אות רס ציון יוד. נ) והזר הקרב יומת (במדבר א) זהר בראשית א' דף רעד אות שלו צ"א ולעיל בהקת"ז דף קט אות קפו ציון ע'.
ט) אני ה' הוא שמי (ישעיה מב) לעיל אות רכט ציון ע'.
ז) אני ה' הוא שמי (ישעיה מב) שם.

מעלות הסולם

רסג) בגין דעלה אתמר וכר: משום שעליה נאמר אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, ומפרש מהו לאחר דהיינו אל אחר אל זר שהוא סמאל. כי הנשמה היא כבודו, והיא תהלתו בסו"ה כל הנשמה תהלל יה. שבה משבח האדם אל הקב"ה בתפלה בכל יום, בכמה תשבחות והודאות, ומשום זה כתוב אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן.

רסד) ותהלתי לפסילים אליון וכר: ותהלתי לפסילים, פסילים הם שבעים הממונים של אומות העולם, שלא נתן להם הקב"ה רשות לשלוט על הנשמה, שהם העורקים של הכבוד שהוא אל אחר. טחול הוא נחש, כי טחול יש בו דינים דנוקבא כמו המרה, אלא המרה היא מבחינת דינים דמנעולא, והטחול הוא מבחינת דינים דמפתחא, שהיא זוהמא של המלכות הנבנית מקו שמאל. (עי' רע"מ פנחס אות ת"י).

כמו שהעמידה בעלי המשנה (סוטה כא). עבירה מכבה מצוה, כי המצוה השייכת לאותו אבר מסתלקת ממנו, ושורה עבירה במקומה, אותו האבר הוא פגום, והוא מום אל הנשמה, שבשבילו לא שורה הקב"ה על הנשמה, זהו שכתוב כל איש אשר בו מום לא יקרב, דהיינו נשמה שיש בה כום באחד מרמ"ח מצות שלה, שהם רמ"ח אברים שלה, משום המום ההוא אינה נקרבת אל הקב"ה.

רסב) אבל נשמתא מסטרא וכר: אבל הנשמה שהיא מבחינת השכינה, שהיא המלכות שאין בה שום מום, זהו שנאמר בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך, אם היצר הרע רוצה להתקרב אל המקום ההוא, כיון שהשכינה שורה שם, שהיא היינו השכינה היא הנשמה, מחמת שהנשמה שהיא חלק מהשכינה והיא דבוקה בה, ואין ביניהן שום השתנות, נאמר בה, והזר הקרב יומת.

(רפ"י דף נ"ב ע"ב)

רסה) ק יותרת הכבד אשת זנונים, בתר דעבידת ר נאופא עם אלהים אחרים, ופליגת דמא ש דילה דאיהי תמצית דילה לכל ערקין, שיורא קריבת לגבי טחול דאיהו בעלה ת כסיל, דלא נטיל טחול אלא א שמרים דדמא, ולא יהיב ליה מדמא אחרא. ובגין דא אתקריאת יותרת הכבד, ב בגין דלא יהיב ליה אלא שיורין.

רסו) ג וכבד איהו קטרוגא דריאה, דסליק לגבי לבא. נורא מיניה. ואי לאו דנשיב ביה כנפי ריאה, הוה אוקיד ללבא. ד והוה אוקיד כל גופא נורא דלבא

חלופי גרסאות

ק נ"א כבד יותרת (מנטובה) ובהגר"א הגירסא טחול נחש יותרת הכבד אשת כו. ר ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא זיפא ובסוגריים נאופא. ש נ"א ידיה (וילנא). ת נ"א ל"ג כסיל (מנטובה). א ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא תמצית ובסוגריים שמרים. ב נ"א בגין דלא יהיב אלא שיורין (הגר"א ומנטובה). ג נ"א וכבד איהו קטרוגא דריאה כו' נחש איהו קטרוגא דלבא ועלה איתמר אפילו נחש כו' שרף איהו מרה קטרוגא דמוחא בגין דמרה כו' (הגר"א). ד נ"א בסוגריים והוה אוקיד כל גופא נורא דלבא (דפו"י).

מעלות הסולם

פירוש: הלב הוא השכינה מבחינת קו שמאל, שהיא כעין יצחק שהוא קו שמאל דו"א, והכבד הוא מדרגת עשו, מקבל את כל הדם, שמורה על הארת חכמה שמשמאל בסוד כי הדם הוא הנפש, ויש בדם חלק האסור שהוא ג"ר דשמאל, ויש בו חלק המותר שהוא ו"ק דשמאל, ונקראים בשם דמים צלולין דם טהור, שהוא ו"ק דשמאל, ודמים עכורין דם טמא הם ג"ר דשמאל, וכבד שהוא עשו הצד ציד מקבל כל הדם הטמא והטהור ונותן אל הלב שהוא השכינה, וההוא לב לאו אורחיה ולא תואבותיה, בעכירו דעובדין דעמיה אלא נקיט כל ברירו וכל צחותא וכל זכיון וכל עובדין טבין, וכל ההוא עכירו זמנופין ולכלוכא דאינון עובדין בישוין אנח לכבד דאיהו עשו איש שעיר וכר' (רע"מ פנחס אות שע"ד) כי ע"י שהלב מקבל רוח החסדים מן הריאה השואבת כל מיני משקים שהם חסדים וכנפי הריאה נושבים החסדים אל הלב, דוחה הלב את דם הטמא הבא מג"ר דשמאל, אלא נקיט כל ברירו וכר' דהיינו דם הטהור

הבא

רסה) יותרת הכבד אשת וכר': יותרת הכבד היא אשת זנונים כי אחר שעושה זנות עם כוחת אחרים, ומחלקת דמה, שהיא תמצית שלה לכל העורקים, השירים היא מקריבה אל הטחול, שהוא בעלה כסיל, בסו"ה שחוק הכפיל, וכמ"ש (בזהר פרשת פנחס אות ת"י) טחול לזינא דכבד אזלא, שלא נוטל הטחול אלא השמרים מן הדם ולא נותנת לו מדם אחר, שלכן המראה שלו היא שחור. ומשום זה נקראת יותרת הכבד, משום שהיא לא נותנת לו אלא שירים, כי יותרת פירושה שיריים.

רסו) וכבד איהו קטרוגא וכר': הכבד הוא המקטרג של הריאה, כי הכבד איהו דרגא דעשו הוא כניש כל דמין בין צלולין בין עכורין (רע"מ פנחס אות תי"א) והוא מזוהמא שבקו השמאל, והריאה ה"ס קו ימין שהוא חסד. שמעלה הכבד אל הלב האש ממנו, ואם לא נושב בו בלב הרוח מכנפי הריאה, היה שורף את הלב, ואש הלב היה שורף את כל הגוף.

(דפו"י דף נ"ב ע"ב)

רסז) ה הדרא דכנתא לויתן, לקבל חלב טמא, ועליה אתמר אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. אבל עקרב פוסק. שרף, איהו מרה קטרוגא דריאה, בגין דמרה איהי שריפת כל גופא.

חלופי גרסאות

ה ג"א ל"ג הדרא דכנתא לויתן לקבל חלב טמא (מנטובה).

מעלות הסולם

הבא מ"ק דשמאל ומלביש ה"ק דשמאל בחסדים שמקבל מכנפי הריאה. וזה אמרו וכבד איהו קטרוגא דריאה כדרך השמאל הלחם עם הימין ורוצה להכניעו ולבטלו דסליק לגבי לבא נורא מיניה שמעלה את הארת חכמה דשמאל בלי ימין שנקראת דם, ונדע שבעת גלוי החכמה מתלויים עמה דינים קשים לשרוף את הרשעים וכל אלה הרוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה שלכן נקראת אש. ואי לאו דנשיב ביה כנפי ריאה הוה אוקיד ללבא וכו', כי הדינים אינם נשקטים עד שב' כנפי הריאה נושבות ברוח החסדים, ואז ג"ר דחכמה נדחים לגמרי, והר"ק מתלבשים בחסדים ומאירים.

וזכר אומרו הדרא דכנתא לויתן שיש להם צורת נחש עקלתון, לקבל חלב טמא שהם ג' הקליפות הטמאות המרומזים במלת נחש, המעוררים המשכת הג"ר דשמאל שהוא נקרא חלב טמא, ויש להכשירם ע"י נקור חטוט, שה"ס תקון המשכת המחזין בדרך ג' קוים אשר ע"י המסך דחיריק שבקו האמצעי ממעטים את הקו השמאל מג"ר דחכמה ל"ק, ונכלל בחסדים של הקו הימין, ועליה אתמר אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק מתפלתו אלא אדרבה יתחזק לעורר את התקון להכניעו ולהיות בטוח שיגמור את היחד בשלימות ונצחון.

אבל עקרב פוסק שרף איהו מרה שהוא בסוף הדינים דשמאל שמתגלה הקליפה ממנועולא הנקראת חטאת ומות בס"רה לפתח חטאת רובץ, וקליפה זו ה"ס המרה הנתלית בכבד, כי הכבד הוא דינים דשמאל הנקרא סמאל ומלאך המות, ובאחריתו מתגלה המרה כנ"ל, בס"רה ואחריתה מרה כלענה שהיא חרב של המלאך המות, שה"ס דינים דמנועולא, איהו מרה קטרוגא דריאה, כי הריאה ה"ס בינה דמלכות הנושבת בחסדים, והמרה ה"ס עקרב שהוא הקליפה העוקרת כל התקונים הנעשים ע"י המתקת המלכות בבינה בס"רה ותלכנה שתיהן, בגין דמרה

איהי

רסז) הדרא דכנתא לויתן וכו' : הרקין שהם מסביב הכנתא, הם נקראים לויתן, נגד החלב הטמא, שיש שם, שגם החלב הטמא הוא כמו דם הטמא בסוד ג"ר דקו שמאל ועליו למדנו (ברכות ל:) אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסוק בתפלתו, אבל עקרב פוסק שהוא שרף הוא מרה המקטרג של הריאה, משום שמרה היא שורפת את כל הגוף.

פירוש: הנחש הוא הכולל של ג' הקליפות שנעשו עם התקון של הצמצום ב' בסוד שתוף מדת הרחמים בדין, שעלתה המלכות המסיימת מתחת רגלי א"ק אל מקום בינה שבגוף שהוא החוזה היינו בשליש העליון של תפארת, כי תפארת היא בינה דגוף כנדע שחג"ת נחשבים לכח"ב, ונעשה הסיום במקום החוזה, וב' השלישים התחתונים דתפארת ונהי"מ שהם בינה ז"א ומלכות דגוף נעשו לבחינת חלל פנוי, בלי אור, ונדע בס"רה אמלאה אחרבה שלא נבנית צור אלא מחורבנה של ירושלים, כי הקליפות נבנות מן החסרונות שבקדושה,

(דסרי דף נ"ב ע"ב)

רסח) בגין דא, תקיעה שברים ותרועה, אינון תבירו דלהון, ועלייהו אתמר (פ) אשרי העם יודעי תרועה י"י באור פניך יהלכון.

רסט) מאי פניך, אלין תקיעה שברים ותרועה, דאינון תקיעה חוורו דאנפין, שברים סומקו דאנפין, תרועה ידוקא דאנפין. ו בה נפקין ישראל מן גלותא, בזמנא דמתהפכין ו אנפין דישאל לירוקא כאתתא עוברא.

רע) ובאלין תלת גוונין, נהרא שרגא, דאיהי צ נר ה' נשמת אדם. מאי אדם, יר"ד ק"א וא"ו ק"א. ח תלת גוונין דשרגא, ותלת גוונין אלין, אינון לבושין לתלת אבהן, דאינון חוור סומק ירוק.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(פ) אשרי העם יודעי תרועה (תהלים סט) לעיל אות פ) אשורי העם יודעי תרועה (מנטובה). ז נ"א אנפין לירוקין וליג קסט ציון א'.
 (צ) נר ה' נשמת אדם (משלי כ) לעיל אות קפג ציון פ'. ח נ"א ותלת גוונין דשרגא אינון לבושין וליג ותלת גוונין אלין (מנטובה).

מעלות הסולם

רע) ובאלין תלת גוונין וכו': ובאלו השלשה גוונים שהם חג"ת מאיר הנר, שהוא נר ה' נשמת אדם, שואל, מי הוא אדם, ומשיב, יר"ד ה"א וא"ו ה"א, היינו שם מ"ה שהוא ז"א, כנודע כי ד' השמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הם חכמה בינה ז"א מלכות, וז"א הוא שם מ"ה בגימטריא אדם. ושלשה גוונים אלה, שהם לבן אדום ירוק, שהם חג"ת הם לבושים לשלשת האבות אברהם יצחק ויעקב בסוד האבות הן המרכבה.

איהי שריפת כל גופא, שמגלית הדינים של המלכות דצמצום א' שאינה ראויה לקבל שום אור ובכל מקום שהיא מתגלית האורות החיים מסתלקים ולכן עקרב פוסק שנאמר וחי בהם ולא שימות בהם (ע"ין לעיל תקון י"ח אות קל"ח).

ביאור הדברים: נודע שהמוחין דז"א שהם חב"ד אינם חב"ד ממש כמו בא"א, אלא שהם בסוד חג"ת שעולים ונעשים לחב"ד, בסוד מ"ש בזהר משפטים (אות תק"כ) רישא דמלכא אתתקן בחסד וכנבורה, ראש המלך פירושו הג"ר שהם חב"ד שנקראים ראש. המלך הוא ז"א וכיון שחב"ד אלו אינם קבועים בז"א אלא בשעת עליה, כגון בתפלות ובמועדים ושבתות והתקיעות. לכן אינם נחשבים לחב"ד ממש אלא לחג"ת שנעשים לחב"ד. וזהו החילוק הגדול שיש בין א"א, שג"ר שלו הם בקביעות שהמה ג"ר ממש,

רסח) בגין דא תקיעה וכו': משום זה תקיעה ושברים ותרועה, שה"ס ג' הקוים ימין ושמאל אמצע, הם שוברים אותם, היינו את הקליפות, ועליהם נאמר אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון.

רסט) מאי פניך אלין וכו': שואל, מהו פניך, כלומר: מהי הקשר בין התקיעות לאור הפנים. ומשיב, אלו תקיעה שברים ותרועה, שהם: התקיעה הוא לובן הפנים היינו חסד, קו הימין. שברים הוא אדם הפנים, היינו גבורה קו השמאל. תרועה הוא הצבע הירוק שבפנים, היינו הקו האמצעי שה"ס תפארת. בה היינו בתרועה, שבה המיץ דחירק, יוצאים ישראל מן הגלות, בעת שמתהפך פניהם של ישראל לצבע ירוק, כאשה מעוברת שפניה מוריקות לפני הלידה.

והוא

(וטורי דף ג"ב ע"ב)

מעלות הסולם

ועולים חזרה למדרגתם, כי כל מדרגה תחתונה שבעת קטנות נפל לתוכה אח"פ של המדרגה העליונה הימנה עולה היא עם אח"פ אלו אל המדרגה העליונה, שכן ישסרת עולים לאר"א ע"י אח"פ דאר"א שהיו בהם בזמן הקטנות. וכן זרין עולים לישסרת ע"י אח"פ דישסרת שהיו בהם בקטנות, וכן נשמות הצדיקים עולים לזרין ע"י אח"פ דזרין שהיו בהם בקטנות.

הרי שכל עלית התחתון לעליון להתאחד עמו לאחד, נעשה ע"י שערות דיקנא דא"א שהעלו את אר"א לראש א"א, שאחריה נמשך עלית כל תחתון לעליון, וכל המוחין דאצילות ובי"ע יוצאים מפרצוף השערות האלו שבראש א"א. ונודע כי י"ג תקוני דיקנא הם, בסוד י"ג

מדות הרחמים שבמיכה: מי אל כמוך וגו' ובסוד י"ג מדות הרחמים שבתורה: אל רחום וחנון וגו', שהם השרשים לסדר גידולם של זרין עד להשגתם המוחין דג"ר גדלות, שהוא בתיקון הז', כמ"ש באד"ר (אות פ"ח) תאנא בצניעותא דספרא, תליסר תקונין אלין דתליין בדיקנא יקורא בשביעאה משתכחי בעלמא, ומתפתחי בתליסר תרעי דרחמי וכו', וכן באות קמ"ב ותרין תפוחין אלין דאינון תקוני ז', אינון כללא דכל שיתא תקונין דאמינא ובגיניהון אתקיים באור פני מלך חיים.

כי שערות הדיקנא בעת שיצאו במצד הזקן שהוא התקון הראשון עדיין לא היו ראויים לזווג כלל, כי היו לגמרי מבחינת מלכות דצמצום א' שהיא אינה מקבלת שום זווג באצילות, מחמת גניזתה ברדל"א, ולכן הם צריכים למיתוק במדת הרחמים, שאז נעשו ראויים לעליית מ"ן ולהמשיך מוחין דחכמה גם בפרצופי אצילות, ועל מתוק זה של מלכות דצמצום א' שבתקון הראשון, סובבים כל י"ב התקונים שבדיקנא, שח' תקוני דיקנא הראשונים עד ונוצר חסד, הם תקונים של המלכות מיחס מחא סתימאה, וה' התקונים האחרונים הם תקונים של המלכות מיחס הגלגלתא הכלול במוחא סתימאה.

הנה

הוא כולו רחמים. משא"כ ז"א, שג"ר שלו אינם בקביעות, וע"כ אפילו בזמן שיש לו ג"ר שהם חב"ד, הם נחשבים כמו חג"ת, ויש בהם דינים, ומה שאין הזוהר חושב גם תפארת, הוא, משום שאפילו בא"א אין הדעת מבחי' ראש, אלא שהוא תפארת שעלה לראש, והכריע בין חו"ב ונעשה משום זה לבחינת ראש, ואין בו חידוש.

ונודע שהמדרגה הראשונה, שבה עלתה המלכות לנקבי עינים, וסיימה שם את המדרגה, ואח"פ שלה נפלו אל המדרגה שלמטה הימנה, שה"ס צמצום הב', היא מדרגת ראש הס"ג דא"ק, (עיין בתע"ס חלק ו' באור פנימי אות ב' ששם מבואר ענין צמצום הב' היטב) אמנם בראש הס"ג עצמו לא נעשה שום שינוי מחמת זה, כי אין העדר ברוחניות, אלא תוספת נעשה כאן, שיצאה מדרגה חדשה של עשר ספירות הנבחות לענפים לע"ס של ראש הס"ג המכונים ע"ס דשערות רישא ושערות דיקנא, הם נחלקו לשתי בחינות: ראש וגוף, כתר חכמה שבהם, נשאר לבחי' ראש, שערות רישא, והחלק שיצא ממדרגת ראש, שהם אח"פ שנפלו למדרגה התחתונה מס"ג שהיא ג"ר דנקודים, הם נקראים שערות דיקנא.

ובעולם התקון נתלה פרצוף השערות בראש אריך אנפין דאצילות, אשר אח"פ שלו שהם שערות דיקנא נפלו לתוך המדרגה שתחתיו שהם אר"א דאצילות, בסוד אר"א במזלי אתכלילו, ומלובשים שם בעת קטנות, ולעת גדלות שנעשה זווג מע"ב ס"ג דא"ק, ומוריד את המלכות מפאתי הראש דס"ג דא"ק, לסיום הדיקנא, ודיקנא דס"ג עולה ומתחבר עם שערות הראש למדרגה אחת, אז יורדת ג"כ המלכות מפאתי הראש דא"א, לסיום הדיקנא שלו, והדיקנא חוזר ומתחבר עם שערות הראש למדרגה אחת, ובשעת חזרתו הוא מעלה עמו גם את אר"א לראש א"א, ומקבלים שם מחכמה סתימאה דא"א, ואחרי עלית הדיקנא עם אר"א לראש א"א נמשכות אחריהם כל חצאי מדרגות שלמטה מהם, שנפלו למדרגות תחתיהם,

מעלות הסולם

הג"ר דגדלות בתקון השביעי, שהוא הארת הפנים בסוד ב' תפוחין קדישין הפנוים משערות שהם בחינות המוחין וג"ר דכללות הדיקנא בבחינת באור פני מלך חיים. ואע"פ שב' התפוחין קדישין הם בחינת הפנים דא"א עצמו השייך לכלים הפנימיים שלו. מ"מ הם נחשבים לתקון של הדיקנא, כי אין המדובר מבחי' עצם הפנים של א"א, אלא מבחינות השערות הסובבות על הפנים סחור סחור ומעלים מ"ן תמיד בסוד תקרובתא דבוסמא, ואלו האורות המגולים בב' תפוחין קדישין מכח מ"ן אלו אינם שייכים לכלים הפנימיים אלא לשערות דיקנא לבד, שהם נמשכים ומתגלים ע"י מ"ן שלהם.

ואחר שנגלו כל המוחין דדיקנא בתקון השביעי, מתגלה תקון השמיני בסוד השבח הכלול בז' התקונים הראשונים, כי תקון זה מקבץ בתוכו כל ז' התקונים להשפיע לתחתונים ונקרא ונוצר חסד, ונקרא מזל עליון מטעם שנבחן כמו בחינת שערות הבינה שהיא בחי' עליון, ובוה נגמר כל תקונם של שערות דיקנא הבאים מחלק המלכות דצמצום א' המיוחסים לבחינת חכמה דמו"ס וחמשה התקונים האחרונים הם מיתוקים של המלכות מיחס הגלגלתא הכלול במו"ס.

וזה מה שאמר באד"ר (אות פ"ח) **תאנא בצניעותא דספרא תליסר תקונין אלין דתליין בדיקנא יקירא, בשביעאה משתכחי בעלמא, שהמוחין וג"ר דכללות הדיקנא בבחינת באור פני מלך עולם להאיר אל התחתונים בגילוי פנים הוא רק בתקון השביעי, (מלבד הפירוש הפשוט שבשביעאה פירושו בחודש תשרי שהוא החודש השביעי) ואומר שם באד"ר (אות קמ"ב) פתח ר' שמעון ואמר כתפוח בעצי היער וגו' מה תפוח זה כליל בתלת גוונים כך קב"ה כליל שיתא גווני וכר' פירוש: כי השם תפוח יש לו הוראה מיוחדת על הארת החכמה הזו שה"ס ו"ק דחכמה, הנמשכת מג' קוים שה"ס חג"ת, שע"ז רומזים ג' הגוונים לבן אדום ירוק שיש**

בתפוח

הנה בתקון הא' לא נתקנו אלא מארי תריסין שהם בבחינת בינה, אבל בחינת זר"ן שבהם, לא קבלו שום תקון שלכן נמשך בעולם היצירה ועשיה מארי דיבבא ומארי דיללה, ונמצא שעיקר המיתוקים הוא לבחינת זר"ן, ונדדע שכל תקוני זר"ן הם ע"י עבור בכינה, ויניקה ועבור ב' וגדלות. ובתקוני הדיקנא הוא השורש לכל זה. כי תקון הב' דדיקנא שהוא השערות שבשפה העומדים בסוף לחי העליון, נבחן לבחינת עבור א' דזר"ן בכינה, כי לחי העליון ה"ס בינה, וז"ס התפשטות השערות דתקון א' שהוא מצר הזקן שלא קבלו את תקונם בתקון הא' ולכן נתפשטו עד לשפה העליונה, שהיא רישא דפומא, וה"ס עבור א' של זר"ן שבמלכות דצמצום א' שעלו לעבור בכינה, וז"ס תקון הב', שהוא רחום בסוד רחמי הבינה, שהוא השגת ו"ק דעבור, ואח"כ בתקון הג' שהוא האורחא העליונה תחות חוטמא, קבלו שם רוח דחיי מן החוטם שהוא בחי' ג"ר דעבור א'. וז"ס חנון.

ואחר שנשלמו בר"ק וג"ר דעבור, נולדו ובאו במקומם בלחי התחתון במקום השפה התחתונה, ומתחלה נגלה שם הר"ק שהם נפש רוח הנקרא תקון ד' דדיקנא שהוא שכולת הזקן, ואח"כ נגלה הג"ר שהוא תקון החמישי דדיקנא, שהוא האורחא דתחות פומא שבאמצע שכולת הזקן, ור"ק וג"ר אלו ה"ס ארך אפים, וה"ס ר"ק וג"ר דיניקה, שתקון הד' הנקרא שכולת הזקן הוא בחי' ו"ק ונפש רוח דרוח הנקנה לז"א בב' שנות היניקה הראשונים, כנדדע בז"א דאצילות, ומן התחתון ילמד העליון ותקון ה' הוא בחינת עיבור ב' שע"י קונה נשמה חיה יחידה שה"ס ג"ר דרוח שלאחר ב' שנים דיניקה ונשלם בעשרה כלים, כמבואר בז"א דאצילות.

ואחר שנשלם בג"ר ור"ק דרוח, שהוא בחי' השלמת כלים, הגיע הזמן לעבור ב' דמוחין דגדלות, וזהו ג"כ בב' תקונים דהיינו בתקון הששי ותקון השביעי, שהוא ורב חסד ואמת, שבתקון הששי קונה ר"ק דגדלות, ואח"כ מקבל

מעלות הסולב

שהם בא"א, וכהאי דלתתא שבדיקנא דז"א דהיינו ב"ג מדות הרחמים שבתורה הוא נקרא ואמת כי בהתגלות האור הפנים מב' התפוחין קדישין מתגלה אמיתות השגחתו יתברך, אשר כל מיני ההסתרות הנמצאים בעולמות באים רק לגלות אמיתות זו שבהשגחתו שהוא להיטיב לנבראיו ולכן נקרא תקון זה בז"א בשם ואמת.

ומה שכתוב (באות רס"ט) תרועה ירוקא דאנפין, בה נפקין ישראל מן גלותא, בזמנא דמתהפכין אנפין דישראל לירוקא כאשה עוברא, כי סוד תקיעת שופר, ה"ס העלאת מ"ן דמסך דחיריק שעל ידו מתמעט כח השמאל ומתייחד עם הימין, וז"ס קול שופר כי קול רומז על ז"א שנקרא קול שה"ס קו האמצעי הכלול מג' הקוים שה"ס אש מים רוח, וע"כ מתבלבלת הסט"א המכסה את המלכות בכח קו השמאל, כי הקו שמאל נתמעט ואבר הג"ר שלו ומכש"כ הסט"א השואבת כחה ממנו, והנה יש ב' מיני דינים דנוקבא במסך דחיריק שה"ס מנעולא ומפתחא, כדי למעט קו השמאל ליחדו עם הימין שעיקר הכח הממעט הוא המנעולא שהוא מסך דחיריק מבחי' מלכות דצמצום א', אמנם כדי לקבל הארת ו"ק דחכמה מעלימים את המסך דמנעולא, ופועל עם המסך דמפתחא שהיא המלכות המשותפת בבינה, ובכחה נשאר עכ"פ הארת ו"ק דחכמה ולכן התרועה שה"ס הקו שבה המסך דחיריק בה נפקין ישראל מן גלותא שה"ס שליטת הסט"א שהוא הגלות, בזמנא דמתהפכין אנפין דישראל לירוקא שה"ס המסך דמנעולא שע"י נכנע הקו השמאל ומתמעט מג"ר לר"ק, כאתתא עוברא הוא מפורש בזהר פנחס (אות תרצ"ח) בשעתא דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת וראמת קלין קלא בתר קלא עד שבטעין קלין וכר פדין אפיק חד חויא רברכא מגו טורי חשוך וכר זאתי ונשיך לה בההוא אתר תרי זמני, כי כשמלכות מתעברת בנשמות הצדיקים היא מקבלת ממנו

מין

בתפוח, ויש ב' תפוחין קדישין בימין ושמאל, שג' הגוונים שבימין ה"ס חג"ת, וג' גוונים שבשמאל ה"ס נה"י, וזה שאמר מה תפוח זה כלול בתלת גוונים, שה"ס ג' קוין, כך קב"ה תרין תפוחין כליל שיתא גווני שג' קוים שבימין ה"ס חג"ת וג' קוים שבשמאל ה"ס נה"י, להורות שהארת חכמה שבהם היא רק ו"ק דחכמה דהיינו חג"ת נה"י דחכמה, ואין שם ג"ר דחכמה, בכל שיתא אלפי שני לפני גמר התקון.

וזה אמרו כאן (באות רס"ט) מאי פניך, כלומר מהו אור הפנים שה"ס ג"ר המתעורר ע"י התקיעות, הלא התקיעות ידוע שה"ס חג"ת ולא ג"ר שה"ס אור הפנים, ומשיב אליו תקיעה שברים תרועה, דהיינו חג"ת אבל חג"ת דחכמה, דאינון תקיעה חוורו דאנפין, שהוא חסד דחכמה, שברים פומקו דאנפין דהיינו גבורה דאור הפנים שהוא חכמה, תרועה ירוקא דאנפין שהוא תפארת קו האמצעי של הפנים שהוא חכמה, ומפרש (באות ר"ע) ובאלין תלת גוונים שהם חג"ת ג' הגוונים של התפוח, נהרא שרגא, דאיהי נר ה' נשמת אדם וכר, והיינו כמ"ש באד"ר (אות קמ"ג) ותאנא מהני תפוחין נפקין חיין לעלמא והיינו הארת חכמה הנקראת חיים בסר"ה והחכמה תחיה את בעליה ומחזיין חידו לזעיר אפין, כתיב יאר ה' פניו אליך, וכתיב באור פני מלך חיים, באור פני מלך אינון תרי תפוחין דתקרובתא דבוטמא דאמינא, יאר ה' פניו אליך פנים דלבר, דהיינו של ז"א שהוא לחוץ מן א"א ונקרא אדם, שבגי' מ"ה, דכד נהרין מתברך עלמא וכר, תניא כד אתגליין תרין תפוחין אליו אתחזי זעיר אפין בחדותא, וכל אינון בוצינין דלתתא בחדותא, וכל אינון דלתתא נהרין, וכל עלמין חדאן ושלומין מכל שלומותא, וכלא חדאן ונהרין, וכל טיבו לא פסיק, כלהו אתמליין בשעתא חדא כלהו חדאן בשעתא חדא, וכר הכא הוא ישוב ירחמנו דהיינו בהתקונים של מיכה

רעא) גוון ט אוכמא, איהי קדרותא דלהון, ועלה אתמר (ק) אלביש שמים קדרות. ובהון י מתלבשין הו"ה. תכלת לבושא דאת י, דאיהו תכלית דכלא. נר איהו י. שלהובא דסליק מניה, וי. ונענועא דיליה הכא והכא, דא ה"ה.

סורת הזהר.

חלופי גרסאות

(ק) אלביש שמים קדרות (ישעיה ג) לעיל אות קפג
 ט נ"א דאוכמא ול"ג גוון אוכמא (מנטובה).
 י נ"א מתלבשין תכלת ול"ג הו"ה (מנטובה) נ"א
 מתלבשין הו"ה (וילנא).

מעלות הסולם

שלו לכאן ולכאן, היינו לימין ולשמאל, זה ה' ה' של השם הו"ה.

פירוש: באות זה מבאר לנו סוד הכתוב נד ה' נשמת אדם במוחין דגדלות המקובלים אל המלכות נוקבא דו"א שנקראת פני אדם, כמבואר בסו"ה זכר ונקבה בראם וגו' ויקרא את שמם אדם שבעת שהם מזדווגים שניהם יחד נקראו אדם, אמנם כל אחד לעצמו, הוא כמו פלג גופא ואינו נקרא אדם.

כי צורת הנוקבא, ה"ס חכמה, וצורת ז"א ה"ס חסדים, וע"כ אין שום אור שלם, אלא ע"י זווג שניהם, ומקבלים החסדים חכמה מן הנוקבא, והחכמה מתלבשת בחסדים, ושניהם נשלמים. ועם כל זה, אין הארת החכמה שבנוקבא מושפעת ממנה ולמטה, אלא ממנה ולמעלה דהיינו אל החסדים שבז"א שהם משתלמים בג"ר, ומושפעים ממעלה למטה, שז"ס מה שאמרי בזהר על הכתוב אשת חיל עטרת בעלה, אשר בעלה מתעטר בה, שחסדים דז"א מתעטרים בג"ר על ידה ומושפעים ממעלה למטה, אבל הנוקבא אינה מתעטרת בבעלה, כי צורתה היא הארת חכמה אינה מושפעת ממנה ולמטה, ונמצא שהיא דומה למראה מלוטשת שאין ענינה להראות צורתה עצמה, אלא צורתם של אחרים המסתכלים בה או העומדים נגדה, וכן היא דומה למראה כמו שכל סגולתה של מראה הזכוכית היא בסבת הצבע העכור שבעברה השני, המחזיר קרני האור לאחור, ואם היתה שקופה לא היה נראה בה שום צורה, כך הנוקבא כל כחה הוא במסך שבה

מיין דכורין, והיא מעלה מיין נוקבין, שמבין שניהם מתהווה הנשמה, ואז המלכות מעוררת הארת החכמה דשמאל לצורך הנשמה, וכיון שעוררה שליטת השמאל הנה אורותיה חוזרים ונקפאים והיא נסתמת, ואין יוצא ממנה כלום לתחתונים, וזה שכתב בשעתא דאתעברת אפתימת, שאורותיה נקפאים בחוכה, כיון דמטא זמנא למילד געאת ורמאת קלין מחמת שאינה יכולה ללדת כי הכל קפוא בה. וסוד עין קולות רומזים על הדינים שנמשכים מחכמה דשמאל כי חכמה נקראת עין, בסוד עיני העדה שהם חכמי העדה. כדן אפיק חד חויה רכרבא וכר היינו שהקב"ה מעורר עליה דינים דנוקבא, מבחינת מסך דחיריק הממעט ג"ר דשמאל שזה נבחן כמו נשיכה, ואתי ונשיך לה כההוא אתר תרי זמני והיינו בב' מיני הדינים שבמסך דחיריק שהם מנעולא ומפתחא כנ"ל.

רעא) גוון אוכמא איהי וכו': גוון שחור, היינו בעת שמלכות מקבלת מקו השמאל טרם שמתייחד עם הימין, הוא הקדרות שלהם, שאינה יכולה להאיר, כי שמאל בלי ימין הוא חושך, ועליה נאמר אלביש שמים קדרות. ובהם, היינו בג' הקוים חג"ת מתלבשים ה' ו' ה', של שם הו"ה. וכשהיא בגוון תכלת, אז היא הלבוש של אות י' שה"ס חכמה, שהיא תכלית הכל, שעל שם זה נקראת המלכות תכלת. הנר הוא י' של שם הו"ה, השלהבת העולה ממנו ה"ס ו' של השם הו"ה. והנענועים (דפו"י דף נ"ב ע"ב)

רעב) ולסטרא אחרא אית נר חשוכא דגיהנמ, ואית תלת גוונים: גוון סומק, דא כבד, ד' עשו הוא אדום. מרה גוון ירוק. טחול גוון שחור. ועליה אתמר (ש) ותכהין עיניו מראות.

רעג) וסימניך באלין גוונים, (ח) שקערורות ירקקות או אדמדמות, א' ומראיהן שפל מן הקיל, שפל הוא כ' גוון אוכם, דאתמר ביה (* ב) ושפלה איננה מן העור והיא כהה.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר
 (ד) עשו הוא אדום (בראשית לו) לעיל אות רנג צ"צ.
 (ש) ותכהין עיניו מראות (בראשית כז) לעיל אות קצו צ"ת.
 (ח) שקערורות ירקקות (ויקרא יד). א' ומראיהן שפל מן הקיר (ויקרא יד) שם. ב' ושפלה איננה מן העור (ויקרא יג).

מעלות הסולם

ותכל כל עבודת אוהל מועד שהיא לשון גמר כי הארתה גומרת לכל הספירות וסדר קומת הוי"ה שבה הוא, נר שהיא מלכות, שבה מתגלה הארת החכמה איהו י' שלהובא דפליק מניה שה"ס האור החזור העולה מן המלכות י' ונענועא דיליה הכא והכא לימין ושמאל ומאיר בחכמה וחסדים דא ה"ה. רעב) ולסטרא אחרא אית וכר: ולסטרא אחרא יש נר חשוך של הגיהנמ, ויש לו שלשה גוונים: גוון אדום זה הכבד, שהוא סמא"ל דינים דדכורא, עשו הוא אדום. מרה היא גוון ירוק, שהיא דינים דנוקבא מבחינת דינים דמנעולא. טחול הוא גוון שחור, גם הוא דינים דנוקבא, אלא מבחינת מפתחא, ועליו היינו על דינים דטחול, נאמר ותכהין עיניו מראות. כי כהה, היא בחי' גוון שחור.

רעג) וסימניך באלין גוונים וכר: והסימן של אלו הגוונים אדום ירוק שחור, הוא מה שכתוב, שקערורות ירקקות או אדמדמות, ומראיהן שפל מן הקיר. שפל הוא גוון שחור. שנאמר בו, ושפלה איננה מן העור והיא כהה.

שבה המעכב על האור להאיר ממנה ולמטה ולולא המסך לא היה בה שום אור. והארת החכמה שבקו שמאל שבמלכות נקראת תכלת מלשון תכלית, בסוד שאמרו ז"ל (ברכות י"ז). תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, שפירושו תוצאה ומטרה, שהארת החכמה שבמלכות היא תוצאה מכל תשע הספירות הראשונות.

וזה אמרו גוון אוכמא שהיא הגוון של המלכות, איהו קדרותא דלהון שהיא בעלת המסך המחזיר קרני האור לאחור, ועלה אתמר אלביש שמים שה"ס ז"א הנקרא שמים קדרות, כי כל סגולתה של המראה להחזיר את קרני האור לאחור היא מצבע העכור שבעברה השני. שה"ס קדרות. ובהון, היינו בג' קוים של ז"א, מתלבשין הוי"ה, שהם אורות דחסדים, כנודע כי מקום גלוי החכמה הוא רק במלכות, ומבינה ולמטה הם אורות של חסדים, ולכן תכלת שה"ס הארת קו השמאל שבמלכות, שהיא הארת חכמה, לבושא דאת י' שהיא חכמה, דאיהו תכלית דכלא, שהיא התכלית מכל העשר ספירות מלשון ולכל תכלית הוא חוקר, וכן מלשון (רפ"י דף נ"ב ע"ב י) דף נ"ג ע"א)

רעד) ואיהי ? שפלותא דנשמתא בגופא, מ כד נשמתא ורוחא ונפשא, אתגליין בכבד מרה וטחול, נ כל אינון אברי דגופא דאינון עמא קדישא, כלהו דחקו במרירו.

רעה) בגין דנשמתא אתרא דילה מוחא, ס יונה קדישא, נשמתא, נשרא. דבהאי יונה, אתפרנסת בכמה צלותין ופולחנין.

רעו) ספינה דיונה, קרקפתא. וכמה ממנן אית בהאי ספינה דמנהיגין לה, ואינון: אודנין, עיינין, חוטמא, פומא. שבע ממנן אינון, וסלקין לשבעים לשון דהווי בספינה דיונה.

רעז) ויונה איהי צלותא, שכינתא תתאה. נשרא דאתפרנסת בה, דא שכינתא עלאה. אם ישראל לא משתדלין בצלותין ובעותין ופולחנין דנשרא, ע דאיהי ריאה, פ מיד ג) וה' הטיל רוח גדולה אל הים, דאיהי רוח סערה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג) וה' הטיל רוח גדולה על הים (יונה א) לעיל
 טקון יח אות קח ציון ה'.
 ב' ותכלת לית בסט"א בגין דאיהי דומה לכרסיא (הגר"א). מ ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא גר ובסוגריים ותכלת לית בס"א בגין דאיהי דומה לכרסיא (הגר"א).
 ס נ"א יונה קדישא נשמתא שכינתא נשרא כו' (הגר"א) ע נ"א בסוגריים דאיהי ריאה (מנטובה).
 פ נ"א מיד וה' הטיל רוח סערה אל הים דאיהי רוח ה' ול"ג דאיהי רוח סערה מנטובה.

מעלות הסולם

רעד) ואיהי שפלותא דנשמתא וכו':
 והיא שפלות הנשמה שהיא חלק השכינה, בסו"ה נר ה' נשמת אדם, הירודת בגוף, כשנר"ן של האדם, הם בגלות של הכבד מרה וטחול, שהם מלאים דינים, אז כל אותם אברי הגוף שהם העם הקדוש, היינו ישראל, כולם הם בדחקות ובמרירות.

רעה) בגין דנשמתא אתרא וכו': משום שמקומה של הנשמה הוא המוח, ונקראת יונה הקרושה, וכן נקראת נשמה, ונקראת נשר. שביונה זו, שה"ס המלכות, מתפרנסת הבינה שה"ס הנשר בסו"ה כנשר יעיר קינו, בכמה תפלות ועבודות, שעולים למ"ן מן המלכות אל הבינה.

רעז) ויונה איהי צלותא וכו': ויונה היא תפילה השכינה התחתונה היינו מלכות. הנשר המתפרנס בה, זה השכינה העליונה, היינו בינה. אם ישראל לא משתדלים בתפלות ובקשות ועבודות, דנשר, להעלות מ"ן אל המלכות

(דפו"י דף נ"ג ע"א)

רעח) רוח י"י תניחהו בקדמיתא, רוח צ דנשב בכנפי נשר"א, דאיהו עמודא דאמצעיתא, דביה פרח נשרא באינון תרין שפוון.

רעט) רוח דנשיב בכלהו, דא רוח דחוטמא. האי רוח, בכל אתר דאיהו שכינתא עלאה ותתאה ק תמן אשתכחו, ר איהו ו' דנשיב בכנפי ריאה, ועל לבא. דתמן נר י"י, דא נשמתא במוחא. רוח בכנפי ריאה. נפש בלבא.

רפ) ולזמנין, תלת בתלת מוחין, ומחשבה רכיב עלייהו, דאיהו אדם. ש והכי תלת בלב, נ"ר נ"שמה ר"ות. ת רוחא דנשיב בהון נ"ר בתרי בתי לבא, ואינון נפ"ש רו"ת סימן נ"ר.

רפא) והאי ו' איהו דנשיב בדרועין בשית פרקין דלהון. ואיהו נשיב בתרין שוקין בשית פרקין, א דאתמר בהון ד) שוקיו עמודי שש. ועליה אתמר, ה) ונחה עליו רוח י"י.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ ג"א דנשיב (מנטובה וילנא).

ד) שוקיו עמודי שש (שה"ש ה) לעיל אות רמב ציון ו'.

ק ג"א אשתכח וליג תמן אשתכחו (מנטובה).

ה) ונחה עליו רוח ה' (ישעיה יא) זהר וירא דף ג'.

ר ג"א איהו ו' כו' דתמן נר ה' נשמת אדם נשמתא

ציון א'.

במוחא כו' דאיהו אדם ולזמנין תלת ללב נשמתא

ונפשא בתרי בתי לבא רוח דנשיב בהון ואינון נפש ורוח ס"ו נר כו' (באורי הגר"א). ש ג"א והכא

וליג והכי (מנטובה). ת ג"א ליג רוחא (מנטובה). א ג"א דאינון וליג דאתמר בהון (מנטובה).

מעלות הסולם

ריאה, ועל הלב, ואז מתלבשת החכמה דשמאל שבלב, בחסדים. ששם נר ה', זה הנשמה במוח, רוח בכנפי הריאה, נפש בלב.

רפ) ולזמנין תלת בתלת וכר: ולפעמים, נחלקים השלש נר"ן בשלשה המוחין, שהם חב"ד, המחשבה, שה"ס או"א עלאין רוכבת עליהם, על המוחין. שהוא אדם, כי אותיות מחשבה, הן חשב - מ"ה בגימטרי"א אדם וכן הם שלשה נר"ן בלב, נר, ה"ס נשמה רוח, כי הרוח שה"ס הקו האמצעי הנושב בהם הוא סוד נר בשני בתי הלב כי הוא מצטרף הן לימין והן לשמאל, הם נפש רוח שסימנם נ"ר. כי בימין ה"ס נ"ר נשמה רוח, ובשמאל ה"ס נ"ר נפש רוח.

רפא) והאי ו' איהו וכר: ר' זו שה"ס אור הרוח דחסדים, היא נושבת בששת הפרקים שבורעות

המלכות ולהעלותה לבינה, שהיא סוד הריאה הרוחפת כמו נשר. מיד וה' הטיל רוח גדולה אל הים שהוא רוח סערה.

רעח) רוח ה' תניחהו וכר: מתחלה בעת שישראל העלו מ"ן מתורה ותפלה, רוח ה' תניחהו, הרוח הנושב בכנפי הנשר היינו הרוח דחסדים, שהוא העמוד האמצעי היינו ז"א שנקרא אור הרוח, שבו פורח הנשר שהוא בינה באותם ב' שפתיים, ונעשה הזווג בפה דראש.

רעט) רוח דנשיב בכלהו וכר: רוח החסדים הנושב בכל הספירות, זה רוח החוטם. רוח זה בכל מקום ששם נמצאו השכינה העליונה והתחתונה, שהן בינה ומלכות, ב' ההי"ן שבשם הוי"ה, הוא סוד ר' שבין ב' ההי"ן שה"ס ז"א הקו האמצעי, הנושב בכנפי (דפו"י דף ג"ג ע"א)

(רפב) כד איברין דגופא מתנהגין בהאי רוחא ב באורייתא קדישא, בפקודין דאורייתא, ספינה מתנהגא לכל סטרא דבעי בר נש, כד"א א אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, דספינה איהי רישא, ואיהי לבא, ואיהי גופא.

(רפג) ג ואם אברין דגופא דאינון מארי ספינה, דאינון עמא קדישא, לא מתנהגין באורייתא דאיהי נשמתא, ד ובמצוה דאיהי נפשא, פרח רוחא מבינייהו. בההוא זמנא ד ה וה' הטיל רוח גדולה אל הים, דאיהי רוח סערה, דאיהי גזרת דינא קשיא, ו דסערת גופיה דבר נש דאינון ישראל. וישראל אינון בסערה, והאניה דאיהי גופא חשבה להשבר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

- 1) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת (יחזקאל א) לעיל בהקט"ו דף ק' אות קעב צ"ת.
- 2) וה' הטיל רוח גדולה על הים (יונה א) לעיל אות רעז צ"ג.
- ב נ"א ל"ב באורייתא קדישא (מנטובה).
- ג נ"א מוסיף ואם עשרה אברין (מנטובה).
- ד נ"א במצוה (מנטובה). ה נ"א וה' הטיל רוח סערה אל הים (מנטובה). ו נ"א וסערה (מנטובה).

מעלות הסולם

של האדם שהם ישראל. ובני ישראל הם בסערה, והאניה שהיא הגוף חשבה להשבר. (עיין בזהר חדש פרשת נח אות ח' מאמר תיבה הוא גופא).

ביאור הדברים: סוד נר"ן, ה"ס ג' קוים ימין שמאל אמצע, וסוד ג' הנקודות חולם שורוק חיריק, כי חולם ה"ס קו ימין ונשמה, ושורוק קו שמאל ורוח, ונפש קו אמצעי וחיריק. והנה המוחין דנשמות הצדיקים יוצאים בסוד ג' הנקודות חולם שורוק חיריק כמו המוחין של ז"א. שנתבאר במוחין של ז"א שבישסו"ת יוצאים תחלה ב' הנקודות חולם שורוק, שהם ב' קוים ימין ושמאל, והם במחלוקת ואינם יכולים להאיר עד שנעשה זווג על מסך דז"א שעלה שם בסוד מ"ן, ויוצא עליו קומת חסדים, שה"ס נקודת החיריק וקו האמצעי המכריע בין ב' הקוים, כמ"ש בזהר אמור (אות קצ"ו) זיעקב שה"ס הקו האמצעי אתער שיצא על מסך דחיריק, וחמי לאברהם, שה"ס נקודת החולם וקו הימין, מתתקן בניפא אחרא, כדין אחיזין ביה תרווייהו ביצחק שהוא נקודת השורוק וקו השמאל

שבנורעות, שהם חסד וגבורה שבכל א' ג' פרקים. והיא נושבת בששת הפרקים שבשני שוקים שהם נצח הוד שבכ"א ג' פרקים. שנאמר בהם שוקיו עמודי שש. ועליו נאמר, ונחה עליו רוח ה', שה"ס הרוח דחסדים שבקו האמצעי.

(רפב) כד אברין דגופא וכר': כשאברי הגוף שהם בני ישראל, מתנהגים ברוח זה של הקו האמצעי למעט הג"ר דשמאל, ולהלביש ו"ק דחכמה בחסדים, לפי הסדר של תקון ג' הקוים, בתורה הקדושה ובמצוות התורה, האניה הולכת לכל רוח שרוצה האדם, כמו שאתה אומר אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, כי האניה היא הראש, והיא הלב, היא הגוף. שכוללת כל קומת האדם.

(רפג) ואם אברין דגופא וכר': ואם האברים של הגוף, שהם בעלי האניה, שהם העם הקדוש, לא מתנהגים בתורה, שהיא הנשמה, ובמצוות שהם הנפש, פורח אור הרוח שהוא אור החסדים מביניהם, בעת ההיא וה' הטיל רוח גדולה אל הים, שהוא רוח סערה, שהוא גזירה של הדין הקשה, המסעיד גופו (דפו"י דף נ"ג ע"א)

מעלות הסולם

שה"ס תפארת דז"א, ויורד רוח החסדים ההוא דרך ב' נוקבי החוטם אל קנה הריאה, שהוא בינה דמלכות, ומן הקנה אל ב' כנפי הריאה, שהם חו"ג דמלכות ומב' כנפי הריאה בא רוח החסדים אל הלב, שז"ס שהריאה נושבת רוח על הלב, והחכמה שבלב מתלבשת בחסדים אלו. ובוה נשלמת הארת הזווג שממנה מגיעה שפע לכל העולמות עד שמגיע להמתפלל להשלים לו המבוקש שבתפלתו.

וזה נתבאר ברע"מ (פרשת פנחס דפו"י דף רלה:) ח"ל אי זכאן אברין דבר נש כפקודין, דהיינו שתפלתו נתקבלה, דמלבא עלאה דאיהו רוח הקדש, דהיינו רוח החסדים דז"א, נחית בסולם דאיהו גרון, בכמה רוחין קדישין היינו שרוח החסדים יורד מן המוח אל הקנה בד' רוחות, כנגד ד' אותיות שם הוי"ה שהם י"ס שלו. דאתמר עלייהו עושה מלאכיו רוחות, שהם רוחות החסדים, ששולח ז"א אל המלכות, וע"כ נקראים שליחים, וסלקין לקבל אלין הבלים דלבא שרוחות החסדים מקבלים החכמה דשמאל שבלב שנקראים הבלים (זהר ויצא דף ז' בסולם ד"ה ובכדי, ופרשת תזריע אות צ"ז) בסוד הבל אותיות הלב, דאתמר עלייהו משרתיו אש לזהב וכר, שהם הדינים שבהבלים שהמה משרתים של החסדים שעל ידיהם נכללים החסדים בהארת החכמה.

והנה הזווג נעשה בב' מקומות, א' בפה דראש, בסוד החבור של הראש עם הגוף, בסוד חיך וגרון, ומקום השני הוא בלב, דהיינו במלכות, ובווג שבלב החכמה היא עיקרית, וחסדים דז"א משלימים אותה, ובווג שבפה החסדים הם עיקר, והחכמה העולה שמה עם ההבלים שבלב הם משלימים את החסדים, וזה שכתב שם וכד נחית הוי"ה שהוא ז"א ללבא לגבי אדניי שהוא המלכות, מתחברין דינא ברחמי בלבא היינו חכמה דשמאל, עם החסדים דז"א דאיהו יאהדונה"י וכר וכד פליק אדני לפומא וכר כגוונא דמתחבראן בלבא המורה על זוג ז"א ומלכות שהם הוי"ה

אדניי

השמאל, דא מהאי פטרא ודא מהאי פטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר, אלא שהוא מתלבש ונכלל בימין, וכיון שז"א גרם השלמת המוחין בישו"ה זכה גם הוא עצמו באלו המוחין כמ"ש בזהר בראשית א' (אות שס"ג) תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא, ועד"ז ממש יוצאים המוחין בסוד נשמות הצדיקים, כי תחלה יוצאים ב' הנקודות חולם ושורוק שה"ס ב' הקוים ימין ושמאל, אשר ז"א נתתקן בנקודת החולם וקו ימין, ומלכות נתתקנת בנקודת השורוק וקו השמאל, והם במחלוקת ושניהם אינם מאירים בשלימות, עד שנשמות הצדיקים עולים אליהם למ"ן, ויוצא שם קומת אור החסדים על המסך שבנשמות הצדיקים, שה"ס נקודת החיריק וקו האמצעי, ואז מתרבים החסדים ע"י קו האמצעי וע"י קו הימין, ומתבטלים הדינים שבנוקבא, ומתחברת עם ז"א ואותו שיעור שלימות שגרמו נשמות הצדיקים בזו"ן, זוכים בו גם הם.

וסוד הלב היא המלכות, מבחינת בנין השמאל דבינה שהוא כעין יצחק שהוא קו שמאל דז"א, כמ"ש ברע"מ (פרשת פנחס אות תכ"ה) לבא איהו כגוונא דיצחק ונקרא לב ע"ש ל"ב נתיבות החכמה, שה"ס חכמה דשמאל, שהלב שהוא המלך שבגוף מברר הדם הנקי והברור שה"ס ו"ק דחכמה, בבחי' מ"ן כי הדם מורה על הארת חכמה שמשמאל, בסוד כי הדם הוא הנפש, דהיינו אור תחיים שהוא חכמה, ויש בדם זה חלק האסור שהוא ג"ר דשמאל, וחלק המותר שהוא ו"ק דשמאל, בסוד דם טהור דם טמא, והלב מברר את הדם הטהור, דהיינו בחי' הוי"ק של החכמה, המוכן להתייחד עם החסדים שבימין, והשאר שהוא דם טמא מניחו לכבד וסיעתו, ודם הנקי שהוא ו"ק דחכמה מטרם שהחכמה מתלבשת בחסדים שבימין היא כולה דין, בסוד מ"ש ברע"מ פרשת פנחס (אות ת"ב) לב איהו אש, ולכן הלב שהוא מלכות, צריך עתה לזווג עם ז"א שישפיע לה רוח החסדים ואז יורד רוח החסדים מן המוח שה"ס ג"ר דז"א אל החוטם,

מעלות הסולם

דגדלות נחלקת לגי' קומות פנימי תיכון חיצון שהם חב"ד חג"ת נה"י דחב"ד, וחב"ד חג"ת נה"י דחג"ת וחב"ד נה"י דנה"י, וחב"ד החיצון שבנה"י ה"ס הראש עד הפה, וזה אמרו (באות רע"ו) ספינה דיונה קרקפתא וכו'. ומן (אות רע"ז עד אות ר"פ) הוא מבאר סדר הזווג והיחוד של ז"א ומלכות. שה"ס מוחא ולבא, ע"י המ"ן העולה מן הלב, והמ"ד הנמשך מן המוח ע"י הקו האמצעי שה"ס הריאה, וצורתה של ב' כנפי הריאה היא כמו צורתו של נשר הרוחף למעלה בסו"ה כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף וגו' (דברים ל"ב) ודרשו רז"ל הנשר הזה רחמני הוא על בניו וכו' ואומר מוטב שיכנס החץ בי, ואל יכנס בבני, כי המלכות שהיא הלב בהיותה ממקורה מצומצמת שלא לקבל אור דהיינו מעת צמצום א', לא היתה יכולה לקבל שום מוחין, אלא משום שיצאה הבינה שהיא אמא לחוץ מראש א"א, ונעשתה לו"ק בלי ראש, תקון זה ה"ס אמא אוזיפת לברתא מנהא, שע"י קנתה המלכות כלים לקבלת המוחין מאמא, ואמא נקראת נשר שהוא רחמן על בניו ונחצית קומתה לו"ק בלי ראש שז"ס החץ שאמרה מוטב שיכנס החץ בי, שע"ז היא פודה את הבנים מן הדינים, ונעשו ראויים לקבל המוחין בכלים של אמא, ומלכות נקראת בריתא השואלת מאנין דאמא, ונפדית על ידם מן הדינים שבה, שלכן נקרא מיתוק המלכות בבינה בשם נשרא.

והנה נודע ומפורש לעיל שבעת ביאת המוחין נעשה מחלוקת בין הקוים ימין ושמאל, שהם חולם שורוק שהם המוח שה"ס ז"א וקו ימין, והלב שה"ס המלכות וקו שמאל, ושניהם אינם מאירים בשלימות עד שנשמות הצדיקים עולים אליהם למ"ן ונעשה הזווג על המסך דחיריק שבנשמות הצדיקים, ויוצא עליו קומת חסדים, וע"י ריבוי החסדים מקו הימין שהוא החולם וקו האמצעי שהוא החיריק נכנע הקו השמאל שהוא השורוק ומתייחד עם הימין ושניהם מאירים בשלימותם.

אדנ"י בשילוב, אלא ההפרש הוא בשליטה ועיקר, שבפה החסדים הם העיקר, ובלב העיקר הוא החכמה. והם עולים ויורדים דרך הקנה שה"ס הסולם שרוחות החסדים מן המוח יורדים דרך הקנה אל הלב, והבלי הלב שה"ס הארות החכמה עולים דרך הקנה אל הראש. וג' קוין שהם חולם שורוק חיריק ונר"ן, לפעמים נכללים כולם במוח אחד, ולפעמים מאירים זה אחר זה, (עיי'ן זהר פרשת נח אות ס"ב) וכשהם כלולים יחד בג"ר דז"א נקרא קו ימין בשם נשמה, וקו שמאל בשם יונה קדישא, וקו האמצעי בשם נשר. וכולם יחד נקראים מוחא, ונשמה. וכן הם ג' קוים בלבא שהוא מלכות, וכולם יחד נקראים קו שמאל ורוח, וכן הם ג' קוים בנשמות הצדיקים והם ראש תוך סוף שבגוף, ובזווג זר"ן נקרא ז"א מוח ומלכות לב, והם ימין ושמאל, והמ"ן העולה מן הלב והמ"ד הנמשך מן המוח ה"ס הקו האמצעי נקרא ריאה ונשרא בסוד הכתוב ודרך נשר בשמים שה"ס הקו האמצעי, שדרך הקנה עולים הבלי הלב שה"ס חכמה אל הראש, ורוחות החסדים יורדים מן המוח דרך הקנה וכנפי הריאה אל הלב להלביש את החכמה בחסדים, וכן תורה ומצוה ה"ס ימין ושמאל, והמ"ן העולה והמ"ד הנמשך ע"י התורה והמצות ה"ס הקו האמצעי.

וזה אמרו (באות רע"ה) בגין דנשמתא אתרא דילה מוחא, שה"ס ז"א, וג' קוים שבנשמה הם יונה קדישא, שה"ס קו השמאל, שבראש ז"א, נשמתא הוא קו ימין, נשרא ה"ס הקו האמצעי. דבהאי יונה, שה"ס קו השמאל מהארת החכמה הנכללת בימין, אתפרנסת, הנשמה, והנשרא שהם ב' הקוין ימין ואמצע דנשמה בכמה צלותין ופולחנין, כי הארת החכמה טרם שנכללת בחסדים היא דינים וגבורות המעוררים חסרונות, וכשהיא נכללת בחסדים שבימין נהפכת ונעשית למשלימה את החסדים בהארת ג"ר, כי חסדים בלי חכמה הם קטנות ור"ק.

ונודע שבעת שהמדרגה נשלמת במוחין

מעלות הסולם

ואל יוקשה לך ממה שכתב כאן, כי נפש ה"ס קו השמאל, ובתחלת המאמר כתוב שנר"ן ה"ס ג' הקוים, ונשמה רוח ה"ס ימין ושמאל, ונפש היא הקו האמצעי, כי רוח ונפש כלולים יחד, כמ"ש בזהר פרשת נח (אות ט"ב) א"ר יהודה נפש ורוח כלילין דא עם דא ולכן נקרא לפעמים קו השמאל בשם רוח, הכולל גם את הנפש, וכן הלב נקרא נפש וכולל גם את אור החסדים הנושב אליו מן הריאה שהוא אור הרוח, מטעם שהארת החכמה שבלב בלי אור החסדים אי אפשר להם להאיר והם דינים, ולכן צריכים להבין הדברים תמיד לפי הענין המדובר בו, וכשמדברים מענין תקון הקוים בסוד ג' הנקודות חולם שורוק חיריק, אז החולם תמיד קו הימין ונשמה, ושורוק קו השמאל ורוח, וחיריק קו האמצעי ונפש, דוגמת מ"ש כאן בענין מוח זלב שהם ז"א ומלכות ימין ושמאל, ונשמה רוח, והגוף, שהוא רומז לנשמות הצדיקים שהוא נפש. (עיין בפתיחה לפירוש הסולם אות ל"ט פירוש הדברים בטעמם ונימוקם) וכשהם מאירים יחד בסוד ג' הקוים אז הם נכללים כל אחד מג' קוים, וזה אמרו (באות ר"פ) ולזמנין תלת בתלת מוחין, דהיינו ימין ושמאל אמצע שהם נר"ן שהם ג' מוחין חב"ד דז"א, ומחשבה רכיב עליהו דהיינו המוחין דא"א עלאין, שהם נקראים מוחין דחיה דאיהו אדם, כמבואר בזהר (בראשית א' אות תי"ד) אדם א' לעילא לעילא דהיינו א"א עלאין, שמהם נמשך קו ימין דז"א ב סתימא דאיהו ב' מלפרבה המשרה שהיא רומזת לישו"ת, שמהם נמשך קו שמאל דז"א, ד' תתאה דסתימא במערב, היא רומזת לסוד המסך דחיריק שבקו האמצעי עיי"ש. והכי תלת בלב וכו' דהיינו נר"ן דרוח, שהם ג' קוים ימין שמאל ואמצע שבלב, וקו האמצעי שהוא אור הרוח מצטרף לימין וסימנו נ"ר נשמה רוח, ומצטרף לשמאל, וסימנו נ"ר נפש רוח, וכן מתחלקים נר"ן בגוף בראש תוך סוף שהראש ה"ס נשמה, והתוך רוח, והסוף נפש, שהם חב"ד, חג"ת,

נה"י

וזה אמרו (באות רע"ז) ויונה איהי צלותא שכינתא תתאה היינו המלכות שנקראת יונה וה"ס הקו השמאל, נשרא דאתפרנסת בה, דא שכינתא עלאה, היינו בינה שנקראת נשרא, וה"ס קו ימין, אם ישראל לא משתדלין בצלותין ובעותין ופולחנין דנשרא וכו', היינו להעלות מ"ן ולהמשיך את רוח החסדים על המסך דחיריק, בכדי להלביש את הארת החכמה שבלב בחסדים שבקו ימין דאיהי ריאה שבה עולים תבלי אש הגבורות שבלב שהוא מלכות, ובה יורד רוח החסדים מן המות, שה"ס ג"ר דז"א אל החוטם, ומב' נוקבי החוטם אל הקנה שבריאה, והריאה נושבת הרוח על הלב, ואז מתלבשת החכמה שבלב בחסדים ונשלמת הארת הזווג בשני המקומות בפה ובלב, כנ"ל. וזה אמרו (באות רע"ח) רוח הוי"ה תניחהו בקדמיתא, שהוא רוח החסדים היורד מן המות דז"א הנקרא הוי"ה, רוח דנשב בכנפי נשרא, דאיהו עמודא דאמצעיתא, שבו עולים הלהבים מן הלב שהם מ"ן, וגבורות, וממשיכים מ"ר מן המוח שהם חסדים, דביה פרח נשרא באינון שפון שנעשה הזווג הוי"ה אדני"י בפה, בסוד אדני שפתי תפתח, כמ"ש ברע"מ פנחס (אות תל"ד) וכד סליק אדני לפומא דאדני שפתי תפתח לקבלא הוי"ה בפומא, לאתחברא תמן תרין שמהן בחבורא חדא וכו'.

וזה אמרו (באות רע"ט) רוח דנשיב בכלהו היינו רוח החסדים היורד מן המוח, דא רוח דחוטמא שה"ס תפארת דז"א, ויורד רוח החסדים ההוא מן החוטם אל הקנה דריאה, האי רוח בכל אתר דאיהו שכינתא עלאה ותתאה שהם בינה ומלכות, תמן אשתכחו איהו ו' דנשיב בכנפי ריאה, ועל לבא, כי רוחות החסדים מקבלים החכמה דשמאל שבלב, דתמן נר ה', דהיינו היחוד של הוי"ה אדני"י שנקרא נר ה' דא נשמתא במוחא, שה"ס קו הימין, רוח בכנפי ריאה שה"ס הקו האמצעי, נפש בלבא, שה"ס הקו השמאל.

רפד) ביה זמנא, ח) ויונה ירד אל ירכתי הספינה, דא שכינתא תתאה, דאתמר בה ט) ותגל מרגלותיו ותשכב, שכיבת לעפרא. ודא איהו י) וישכב וירדם.

רפה) ואמאי נפלת, בגין דפרח מינה רוחא דאיהו עמודא דאמצעיתא דסמיך לה, ז) ואיהי נפלת. ובההוא זמנא אתמר בה, כ) איכה ישבה בדד.

רפו) ומאן גרים נחיתו דילה, בגין דבטילו ישראל אורייתא ומצוה. בההוא זמנא דאיהי נחתת בין רגלין. ישראל בנהא אינון מהודקין בין רגלין. ואינון במרעין במכתשין.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ח) ויונה ירד אל ירכתי הספינה (יונה א) זהר ויקהל דף כה ציון פג ו"ח רות כרך כא דף ק אות תמו ציון ג. ט) ותגל מרגלותיו ותשכב (רות ג) לעיל אות קצא ציון ס. י) וישכב וירדם (יונה א) לעיל אות רפג צ"ח. כ) איכה ישבה בדד (איכה א) לעיל תקון ה' דף ריח אות לב ציון ה'.

מעלות הסולם

השירים בפירוש הכתוב מה' מצעדי גבר כונונו ודרכו יחפץ (ע"י"ש אות תרל"ב ותרל"ג). רפד) ביה זמנא ויונה וגר: באותו זמן כתוב, ויונה ירד אל ירכתי הספינה, זו השכינה התחתונה, היינו מלכות, שנאמר בה ותגל מרגלותיו ותשכב, ופירוש ותגל מלשון גלות, שוכבת לעפר, וזהו שכתוב אצל יונה, וישכב וירדם.

רפה) ואמאי נפלת בגין וכר: ולמה נפלה המלכות, משום שפרח ממנה הרות, שהיא העמוד האמצעי הסומך אותה, באור החסדים, ולכן היא נופלת. ובעת ההיא שנפלה נאמר בה איכה ישבה בדד.

רפו) ומאן גרים נחיתו וכר: שואל, ומי גרם לירדיתה, ומשיב, משום שמבטלים ישראל מן תורה ומצות. בעת ההיא שהיא יורדת בין הרגלים, דהיינו שחוזרת להיות לנקודה תחת היסוד דז"א, וישראל בניה הם נשכרים ונשחקים בין רגלי האומות, והם מנוגעים במחלות ובנגעים.

נה"י, וזה אומרו (באות רפ"א) והאי ו' איהו דנשיב בדרועין וכר שה"ס ח"ג ותפארת כלול עמהם, ואיהו נשיב בתרין שוקין וכר שה"ס נ"ה ויסוד כלול בהם, דספינה איהו רישא, דהיינו ג"ר חב"ד נר"ן דראש, ואיהי לבא, דהיינו חג"ת ונר"ן דתוך, ואיהי גופא, היינו נה"י ונר"ן דנפש, שהוא נר"ן דסוף. וכן תורה ומצוות ה"ס ימין ושמאל, ונשמה ונפש. והמ"ן העולה מן המצוות, והמ"ד הנמשך מן התורה ה"ס הרוח שביניהם שה"ס הקו האמצעי. (ע"ן בזהר פרשת נח אות ס"א ס"ב). וזה אומרו (באות רפ"ב) כד אברין דגופא מתנהגין כהאי רוחא, היינו ברוח החסדים למעט את הג"ר דשמאל, ולהלביש את הרק דחכמה בחסדים, באורייתא קדישא שה"ס הקו הימין שה"ס נשמה. בפקודין דאורייתא שה"ס הקו השמאל, והרוח שה"ס הקו האמצעי מייחרם, ומעלה מ"ן וממשיך מ"ה, אז הספינה מתנהגת לכל סטרא דבעי בר נש וכר כמו שכתוב בזהר חדש שיר

בההיא

(דפוי דף נ"ג ע"א)

רפז) בההוא זמנא דגופא בכי מרעין דאינון ישראל, ושכינתא עמהון
 ח דאיהו יונה. מה כתיב ביה, (2) ויקרב אליו רב החובל, ט ההוא דחביל
 בשרא בכי מרעא.

רפח) ועוד מאן רב החובל, י ההוא דאתמר ביה, ט) אם חבול תחבול
 שלמת רעך. חבול בבית ראשון, תחבול בבית שני. ואיהו רב דכל מנהיגי
 ספינה. ומה אמר ליה, (3) קום קרא אל אלקיך, דהא דינין קא אתיין עלך
 ועל בניך.

רפט) הא מארי דחובין מתכנשין, דאינון סחרין לספינה דילך, דאינון
 רוחין בישין. אסתכל בזכוון דילך, כ באלין אברים ל דמשתדלין באורייתא
 ובפקודין טבין. מ ויחזירוון שכינתא עלאה דאיהי נ תיובתא עלך, ואיהי
 אגינת עלך.

חלופי גרסאות

ח נ"א דאיהי (מנטובה). ט נ"א ל"ג ההוא דחביל
 בשרא בכי מרעא ועוד (מנטובה).
 י נ"א מוסיף החובל (מנטובה).
 כ נ"א באלין אברים דישתדלון באורייתא ובפקודין
 (הגר"א). ל נ"א דמשתדלים באורייתא בפקודין טבין
 (מנטובה). מ נ"א ויחזרוון (וילנא). נ נ"א תיאובתא
 (מנטובה).

מסורת הוהר

ז) ויקרב אליו רב החובל (יונה א) זהר ויקהל
 דף כה ציון פג.
 ח) אם חבל תחבול (שמות כב) ז"ח כרך כא רות
 דף קמו אות תרנ"ה ציון צ'. (3) קום קרא אל
 א-לקיך (יונה א) לעיל דפו ציון ל'.

מעלות הסולם

מי הוא רב החובל, אותו שנאמר בו אם חבול
 תחבול שלמת רעך, שהיא הנשמה, (להלן
 בהשמטות תקון ה' קמב: דפו"י) חבול בבית
 ראשון, תחבול בבית שני, והוא הגדול
 שבכל מנהיגי האניה שהיא הגוף, ומה אומר
 לו קום קרא אל אלקים שהרי דינים הם באים
 עליך ועל בניך.

רפט) הא מארי דחובין וכי: הרי בעלי
 החטאים מתכנסים, והם טובבים האניה שלך,
 שהם רוחות רעים היינו מקטרגים, הסתכל
 באותם האברים המשתדלים בתורה ומצות
 ומעשים טובים, כלומר לעורר הנקודה דמדת
 הרחמים, ויחזירו להשרות עליך את השכינה
 העליונה היינו בינה שהיא נקראת תשובה,
 היא המגינה עליך.

רפז) בההוא זמנא דגופא וכי: בעת
 היא שישאל שהם הגוף, מנוגעים במחלות
 והשכינה שהיא מלכות שממנה בא הנשמה, היא
 עמהם, כמ"ש חז"ל (סנהדרין מו.) בשעה
 שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת
 קלני מראשי קלני מזרועי. שהיא נקראת
 יונה, מלשון אונאה שהיא מרומה מן הגוף
 המאנה אותה עיין בוהר ויקהל (אות פ"א)
 אמאי אתקרי יונה, כגין דכיון דאשתתפת
 בגופא, כדין איהי יונה כהאי עלמא, כמה
 דאתמר ולא תונו איש את עמיתו. מה
 כתוב בו, ויקרב אליו רב החובל, אותו המחבל
 הבשר בבית החולה, היינו הנקודה של מדת
 הדין, שנקראת קץ כל בשר.

רפח) ועוד מאן רב וכי: ועוד יש לפרש
 (דפו"י דף נ"ג ע"א)

תקונא חד ועשרין

רצה

רצ) דעלה אתמר, ם כנשר יעיר קנו, דא ירושלם. על גוזליו ירחף, דאינון ישראל. יפרוש כנפיו עלייהו בשבתא ם וימין טבין.

רצא) ובגינה ע מברכין בהון, בא"י הפורש סכת שלום. ובזמנא פ

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ס) כנשר יעיר קנו (דברים לב) לעיל תקון ו' דף רלט אות מב ציון ר'.

ס ג"א וימין (מנטובה).

ע ג"א ל"ג ומברכין בהון בא"י (מנטובה). פ ג"א

דפרישת (מנטובה).

מעלות הסולם

קומת החכמה שבשמאל לר"ק שהוא מצד כח המסך, שבפעולה הא' וזה שאומר דהא דינין אתיין עלך ועל בניך וכו'. ומצד שני נתרבו החסדים ע"י שמעלים את נקודת מדת הדין ופועל עם המלכות המשותפת בבינה, וזה שאומר אסתכל בזכוון דילך וכו' ומתרבים החסדים מב' צדדים מצד הימין, שהוא ויחזירון שכינתא עלאה דאיהי תיובתא עלך, ומצד הזווג של האור העליון על המסך שבקו האמצעי, ואיהי אגזינת עלך כי אז נכנע קו השמאל ומתיחד עם החסדים שבקו ימין ושבקו האמצעי. אמנם כל זמן שהמסך שבקו האמצעי אינו ממצט קומת ג"ר דחכמה, אין שום כח בעולם שיוכל ליהר אותו עם הקו הימין.

רצ) דעלה אתמר כנשר וגו': כי על בינה נאמר הכתוב, כנשר יעיר קנו, זה ירושלים היינו מלכות, שהיא קן אל ז"א שה"ס ו' של שם הוי"ה וזה קנו, (ע"י לעיל תקון ו' אות מ"ב) על גוזליו ירחף שהם ישראל, יפרוש כנפיו עליהם בשבת וימים טובים.

רצא) ובגינה מברכין בהון וכו': ובשביל השראת בינה עלינו מברכים בהם היינו בשבת וימים טובים, ברוך אתה ה' הפורש סוכת שלום, ובעת שהיא פורשת כנפיה על ישראל, נאמר יקחהו ישאהו על אברתו, ואין צריכים שמירה מן החצונים, כי בינה מגינה עלינו, ולכן אין צריכים לומר השומר את עמו ישראל לעד כמו שהעמידוהו את הכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים וכו'. ומשום

פירוש: קו השמאל אינו נכנע אל הימין זולת ע"י ב' כחות העולים מהקו האמצעי שפועלים עליו ומכניעים אותו, א) הוא המסך דבחינה א' שמסך זה ממצט את קומת החכמה שבקו שמאל מבחינת ג"ר דחכמה, דהיינו שמעורר המלכות דמדת הדין שנקראת מנעולא שבכל מקום שהיא מתגלה פורח משם האור העליון. (כה"ש בסולם פורשת ויצא דף י"ג ד"ה סתרא), ב) שמתוך שהוא רוצה להשאיר הארת ר"ק דחכמה, המאירה בבחינת ממטה למעלה, הוא מעלים אח"כ את מסך דמנעולא, ופועל עם המסך הנקרא מפתחא שהוא המלכות המשותפת במדת הרחמים של הבינה, ואז נעשה ראוי לקבל המחין דרחמים מבינה, שה"ס ו"ק דחכמה מלובשים בחסדים. (ע"י בפתחה לפירוש הסולם אות ל"ז ל"ח).

וזה אומרו (באות רפ"ז) כההוא זמנא דגופא כבי מרעין וכו' שהוא בעת שמתגבר הקו השמאל, עם הדינים הקשים שבו, מה כתיב ביה, ויקרא אליו רב החובל ההוא דחביל בשרא כבי מרעא היינו הפעולה הראשונה שבמסך, שהיא המלכות דמדת הדין. הממצטת את קו השמאל מג"ר דחכמה לקומת ר"ק דחכמה. דהיינו שלא תתפשט הא"ת החכמה ממעלה למטה, אלא תאיר בבחינת ממטה למעלה, שהארה זו נבחנת לר"ק לבד. ובאותיות (רפ"ח רפ"ט) מבאר את הפעולה השניה שהיא הזווג של אור העליון הנעשה על מסך זה שבקו האמצעי הממשיך קומת אור החסדים שאז מאחר שמצד אחד ירדה (דפו"י דף ג"ג ע"א)

דפרישית גדפהא, * על ישראל. אתמר (ט) יקחהו ישאהו על אברתו. כמה דאוקמוהו, (פ) ואשא אתכם על כנפי נשרים וכו'. ובגין דא קום קרא אל אלקיך. דאיהי שכינתא עלאה, דאיהי צ תיובתא, ק דעלך ותוב בה למארך דאיהי קב"ה.

רצב) אסתכל דשפחה בישא שלטא עלך. דאיהי טפה סרוחה, ועלה אתמר (צ) ויאמר י"י אל השטן מאין תבא, דכל חובין אינון מאברין דטפה סרוחה. דבגינה אתמר לגבי חייביא, ר מאין באת מטפה סרוחה. (ב) ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה בתיובתא, ולא יכולו, כי הים דאיהו גזירת דינא הולך וסוער עליהם.

חלופי גרסאות

צ נ"א תיאובתה (מנטובה).

ק ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגידסא דילך ול"ג דעלך.

ר נ"א מוסיף דע (מנטובה).

מסורת הזהר

(ט) יקחהו ישאהו על אברתו (דברים לב) שם.

(פ) ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט) שם ציון ש'.

(צ) ויאמר ה' אל השטן (איוב א) ז"ח כרך כ' אחרי דף לה אות ק' ציון ש'. (ק) ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה (יונה א) זהר ויקהל דף כו ציון ט'.

מעלות הסולם

החסדים מהקו הימין דבינה, ותוב להאיר הארת החכמה שבה פ"ח בהארת החסדים הנמשכים מן הבינה, למארך דאיהו קב"ה שה"ס הקו האמצעי שלאחר שנשלם בעת הזווג מתארת חכמה שבנוקבא הוא משפיע אז אור שלם של חסדים אל הנוקבא שהוא בבחי' ג"ר הנקרא קימה, (ועיין בזה פרשת ויצא דף כ"א בסולם מאחר קומה ה').

רצב) אסתכל דשפחה בישא וכו': הסתכל כי השפחה הרעה, שהיא היצר הרע שולטת עליך, שהיא טפה סרוחה, ועליה כתוב, ויאמר ה' אל השטן מאין תבא, כי כל החסאים הם מן האברים של טפה הסרוחה, שבשבילה למדנו, לגבי החוטאים, (במשכת אבות פ"ג) אסתכל בג' דברים ואין אתה בא לידי עבירה וכו', מאין באת מטפה סרוחה. ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה, היינו להשיב בתשובה, ולא יכולו, כי הים שהוא גזר הדין הקשה מחמת עונותיהם, הולך וסוער עליהם.

בההוא

ומשום זה, כתוב אצל יונה קום קרא אל אלקיך, שהיא השכינה העליונה, היינו בינה, השורה עליך, שהיא נקראת תשובה, ושוב עמה לאדונך, שהוא הקב"ה.

פירוש: יונה ה"ס המלכות, ובעת שהיא מקבלת מקו השמאל בלבד, היא מלאה דינים ואינה יכולה להאיר, בסוד הכתוב, וירד יונה אל ירכתי הפנינה וישכב וירדם, והשכינה העליונה ה"ס בינה, שממנה נמשכים החסדים שבקו ימין, שה"ס החולם, וקב"ה ה"ס הקו האמצעי שבו המסך דחיריק הממעט את הקו השמאל מג"ר לרו"ק, ומלבישו בחסדים המאירים בהארת ג"ר ע"י הו"ק דחכמה שמלובשים בהם שז"ס קימה, בדומה לאדם הקם על רגליו וזוקף קומתו, כנודע מערך ההפוך שבין כלים לאורות שבעת שמדרגה משיגה הארת ג"ר מבחינת האורות, היא משגת נה"י מבחינת כלים הנקראים רגלים. וזה אומרו ובגין דא קום קרא אל אלקיך, דאיהי שכינתא עלאה וכו', להמשיך את (דפו"י דף נ"ג ע"א י) דף נ"ג ע"ב)

שד) ד"א ר) וימן י"י דג גדול לבלוע את יונה. (א) דא עניותא דאיהו

מסורת הזהר

ר) וימן ה' דג גדול (יונה ב) לעיל אות רצג צ"ר.

מעלות הסולם

נרמזת בישיבה כמו היושב שקומתו מושפלת, וכיון שבני ישראל המשיכו את האור בסור הקו האמצעי המאיר ממטה למעלה שהוא בחי' מוחין דר"ק לכן כתוב כמושבכותם.

ואם תאמר הלא אין אור בלי כלי, ואם בני ישראל לא ביררו רק כלים דר"ק, מנין היה להם כלים לקבל את המוחין דג"ר של יציאת מצרים שה"ס המוחין הגדולים דאור החיה שה"ס המוחין דליל פסח, התשובה היא כי הכלים האלה ביררו להם המצריים בעצמם ומסרם לישראל מרצונם הטוב בסו"ה וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום וינצלו את מצרים, וכן נאמר אצל פרעה ויקם פרעה לילה וגו' ויאמר קומו צאו מתוך עמי וגו', שבוה מסר להם הכלים שלו מדעתו ומרצונו, (עיין בזהר לך דף מ"ח בסולם ד"ה ויש כאן עמקות).

וזה אומרו (באות ש"ג) כגזונא דא בגלותא בתראה, היאורה ביה היה רז דאיהו אור דפורקנא בתרייתא וכו', ודא איהו כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון, אליו אינון דמשתדליון באורייתא דבע"פ, שעי"ז שהם משתדלים להמשיך המוחין במיעוט הג"ר ע"י הקו האמצעי בסוד היאורה תשכילוהו שה"ס אור נקבה ממטה למעלה הם מקבלים ו"ק דחיה בסוד וכל הבת שה"ס מלכות הנקראת בת תחיון והם אליו דמשתדליון באורייתא דבע"פ שה"ס מלכות הנקראת פה ואור החוזר ממטה למעלה ה"ס על פה יזכו שיקויים בהם כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

שד) ד"א וימן ה' וגו': פירוש אחר וימן ה' דג לבלוע את יונה, זה עניות, כי הוא היינו הזכר נקרא עצב, בסו"ה בעצב תלדי בנים, (להלן סוף תכ"ב) ונוקבא שלו נקראת

עצבון

ממנו, ונבחן שהאדם נתרבק באשת זנונים. וז"ס קליפת מצרים, שהיא המשכת הארת החכמה מלמעלה למטה מסוד קו השמאל, כמו החטא דעץ הדעת, כי הכלים והנצוצין שנפגמו ונפלו בחטאו של אדם הראשון נפלו לחלקם של מצרים, וירידת ישראל לגלות מצרים היה לברר הכלים ההם אל הקדושה, אמנם לא נברר מהם רק ר"ק, בסוד עגלה יפיפה מצרים כי מצרים שה"ס החכמה וקליפה יש בה ד' מדרגות חו"ב תר"מ, המכוונות שור פרה עגל עגלה ולא הוברר ממנה אל הקדושה רק בחינת ר"ק לבד שה"ס ממטה למעלה שהיא אור נקבה הנקרא עגלה. כי יותר משיעור זה המכונה עגלה אסור לקחת ממצרים. (עיין זהר ויגש בסולם מאמר קחו לכם עגלות לטפס).

וזה אמרו (באות ש"ב) ואתמר בישראל כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אור איהו ר"ז היינו מוחין דגדלות שיש בהם ג"ר ור"ק, היאורה בת זוגיה דההוא אור, תקבלו רק בבחי' ו"ק שהיא הנקבה של האור כי היאורה פירושו כמו למאור, כי במיעוט הג"ר ע"י הקו האמצעי, אין שם אור זכר המאיר ממעלה למטה, אלא בחי' אור נקבה המאיר ממטה למעלה, וזהו היאורה תשליכוהו, כמו תשכילוהו שכל סוד וסוד הנולד לך תשכיל אותו לאור התורה שיוכל להאיר, דאתמר בה ולכל בני ישראל היה אור כמושבכותם, שפירושו של היה אור הוא בחי' נקבה היה מעצמו מצד העליון המשפיע ולא שהם המשיכו, וכן מרומז היאורה היא אותיות היה אור, כמושבכותם, כי פעולת המשכת מוחין דג"ר נרמזת בעמידה כמו העומד הנוקף כל קומתו. (עיין זהר ויצא דף כ"א בסולם מאמר קומה ה') ופעולת המשכת מוחין דר"ק (דפויי דף נ"ג ע"ב)

עצב, ונוקבא דיליה עצבון. דכורא דג, נוקבא דגה. דא הוא ש ויתפלל יונה אל י"י אלקיו ממעי הדגה, מכפנא דעניותא דמטי למעוי דישראל.

(שה) בההוא זמנא ת ויאמר י"י לדג ויקא את יונה וגומר, בדוחקא דדאגה דלהון, דדואגין מן עניותא מדוחקא, יפקון מן גלותא, הה"ד א ואת עם עני תושיע, דא נבואה דיונה, דנתנבא דיפקון ישראל מן גלותא, ם בדאגה ע דעניותא.

(ש) * פ ובימינא יפקון, בגין דצדיק ח"י עלמין, איהו עני דאתקשר בימינא, דאיהו פסת. כגוונא דישראל דאתמר בהון ב ואת ערום ועריה. והאי יונה, צ איהו יונה דתיבת נח.

חלופי גרסאות

נ נ"א מוסיף לבלוע דא עניותא (מנטובה).
ס נ"א מכפנא ול"ג בדאגה (מנטובה) נ"א מדאגה (וילנא). ע נ"א בסוגריים בדוחקא (דפו"י) נ"א בסוגריים מדוחקא (וילנא).
פ נ"א בימינא בגין ול"ג יפקון (מנטובה). צ נ"א איהו (מנטובה).

מסורת הזהר

ש ויתפלל יונה אל ה' א' (יונה ב) לעיל אות רצו
ת ויאמר ה' לדג ויקא (יונה ב) זהר בשלח דף כג
אות סו. א ואת עם עני תושיע (שמאל ב' כב)
זהר בהעלותך דף כז אות פב ציון ג'.
ב ואת ערום ועריה (יחזקאל טו) זהר בראשית א
אות רפח ציון ה' זהר שמות אות רמג.

מעלות הסולם

ליל פסח הם חכמה דימין, כעין זה היה מצבם של ישראל במצרים, שנאמר בהם, ואת ערום ועריה, שהיו ערומים מבלי זכות ומעשים טובים. ויונה זה, היא היונה של תיבת נח, ששלח נח לראות הקלו המים.

פירושו: כל זמן שמלכות היא במצב הא' דהיינו בסוד שני המאורות הגדולים, שאז שניהם זי"ן מקבלים מן בינה, כי ז"א מלביש קו ימין דבינה, שהוא חסדים. ומלכות מלכשת קו שמאל דבינה, שהוא חכמה ואינה חפצה להתיחד עם ז"א ולקבל ממנו חסדים, והיא רחוקה ממנו כרחוק השמאל מן הימין. ובעת הלבשתה לקו שמאל מתעוררים הזכר ונקבה דקליפה הנאחזים בשמאל בלי ימין להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה, ובוה נסתמים צנורות המלכות ואין מגיעה שפעה אל התחתונים, ואז יש עניות בעולם, וזה אומר, ד"א וימן ה' דג גדול לבלוע את יונה דא עניותא, דאיהו עצב ונוקבא דיליה עצבון, דכורא

עצבון, בסו"ה בעצבון תאכלנה (שם) הזכר הוא דג והנקבה דגה, זהו שכתוב ויתפלל יונה אל ה' ממעי הדגה, מכפן העניות שהגיע למעיהם של ישראל. ושם כפן בא על תאות המאכל הבלתי נמצא.

(שה) בההוא זמנא ויאמר וגו': בעת ההיא ויאמר ה' לדג ויקא את יונה וגו'. מדוחק דאגתם, ומפרש דג מקשון דאגה, שדואגים על העניות והרחקות, יצאו מן הגלות. זהו שכתוב ואת עם עני תושיע, זו היא נבואה דיונה, שהתנבא שישראל יצאו מן הגלות, מתוך דאגת העניות, יעלו מ"ן ויזכו לישועה.

(ש) ובימינא יפקון בגין וכר': ובימין שהוא אור החסד יצאו מן הגלות, משום שצדיק ח"י העולמים, שהוא יסוד, הוא עני המתקשר בימין, שהוא הנושא של מסך דחיריק שבקו האמצעי העולה לבינה, וממעט הקו השמאל שלה מג"ר שלו לז"ק, ומקשרו עם הקו הימין דבינה, שהוא פסת, כי המוחין הגדולים של (דפו"י דף ג"ג ע"ב *) דף ג"ד ע"א)

שז) ד"א ג) ויאמר י"י לדג ויקא את יונה אל היבשה. קם סבא מבתר
טולא פתח ואמר ד) והמן כזרע גד הוא ק מאי כזרע גד. אלא גד, איהו ימינא
ושמאלא גמ"ל דלי"ם.

חלופי גרסאות
ק ג"א ל"ג מאי כזרע גד (מנטובה).

מסורת הוהר
ג) ויאמר ה' לדג (יונה ב) לעיל אות שה צ"ת.
ד) והמן כזרע גד (במדבר יא) זהר נשא באד"ר
דף מט אות יז ציון צ'.

מעלות הסולם

ותעל שועתם אל האלקים, ומתתקן המסך
דחיריק, ונמשך עליו קומת החסדים, ואז
יפקון מן גלותא, וכו'.

וזה אומרו (באות ש"ו) וכימינא שהוא
בקבלת המלכות את אור החסדים מיסוד
יפקון מן הגלות, בגין דצדיק חי עלמין
איהו עני דאתקשר בימינא כי יסוד הוא
קו האמצעי שלמטה מחוזה ואע"פ שכולל חכמה
וחסדים עיקר השליטה בו הם החסדים
המכוסים מחכמה, כי בשעת הזווג אין ז"א
משפיע אל המלכות רק חסדים לבד, ונקרא עני
ע"ש המסך דחיריק שנושא שע"י הוא ממעט
את הג"ר דחכמה מן המלכות, ועושה בה בית
קבול לקבל החסדים מז"א, כי בעוד שמלכות
דבוקה בקו שמאל דבינה והיא בחכמה בלי
חסדים, אע"פ שהיא לעצמה שלמה בחכמה,
עכ"ז אינה יכולה להאיר כלום לתחתונים, כי
אין החכמה מאירה בלי חסדים, וכל עוד שהיא
דבוקה בשמאל דבינה, אין לה קבול לקבל
חסדים מז"א, שתוכל להאיר אל התחתונים,
ובזה שהיסוד מיעט את ג"ר דחכמה שבה
קנתה בית קבול לקבל חסדים מז"א כי נתרצה
להזדווג עם ז"א ונעשה לבאר מים חיים,
דאיהו פסח וכו' שנתגלו המוחין הגדולים
דאו"א שה"ס חכמה דימין. והאי יונה, ה"ס
המלכות, איהו יונה דתבת נח, שה"ס מלכות
הנמתקת ברחמי הבינה, כי ע"י חטא דור
המבול נתפרק החבור של מלכות בבינה, ונגלה
המלכות דמדת הדין שממנה נמשך המבול. חוץ
מתבת נח שנשארה במתוק המלכות בבינה,
שבה נקבצו כל החיים.

שז) ד"א ויאמר ה' לדג וגו': פירוש

אחר

דג נוקבא דגה כי ניתן כח אל הקליפות אז
לכסות ולסתום אורה סביב סביב שלא יגיע אל
התחתונים, והתקון לזה הוא, כמו שנתבאר
אצל היחוד דימין ושמאל שבבינה שקו
האמצעי מעורר את המסך דחיריק ועל ידו
הוא ממעט הג"ר דחכמה דקו שמאל, שע"י
נכנע השמאל ומתיחד עם הימין, (כתבואר
בפתיחה לפירוש הזולם אות ל"ה) כן הצדיקים
המתאבלים על גלות ישראל וגלות השכינה
מעוררים את המסך דחיריק שביסוד דז"א
הממעט את הקו השמאל מג"ר לו"ק, עד
שהמלכות נפרדת מן הבינה ומתתקנת לקבל
אורותיה מן ז"א, אז נפתחת מן ההסגר ומאיר
אל התחתונים, וזה אומרו דא הוא ויתפלל
יונה אל ה' אלקיו ממועי הדגה, מכפנא
דעניותא דמטי למעווי דישראל, כי יונה
הוא המלכות, וע"י הדינים הנוראים שבקו
השמאל הסותמים את כל אורותיה נעשתה
כמו אש שורפת שע"י מתעורר בה השתוקקות
גדולה להזדווג עם ז"א ולקבל ממנו הארת
חסדים להליבש את השמאל שלה, כההוא
זמנא ויאמר ה' לדג ויקא את יונה וגו',
כי נעשה הזווג השלם של ז"ן והחכמה של
המלכות מלובשת בחסדים, ואז נשברה הקליפה
השולטת על המלכות מחמת שפע החסדים
המגרש אותה ומרחיקה שלא תהיה לה שום
אחיזה במלכות, ויוצאים בני ישראל מגלות
לגאולה ומאפלה לאורה, כי בדוחקא דראגה
דלהון דדואגין מן עניותא מדוחקא כמו
שכתוב ברעיא מהימנא פרשת עקב (אות נ"ה)
אין עני אלא מן התורה ומן המצות,
ומרגישים את חוסר החסדים, אז נאמר בהם

(דפו"י דף ג"ד ע"א)

(שח) כזרע גד דא יונה, י' ודאי, טפה חוורתא, דביה אשתלים גד ואתעביד גיד. ועל דא ר זרעא ש דאיהו יו"ד, דאיהו טפה קדישא, אתמר ה) ויקא את יונה אל היבשה ת דאיהי נוקבא. א וממה דהות יבשה ב ה' אתקריאת ארץ, לאפקא זרעין ואיבין, הה"ד ו) ויקרא אלקים ליבשה ארץ.

מסורת הוהר

ה) ויקא את יונה (יונה ב) לעיל אות שה צ"ת. ו) ויקרא א' ליבשה ארץ (בראשית א) הקסה"ז דף קצז אות דז ציון ט'.

חלופי גרסאות

ר ני"א הי"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא האי זרעא. ש ני"א דאיהי יו"ד דאיהי טפה קדישא (מנטובה). ת ני"א ואיהי (מנטובה). א ני"א ומאי (וילנא) ני"א וממה דהוה (מנטובה). ב ני"א הי"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא ה' ולי"ג הא.

מעלות הסולם

הקו האמצעי שבנה"י דגדלות ב' שתגלה גם הארת חכמה עם החסדים, ותקון זה נקרא תקון פי האמה, שה"ס עטרת היסוד הנקראת י' שהיא בחי' מלכות המקבלת מג' קוים הנקראים נה"י, ונדע שבמלכות מתגלה החכמה ע"כ נקרא עטרת היסוד י', הרומזת על חכמה תתאה, אמנם עיקר השם חכמה תתאה אינו בעטרת היסוד דו"א, אלא בהנוקבא הנפרדת. הרי נתבאר שעיקר ההפרש מגדלות א' לגדלות ב' הוא שבנה"י דגדלות א' אין שם גילוי לחכמה דשמאל, כי אפילו השמאל אינו משמש שם אלא לגורם לחסדים, אבל בנה"י דגדלות ב' יש שם גילוי גם להארת החכמה, וזהו מה שמפרש כאן ד"א ויאמר ה' לרג וגו' כי נדע שאור החסדים נקרא צל מחמת שהחסדים הם מלבישים את החכמה בתוכם ומעלימים אותה, והארת חכמה נקרא קימה, ונקראת זקנה בסוד שאמרו ז"ל (קדושין לב.) אין זקן אלא מי שקנה חכמה, תה אמרו, קם פבא מבתר טולא כי אלו הצדיקים בעלי הזהר והתקונים היו מחשבתם דבורם בבחינת מעשה ממש, היינו שכפי תכונת החידושי תורה שגילו כן נתתקנו ונסדרו אחריהם המדרגות העליונות בפועל ממש, שז"ס שהצדיקים בונים עולמות, ולכן האירו המוחין דגדלות ב' במוחין דהארת חכמה ונתגלו מאחורי המוחין דגדלות א' שהם נקראים טולא וצל המסתירים ומלבישים את הארת

אחר, ויאמר ה' לרג ויקא את יונה אל היבשה, קם זקן מאחורי הצל, פתח ואמר, כתוב, והמן כזרע גד הוא, שואל מהו כזרע גד, כלומר: מהו גד ומהו זרעו, ומשיב, אלא גד, הוא ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה דיסוד, דו"א. בסוד גומ"ל דל"ים, שמרומז בר"ת ג"ה, (שבת קד.).

(שח) כזרע גד דא וכר': כזרע גד זה יונה, היינו הנשמה הנקראת יונה, (זהר ויקהל אות פ"א) ודאי נקראת י', שה"ס חכמה ואור החיה בסוד נשמת חיים, טפה לבנה, כמו שכתוב כזרע גד לבן שבה משתלם גד, מחמת שהימין והשמאל מתייחדים בעת הזווג ונעשה גיד, שבגימטריא טו"ב, ועל זרע זה, שהוא יו"ד, שהיא הטפה הקדושה, של המוחין והנשמה, נאמר ויקא את יונה אל היבשה, שהיא הנקבה, היינו מלכות, וממה שהיתה יבשה שאינה ראויה לישוב, הרי נקראת ארץ, להוציא זרע ופירות, דהיינו למקום ישוב, זהו שכתוב ויקרא אלקים ליבשה ארץ.

פירוש: נדע שיש ב' מיני גדלות לזרין: גדלות א', הנקרא מוחין דנשמה מישו"ת, וגדלות ב' הנקרא מוחין דחיה הנמשכים מאו"א עלאין, ומקור התפרש בין מיני מוחין אלו הוא: כי נה"י דגדלות א' הם כולם חסדים בלבד, ואין בהם גילוי לחכמה שבשמאל, והשמאל נתקן ונעשה לגורם יציאת החסדים. אבל בגדלות ב' דו"א נעשה תקון היסוד שה"ס (דסו"י דף נ"ד ע"א)

שט) ולמקוה המים קרא ימים, דא ז) מקוה ישראל מושיעו בעת צרה, מקורא דנביעו מההוא זרע דאתמשך ממותא עלאה.

מסורת הוהר

ז) מקוה ישראל מושיעו בעת צרה (ירמיה יד) ת"ז תקון ה' בהשמטות.

מעלות הסולם

נקודה ונבנית מחדש בבחינת דלית לה מגרמה כלום שאפילו החכמה דצד שמאל אין לה היא צריכה לקבל הכל מיסוד דז"א, וכאן מדבר ממצב ה'ב'. ומפדש מקודם את תקון יסוד דז"א, שה"ס הקו האמצעי שבנה"י להשפיע חכמה וחסדים אל הנוקבא, מפי היסוד שה"ס עטרת היסוד הנקראת י', וזה אומרנו בזרע גד דא יונה, י' ודאי טפה חוורתא, שהטפה שה"ס י' דומות לחכמה, והלבן דומז לחסדים שהחכמה מלובשת בהם, דביה אשתלים ג"ד שה"ס ימין ושמאל שביסוד ואתעביד גיד שנתגלה פי היסוד שה"ס י', ע"י הקו האמצעי שהכריע ואיחד את ב' הקוים ימין ושמאל, ועל דא זרעא דאיהו יו"ד דאיהו טפה קדישא הנקראת חכמה תתאה, כי חכמה ה"ס קודש, אתמר ויקא את יונה אל היבשה דאיהו נוקבא, בעת שהיא במוחין דאחורים, שאז נקראת יבשה. וממה דהות יבשה ה' שלא היתה פרצוף בפני עצמה, והיתה מחוברת בנוקבא שבגופו דז"א והשלימה את ז"א שנקרא יה"ו, והנוקבא נקראת אז ה' תתאה, אתקריאת ארץ לאפקא זרעא ואיבין כי נעשתה ראויה להאיר אל התחתונים הן חכמה הן חסדים הה"ד ויקרא אלקים ליבשה ארץ. ויש לה שם שלם לבדה כגון שם ב"ן או אלקים או אדנ"י והיא הנוקבא הנפרדת העומדת פב"פ עם ז"א, ומאירה אל התחתונים. שט) ולמקוה המים קרא וגר: ולמקוה המים קרא ימים, זה סוד הכחוב, מקוה ישראל מושיעו בעת צרה, מקור הנביעה של זרע ההוא הנמשך מן המוח העליון. פירוש: שורש המוחין הם בנינה דהיינו פרצוף ישו"ת, ומישו"ת נמשכים המוחין אל ז"א הנקרא ישראל, ע"י שעולה בסוד הקו האמצעי

הארת החכמה ומאידים בחסדים לבד, והתגלות המוחין דגדלות ב' נקראת קימה, כי המוחין דגדלות א' בערך המוחין דגדלות ב' הם נקראים בשם ישיבה שה"ס ר"ק כדרך היושב על כסאו שאינו מגלה כל קומתו ולא משתמש ברגליו אז, משא"כ מי שעומד שכל קומתו מתגלה וכשמאירים הג"ר דאורות מתגלים גם נה"י דכלים. פתח ואמר והמן כזרע גד הוא, התחיל לבאר את המוחין דגדלות ב' דז"א, הגבחן בעיקר בתקון היסוד שיהיה ראוי להולדת נשמות ע"י זווגו עם הנוקבא. מאי כזרע גד, אלא גד איהו ימינא ושמאלא, גמול דלים, כי יסוד נקרא גד שבגימטריא ז', שביעי, ונדע שיסוד נקרא יום השביעי, (ז"ח תולדות סתרי תורה אות ה') ויש בו חר"ג, שהם ימינא ושמאלא, והנוקבא שנקראת דלה ועניה כל זמן שהיא במוחין דאחוריים אינה פרצוף בפני עצמה, אלא שנכללת בז"א בסוד ה' תתאה של שם הר"ה ונתקנת במסך דאחודים דאמא הרוחה חכמה בסוד כי חפץ חסד הוא, ונמתקת בחסדים שבז"א שמקבל מג"ר דאמא, ונאחזת בקו שמאל דז"א שהוא הנוקבא שבגופו, שז"ס גמול דלים, ואז נקראת יבשה, ואינה נעשית לפרצוף בפני עצמה עד שננסרת ממנו, בסוד אתי חסד ופריש לון וזה מתבאר להלן. בביאוד (אות ש"ח) ועיין לעיל תקון י"ט אות צ"ג.

כי יש ב' מצבים במלכות נוקבא דז"א מצב א', הוא בהיותה בבחינת נר"ן דאחור ז"א, שאז יש לה צד שמאל בלי ימין שפידושו חכמה בלי חסדים, שאז גם החכמה שיש לה אינה יכולה להאיר, שז"ס קטרוג הלבנה. מצב ב' הוא, אחד הנסירה ושנתמעטה לבחינת (דפויי דף ג"ד ע"א)

(שי) והאי ג טפה איהי י' זעירא, כד נפקת ד מן מוחא דאיהי חכמה, כל ספירה נטלת חלקהא, עד דאתפליגת לט' נקודין. וכד נטיל כל חד חולקיה אשתארת עשורא, מכלהו טפין ה דנטילת ההיא יבשה, דאיהי ח) עשירית האיפה סלת, ובגינה מעשרין

(שיא) וההיא טפה בעמודא דאמצעייתא אתארכת, ואתעבידת זרע. ו' דכליל שית סטרין. וכמה דכל ספירן נטלין חולקיהון מההוא טפה. הכי נטלין ז מההוא זרע דאיהו ו'.

(שיב) כד איהו זעיר אתעביד שית, כד נטיל ביר'ד סליק לשתין,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) עשירית האיפה סלת (במדבר כח) זהר פנחס ג ניא כסוגריים וההיא (דפו"י). ז היג כמנטובה ובדפוס קושטנטינא מוסיף כד נפקת א' מן מוחא. ה ניא נטיל ההיא יבשא (מנטובה). ו ניא מורע דאיהו ו' כד איהו ו' אתעביד כו' (הגר"א). ז היג ובכל הדפוסים הגירסא מורע ובסוגריים מההוא זרע.

מעלות הסולם

כדי לתקנה במסך להעלות אור חוזר, מעשרים. בסוד עשירי קודש. (שיא) וההיא טפה בעמודא וכו': וטפה ההיא שה"ס י' כשמתפשטת בהעמוד האמצעי, דהיינו שעוברת התקון של ג' הקוים ומגיעה לתקון של הקו האמצעי, מתארכת, היינו שנכללת מחכמה דשמאל שנקרא ארוך, ונעשית זרע, בסוד אור מים רקיע, (זהר תרומה אות תש"נ עי"ן שם בסולם מאמר אור מים רקיע). ו' הכלולה מששה קצוות, שהם חג"ת מחזה ולמעלה, ונה"י מחזה ולמטה, וכמו שכל הספירות לקחו חלק מן הטפה ההיא, שה"ס החולם, בעת שהיא בצורת י', כן הן לוקחות מורע ההוא שהוא ו', היינו מתקון ג' הקוים הנכללים יחד ע"י הקו האמצעי, המיוחדם ומכללים זה בזה.

(שיב) כד איהו זעיר וכו': בעת שהיא בקטנות, נעשית שש, היינו חג"ת נה"י, כי מסך דחיריק שבקו אמצעי ממעט את הג"ר דמוחין, ויוצאים למקיפים, בעת שלוקח ביר'ה, דהיינו שנכללת גם הגדלות שחג"ת נעשים לחב"ד

האמצעי המכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל שביסודות, שע"ז נכללים הימין ושמאל זה בזה, ויוצאים שם בבניה ג' מוחין הנקראים חב"ד, ומתוך שז"א גרם ג' מוחין חב"ד אצל הבינה זוכה גם הוא בהם, לפי שכלל הוא אשר כל שיעור אור שהתחתון גורם להאיר בעליון זוכה בו גם התחתון, ולכן נקרא ישו"ת מקוה המים ונקרא מקוה ישראל שהוא המקור והשורש של המוחין ולכן ישו"ת הם מקורא דנביעו מההוא זרע שהם המוחין דאתמשך ממוחא עלאה שהוא בינה או ישו"ת.

(שי) והאי טפה איהי וכו': וטפה זו של המוחין כשיוצאת מן המוח שהוא חכמה דז"א, כל ספירה לוקחת חלקה, עד שנחלקת לתשע נקודות, לתשע ספירות הראשונות עד המלכות, וכשלקח כל אחד חלקו, נשאר חלק עשירי, כזול מכל הטפות של תשע הראשונות, שלוקחת היבשה ההיא היינו הנוקבא, שהיא נקראת עשירית האיפה סלת, ובשבילה, כלומר (דפו"י דף נ"ד ע"א)

שית זמנין עשר. אבל כל ספירן, כל חד איהו תשע, ומלכות בה אשתלים כל חד לעשר. וכלא אתמשך לגביה דגיד דאיהו צדיק. ומניה להווא יבשה. ובהווא. זמנא דאריק יא בה כלא, אתקריאת תיבת נח.

שיג) ורזא דמלה, ט) ותנח התיבה בחדש השביעי, מה דהות ה' יבשה, אתעבידת ה"א, השביעי. ודא איהו ותנח התיבה בחדש השביעי. ח) ותנח ודאי בחדש השביעי, ודא איהו גיד צדיק ח"י עלמין, בגין דמניה ט) נפיק זרע להאי יבשה.

חלופי גרסאות

יא נ"א ביה (מנטובה).

ח נ"א ל"ג ותנח (מנטובה). ט נ"א אריק ול"ג

דנפיק (מנטובה).

מסורת הזהר

ט) ותנח התיבה בחדש השביעי (בראשית ח) לעיל

ת"יג דף ש' אות מו ציון יוד.

מעלות הסולם

יצאה אחר יסוד דו"א, היתה שביעי לחסד, כי ז"א נחשב לר"ק ומלכות שביעית אליו, ומחמת עליית המלכות לתפארת, שה"ס בינה דחסדים נעשתה לספירה רביעית, וזהו מצב הא' שזו"ן הם בסוד ב' המאורות הגדולים וחג"ת דו"א נבחנים לימין המקבלים מימין דבינה, ומלכות מקבלת מקו שמאל, והיא רביעית לחג"ת בסוד מלכותא דדוד, המצב הב' הוא אחר שנתמעטה והיתה לנקודה תחת היסוד דו"א, שאז היא נבנית לנוקבא דו"א שתקבל מז"א ולא מבינה.

ויסוד דו"א נקרא ששי ונקרא שביעי, כי בעת שאינו משפיע למלכות, שהוא אז בבחינת חסדים בלבד, הוא נקרא ששי, להיותו ספירה ששית מחסד ולמטה, ובעת הזווג עם המלכות שצריך להשלימה תחלה עם חכמה, אז הוא נבחן לשביעי, היינו לספירה שביעית, מטעם שאז הוא מחויב לעורר את מצב הא' של המלכות, במלכות, כי רק בכלים דמצב א' יכולה המלכות לקבל חכמה, ואז נמצאת המלכות בסוד רביעי לאבות שהיא ספירה רביעית אחר תפארת וג' ספירות גה"י הן אחריה ונמצא ספירת היסוד שהיא שביעית מחסד ולמטה, באפן שבעת הזווג כשיסוד ממשיך ג"ר אז הוא נקרא שביעי, ושלא בשעת

הזווג

לחב"ד, עולים לששים, שש פעם עשר, אבל כל הספירות כל אחת היא תשע, כי כל אחת כלולה מג' קוים וכל קו כלול מג' והם ג' פעם ג' הם תשע, ומלכות הכלולה בכל ספירה, בה נשלמת כל אחת לעשר, (עיי' ברע"מ פרשת פנחס אות תר"ג שם בסולס מאמר כזית וכביצה) והכל נמשך, אל הגיד שהוא צדיק, היינו יסוד, וממנו לאותה היבשה שהיא מלכות, ובעת ההיא שמזדווג היסוד עם המלכות ומוריק בה הכל, נקראת תיבת נח, כי נח ה"ס היסוד צדיק, ומלכות ה"ס התבה שלו.

שיג) ורזא דמלה ותנח וגו': וסוד הדבר מה שכתוב ותנח התיבה בחדש השביעי, מה שהיתה ה' פשוטה בלי מלוי, בסוד יבשה, נעשית ה"א, במילוי, בסו"ה (בראשית מ"ז) ה"א לכס זרע (לעיל תקון ט"ז אות ג') ונקראת השביעי, וזהו ותנח התיבה בחדש השביעי, ותנח ודאי בחדש השביעי, וזהו גיד צדיק ח"י העולמים, שהוא יסוד הנקרא שביעי, משום שממנו יוצא הזרע ליבשה ההיא, היינו למלכות.

פירוש הדברים: מלכות נקראת רביעי ושביעי, רביעי לאבות שהם חג"ת, ושביעי לבנין שהם גה"י, כי מתחלה בעת שנאצלה

(דטרי דף ג"ד ע"א)

שיד) וכל מאן י דאפיק האי זרע דאיהו נביעו מלעילא, כ דלא בהאי יבשה, גרים פרודא בההוא נביעו. כביכול כאילו אתפסק נביעו דשכינתא, ויתרבה נביעו דסטרא אחרא, דאינון מי טופנא, הה"ד י והמים גברו מאד מאד על הארץ.

שטו) בההוא זמנא דלית נביעו בההוא יבשה ל דהיא כבדה, אתעבדת קלה מ לאסתלקא מעל ישראל, ואתמר בה כ ותרם מעל הארץ.

חלופי גרסאות

- י) והמים גברו מאד מאד על הארץ (בראשית ז) י ג"א דאריק (מנטובה). כ ג"א אלא וליג דלא שם ציון כ'.
 (מנטובה).
 כ) ותרם מעל הארץ (בראשית ז) ז"ה פקודי אות מ ג"א ונסתלקה שם ציון נ'.
 (מנטובה).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

לכל הדבוק בה, ולא צריכים לשום פעולה חדשה, אלא להדבק בה דוגמת הנפש המלוכש בגוף אשר כח הנפשי החיוני אינו מקבל לעולם שום צורה חדשה, וכל זמן שהגוף דבוק בנפשו הוא מושך שפע החיים ממנה תמיד והשפע נפסקת ביום הפרד הימנה, מה שאין כן בששת ימי המעשה טרם שנתגלה צורת הנפש, לא היתה מציאות ההשפעה נגלית אלא בפעולת המעשה של אותו יום בצורה חדשה.

שיד) וכל מאן דאפיק וכו' וכל מי שגורס במעשים רעים, (עיין רע"מ פרשת פנחס אות ת"ד) להוציא אותו זרע, שהוא הנביעה, היינו המוחין, הנובעים מלמעלה בסוד אור ישר הבא מלמעלה למטה, שלא ביבשה ההיא, שהיא מלכות, גורם פירוד באותה הנביעה, כי אין שלמות אלא עם המלכות, וזולתה נחשב הכל לפרורים. (עיי"ש אות תר"ג) כביכול כאלו נפסק הנביעה של השכינה שהיא המלכות, שע"י הזווג דהכאה של האור ישר במסך שבמלכות נעשית המלכות לכתר ושורש לאור החזרה, ואם אין זווג דהכאה נפסק האור החזרה, ומתרבה הנביעה של הסטרא אחרא, היינו הדינים שהם מי המבול, זהו שכתוב והמים גברו מאד מאד על הארץ. שטו) בההוא זמנא דלית וכו': בעת

ההיא

הזווג שהוא ממשיך חסדים בלבד נקרא ששי. זה אומרו מה דחות ה' יבשה, דהיינו ספירה רביעית לחג"ת דז"א, במצב הא', שחג"ת הם יה"ו פשוטות ומקבלים מצד ימין דבינה חסדים לבד ומלכות ה' תתאה, בלי מילוי ומקבלת חכמה דשמאל בסו"ה ותרואה היבשה וראיה ה"ס חכמה, אבל אי אפשר לה להאיר מחמת הדינים המתגלים בהארץ השמאל בלי חסדים אתעבדת ה"א השביעי, כמו שמבואר בזהר חדש פרשת תולדות אות ה' ח"ל ואע"ג דאיהו שביעאה, אע"פ שמלכות היא שביעית, רביעאה איהי כיומין, היינו במצב א' כשהיא אחר חג"ת, בסוד מלכותא דדוד, אבל כד אתכלילת ביה כיוסף וכו', שהוא יסוד והוא נקרא שביעי אם תחשוב את המלכות ליום ד', אקרי אוף איהי שביעאה, כי אחר שנתמעטה לנקודה תחת היסוד נבחנת גם היא לספירה שביעית ודא איהו ותנח התיבה וכו' ותנח ודאי, בסוד בא שבת בא מנוחה, בחודש השביעי ודא גיד צדיק ח"י עלמין, היינו יסוד שהוא ספירה השביעית, כגין דמניה נפיק זרע להאי יבשה, בסו"ה וביום השביעי שבת וינפש, שזו השביטה אינה זולילה הפסקת השפע, אלא אדרבה וינפש כמו מתפעל כי קנתה צורת נפש ומקומה משפיעה כל טוב לעולם,

(דפו"י דף נ"ד ע"א)

שטז) ולא נחתת נ עד ירחא שביעאה, ס דאתמליאת בזכוון דילה, ואיהי כבדה ע נחתת, הה"ד ? ותנח התיבה בחדש השביעי, דאיהו תשרי דרועא שמאלא.

מסורת הוהר

ל) ותנח התבה בחדש השביעי (בראשית ח) לעיל נ נ"א ל"ג עד (מנטובה). ס נ"א דאתמנית (מנטובה). ע נ"א בסוגריים נחתת (וילנא).

מעלות הסולם

של תקיעת שופר שעי הקול היוצא משופר מעוררים כח המסך דחיריק בו"א שה"ס הקו האמצעי, הממעט את הקו השמאל מג"ר לר"ק, ואז נכנע השמאל לימין ומתייחד עמו ומתלבשת ו"ק דחכמה שנשארו בקו שמאל בחסדים ואז הם מאירים.

אופן ב' שהיא מתמעטת עד לנקודה מחמת החטאים של התחתונים, וגם כאן חזרת ונבנית ע"י צדיקי אמת שזכותם מגנת על הדור. ויש חילוק גדול בין ב' אופנים אלו, כי באופן א' שנתמעטה לנקודה מרצונה להיות בווג פכ"פ עם ז"א, אז תשע ספירות התחתונות הנעלמות ממנה אינן נופלות אל הקליפות ח"ו, אלא חוזרות לשרשן בו"א. מה שאין כן כשמתמעטת מחמת חטאים אז תשע הספירות התחתונות שלה נופלות לקליפות ואי אפשר לחזור לבנותה עד שמוציאין אותן משם.

וזה אומרו (באות שט"ו) **בהוא זמנא דלית נביעו וכר מחמת החטאים של התחתונים, אתעבירת קלה לאסתלקא מעל ישראל ומתמעטת עד לנקודה תחת החוה, ואתמר בה ותרם מעל הארץ. ולא נחתת עד ירחא שביעאה, שישראל תוקעים בשופר ומעוררים את מסך דחיריק הממעט את קו השמאל מג"ר לר"ק, ומתייחד עם הימין ור"ק דחכמה שבשמאל מתלבשים בחסדים ואז אתמליאת בזכוון דילה ויכולה להאיר אל התחתונים, ואיהי כבדה נחתת, כי אז נשלמה הארת החכמה ומאירה בשלמותה. הה"ד ותנח התיבה בחדש השביעי, דאיהו תשרי דרועא שמאלא המאירה בהארת חכמה דשמאל לכל ימות השנה. (עיי' זהר פרשת**

ההיא שאין נביעה שהיא הכבודת, בסוד הכתוב ואברס כבד מאד במקנה וגו'. של אותה היבשה שהיא המלכות, נעשית קלה להסתלק מעל ישראל, ונאמר בה ותרם מעל הארץ.

שטז) **ולא נחתת עד וכר:** ולא יורדת עד החדש השביעי, שהיא נתמלאה בזכותיה, שהם אורות החכמה שנקראים אורות החיים והיא יורדת כבדה, זהו שכתוב ותנח התיבה בחדש השביעי, שהוא תשרי זרוע השמאלית של החדשים.

פירוש: יש ב' אפנים שמלכות חוזרת ומתמעטת עד לנקודה תחת החוה דז"א, שה"ס נקודת הכתר שלה, ותשע הספירות התחתונות שלה נעלמות, א' הוא בסדר בנינה ואצילותה, כי יש ב' מצבים בבנין המלכות, מצב א' הוא בסוד ב' המאורות הגדולים, שאז היא נמצאת בחכמה בלי חסדים, והיא משתוקקת מאד לזווג פכ"פ עם ז"א שישפיע לה חסדים. ומחמת זה אינה יכולה לסבול מצב זה, והיא ממעטת עצמה עד לנקודה תחת החוה מבחינת כלים דז"א, ולנקודה תחת היסוד מבחינת האורות, מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות. ואחר שחזרת אל המיעוט הזה או התחתונים מעלים מ"ן והיא עולה לאו"א ונבנית מחדש. וכן ב"אש השנה שהוא בחדש השביעי חוזרים העולמות לקדמותם, והיינו כמו שהיתה המלכות במצב הא' שהיתה מלבשת קו השמאל דבינה, וז"א קו הימין דבינה, ולא היתה יכולה להאיר, כי אין החכמה מאירה בלי חסדים, וז"ס שהוא יום הדין וגם ז"ס קטרוג הלבנה, ועצה לזה נתן הקב"ה המצוה (דפו"י דף נ"ד ע"א)

שיז) דאי הוו נפקין ביה יפקון במיתה, ולא ישתארו אלא חד מעיר ושנים ממשפחה. פ וחד מעיר כגון נח. וב' ממשפחה כגון שם ויפת צ ומאחרנין, שנים שנים שבעה שבעה. מאינן עמי הארץ דדמיין לבעירן ועופין וחיוון.

חלופי גרסאות

פ נ"א חד (מנטובה וילנא). צ נ"א מאחרנין (מנטובה).

מעלות הסולם

הוא להמשיך הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה ולקלקל היחוד דקו האמצעי, ובזמן שאדם משיג נר"ן הרוחניים מהו"ה דאלפין, אז נכנע הרע שבנגה המעורב בגוף ונר"ן הבהמיים שבאדם, לבחינת הטוב שבנגה שבהם, ואז מתלבשים נר"ן הרוחניים שבאדם בתוך נר"ן הבהמיים והגוף הבהמי שהם כבר נכנעים לטוב שבהם, אז הם כולו טוב, ונקרא תלמיד חכם, וקודם זה נקרא עם הארץ. בסוד שאמרו ז"ל ולא עם הארץ חסיד (אבות פ"ב מ"ה) כי לא נקרא תלמיד חכם אלא אחר שזכה למוחין דג"ר מהו"ה דמילוי אלפין שה"ס ג"ר דז"א, אשר חסד שבו מתעלה להיות, חכמה, וגבורה לבחינת בינה, כמו שכתוב ברעיא מהימנא פרשת צו (אות קמ"ה) וז"ל ואם תלמיד חכם הוא צריך שיהא ביה חסד ועם י דאיהו חכמה חסיד, ומאן דלית ביה חכמה לאו איהו חסיד ובג"ד אוקמוה ולא עם הארץ חסיד עיי"ש בפירוש הסולם מאמר שריפת קדשים.

וזה אומרו ולא ישתארו אלא חד מעיר ושנים ממשפחה וכו' היינו שזכו למדרגת ג"ר דז"א שחג"ת עלו ונעשו לחב"ד בסוד רישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן (זהר משפטים אות תק"כ) ומאחרנין שנים שנים שבעה שבעה, מאינן עמי הארץ היינו שזכו לנפש רוח לבד, ולא זכו עדיין לתשובה שלימה שחג"ת יעלו להיות חב"ד, דדמיין לבעירן ועופין וחיוון מחמת שיש להם נר"ן הבהמיים שמעורב בהם הצד הרע שבנוגה, שאינו נכנע לגמרי עד שמשיג הנשמה

צו מן אות ק"ח ובסולם שם מאמר ד' מינים והושענא רבה).

שיז) דאי הוו נפקין וכו': שאם היו יוצאים מן הדין בו בראש השנה, שהוא בחודש השביעי, יצאו במיתה לרשעים גמורים, הנכתבים לאלתר למיתה, ולא ישארו אלא א' מעיר ושנים ממשפחה, הרומז על תקון ג' הקוים, שקו אחד שהוא הקו האמצעי, מיחד ב' הקוים ימין ושמאל, ובמוחין דג"ר שהם מוחין דגדלות, ואחד מעיר כגון נח שה"ס הקו האמצעי, ושנים ממשפחה כגון שם ויפת, שהם ימין ושמאל, ומאחרים, שנים שנים שהם זו"ן, בקטנות, שבעה שבעה, היינו ז"ת חסרי ג"ר הרומז על הקטנות, מאותם עמי הארץ הדומים לבהמות ועופות וחיות.

פירוש: כאן מרומז סוד הכתוב אדם ובהמה תושע ה', כי יש נר"ן רוחניים קדושים, שנקראים אדם, ויש נר"ן בהמיים, וההפרש בין הנר"ן הרוחניים הקדושים, לבין נר"ן הבהמיים הוא, כי נר"ן דקדושה נמשכים מהו"ה דאלפין שבגימטריא מ"ה כמנין אדם, שמתוקנים ע"י הקו האמצעי שה"ס ז"א, המיחד הימין והשמאל זה בזה, שהימין נמשך ממעלה למטה, הארת חכמה שבשמאל תאיר רק מלמטה למעלה לבד, ונר"ן הבהמיים שבאדם נמשכים מקליפת נגה המעורבת מטוב ורע, דהיינו שיש בהם מבחינת הטוב הנמשך מיחוד דקו האמצעי כנ"ל בנר"ן הרוחניים הקדושים, ויש בהם מבחינת הרע שהוא הסטרא אחרא והקליפות שאינם חפצים בתקון הקו האמצעי ודבוקים בקו שמאל לבד, וכל רצונם וחפצם

(דטריי דף נ"ד ע"א)

תקונא חד ועשרין

שיא

שיח) ואלין אינון דאוקרין ימים טובים וחגיגין. דאינון שנים שנים, ק
תרין יומין. ר חד דראש השנה. ש וחד דשבועות, תרין יומין דפורים שבעה
שבעה אלין שבעה יומין דפסחא. ושבעה יומין דסוכות.

שיט) או דמתפללין ח"י ברכאן דצלותא בכל * יומא דסלקין לחושבן
שנים שנים שבעה שבעה ח"י. או אלין דהוו נטרין י' ת דאיהי אות ברית
מילה, דאיהו לשמנה דכלא ח"י.

שכ) או אלין דמנחן א תפלין בכל יומא דאינון אות ב י', כד"א מ:
והיה לאות כו', והוו קשרין ליה ג בח' (פרשיין) בתי דתפלי דאינון ד'
בתי דתפלין דרישא, וד' פרשיין דתפלין דיד. או אינון דנטרין אות ד י'
שבת בתחומא דיליה דאיהו ה ח' תרי אלפי אמין לכל ו סטרא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז נ"א תרין יומין דר"ה ויוה"כ תרין יומין דעצרת
שבעה כו' (הגר"א). ר נ"א ל"ג חד (מנטובה).
ש נ"א תרין דשבועות ול"ג וחד (מנטובה).
ת נ"א דאיהו (מנטובה).

א נ"א תפלי (מנטובה וילנא). ב נ"א ל"ג י' (מנטובה). ג ה"ג כוהר פנחס אות תת"ל ובכל הדפוסים הגירסא
בח' בתי דתפלי ול"ג פרשיין. ד נ"א ל"ג י' (מנטובה). ה נ"א ל"ג ח' (מנטובה). ו נ"א סטר (מנטובה).

מעלות הסולם

החי הם אלו השומרים אות ברית, שהוא סוד
י' מילה שהיא שמונת ימים, כמו שכתוב וביום
השמיני ימול בשר עורלתו שכלם יחד י' של
אות ברית וחי' של שמונה ימים הם ח"י.

שכ) או אלין דמנחן וכר' : או מכל הח"י
הם אלו המניחים תפילין בכל יום, שהם אות י'
כמו שאתה אומר והיה לאות כו', וקושרים את
הי' בח', שהם ח"י, והם ח' פרשיות שבתפילין
(כצ"ל וכן הוא ברע"מ פנחס אות תת"ל) שהם
ד' בתים של תפילין דראש, שבהם ד' פרשיות,
וד' פרשיות שבתפילין של יד. או מכל הח"י
הם השומרים אות י' שהיא אות שבת, ובגבול
שלו שהוא ח' אלפים אמה, דהיינו ב' אלפים
לכל צד, וי' של אות שבת וחי' של התחום
הם ח"י.

וכלא

הנשמה הקדושה מצד נר"ן הרחנניים שבהוי"ה
דאלפין שנקרא אדם שנאמר בו וירדו בדגת
הים ובעוף השמים וגו'.

שיח) ואלין אינון דאוקרין וכר' : ואלו
הם המוקירים ימים טובים וחגים, אחד חג
ראש השנה שהוא שני ימים, ואחד חג
השבועות שהוא שני ימים. שני ימים של
פורים, י"ד וט"ו. שבעה שבעה, הם שבעה
ימים של חג הפסח, ושבעה ימים של חג
הסוכות. וזהו מה שכתוב מכל הח"י כי שנים
שנים ושבעה שבעה הם יחד חשבון ח'.

שיט) או דמתפללין ח"י וכר' : או אלה
המתפללים בכל יום ח"י ברכות התפלה,
העולים לחשבון שנים שנים שבעה שבעה
שהם ח"י הכתוב אצל נח מכל הח"י או מכל

(דפו"י דף נ"ד ע"א *) דף נ"ד ע"ב)

שכא) וכלא ח"י לאלין אינון ז מקבלין בתשובה, דאיהי תיבת נח, יום הכפורים. אבל לאחרנין לא יקבל לון בתיובתא.

שכב) ואם יפקון ביומא דדינא, אלין דלא הוו נטרין, אתמר בהון ז ויגוע כל בשר ח הרומש על הארץ. ואלין אתקריאו רשעים גמורים, ט דנדונים לאלתר למיתה, דבהון י בשית יומין הות שכינתא מתתרכא. הה"ד ז ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, ואלין אינון יומין דחול.

שכג) צדיקים גמורים, כ אלין אינון דנטרין ח"י, ושבתות ל ויומין טבין, עליהו אתמר מ ט) ותבוא אליו היונה לעת ערב, ודא ערבי שבתות ויומין טבין. דשכינתא קא אתיא לשריית עלייהו. בגין דאינון קדש, כד"א פ) קדש ישראל ל"י. צ) ואתם הדבקים ב"י אלקיכם חיים כולכם היום. ואינון צדיקים גמורים, דנכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, וכתבין בספרא דחיי, כד"א נ בספר חיים ברכה כ'.

חלופי גרסאות

ז ג"א דמקבלין (מנטובה).
 ח ג"א אשר (מנטובה). ט ג"א דנדונין (מנטובה).
 י ג"א ליג שית יומין (הגר"א).
 כ ג"א אלין דנטרין ח"י דשבתות וי"ט כ' (הגר"א).
 ל ג"א וימין (מנטובה). ט ג"א ותשב (מנטובה).
 נ ג"א ובספר (וילנא).

מסורת הזהר

ז ויגוע כל בשר הרומש על הארץ (בראשית ז).
 ט) ולא מצאה היונה מנוח (בראשית ח) לעיל ת"ו
 אות מג ציון ת'.
 ט) ותבוא אליו היונה לעת ערב (בראשית ח) ז"ח
 כרך יט דף ד נח אות יד צ"ל. פ) קדש ישראל
 לה' (ירמיה ב) לעיל תקון טו דף שיט אות א' ציון א'.
 צ) ואתם הדבקים בה' (דברים ד) במעלות הסולם
 השמטות ח"יב דף מה אות קסח צ"ל.

מעלות הסולם

זהו שכתוב ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, ואלו הם ימי החול כי בשבת כל דינים מתעברין מינה, ועולה לאצילות.

שכג) צדיקים גמורים אלין וכר: צדיקים גמורים הנכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, אלו הם השומרים כל המצות הנ"ל המרומזים במלת ח"י, ושבתות וימים טובים, עליהם כתוב ותבוא אליו היונה לעת ערב, וזה בערבי שבתות וימים טובים, שהשכינה באה לשרות עליהם, בנשמה יתרה מבינה, (לעיל ת"ו אות מ"ד) משום שהם נקראים קדש, כמו שאתה אומר קדש ישראל לה', ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום,

הם

שכא) וכלא ח"י לאלין וכר: וכל הח"י, כלומר: על כל אלת, שנאמר עליהם מכל הח"י, הם מקבלים בתשובה, שהיא תיבת נח, והוא יום הכפורים. אבל לאחרים שהם רשעים גמורים כמ"ש להין, לא יקבל אותם בתשובה. שכב) ואם יפקון ביומא וכר: ואם יצאו מן הדין ביום הדין, שהוא ראש השנה, אלו שלא היו שומרים למצוות מילה לשמונה, ותפילין, ושבת, וימים טובים, בהם נאמר ויגוע כל בשר הרומש על הארץ, ואלו נקראים רשעים גמורים שנדונים לאלתר למיתה, שבהם כלומר שע"י נועשיהם הרעים היתה השכינה מגורשת בגלות בין הקליפות, בששת הימים,

(דפרי דף נ"ד ע"ב)

שכד) ם בינונים דכלילן מחול וקדש, תליין עד יום הכפורים. דאיהו כגוונא דתיבת נח. אם תייבין בתיובתא, יקבל לון, ויכתבון לחיי. ואם לאו יכתבון למיתה עם אחרנין דאתמר בהון ם ויגוע כל בשר כו'. ובינונים בגין דאית בהון פקודין וחובין, אתמר בהון ם ומכל החי מכל בשר כו'. מכל החי מסטרא דזכוון. מכל בשר מסטרא דחובין. (ש) ן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ק) ויגוע כל בשר (בראשית ז)
 ר) ומכל החי מכל בשר (בראשית ו) זהר פנחס רע"מ דף ש"ב אות תתכ"ט תת"ל.
 ש) בחילופי גרסאות שנים שני באו אל נח (בראשית ז) זיה כרך יש נח דף ד' אות יא ציון ז'.
 ן ג' מסטרא דבת שבקע ואלין אינון חד מעיר נח דא שבת דכיה נייתא דירית לה צדיק שנים שנים תרין יומין חד דר"ה וחד דיום הדין דתנייתא איהו מספק ויומא חדא דיום הכפורים ויומא חדא דשבועות ושבעה אינון שבועה יומי דסוכות ושבעה יומי דפסחא דמאן דנטיד אינון יומין עתיד לאשתכא בגלותא (דפו"י) וכמנטובה ואמשרדסם ליג כלל.

מעלות הסולם

והם צדיקים גמורים שנכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, וכתובים בספר החיים, כמו שאתה אומר בספר חיים ברכה כו'.
 שכד) בינונים דכלילן מחול וכו': בינונים הם הכלולים מחול וקדש, שנמשכים מקליפת נגה המעורבת מטוב ורע, תלויים עד יום הכפורים, שהוא כעין תיבת נח שה"ס עליית מלכות לבינה, אם ישובו בתשובה, יקבלם ויכתבם לחיים. ואם לא ישובו, יכתבם למיתה עם האחרים שהם הרשעים הגמורים, שנאמר בהם, ויגוע כל בשר כו'. ובינונים, משום שיש בהם מצוות ועבירות, נאמר בהם ומכל החי מכל בשר כו', מכל החי מצד הזכיות שהם המצוות. מכל בשר מצד החובות שהם העבירות. פירוש: סוד כפרת העונות ביום הכפורים וסוד תיבת נח, היינו הך, שהוא המשכת הארת חכמה ע"י עלית המלכות לבינה, שאין כפרת העונות אלא ע"י גילוי אור החכמה שה"ס אור החיים, וכן בימי המבול ע"י חטא דור המבול נתפרק החבור של מלכות בבינה ונגלה המלכות דמדת הדין, שממנה נמשך המבול, (דפו"י דף נ"ד ע"ב)

חוץ מתיבת נח שנשארה במתוק המלכות בבינה, שבה נקבצו כל החיים. והנה בראש השנה נפתחים ג' ספרים (מסכת ר"ה ט"ז): זהר אמור אות ר"ג) שהם של צדיקים גמורים, ושל רשעים גמורים, ושל בינונים. שהם סוד ג' הקוים, אחד של צדיקים גמורים, שהם מרכבה לקו הימין הם נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים. ואחד של רשעים גמורים, שהם מרכבה לקו השמאל שבו דינים קשים שע"י המצוה של תקיעת שופר הם נכנעים ונעברים מן העולם, והיינו שנכתבים ונחתמים לאלתר למיתה. ואחד של בינונים, שהם מרכבה אל הקו האמצעי, שהם תלויים ועומדים עד יום כפורים שאז נשלם קו האמצעי בסוד הארת חכמה שבבינה, שה"ס אור החיים.
 והנה צדיק גמור הוא זה שזכה לתשובה שלימה, והיינו שזכה למוחין דג"ר מהו"ה שבמילוי אלפין שהיא שם מ"ה בגימטריא אדם כזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א שמורה על ז"א בגדלות, ועליו אומר (באות שכ"ג) צדיקים גמורים וכו' דנכתבין ונחתמין לאלתר

מעלות הסולם

להמשיך טרם גמדי התקון הג"ר של מחין דחיה, שהיא אור החכמה, רק ר"ק דחכמה לבד, (כמבואר בסולם זהר בראשית א' דף פ' ד"ה ביאור).

והנה נודע שיש ערך הפוך בין כלים לאורות, ובעת שאין לז"א רק הכלי הא' שנקרא מוחא, יש לו מבחי' האורות רק אור הנפש לבד. וכשמשיג פרצוף עצמות, קונה אור הרוח. וכשמשיג פרצוף גידין קונה אור הנשמה. ובפרצוף בשר קונה אור החיה. ובפרצוף עור קונה אור יחידה. ולפי שאסור להמשיך ג"ר דחיה לפני גמר התקון נמצא שבפרצוף הרביעי שהוא בשר חסר בו הכלים התחתונים שהם בשר ועור, ואין בו אלא ג' כלים העליונים שהם מוחא עצמות גידין המסתיימים על החזה של זה הפרצוף, ומחזה ולמטה שהם בשר ועור חסר לו עד גמר התקון. ונמצא שכל החשק של הסט"א הוא, שהאדם ימשיך לה אלז האורות של ג"ר דמוחין דחיה, הבאים בכלים דבשר ועור של פרצוף ד' דז"א כי פחות מהם שהם האורות ר"ק דחיה שמאירים במוחא עצמות גידין, שהם כלים מתוקנים וראויים להלבשת האור, מהם לא יכולים הקליפות להנות כלום, וזה אומרו ובינונים בגין דאית בהון פקודין וחובין שנמשכים מקליפת נגה המעורבת מטוב ורע שעד החזה שמאירים ר"ק דחיה הוא בחינת הטוב הנמשך מן היחוד שבקו האמצעי ומצוה היא להמשיך ר"ק דחיה, ולכן אית בהון פקודין. ויש בהם מבחינת הרע שהוא חובין היינו הסט"א והקליפות שאינם חפצים בתקון הקו האמצעי, ורוצים להמשיך ג"ר דחיה שאסור להמשיכם לפני גמר התקון. אתמר בהון ומכל החי מכל בשר כו' מכל חחי מסטרא דזכוון שהוא עד החזה שאורות דחיה מאירים שם בבחי' ר"ק שמצוה וזכות היא להמשיכם, מכל בשר שהוא הכלי לג"ר דחיה מסטרא דחובין שאסור להמשיך האור דג"ר דחיה המגיע לכלי דבשר מחזה ולמטה. (עיין בספר בית שער לכוננות.

לאלתר לחיים, וכר'. לעומת זה הם הרשעים גמורים שעליהם נאמר (באות שכ"ב) ואם יפקון ביזמא דדינא אלין דלא הוו נטרין וכר' דנדונים לאלתר למיתה, וכר' ובינונים שנר"ן שלהם נמשכים מקליפת נגה המעורבת מטוב ורע, עליהם נאמר (באות שכ"ד) בינונים דכלילין מחול וקדש, תליין עד יום הכפורים, כי צד הטוב שבנגה נמשך מיחוד הקו האמצעי שבנר"ן דקדושה ולכן תלויים ועומדים עד יום הכפורים, שבו נשלם הקו האמצעי בסוד הארת החכמה שבכינה שה"ס אור החיים כנ"ל, אם תייבין בתיובתא יקבל לון זיכתבון לחיי. כי אז הם זוכים להשיג נר"ן מבחינת שם מ"ה ונר"ן אלו מתלבשים בנר"ן הבהמים של האדם ובגוף הבהמי שלו, שע"י התלבשות זו נכנעים נר"ן הבהמים אל נר"ן הרוחניים הקדושים, ונר"ן הרוחניים הם השולטים על הנר"ן הבהמיים ומהפכים אותם לקדושה, ואם לאו וכר'.

והנה מחיתם של הקליפות הוא, מן הכלים הנשברים שנשתיירו בלי תיקון מזמן שבירת הכלים, שגם בעת שהמאציל בירר ותיקן העולמות אבי"ע וכל אשר בהם, לא תיקן אותם, ואינם ראויים לתקון במשך שתי אלפי שני טרם גמר התקון, אבל בגמר התקון יתקנו גם הם ויתבטלו כל הקליפות כמו שכתוב בלע המות לנצח, ומזה בא ונמשך שהם רודפים אחר האדם להחטיאו כי להיותם ריקנים מכל אור לפני גמר התקון, לכן הם צמאים שאדם ימשיך להם מעט מן האורות השלמים שיאירו בגמר התקון, כדי להחיות את נפשם, בדומה למי שהוא רעב וצמא הרודף אחר מי שיש לו לחם ומים, ולוחם עמו. ונודע שהכלים של עשר הספירות שקומתן שוה נקראים בשם: מוחא, עצמות, גידין בשר, עור, שהם כח"ב תר"מ, ונמצא שכלי התפארת נקרא בשר וכלי המלכות נקרא עור. גם נודע שמחמת התקון שה"ס המעטת האור, מטעם שהשבירה היתה מחמת שהאורות היו גדולים והכלים קטנים, לכן בעת התקון נגזזו אר"א הפנימיים, ואסור

שכה) ובגין דגלי כל דא קב"ה למשה, שאיל רחמי עלייהו, ומסר גרמיה למיתה, הה"ד ת) ואם אין מחני נא מספרך. ובפיוסא דיליה אדבק במלכא ואחיד בדרועא דימינא, ואמר א) זכור לאברהם. ולבתר אחיד בשמאלא, ואמר ב) זכור ליצחק. ולבתר אחיד בגופא, ואמר ג) ולישראל.

שכו) ואמר קב"ה, פ לאלין בינונים לגבייהו תמה זכות אבות, כיון דלא תאבו בתיובתא הא אינון כרשעים גמורים. ואם תאבין בתיובתא, אתמר לגבייהו חלה זכות אבות.

שכז) ובגין ז דלא יתאבידו אלין בינוניים, אמר משה וכי ימרון בני עלמא דאנא כנח דלא בעי ק רחמי על דריה, ר בההיא זמנא מסר גרמיה עלייהו, הה"ד ד) ואם אין מחני נא.

חלופי גרסאות

פ נ"א אלין (וילנא).
 ז נ"א דלא אתא בדיה אלא בינוניים וליג דלא יתאבידו אלין (מנטובה). ק נ"א רחמים (וילנא).
 ר נ"א בהוא (וילנא).

מסורת הזהר

ת) ואם אין מחני נא מספרך (שמות לב) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א דף מ' אות צד צ"ד.
 א) זכור לאברהם (שמות לב) זהר שמות דף מד אות קלט ציון ס'. ב) זכור ליצחק (שם) שם.
 ג) ולישראל (שם) שם.
 ד) ואם אין מחני נא (שמות לב) לעיל שכה ציון ת'.

מעלות הסולם

התפארת. היינו שעורר את החסדים המכוסים המאירים מחג"ת דו"א שנקראים **זכות אבות** כי האבות הם חג"ת.
שכו) ואמר קב"ה לאלין זכר: ואמר הקב"ה, אותם הבינונים שיש בהם מבחינת הרע ואינם חפצים בתקון של הקו האמצעי, כיון שלא חזרו בתשובה, ודבוקים בקו שמאל בלבד וכל חפצם הוא להמשיך הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, והרי הם כרשעים גמורים, להם תמה זכות אבות. ואם חזרו בתשובה, וצד הרע שבהם נכנע לצד הטוב, הנמשך מן היחוד שבקו האמצעי, המיוחד ימין ושמאל זה בזה, באפן שהימין נמשך ממעלה למטה והארת החכמה שבשמאל תאיר ממטה למעלה בלבד, להם נאמר חלה זכות אבות. (עיין מסכת שבת נה).

שכז) ובגין דלא יתאבידו זכר: ומשום שלא יאבדו אלו הבינונים, הדבוקים בהארת

חכמה

שכה) ובגין דגלי כל זכר: ומשום שהקב"ה גילה כל זה למשה בקש רחמים עליהם, ומסר עצמו למיתה, זהו שכתוב ואם אין מחני נא מספרך. כמ"ש (ברכות לב.) מלמד שמסר נפשו עליהם. ובפיוס שלו, כלומר: בתפלתו נדבק בהמלך שהוא ז"א, כמ"ש בגמרא (שם) **אמר רבי אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שתפסו משה להקב"ה כאדם שזווא תופס את חכירו ככגדו, ואמר לפניו רבש"ע אין אני מניחך עד שתמחול ותסלח להם.** ואחו בזרוע הימנית, שהיא חסד דו"א, ואמר **זכור לאברהם, שהוא מרכבה לקו הימין שהוא ספירת החסד. ואח"כ אחו בזרוע השמאלית דו"א שהיא גבורה, ואמר זכור ליצחק, שהוא מרכבה לקו השמאל שהוא ספירת הגבורה.** ואח"כ אחו בגופו של ז"א שהוא קו האמצעי ואמר ולישראל שהוא מרכבה לספירת

(דפו"י דף נ"ד ע"ב)

שכח) ובגין דא ש עתיד רעיא מהימנא למהוי בגלותא בתרהא, וביה

חלופי גרסאות

ש ג"א דעתיד ול"ג דא עתיד (מנטובה)

מעלות הסולם

ה"ס חכמה, כמו שכתוב חכמת אדם תאיר פניו. ודינים אלו המזהירים אותו לא להמשיך חכמה הם כמו שמפילים את פניו, ומבחינה זו הוא מכליל עצמו בזווגו של המלך, והחיצונים בורחים מפני הדינים המרחיקים אותם שלא יינקו מהארת הזווג. וזה לשונו של הזוהר חדש פרשת תרומה (אות י"ג) בגין דנפילה דא דאתמסר בר נש למותא, אצטריך לכוונא רעותיה, ולמעבד נחת רוח לההוא פטרא דשריא ביה מותא, שהוא מלכות בשעה שדבוקה בקו שמאל, ולא בקו אמצעי. כמה דעביד קוה בחרבות ובהרים, אחזי גרמיה דמית, ואתחזי דמית קמי חיותא חדא, דדחיל מינה. כיון דההוא חיותא קריב לגביה וחשיב לקטלא ליה, ולנשכא ליה, חמא ליה נפל לארעא כמת, וחשיב דאיהו מת, כדון תב לאחורא ולא מקטרנא ליה. וזה אומרו ובגין דלא יתאכידו אלין בינונים וכר שתמה להם זכות אבות, כההוא זמנא מפר גרמיה עלייהו הה"ד ואם אין מחני נא, ומסר נפשו למיתה בסוד נפילת אפים שהוא בחינה ב' ה"ל, לגלות הדינים המזהירים שלא להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה, והעלה מ"ן להכליל עצמו בזווג ז"ן בבחינת הקו האמצעי המייחד אותם זה בזה כנ"ל, ואחר שחיבר המלכות עם ז"א אין לרשעים עוד מה לינק מן המלכות, ורבים מהם חוזרים מחמת זה בתשובה, וממשיך להם נפשות דקדושה מזווג ז"ן. (ע"ן זהר תרומה אות מ"ה מ"ו).

שכח) ובגין דא עתיד וכר: ומשום זה עתיד הרועה הנאמן שהוא משה רבינו, להיות בהגלות האחרון, ובו יתקיים מה שכתוב והוא מחולל מפשעינו, נעשה חול בשבילם, של ישראל, מדוכא בעונותינו, במכת היסורים של

עניות

חכמה שבשמאל, ורוצים להמשיכה ממעלה למטה שלגביהם תמה זכות אבות, אמר משה, וכי יאמרו בני העולם שאני כנח שלא בקש רחמים על דורו, עיין בזהר פרשת נח (אות ק"פ) וז"ל: ת"ח, מה בין משה לשאר בני עלמא, בשעתא דאמר לו קב"ה ועתה הניחה לי וגו' ואעשה אותך לגוי גדול וגו', מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בנינו, השתא יימרון כל אינון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל כמה דעבד נח, בעת ההיא מסר עצמו עליהם למיתה, זהו שכתוב ואם אין מחני נא.

פירוש: אותם שאינם חפצים בתקון של הקו האמצעי ודבוקים בקו שמאל לבר, אינם נתתקנים רק ע"י המשכת החכמה ממעלה למטה, שתהיה בגמר התקון, בסוד בלע המות לנצה, אלא שהצדיקים בתקון של נפילת אפיים ומסירת נפשם למות ממשיכים להם נפשות דקדושה מזווג ז"ן, ומזכים אותם באופן שיש להם כח להתגבר על הצד הרע ולהכניעו לצד הטוב, גם במשך שתא אלפי שני, והענין הוא, שבכל זווג יש ב' בחינות א' היא עצם החכמה המתגלה ממעלה למטה, כי לא יצוייר שיוכלו לצאת ר"ק דחכמה בלי ג"ר אלא שמתחלת הזווג נמשך לכל פרצוף קומה שלימה מג"ד ור"ק דחכמה. ב' היא גילוי הדינים שנגרמו מחמת המשכת החכמה ממעלה למטה, והמתדבק בבחינה א' שרוצה להמשיך או להתפלל על קבלת הארת הזווג שבבחינה א' נבחן כנמצא עומד לפני המלך בעת הזווג, דהיינו שרוצה להמשיך משם הארת החכמה ממעלה למטה שזה אסור, אלא שצריכים להתדבק בבחינה הב' דהיינו בגילוי הדינים שנגרמו מחמת המשכת החכמה ממעלה למטה, והתדבקות זו נבחת כנופל על פניו, כי הפנים (דסו"י דף ג"ד ע"ב)

יתקיים ה) והוא מחולל מפשעינו, אתעביד חול בגינייהו. מדוכא בעונותינו במכתשין דיסורין דעניותא, בכמה דוחקין דסביל עלייהו. ובגיניה ה) וינחם יי על הרעה וגר. ת והה"ד ז) ובחבורתו נרפא לנו.

שכט) ובגיניה שמאל דוחה לבינונים, דאיהי ראש השנה. וימין מקרב לון בתיובתא, דאיהו פסח * דרועא ימינא לקבל שבים, ויוקים לון מנפילו דלהון ואחיד בידיהון. א ויימי לון ח) קומי שבי ירושלם. ובשבועות יפקון בזכותא דמשה, ב דאיהו מתן תורה רחמי.

של) ג וגלי לון ספר תורה ויתכנשון לירושלם ט) ותראה היבשה מלכות הרשעה ורחמי על בנוי וביה ד אתמר י) כנשר יעיר קנו. מאן קנו. ירושלם קנו. ה

מסורת הוהר

ה) והוא מחולל מפשעינו (ישעיה נג) ז"ח כרך כא איכה דף ב' אות ה' ציון ב'. ו) וינחם ה' על הרעה (שמות לב) זהר ויקרא דף פא אות רמס ציון צ'. ז) ובחבורתו נרפא לנו (ישעיה נג) לעיל ציון ה'. ח) קומי שבי ירושלם (ישעיה נב) זהר שמות דף לב ציון צ'. ט) ותראה היבשה (בראשית א) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א דף ס' אות קמד ציון ש'. י) כנשר יעיר קנו (דברים לב) לעיל ת"ו אות מב ציון ר'.

חלופי גרסאות

וה"ד (מנטובה).
א נ"א וימא (מנטובה) נ"א ויימא (וילנא). ב נ"א דאיהי (וילנא).
ג נ"א ל"ג וגלי לון ס"ת ויתכנשון לירושלם ותראה היבשה מלכות הרשעה ורחמי על בנוי (מנטובה).
ד נ"א ל"ג אתמר (מנטובה). ה נ"א שכינתא (מנטובה).

מעלות הסולם

עניות, בכמה דחוקים שסבל עליהם. ובשבילו יינחם ה' על הרעה וגר, וזהו שכתוב ובחבורתו נרפא לנו, דהיינו בהחבור שנתחבר עמנו בגלות נרפא לנו. (עיי' רעיא מהימנא פרשת תצא אות פ"ג פ"ד).
שכט) ובגיניה שמאל דוחה וכר: ובשבילו, היינו בזכותו של משה, השמאל שהוא ראש השנה, דוחה לבינונים, שאינם נידונים בו, מחמת הדינים הקשים שיש בהארץ השמאל בלי ימין. וימין המאיר בחסדים מקרב אותם בתשובה, שהוא פסח, זרוע הימנית הפשוטה לקבל שבים, ויחזיק בידיהם ויקים אותם מנפילתם, ויאמר להם קומי שבי ירושלם. ובשבועות שהוא בחודש השלישי יצאו מן הגלות בזכותו של משה, שהוא חג (דפריי דף ג"ד ע"ב י) דף נ"ה ע"א) ראש

מתן תורה רחמים, כי ה"ס הקו האמצעי המאחד את הימין והשמאל שהם חסד ודין וה"ס הרחמים.
של) וגלי לון ספר וכר: ויגלה להם ספר תורה, שה"ס גילוי הארת חכמה שבקו האמצעי הנקרא ספר תורה. ויקבץ נדחי ישראל לירושלים, שהיא מלכות, ותראה היבשה, זו מלכות הרשעה, כי בנין המלכות דקדושה היא חורבן למלכות דקליפה. ורחמים על בניו שהם ישראל, ובו נאמר כנשר יעיר קנו, שואל מהו קנו, ומשיב זו ירושלם קנו, כי ירושלם ה"ס מלכות, שהיא קו לז"א שהוא ז' של שם הוי"ה, וזהו קנו קן ו' (לעיל תקון ו' אות מ"ב)
פירוש: אינה דומה הארת החכמה שבקו האמצעי הנקרא תורה, להארץ החכמה של

(שלא) בהווא זמנא שופ"ר מהופ"ך, קדמ"א, זק"ף קט"ן, אתהפך ממשלה דאומין ו דעלמא. וישראל דאינון מזרעא דהווא דאתמר ביה כ קטנתי מכל החסדים, אסתלק ז ואודקף, ואתמר ביה זק"ף גדר"ל.

(שלב) בימינא אסתלקו מן גלותא, בגין דמוליך לימין משה, דדרגיה עמודא דאמצעיתא, דאיהו שבועות, וביה מארי"ך טרח"א, ביה מאריך קב"ה, דאיהו ארך אפים על בינונים וטרח בגינייהו, לקיימא, ט וברחמים גדולים אקבצך.

(שלג) וביה יפקון על ידא דהווא דאתיהיב אורייתא על ידיה בשבועות, ח דאזיל לימינא דהיינו פסח, ט בהווא זמנא ז או ישיר משה.

חלופי גרסאות

ו ג"א מוסיף פלחי כוכביא (וילנא). ז ג"א ל"ג ואודקף (מנטובה).
ה ג"א בסוגריים דאזלי ימינא דהיינו פסח (מנטובה). ט ג"א בהויא (מנטובה).

מסורת הזוהר

כ קטנתי מכל החסדים (בראשית לב) לעיל אות רב ציון ס'.
ז מוליך לימין משה (ישעיה סג) לעיל תי"ג אות כט ציון יוד. ח וברחמים גדולים אקבצך (ישעיה נד) לעיל תי"ג דף רפא אות ח' ציון ג'.
ז או ישיר משה (שמות טו) לעיל אות רלז ציון ת'.

מעלות הסולם

שהוא אור חסד מסלקם מן הגלות, כלומר סומכס, עיין רעיא מהימנא פרשת משפטים (אות ת"פ) ופמיכה דלהן דישראל בימינא וכר, משום שמוליך את ישראל, לימין משה, שמדרגתו היא, העמוד האמצעי, שהוא חג השבועות, היינו תפארת, וחסד הוא ימינו של תפארת, ובו היינו בתפארת שהוא רחמים, מאריך טרחא, בו מאריך הקב"ה שהוא ארך אפים, על הבינונים, וטרח בשבילם לקיים מה שכתוב וברחמים גדולים אקבצך.

(שלג) וביה יפקון על וכר: ובו היינו ברחמים, יצאו מן הגלות, על ידי אותו שניתנה התורה על ידו, בשבועות, המוליך לימין, דהיינו פסח כמו שכתוב ובחסד עלין רחמתיך אמר גואלך ה'. בעת ההיא או ישיר משה, שר לא נאמר אלא ישיר (סנהדרין צא:).

ובסכות

ראש השנה שהוא יום הדין, ולהארת חכמה הנגלית בחצות לילה, כי שם נגלה הארת החכמה מבחינת השמאל בסוד הכתוב שמאלו תחת לראשי, וע"כ היא לילה, ואין אז אור היום שה"ס חסדים, משא"כ חכמה זו הנגלית מבחינת קו האמצעי ביחוד הכולל חכמה וחסדים יחד, והכל הוא תחת שליטתו של אור החסדים, ולכן הארתה שלימה, וזה אמרו וגלי לון ספר תורה וכר, שה"ס גילוי הארת החכמה שבקו האמצעי.

(שלא) בהווא זמנא שופ"ר וכר: בעת ההיא מאיר אור הטעמים, שהם: שופ"ר מהופ"ך, קדמא זקף קטן, שפירושם הוא, שנהפך הממשלה והשליטה מאומות העולם, וישראל שהם מזרעו של ההוא שנאמר בו קטנתי מכל החסדים, נתעלה ונזקף ונאמר בו זקף גדול. (שלב) בימינא אסתלקו מן וכר: בימיו

(דפו"י דף ג"ה ע"א)

שלד) ובסכות ט) ויבא יעקב שלם, שלם י בגופיה, שלם בממוניה, כ
ואסתחר בשבעה ענני יקר, כגוונא דקדמיתא כד נפקו ישראל ממצרים,
לקיים ט כימי צאתך מארץ מצרים אראנו וג'.

שלה) ורשיעיא דאינון ערב רב, אתמר בהון סו"ף פסו"ק, דאינון
מזרעא דעמלק, דאתמר ביה ט) ויאמר כי יד על כס י"ה.

שלו) ואינון חמש ז מינים: עמלקים, גבורים, נפילים, ענקים, רפאים.
דכלהו מסתלקין ומתגברין על ישראל בגלותא, הה"ד ז) ויגברו המים וירבו
מאד על הארץ. ח) ארבע זמנין כתיב ויגברו וגברו, לקבל ארבע גלוון.
ועלייהו אתמר סוף פסוק, דפסיק לון קב"ה לסוף יומיא מעלמא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) ויבא יעקב שלם (בראשית לג) לעיל תי"ג דף שב אות מח ציון ע' ואות ג' ציון ק'. ט) כימי צאתך מא"מ (מיכה ז) לעיל אות רכא צ"ג. ט) ויאמר כי יד על כס (שמות יז) לעיל אות קצה ציון ר'.
י) ג'א בגופו (וילנא). כ) ג'א מוסיף וכן שלם בתלמודיה (הגר"א).
ז) ג'א ל"ג מינים (מנטובה). ח) ג'א ל"ג ד"א (הגר"א).
נ) ג'א וארבע (הגר"א).
ז) ויגברו המים וירבו מאד על הארץ (בראשית ז) ת"ז תקון לו.

מעלות הסולם

שלד) ובסכות ויבא יעקב וג': ובסכות ויבא יעקב שלם, שלם בגופו שהוא אור החסדים, כי יעקב שהוא סוד ז"א, ממקורו בע"ם דאור ישר הוא אור החסדים בעיקר. שלם בממונו, הוא הארת חכמה שהיא הארת ג"ר בסוד שאמרו ז"ל (פסחים ק"ט). ממונו של אדם מעמידו על רגליו, שהס נה"י דכלים וג"ר דאורות, כנודע ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות. (זהר וישלח אות קמ"ג). והסתובב בשבעה ענני יקר, כמו בראשונה כשיצאו ישראל ממצרים, לקיים מה שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו וג'.

יד על כס י"ה, מלחמה לה' וג', שאין השם שלם ואין הכסא שלם.
שלו) ואינון חמש מינים וכ': והמשה מינים הם הערב רב: עמלקים, גבורים, נפילים, ענקים, רפאים. כי זה לעומת זה עשה אלקים וכמו שיש ה' בחינות בקדושה, שהן ע"ס כח"ב תו"מ. כן יש כנגדן בקליפות והן ה' מינים שר"ת שלהם הוא נג"ע ר"ע, או ענ"ג ר"ע. כי ע"י הרע מתהפך ענ"ג להיות נג"ע ונג"ע נעשה ענ"ג. שכולם עולים ומתגברים על ישראל בעת שהם בגלות, זהו שנאמר ויגברו המים וירבו מאד על הארץ, ארבע פעמים כתוב, לשון גבורה, ויגברו ויגברו, וכן גברו גברו, נגד ארבע גליות, ועליהם נאמר סוף פסוק, שפירושו: אשר באחרית הימים יפסיקם ויאבדם הקב"ה מן העולם.

שלה) ורשיעיא דאינון ערב וכ': והרשעים שהם הערב רב, נאמד בהם סוף פסוק, שהם מזרע עמלק שנאמר בו ויאמר כי (דפ"י דף ג"ה ע"א)

שלו) ובההוא זמנא ק' הקטן יהיה לאלף, מסטרא דשמאלא. (ו) והצעיר לגוי עצום, מסטרא דימינא. (ש) אני י"י בעתה אחישנה, מסטרא דעמודא דאמצעיתא.

מסורת הזהר

ק' והקטן יהיה לאלף (ישעיה ס) ז"ח כרך כ' אחרי דף יט אות סד ציון ס'. (ו) והצעיר לגוי עצום (שם) ש.ש. (ש) אני ה' בעתה (שם) ש.ש.

מעלות הסולם

ומיחד הימין עם השמאל ומקיים אורות שניהם, והחכמה מתלבשת בחסדים ומתגלים הג"ר, וזו היא הגאולה שעליה אמרו זכו אחישנה ואין על זה זמן קצוב, אלא מתי שעושים תשובה נגאלים.

ואמנם אם אינם עושים תשובה יש זמן קצוב שהקו האמצעי גומד את פעולתו, ומביא להם את הגאולה, אפילו בלי תשובה, והוא, אחר שאפשר לקבץ כל הדינים הקשים שסבלו ישראל בזמן הגלות לשיעור שלם, באפן שיספיק שישראל יפחדו מן הדינים ההם ולא יחטאו עוד להגביד את השמאל על הימין, כמו שעשו בזמן חורבן בית המקדש. ואז הם ראויים לגאולה אפילו אם לא יעשו תשובה, כי גם בלי תשובה מובטחים שלא ישובו לכסלה עוד. וזה ענין לא זכו בעתה שזה נעשה מאליו עם גילוי הדינים שבגלות לשיעור מספיק לגאלם אפילו בלי תשובה. (עיין בזהר פרשת שלח אות ש"ג בסולם).

וזה אמרו ובההוא זמנא דהיינו לעת הגאולה, הקטן יהיה לאלף מסטרא דשמאלא. כי צד השמאל כשהוא בלי ימין אינו מאיר כלל ונקרא קטן, יהיה לאלף עם הארת חכמה דשמאל שנקראת אלף, והצעיר לגוי עצום, קו הימין שבלי הארת החכמה הוא בכחי' ו"ק לבד שנקרא צעיר, יהיה לגוי עצום שיאיר עם הארת חכמה דימין המאירה בחסדים שהם עוד עדיפים וחשובים מחכמה. אני ה' בעתה אחישנה מסטרא דעמודא דאמצעיתא שהוא הקו האמצעי המיחד הימין עם השמאל ומקיים הארת שניהם.

ומיד

שלו) ובההוא זמנא הקטן וגר: ובעת ההיא יקום הכתוב הקטן יהיה לאלף, שהיא הארת חכמה, מצד השמאל, כי הארת חכמה דשמאל נקראת אלף. והצעיר לגוי עצום, מצד הארת חכמה דימין, המאירה בחסדים שאין להם מספר. אני ה' בעתה אחישנה. מצד העמוד האמצעי.

פידוש: כבר נודע שאין ג"ר אלא ע"י הארת החכמה שבשמאל, והיינו רק ע"י התכללות הימין עם השמאל יחד, שאנ מתלבשת החכמה שבשמאל, בחסדים ומאירים הג"ר, וכל השכר והטוב שלעתיד לבוא הוא רק בהארת ג"ר. אמנם אם ע"י חטאים מתגבר השמאל על הימין, ורוצה לשלוט לברו, אז נעשה מחלוקת בין ימין לשמאל, וקו הימין מסיר החסדים שלו מקו השמאל, ואז השמאל מתכבה, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, ומתגלה הדינים הקשים שבקו שמאל בלי ימין, ונקרא קטן. וכן הימין נשאר בר"ק בלי ג"ר, ונקרא צעיר. כי אין ג"ר אלא מהארת החכמה. ומחמת זה נחרב בית המקדש, וישראל נגלו לגלות בין האומות. והנה חז"ל אמרו (סנהדרין צח.) על הכתוב אני ה' בעתה אחישנה, זכו אחישנה, לא זכו בעתה, ויש להבין איך אפשר זה, שישדאל יגאלו אפילו אם לא זכו, ולא עשו תשובה ועומדים במרדם, אלא הענין הוא, כי הגלות היה מחמת שהחטאים גרמו שיתגבר השמאל על הימין וישלוט לברו, הימין הסיר את החסדים ממנו, וכשישראל עושים תשובה, ומתדבקים בהקב"ה שהוא הקו האמצעי, אז חודד הקו האמצעי (דפו"י דף ג"ה ע"א)

שלח) ומיד יתפסקון עמלקים מן עלמא, וקב"ה יתיב על כורסייה, ודא איהו שופ"ר הולך, אתנ"ח, יתי"ב. בההוא זמנא דיתמחון עמלקים מעלמא, יהא קב"ה נח, נייחא לישראל, ׀ וייתיב על כורסיא, כמה דאתמר ביה (ח) ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיור. לקיימא א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

שלט) ולגבי עשיו וישמעאל כתיב, ב) כרסיא שביבין די נור. ע ומאינון שביבין דכרסייה, אוקדון כל טעוון דילהון. גלגלוי נור דליק, דנחתין מיניה עשר גלגלין מסטרא דאת י', ושביבין מסטרא דאת ה', תרין אתוון יתערוון בנורא, פ לאוקדא טעוון דלהון. בההוא זמנא ג) והיה החסון לנעורת כו'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט ג"א ויתיב על כרסייה כדאתמר ביה (מנטובה).
ע ג"א ומאי עבדין אינון שבבין דכרסייה אתוקדון
כלם דילהון וליג מן ומאינון עד דילהון (מנטובה).
פ ג"א לאוקדא ׀ דלהון וליג טעוון (מנטובה).
יא ג"א דכלילין (הגרי"א).

ח) ועתיק יומין יתיב לבושי (דניאל ז) ז"ח כרך
כ) יתרו דף מ' אות קנו ציון ש'. א) אם יהיו
חטאיכם כשנים (ישעיה א) זהר תרומה דף גה אות
קנו ציון ג'.
ב) כרסיא שביבין דינור (דניאל ז) לעיל ציון ת'.
ג) והיה החסון לנעורת (ישעיה א).

מעלות הסולם

עשו וישמעאל כתוב, כרסיה שביבין די נור, ומאותן הניצוצות של הכסא ישרף כל העבודה וזה שלהם גלגלי הכסא אש בוער שיורד ממנו עשרה גלגלים מבחינת אות י' של שם הוי"ה, שהיא חכמה, וניצוצות מבחינת אות ה' של שם הוי"ה שהיא בינה, שתי אותיות שהם י"ה, יתערו באש לשרוף ע"ז שלהם, בעת ההיא יקויים הכתוב והיה החסון לנעורת, הפסל העשוי מעץ חזק כמ"ש עץ לא ירקב יבחר, לנעורת שהוא דבר חלש וקל להשרף, ופעלו לניצוץ, החרש העושה הפסל היה דומה לניצוץ אש, ובערו שניהם יחדיו הפסל החדש ישרפו באש ואין מכבת. (עיי"ש במצודות).

בההוא

שלח) ומיד יתפסקון עמלקים וכו':
ומיד יופסקו ויאבדו העמלקים מן העולם, והקב"ה ישב על כסאו, וזהו סוד הטעמים של שופר הולך, אתנח יתיב, ומפרש שבעת ההיא שימחו העמלקים מן העולם, יהיה הקב"ה שה"ס ז"א נח, ותהיה נחת לישראל שהם ענפי ז"א, וישב הקב"ה על כסאו, כמו שנאמר בו ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיור, כי ז"א יעלה וילביש לא"א שנקרא עתיקא, לקיים מה שכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

שלט) ולגבי עשיו וישמעאל וכו': ואל

(דפו"י דף ג"ה ע"א)

(שמ) בההוא זמנא, סליק ו' על דרגא דיליה, דאיהו ד' שש מעלות לכסא, ודא איהו דרג"א תר"י טעמ"י, מאי תר"י טעמ"י. אלא בתר דסליק לדרגיה, יימר לישראל ה' ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי, מפקודין דעשה יא דכלילן בה' דאברהם, דכליל רמ"ח פקודין. דבהון אתקריב ה' לגבי ו'. וקרבא דא איהו קריבו דקב"ה עם שכינתיה. צ ק ד

(שמא) ש דפקודין דעשה אתיהיבו מימינא. ופקודין דלא תעשה משמאלא. ואלין אינון תר"י טעמ"י.

(שמב) ופקודין דעשה אינון מאכלין דקב"ה. ופקודין דלא תעשה פרנסה לסמא"ל, למאן דעבר עלייהו, ואלין הוה קריב ת' עשו לי צחק, ואמר ליה ז' יקום אבי ויאכל מציד בנו. וסמא"ל בגינייהו הוה א קריב לשמאלא,

מסורת הוהר	חלופי גרסאות
ד' שש מעלות לכסא (מלכים א י') לעיל אות רכז	צ ג"א בסוגריים בכל אתר ואתר קריבו י"ה ה'
ציון מ' ה' ועשה לי מטעמים (בראשית כז) לעיל	חמשת אלפים לבריאת עולם ו' אלף הששי ברמ"ח
אות רנב ציון פ' ו' ח"ג יום נקם בלבי (ישעיה	ובשמאלא דתמן לבא ליטול נוקמין מאומין דעלמא
סג) תקון כב.	דפלחי לככביא ורזא דמלה כי יום נקם בלבי ודאי
ז' יקום אבי ויאכל מציד בנו (בראשית כז) לעיל	אתכלילן בעמודא דאמצעיתא (דפ"י) ובמנטוכה ל"ג
	ובוילנא הגירסא בלי סוגריים. ק בח"ג ג"א בסוגריים
	בכל אבר ואבר (דפ"י). ר בח"ג ג"א ברמו (וילנא). ת ג"א בסוגריים אקדים
	(דפ"י) ג"א ובאלין מתקרב (דפ"י). א ה"ג במנטוכה ובוילנא ובכל הדפוסים הגירסא אקדים ובסוגריים
	קריב.

מעלות הסולם

(שמ) בההוא זמנא סליק וכו': בעת ההיא עולה הו' שהיא ז"א, על מדרגתו השלמה שהיא שש מעלות לכסא, כי יש בחינת כסא, ויש סוד אדם הרוכב על הכסא: כסא ה"ס המוחין והג"ר, והאדם הרוכב על הכסא ה"ס עתיק. (עיין ע"ח עם פמ"א סוף ענף ט"ז) וזהו הטעם של דרגא בתרי טעמי דהיינו מרכא כפולה, שואל מהם שני הטעמים, ומשיב, אלא אחר שז"א, עולה למדרגתו ומשיג המוחין הנקראים כסא, והוא בסוד שש מעלות לכסא. יאמר לישראל, ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי, ממצות עשה, הממשיכים חסדים מכוסים מחג"ת דז"א, הכלולים בה' דאברהם, כי אברהם בגימטריא רמ"ח הכולל הרמ"ח מצות עשה, שבהם מתקדבת ה' של שם הוי"ה

(שמב) ופקודין דעשה אינון וכו': ורמ"ח

מצות עשה שה"ס חסדים, הם המאכלים של הקב"ה, שה"ס ז"א שעיקרו הוא חסדים. ומצות לא תעשה, שהם התקונים של המשכת הארת

חכמה

(דפ"י דף נ"ה ע"א)

לאטעמא לקב"ה מחובין דבנוי. דאינון מאכלין מרירן. דבגינייהו אתמר
 (ח) ואת עשו שנאתי. עמודא דאמצעיתא, מתמן אתיהיבת אורייתא, דאיהי
 (* כלילא דימינא ושמאלא.

מסורת הוהר

ציון ה'. (ח) ואת עשו שנאתי (מלאכי א) לעיל אות רכח ציון ס'.

מעלות הסולם

אות שמ"ב) עמודא דאמצעיתא מתמן
 אתיהיבת אורייתא דאיהי כלילא דימינא
 ושמאלא.

והנה סוד רמ"ח מצוות עשה, הם ממשיכים
 חסדים מכוסים מפני שהם באים מחג"ת דו"א,
 שהם חסדים מכוסים, ונהלקים לפי ג' הקוים
 שבז"א, אשר ב' הספירות חסד וגבורה, שה"ס
 ב' הקוים ימין ושמאל הנמשכים לו מבינה,
 הם מאתיים, כי ספירות הבינה הן בסוד מאות.
 וספירת תפארת שהיא בחינת ז"א עצמו
 המכריע ומתקן ב' הקוים דבינה, נבחן
 לארבעים ושמונה, כי יש בו י"ב צרופי הוי"ה
 שבכל צרוף ד' אותיות והם מ"ח, ומכאן הוא
 מספר רמ"ח מאתיים מחסד וגבורה ומ"ח
 מתפארת.

וסוד שס"ה לא תעשה הן שס"ה תקונים
 להעלים את ג"ר דחכמה דשמאל המאירים
 ממעלה למטה, ולהמשיך הארת החכמה בדרך
 עליה, ממטה למעלה שהוא ו"ק דחכמה לבה,
 ולפיכך סוד שס"ה לא תעשה הן במלכות,
 שמקום עמידתה הוא מחזה ולמטה דו"א ששם
 המקום של הארת חכמה ממטה למעלה, כי
 נה"י דו"א מתלבשים במלכות. ולכן הם במספר
 שס"ה, כי שלש ספירות וחצי שהן חצי תפארת
 ונה"י שיש מחזה ולמטה נחלקות כל אחת
 למאה והן ש"ג בחינות. ולהיותן תקון החכמה
 שה"ס ג"ר י"ה, ע"כ נתוסף עליהן ט"ו
 שבגימטריא י"ה, והן שס"ה בחינות, אמנם
 כל הכח של שס"ה תקונים אלו להעלים
 החכמה שממעלה למטה, ולהמשיכה רק בדרך
 עליה בא מחג"ת דו"א שהם החסדים המרובים
 והקו האמצעי הפועל את זה.

ומה שכתוב בכמה מקומות שסס"ה הן

בג"ר

חכמה, הם פרנסה לסמאל למי שעובר עליהם,
 וממשיך את הארת חכמה דשמאל ממעלה
 למטה, ולא לפי התיקונים שיאירו ו"ק דחכמה
 לבד, ואתם היה מקרב עשו ליצחק, ואמר לו
 יקום אבי, כי הארת ג"ר נקראת קימה, ויאכל
 מציד בנו. וסמאל שהוא שרו של עשו, בשביל
 אלה הרוצים להמשיך את הארת ג"ר דשמאל
 בלי התקון של הקו האמצעי, היה מקרב את
 קו השמאל, ומגבירו על קו ימין, להטעים אל
 הקב"ה שהוא השכינה מבחינת קו שמאל דו"א,
 שהיא כעין יצחק שהוא קו שמאל דו"א, (רע"מ
 פרשת פנחס אות תכ"ה ובמראות הסולם שם
 אות י"ג — א). מחטאם של בנוי, כי המשכת
 ג"ר דשמאל בלי חסדים דקו הימין ע"י התקון
 של הקו האמצעי, הוא השורש לכל החטאים
 והעונות. שהם מאכלים מרים כי השמאל בלי
 המתקה של החסדים מקו הימין הוא חושך ומר.
 שבשבילם נאמר ואת עשו שנאתי. עמוד
 האמצעי שה"ס תפארת משם ניתנה התורה
 שהיא כוללת ימין ושמאל, ומכריע בין ב'
 הקוים של ימין ושמאל, ומשלים ביניהם באופן
 ששניהם מאירים, כי קו הימין הכלול מקו
 השמאל מאיר מלמעלה למטה בהארת ג"ר.
 וקו השמאל הכלול מן קו הימין מאיר ממטה
 למעלה בהארת ו"ק דחכמה המלובשת בחסדים.
 ביאור הדברים: ז"א נקרא תורה, והמוחין
 שלו הם אור התורה הכלול מתרי"ג מצוות
 שהם דמ"ח מצוות עשה, ושס"ה מצוות לא
 תעשה, וה"ס ימין ושמאל, כי ימין פירושו
 אור חסדים, ושמאל פירושו אור החכמה, וב'
 הטעמים שבמרכא כפולה מודים על יחוד ב'
 הקוים ימין ושמאל, שנעשה ע"י הקו האמצעי
 שהוא ז"א הנקרא תורה, כמ"ש בסוף

(דפו"י דף נ"ה ע"א *) דף נ"ה ע"ב)

מעלות הסולם

כנ"ל, דכליל רמ"ח פקודין כי רמ"ח מצוות עשה כלולות באברהם, כי אברהם בגימטריא רמ"ח. ואברהם הוא בחי' אהבה בסר"ה זרע אברהם אוהבי. דבהון היינו ברמ"ח פקודין של אהבה שהם אור חסדים אתקריב ה' שהיא מלכות שבה מתגלה הארת החכמה, לגבי ו' שהוא ז"א המאיר בחסדים, וקרבתא דא אהו קריבו דקב"ה עם שכינתיה, כי קב"ה נקרא ז"א, המאיר בחסדים. והשכינה היא מלכות שבה מאירה הארת החכמה, ועיי ריבוי החסדים של רמ"ח מ"ע מתלבשת החכמה של המלכות בחסדים של ז"א ושניהם מאירים בשלימותם.

ומפרש (באות קמ"א) דפקודין דעשה אתיהיבו מימינא שהוא חסד, ופקודין דלא תעשה משמאלא שהוא חכמה דשמאל המתוקנת להאיר ממטה למעלה, ואלין אינון תרי טעמי שהם חסדים וחכמה המאירים יחד ומשלימים זה את זה, כי חסדים בלי הארת חכמה הם ו"ק וקטנות. וכשהארת חכמה מלוכשת בהם הם מאירים בהארת ג"ר, וגדלות. ואור החכמה שבמלכות בעת שיונקת מקו שמאל לבר הוא חשך לגמרי מפני שאין אור החכמה יכול להאיר בלי חסדים. (זהר בראשית א' דף מ"ח בפירושו הסולם ד"ה נפק ריקע). וזה אומרו (באות קמ"ב) ופקודין דעשה, הממשיכים חסדים אינון מאכלין דקב"ה, שה"ס ז"א הנקרא קב"ה, שעיקרו הוא חסדים, ועיי הלבשת הארת החכמה בחסדים עיי הקו האמצעי הוא מתגדל, ומתקיים בו הארת החכמה עם החסדים שנקראים מטעמים, ופקודין דלא תעשה פרנסה לסמאל למאן דעבר עלייהו, כי בעת שחכמה נמשכת ממעלה למטה היא מבטלת את קו הימין ונמצאת עמו במחלקת ואז נסתמת הארתה והיא חשכה ומלאה דינים, וסמאל וכל הקליפות נאחזים בה. ואלין הוה קריב עשו ליצחק ואמר ליה יקום אבי ויאכל מציד בנו, מתבאר עפ"י מה שכתוב ברעיא מהימנא (פרשת פנחס אות תכ"ה) וז"ל אלא ודאי

לבא

בג"ר ורמ"ח הן בר"ק בסר"ה זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ר"ה רמ"ח. הרי שסס"ה הן בסוד ג"ר שהן י"ה, ורמ"ח הן בסוד ר"ה שהם ו"ק הכונה היא כי שס"ה ל"ת הן תקוני החכמה שהיא בסוד ג"ר וע"כ הם י"ה, ורמ"ח מ"ע הן תקוני החסדים שהם ז"א וע"כ הם ר"ה, אמנם מקום הארתם הוא בהיפך שרמ"ח שהם חסדים מכוסים מאירים בחג"ת שהם בחינת ז"א, ושס"ה שהם תקוני חכמה מאירים רק בתנה"י דז"א ובמלכות.

וסוד ה' דאברהם הוא המלכות הממותקת במדת הרחמים שהיא בינה, ונקראת ה' זעירא דבהבראם, ושורשה היא מלכות דא"ק דהיינו הע"ס שמטבור ולמטה דא"ק שהן בחינת מלכות דא"ק שע"ס אלו היו מתפשטות עד נקודה דעולם הזה, ואח"כ בכדי להתמתק במדת הרחמים עלתה המלכות דמלכות שהיא הנקודה דעוה"ז המסיימת אל מקום בינה של המלכות הזאת, וסיימה שם את פרצוף המלכות דא"ק, ולא נשאר בו אלא ב' ספירות כתר חכמה וחצי בינה, הופרס פרסא תחתיהן, שסיימה את האצילות. (עיי' בפתיחה לחכמת הקבלה אות ט"ו) הרי שמלכות דא"ק לסכת התמתקותה בבינה נתמעטו ע"ס שלה, לבי ספירות וחצי, לכן נקרא ה' זעירא, וה"ס ה' דאברהם, שהוסיף לו הקב"ה על שמו אברם. וזה אומרו (באות ש"ח) בההוא זמנא שז"א מקבל המוחין דג"ר, סליק ו' שה"ס ז"א הנקרא ר' של השם הוי"ה על דרגא דיליה כלומר שמשגי את שלימותו, דאיהו שש מעלות לכסא, כי אור הכסא שהוא אור הג"ר מתלבש בפנימית ז"א ומאיר בו, ודא איהו דרגא תרי טעמי דהיינו מרכא כפולה, ומפרש מאי תרי טעמי, אלא כתר דסליק לדרגיה ומשיג המוחין דג"ר, יימר לישראל שלמטה ועשה לי מטעמים לשון רבים, כאשר אהבתי, מפקודין דעשה דכלילן בה' דאברהם, שהיא ה' זעירא דבהבראם, דהיינו מלכות הממותקת במדת הרחמים של הבינה,

שמג) בהוא זמנא עשן יתער לגבי שמאלא, לאעברא מתמן סמא"ל ומיד סליק עשן אחרא דאיהי עשן הקטרת ב ג לקשרא ולקרבא ימינא בשמאלא. דעמודא דעשן איהו עמודא דאמצעיתא ד ה עמוד הקטרת.

חלופי גרסאות

ב ג"א בסוגריים איהו כללא דאורייתא קשורה דיליה פקודין דעשה (דפו"י) ובמנטובה הגירסא כלי סוגריים. ג ג"א לקטרא ולי"ג לקשרא (מנטובה). ד ג"א בסוגריים כרחימו ופקודין ולא תעשה כדחילו איהו עשן הקטרת (דפו"י) ובמנטובה הגירסא כלי סוגריים. ה ג"א ל"ג עמוד הקטרת (מנטובה וילנא).

מעלות הסולם

ושמאלא. כי הקו האמצעי מפריד בין הימין והשמאל שהם במחלוקת זה בזה, ומחברם זה בזה להיות אחד, כלומר שע"י שמפריד ביניהם שקו ימין יאיר מלמעלה למטה, וקו שמאל יאיר ממטה למעלה ע"ז יכול לחבר אותם לגוף אחד, וכולל את הימין והשמאל יחד ומאיר בחסדים מגולים בהארת חכמה. שמג) בההוא זמנא עשן וכר': בעת ההיא יתעורר עשן של השמאל דהיינו הדינים דשמאל שמטרם חבורו עם הימין שנקראים עשן, (רע"מ פרשת פנחס אות ר"ו בטולס ד"ה ביאור המאמר עיין שם) להעביר משם את סמא"ל. ע"י המיעוט של ג"ר דשמאל, ומיד עולה עשן אחר שהוא עשן הקטרת, לקשר ולקרב הימין בשמאל, כי קטרת הוא מלשון קשר (רע"מ פרשת פנחס אות ר"ו) תרגום דקשר קטירו. כי עמוד העשן הוא העמוד האמצעי, המעלה את המסך דחיריק, ונקרא עמוד הקטרת.

פירוש: יש שני מיני עשן, א', הדינים דקו השמאל, מקורם חבורו עם קו הימין, דהיינו כשב' הקוים הם בשורשם שהוא בינה. כי שם יצאו ב' הקוים ימין ושמאל נפרדים זה מזה, עד שבא ז"א ויחד אותם בסוד קו אמצעי, וכשהם בז"א הם באים אליו בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, (זהר בראשית א' דף רפ"ו בטולס ד"ה תלת) והם ביחד, ונמצא מקור העשן הוא דק בבניה, וזה מה שכתוב (ברע"מ פרשת פנחס סוף אות ר"ה) בבניה עשן המערכה. אמנם דינים אלו אינם עולים ואינם נכדים לבחינת התקון, אלא

על

לבא איהו כגזונא דיצחק כבד איהו עשו דאיהו הצד ציד, ויימא ליה יקום אבי ויאכל מציד בנו אלין אינון צלותין דאזלין ומתתרכין מענייב ויצחק בצערא וכיזונא דלא יכלין לכוזנא לצלותא, ובגין דא לא אמר ויאכל מצירי אלא ויאכל מציד בנו בני בכורי ישראל. והביאור הוא: שאלו שאינם יודעים לכוון תפלתם לבקש הארת הקו האמצעי המיוחד ב' הקוים ימין ושמאל, אלא שמתפללים להמשיך ג"ר דשמאל המאיר בלי היחוד של קו האמצעי הם נקדאים עניים, כי אין תפלתם מתקבלת אלא מתגרשת וסמא"ל שהוא שרו של עשו הוא אומר ליצחק ויאכל מציד בנו היינו שיקבל תפלות העניים ויתן להם מבוקשם ויאיר הג"ר דשמאל בעולם, כי כל מגמת הסט"א הוא שהשכינה תסכים להאיר ג"ר דשמאל בעולמות. (עיין בזהר פרשת נח אות ק"ל בטולס וזה אמרו האי קץ כל בשר) ויצחק שהוא השכינה הוא בצעד ויגון שאינו מקבל תפלתם, ואינו מאיר אלא בר"ק דשמאל, והתפלות והבקשות להמשכת ג"ר דשמאל הוא מגרש ואינון מתקבלות וזה אמרו וסמא"ל בגינייהו הוה קריב לשמאלא לאטעמא לקב"ה מחובין דבנוי, כי לג"ר דשמאל לפני גמר התקון אין כלים מתוקנים לקבלם ולפיכך נמשך מהם כל החטאים, דאינון מאכלין מירין כי הארת החכמה בלי חסדים באה בדינים קשים ומרים לאלה הנאחזים בה, דבגינייהו נאמר ואת עשו שנאתי. עמודא דאמצעיתא שה"ס יעקב, מתמן אתיהיבת אורייתא כלילא דימינא

(דפו"י דף ג"ה ע"ב)

שמד) מאי קטרת דיליה. שכינתא תתאה. דאיהי סלקא בכמה ריחין ובוסמין טבין. וכד סלקא לגביה אתמר בה ט) מי זאת עולה מן המדבר כו'. דסלקא בהון דא ה' תתאה. זאת סלקא במ"י.

שמה) מקטרת מר ולבונה: תרי ירכי קשוט. מכל אבקת רוכל: דא

מסורת זוהר

ט) מי זאת עולה מן המדבר (שה"ש ג) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"ג דף נד אות קפד צ"ב.

מעלות הסולם

ויוצא עליו קומה של חסדים, שה"ס קו האמצעי, שמצד אחד ממעט המסך הזה את ג"ר דקו השמאל, ומצד ב' הוא מרבה את אור החסדים, ובב' פעולות אלו הוא מכריח את קו השמאל להתיחד עם קו הימין, ובוה נמצא אור ר"ק דחכמה של קו שמאל, מתלבש בחסדים שבקו הימין, ונשלם קו השמאל ויכול להאיר. וכן אור החסדים שבקו ימין מתיחד עם החכמה שבקו שמאל, ומשיג בוה את אור הג"ר, ונשלם קו הימין. ונמצא שבקו האמצעי מיחד ב' הקוים של ימין ושמאל ומשלים, ולכן נקרא העמוד האמצעי בשם עמוד הקטרת. שפירושו עמוד המקשר, כמ"ש (בוהר ויקהל אות תע"ז) קטרת עביד יתיר, מתקן וקשיר קשרין.

שמד) מאי קטרת דיליה וכר: שואב, מהו הקטרת שלו. של הקו האמצעי, כלומר: מי מתקשר עמו, ומשיב השכינה התחתונה שהיא המלכות, שהיא עולה ומאירה ממטה למעלה, בכמה ריחות, ובשמים טובים, שהם אורות דחסדים עם הארת חכמה. וכשהיא עולה אצלו, נאמר בה מי זאת עולה מן המדבר כו'. מקוטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל. שהעולה בהם זו ה' התחתונה, היינו מלכות הנקראת זאת, עולה במ"י, שהיא בינה ונמתקת תוך המלכות דבינה, ואז הבינה משפיעה מחוץ שלמים דג"ר אל ז"א, וז"א אל המלכות.

שמה) מקטרת מר ולבונה וכר: מקטרת מר ולבונה הם שני ירכי אמת, שהם נצח הוד, שתפארת הנקרא אמת בסו"ה תתן אמת ליעקב, טומן עליהם. מכל אבקת רוכל, זה צדיק היינו

על ידי מסך דחיריק שמעלה קו האמצעי, שמסך דחיריק זה מכונה אש ועצים שבהם נשרף הקרבן, שהוא רומז על מיעוט ג"ר דשמאל, שאז הוא מיחד הר"ק דשמאל עם הימין, ואחר היחוד נקרא העשן בשם עשן הקטרת.

זה שאומר כההוא זמנא שמתגלה היחוד של הקו האמצעי המיחד ומכליל את הימין והשמאל, עשן יתער לגבי שמאלא, דהיינו הדינים שבקו השמאל, שמטרם חבורו עם קו הימין, לאעברא מתמן סמאל, כלומר שניכרים לבחינת תקון להעביר את הס"א היונק מג"ר דקו שמאל, כי ע"י מסך דחיריק שמעלה קו האמצעי, מתמעט הקו השמאל מג"ר לר"ק, וזה נקרא שריפת ג"ד דשמאל, ומיחדים אותו עם הימין, שאז אין לסטרא אחרא שום אחיזה, והיא בורחת כדי שלא תתבטל לגמרי, ומיד מליק עשן אחרא דאיהו עשן הקטרת, כי אחד שנתיחדו הקוים זה בוה ונתלבש החכמה דשמאל בחסדים דימין, והעשן נפסק, מתעורר עוד העשן עם החכמה הנמתקת בחסדים, ועשן זה נקרא עשן הקטרת, לקשרא ולקרבא ימינא בשמאלא, כי הימין מקבל את הארת חכמה דשמאל בשמחה, כי גם הימין אינו שלם בלי יחודו עם השמאל, כי ימין בלי שמאל הוא חסר ג"ר. דעמודא דעשן, של עשן הקטרת, איהו עמודא דאמצעיתא, כי אין תקון אל המחלקת של הימין עם השמאל, אלא על ידי הקו האמצעי הנעשה ע"י התחתון העולה שם למ"ן שנעשה זוג מן האור העליון על המסך של התחתון הנקרא מסך דחיריק,

(דפו"י דף נ"ה ע"ב)

צדיק דאיהו כליל כלא, איהו רוכל, ואיהי אבקת דיליה. הה"ד, ודבק באשתו. וביה סליקת לגבי בעלה.

שמו) שכינתא תתאה איהי קטרת דקב"ה. ואיהי קרבן דיליה, מזבח דיליה, דבה מתקנין ישראל ו מאכלין דקרבנין דצלותין ו לקב"ה. דאינון לקבל קרבן השחר, וקרבן דבין הערבים, ו וקרביא דאימורים ופדרים דמתאכלין כל ליליא. ו ואיהו קרבן מוסף דאיהו צדיק, ו ואיהו קרבנא דשבתות וימים טובים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו ודבק באשתו (בראשית ב) לעיל בהקת"ז אות ריא ציון ר'. ו ג"א מאכלים (מנטובה וילנא). ז נא דקביה (מנטובה). ח ג"א וקרבנא דאימורים ופדרים (מנטובה). ט ג"א ואיהי וליג ואיהו (הגרא). י ג"א ואיהי (הגרא).

מעלות הסולם

אדנ"י, עס ז"א שהוא הוי"ה, וע"כ הוא נבחן לאכילה כמ"ש את קרבני לחמי וגו', ובסו"ה כי אם הלחם וגו'. (לעיל אות ס"ד — ס"ט) המזבח שלו. בסו"ה וירפא את מזבח ה' ההרוס, ומלכות נקראת מזבח ה' (לעיל בהקדמה אות קע"ד) שבה היינו בשכינה מתקנים ישראל מאכלים של הקרבנות ושל התפלות שהם במקום קרבנות אל הקב"ה, לייחד זו"ן. שהם היינו התפלות, תפלת שחרית, נגד קרבן שחרית, שתיקן אברהם, בסו"ה וישכס אברהם בבקר, וקרבן של בין הערבים, שהוא מה שכתוב ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, הוא נגד תפילת מנחה שתיקן יצחק, בסו"ה ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, והקרבים של אמודים ופדרים, הנאכלים כל הלילה, הם נגד תפלת ערבית, שתיקן יעקב בסו"ה ויפגע במקום וגו' ואין פגיעה אלא תפלה. הוא קרבן מוסף שהוא צדיק, היינו יסוד, והוא הקרבן של שבתות וימים טובים, כי בעת שיש זוג דגדלות של זו"ן צריכים לתת תוספת.

יגוד, שנקרא כל, בסו"ה כי כל בשמים ובארץ, מפני שהוא כלול כל הספירות חג"ת נ"ה, שכל אחת כלולה מעשר בגימטריא כל. הוא היינו יסוד נקרא רוכל, והיא היינו מלכות אבקת שלו. זהו שכתוב ודבק באשתו, וכו' עולה אל בעלה, שהוא ז"א.

פירוש: נה"י דז"א מתחלקים כל אחד לג' שלישים, ונעשים מוחין אל המלכות נוקבא דז"א, והעיקר שבהם הוא יסוד דז"א שהוא הקו האמצעי הכולל נ"ה, ובעת תקון השכינה שהיא מקבלת המוחין השלמים בזוג פנים בפנים, מיסוד דז"א, היא בסוד מקטרת מר ולבונה, שהם תרי ירכי קשוט נצה הוד דז"א, ויסוד נקרא רוכל כי הוא הקו האמצעי הכולל שניהם נ"ה לכן מכונה בשם רוכל שבידו מר ולבנה שהם נצה הוד שנעשים בה לכח"ב, וזה שכתוב (ברע"ח פרשת משפטים סוף אות תכ"ח) מקטרת מר דא כתר, ולבונה דא חכמה מכל אבקת רוכל דא בינה. ועיין בזה פרשת וישלח מן אות רכ"ה — רכ"ח.

פירוש: הנה כמו שז"א עולה לבינה, ונעשה בה לבחינת קו אמצעי בכח המסך דחירק שלו הממעט לג"ר דשמאל, ומיחד ב' הקוים ימין ושמאל שבבינה זה בזה, עד"ז אח"כ

שמו) שכינתא תתאה איהי וכי: השכינה התחתונה היינו מלכות, היא הקטרת של הקב"ה שהוא ז"א. והיא הקרבן שלו, כי הקרבן הוא העלאת מ"ן לייחד המלכות שהיא (דפו"י דף נ"ה ע"ב)

שמז) דלית כ קרבנא ל אלא בה, מ הה"ד כ) בזאת יבא אהרן אל הקדש, ז) ואל יתהלל המתהלל כי אם בזאת.
 שמח) איהי משכונא דיליה, דבגינה איהו שארי בגווייהו, הה"ד מ) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וגו'.
 שמט) נ איהי ארון דיליה, ואיהו ס"ת גניז בגווה. איהי מנרתא דיליה,
 נ) מנורת המאור, מההוא דאתמר ביה ט) ותורה אור. ע איהי נר דדליק קדמיה כד"א ו) להעלות נר תמיד.

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג קרבנין (מנטובה). ל נ"א בסוגריים קריבו לעמא קדישא לקב"ה בשבת ויר"ט (דטריי) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים.
 מ נ"א ל"ג הה"ד (מנטובה).
 נ נ"א איהו (מנטובה). ובהגרא הגירסא איהי ארון דיליה ואיהו. ט נ"א ומנורת (וילנא). ע נ"א ואיהי (מנטובה).

מסורת הזהר

כ) בזאת יבא אהרן אל הקדש (ויקרא טז) לעיל תקון ר דף דלג אות כד ציון ז'. ז) ואל יתהלל המתהלל כי אם בזאת (ירמיה ט) לעיל תי"ח דף שנא אות סו ציון פ'.
 ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה) לעיל בהקת"ו דף קג אות רטו ציון ע'.
 נ) מנורת המאור (שמות לה). ט) ותורה אור (משלי ו) לעיל קסב צ"ע. ו) להעלות נר תמיד (ויקרא כד) זהר תדומה אות תקעט צ"ה.

מעלות הסולם

ישראל מאכלין דקרבנין דצלותין לקב"ה וכו' כי העלאת מ"ן של ישראל ע"י הקרבנות או ע"י התפלות שהם במקום הקרבנות, נעשה להם לקו אמצעי המכריע את קו השמאל של המלכות, ומייחדו עם הימין, ולולא המ"ן שמעלים ישראל לא היו מתייחדים ז"א ומלכות. (עיין בסולם בראשית ב' אות רנ"ג)
 שמז) דלית קרבנא אלא וכו': כי אין

קרבן עולה לרצון, לייחד את זו"ן אלא בה שהיא מלכות, הנקראת זאת, זהו שכתוב בזאת יבוא אהרן אל הקדש. ואל יתהלל המתהלל כי אם בזאת.

שמח) איהי משכונא דיליה וכו': היא היינו מלכות, היא המשכון שלו, שנתן הקב"ה לישראל, שבשבילה, הוא שורה בתוכם, זהו שכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. (עיין זהר בחוקותי אות ל' בסולם מאמר ונתתי משכני בתוכם).

שמט) איהי ארון דיליה וכו': היא היינו המלכות היא הארון שלו, של ז"א, והוא היינו

ז"א

אח"כ, גם ז"א נחשב לימין שעיקרו חסדים, ומלכות נחשבת לקו שמאל שהיא הארת חכמה. וצריכים בחינת קו אמצעי שייחד אותם זה בזה, ונשמות ישראל ע"י עסק בתורה ומצות מעלים מ"ן בבחינת המסך דחירק, ונעשים להם בחינת קו אמצעי, ולולא המ"ן שמעלים נשמות ישראל, לא היו מתייחדים ז"א ומלכות זה בזה.

זהו אמרו שכינתא תתאה איהי קטרת דקב"ה, דהיינו ז"א ומלכות, שהם בסוד ימין ושמאל המתייחדים ומתקשרים זה בזה. קרבן דיליה כי עי"ז שמתקיימים זה לזה נעשים כלולים זה מזה, והימין מקבל הארת חכמה משמאל, ומאיר במוחין דגדלות שהם ג"ר, וכן השמאל מקבל הארת חסדים מימין והחכמה שלו מתלבשת בחסדים ויכולה להאיר. מוזבח דיליה שה"ס המיעוט של קו השמאל מג"ר לר"ק, שנקרא מוזבח מלשון זבח המפריד הראש שהוא ג"ר מן הגוף שהוא ר"ק, בס"ה זבחי אלקים רוח נשברה. דב"ח מתקנין (דטריי דף ג"ה ע"ב)

(שנ) ואיהי בת שבע מנרתא כלילא משבעה בוצינין. איהי נר לגביה מסטרא דשמאלא ואיהו אור לגבה, מסטרא דימינא. ועל תרווייהו אתמר (פ) כי נר מצוה ותורה אור.

(שנא) איהי קדושין דיליה מסטרא דשמאלא, בגין דקדושה מסטרא דלויים, (צ) כד"א וקדשת את הלויים. ועלה אתמר, תהא לי מקודשת בטבעת זאת. (פ) ואיהי ברכה דיליה מסטרא דימינא, דאיהי כהונה, הה"ד (ק) כה תברכו את בני ישראל.

חלופי גרסאות

פ נ"א ואיהו ברכה דילה (הגר"א).

מסורת הוהר

(פ) כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו) לעיל אות קפב צ"ע.

(צ) וקדשת את הלויים לא נמצא בפסוק אולי הכוונה ע"פ שמות כח פסוק מא. (ק) כה תברכו את בניי (במדבר ו) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א דף קלג אות שסט צ"א.

מעלות הסולם

וכן הארת החכמה שבמלכות מתלבשת באור החסדים של הו"א, ויש בה חכמה וחסדים, ולכן אומר ועל תרווייהו אתמר כי נר מצוה ותורה אור, כי שניהם מאירים בחכמה וחסדים.

ד"א, הוא ספר התורה ונגנו בתוכה. היא היינו המלכות, היא המנורה שלו, של ז"א, ונקראת מנורת המאור. היינו מאותו שנאמר בו ותורה אור, שהוא ז"א. היא היינו המלכות היא נר העולה לפניו, כמו שאתה אומר להעלות נר תמיד.

(שנא) איהי קדושין דיליה וכר: היא היינו מלכות היא הקדושין שלו, של ז"א, מבחינת השמאל, דהיינו בעת שהיא מקבלת ממנו חכמה דל"ב נתיבות, שנקראת חכמה דשמאל, הבאה מבינה השבה להיות חכמה לצורך הזו"ן. משום שקדושה היינו חכמה הנקראת קודש, באה מבחינת הלויים, שהם קו השמאל, כי כהן ולוי ה"ס ימין ושמאל, כמו שאתה אומר וקדשת את הלויים, כי חכמה דשמאל מאירה רק ממטה למעלה, וכל הארה שהיא ממטה למעלה בלבד בלי התפשטות ממעלה למטה, נקראת קדושה. (עיין הקדמת ספר הוהר בסולם מאמר דטעין חמרי) ועלה נאמר בקדושי כלה שהחתן אומר אל הכלה הרי את מקודשת לי בטבעת זו. והיא היינו המלכות נקראת ברכה שלו, של ז"א, בעת שמקבלת חסדים מבחינת הימין, שהוא כהונה, היינו חכמה דימין המאירה בחסדים שהם

(שנ) ואיהי בת שבע וכר: והיא היינו מלכות נקראת בת שבע, שהיא המנורה הכלולה משבע נרות, שהם חג"ת נהי"מ דו"א, (עיין רע"מ פרשת תרומה אות תקע"ה) היא היינו מלכות היא נר אליה, אל ז"א, מבחינת השמאל, שהיא הארת חכמה דשמאל, והוא היינו ז"א, הוא אור אליה, אל המלכות מבחינת הימין, שהוא חסדים, ועל שניהם ז"א ומלכות, נאמר כי נר מצוה ותורה אור.

פירוש: עיקרו של ז"א הוא אור החסדים, שעליו לא היה שום צמצום, ומאיר ממעלה למטה כמו אור השמש המאיר ממעלה למטה, ולכן נקרא אור. ועיקרה של מלכות היא הארת חכמה שאינה מאירה רק ממטה למעלה, לפני גמר התקון, ולכן הארתה נקראת בשם נר המאיר רק ממטה למעלה. וכשזו"ן הם בזוג אז הם נכללים זה בזה והארת חכמה של המלכות נכללת בז"א, ויש בו חכמה וחסדים.

(דפו"י דף ג"ה ע"ב)

שנב) ז ואתקריאת כלה דיליה, מסטרא דצדיק דאיהו כ"ל, ודא ק איהו ר כל"ה: כ"ל ה'. בגין דאיהו ברית ש דאחיד בתרווייהו.

שנג) ומסטרא דצדיק איהו יחוד דילה, דאיהו קוצא דאת ד' מן אחד דקשיר בין א"ח ובין ד'. ת ואיהי צלותא דיליה מסטרא דח"י עלמין דאיהו ח"י ברכאן דצלותא.

שנד) א איהי אות דשבתות ב ויומין טבין, שבת ג איהי כללא דתלת אבהן, בגין דאיהי בת כלילא בג' ענפי אבהן דאינון ש.

חלופי גרסאות

- ז נ"א ואתקרי (מנטובה). ק נ"א איהי (וילנא). ר נ"א כ"ל (מנטובה). ש נ"א דיחיד (מנטובה).
 ת נ"א ואיהו (וילנא).
 א נ"א איהו (מנטובה) ובהגד"א הגירסא איהי. ב נ"א וימין (מנטובה). ג נ"א איהו (וילנא).

מעלות הסולם

פירוש ג' זווגים יש לז"א עם הנוקבא. א' זווג חב"ד הנקרא קרושה. ב' זווג חג"ת הנקרא ברכה. ג' זווג דנה"י הנקרא יחוד. וזה אמרו איהי קרושין דיליה מסטרא דשמאלא המאיר רק ממטה למעלה שה"ס ראש, הכולל התנגדות להתלבשות, והתלבשות בכח. שה"ס קרושה, (עיין הסתכלות פנימית תע"ס חלק ח' אות ו') ואיהי ברכה דיליה מסטרא דימינא שה"ס אור החסדים שעליו לא היה שום צמצום ומתפשט ממעלה למטה ולכן הוא ברכה. ומסטרא דצדיק איהו יחוד דילה דהיינו זווג דנה"י שהקו האמצעי הוא יסוד צדיק, שהוא הזווג דגדלות להוליד בנים שהוא שפע הנשמות, והוא זווג דנה"י הנקרא יחוד. וכשמזדווגת עמו בכל ג' הזווגים הללו, היא מקבלת מכל ע"ס שלו שהם חב"ד חג"ת נה"י דז"א.

שנד) איהי אות דשבתות וכר': היא היינו מלכות נקראת אות של שבתות וימים טובים, (עיין לעיל בהקדמה אות ל"ד) שכתוב נוקבא אתמר בה אות היא לעולם, וסוד של שבת הוא, כללות של שלשת האבות, שהם חג"ת, משום שבת שהיא מלכות כלולה בג' ענפי

עדיפם מחכמה, זהו שכתוב כה תברכו את בני ישראל.

שנב) ואתקריאת כלה דיליה וכר': ומלכות נקראת הכלה שלו, של ז"א מבחינת צדיק היינו יסוד שהוא קו האמצעי, שהוא היינו יסוד נקרא כ"ל, וזהו אותיות כל"ה כ"ל ה', משום שהוא היינו יסוד הוא ברית הנאחו בשניהם, בז"א ובמלכות בסו"ה כי כל בשמיט ובארץ, שהם זר"ן.

שנג) ומסטרא דצדיק איהו וכר': ומבחינת הצדיק שהוא יסוד, הוא היחוד שלה, שמתייחדת עם ז"א שהוא הקו האמצעי כי הוא היינו היסוד, הוא הקוץ שמאחורי אות ד' מן אחד המקשר בין א"ח של אחד, שהם תשע ספירות של ז"א כי א' היא כתר, וח' היינו שמונה ספירות מחכמה עד יסוד, ובין ד' שהיא המלכות שעמה נשלם ז"א לעשר ספירות. (עיין רע"מ פנחס אות תתמ"ו) והיא היינו המלכות, נקראת התפלה שלו של ז"א מבחינת ח"י העולמים שהיא המלכות הדבוקה ביסוד, שהוא ח"י ברכות התפלה, דהיינו תפלת שמונה עשרה (עיין רע"מ פנחס אות תתנ"ה ועיין לעיל בהקדמת תקוני הזהר אות נ"ז נ"ח ובמעלות הסולם שם).

(דפ"ר דף נ"ה ע"ב)

שנה) ד איהי תחום דיליה, ואיהי רשות דיליה, רשות היחיד, דגבהו עשרה, ודא יו"ד ק"א וא"ו ק"א. ורחבו ארבעה, דאינון יקו"ק.

חלופי גרסאות

ד נ"א איהו תחום דילה (מנטוכה והגר"א)

יוצאים המוחין של או"א המאירים בשבת, בתוספת על הארת זו"ן. ואו"א ה"ס ב' אלפים, בסוד ואאלפך חכמה ואאלפך בינה. (עיין הקס"ז אות פ"א) והיא היינו מלכות היא רשותו של ז"א, היינו רשות היחיד, שגבהו עשרה, וזה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, היינו שם מ"ה, וי' האותיות שבו, רומזות לעשר ספירות שבו. ורחבו ארבעה שהם ד' אותיות הוי"ה פשוטה.

פירוש: אין שלמות לט"ס דו"א, אלא עם המלכות המשלימתם לעשר, וזולת המלכות נחשב הכל לפרורים, (עיין רע"מ פנחס אות תר"ג). וזהו אמרו ואיהי רשות דיליה רשות היחיד, שעל ידי המלכות נשלמות ט' ספירות דו"א לרשות אחד, כלומר שכולם נכללים זה מזה ועם המלכות הם עשרה, והיינו דגבהו עשרה ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהיא הוי"ה במילוי אלפין הרומזת לע"ס שלמות הנשלמות עם המלכות. ורחבו ארבעה דאינון הוי"ה היינו השם בן ד' שהוא ז"א, הנשלם עם המלכות. ונודע שהשפעת חסדים נקראת רוחב, והשפעת חכמה נקראת אורך, (עיין תלמוד עשר ספירות חלק י"ב תשובה קל"ה) לכן הרוחב הוא ד' אותיות פשוטות משם הוי"ה, שרומז על הארת השורש שהיא בקטנות שאין במדרגה או בפירצוף רק הארת חסדים לבד, שהיא אור הנפש בכלי דכתר, ולכן ברוחב, מלכות משלימתו לארבעה לבד, ואין בכלים המרומזים בר' אותיות הוי"ה רק אור הנפש מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות. ובגבהו שרומז על הארת החכמה, שמאירה בזמן הגדלות לבד, כמ"ש בע"ח (שער מ' פרק ז') כי אין מ"ה בקטנות אלא בגדלות. לכן גבהו עשרה שמלכות משלימה לז"א לעשר, ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא שם מ"ה

ענפי האבות שהם חג"ת שהם ש' כי ג' ויין שבש' רומזים על ג' אבות שהם חג"ת. פירוש: אין מלכות מקבלת חכמה, אלא בעלותה למעלה מחזה דו"א, דהיינו לחג"ת דו"א. ויש בזה ב' מצבים, (פתיחה לפירוש הסולם אות פ"ח) א' כשזו"ן הם בסוד שני המאורות הגדולים שאז קומתם שוה, ומשמשים בכתר אחד שהוא בינה, חג"ת דו"א מקבלים מקו ימין דבינה, דהיינו חסדים, ומלכות מקבלת חכמה מקו שמאל דאמא, באופן שאין זה צריך לזה, ולא מקבלים זה מזה, ומצב זה נבחן לאחוריים כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה, שז"ס קטרוג הירח. ומצב ב' הוא סוד מיעוט הירח שירדה המלכות לבחינת מחזה ולמטה דו"א, שאז מקבלת חסדים מיסוד דו"א, ואחר שיש לה חסדים מעלה אותה ז"א לחג"ת שלו, ששם מאיר שם ע"ב של ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, ומקבלת מהם חכמה, המתלבשת בחסדים שבה ויכולה להאיר. ומצב הב' הזה נבחן למוחין דפנים בפנים.

וזה אמרו שבת איהי כללא דתלת אבהן דהיינו מצב הב' שמלכות מקבלת חכמה משם ע"ב שבחג"ת. בגין דאיהי בת כלילא בג' ענפי אבהן דאינון ש'. ולא כשהם במצב הא' שהוא אחוריים שהיו נפרדים זה מזה, שחג"ת היו מקבלים חסדים מקו ימין דאמא, ומלכות היתה מקבלת חכמה מקו שמאל דאמא, אלא עתה במצב ב' היא מתחברת ומתאחדת עם החג"ת, וכלילא בג' ענפי אבהן ומקבלת מהם חכמה בתוך החסדים שבה, (עיין זהר בראשית א' אות קצ"ב).

שנה) איהי תחום דיליה וכי: היא היינו מלכות היא תחום שבת שלו, שהם ב' אלפים לכל רוח, כי מזווגה של המלכות (דסויי דף ג"ה ע"ב)

שנו) איהו עירוב דילה, מסטרא דימינא ושמאלא, דאינון ע"ב רי"ו, דהיינו הסד וגבורה. ואיהי ערבית דיליה, עיבור דיליה.

מעלות הסולם

ויוכל האדם להכניס ולהוציא בחצרות ומבואות או בתחומין בלי פחד מהקליפות. וידעת כי חסד גימטריא ע"ב, וגבורה גימטריא רי"ו, הרי עירוב, כי החו"ג ע"ב רי"ו נתערבו יחד במקום התפארת ונעשו עירוב אחד ממותק, והרי נתבאר ענין עירובי מבואות בחג"ת, וכן עד"ז הוא עירובי חצרות בנה"י שנתערבו נ"ה שהם חו"ג ע"ב רי"ו, ע"י היסוד המכריע ביניהם עכ"ל.

הנה סוד שם ע"ב — רי"ו מתבאר בג' הפסוקים שבפרשת קריעת ים סוף, שהם: ויסע, ויבא, ויט. שיש בכל פסוק ע"ב אותיות, וג' פעמים ע"ב הם רי"ו אותיות. ובסוד החסדים של אר"א עלאין, הם מתחברים בסוד ע"ב תבות, שהם סוד ע"ב גשרים של מימי החסד, כי כל ג' אותיות שבהם, מתחברים לתיבה אחת ולשם אחד. (עיין בסולם פרשת בשלח מאמר ויסע ויבא ויט) וחסדים אלו דאר"א עלאין הם ג"ר דבינה, והם נקראים בשם גשרים משום שאין שום צמצום שולט בהם, כנודע שג"ר דבינה הם בסר"ה כי חפץ חסד הוא, משא"כ ישס"ת שהם ז"ת דבינה דהיינו שורש זר"ן שבבינה הם חפצים בחכמה לצורך הזר"ן ולפיכך הם רי"ו אותיות מפורזות, להיות שהם צריכים להארת חכמה כבר שולט עליהם כח הצמצום והמסך ולכן הם גבורות. ולכן נקרא קו הימין דבינה שבה שורש הקוים בשם ע"ב ואבא עלאה הכולל אר"א עלאין. וקו השמאל דבינה נקרא בשם רי"ו וישס"ת שנקראים אמא עלאה. וקו אמצעי שבה הוא תפארת הנקרא עירוב המכריע ביניהם, שז"ס תלת נפקי מחד (עי' זהר בראשית א' אות שס"ג) וכל הגדלות שגרם התחתון אל העליון זוכה בו גם התחתון, לפיכך חד בתלת קיימא, וזכה גם התפארת בב' האורות ימין ושמאל של אבא ואמא, ואחר שז"א שהוא תפארת השיג את ג' הקוים ב' מאר"א ואחד של

מ"ה דאלפין המאיר לזר"ן לעת גדלות, לכן גבהו שהוא קומתו וארכו עשרה.

שנו) איהו עירוב דילה וכו': הוא, היינו ז"א, הוא נקרא עירוב שלה של המלכות, מבחינת הקו האמצעי שהוא ת"ת הכולל והמכריע בין הימין והשמאל, שהם ע"ב רי"ו, אותיות עירוב, דהיינו חסד, שבגימטריא ע"ב, וגבורה, שבגימטריא רי"ו, והיא היינו מלכות היא, ערבית שלו, של ז"א, כמ"ש ז"ל (ברכות כו:) יעקב תקן תפלת ערבית. ויעקב ה"ס ז"א תפארת. שממנו מתחיל סדר אצילות הנוקבא, כמ"ש באדרא רבה (אות ש"ו) תאנא אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא ונקיב ואתעבר כניסא אחרא, ותקיין פרוצופא דנוקבא וכו'. עיבור שלה, של ז"א, דהיינו קומת נה"י שהיא מחזה ולמטה דז"א, ששם מקום המלכות.

פירוש: סוד מצות עירוב הוא לעורר את העמוד האמצעי להכריע בין הקוים ימין ושמאל ולהכלילם זה בזה, בכדי ששניהם יאירו כל אחד לפי דרכו, הימין ממעלה למטה בהארת ג"ר, והשמאל ממטה למעלה, הארת ו"ק דחכמה מלובשת בחסדים. וז"ל הרב בשער המצות פרשת בשלח (דף ל"ב ד"ה ונבאר תחלת טור א') ונבאר עתה תחלה במציאות העירוב בעצמו מה ענינו, למעלה בשיתופי מבואות שהם בחג"ת, ומשם יתבאר עירובי חצרות שהם בנה"ה ועירובי תחומין שהוא בתחום שבת החלל. הנה עירוב הם אותיות ע"ב רי"ו, והכונה היא לעשות באופן שהקו האמצעי שהוא ת"ת רחמים, יכריע אל ב' הקוים: ימין חסד, שמאל גבורה. ששניהם יתערבו ויתחברו יחד בקו האמצעי תפארת, וע"י תתמק הגבורה עם החסד המתערב עמה, וכל זה ע"י חיבורם בקו האמצעי כי הוא המכריעם, לחברם שיתמקו זה בזה, ועי"כ יתבטל כח הדינין ותבטל אחיות הקליפות, (דפ"י דף נ"ה ע"ב)

שנו) איהי טלית דקב"ה, ה ובה אתעטף קב"ה, כד"א ה עוטה אור כשלמה. ואיהי ציצית דצדיק, ו דאיהו עני בגלותא, הה"ד ש) תפלה לעני כי יעטף. עני ודאי דביה אתעטף, בגין דאיהי כסותה לבדה.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ה עוטה אור כשלמה (תהלים קד) לעיל תקון ה' דף רז אות ד' ציון ב'. ש) תפלה לעני כי יעטף (תהלים קב) לעיל תי"א אות ה' ציון ז'.

מעלות הסולם

פירוש ז"א הנקרא קב"ה, יש בו ו"ק חג"ת נה"י שהם נחלקים על החזה, שמחזה ולמעלה הם חג"ת, והם שייכים לז"א, והעיקר של חג"ת הוא תפארת, שהוא הקו האמצעי. ועד שם האורות הם חסדים מכוסים מחכמה, ומחזה ולמטה הם נה"י והעיקר של נה"י הוא יסוד שהוא הקו האמצעי של נה"י שבו מאירים חסדים מגולים בחכמה. ושם הוא מקום המלכות, המתחלת להלביש מחזה ולמטה דז"א ובמלכות שם מקום הגילוי להארת החסדים המגולים מיסוד דז"א, וע"י המצוה של הטלית והציצית שבו, גודמים עליית מלכות לבינה, וממשיכים מן המלכות הנמתקת בבינה ב' מיני שפע אל זר"ן, שהם אורות מכוסים לחג"ת דז"א והיא סוד הטלית, ואורות מגולים לנה"י שה"ס הציצית.

של עצמו הוא משפיע אותם אל המלכות, ואז היא נקראת ערבית, דהיינו מלכות הממותקת ברחמי הבינה, מלשון עריבות ומתיקות בסוד שאמרו ז"ל יעקב משמש במרום דהיינו בינה הנקראת מרום ומלכות הממותקת בבינה נקראת ג"כ מרום (ע"י זהר חיי שרה אות רמ"ז בסולם מאמר תפלה שועה דמענה) ונקראת עיבור דילית, כי אותיות עיבור הם ג"כ צירוף ע"ב רי"ו והוא קומת המלכות, שבה המקום לגילוי החכמה וג' קוים שבה הם נה"י בסו"ה והנה באר בשדה וג' עררי צאן דובצים עליה, באפן שאין החכמה מתגלה בתשע הספירות הראשונות אלא במלכות בלבד שמקומה מחזה דז"א ולמטה.

זוה אמרו איהי טלית דקב"ה הממשכת לו את אור המקיף של חסדים מכוסים הנקרא טלית ובה אתעטף קב"ה וכ"י היינו ז"א והוא תפארת הכולל ח"ג שהם מחזה ולמעלה דז"א. ואיהי ציצית דצדיק דהיינו חסדים מגולים המאירים לנה"י ועיקר נה"י הוא יסוד שהוא הקו האמצעי בין נו"ה, ואורות המגולים נקראים ציצית מלשון דאיה והסתכלות בסוד מציץ מן החדכים, דאיהו עני בגלותא כי יסוד בקטנות נקרא עני שאין לו משלו כלום ובגדלות נהפך הצירוף עני לעין ומאיר בחסדים מגולים בהארת החכמה הנקראת עין. הה"ד תפלה לעני כי יעטף וכ"י.

שנו) איהי טלית דקב"ה וכ"י: היא היינו המלכות שעולה ונמתקת בבינה, נעשית לטלית, שה"ס אור מקיף של הקב"ה, דהיינו ז"א במקומו, ובה מתעטף הקב"ה, ומקבל אורות של חסדים מכוסים מחכמה. כמו שאתה אומר עוטה אור כשלמה. והיא היינו המלכות היא, ציצית שהם אור המקיף של חסדים מגולים בהארת חכמה, של הצדיק שהוא יסוד, שהוא עני בגלות, דהיינו בעת קטנות, שאין לו משלו, אלא מה שממשיכים לו שפע ע"י המ"ן של התפלה בטלית וציצית, זהו שכתוב תפלה לעני כי יעטף. עני ודאי שבו, היינו באור המקיף של הציצית מתעטף משום שהיא כסותה לברה.

שנת) ח) היא שמלתו לעורו, דא משכא דתפלי דאתמר בהון א) ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם.

שנט) ארבע בתי דרישא, אינון ז אקי"ק. ד' פרשיין, דאינון: ב) קדש לי, ג) והיה כי יביאך, ד) שמע ישראל, ה) והיה אם שמוע, ו) דא יקו"ק.

שס) ארבעה בתי דיד: דא אדני. ארבע פרשיין: דא יקו"ק, ובהון מ"ב אזכרות, בתמניא פרשיין, דאתמר בהון ו) י"י בם, י) דא איהו ז) כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו. ואיהי תכלת שבציצית.

תלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) היא שמלתו לעורו (שמות כב) להלן אות שס צ"ז. ז נ"א ואינון ד' פרשיין וליג אינון אקי"ק (מנטובה).
א) ויעש ה' א' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ח נ"א דא אקי"ק וליג דא יקו"ק (מנטובה).
ב) קדש לי (שמות יג) לעיל בהקת"ז אות רכח צ"כ. ט נ"א ביתא דיד וליג ארבעה בתי דיד (מנטובה).
ג) והיה כי יביאך (שמות יא) שם צ"ח. ז) שמע י נ"א דא איהו כי היא שמלתו לעורו (מנטובה).
ישראל (דברים ו) שם צ"ט. ה) והיה אם שמוע (דברים יא) שם צ"י.
ו) ה' בם (תהלים סח) לעיל בהקת"ז דף נא אות פא ציון ת. ז) כי היא כסותה לבדה (שמות כב) לעיל תקון ו' אות לו ציון ל'.

מעלות הסולם

ארבעה בתים המאיר בבית דתפלין של יד (עיין לעיל בהקדמה אות קצ"ז) זה מרומז בד' אותיות של שם אדנ"י, שהוא שם המלכות. ארבעה פרשיות שהם האור המאיר בתוך הבתים שהם הכלים, זה ד' אותיות של שם הוי"ה, ובשמונה פרשיות אלה, דתפלין של ראש ושל יד, יש מ"ב שמות הוי"ה, שנאמר בהם ה' בם, שבגימטריא מ"ב, זהו כי היא כסותה לברה, היינו הטלית, היא שמלתו לעורו היינו התפילין, והיא היינו מלכות היא תכלת שבציצית, כי חוטים הלבנים, ה"ס אורות החסדים. ופתיל תכלת ה"ס הארת חכמה שבמלכות. ונקרא תכלת, (עיין ברע"מ פרשת פנחס אות רנ"ב ד' פירושים למה אור קו השמאל שבמלכות שה"ס הארת חכמה נקרא תכלת).

פירוש: ויעש ה' אלקים הוא שם מלא, דהיינו אבא ואמא, (עי' בזהר בראשית א' אות ר"ב) לאדם ולאשתו היינו ז"א ומלכות, כתנות

שנת) היא שמלתו לעורו וכו': היא שמלתו לעורו זה עור התפילין, שנאמר בהם ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם.

שנט) ארבע בתי דרישא וכו': ארבעה בתים דתפילין של ראש, שהם כלים הם מרומזים בד' אותיות של שם אהי"ה, ד' פרשיות שהם האורות בתוך הכלים דהיינו המוחין. הם: קדש לי, והיה כי יביאך, שמע ישראל, והיה אם שמוע, זה מרומז בד' אותיות של שם הוי"ה. כי י' של שם הוי"ה היא פרשה ראשונה קדש לי וכל קודש ה"ס חכמה. ה' ראשונה של הוי"ה היא הפרשה השניה והיה כי יביאך שה"ס בינה. ו' של שם הוי"ה, היא הפרשה השלישית שמע ישראל וה"ס ז"א הכולל ו"ק. ה' השניה של שם הוי"ה היא הפרשה הרביעית והיה אם שמוע וה"ס מלכות. (עיין הקסה"ז מן אות רל"ח).

שס) ארבע בתי דיד וכו': האור של

(דפו"י דף נ"ה ע"ב)

שסא) איהי סוד היבום יבמה כ דיליה בגלותא. ל י"ב מ"ה ב"י מ"ה
 (* תלת גלגולין מ דילה, נ אינון תלת אבהן. דעלייהו אתמר ח) הן כל אלה
 יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ח) הן כל אלה יפעל אל (איוב לג) לעיל תקון ו' דף רלו אות לו ציון כ'.
 כ נ"א דילה (מנטובה). ל נ"א י"ב מ"ה מ"ה גלגולא
 דאדם י"ב תלת גלגולין אינון לקבל כו' (הגר"א).
 מ נ"א ל"ג דילה (מנטובה). נ נ"א אינון לקבל
 תלת אבהן (מנטובה).

מעלות הסולם

תקון ג' הקוים, שעליהם נאמר הן כל אלה
 יפעל אל פעמים שלוש עם גבר.
 פירוש: אין שלמות לז"א אלא עם
 המלכות, כי ז"א לבד יש בו תשע ספירות ועם
 המלכות הוא נשלם לעשר, ואז נשלם בו שם
 הוי"ה דאלפין שבגימטריא מ"ה, ועשר
 הספירות שלו מרומזות בעשר האותיות של
 מ"ה, שהם: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ונודע שעצם
 המלכות אינה מקבלת תקונה אלא בגמר
 התקון, ובשתא אלפי שני אין עצם המלכות
 מתגלה כלל, וזהו סוד מספר י"ב הנאמר בכל
 מקום, שמורה על ג' קוים, ומלכות המקבלת
 התקון של ג' קוים, וכשהם נכללים זה מזה,
 נמצא שכל אחד מאלו הוד' כלול מג' קוים,
 והם ד' פעם ג' שהם י"ב. שבאמת עם המלכות
 היו צריכים להיות ד' פעם ד', אלא משום
 שעצם המלכות שהיא המקבלת את ג' הקוים
 היא גנוזה, ולא תתגלה רק בגמד התקון לכן
 לא בא בחשבון רק ג' הקוים שבה המקבלת
 ונכללת מהם, והם ד' פעם ג' שהם י"ב. ובחינת
 מלכות חסרה בכל אחד מהם, אמנם יש כאן
 הארה כוללת מבחינת מלכות הממותקת בבינה
 שנקראת מפתח אשר הארה זו משלמת אותם
 כל זמן שלא נתתקן עצם המלכות, ושלמות
 גמור של המלכות תתגלה בגמר התקון.
 וזה אומרו איהי סוד היבום וכר'
 שהמיבם צריך לכוין ליחוד הזה ולסוד הזה,
 שהוא יחוד זר"ן בסוד אח"ד שתשע ספירות
 דז"א הם אח' דאחד, ואשת אח שהיא המלכות
 שהיא ד' דאחד משלימתו ונעשה צירופו של
 ז"א

כתנות עור וילבישם ה"ס המוחין דחכמה
 בינה שנמשכין לזר"ן מאר"א. ע"י מצות
 תפילין. והנה המלכות ה"ס תפילין של יד,
 הנמתקת ונשלמת ע"י בינה, וכיון שאינה
 נוקבא שבגופו דז"א, אלא שהיא נוקבא דז"א
 הנפרדת לפרצוף בפני עצמה, לכן היא לוקחת
 ממנו כל ד' הפרשיות, שהם חר"ב חו"ג דז"א,
 להיותם פרצוף נבדל ושלם. אלא שהם בבית
 אחד, ולא בד' בתים מיוחדים כמו התפילין
 דז"א, והטעם הוא, כי פרשה ה"ס האור, והבית
 של הפרשה ה"ס הכלי, ונודע שמכל זווג נמשך
 אור וכלי, ולפיכך ז"א שד' פרשיות שלו שהם
 ד' המוחין חר"ב חו"ג נמשכים לו בארבעה
 זווגים, יש לו ג"כ ד' בתים לכל פרשה בית
 לחוד, אבל מלכות נוקבא דז"א שבה עצמה
 אין שום זווג אלא שמקבלת כל ד' מוחין
 שהם ד' הפרשיות בזווג אחד מן ז"א לכן אין
 לה אלא בית אחד לכל ד' הפרשיות, ומ"ש
 כאן (אות ש"ס) ארבע בתי דיד מתרין
 התקונים עצמו לעיל בהקדמה (אות קצ"ז)
 וי"ל ואי תימא לאו אינון כיר אלא בית
 אחד חמשאה, עיי"ש ובמעלת הסולם.
 שסא) איהי סוד היבום וכר': היא היינו
 מלכות, היא סוד היבום, דהיינו המצוה ליבם
 אשת אח שה"ס ד' וע"י מצות היבום נעשה
 היחוד של אח עם ד' שהם אחד. יבמה שלו,
 של ז"א, היא המלכות בעת הגלות. וע"י מצות
 היבום וכוונת היחוד נעשה צירוף אותיות
 יבמה: י"ב מ"ה, ב"י מ"ה. שלשה גלגולים
 שלה, הם שלשה אבות שהם חג"ת, דהיינו
 (דסר"י דף נ"ה ע"ב *) דף נ"ו ע"א)

שסב) ם איהי ישועה דיליה, גאולה דיליה. בגין דקב"ה לית ליה רשותא לאפקא מן גלותא, עד דאיהי נפקת עמיה.

שסג) היא נבואה דיליה. נבואה כלילא שית דרגין, מסטרא דאת ר', ע דאיהי עמודא דאמצעי'תא. ואיהי חלום, אחד משתין בנבואה. ומאי שתין, אלא לית שיב"ה פ פחותה משתין, ודא ישראל סבא דסליק י' באת ר' שית זמנין עשר, דאיהו שתי'.

חלופי גרסאות

ם נ"א איהו (וילנא). ע נ"א דאיהו (וילנא). פ נ"א בסוגריים שינה (דפו"י) ובמנטובה ל"ג. י' נ"א באת י' ול"ג באת ר' (הגר"א).

מעלות הסולם

דמלכות, (זהר ויצא אות מ"ו עיי"ש בסולם) והוא אחד מששים בנבואה (ברכות נז:), שואל, ומהו מספר ששים, ומשיב, אלא אין שיבה, דהיינו הארת חכמה הבאה מפרצוף א"א, אשר כנגד הדיקנא קדישא של א"א נאמר מפני שיבה תקום, פחות מששים, וזה ישראל סבא, שעולה באות ר' שש פעם עשר, שהוא ששים. פירוש: אין בנין הנוקבא דז"א מתחיל, מטרים שז"א נשלם במוחין דנשמה, כי מקודם זה אין לז"א רק נפש רוח, וחסר לו נה"י דכלים וג"ר דאורות, ולנוקבא יש רק בחינת נקודה אחת שהיא אור הנפש בכלי דכתר. ובנין הנוקבא הוא, מחזה ולמטה דז"א ששם מקום נה"י, שאח"כ כשיצאו ג"ר דנשמה דז"א עם נה"י חדשים דכלים, אז כלולים בנה"י אלו ט"ס תחתונות דבחינת אור הרוח של הנוקבא, ונבנו כל ע"ס דרוח דנוקבא, דהיינו גם המוחין דרוח, שה"ס מוחין דשמאל היינו שמקבלת אור החכמה הנמשך מקו השמאל, דבינה שה"ס מוחין דאחור, כי אז יש לה צד שמאל בלי ימין שפירושו חכמה בלי חסדים, שאפילו החכמה שיש לה לא תוכל להאיר, שז"ס קטרוג הלבנה, והתקון הנעשה כאן הוא להפריד את הנוקבא מבחינת אחור ז"א, ולהחזירה לבחי' פנים דז"א שז"ס הנסירה, כדי שכל מה שתקבל לא תקבל אלא מז"א שה"ס הקו האמצעי, שז"ס מיעוט הלבנה,

אבל

ז"א י"ב מ"ה שנשלם בתקון ג' הקוים ומלכות שכל אחד כלול מג' ויש בו י"ב ר' פעם ג', וכן נשלם בו הוי"ה דאלפין שהוא שם מ"ה וכן מלכות עצמה נקראת מ"ה בסוד הצירוף ב"י מ"ה כי בה נשלם השם מ"ה תלת גלגוליו דילה וכר' הוא לתקן ולהשלים תקון ג' הקוים בכל אחד מהם כנ"ל.

שסב) איהי ישועה דיליה וכר': היא היינו מלכות היא ישועתו של ז"א, כי היא נקראת כוס ישועות (עיין הקסה"ז אות ב') ובסולם מאמר השושנה) בסו"ה לה' הישועה מתי בעת שעל עמך ברכתך סלה. גאולתו של ז"א משום שהקב"ה שהוא ז"א אין לו רשות לצאת מן הגלות, עד שהיא היינו המלכות יוצאת עמו. (עיין זהר סוף פרשת וירא ובסולם שם מאמר בכל צרתם לו צר, ובפרשת אמור אות ל"ז).

שסג) היא נבואה דיליה וכר': היא היינו מלכות היא הנבואה שלו, של ז"א, כי מקום המלכות הוא מחזה ולמטה דז"א, ששם נצח והוד, ויניקת הנביאים היא מנצח הוד, ע"י המלכות. נבואה כוללת יש מדריגות שהן חג"ת נה"י, מבחינת אות ו' שהיא רומזת לז"א, שהיא העמוד האמצעי היינו תפארת ומצדו נקראים נצח הוד נביאי אמת. בסו"ה תתן אמת ליעקב שהוא תפארת. והיא היינו מלכות היא שורש החלום כי שורש החלום היא בהוד (דפו"י דף נ"ו ע"א)

שסד) ואיהי יראה מסטרא דשמאלא, אהבה מסטרא דימינא, ואיהי תורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא.

שסה) ואיהי אנכי מסטרא דאימא עלאה, דאחידא בימינא, בגין דאנכ"י איהו כס"א בחושבן. ואתמר ביה ט) והוכן בחסד כסא. ז ועליה אתמר י) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. מסטרא דסמאל"ל ונחש דאינון אלהים אחרים.

שסו) ואיהי פסח מסטרא דימינא, ואיהי ראש השנה מסטרא דשמאלא.

חלופי גרסאות
ז ג"א ועלה (מנטוכה וילנא).

מסורת הנהר
ט) והוכן בחסד כסא (ישעיה טז) לעיל ת"י דף רסח אות לו ציון יוד. י) לא יהיה לך (שמות כ) ז"ח כרך כ' תשא דף ח אות כה ציון ק'.

מעלות הסולם

ראיה, היא אותיות יראה, שמאירה ממטה למעלה, בלבד, ומטלת יראה ופחד על אלה הרוצים להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה ונקראת אהבה בעת שמאירה מצד הימין, שהוא חסד המאיר ממעלה למטה. והיא היינו מלכות, נקראת תורה בעת שמאירה מצד העמוד האמצעי, שהוא תפארת.

שסה) ואיהי אנכי מסטרא וכר: והיא היינו המלכות נקראת אנכי, דהיינו תחלת גלוי אלקית, מצד אמא העליונה שהיא בינה הנאחות בימין שהוא חסדים בסו"ה כי חפץ חסד הוא. משום שאנכי בגימטריא חשבון כסא, ונאמר בו והוכן בחסד כסא, והוא מלשון כסוי והעלם כי אור החכמה נעלם שם. גם מלשון כסא המשתמש לישיבה דומה לאדם היושב על הכסא שקומתו מתמעטת, והארת חכמה מכונה בשם עמידה כי בעמידה נמצא שיעור הקומה בשלימותו, ועליה נאמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני מצד של סמאל"ל ונחש שהם אלהים אחרים, כי באורות החסדים דחכמה דימין אין להם שום אחיזה.

שסו) ואיהי פסח מסטרא וכר: והיא היינו המלכות מקבלת האורות המאירים בפסח מצד הימין, כי בליל פסח עולים ז"ן לאו"א,

ומלכות

אבל אז יהיה לה חכמה חסדים יחד שהם כל השלמות, ואז היא נקראת חכמה תתאה או חכמת שלמה מפני שכל האורות החכמה המאירים באצילות אינם מתגלים אלא בה. והנה בעת שז"א משיג המוחין דג"ר דגדלות א' שהם מוחין דנשמה נעשו ר' ספירות שלו כלולות כל אחת מעשר ספירות שהם ר' פעם י', כי עולה ומלביש קומת ישראל סבא ותבונה, שהם ר"ק דאו"א, וזה אמרו וכמאי שתין, שאתה אומר חלום שה"ס מלכות במוחין דקו שמאל היא אחד משתין בכבואה, ומשיב אלא לית שיבה פחותה משתין ורא ישראל סבא דהיינו שז"א הנקרא ישראל עולה ומקבל ג"ר דמוחין דגדלות א' שאז יש לו נה"י דכלים וג"ר דאורות, ומתחיל בנין קומת הנוקבא, וכשז"א מקבל המוחין מישראל סבא ותבונה, נקרא גם הוא ישראל סבא ושש ספירות שלו נעשו כלולות כל אחת מעשר, והיינו דפליק אות ר' שה"ס ז"א שית זכנין עשר דאיהו שתין ומלכות היא אז אחת משתין.

שסד) ואיהי יראה מסטרא וכר: והיא היינו מלכות, נקראת יראה מצד השמאל, דהיינו בעת שמקבלת חכמה דשמאל הנקראת (דפרי דף ג"ו ע"א)

ואיהי מצה פרוסה מסטרא דשמאלא, ק ואיהו מצה שלימה מסטרא דימינא, בגין דסטרא דצפון לאו איהו שלים, ובגין דא כ מצפון תפתח הרעה. והיא ר מצוה באת ו', מסטרא דעמודא דאמצעיתא.

שסז) ואיהי שבועות, מסטרא דעמודא דאמצעיתא. שבעה שבועות, ודאי אית בהון שבע שבתות, ובהון מ"ט יומין, כחושבן מ"ט אתוון דק"ש, דאינון ל' שמע ישראל וכו' ברוך שם כו'.

שסח) ביומא דחמשין שריא שכינתא עלאה בה, ואתקריאת מתן

חלופי גרסאות

ק נ"א ואיהי (וילנא). ר ה"ג בדפוס וילנא ובכל הדפוסים הגירסא והיא מצוה ובסוגריים מצה ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים והיא מצה מצוה (מנטובה).

מסורת הזהר

כ מצפון תפתח הרעה (ירמיה א) זהר ויצא דף מב ציון ב' ל' שמע ישראל (דברים ו) לעיל אות שנט ציון ד'.

מעלות הסולם

ממנו חסדים מצד העמוד האמצעי, ואז נעשה מצה עם תוספת ו' שהוא ז"א ההולך ומתקן את רוח הצפוני הפרוץ שהוא קו השמאל. שסז) ואיהי שבועות מסטרא וכו': והיא היינו המלכות נקראת שבועות, מצד עמוד האמצעי שהוא ז"א, המתייחד עם המלכות והוא כולל חג"ת נה"י, ומלכות היא השביעית, שבעה שבועות, שכל אחד כלול מחג"ת נה"י מ"ט דאי יש בהם שבע שבתות, דהיינו שבע מלכיות, ובהם מ"ט ימים, שבע פעם שבע, כחשבון מ"ט אותיות שבקריאת שמע, שהם שמע ישראל הרי"ה אלהינו הוי"ה אחר, שהם כ"ה אותיות, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהם כ"ד אותיות וביחד הם מ"ט אותיות.

שסח) ביומא דחמשין שריא וכו': ביום החמשים, שורה בה במלכות השכינה העליונה שהיא בינה, ונקראת אז המלכות בשם מתן תורה זהיינו חג מתן תורתנו, ועמוד האמצעי, שהוא ז"א, הוא התורה שניתנה בחמשים יום, של שבועות, דהיינו שנגלה בו שער הנ', שהוא כתר הכולל כל החמשים שערים. ועליו על ז"א, נאמר אז בן חמשים לזקנה. כי עלה באותה המדרגה

ומלכות מתתקנת במוחין דאו"א שהם חכמה דימין. והיא היינו מלכות היא ראש השנה מצד השמאל, כי מלכות נקראת שנה, (שער הכונות דרושי ר"ה) וי"ב חדשי השנה הם סדרי התקון שלה מתחלתה עד גמר תקונה, ואם נשלמה השנה ולא גמרנו תקונה, ניתנה לנו לתקנה בשנה האחרת, ואנו צריכים שוב להתחיל מראשית הויתתה, כמו שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית בסוד שני המאורות הגדולים, שז"א הליביש לקו ימין דבינה, ומלכות לקו שמאל דבינה, ולכן ראש השנה הוא יום הדין, כי השמאל בלי החסדים דימין מעורר דינים בעולם. והיא היינו מלכות, היא מצה פרוסה מצד השמאל, כי אינה מאירה מחמת חסרון חסדים ונקראת גם לחם עוני. (זהר ויצא אות ר"כ) והאי לחם עני נקרא מצה בלי ו' והיא מצה שלימה מצד הימין, דהיינו במצב ב' שעומדת בזווג פב"פ עם ז"א ומקבלת חסדים ממנו. משום שצד הצפון שהוא שמאל, אינו שלם, ומשום זה כתוב מצפון תפתח הרעה, כי כל הדינים באים מקו השמאל שהוא רוח צפון. והיא היינו מלכות נקראת מצוה באות ו', דהיינו שנדווגה עם ז"א ומקבלת (דפו"י דף ג"ו ע"א)

תורה. ועמודא דאמצעיתא ש איהו תורה, דאתיהיבת בחמשין יומין דשבועות. ת ועליה אתמר בן חמשים לזקנה, א בההיא דאתמר בה כי זקנה אמך, ב עלה אתמר (ג) כי אם לבינה תקרא, בגין דאיהי ה' וסלקא באת י', לחמשין, חמש זמנין עשר. ג ועלה אתמר בן חמשים לזקנה, בההיא דאתמר (ד) ואל תבוז כי זקנה אמך. ד ו' בן י"ק.

חלופי גרסאות

ש ה"ג במנטובה ובוילנא הגירסא איהי ול"ג איהו. ת ה"ג במנטובה וילנא נ"א ועלה. א נ"א בסוגריים לבינה (דפו"י) ובמנטובה ל"ג ב נ"א ועלה (מנטובה וילנא). ג נ"א ועליה (וילנא). ד ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא בסוגריים ו' בן י"ק. ה נ"א כההיא (מנטובה).

מסורת הזהר

(ג) כי אם לבינה תקרא (משלי ב) לעיל בהקת"ז אות לא צ"ד. (ד) ואל תבוז כי זקנה אמך (משלי כג).

חלופי גרסאות

דישסו"ת בסוד הדעת שלהם, עכ"ז אין לו חלק בחצי הפרצוף שמחזה ולמעלה, דישסו"ת, והוא משום שהפרסא שבמקום החזה דישסו"ת מפסקת ביניהם, מטעם כי הדינים הם בסוד הפרסא. מחמת עליית המלכות שמה, והם פועלים מפרסא ולמטה, אבל לא כלום מפרסא ולמעלה, כי אין דינים ועביות יכולים להתעלות למעלה ממקום מציאותם, ונמצא שיש הפרש גדול מאד, בין החצי העליון דישסו"ת, דהיינו מפרסא ולמעלה שאין שם אחיזה לדינים כלל, ובין החצי התחתון דישסו"ת שהוא מפרסא ולמטה דישסו"ת שיש בו אחיזה לדינים, ואינו יכול לקבל מהשפע שלמעלה מפרסא הטהורה מכל דין. הרי שהפרסא שבמקום החזה דישסו"ת היא מצמצמת את ז"א שלא יכול לקבל מחצי פרצוף העליון דישסו"ת, וסוד הפרסא הזו דישסו"ת היא שער הנ' דבינה, שהיא תפארת דישסו"ת הנעשה כתר לז"א. ואפשר לומר ששער הנ' הוא ספירה אחת שהיא תפארת דישסו"ת, וגם אפשר לומר שהוא כל חצי העליון דישסו"ת עד החזה שה"ס י"ה שלמעלה מפרסא, כי בעת שיתבטלו הדינים דפרסא ויפתח שער הנ' אז יהיה אחיזה לז"א בכל חצי הפרצוף העליון דישסו"ת דהיינו חב"ד חר"ג

חצי

המדרגה שנאמר בה, כי זקנה אמך. עלה על הבינה נאמר כי אם לבינה תקרא, אם בצירי תחת א' של אם, משום שהיא ה', דהיינו ישסו"ת, שהם ה' של שם הוי"ה, ועלה באות י', דהיינו לאו"א עליון, לחמשים, חמש פעם עשר, כי בהם כלול גם הכתר שהוא שער הנ'. ועליה על בינה שהיא ישסו"ת שעלתה לאו"א עליון נאמר, בן חמשים לזקנה, באותה המדרגה שנאמר בה ואל תבוז כי זקנה אמך, ו' היינו ז"א נקרא, בן י"ה, דהיינו בן לאו"א וישסו"ת, בזמן שהם מחוברים יחד, והם שנקראים י"ה.

ביאור הדברים: ז"א נקרא תורה, ושורשו הוא מג"ר דהיינו חב"ד דישסו"ת, שהם סוד בינה, כי עלה שם בסוד קו האמצעי, הנקרא דעת, והכריע בין ב' הקוים חכמה ובינה ונשאר שם, ואח"כ בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, נמשכים ג' קוים אלו מג"ר דישסו"ת לז"א שלמטה, (עיי' זהר בראשית א' אות שס"ג), חלק התפארת שמחזה ולמטה, ונה"י דישסו"ת, מתלבשים בתוך ז"א ומוציאים בו עשר ספירות, שמנה"י דישסו"ת נמשכות תשע ספירות חב"ד חג"ת נה"י דז"א, ומחלק התפארת שמחזה ולמטה נמשך הכתר דז"א, באפן, שאע"פ שעצם שורשו דז"א הוא בג"ר

(דפו"י דף נ"ו ע"א)

שסט) וזמנין אתקריאת ו' ס' סתימה ואתמר בה בן ארבעים לבינה, ז כד לא איהי בשותפא דאת י' אתקריאת ארבעים. ואיהי עלמא דאתי, דלית ביה אכילה ושתייה, וכד סליק משה לגבה, אתמר ביה (ט) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה וגו'.

מסורת הוהר

(ט) ויהי משה בהר ארבעים יום (שמות כד) זהר נת דף נג ציון א'.

חלופי גרסאות

ו ה"ג בהג"א ובמנטובה הגירסא מ' סתימא תתאה.
ז ה"ג בוילנא ובכל הדפוסים הגירסא בסוגריים
כד לא איהי ובמנטובה הגירסא דלא איהי ובלי סגריים.

מעלות הסולם

שער החמשים לבינה: שמקבל מכל קומת ס"ג דא"ק שהיא בינה דא"ק, בההיא דאתמר בה כי זקנה אמר, עלה אתמר כי אם לבינה תקרא וכר', כי זקנה ה"ס חכמה כמ"ש חז"ל: קן זה שקנה חכמה, ומפרש בגין דאיהי ה' וסלקא באת י' לחמשיין כי ישור"ת שהם אות ה' של שם הוי"ה, שמקומם הוא בחג השבועות במקום עתיק ששם מלובשים נקודות דס"ג, שבהם שולט הצמצום של הפרסא סלקא באת י' לחמשיין עלו לטעמים דס"ג, שה"ס י' של שם הוי"ה, ונעשו אחד עם אר"א עלאין, העומדים במקום טעמים דס"ג, כי בעת שז"א עלה לא"א, עלו ישור"ת למקום עתיק, שבו מלובשים נקודות דס"ג דא"ק, ואר"א עולים למקום טעמים דס"ג דא"ק, והיות שבעת העליה נעשים אר"א וישור"ת למדרגה אחת, לכן מאיר ישור"ת לז"א אז, את שער החמשים, ולכן אז נאמר על ז"א, ואל תבוז כי זקנה אמר, כי כל הבזיון שנהג בקדושה אפשר להיות במקום שיש אחיזה לקליפות בסוד זה לעומת זה, אבל בעת שמאיר השער הנ' שהוא הכתר, אז מאיר הגמר שול כל התקונים בסוד בלע המות לנצח וביטול הפרסא, ותהיה לכל אחד הגהה שלימה בשער הנ', ע"ז נאמר אל תבוז, ואז נקרא ז"א י' בן י"ה, כי הוא מקבל מכל קומת ישור"ת גם סוד י"ה המאירים בחצי העליון דישור"ת, ולכן נקרא בן י"ה. שסט) וזמנין אתקריאת ו' ס' ואתמר בה ולפעמים נקראת הבינה ו' סתומה, ונאמר בה

בן

וחצי העליון דתפארת, וכל חצי העליון דישור"ת נחשב לשער הנ'.

והנה נמצא, היות כי ז"א אינו מלביש אלא מחזה ולמטה דישור"ת, לכן אין לו אלא בחינות ז"ת חג"ת נהי"מ דישור"ת, וחסו" לו ג"ר שלהם, וע"כ יש בו אחיזה לקליפות בסו"ה זה לעומת זה עשה אלקים, מכח פרסא דישור"ת שיש עליו, וז"ס שיש בתורה שה"ס ז"א מ"ט פנים טהור, ומ"ט פנים טמא, זה לעומת זה, וזה שאומר (באות שס"ז) ואיהי שבועות מספרא דעמודא דאמצעייתא וכר', ובהון מ"ט יומין וכר' דהיינו שיש כנגדם מ"ט פנים דקליפות, אבל שער הנ' שה"ס כל התפארת דישור"ת או כל חצי פרצוף העליון דישור"ת, שם עצם התורה שאין כנגדו שום קליפה, וזה אומר (באות שס"ח) ביומא דחמשיין שריא שכינתא עלאה בה, ואתקריאת מתן תורה, ועמודא דאמצעייתא איהו תורה דאתיהיבת בחמשיין יומין דשבועות, כי ביום השבועות עולה ז"א למקום א"א, ואר"א הכוללים בתוכם ישור"ת, עלו לטעמים דס"ג דא"ק, ששם אין פרסא, ומשתוים לביטול הפרסא כמו בגמר התקון, וז"א יכול לקבל את חצי העליון דישור"ת שלמעלה מחזה שהוא סוד י"ה שבו, כי שם אין שום הבדל בין למטה מחזה אל למעלה מחזה כי אין שם פרסא המבדלת, וזהו שביום החמשים מתגלה כל שער הנ' וכל התפארת, ועליה אתמר בן חמשים דהיינו בעת שז"א מקבל את (דפו"י דף נ"ו ע"א)

שע) מתן תורה, דא שכינתא תתאה, ועלה אתמר ישמח משה במתנת חלקו, בגין דאיהי דוגמא דעמודא דאמצעייתא.

שעא) ועוד שבועות על שם מלא שבוע זאת ונתנה לך גם את זאת 9

מסורת הזהר

9) מלא שבוע זאת (בראשית כט) ת"ז תקון סט.

מעלות הסולם

דישסר"ת. וזה אמרו זומנין אתקריאת מו כתימה ואתמר בה בן ארבעים לבינה, דהיינו בעת שישסר"ת מאירים לז"א מבחינה הב', שהם נמצאים במקום עתיק וכח הפרסא שולט בהם. כד לא איהי בשותפא דאת י' וכר שה"ס אר"א עלאין הנקראים י' של שם הוי"ה דהיינו בחינה א' הנ"ל שישסר"ת נכללים עם אר"א בעת הזווג למדרגה אחת ועולים לטעמים דס"ג ומגלים את שער הנ' שה"ס יום החמשים.

שע) מתן תורה דא וכר: מתן תורה זהו השכינה התחתונה, היינו מלכות, שנקראת תורה שבעל פה, ועלה נאמר ישמח משה, שה"ס ז"א במתנת חלקו שהוא מלכות, (עיון זהר ויקהל אות רט"ו) משום שהיא היינו המלכות היא הדוגמא של העמוד האמצעי שה"ס ז"א שהוא תורה שבכתב.

שעא) ועוד שבועות על וכר: ועוד יש לפרש שבועות על שם הכתוב ביעקב שה"ס ז"א, מלא שבוע זאת, ואתנה לך גם את זאת, מלא שבוע זאת, זה השכינה העליונה, היינו בינה, שנאמר בו בז"א, כי יד על כס י"ה, ובינה נקראת כסא ל"ה שה"ס חכמה. ונתנה לך גם את זאת, זה השכינה התחתונה היינו מלכות, שהיא ה' הקטנה דהיינו ה' השניה שבשם הוי"ה הממלא הכל, הו' העליונה שהיא בינה, וה' התחתונה שהיא מלכות זהו ר' שה"ס ז"א, הוא סוד מלא י"ה למעלה, היינו בבינה שהיא נעשית מליאה ע"י עליית ז"א אליה, והיא נקראת אלהים, אותיות מליאה, ועלה נאמר אני מלאה הלכתי, מלאה הלכתי להר סיני, ובגלות דיקם השיבני ה'. והוא היינו ז"א

מלא

בן ארבעים לבינה, כשאין היא משותפת עם אות י', דהיינו שישסר"ת מאירים ממקומם, שהוא רק במקום עתיק, ומאירים משם לז"א, שהוא עלה למקום א"א, ואינם נכללים באו"א עלאין, או נקראת הבינה ארבעים, היינו על שם ד' המוחין שבה: חכמה בינה ימין דדעת שהוא חסדים, שמאל דדעת שהוא גבורות, ונל מוח כלול מעשר הם ארבעים, והיא, היינו בינה נקראת עולם הבא שאין בו אכילה ושתיה, (ברכות יז.) וכשעלה משה אליה נאמר בו ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה וגר'.

פירוש: כי ביום השבועות נבחן בישסר"ת שהם בינה ב' בחינות: א' שגם הם עלו לס"ג דא"ק יחד עם אר"א, כי בעת הזווג נמצאים אר"א וישסר"ת במדרגה אחת, ובחינה ב' שהם אינם אלא במקום עתיק, כי ער שם עלייתם, וההפרש ביניהם רב מאד, כי מבחינה הראשונה שישסר"ת באר"א, נמצאו גם ישסר"ת בטעמים דס"ג דא"ק שאין שם פרסא כלל, כי הפרסא מתחלת רק בנקודות דס"ג דא"ק שירדו למטה מטבוד דא"ק, משא"כ הטעמים, וכיון שכן נמצאים כבר ישסר"ת בבטול הפרסא שה"ס גילוי שער הנ' כמו בגמד התקון כנ"ל באות הקודם, ומבחינה השנית, שישסר"ת נמצאים רק במקום עתיק, הרי הפרסא עוד שולטת בהם ושער הנ' עודו מתכסה, לכן ז"א אינו מקבל רק המחיון שלו שהם חכמה בינה ימין דדעת שה"ס חסדים ושמאל דדעת שה"ס גבורות כל אחד כלול מ' שהם ארבעים מנה"י שישסר"ת לבד חסד לו י' ספירות רכתו, שה"ס כל הת"ת וכל קומת חצי העליון (דפ"י דף ג"ו ע"א)

מלא שבוע זאת דא שכינתא עלאה ח דאתמר ביה ז) כי יד על כ"ס י"ק. ר) ונתנה לך גם את זאת דא שכינתא תתאה ה' זעירא. מלא דכלא עלאה ותתאה דא ו'. איהו מלא י"ק לעילא. דאיהי מליא"ה אלקי"ם. ועלה אתמר ר) אני מלאה הלכתי. מלאה הלכתי לטורא דסיני ובגלותא ריקם השיבני י"י. ואיהו מלא ה'. ט וביה מלאה הארץ קנינך.

מסורת הזהר

ז) כי יד על כס י"ה (שמות יז) לעיל אות קצה ציון ר'. ר) ונתנה לך גם את זאת (בראשית כט) לעיל ציון פ'. ר) אני מלאה הלכתי (רות א) ז"ח כרך כ' אחרי דף ה' אות כס צ"ת.

חלופי גרסאות

ח נ"א מלא שבוע י' מלא י"ק (מנטובה). ט ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא ובה ובמנטוביה הגירסא ובה.

מעלות הסולם

תו"מ שנפלו ועלו נחשבים לקו שמאל. ועם יציאת הקו השמאל נעשה מחלוקת בין ימין ושמאל, שהימין רוצה לבטל את השמאל ולשלוט לבד. והשמאל רוצה לבטל את הימין ולשלוט לבד, ומשום זה שניהם אינם יכולים להאיר כל עוד שלא נתקן הקו האמצעי המיוחדם.

אח"כ יוצא הקו האמצעי ע"י מסך של ז"א, שעלה לישסו"ת יחד עם ג' הכלים בינה תו"מ שהיו מלובשים בו, ובעת שחזרו ועלו, עלה ז"א יחד עמהם, שקומת האור היוצאת על המסך הזה מיחדת הימין והשמאל שבישסו"ת לאחד, אלא שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל יאיר רק ממטה למעלה, שאז מתלבשת החכמה בלבוש החסדים ויכולה להאיר, והחסדים נכללים בהארת חכמה ונשלמים בג"ר. ונמצא שטרם ביאת הקו האמצעי שהוא ז"א, היו ב' הקוים ימין ושמאל במחלוקת זה עם זה ורצו לבטל זה את זה, כי הקו הימני בהיותו שורש המדרגה ובלתי נפגם רצה לבטל את שליטת קו השמאל ולהכניעו כיחס שורש אל הענף. וקו השמאל בהיותו מחזיק בהארת חכמה שהיא גדולה מאור החסדים שבקו ימין, ע"כ כחו גדול לבטל את אור החסדים של קו הימין, ומשום זה שניהם לא היו יכולים להאיר כי חכמה אינה יכולה להאיר בלי לבוש של חסדים. וחסדים בלי

מלא ה' כלומר מחלא את ה' אחרונה של שם הו"ו"ה, ובו נאמר מלאה אותיות מלא"ה הארץ שהיא מלכות הנקראת ארץ קנינך.

פירושו: נודע סדר יציאת ג' קוים בישסו"ת, שהם נקראים בינה, כי או"א עלאין הם נקראים חכמה, וישסו"ת הם סוד בינה דאצילות, ויש בה ג' קוים, שמתחלה יצא קו הימין, שהוא כתר חכמה דישסו"ת, והוא נתתקן בעת עליית מלכות דישסו"ת לבינה שלה, וסיימה מדרגת ישסו"ת תחת החכמה. ובינה תו"מ דישסו"ת, נפלו למדרגת ז"א, ואלו ב' כלים כתר וחכמה שנשאר במדרגת ישסו"ת, נעשו לקו ימין, וכיון שאין שם רק ב' כלים כתר וחכמה אין שם רק ב' אורות שהם נפש רוח, מחמת ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות.

אח"כ יצא קו השמאל דבינה, הכולל ג' הכלים בינה תו"מ דישסו"ת, אחר שחזרו מנפילתם ועלו ונתחברו עם כ"ח דישסו"ת, ע"י הארת חכמה בינה דא"ק, המוציאה את מלכות המסיימת מבינה דישסו"ת ומחזירה למקומה, שאז חוזרים ועולים בינה תו"מ דישסו"ת למדרגתם. וכיון שנשלמו ה' כלים בפרצוף, נתלבש בו ה' אורות נרנח"י, ובינה תו"מ אלו שעלו נעשו לקו שמאל דישסו"ת (ע"ן בפתיחה לפירוש הסולם אות ל') שכתר וחכמה שמעולם לא נפלו נחשבים לקו הימין, ובינת (דפ"י דף נ"ו ע"א)

שעב) ושכינתא תתאה איהי סוכ"ה כ"ו ה"ס דאיהי יקו"ק אדנ"י, כלילא מתרוייהו שמהן. סוכה חבורא דתרוייהו, כגוונא דא יאקדונק". בגין דאיהי כלה דיליה, ואיהי בת שבע, כללא דשבע ימי סוכה.

מעלות הסולם

ולכן נמצא שז"א הוא מלא דכלא עלאה ותתאה הן של בינה והן של מלכות, דא ד' היינו ז"א, שה"ס ר' של שם הוי"ה. איהו מלא י"ה לעילא הגורם שמאירים המוחין חב"ד שהם נקראים י"ה, דאיהי מליאה אלקים וכו' שהוא שם הבינה הנקראת אלקים חיים, ואיהו מלא ה' שמשפיע המוחין אל המלכות בסו"ה מלאה הארץ קנייך. שמלכות הנקראת ארץ נתמלאה ונשלמה ג"כ, לפי הכלל הנ"ל כי התחתון המשלים לעליון, זוכה בעצמו בכל אותו השיעור אור שהשלים את העליון.

שעב) ושכינתא תתאה איהי וכו': והשכינה התחתונה, שהיא מלכות, היא סוד סוכ"ה, שבה אותיות כ"ו ה"ס, שהיא הוי"ה שבגימטריא כ"ו, אדנ"י שבגימטריא ס"ה, והיא כלולה מב' השמות, סוכה היא החבור של ב' השמות דהיינו הוי"ה אדנ"י בשילוב, כעין זה יאהרונה"י. משום שהיא היינו המלכות היא כלתו של ז"א, והיא נקראת בת שבע, שכוללת כל שבעת ימי סוכה. דהיינו חג"ת נה"י דז"א ועם בחינתה עצמה היא שבע ולכן נקראת בת שבע (עיי' זהר שמיני אות כ"ח).

פירושו: יש ז' זמנים קבועים למלכות נוקבא דז"א, עד שתהיה ראויה לזווג עם ז"א פב"פ, (עיי' תנ"ס חלק ט' תשובה מ') ובג' הזמנים הראשונים עדיין אין לה שם בפני עצמה, כי בזמן הג' אז נקראת הנוקבא ה' תחתונה של שם הוי"ה, המשלימה במסך שלה את יה"ו של השם שה"ס ז"א, וכשהיא מקבלת מזמן הד' שלו, אז היא נעשית לפרצוף בפני עצמה ונקראת בשם אדנ"י או שם אלקים, ולכן אומר (באות שע"א) ונתנה לך גם את זאת, דא שכינתא תתאה ה' זעירא וכו' דהיינו שהאיר בה מבחינת מה שהוא נשלם על ידי המסך שלה, ומקבלת ממנו הארתו לפי הכלל הנ"ל שהתחתון המשלים אל העליון

זוכה

בלי הארת חכמה הם רק בלי ראש, שהוא קטנות. וזה אמרו ועוד שבועות שלכן נקרא ז"א שה"ס הקו האמצעי שבועות, על שם מלא שבוע זאת וכו', דא שכינתא עלאה שהיא בינה, שע"י הזווג שנעשה בבינה, על קומת ז"א, שהיא קומה של חסדים, מתייחדים ב' הקוים ימין ושמאל שבבינה לאחד וכל ג' הקוים שלה מאירים במלואם ובשלמותם, בסוד תלת נמקי מחד שהוא ז"א, דאתמר ביה כי יד על כס י"ה, היינו שאין לו רק ב' כלים שהם י"ה ולכן אין בו רק נפש רוח דאורות, כי ב' הכלים הם כתר חכמה, שהם י"ד דהיינו ד' אותיות הפשוטות של שם הוי"ה, הדומות לכתר, וי"ד אותיות המלוי הרומזות לחכמה, וכשאיין לו רק הכלים דכתר חכמה אין לו רק נפש רוח דאורות. מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות. וחסר לו כ"ח שה"ס המלוי דמלוי בסו"ה ועתה יגדל נא כח ה' (עיי' זהר פרשת עקב אות מ"א) ומתוך שז"א גרם גלוי ג' מוחין בבינה, זוכה גם ז"א עצמו באלו המוחין, בסוד חד בתלת קיימא כי זהו כלל שכל שיעור אור שהתחתון גורם להוסיף בעליון זוכה גם הוא בכל אותו שיעור האור. והנה המסך הזה שבז"א שעלה והכריע בין ב' הקוים שבבינה, ויצא עליו קומת החסדים היא מן המלכות נוקבא דז"א כי היא הנושאת את המסך, ונמצא שע"י המסך של הנוקבא האירו המוחין בבינה, ולכן אחר שז"א מקבל המוחין שלו בסוד חד בתלת קיימא חוזר הוא ומשלים וממלא את הנוקבא ג"כ בג' מוחין, וזה אמרו ונתנה לך גם את זאת דא שכינתא תתאה ה' זעירא, שגם היא נשלמת, כי לולא קומת החסדים שיצאה על המסך שלה, היתה הבינה נשארת בלי אור מחמת שהקו השמאל שבו הארת חכמה והיא אינה יכולה להאיר בלי לבוש של אור החסדים,

(דפ"י דף נ"ו ע"א)

שעג) וכד נטלא מאימא עלאה, דאיהי שמחת תורה, שמחת בית השואבה, ואיהי חופה דילה, אתקריאת שמיני, חג עצרת. שעד) בהוא זמנא דשמחת תורה, שויין כ עטרה בריש כל צדיק לעילא, כד"א ש) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו. ביום חתונתו: דא שכינתא תתאה. וביום שמחת לבו: דא שכינתא עלאה. והכי צריכין ישראל לאתעטרא בכלא, ל בעטרה * על רישיהו ביומא דשמחת תורה.

מסורת הוהר

ש) בעטרה שעטרה לו אמו (שה"ש ג) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א דף נז אות קלו צ"ט.

חלופי גרסאות

י ג"א דילה אתקרי (מנטובה).
כ ג"א בסוגריים שריא (דפו"י). ל ג"א בסוגריים כלהו (דפו"י).

מעלות הסולם

ששני האורות מאירים במלכות כאחד, בגין דאיהי בלה דיליה, ונכללת מכל הספירות שלו הן מן האורות שבקו הימין, והן מן האורות שבקו השמאל, ולכן איהי בת שבק כללא דשבק ימי סוכה.

שעג) וכד נטלא מאימא וכר: וכשלוקחת המלכות, מהאם העליונה, שהיא בינה, שהיא נקראת שמחת תורה, כי ז"א נקרא תורה, והמוחין שלו שמקבל מבינה, נקראים שמחת תורה, ובעת שמלכות היא בזווג עם ז"א הנקרא תורה ומקבלת ממנו המוחין, נקראת גם המלכות שמחת תורה, ונקראת שמחת בית השואבה, כי מלכות נקראת בית השואבה והמוחין שלה נקראים שמחת בית השואבה, והיא היינו הבינה היא חופתה של המלכות שהיא כאם הסוככת על בינה שהם ז"ן מפני החיצונים. ואז נקראת המלכות שמיני, כי מבינה עד מלכות יש שמונה ספירות שהם: בינה, חג"ת נהי, מלכות, חג עצרת. שהוא מלכות הנקראת עצרת, (עיין רע"מ פרשת פנחס אות תתל"ב).

שעד) בהוא זמנא דשמחת וכר: בעת ההיא של שמחת תורה, שמים למעלה, בעולמות העליונים, עטרה בראש כל צדיק, כמו שאתה אומר בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו:

זה

זוכה גם הוא בכל אותו שיעור אור שהשלים לעליון, אבל שלימותה של הנוקבא עצמה בבחינת נוקבא נפרדת לעצמה, היא לאחר נסירתה מז"א, ויש לה שם לעצמה, ומאירה בהארץ החכמה לפי התקונים שלה שבקדושה, שלכן נקראת חכמה תתאה וחכמת שלמה, והנה נודע כי סוד כפרת עונות שביום כפור, ה"ס המשכת הארת החכמה על ידי עליית מלכות לבינה, שאין כפרת העונות אלא ע"י גילוי אור החכמה, שה"ס אור החיים בסו"ה והחכמה תחיה את בעליה, וע"כ הבינונים שעשו תשובה, זוכים ביוכ"פ לכפרת עונות. אמנם עוד לא נגמר הדבר בשלימות, כי אור החכמה אינו מאיר בלי חסדים, וזמן המשכת החסדים הוא בז' ימי הסוכות, עד שביום השביעי שהוא הושענא רבה נגמרת התלבשות החכמה בחסדים, ואז נשלמת החתימה לחיים של יוכ"פ, וע"כ נבחן יום הושענא רבה ליום של מסירת פסקי הדין להוציאם לפועל. (עיין זהר פרשת צו אות קי"ד).

וזה אמרו (באות שע"ב) ושכינתא תתאה איהי סוכ"ה כ"ו ה"ס דאיהי הו"ה שה"ס אור החסדים, אדנ"י שה"ס הארת חכמה, כלילא מתרוויהו שמהן כי הארת החכמה של המלכות התלבשה בחסדים ושניהם מאירים יחד כאחד, כגוונא דא יאהרונה"י.

(דפו"י דף נ"ו ע"א *) דף נ"ו ע"ב)

תקונא חד ועשרין

שמה

שעה) ת) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכפות תמרים וכו', אתרוג איהי שכינתא תתאה, ודמיא ללבא דאיהי לשמאלא, דאיהו גבורה, ובגין כך צריך בר נש לנטלא אתרוג בידא שמאלא.
שעו) וצריכא למהוי אתרוג דדמיא ללבא, מ שלימא בתיומת דילה, בגין ההוא דאתמר ביה א) ויעקב איש תם, למהוי שלימא עמיה. וכמה דלית פסול ביעקב דלעילא, כן צריך דלא יהא פסול באתרוג, לקיימא קרא ב) כלך יפה רעיתי ומום אין בך.

מסורת הזהר

ת) ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג) לעיל מ ג"א דדמיא ללבא שלימא בפטומת כו' (הגר"א), במעלות הסולם השמטות ח"א דף קמ אות שפט ציון ז'.
א) ויעקב איש תם (בראשית כה) לעיל אות קמח ציון ז'. ב) כלך יפה רעיתי ומום אין בך (שה"ש ד) לעיל אות רס ציון יוד.

חלופי גרסאות

מעלות הסולם

מתלבשת בחסדים ומאירים החכמה והחסדים. ויום שמיני עצרת הוא קו האמצעי שבשמאל הכולל כל הזווגים של ר"ה ויום כפורים, שמוזוג השמאל. וכן הזווג הימין של חג הסוכות, כי קו האמצעי כולל גם הימין וגם השמאל, ונדע שקו האמצעי שהוא שבועות ה"ס מתן תורה כנ"ל ונקרא תורה. וקו האמצעי שבקו השמאל שהוא שמיני עצרת נקרא שמחת תורה. כי המלכות נכללת מכל ג' הקוים ומאירה שפעה אל התחתונים. (ע"ן זהר פרשת פנחס אות כ"ז).

שעה) ולקחתם לכם ביום גרי: ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכפות תמרים וכו'. פרי עץ הדר הוא: האתרוג, שהוא רומז על השכינה התחתונה שהיא מלכות. ודומה ללב של האדם שהוא לשמאלו. שהוא גבורה, ומשום זה צריך האדם לקחת אתרוג בעת הברכה ואמירת ההלל, בידו השמאלית.

שעו) וצריכא למהוי אתרוג וכו': והאתרוג הדומה ללב צריך להיות שלם, בתיומתו שהוא הפיטום, משום אותו שנאמר בו ויעקב איש תם, להיות שלם עמה וכמו שאין פסול ביעקב שלמעלה שהוא ז"א, כן צריך שלא יהיה פסול באתרוג שהוא מלכות, לקיים הפסוק כלך יפה רעיתי ומום אין בך.

פירוש

זה השכינה התחתונה שהיא מלכות, וביום שמחת לבו זה השכינה העליונה, שהיא בינה, כי מלכות עלתה לבינה ושתיהן נעשו עטרות לז"ן. וכך כל ישראל למטה צריכים להתעטר בעטרה על ראשיהם ביום שמחת תורה. דהיינו להכליל עצמם בהזווג דפכ"פ של ז"ן, ולהתעטר בעטרות של ז"ן.

פירוש: סוד ג' החגים פסח שבועות סוכות, נמשכים מסוד ג' הקוים חג"ת דז"א, פסח מימין שהוא חסד. סוכות משמאל שהוא גבורה, ושבועות מקו האמצעי שהוא תפארת. ומלכות מקבלת הארת ג' הקוים ומשפיעה אל התחתונים. ונדע שכל קו מן ג' הקוים כלול מכל ג' הקוים, לכן ר"ה יוכ"פ, סוכות, ושמחת תורה, ה"ס ג' הקוים שבקו השמאל, מר"ה עד יוכ"פ הוא סוד הכתוב שמאלו תחת לראשי, שהוא הארת השמאל של שמאל דז"א, הנמשכת אל המלכות, ונדע שהארת השמאל היא הארת חכמה הממשיך משמאל דבינה, הארת חכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר ולכן נצטוינו לתקוע בשופר בר"ה (ע"ן זהר פרשת וירא אות שפ"א בסולם מאמר ר"ה ויום הכפורים) ובסוכות מתעורר קו הימין שבשמאל להאיר אל המלכות בסר"ה וימינו תחבקני, ולכן הוא זמן שמחתנו כי החכמה (דפ"י דף נ"ו ע"ב)

שעז) ואם היא ירוקא, היא משובחת יתיר, כדיוקנא דהות אסתר ירקרקת, נ דאתמר בה ג) ותלבש אסתר מלכות. שעח) ואתקריאת הדסה, על שם הדס, והדס אית ליה תלת הדסין, ס לאשתכללא בתלת אבהן.

חלופי גרסאות

נ נ"א מוסיף בגין דאתמר (מנטובה). ס נ"א לאתכללא (מנטובה).

מסורת הזהר

ג) ותלבש אסתר מלכות (אסתר ה) זהר בהר דף ז' אות כג צ"ק.

מעלות הסולם

שבראש ז"א נקרא זהב סגור דהיינו שהארת חכמה סתומה בו, ואינה מאירה כי ז"א הוא תמיד בחסדים מכוסים מחכמה, וזהב של המלכות שבה המקום לגילוי חכמה נקרא זהב ירקרק וגוון אתרוג, שהיא הגוון של גילוי הארת חכמה שבמלכות הנקראת אסתר, ולכן אע"פ שבשעת הזווג אין ז"א משפיע אל המלכות רק חסדים בלבד, אמנם הגוון הירוק שבה מראה על הארת החכמה שגם היא נמצאת בה ומלובשת בחסדים, ואינה סתומה כמו בז"א ששם נקראת זהב סגור שהוא סגור מלהאיר, והחכמה שבה מגולה יותר מבז"א, וכלפי ז"א נחשבת כמגולה, עכ"ז עודה סתום בה, כי אין הארת החכמה מתגלה במלכות גופה אלא במרכבה שלה. (עיין זהר חדש פרשת תרומה אות ל"ב בסולם מאמר זהב ירקרק זהב סגור זהב תחתון).

וזה אמרו ואם היא ירוקא דהיינו שיש בה הארת חכמה מלובשת בחסדים, שזה מרומז בגוון ירוק כזהב, היא משובחת יתיר, כי זוהי שלימותה שתאיר בחסדים מגולים בהארת חכמה כדיוקנא דהות אסתר ירקרקת וגוון האתרוג צריך להיות ירוק כעין גוון הזהב, הנאמד באסתר ירקרקת, ואסתר היא שם המלכות כמו שנאמר בה ותלבש אסתר מלכות. כמפורש ברע"מ (פרשת תצא אות ב') ורוח דקדשא שכינתא הות דאיהי שם דאתלבשת באסתר.

שעח) ואתקריאת הדסה על כו': ומלכות שהיא אסתר, נקראת הדסה, על שם הדס, שהוא ז"א, והדס יש לו שלשה הדסים, שה"ס

פירוש: סוד הלולב ומיניו, הם חג"ת נה"י, דו"א. כי ג' הדסים הם חג"ת, ב' ערבות הם נצח הוד, הלולב הוא יסוד, והאתרוג ה"ס מלכות, ונדע שבשעה שמלכות מאירה בהארת חכמה היא נקראת ערב או לילה, מפני שאין הארת חכמה מאירה אלא עם דינים וחשכות, (עיין זהר פקודי אות שע"ה) וז"א נקרא יום או בוקר, מפני שהוא מאיר בחסדים בשפע, אמנם החכמה מכוסה בהם בסו"ה ויהי ערב ויהי בוקר שהם ז"א ומלכות יום אחד היינו שהם מזדווגים יחד, ואפילו המלכות נהפכת אז לקבלת חסדים וחכמה נעלמת בה כמו בז"א, וע"כ בשעת הזווג נקראת גם היא יום, וזה אומרו וצדיבא למהוי אתרוג דדמיא ללבא שלומא בתיומת דילה, היינו שתתהפך לקבלת חסדים שאין בהם שום חסרון, בגין ההוא דאתמר ביה ויעקב איש תם, למהוי שלימא עמיה ולקבל ממנו את שפע החסדים, וכמה דלית פסול ביעקב דלעילא, מפני שמאיר באור החסדים שלא שייך בהם שום מום וחסרון, כן צריך דלא יהא פסול באתרוג וכו', דהיינו להעלים על הארת החכמה ולקבל שפע החסדים כמו ז"א.

שעז) ואם היא ירוקא וכו': ואם המלכות שהיא האתרוג ירוק כזהב, היא משובחת יותר, כעין אסתר שהיתה ירקרקת שנאמר בה ותלבש אסתר מלכות.

פירוש: הזאת חכמה שבשמאל המאירה בכל שלימותה בהתלבשות החסדים נקדאת זהב, ומאירה בראש ז"א, ובדאשה של המלכות, אלא ההפרש שביניהם הוא, שזהב העליון

(דפו"י דף נ"ו ע"ב)

שעט) ואתקריאת ערבה מסטרא דתרין שפון דאינון למודי ה', ואתקריאת לולב, מסטרא דח"י עלמין, ע דאיהי כליל ח"י ברכאן דצלותא, ולקבלייהו עבדין ח"י נענועין בלולב בשית סטריין. תלת לכל סטרא וסטרא.

שפ) שית סטריין דכלילין בגופא דאיהו עמודא דאמצעייתא. דלולב על שמיה אתקרי ל"ו ל"ב. פ ואינון נענועין צ ח"י ד' זמנין, דסלקין ע"ב. ואינון ח"י נענועין בנטילת לולב, ח"י ח"י תריין זמנין בהודו לה' תחלה וסוף, ח"י באנא ה' הושיעה נא, הא ע"ב.

שפא) ואינון תליין מן דלת, דאיהי שכינתא. וצדיק בו; אתקרי ד'

חלופי גרסאות

ע ג"א דאיהו (מנטובה וילנא). פ ג"א אינון (מנטובה). צ ג"א ל"ג ח"י (מנטובה).

מעלות הסולם

והוד רגליט שלו, ויסוד ברית קודש, שהוא העמוד האמצעי שכולם נאחזים בו. אשר הלולב על שמו של התפארת נקרא ל"ו ל"ב, כי ל"ב ה"ס ל"ב נתיבות החכמה אשר נשפעים מז"א אל המלכות, כי במקום המלכות שם הוא גילוי החכמה, ותחלת בנין קומת המלכות הוא נגד החזה, ששם הלב, והנענועים הם ד' פעמים ח"י, העולים ע"ב, שבגימטריא חסד כי לולב עולה ס"ח שבגימטריא חיים, והיינו חכמה וחסדים. כי אור החיים ה"ס חכמה. והם ח"י נענועים בנטילת לולב, בעת הברכה, ח"י ח"י ב' פעמים בהודו לה' תחלה וסוף, ח"י באנא ה' הושיעה נא הרי ע"ב. (ע"ן לעיל תקון ו' אות נ' במעלת הסולם ד"ה פירוש) ושם ע"ב הוא השורש לתקון ג' הקוין, שהסו"ה ויסע ויבא ויט (ע"י בשלח דף נ').

שה"ס ג' קוים ימין שמאל אמצע, להשתכלל בשלשה אבות, שהם חג"ת.

שעט) ואתקריאת ערבה מסטרא וכר': ומלכות נקראת ערבה מצד שנכללת מב' שפתיים, שהם נצח הוד, שהם נקראים למודי ה'. ונקראת לולב, מצד של חי העולמים, שהוא יסוד, וחי בב' עולמות, שהם ז"א ומלכות. שהוא הכולל ח"י ברכות שבתפלה, שהם סוד ט' ספירות של אור ישר מעלה למטה וט' ספירות של אור חוזר ממטה למעלה, ולנגדם עושים ח"י נענועים בלולב בששת הרוחות: דרום, צפון, מזרח, מעלה, מטה, ומערב. שלשה נענועים לכל רוח ורוח. שה"ס התקון של ג' קוים ימין שמאל אמצע, בכל צד.

שפא) ואינון תליין מן וכר': ואלו ד' פעמים ח"י של הנענועים באמירת הלל, תלויים,

מן

שפ) שית סטריין דכלילין וכר': ששת הקצוות הכלולים בגוף שהוא תפארת, אשר חסד וגבורה, הם סוד הזרועות שלו, ונצח (דפו"י דף נ"ו ע"ב)

זמנין ח"י ח"י ח"י דסליק ע"ב, מסטרא דתלת אבהן, ושכינתא דאשתתפת עמהון. דאינון ח"י בדרועא ימינא, וח"י בשמאלא, וח"י בגופא לגבי שדרה. וח"י בכרית מילה.

שפב) ואינון ו' סטרין תרין דרועין דמלכא. ותרין שוקין דמלכא דאינון תרי נביאים קשוט, וגופא וברית הא שית. י"ח נענועין לקבל ח"י חוליין דשדרה מסטרא דגופא. ו

מסורת הזהר

ד) בח"ג ומלכותו בכל משלה (תהלים קג) לקמן
אות תתקלד ציון ש'. ה) בח"ג עץ חיים היא למחזיקים
בה (משלי ג) לעיל בהקת"ז אות רמד צ"ז.
ו) בח"ג בזאת יבא אהרן (ויקרא טו) אות שמו צ"כ.
ז) ואל יבא בכל עת אל הקדש (שם) לעיל במעלות
הסולם השמטות ח"ג דף יב אות לג ציון ב'.
דתמר בה עץ חיים היא למחזיקים בה איהי
שלטא על עץ הדעת טוב ורע מסטרא דיליה איהי
קריבא למלכא ט' הה"ד בזאת יבא אהרן אל הקדש מסטרא דימינא לזמנין איהי רחיקא מניה מסטרא
דשמאלא ואל יבא בכל עת אל הקדש מסטרא דימינא איהי לא מקבלא טומאה טוב הוא ימינא אבל
אתרהא טוב מקבלא טומאה מרע ומות מההוא אתר ולית ליה קריבו ט' ותמן צריך קרבנא לקרבא
וקטרת לרחקא רוח הטומאה מההוא אתר ולקרבא זכותא לשמאלא גבירתא ולרחקא שפחה מתמן ובג"ד
כל שמהן אית ביה (כל הדפוסים).
ש ח"ג נ"א בסוגריים ומסטרין אליון לזמנין איהי נוקבא קריבא למלכא (דפו"י). ת ח"ג נ"א בסוגריים
אל הקדש איהי לא מקבלא טומאה אבל אחרהא טוב מקבל טומאה מרע ומההוא אתר דלית ליה
קריבו (דפו"י). א ח"ג נ"א בה (וילנא).

מעלות הסולם

מן דלת, שהיא קומת השכינה היינו המלכות. שקומתה היא חג"ת, וצדיק שהוא יסוד, שממנו באה השפע אל המלכות, בה, עם קומת המלכות, בסו"ה זאת קומתן דמתה לתמר, (ע"י רע"מ פרשת פנחס אות ש"ב) נקרא ד' פעמים ח"י ח"י ח"י ח"י, העולה ע"ב, כי כלול מצד שלשת האבות שהם חג"ת, והשכינה שהיא המלכות הכוללת נה"י, המשתתפת עם החג"ת כי עלתה לת"ת, ותופסת כל המקום שמחזה ולמטה לרשותה. שהם ח"י בזרוע הימנית שהיא חסד הכלול מכל ו' קצות, ובכל (דפו"י דף נ"ו ע"ב)

אחד יש, התקון של ג' הקוים, והם ח"י, וח"י בזרוע השמאלית שהיא גבורה. וח"י בגוף שהוא תפארת אצל השדרה שיש בה ח"י חוליות. וח"י בכרית מילה, שהוא יסוד, הכולל גם נצח הוד.

שפב) ואינון ו' סטרין וכר: והם ו' קצוות, חג"ת נה"י, ב' זרועות המלך, שהם חסד וגבורה דז"א, וב' שוקים שהם ב' נביאי אמת דהיינו נצח הוד דז"א, וגוף היינו תפארת, וברית שהוא יסוד הרי שש. י"ח נענועים הם נגד

שפג) ואתקרי שדרה אחור, מסטרא דסיהרא ומסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקרי קדם. ורזא דמלה, ח) אחור וקדם צרתני. ובגלותא, ט) השיב אחור ימינו מפני אויב. מאי אויב, דא סמא"ל, דכל אלהים אחרים אינון לאחור.

שפד) ובגין דלא יסתכלון בשכינתא דאיהי למערב, דאיהו אחור, שוי לה בימינא. ובגין דא אסור לצלאה למערב, דאיהו אחור, בגין דתמן אלהים אחרים.

מסודת הזוהר

ח) אחור וקדם צרתני (תהלים קלט) זהר בשלח דף סז ציון ב'. ט) השיב אחור ימינו (איכה ב) זהר ויצא דף קמ צ"ב.

מעלות הסולם

בלבר, ואין לה חיבור עם הקו האמצעי ולא היתה יכולה להאיר, בלי חסדים דימין, שאז היה קטרוג הירח, ונתמעטה המלכות ובאה למדרגה תחת ז"א שאז היא מקבלת מז"א הכל, הן חכמה והן חסדים, כי ז"א הוא הקו האמצעי הממעט קו השמאל מג"ר דחכמה ומיחדו עם הימין, וכיון שהארץ החכמה נתלבשה בחסדים היא יכולה להאיר. והנה הרבר הזה נשנה בכל זווג וזווג של המלכות עם ז"א שבשעה שהיא מקבלת חכמה מז"א בסוד הכתוב שמאלו תחת לראשי או מתעורר בה תחלה המצב הא' שהוא שמאל בלי ימין, דהיינו טרם שקו האמצעי מיעט את ג"ר דחכמה, אשר אז אפשר להמשיך החכמה ממעלה למטה, שה"ס ג"ר דחכמה, שכל הקליפות חושקות להמשיך אותה, ולפיכך תכף מתקרב סמא"ל וכל אלהים אחרים לינוק ממלכות ולהמשיך החכמה ממעלה למטה.

וזה אומרו (באות שפ"ג) ואתקרי שדרה אחור מסטרא דסיהרא, כי מצד המלכות שנקראת סיהרא, שבמצב הא' היא מקבלת מקו שמאל דבינה בלבר ואין לה חיבור עם הקו האמצעי, ואז היא נקראת אחור כי היא עומדת באחור ז"א ומקבלת מבינה חכמה בלי חסדים ואי אפשר להחכמה שלה להאיר בלי

נגד ח"י חוליות דשררה, מצד הגוף שממנו יוצאים כל ה"ק.

שפג) ואתקרי שדרה אחור וכו': והשררה נקראת אחור מבחינת הלבנה שהיא המלכות, הנבנית מהארץ השמאל דבינה שהיא חכמה שמאירה בדינים. ולכן נקראת אחור. ומבחינת העמוד האמצעי שהוא ז"א, המקבל הארץ הימין דבינה שהוא חסדים נקרא קדם. וסוד הרבר מה שכתוב אחור וקדם צרתני שזה נאמר על ז"א. ובגלות כתוב, השיב אחור ימינו מפני אויב. שואל מי הוא האויב, ומשיב זה סמא"ל, שכל אלהים אחרים הם לאחור. כי סוד אלהים אחרים מפורש בע"ח (שער מ"ז פ"ה) אלהים הנדבקים באחוריים.

שפד) ובגין דלא יסתכלון וכו': ומשום שלא יסתכלו בשכינה שהיא המלכות, כלומר שלא ימשיכו הארץ ממעלה למטה, כי כל המשכת אור נקרא הסתכלות, וכדי שלא תהיה להם האפשרות להמשיך את הארץ החכמה שבמלכות שהיא למערב שהוא אחור, שם אותה בימין, ומשום זה אסור להתפלל ולשום פניו למערב, משום ששם אלהים אחרים נאחזים.

פירוש: נדע שיש ב' מצבים במלכות, (ע"ן בפתחה לפירוש הסולם אות פ"ח) שבמצב א' היא מקבלת מקו שמאל דבינה (דסויי דף נ"ו ע"ב)

שפה) ותמן סם המות שבתאי. ב ובגין דהות בקדמיתא למערב, ג וחזרה לימינא, שאלין ד עלה אלהים אחרים, שבתאי. א"י שב"ת, ה שבתאי אתוון דיליה אי שבת.

שפו) וצריכין ישראל לשני ו לה אתר ושמא ועובדא. ודא איהו שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה בגין דלא אשתמודע ביה אויב דאיהו סמא"ל. ודא ז איהו י' השיב אחור ימינו כו'.

שפז) אם ח זכאין *) לנטרא שבת. צריך לשנויי ליה מיומין דחולא, בלבושין ומיכלין, דאינון ענג שבת. דאם הוה רגיל למיכל ב' סעודות ביומא דחולא, בשבת ט יאכל ג'. דכתיב כ ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה היום לא תמצאוהו בשדה, ובכלא צריך למעבד בשבת תוספת, י כ

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

- א) השיב אחור ימינו (איכה ב) לעיל ציון ט.
- ב) נ"א בגין דהוה (מנטובה). ג) נ"א וחזר (מנטובה).
- ד) נ"א עליה (מנטובה). ה) נ"א וכך הוא אתוון דיליה
- ו) נ"א שבתאי אתוון דיליה אי שבת (מנטובה).
- ז) נ"א ליה (מנטובה). ח) נ"א איהי (מנטובה).
- ט) נ"א זכאן (מנטובה וילנא). י) נ"א אכיל ג' ול"ג בשבת (מנטובה). י"א) נ"א בסוגריים דאיהו (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. כ) נ"א אם מנטובה.

מעלות הסולם

חושקות להמשיך ולינוק מהארץ ג"ר אלו ממעלה למטה.
 שפה) ותמן סם המות וכר: ושם בסוף הדינים של קו השמאל, שם סם המות, שבתאי, שמשום שמלכות היתה בתחלה למערב, וקבלה מקו השמאל, דהיינו במצב הא', וחזרה לימין, היינו במצב הב', שואלים עליה, אלהים אחרים, היינו סמא"ל והקליפות, שבתאי, א"י שבת, אותיות של שבתאי, הם א"י שב"ת. איה השכינה שנקראת שבת.
 שפו) וצריכין ישראל לשני וכר: וישראל צריכים לשנות לה המקום והשם והמעשה, וזהו שאומרים שכדי לחקן את האדם צריכים לעשות שינוי מקום, ושינוי השם. ושינוי המעשה, (ר"ה טו): משום שלא יכיר בו האויב שהוא סמא"ל, וזהו השיב אחור ימינו כו'. (עיין רע"מ פרשת פנחס אות פ"ז).
 שפז) אם זכאין לנטרא וכר: אם זוכים לשמור

בלי חסדים דימין, ומסטרא דעמורא דאמצעיתא שהוא ז"א המקבל מקו ימין דבינה אתקרי קדם. וכר' ובגלותא דהיינו בעת הקטנות המקבלת חכמה דשמאל, לבר נאמד בה השיב אחור ימינו מפני אויב מאי אויב דא סמא"ל וכר' כי אז אפשר להם להמשיך החכמה ממעלה למטה שה"ס ג"ר דחכמה שסמא"ל וכל אלהים אחרים עומרים שם לינוק ולהמשיך ממלכות את הארץ הג"ר דחכמה ממעלה למטה. ובגין דלא יסתכלון בשכינתא וכר' השיב אחור ימינו שהשיב את המלכות מאחוריו לימינו ע"י הארץ הקו האמצעי שמיעט את החכמה מג"ר לוי"ק, ווי"ק דחכמה נתלבשו בחסדים דימין ויכולה להאיר, דהיינו שהחזירה למצב הב'. ובגין דא אסוד לצלאה למערב, וכר' דהיינו להתפלל להמשכת המוחין דג"ר דשמאל שהם נקראים מערב ונקראים אחור, שכל הקליפות (דפו"י דף נ"ו ע"ב י') דף נ"ו ע"א)

דאם הוה רגיל למיכל ביומא דחולא נהמא וחמרא. יוסיף בשבת בשרא, דא תוספת שבת.

שפח) שנוי מעשה, דאם הוה רגיל למעבד עובדא בחול, לא יעביד 2 בשבת, הה"ד 2) ששת ימים תעבוד וכו'. שנוי השם, לכל יומא קארי ליה מעשה, כד"א 3) ששת ימי המעשה. וליום השביעי, קארי ליה שבת, דאיהו השבתת מעשה, ביטולא דעובדא. שנוי מקום, אם הוא רגיל לאוקדא נורא בחולא. דישני ולא יוקיד ליה בשבתא. הה"ד 1) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. 4) מושב דבר נש, איהו מקום דיליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

2) ששת ימים תעבוד (שמות כ) זהר יתרו דף קכא אות תע"ה. 3) ששת ימי המעשה (יחזקאל מו) לעיל אות רל ציון פ'. 1) לא תבערו אש (שמות לה) זהר יתרו דף קכג ציון ד' תקי"ח צה ט"ד ש"י. 4) וישנה את נערוותיה (אסתר ב) לעיל בהקמ"ז אות קצד צ"א.

2) ששת ימים תעבוד (שמות כ) זהר יתרו דף קכא אות תע"ה. 3) ששת ימי המעשה (יחזקאל מו) לעיל אות רל ציון פ'. 1) לא תבערו אש (שמות לה) זהר יתרו דף קכג ציון ד' תקי"ח צה ט"ד ש"י. 4) וישנה את נערוותיה (אסתר ב) לעיל בהקמ"ז אות קצד צ"א.

מעלות הסולם

לא יעשה בשבת. זהו שכתוב ששת ימים תעבוד וכו'. שינוי השם: כי לכל יום מיוחדת השבוע קוראים אותו מעשה, כמו שאתה אומר ששת ימי המעשה. וליום השביעי קוראים אותו שבת, שפרושו הוא השבתת מעשה, בטול מלאכה אשר השם שבת מורה על השינוי. שינוי מקום: אם הוא רגיל להדליק אש בחול, שישנה ולא ידליק אותו אש של חול בשבת והיינו שינוי מקום, שאינו נותן מקום לאש של חול, בשבת קודש שמאיר בו אש קודש המרומו במלת קודש. קוד אש שהיא אתערותא דלעילא שבשבת. (עיין רע"ח פרשת פנחח אות ת"ח) זהו שכתוב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, מושבו של האדם הוא מקומו, ולכן כתוב מושבותיכם.

לשמור את השבת, צריכים לשנות אותו מימי החול בהמלבושים, שלא יהיו המלבושים של שבת כהמלבושים של חול (שבת ק"ג). ובמאכלים, שהם ענג שבת, שאם היה רגיל לאכל בימות החול ב' סעודות ליום, יאכל בשבת ג' סעודות, שכתוב ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה, ג' היום למנין שלש סעודות בא (רש"י שבת ק"ז): ועיין מדרש הנעלם ז"ח פרשת אחרי (אות סג—ב) ובכל סעודה של שבת, צריכים לעשות תוספת, נגד הנשמה היתרה, שאם היה רגיל לאכול בימות החול לחם ויין, יוסיף בסעודת שבת גם בשר, זה תוספת שבת. שפח) שינוי מעשה דאם וכו': שינוי מעשה: שאם היה רגיל לעשות מלאכה בחול,

שפט) ועוד שנוי מקום, לתקנא ביתא בשבתא תוספת מבחול. ועוד שנוי מעשה, אם הוא עציב בחולא. דיהא חדי בשבתא. ואם אית ליה קטטה בחולא עם בר נש, או עם אתתיה, דיהא ליה שלמא עמה בשבתא. ובדא נ לית רשו לקרבא לסם המות חללה, ולבעלה דאיהו אל אחר חלול שבת. ס ובגין דא אמרו קדמאי, אם ישראל הוו מקיימין שבת אחת כהלכתה, ע מיד הוו נגאלין.

שצ) וכך צריך לשנויי בנר דליק, ובמטה מוצעת ובפתורא. כגוונא דא: אם הוה רגיל ביומי דחול לאדלקא שרגא בפתילה חד, יוסיף פ בשבת תניינא. ובפתורא: אם רגיל לברכא המוציא על נהמא חדא, בשבת יוסיף תניינא, דאינון כגוונא דלחם משנה. מטה: הא דאתמר, דאם הוה רגיל לשמש ביומא דחולא בקטטה עם אתתיה ובפרודא, לא יזדווג לאתתיה בשבתא, אלא בשלמא. ובגין דא, ת"ח עונתן מליל שבת לליל שבת. צ וצריך לשנויי שבת מיומא דחולא בכלא.

חלופי גרסאות

נ ג"א ל"ג לית לון רשו לקרבא (מנטובה). ס ג"א בסוגריים לית לון רשו לקרבא דטויי ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ע ג"א בסוגריים ב' שבתות כהלכתן (דפו"י) ובמנטובה ל"ג הגר"א יא ג"א מסטרא דגופא ואתקרי אחר ול"ג שורה דף סד ע"א. לימינא בגין דמנורה בדרום ימין פ ה"ג בהגר"א ומנטובה ג"א מוסיף וישוי שרגא בקושטנטנא הראשון. צ ג"א ל"ג וצריך (מנטובה). ומסיק אבל הגירסא בפנים עיקר.

מעלות הסולם

שפט) ועוד שינוי מקום וכו': ועוד יש שינוי מקום. היינו לתקן את ביתו ולכבדו קודם השבת, שיהיה נקי ומתוקן יותר מבחול. וזה שינוי מקום כי ביתו הוא מקומו. ועוד יש שינוי מעשה, אם בחול הוא בעצבות, שיהיה בשבת שמח. ואם יש לו מחלוקת בחול עם איזה אדם, או עם אשתו, בשבת יהיה לו שלום עמה. ובזה אין רשות אל הנקבה של הקליפה הנקראת סם המות חללה, ולבעלה הנקרא אל אחר חלול שבת לקרב אליו. ומשום זה אמרו הראשונים אם ישראל היו מקיימים שבת אחת כהלכתה, מיד היו נגאלים.

שצ) וכך צריך לשנויי וכו': וכן צריכים לשנות בשבת מבחול בנר הדולק, ובמטה מוצעת, ובשלחן. כאופן זה: אם היה רגיל להרליק נר בפתילה אחת, יוסף בשבת פתילה שניה. (עיי' בזה בראשית ב' אות קצ"ט). ובשלחן

(דפו"י דף ג"ז ע"א)

שצא) ואם אית לון שלמא בכל שית יומין דחולא, יעבדון תוספת בשבתא בפיוסא דא לדא ברחימו סגי. כגוונא דלעילא דאתמר לגבי שכינתא, (ט) פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי בתוספת מלין דפיוסא. כגוונא דא צריך בר נש לפייסא לאתתיה בשבת, בתוספת מלין דפיוסא.

שצב) ובזמנא דאלהים אחרים חזיין בשבת שנוייה בכלא, לית לון רשו לקרבא, הה"ד (פ) והזר הקרב יומת, בגין (צ) דקדש היא לכם מחלליה מות יומת. ובגין דא אתמר בקרא (ק) את שבתותי תשמורו וגו'. ובאלין תוספת, אתקריאת שכינתא מוסף שבת.

שצג) וכד מתרחקין מינה כל דרגין דחול, ולא אית רשו נוכראה בשבת, לאעלא בין קב"ה ושכינתיה, איהי אתקריאת קדושה דיליה. וכד מברכין לה (ר) בברכת מזונא, אתקריאת ברכה דיליה. ובתרווייהו איהי יתוד דיליה, כלה דיליה, בההוא זמנא, איהי שבת שקולה ככל אורייתא.

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
(ט) פתחי לי אחותי רעיתי (שה"ש ה) לעיל במעלות הסולם השמשות ח"ג דף נה אות קפח ציון ו'.	ק נ"א בברכה אתקריאת (הגרי"א).
(פ) והזר הקרב יומת (במדבר א) לעיל בהקט"ו דף קט אות קפו צ"ע ואות קצה. (צ) קדש היא לכם מחלליה מות (שמות לא) זהר בהקדמה אות סה צ"י ז"ח כרך יט בראשית דף רכב אות תשכ"א.	
(ק) את שבתותי תשמורו (ויקרא יט ז"ח כרך כי תשא דף כז אות פ' צ"ק.	

מעלות הסולם

ובשלחן אם רגיל לברך ברכת המוציא על לחם אחת יוסף בשבת לחם שניה, שהם כעין לחם משנה. זכר לזמן, שכתוב לקטו לחם משנה. (שבת קי"ז:) מטה: זה שלמדנו, שאם הוא רגיל לשמש מטתו בימות החול, אפילו כשהוא במחלוקת ובפרוד לבבות עם אשתו. לא יזדווג בשבת עם אשתו, אלא כשהוא מפויס ושלום עמה, ומשום זה עונתן של תלמידי חכמים מליל שבת לליל שבת (כתובות ס"ב:) וצריכים לשנות בשבת מימות החול בכל דבר. (עיין שבת קי"ט.)

שצא) ואם אית לון וכו': ואם יש להם שלום בכל ששת ימי החול, יעשו בשבת תוספת פיוסים זה לזה באהבה רבה, כעין שלמעלה שנאמר אל השכינה שהיא המלכות שז"א שהוא הקב"ה אומר לה. פתחי לי אחותי

וכשמרחקות

(דפו"י דף נ"ז ע"א)

(שצד) ושרגא איהי דיוקנא דמנרתא, וצריך למהוי לימינא. ועלה אתמר הרוצה להחכים ידרים. ופתורא דשבת צריך למהוי לשמאלא, ועלה אתמר הרוצה להעשיר יצפין. מטה בין צפון לדרום.

(שצה) ושבת ר איהי אות ברית מילה, אות דתפלין. מאן דמחלל דא, כאילו מחלל דא תפלין דרישא לקבל זכור, תפלין דיד לקבל שמור.

חלופי גרסאות

ר ג"א איהו אות ברית מילה מאן דמחלל דא כאלו מחלל דא מה רה"ר כו' דא רשו נוכראה אות דתפלין דרישא כו' לקבל שמור לית פקודא דעשה ולא תעשה כו' (הגר"א).

מעלות הסולם

זכור את יום השבת. תפלין של יד נגד שמור את יום השבת.

פירוש: ענין זה כתוב לעיל בהקדמה (אות ל"ב) וז"ל ועוד אלן דנטדין אות ברית בתחומיה דאיהו שמונה ימים. ונטדין אות שבת בתחומיה דאינון י"י מן יאהדונה"י, רבגינייהו אוקמות מארי מתניתין דלא אשתכח בר נש פחות מתרווייהו, כתיב לא תקח האם על הבנים ואינון דלא אשתכחו בכל יומא בשתי אותות אלו, דאינון אות תפלין ואות ברית מילה בחול, ובשבת אות ברית ואות שבת כתיב בהון שלח תשלח את האם, ואי תמרון אמאי צדיכין למהוי תרווייהו בכל בר נש בכל יומא, בגין דלא תשתכח שכינתא דאיהו י' מן ארנ"י יחידה בלא קב"ה דאיהו י' מן הוי"ה וכו' ומבאר שם (באות ל"ד) ב' האותות, אשר אות שבת נוקבא היא שנאמר בה אות היא לעולם, ברית מילה הוא זכר שנאמר ברית מלח עולם הוא. ובחול אות תפלין נוקבא אות ברית דכורא עיי"ש.

וזה אמרו ושבת איהי אות ברית מילה אות דתפלין, כי שבת היא אות נוקבא דוגמת התפלין שהם אות בימות החול, ומתחברים ב' אותות שהם זרין בכל יום שבת שהיא מלכות עם אות ברית מילה שהוא ז"א. ובחול מתחברים. אות תפלין נוקבא. עם אות ברית מילה. ונמצא מאן דמחלל דא כאלו מחלל

דא

וכשמתרחקות ממנה כל המדרגות החול, שהם החצונים, ואין רשות זרה שתכנס בשבת, בין הקב"ה שהוא ז"א לשכינתו שהיא המלכות. היא נקראת קדושה שלו דהיינו שמקבלת חכמה דשמאל, בסוד הכתוב שמאלו תחת לראשי, וחכמה נקראת קודש. וכשמברכים אותה בברכת המזון, דהיינו המשכת חסדים מימין. נקראת ברכה שלו בסו"ה וימינו תחבקנה. ובשיניהם, דהיינו בחכמה וחסדים מימין ושמאל, היא היחוד שלו בקו האמצעי המכריע בין ימין ושמאל, והיא כלתו בעת ההיא. שבת שהיא המלכות, היא שקולה ככל התורה, כי נכללת מכל שלשת הקוים, ימין ושמאל ואמצע.

(שצד) ושרגא איהי דיוקנא וכו': וזר של שבת הוא צורת המנורה היינו סוד אר"א עלאין שהם חכמה דימין, ולכן צריך להיות לימין, ועליה נאמר הרוצה להחכים ידרים. ושלחן של שבת שהוא המלכות מבחינת חכמה דשמאל, צריך להיות לשמאל, ועלה נאמר, הרוצה להעשיר יצפין, כי עשירות בא מצד חכמה דשמאל. המטה, שה"ס היחוד, צריכה להיות בין צפון לדרום.

(שצה) ושבת איהי אות וכו': ושבת היא אות, עם אות ברית מילה, דוגמת אות של התפלין, מי שמחלל זה היינו שבת, כאלו מחלל זה היינו תפלין. תפלין של ראש, נגד

(דפו"י דף ג"ז ע"א)

שצו) מה רשות הרבים, איהו חלול שבת אוף הכי אות ברית איהו חלול דיליה זונה, ודא רשו נוכראה. לית פקודא דעשה ולא תעשה, דלא * אשתכח בשבת ובגין דא שבת היא שקולה ככל אורייתא כלא.

שצו) ש וכן שכינתא תתאה אתקריאת שופר מסטרא דשכינתא עלאה דאיהי שופר גדול, תקע בשופר גדול לחרותינו.

חלופי גרסאות
ש נ"א ועוד שכינתא (הגר"א).

מעלות הסולם

דיססו"ת, ונפלו לתוך זו"ן שעומדים תחת למדרגתו, ונתחברו עם זו"ן בזמן נפילתם, ולכן כשהגיע זמן הגדלות שמלכות יוצאה מבינה למקומה, שע"ז חוזרים בינה תו"מ מנפילתם, הנה מעלים עמהם גם את זו"ן מחמת שהיו דבוקים בהם בעת הקטנות בזמן נפילתם. ונמצא שזו"ן עלו למדרגת יססו"ת שהיא בינה ומקבלים אותם המוחין הראוים לבינה, ומשפיעים אותם אל העולמות התחתונים, כי כל האורות המקובלים לזו"ן אפשר גם אל התחתונים לקבלם.

וזה אמרו וכן שכינתא תתאה שהיא מלכות, העולה ונמתקת ברחמי הבינה ומקבלת צורת בינה, אתקריאת שופר שהוא שם של בינה, מסטרא דשכינתא עלאה דאיהי שופר גדול היינו ע"י שהיא עולה לבינה בעת הקטנות, וז"ס תקע שהיא מלכות בשופר גדול שהוא בינה, שע"ז נעשו זו"ן וכל העולמות התחתונים דאויים לקבל המוחין שנקראים חרות כי מתוך שבינה ותו"מ דבינה נפלו לתוך זו"ן בעת הקטנות, לכן בעת גדלות שמלכות יוצאת למקומה ובינה ותו"מ דבינה עולים אל כתר חכמה דבינה אפשר לזו"ן ג"כ לעלות עמהם מחמת ההשתוות שנעשה להם בעת קטנות, ונעשים ראוים גם זו"ן לקבל המוחין דגדלות של הבינה, שהם מוחין דחדות.

תקע

דא, כי שניהם דומים למלכות. ומוסיף כאן שכמו בשבת עצמו נאמר זכור ושמור, כנגד יום ולילה של השבת, כך תפילין דרישא לקבל זכור תפילין דיד לקבל שמור.

שצו) מה רשות הרבים וכו': כמו שאסור להוציא בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים, וההוצאה לרשות הרבים נקראת חלול שבת, אף ככה באות ברית, הוא חלול שלו זונה, וזה שהכניסו לרשות נכרית אין מצוה בין ממצות עשה, ובין מצות לא תעשה, שלא נמצאת כלולה בשבת, (ע"ן זהר יתרו אות תקכ"ז) ומשום זה שבת שקולה היא ככל התורה כולה.

שצו) וכן שכינתא תתאה וכו': וכן השכינה התחתונה שהיא מלכות, נקראת שופר מצד השכינה העליונה שהיא בינה, שהיא נקראת שופר גדול. וז"ס שאומרים תקע בשופר גדול לחרותנו.

פירוש: יש לדעת שזו"ן מבחינתם עצמם אינם ראוים לקבל מוחין כלל, משום שמקורם הוא מבחינת טבור דא"ק ולמטה, ששם השליטה של מלכות דמדת הדין, שכח הצמצום רוכב עליה ואינה ראויה לקבל את אור העליון, ולסבת עליית המלכות דיססו"ת לבינה דיססו"ת, במצב הקטנות יצאו בינה תו"מ

(דפו"י דף נ"ז ע"א * דף נ"ז ע"ב)

שצח) ת תקע א בשופר, איהו לשון תקיעה, דודאי שכינתא תתאה איהי תקיעה דקב"ה מסטרא דימינא, ב ואתקריאת שברים דיליה, מסטרא דשמאלא. ג ואתקריאת תרועה דיליה, מסטרא דעמודא דאמצעיתא, דאיהו דעת ובגין דא אתמר, ד) אשרי העם יודעי תרועה. ד יודעי בדעת, דאתמר ה ביה ו) בדעתו תהומות נבקעו. ת) ובדעת חדרים ימלאו.

שצט) איהי שופר, וקב"ה קול השופר, ובזמנא ו) דאיהי סלקא לגביה בתלת קטרין אליו, אתמר ביה א) ויהי קול השופר הולך וחזק מאד. הולך: בתקיעה. וחזק: בשברים. מאד: בתרועה.

חלופי גרסאות

ת נ"א תקע איהי תקיעה דודאי (הגר"א). א נ"א שופרא (מנטובה). ב נ"א ואתקרי (מנטובה). ג נ"א ואתקרי (מנטובה). ד נ"א ל"ג יודעי (מנטובה). ה נ"א בה (מנטובה). ו נ"א דהיא ול"ג דאיהי (מנטובה).

מסורת הוזהר

ה) אשרי העם יודעי תרועה (תהלים פט) לעיל אות קסט ציון א. ו) בדעתו תהומות נבקעו (משלי ג) ז"ח כרך יט בראשית אות רמד צ"ל. ת) ובדעת חדרים ימלאו (משלי כד) לעיל אות קע צ"ב. א) ויהי קול השופר הולך וחזק (שמות יט) לעיל אות קסא צ"ט.

מעלות הסולם

ביאור הדברים: הנה נתבאר שכל המוחין שיש לחג"ת דז"א, הם ע"י עליית ז"א לבינה, אשר בינה תר"מ דבינה שנפלו בקטנות הבינה לז"א, הנה בגדלות הבינה, בעת שמחזירה את בינה תר"מ שלה למדרגתה נמשך עמהם גם חג"ת דז"א, ועלו אל הבינה. אמנם אז נמצאים חג"ת דז"א אלו דבוקים בקו שמאל של הבינה, דהיינו בבינה ותו"מ דבינה שעלו למדרגתם ונתחברו עם כתר חכמה שלהם שהם קו הימין שלא נפגמו מעולם, ולא יצאו ממדרגתם, ובינה תר"מ שנפלו ונפגמו בעת הקטנות ועתה חזרה, נעשו לקו שמאל, (פתיחה לפירוש הסולם אות כ"ט ל') וחג"ת דז"א העולים עם בינה תר"מ אלו דבוקים בקו השמאל, וזו"ה בעבר הנהר, שהוא בינה, ישבו אבותיכם, שהם חג"ת דז"א, ויעבדו אלהים אחרים הוא מחמת שקו השמאל דבינה היה אז במחלוקת עם קו הימין, והשפיע החכמה ממעלה למטה, שמה יונקים עבודה זרה ואלהים אחרים, אמנם אח"כ העלה ז"א את המסך דחירק של המלכות, שע"ז מיעט את קו השמאל דבינה, ויחד אותו

שצח) תקע בשופר איהו וכו': תקע בשופר, הוא לשון תקיעה, שפירושה זווג, מלשון נפל מן הגג ונתקע (יבמות נ"ד): כי דאי השכינה התחתונה היינו מלכות היא תקיעה של הקב"ה היינו ז"א, מצד הימין שהוא חסד, העולה לחכמה, ונקראת שברים שלו מצד השמאל, שהוא גבורה, העולה לבינה. ונקראת תרועה שלו, מצד העמוד האמצעי, שהוא תפארת העולה לדעת, ומשום זה נאמר אשרי העם יודעי תרועה. כתוב יודעי, ולא כתוב שומעי, או תוקעי תרועה, אלא יודעי בדעת, שנאמר בו בדעתו תהומות נבקעו, ובדעת חדרים ימלאו.

שצט) איהי שופר וקב"ה וכו': היא היינו מלכות נקראת שופר, ע"ש שעולה ונמתקת ברחמי בינה, והקב"ה שהוא ז"א נקרא קול השופר, ובעת שהיא היינו המלכות עולה אליו בשלשה קשרים אלו שהם: תקיעה, שברים, תרועה. נאמר בו, ויהי קול השופר שהוא ז"א הולך וחזק מאד. הולך: בתקיעה, וחזק: בשברים, מאד: בתרועה. (דפו"י דף נ"ז ע"ב)

מעלות הסולם

השמאל שהן בחינת יצחק, שע"י מיעוט הזו; נכלל קו השמאל בימין. (ע"ן בזהר ויקרא אות ש"ב בסולם מאמר תקיעת שופר). וקולות השופר שאנו מעלים, הם כחות הדין הממעטים את קו השמאל מן הג"ר שלו, ואז מתגלה יחוד ג' הקוים בסוד הרחמים. ובדרך כלל יש ג' בחינות דינים, בסוד ג' זריעות, חולם שורוק חירק (זהר בראשית א' אות ט') שדינים רחולם שה"ס קו הימין באים מעליית המלכות לבינה, הממעטת את הבינה לר"ק בלי ראש, שה"ס דינים דנוקבא. ודינים דשורוק שה"ס קו השמאל, באים מחזרת ג"ר לבינה, שזה נעשה לקו שמאל דבינה, ומחמת היותו חכמה בלי חסדים נמשכים ממנו דינים קשים ודינים אלו להיותם באים מחמת שלמות ג"ר דשמאל הם סוד דינים דדכורא. ועוד יש דינים דחירק שה"ס קו האמצעי, ודינים דנוקבא נקראים תרועה. ודינים דדכורא נקראים שכרים. ויש הפרש בין דינים דנוקבא שבקו ימין, לדינים דנוקבא שבקו האמצעי, כי דינים דנוקבא שבימין אע"פ שהם נלחמים עם קו השמאל מ"מ אינם יכולים למעטו ולהכניעו, ונמצא שב' בחינות דינים שולטים בקו הימין, דינים דנוקבא שלו עצמו, וגם דינים דדכורא של קו השמאל והם נלחמים זה עם זה ואין אחד יכול להתגבר על השני. אלא ע"י הסיוע של הקו האמצעי אז נכנע הקו השמאל. מה שאין כן הדינים דנוקבא שבקו האמצעי, הם מתגברים על הקו השמאל וממעטים הג"ר שלו, ועם מיעוט הג"ר נעלמים כל הדינים דדכורא. ונמצא שבקו אמצעי אין דינים דדכורא כלל, אלא דינים דנוקבא בלבד. ובקו שמאל בודאי שאין בו דינים דנוקבא אלא דינים דדכורא בלבד, כי אם היו שולטים בו דינים דנוקבא היו מתבטלים הג"ר שלו. הרי שבימין נוהג שכרים תרועה שה"ס דינים דנוקבא עם דינים דדכורא. ובשמאל נוהג שכרים בלבד, שה"ס דינים דדכורא. ובאמצעי נוהג תרועה בלבד שה"ס דינים דנוקבא. אמנם כל אלו הדינים שאנו מעוררים עם הקולות הללו

אותו עם הימין ונעשה שלום בין הקוים. ויצאו ג' קוים שה"ס חכמה בינה ודעת בבינה, בסוד תלת מחד נפקי שהוא ז"א, אז גם ז"א זוכה בג' קוים שה"ס ג' מוחין חב"ד, בסוד חד בתלת קיימא, כי כל המוחין שהתחתון גורם לעליון, זוכה בהם גם התחתון. (ע"ן זהר ב"א אות שס"ג).

והנה בראש השנה, חזרת לעולם ההתעוררות הראשונה שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית, דהיינו שהמלכות נאחזת בקו שמאל בלי ימין, (ע"ן בסולם פרשת נח אות צ"ח) וע"כ נבחן ר"ה ליום הדין שהקב"ה יושב על כסא דין, ודינים נמשכים לעולם. כי אנו מקבלים רק מן המלכות הנקראת כסא לז"א, ואם מלכות היא בשמאל הבינה, כשהוא נפרד מימין, אז הוא מלא דינים, נמצאת המלכות משפעת דינים לעולם. ולכן ניתנה לנו המצוה של תקיעת שופר ביום ר"ה, שסודה הוא העלאת מ"ן של המסך דחיריק, שעל ידו מתמעט כח השמאל ומתיחד עם הימין, בסוד קול שופר כי קול רומז על ז"א, שנקרא קול, הכלול מג' קוים, שהם סוד: אש, מים, רוח. ושופר ה"ס המלכות הנמתקת ברחמי הבינה הנקראת שופר גדול, ומלכות זו נכללת עם הז"א, תמיד, בסוד אור וכלי.

והנה ב' תקונים נעשים ע"י תקיעת שופר: א' הוא להעלות מ"ן לעורר זווג על מסך דחיריק שבז"א שהוא במקום בינה, שע"י הוא ממעט קו השמאל, ומיחדו עם הימין ויצאו ג' קוים בבינה שהם חב"ד. תקון ב' הוא, להוציא הקולות מבינה, שהם ג' הקוים שיצאו בה ע"י ז"א שנקרא קול שופר ולהמשיכם לז"א במקומו. אמנם העיקר הנרצה מתקיעת שופר, הוא למעט קו השמאל מג"ר שלו ולבטל את דיניו הקשים, הנמשכים מג"ר אלו דשמאל. שה"ס עקדת יצחק, כי תקיעת שופר ועקדת יצחק הם ענין אחד ממש, כי עקדת יצחק פירושו שאברהם עורר את מסך דחיריק שבקו האמצעי למעלה, שע"י זה יעקוד את יצחק בנו, דהיינו שמיעט את הג"ר שבחכמה שבקו

תת) ואיהי יום הכפורים. וכד אתקשטת קדמיה בלבושין שפירין, ז דאינון לבושי כפרה. ח אתקרי ציץ דיליה. מצנפת דיליה. אבנט דיליה. איהי כלילא מארבע בגדי לבן מסטרא דימינא, ט ומארבע בגדי זהב מסטרא דשמאלא.

חלופי גרסאות

ז נ"א מוסיף דאינון לבושיין (מנטובה). ח נ"א בסוגריים לבינונים (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים ובהגר"א ל"ג לבינונים. ט נ"א ובארבע (מנטובה).

מעלות הסולם

וזה אומרו (באות שצ"ט) איהי היינו מלכות נקראת שופר, וקב"ה קול השופר, שהם מתייחדים ועולים בסוד אור וכלי. ובזמנא דאיהי סלקא לגביה בתלת קטריין אלין שה"ס ג' הזריעות חולם שורוק חירק מג' הקוים שהם: תשר"ת, תש"ת, תר"ת. אתמר ביה ויהי קול השופר הולך וחזק מאד, ומפרש הולך בתקיעה דהיינו תשר"ת ששם יש ב' הדינים הן דינים דדכורא שהם שברים, והן דינים דנוקבא שהם תרועה, ועדיין לא נתמעט ונכנע הקו השמאל, ולכן קול השופר הולך לבד, וחזק בשברים שמתגלים הדינים החזקים והקשים של הקו השמאל, שהם הארת חכמה בלי חסדים. מאד בתרועה, שדינים דדכורא נתבטלו, ונמצאים רק דינים דנוקבא, שהתגברו ומיעטו את הקו השמאל, ודינים דנוקבא נקראים תרועה. (עיין זהר פרשת אמור אות קצ"ה שם בסולס מאמר תקיעת שופר).

תת) ואיהי יום הכפורים וכי: והיא היינו מלכות נקראת יום הכפורים, וכשמקשטת לפניו בלבושים נאים, שהם לבושי כפרה, נקראת המלכות ציץ שלו, מצנפת שלו, אבנט שלו. היא היינו המלכות נכללת מארבעה בגדי לבן, שהם אורות של חסדים. מצד הימין שהוא חסד דז"א, ומארבעה בגדי זהב, שהם הארות חכמה, מצד השמאל שהוא גבורה דז"א. (עיין לעיל בהקדמה אות ס"ג מאמר ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב).

בההוא

הללו אנו מכוונים אותם רק לקו השמאל כדי למעטו, שברים תרועה לקו שמאל שבשמאל. בימין שברים לבד, לקו שמאל שבשמאל. תרועה לבד, לקו שמאל הכלול באמצעי. וזה אומרו (באות שצ"ח) תקע בשופר איהי לשון תקיעה, שה"ס זוג של זרין שה"ס קול ובת זוג, בסו"ה את השמים (זהר בראשית ח"א אות ט') דודאי שכינתא תתאה איהי תקיעה דקב"ה, מסטרא דימינא, דהיינו מדינים דנוקבא שבקו הימין שה"ס נקודת החולם, שברים דיליה מסטרא דשמאלא, דהיינו מדינים דדכורא שבקו השמאל שה"ס נקודת השורוק, ואתקריאת תרועה דיליה מסטרא דעמודא דאמצעיתא, שה"ס הדינים דנוקבא שבקו האמצעי שה"ס נקודת החירק, דאיהו דעת, כי ע"י הדינים דנוקבא שבקו האמצעי נכנע קו השמאל ומתייחד עם הימין הנקרא דעת כלול ימין ושמאל, ויוצאים ג' מוחין חב"ד בבינה, בסוד תלת נפקי מחד, ואז גם ז"א זוכה בשלשה קוים, כי כל המוחין שהתחתון גורם אל העליון זוכה בהם גם התחתון, ובגין דא אתמר אשרי העם יודעי תרועה, יודעי בדעת שהוא הקו האמצעי כי קו השמאל אינו מתמעט רק ע"י התרועה שה"ס דינים דנוקבא שבקו האמצעי, דאתמר ביה בדעתו תהומות נבקעו וזכה לג' מוחין חב"ד בראשו, ובדעת חדרים ימלאו היינו שמתפשט וממלא כל החדרים ואכסדרות שבגוף.

(דפו"י דף נ"ז ע"ב)

תתא) בההוא זמנא י דאתקשטת באלין לבושין דכפרה, אתמר בה א) ותלבש אסתר מלכות. בהון עאלת לפני ולפנים, הה"ד ג) ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית. ובהון ד) נשאה חן בעיניו ורזא דמלה, ה) וראיתה לזכור ברית עולם. ומיד ו) י"י שמעה, י"י סלחה, י"י הקשיבה ועשה אל תאחר.

תתב) פורים אתקריאת, על שם יום הכפורים, דעתידין לאתענגא ביה, ולשוניי ליה מענוי לענג. ומה דאיהי שכינתא אסור ביה נעילת הסנדל, בההוא זמנא אתמר בה, ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. ועונגא וחדוה וכמה טבין מזומנין ח לגבה, ודא יהא בזמנא דפורקנא בעגלא.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ב) ותלבש אסתר מלכות (אסתר ה) לעיל אות
 שעז צ"ג. ג) ותעמוד בחצר בית המלך (שם) שם.
 ז) נשאה חן בעיניו (שם) זהר תוריע דף טו אות
 מא ציון ס'. ה) וראיתה לזכור ברית (בראשית ט) זהר נח דף קא צ"ב. ו) ה' שמעה ה' סלחה (דניאל
 ט) לעיל תי"ח אות צד ציון ו'. ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב (שה"ש ז) לעיל תי"ח אות ע' צ"ר.

מעלות הסולם

תתא) בההוא זמנא דאתקשטת וכו': בעת
 ההיא שמתקשטת ותחלבשת באותם לבושים
 של כפרה, נאמר בה ותלבש אסתר מלכות,
 בהם היינו באותם הלבושים נכנסת לפני
 ולפנים, זהו שכתוב ותעמוד בחצר בית המלך
 הפנימית, והמלך סתם, זה מלכו של עולם.
 ובהם נשאה חן בעיניו, ומיד ה' שמעה ה'
 סלחה ה' הקשיבה ועשה אל תאחר.

תתב) פורים אתקריאת על וכו':
 ונקראת המלכות פורים, על שם, אותו האור
 של סליחה ומחילה וכפרה, של יום הכפורים,
 שעתידים להתענג בו בפורים, ולשנות אותו
 מענוי, הנוהג ביום כפורים, לענג של פורים.
 ומה שהשכינה שהיא מלכות, היא אסור בו
 ביום הכפורים בנעילת הסנדל, שהיא אחד מה'
 ענויים, המקבלת מקו שמאל דבינה. (עי' בזהר
 פרשת תצוה אות קי"ד). בעת ההיא היינו
 בפורים בשעתו, או בעת הגאולה, בקביעות
 נאמר בה, במלכות, מה יפו פעמיך בנעלים
 בת נדיב. ועונג וחדוה וכמה דברים טובים

(דפו"י דף נ"ז ע"ב)

שבעת

מעלות הסולם

ביוסף, (עיי' בלוח התשובות תלמוד ע"ס חלק ט"ו תשובה י"ג) משא"כ המלכות צריכה למ"ן דנוקבא אמיתים, שהם רק בחינת מלכות לבריה, ואין בחינת מלכות באצילות, אלא מצמצום ב' בלבד, הנקראת מלכות דאמא, שמבחינה זו אין זוג דגדלות, אלא מבחינת התכללות עם העטרא דגבורה דו"א, וכיון שג"ר דנוקבא אינם באים מחמת המ"ן שלה עצמה, אלא מחמת התכללותה בעטרא דגבורה דו"א, לכן היא נבחנת לקטנה ממנו, כי היא צדיכה אליו להתכללות. הרי שלא יצויר זוג דגדלות פב"פ בכתר אחד, אלא בעת שתהיה אל המלכות המ"ן דצמצום א', שעליהם יוצאים המוחין דג"ר, וזה לא יהיה אל הנוקבא בבחינת מ"ן נקבות השייך אל הנוקבא כי היא נגזזה ברדל"א, ולא תתגלה רק לעתיד בסוד ראש פנה.

ולכן בשבת במנחה שהנוקבא היא במוחין דפב"פ, אי אפשר לה לעלות עם ז"א לג"ד דא"א, דהיינו למדרגת יחידה ולהשתמש בכתר א' מפני שאין לה המ"ן דצמצום א', משא"כ בנעילה ביום כפור, שהנוקבא היא אב"א שפירושו הוא בלי זוג כנ"ל בזהר פרשת אמור, ע"כ היא יכולה לעלות בקומה שוה עם ז"א עד הכתר שלו. ואנו נצטוינו משום זה על החמשה עיניים הנוהגים בקו השמאל דאמא, טרם ביאת הקו האמצעי ליחד את הקוים. שה"ס הדינים שיש בעת הארת חכמה דשמאל בלי חסדים.

והנה שורש נשמת מרדכי, הוא סוד בחינת בנימין הכלול ביוסף, (עיי' שער הכוונות ענין פורים) ולכן על ידו היתה תשועת ישראל בזמן ההוא, כי זר"ן היו אז במצב אב"א בקומה שוה עד הכתר, ואין המוחין ההם מתלבשים במלכות בלי חסדים, ואדרבה אז זמן של דינים וחושך שז"ס הצרה העצומה שהיתה אז לישראל, אלא מכח הצומות וזעקתם של בני ישראל גרמו שיתפשטו החסדים למעלה, בעת ההיא אל המלכות דרך נס אשר אז יכולה גם החכמה להתפשט בה, ולכן היתה הארת

שבעת ימי הסוכות עד להושענא רבה, ולכן יום הושענא רבה נקבע ליום של מסירת פתקי הדין להוציאם לפועל, כי עד יום הושענא רבה עוד נמשכת הארוג החכמה, ונשלם הארתה עם הלבשתה באורות החסדים ביום זה, ולמחרת ביום שמיני עצרת נעשה זוג זר"ן בשלימות.

וענין זה מבואר היטב בזהר פרשת אמור (אות רכ"ה) וז"ל ר' אבא שלח ליה לר"ש אמר אימתו זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא שלח ליה וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה. אתרגיש ר' אבא וכו', א"ל רבי חייא לרבי אבא, האי דשלח לקבלך מאי קאמר. אמר, ודאי לאו זווגא דמלכא כמטרוניתא דהיינו ז"א במלכות, אלא כזמנא דנהרא מאבא עלאה, שאז החכמה דאמא מלוכשת בחסדים דאבא. וכד אתנהרא מניה, קרינן לה קדש, דהא מבי אבא נטלי האי, וכיון מזדווגי זר"ן כח"א, וכר' ולא בזמנא אחרא, בזמנא דנטלא מבי אבא ולא בזמנא דנטלא מבי אמא, ויום הכפורים אוכה דאסור בתשמיש המטה כגין דזווגא של ז"א ומלכות, לא אשתכח וכר'.

ובזה נבין למה בנעילה של יום הכפורים יכולה המלכות לעלות עם ז"א אל הג"ד דא"א, ובשבת אפילו במנחה אין עליה כלל ועיקר לרחל בדיקנא קדישא דא"א. (עיי' שער הכוונות ענין יוכ"פ דרוש ד' ביפה שעה שם שהניח בצ"ע) כי ענין שני מלכים משתמשים בכתר אחד שה"ס הבחינה הז', דהיינו שזר"ן יזדווגו פב"פ בכתר אחד, כי שמוש פירושו הוא זוג, אי אפשר להיות אלא אחר שתתגלה המלכות דצמצום א' הגנוזה ברדל"א, שהיא המ"ן דנוקבא מצמצום א' הראויה לזוג עם ז"א בקומה שוה. אבל מקודם זה, אין מגולה ברדל"א אלא בחינת יסוד דמלכות דצמצום א', שהם מספיקים למוחין דזכר שהוא ז"א, שאינו צריך אלא למ"ן זכרים, דהיינו בחינת נוקבא הכלולה בזכר, הנקראת בנימין הכלול

תתג) ומאן גרם ענוי לשכינתא בגלותא. אלא רוא דמלה. ח) ובכנ

מסורת הזוהר

ח) ובכנ אבא אל המלך (אסתר ד).

מעלות הסולם

רגליו על הר הזיתים, וזה שכתוב בזהר כד מטי רגלין ברגלין ייתי מלכא משיחא. וזה אמרו, פורים אתקריאת על שם יום כפורים שבו המשכת הארת החכמה, שה"ס האורות של כפרת עונות, והחתימה לחיים. דעתידין לאתענגא ביה, ולשנויי ליה מענוי לענג כי בשתא אלפי שני לפני גמר התקן אי אפשר לנו לקבל את האורות החכמה ממלכות שעולה לבינה, רק ע"י החמשה הענויים שמקבלת מקו השמאל דבינה, שה"ס הדינים המתלים עם הארת חכמה דשמאל בלי חסדים, אשר בפורים לשעתו, קבלנו אותם בנס ומתוך אהבת הנס קימו וקבלו באהבה, והענוי נהפך לענג וכן לעתיד כשתמחה זכר עמלק, ותתגלה המלכות דצמצום א' הגנוזה ברדל"א בסוד ראש פנה, ויתארכו רגלי פרצופי האצילות עד לרגלי א"ק, אז ומה דאיהי אסור ביה נעילת הסנדל, כי רגלי פרצופי האצילות עד לרגלי א"ק, אז בינה דנה"י דא"ק בסוד צמצום ב', ואסור לעורר את המנעולא שה"ס המלכות דצמצום הא', בההוא זמנא אתמר בה מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב שכל הזווגים של העולמות אבי"ע יהיו על המסך דצמצום א', כמו בא"ק, בסוד מטי רגלין ברגלין ומלכות תקרא בת נדיב, כי על צורת הקבלה שבה, תשרה צורה של השפעה טהורה וענוגא וחדיה וכמה טבין מזומנין לגבה כי נעשה ראויים לקבל לעצמינו כל הטוב והעונג והנועם שבמחשבת הבריאה, ועם כל זה נזכה לרבקות עצומה, מחמת השואת הצורה ליוצרה, וכל הרצון לקבלה יהיה כדי לעשות נחת רוח ליוצרנו, כי יש לו הנאה ית' כשמקבלים ממנו, ודא יהא בזמנא דפורקנא בענגלא.

תתג) ומאן גרם ענוי וכי: שואל ומי

הגורט

הארת מרדכי מתפשטת ומאירה לחוץ מיסוד דנוקבא הקבוע מבחינת צמצום ב', ונעשה הנס והישועה לישראל. וזה מרומז בפסוק ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וגו', כי השיג בחינת הלבוש שהוא החסדים שבהם מתלבש אור החכמה, הנקרא עטרת זהב גדולה, כי חסד וחכמה נקראים גדולה.

וח"ס שאמרו חז"ל (שבת פ"ח.) קימו וקבלו שקימו מה שקיבלו כבר שמתוך אהבת הנס קבלו מאהבה, והענין כי עד עתה אע"פ שמלכות קבלה מוחין גדולים כמו בבית ראשון שהיו זרין פב"פ במדרגה ו', עכ"ז היו המוחין נמשכים ממלכות דאמא שה"ס צמצום ב' שנקראת יראה, אלא מתוך התכללות במוחין דז"א קבלה מוחין דג"ר, ולא מכח עצמה, כי מכח עצמה היתה מתוקנת בצמצום ב', אבל עתה שנתפשטו החסדים במלכות, בעת היותה במוחין הגדולים דאב"א, ונתלבשו בה ע"ד המוחין דפב"פ, זה נבחן לקבלת המוחין באהבה שהוא בחינה החסד השבה להיות חכמה, אשר קבלה כזו לא יארע עוד לפני גמר התקון, אלא אחר שתתגלה המלכות דצמצום א' ברדל"א בגמר כל התקון, וזוהי ההפלאה הגדולה שהיתה אז בימי הפורים, שהיא בסוד מטי רגלין ברגלין, אשר הרגלים של פרצופי האצילות יסתיימו בשוה עם הרגלים דפרצופי א"ק, שה"ס הכתוב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב שה"ס המלכות, שבטרם גמר התקון נמצאים רגלי פרצופי האצילות מסתיימות עם הפרסא שלמעלה מעולם הבריאה, ששם נקודת הסיום דצמצום ב', שה"ס בינה דנה"י דא"ק. אבל בגמר התקון יתבטל הצמצום הב' וישובו ג' עולמות ב"ע למדרגת אצילות, ואז יתארכו רגלי פרצופי האצילות עד לנקודה דעולם הזה כמו הסיום רגלים של א"ק, בסו"ה ועמדו

(דפו"י דף נ"ז ע"ב)

אבא אל המלך אשר לא כדת, בגין דעאלת בלא בעלה דאתמר ל ביה ט) מימינו אש דת למו. דבטילו בה אורייתא, ודא גרם אבודא דבית ראשון ושני, הה"ד י) וכאשר אבדתי אבדתי.

תתד) ועם כל דא אע"ג דאעלת בלא בעלה ט) דאיהו ד"ת, נ עם כל דא עאלת באבהו, דאינון שלשת ימים לילה ויום דאתענת בהון, ואינון סהדין דעולימתא עאלת ביה למלכא, הה"ד י) ובוה הנערה באה אל המלך. נערה ודאי באה אל המלך, דאיש לא ידעה אלא בעלה.

חלופי גרסאות

ל נ"א בה (מנטובה וילנא). ט ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא דאיהו ול"ג דאיהו. נ נ"א ל"ג עם כל דא (מנטובה).

מסורת הזהר

ט) מימינו אש דת למו (דברים לג) לעיל בהקת"ו אות רמו צ"כ. י) וכאשר אבדתי אבדתי (אסתר ד). כ) ובוה הנערה באה אל המלך (אסתר כ) זהר פקודי דף רכח אות תשמה צ"ט.

מעלות הסולם

ימין היא נגלית ביחד עם דינים מרובים ועונשים על אלה הרוצים להמשיכה ממעלה למטה, וזה גורם עינוי אל המלכות שאינה יכולה להאיר, וזה אמרו ומה גרם ענוי לשכינתא בגלותא שאינה יכולה להאיר, אלא רזא דמלה וכי בגין דאעלת בלא בעלה שה"ס ז"א שהוא הקו האמצעי הממעט את הקו השמאל מג"ר דחכמה לו"ק ומיחדו עם הימין, דאתמר ביה מימינו שה"ס חסד, אש דת למו שה"ס חכמה דשמאל הנקראת אש דת, המתייחדת עם הימין ושניהם מאירים, בסוד חג"ת העולים לחב"ד ומוחין דג"ר מאירים לז"א הנקרא תורה. דבטילו בה אורייתא וכי כלי התקון של הקו האמצעי הנקרא אורייתא המייחד ג' קוים כאחד בזווג דפב"פ תכף מתקרב הנחש לינוק ולהמשיך החכמה ממעלה למטה.

תתד) ועם כל דא וכי: ועם כל זה, אע"פ שבאה בלא בעלה שהוא דת, דהיינו בלי תקון של הקו האמצעי שבמצב הב', שאז היא בזווג פב"פ עם ז"א בעלה ומאירה הן בחכמה והן בחסדים. עכ"ז באה באבות, דהיינו שמקבלת תקון, ג' הקוים שנקראים אבות.

שהם

הגורם ענויים אל השכינה היינו המלכות, בגלות, ומשיב אלא סוד הדבר מה שכתוב ובכן אבא אל המלך אשר לא כדת, ומפרש מה זה שלא כדת, משום שבאה בלא בעלה, היינו ז"א לעורר הווג דפב"פ, שנאמר בו מימינו אש דת למו, מחמת שחסד שהוא ימין עולה לחכמה. שבטלו בה בגלות את התורה, שה"ס העמוד האמצעי תפארת העולה לדעת. וזה אבירת בית המקדש הראשון והשני, כמ"ש לעיל בהקדמה (אות ט"ו) כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה לסוף תחרב. זהו שכתוב וכאשר אבדתי אבדתי, ב' פעמים לרמוז על שני בתי המקדש.

פירוש: נודע שיש ב' מצבים במלכות (פתיחה לפירוש הסולם אות פ"ח) שבמצב א' היא מקבלת מקו שמאל דבינה בלבד, ואין לה חיבור עם הקו האמצעי, ואינה יכולה להאיר בלי חסדים דימין, עד שמתמעטת וחוזרת להיות לנקודה תחת ז"א שאז היא מקבלת הכל מז"א שהוא הקו האמצעי הממעט קו השמאל מג"ר דחכמה ומיחדו עם הימין, וכיון שהארת החכמה נתלבשה בחסדים היא יכולה להאיר, והנה בעת שהחכמה נגלית בקו שמאל בלי (דפו"י דף ג"ז ע"ב)

מעלות הסולם

כמו חופה שמחויבת להיות קודם הזווג. ונתבאר שם (אות קל"א) סדר הכניסה לחופה, בסוד המלאך הנקרא בואל, שפירושו בו אל דכתיב ואל זועם בכל יום, מחמת הדינים של המלכות מקו השמאל ומסך דחירק הנמצא בחזה דז"א ולהיות ששורש המלכות היא נקודת החזה דז"א לכן היא נפגמת מן הדינים, וכד אתהדרן בני נשא בתיובתא שלימתא אתהדר שמייה רפאל דהא אסוותא אזדמן להו מההוא דינא קשיא (שם אות שפ"ח) כי הם מעלים מ"ן לז"א והוא עולה עם הדינים שה"ס מסך דחירק ומכריע על ידיהם בין שני הקוים ימין ושמאל שע"י זה יוצאים המוחין בבינה בסוד תלת נפקי מחד ובז"א בסוד חד בתלת קיימא וז"א משפיע אותם בזווג אל המלכות.

ונמצא עתה שהדינים נתהפכו ונעשו לזכיות גדולות, שלולא הדינים לא היה ז"א יכול להכריע בין הקוים דימין ושמאל ולא היו מוחין בבינה, ולא בז"א ולא היה זווג בין ז"א למלכות. וז"ש אתהדר שמייה רפאל דהא אסוותא אזדמן להו, כי הדינים נעשו לגורמי אל המוחין ולגורמי אל הזווג של ז"א ומלכות.

וזה אומרו ועם כל דא אע"ג דאעלת בלא בעלה דאיהו דת, ואינה עומדת בזווג פב"פ בג"ר גמורים, לקבל הן חכמה הן חסדים, עאלת באבהן היינו שמקבלת התקון דג' קוים שנקראים אבות ונכנסת לחופה לקבל את הו"ק דג"ר שהם חסדים, דאינון שלשת ימים דאתענת בהון שה"ס המ"ן שהעלו ממסך דחירק שמיעט את קו השמאל מג"ר לו"ק, ע"י הצומות, וזעקתם, וג"ר נקראים שלשת ימים, ואינון סהדין דעולימתא עאלת ביה למלכא, כי אחר שז"א מעלה אותם הדינים ומכריע על ידיהם בין הקוים ימין ושמאל והמוחין מתגלים, הרי זה עדות על הדינים שאינם דינים אלא זכיות גדולות, ועאלת ביה למלכא כי נעשתה לאחד כמו המלך שהוא ז"א. הה"ד ובוזה דהיינו ביסוד שנקרא

שהם סוד שלשת ימים לילה ויום עצמו בהם, כמ"ש וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו ג' ימים לילה ויום וגו'. והם עדות שהנערה באה אל המלך, זהו שכתוב ובוזה הנערה באה אל המלך. נערה ודאי באה אל המלך, שאיש לא ידעה אלא בעלה, היינו ז"א.

פירוש: סוד המלך סתם הוא מלכו של עולם, דהיינו בינה שהיא כתר לזו"ן שנקראים עולם, בסו"ה עולם חסד יבנה, היינו שמחסד ולמטה נקרא עולם. ובעת שזו"ן הם במצב הא' בסוד שני המאורות הגדולים, ונמשכים המוחין דימין ושמאל דבינה לזו"ן, או ז"א לוקח את אורות הימין דבינה, והנוקבא לוקחת האורות דקו השמאל דבינה, ונמצא שז"א קבל החסדים דימין בלי חכמה, והנוקבא קבלה חכמה דשמאל בלי חסדים, ונדע שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים, ונקפאה בה ונעשתה לחושך ולא אור, וזה שאומר לעיל (באות תת"ג) ומאן גרם עניו לשכינתא בגלותא, שבאה למצב שאי אפשר לעמוד בו, כנדוע בסוד קטרוג הירח, אלא רזא דמלה ובכך אבוא אל המלך אשר לא כרת בגין דאעלת בלא בעלה וכך כי בהיותם משתמשים בכתר אחד שהוא בינה הנחשבת להם לכתר. נעשה ז"א לחסדים בלי חכמה, והנוקבא לחכמה בלי חסדים והיא מקבלת חכמה מקו שמאל דבינה שלא ע"י ז"א. וזה נקרא דאעלת בלא בעלה שהחכמה שבה אינה מלוכשת בחסדים של ז"א ואינם עומדים בזווג פב"פ.

הנה נדע שיש ב' זווגים להמשכת המוחין דפב"פ אל הזו"ן, א' זווג ו"ק דמוחין, שפירושו שאע"פ שהם כלולים מהארת חכמה, עכ"ז אינם מקבלים אלא חסדים בלבד, וז"ס היחוד של קריאת שמע, ונקרא כניסה לחופה. (עיי' זהר תרומה אות קכ"ו) ב' הוא זווג גמור דג"ר ששניהם מאירים הן חכמה והן חסדים, וזה נעשה בתפלת שמונה עשרה בברכת שים שלום. כי אי אפשר שיהיה זווג של ג"ר גמורים, טרם שיהיה זווג הו"ק דמוחין.

תתה) וכמה דבערב היא באה נערה בתולה, ודאי הכי נמי בבקר, היא שבה נערה בתולה ודאי. ובה ערב ובקר פעמים קורין לישראל בעלה, וסהדין עלה, דלא חליפת ליה, היא ובנהא באחרא.

תתו) ובגין דא ישראל אמרין בכל יומא, (ז) שמע ישראל יי אלקינו יי אחד. שמ"ע אח"ד: ש"ם א"ח ע"ד. א"ח נטיר ט לה. בגין ט דאח לצרה יולד.

חלופי גרסאות
ט גיא ליה (מנטובה).

מסורת הוהר
(ז) שמע ישראל (דברים ו) לעיל אות שנט ציון ד'.
(ח) אח לצרה יולד (משלי יז) זהר בשלח דף ע' אות רמב ציון ג'.

מעלות הסולם

נערה בתולה דהיינו שממעטת את עצמה, בסוד מיעוט הירח, שנאמר בה לכי ומעטי את עצמך, מלהיות בשוה עם ז"א, ולקבל הארת חכמה מקו שמאל דבינה, כמו שז"א מקבל חסדים מקו ימין של בינה, אלא שתרד למטה מכל מדרגת הז"א ולקבל כל אורותיה מז"א בעלה, הכי נמי בבקר דהיינו בעת שמקבלת הארת הזווג מז"א שבה נערה בתולה ודאי ומעלמת על הארת החכמה ונהפכת לקבל חסדים בסוד יום אחד של ז"א, ובה ערב ובקר פעמים קורין לישראל בעלה, ומעלים מ"ן אליו, שיעלה ויכריע בין ב' הקיים ימין ושמאל דבינה, ויגרום יציאת ג' המוחזין חב"ד בבינה, ויקבלם לעצמו, וישפיעם אל המלכות, וסהדין עלה דלא חליפה ליה היא ובנהא באחר כי אחר שרואים את המוחזין הגדולים המתגלים בעולמות ע"י הדינים או מתבטלים הדינים ואינם והם נחשבים כזכויות גדולות, ואין רשות אחרת בעולם אלא אחד.

תתו) ובגין דא ישראל וכר: ומשום זה ישראל, אומרים בכל יום שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, כדי להעלות מ"ן אל הזווג הנ"ל, שמ"ע אח"ד, [נוטריקון] ש"ם שהוא מלכות, א"ח שהוא ז"א ע"ד, הוא נעשה לעדות, שהדינים אינם אלא הכנה וגורמים אל

הזווג

שנקרא זה, הנערה שהיא מלכות באה אל המלך שהוא ז"א. (עיי'ן זהר פקודי אות תשצ"ח) נערה ודאי באה אל המלך לקבל ממנו חסדים. דאיש לא ידעה אלא בעלה, שה"ס הזווג בלחש כמבואר בזהר פרשת תרומה (אות קל"ג).

תתה) וכמה דבערב היא וכר: וכמו שבערב היא באה אל המלך שהוא ז"א נערה בתולה וחושקת לחסדים שלו, ודאי הכי נמי בבקר, דהיינו לאחר הזווג שנתמלאה באור החסדים, שבה נערה בתולה ודאי, וחפצה בחסדים של ז"א, ובה ערב ובקר פעמיים בכל יום, קוראים לישראל בעלה שהוא ז"א, ומעידים עליה, שהיא ובניה לא החליפו אותו באחר.

פירוש סוד ערב, הוא המלכות בעת שמאירה בהארת חכמה, והיא נקראת ערב או לילה מפני שאין הארת החכמה מאירה אלא עם דינים וחשכות. וז"א נקרא יום או בוקר מפני שהוא מאיר באור חסדים בשפע, והארת החכמה מכוסה בחסדים, וכשזרין מזדווגים זה עם זה, נאמר עליהם הכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד דהיינו שאפילו המלכות נהפכת אז לקבלת חסדים והחכמה נעלמת בה כמו הז"א, וע"כ בשעת הזווג נקראת גם היא יום. וזה אמרו וכמה דבערב היא באה

(דפו"י דף ג"ז ע"ב)

תקונא חד ועשרין

שסה

תתז) ועליה אתמר, (ז) אתה סתר לי, (ס) ברוך אתה ע בבואך, (ש) יהודה אתה יודוך אחיך, בגין דביה יקו"ק וביה ד'. ביה איהי נטירא.

תתח) ועליה אתמר (פ) ויהי אומן את הדסה, הוא אומן דילה, ואיהי אמונה דילה. ודא איהו דאתמר (צ) כאשר היתה באמנה אתו, ולא נגע בה פ נוכראה דאיהו אחשורו"ש. בגין דאח עמה ודאי, צ ואיהי סתר לה מניה.

תתט) במאי סתיר לה מניה, בנקודה, דאיהי קוצא דאת ד' מן אחד,

מסורת הזהר

(ז) אתה סתר לי (תהלים לב) זהר וישלח דף פה
אות דעד ציון ב'. (ס) ברוך אתה בכאך (דברים כח)
ת"ז תכ"ב. (ע) יהודה אתה יודוך (בראשית מט)
לעיל במעלות הסולם השמטות ח"ג דף גו אות קצ
דף ו' אות טו צ"ת. (צ) כאשר היתה באמנה

חלופי גרסאות

ע נ"א ל"ג בכאך (מנטובה). פ נ"א נוכראה דאיהו
אחר בגין (הגר"א). צ נ"א ואיהו (מנטובה וילנא).
צ"ז. (פ) ויהי אומן את הדסה (אסתר ב) זהר תצא
אתו (שם) זהר חקת דף כד אות ע' צ"צ.

מעלות הסולם

שיסוד דז"א משפיע חסדים אל המלכות נקרא
הוא ברוך ומלכות נקראת אתה, כי שם אתה
רומז על חסדים בסו"ה אתה כהן.

תתח) ועליה אתמר ויהי וגו': ועליו
היינו על ז"א נאמר ויהי אומן את הרסה,
הוא האומן שלה, המשפיע לה חסדים להלביש
החכמה שלא תאיר רק ממטה למעלה, היא
היינו מלכות היא אמונה שלו המאירה בתקון
של קו האמצעי, ולא כטבעה שהיא המשכת
החכמה ממעלה למטה, וזהו שנאמר כאשר
היתה באמנה אתו. ולא נגע בה נכרי שהוא
אחשורוש, דהיינו הקליפה הרוצה להמשיך
הארת ג"ר שהיא הראש ממעלה למטה, בסוד
שאמרו ז"ל כל שזוכרו אומר אח לראשו.
(מגילה י"א) משום שאח שהוא ז"א עמה,
הוא הסתיר אותה ממנו.

תתט) במאי סתיר לה וכי': שואל במה
הסתיר אותה, ממנו, ומשיב, בנקודה שה"ס
המסך שבקו האמצעי, שהיא הקוץ של אות
דאחד, ובאור החסדים המשפיע לה ע"י הנקודה
נעשה א"ח שהוא ז"א הכולל תשע ספירות
שהם בחשבון א"ח שומר ד', שהיא המלכות,
שלא יקרב אליה אחר היינו הסט"א שנקרא
אל

הזווג, ובזה, א"ח שהוא ז"א שומר את המלכות,
מן הסטרא אחרא של תתאחוז בה, משום דאח
לצרה יולד, בסו"ה וממנה יושע שהצרה גורמת
אל הישועה.

תתז) ועליה אתמר אתה וכי' ועל ז"א
המאיר את המחזין דחסדים אל המלכות נאמר
אתה סתר לי, המסתירה ומגין עליה מן
החצונים ברוך אתה בבואך, כי אורות החסדים
נקראים ברכה. יהודה אתה יודוך אחיך, משום
שבו היינו בשם יהודה, יש שם הוי"ה, וכו' ד',
בו היא נשמרת.

פירוש: אותיות יה"ו של יהודה ה"ס
חג"ת דז"א, ואותיות ד' ה' ה"ס ב' המצבים
של המלכות, כי במצב א' שהיא תחת שליטת
החכמה ואינה יכולה להאיר נקראת ד' מלשון
דלה ועניה, משום שאינה יכולה להאיר בלי
חסדים, וכשהיא מתחברת עם הדכר נעשית
ה', ומשלמת את יה"ו לשם הוי"ה. וז"ס יהודה
דביה הוי"ה וביה ד', ביה איהי נטירא
שהחכמה מתלבשת בחסדים עיין בסבא
דמשפטים (אות קפ"ו קפ"ז) וז"ל: יהודה
אתה יודוך אחיך, היינו דאמרין ברוך
אתה, איהו ברוך ואיחי אתה, כי בעת
(דפרי דף ג"ז ע"ב)

א"ח נטיר ד', דלא יתקריב לגבה אחר. הה"ד ק) אני י"י הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן. והאי נקודה איהי אות ברית. ק) דבה אשתלים א"ח לעשר. ובה אתעביד י'.

מסורת הזהר

ק) אני ה' הוא שמי (ישעיה מב) לעיל אות דכט
ציון ע'.

חלופי גרסאות

ק) נ"א דביה (מנטובה).

מעלות הסולם

ואילך עד ט' הן ו"ק דבינה שבמלכות. וסוד ד' זו מורה על בחי' העוני והדלות שבמלכות בכללה. דלית לה מגרמה כלום, אלא ממה שבעלה שהוא ז"א נותן לה. ומדתה זו נרשמת באות ד' שלה, כי במילואה היא דלת מלשון דלות ועניות, ויש לאות ד' בחי' זוית בולטת בצד הימין של גגה, שזה מורה על בליטת החסדים שבה, שלוקחת מן אות ג' שלפניה, שג' זו היא מג"ר דבינה שלה, המקבלת מבחינה שכנגדה בז"א, והוא מקבל מבחינת בינה דבינה, שהיא הבחינה שכנגד בינה שלו, ששם החסדים הם בשפע רב, ולכן נקראת ג' מלשון גומל חסדים (שבת קד). כי גומל חסד עם ד', שאין לה משלה כלום, ומשפעת לה חסדים בשפע, ובליתת החסדים היא נרמזת בקוץ הבולט בצדה הימנית של הד'.

אמנם הלעומת של מלכות דקדושה, הוא נרגן מפריד אלוף שה"ס דל ג"א ואינה רוצה לקבל מן הג' ולהכנע אליה, אלא מתיימרת להיות ראש בגאווה גדולה שע"ז נמחק הקוץ של הד' שהוא רומז אל החסדים שבה הבולטים, ונעשתה דל ורש, כי מחיקת הזוית מן ד' עושה אותה לצורת ר' שפירושה רש שז"ס הכתוב במלכותו נולד רש (קהלת ד') והיחוד של ז"א ומלכות דקדושה הוא בסוד א"ח"ד כי אותיות א"ח הן תשע ספירות של ז"א, והוא משפיע מן ג' דבינה אל ג' דמלכות, שעל ידי זה נעשה המלכות בסוד ד' בקוץ בולט הרומז על החסדים שבה בשפע.

וזה אמרו במאי פתיר לה מניה, שלא נתן כח למלכות דסט"א להתאחז בה, בנקודה

דאיהי

אל אחר. זהו שכתוב אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן. ונקודה זו היא אות ברית, היינו יסוד שה"ס הקו האמצעי שבו המסך דחירק הממעט את ג"ר דשמאל שהן כל כחו של יצה"ר. שבה היינו עם המלכות המתייחדת בז"א נשלם א"ח שהוא ז"א הכולל ותשע ספירות כחשבון א"ח, לעשר ספירות. ובה, היינו במלכות נעשה ונשלם ז"א ל"י אותיות של הו"ה דמ"ה דאלפ"ן שהם: יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

פירוש: האותיות שהן הכלים אל האורות, נחלקות לג' מדרגות בדרך כלל, שהן: בינה, ז"א, מלכות. כי למעלה מבינה אין כלים, וכ"ב אותיות שבבינה הן האותיות הגדולות שבתורה, כמו ב' של בראשית. וכ"ב אותיות שבז"א, הן סתם האותיות הרגילות. וכ"ב אותיות שבמלכות, הן האותיות הקטנות, כמו א' של ויקרא. ועל דרך זו הן נחלקות בפרטות לשלש מדרגות בינה וזו"ן, כי כל מדרגה מהן כלולה מבינה וזו"ן, ולכן יש כ"ב אותיות בכל אחת מהן, שהן ג' דרגות: יחידות, עשרות, ומאות. שיחידות מן א' עד ט', הן ט"ס של בינה. ועשרות מן י' עד צ' הן תשע ספירות דז"א. ומאות שהן אותיות ק"ר ש"ת, הן ממלכות. ולכן אין במלכות רק ד' אותיות כי היא אינה תופסת אלא ד' ספירות של ז"א מחזה שלו ולמטה, שהם נהי"מ. (עיין בהקדמת ספר הזהר אות כ"ב בסולס מאמר אותיות דרב המנונא סבא).

ונמצא שאות ד' שבמלכות בה מתחילות ז"ת דבינה, כי אב"ג הן ג"ר דבינה, ומד'

(דפו"י דף נ"ו ע"ב)

תתי) ומאן דמשקר בכרית מילה, גרים לאסתלקא מיניה שכינתא (* דאיהי יחודא דקב"ה, ושליט עליה ש"ד, דאיהו אחר. דאיהי ודאי י' שדי, ר איהי קוצא מן ד' דאחד, ואם משקר, אעבר קוצא מן ד' מן אחד, ש ואשתאר אחר. זבגין דא אמר קרא ר) ולא תשתחוו לאל אחר וגו'.

תתיא) ובהווא זמנא דשלטא על בר נש שד דאיהו אל אחר, איהו משתעבד ביה בכל מיני ענויין. וחובא דא, גרים לישראל לאשתעבדא בהון אומין דעלמא.

תתיב) ומאן דנטיר אות ברית בכל אחר דאיהי, בין בכרית מילה, בין בשבת ת ויומין טבין. קב"ה נטיר ליה בגינה בכל אתר, ומכסי עלוי משנאו, כגונא דמשה. דאתמר ביה ש) בצל שדי יתלונן.

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
ר) ולא תשתחוו לאל אחר (שמות לד) ויח כרך יט בראשית אות תתכט צ"ש וכרך כ"א וות רף ב' אות ד'.	ר נ"א ליג איהי קוצא מן ד' דאחד (מנטובה). ש נ"א מוסף דאחוי דאשתאר (מנטובה). ת נ"א וימין (מנטובה).
ש) בצל ש' יתלונן (תהלים צא) זהר פנחס רף שטו צ"ו.	

מעלות הסולם

ופוגם ביסוד, העביר הקוץ של ד' דאחד, ונשאר אחר, ומשום זה אמר הכתוב, ולא תשתחוו לאל אחר וגו'.

תתיא) ובהווא זמנא דשלטא וכר: ובעת ההיא ששולט על האדם, השד, שהוא אל אחר, הוא משעבד בו, בכל מיני ענויים. וחטא זה של פגם הברית, גרם לישראל שאומות העולם משעבדים בהם.

תתיב) ומאן דנטיר אות וכר: ומי ששומר אות ברית, וגורם היחוד של ז'ין, בכל מקום שהיא, היינו המלכות מאירה, בין במצות ברית מילה, בין בשבת וימים טובים, הקב"ה שהוא ז"א, המתייחד עמה, שומר אותו בכל מקום בשבילה, ומכסה עליו משונאיו, כמו שהיה במשה, שנשמר מפרעה ע"י נהירו דשכינתא דנהיר ביה, (עיין זהר שמות אות קפ"ו קפ"ז. ואות קצ"ח ובמסכת סוטה יא: שראתה עמו שכינה ותחמול עליו) שנאמר

בו

דאיהי קוצא דאת ד' מן אחד, הרומזת על החסדים הנותן לה בשפע גדול, ובזה א"ח נטיר ד' ונעשים ז'ין לבשר אה"ד ביחוד גמור. דלא יתקריב לגבה אחר למחוק הנקודה הבולטת בחסדים ולעשות מד' ר' שאז נעשה מאחד אחר, ואלהים אחרים נאחזים בז'ין דקדושה, הה"ד אני ה' הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן וכר.

תתי) ומאן דמשקר בכרית וכר: ומי שמשקר בכרית מילה, שה"ס היסוד, שהוא הקו האמצעי שלמטה מחוזה, המתייחד עם המלכות, גורם שהשכינה שהיא המלכות המתייחדת עם הקב"ה שהוא ז"א, מסתלקת ממנו, ושולט עליו ש"ד (עיין זהר פרשתו ואתחנן בסולם מאמר המזוזה) שהוא אל אחר, שודאי היא כ"י של שם שדי היא הקוץ מן אות ד' דאחד, כי שניהם רומזים על החסדים שז"א משפיע אל המלכות ואם הוא משקר (דפו"י רף נ"ז ע"ב *) רף נ"ח ע"א)

תתיג) וכגוונא דאסתר, דסתיר לה מאחשורוש, דאיהו ערל וטמא. ושוי א באתרא ב שנית בדיוקנא דילה, הה"ד ת) כל אשר תאמר וגו'. א) בערב היא באה ובבקר היא שבה אל בית הנשים שני. ואיהו נטיר לה מהמן הרשע, הה"ד ב) מצר תצרני, דאיהו צר ואויב. תתיד) ובגין האי קנאה דכסי קב"ה ג באות דיליה על אסתר, דאיהי קדושה דיליה, ד דלאו איהי קדושה פחות מעשרה, אתלבשו עשרה ה כתרין תתאין, בעשרה בנין דהמן, דתמן אל אחר, דהמן אמר ג) ועשרת אלפים ככר כסף אשקול וגו', וכלא לנטלא נוקמא מאסתר ואומתה, דאתמר בה ד) ותלבש אסתר מלכות.

חלופי גרסאות

א ג"א באתריה (מנטובה). ב ג"א שדית וליג שנית (ניצוצי זהר בשם זהר רע"מ רעו ע"א).
ג ג"א באות (מנטובה). ד ג"א דלא (קושטנטינא ומנטובה). ה ה"ג בבניהו וקושטנטינא הראשון ובכל הדפוסים הגירסא ככרסון ובסוגריים כתרין.
ו לשון הגר"א כאן צ"ל מ"ש ג"ח ב' עץ גבוה חמשים אמה דא ה' דסליקת ביה לחמשים.

מסורת הזהר

ת) כל אשר תאמר (אסתר ב) זהר פקודי דף רכח צ"ט. א) בערב היא באה (שם) זהר וירא דף סה צ"א.
ב) מצר תצרני (תהלים לב) לעיל אות תתז ציון ג'.
ג) ועשרת אלפים ככר כסף (אסתר ג). ד) ותלבש אסתר מלכות (אסתר ה) זהר תצא אות ב צ"ה.
ה) ותלו אותו ואת בניו (אסתר ט).

מעלות הסולם

והסתיר אותה, מאחשורוש, שהיא הקדושה שלו, הנשלם על ידה בעשר ספירות (כנ"ל אות תת"ט, עיין רע"א מהימנא פרשת פנחס אות תר"ג ואות תתל"ט) כי אין היא קדושה פחות מעשרה (מגילה כג:). התלבשו עשר הספירות התחתונות, של הקליפות, שהם הלעומת של עשר הספירות דקדושה, בסו"ה זה לעומת זה עשה האלקים. בעשרת בני המן, ששמה ההשראה של אל אחר, דהמן אמר ועשרת אלפים ככר כסף אשקול וגו', והכל כדי לקחת נקמה מאסתר ועמה, שנאמר בה ותלבש אסתר מלכות.

תתטו) וקב"ה מסר לון וכר: והקב"ה מסר אותם את המן ובניו, בידיה של אסתר וביד עמה, ותלוי אותו ואת בניו על העץ. והקב"ה לקח נקמה ממנו ומבניו, בהשכינה העליונה היינו בינה, שבה הכה, למצרים חמשים מכות. (עיין תקונים זהר חדש צ"ט ד' ובוהר פרשת יתרו אות ש"צ).

בו באדם זה הגורם במעשיו הטובים ליחוד ז'ן, בצל שדי יתלונן. כי זוכה להמשיך אות י' לאותיות שד, ונעשה הצירוף לשם קדוש שהוא שדי. והדינים הנרמזים באותיות ש"ד נהפכים לרחמים. (עיין בזהר פרשת ואתחנן בטולם מאמר המזוזה).

תתיג) וכגוונא דאסתר דסתיר וכר: וכעין אסתר שהסתיר אותה הקב"ה, מאחשורוש, שהוא ערל וטמא, ושם במקומה שניה היינו שדה, כצורתה של אסתר, זהו שכתוב כל אשר תאמר וגו', בערב היא באה ובבקר היא שבה אל בית הנשים שני דהיינו השידה שנתנה לו במקומה, (עיין פרשת תצא אות ז' ברע"א מהימנא) והוא היינו הקב"ה, שמר אותה מהמן הרשע, זהו שכתוב מצר תצרני שהוא צר ואויב.

תתיד) ובגין האי קנאה וכר: ומשום קנאה זו, שקנאה הסט"א, על זה שכסה הקב"ה באות שלו שהוא יסוד על אסתר, שהיא מלכות (דפו"י דף ג"ח ע"א)

תתטו) וקב"ה מסר לון בידהא ובידא דאומתה, ה) ותלו אותו ואת בניו על העץ. ואיהו עבד עץ גבוה נ' אמה, וקב"ה נטיל נוקמא מניה ומבנוי בשכינתא עלאה, דמחאת למצראי חמשים מכות. ו

תתטז) ועוד, שכינתא אתקריאת צדקה, וקב"ה בעל צדקה. ובגלותא איהי עניה, ובנהא עניים. וקב"ה כביכול איהו עני, כד איהו בר מאתריה, ובגינה אתמר ו) הן אראלם צעקו חוצה כו'.

תתיז) ובאן אתר איהו עני ואיהי עניה. בצדיק, דאיהו ברית. ובגין דחאבו ביה ישראל לתתא, איהו ז) נהר יחרב ויבש בבית ראשון ושני. ושכינתא איהי ביה חריבה ויבשה. בגין דאינון גרמי דיתכנשוך מניה מיין ז עלאין, ושכינתא אשתארת יבשה. הה"ד ח) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה.

תתיח) וכל מאן דעביד צדקה במסכנא, גרים ההוא נהר ח) דיתמשך מעדן דאיהי אימא עלאה, ט) להשקות את הגן דאיהי דל"ת, דלה מסכנה! ועני איהו יום השבת, ומאן דמקיים ט) ביה ענג שבת, גרים לאשקאה י) ההוא דל"ת. וההוא עני אתמלי, ואתקרי נהר.

חלופי גרסאות

- ז נ"א ל"ג עלאין (מנטובה).
 ח נ"א דאתמשך (מנטובה). ט נ"א בה (מנטובה).
 י נ"א ההיא (מנטובה).

מסורת הזהר

- ו) הן אראלם צעקו חוצה (ישעיה לג) לעיל ת"ו
 אות ב' צ"א.
 ז) נהר יחרב ויבש (ישעיה יט) לעיל בהקת"ו אות
 שיד ציון ר' ובמעלות הסולם השמטות דף כט צ"מ.
 ח) יקוו המים מתחת השמים (בראשית א) לעיל אות של צ"ט. ט) להשקות את הגן (בראשית ב)
 לעיל אות קפז צ"ד.

מעלות הסולם

ובאיזה מקום הפגם הגורם שז"א הוא נקרא עני, ומלכות היא נקראת עניה, ומשיב בצדיק שהוא ברית היינו יסוד, ומשום שחטאו ישראל ופגמו בו, ביסוד, למטה בעולם הזה, הוא היינו היסוד דז"א הוא נהר יחרב ויבש בבית ראשון ושני, והשכינה שהיא המלכות היא בו חרבה ויבשה. משום שהם גרמו שיסתלק ממנו, היסוד הנקרא נהר יוצא מעדן, המים העליונים היינו השפע, והשכינה שהיא המלכות נשארה יבשה, זהו שכתוב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה.

תתיח) וכל מאן דעבד וכו': וכל מי שעושה צדקה עם העני גורם שההוא נהר דהיינו

תתטו) ועוד שכינתא אתקריאת וכו': ועוד, השכינה שהיא מלכות כשהיא בזווג ומקבלת האורות מז"א בעלה נקראת צדקה, והקב"ה היינו ז"א שהוא המשפיע נקרא בעל צדקה. ובגלות, שאין זווג לזו"ג, היא עניה, ובניה, שהם ישראל הם עניים, והאומות משעבדים אותם. וקב"ה היינו ז"א כביכול הוא עני, כשהוא מחוץ למקומו, כי מטעם העדר הזווג שבזמן הגלות נמצא חסרון גם בז"א, מחמת שאין הברכה אלא בזווג זו"ג, ומלכות היא מקומו של ז"א, ובשבילה נאמר, הן אראלים צעקו חוצה כו'.

תתיז) ובאן אתר איהו וכו': שואל

(דפריי דף נ"ה ע"א)

תתיט) ומאן דאית ליה רשו למעבד ענג שבת ולא עביד, אתהפך ליה ענג לנגע צרעת, וחריב ביתיה וממוניה.

תתכ) וכן עניה כ איהי אורייתא דע"פ ודאי, ואיהי קבלה, כד ל מקבלה מבעל צדקה דאיהו אורייתא דבכתב. כד אזלת לגביה לקבלה אתקריאת הלכה. ח כד מקבלה מניה, אתקריאת קבלה.

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג איהי (מנטובה). ל נ"א מקבלא (מנטובה). ח נ"א כד מקבלא מניה איהי קבלה ול"ג אתקריאת (מנטובה).

מעלות הסולם

היא ודאי, תורה שבעל פה, דהיינו המלכות שנקראת פה, ודוחה את האור ממטה למעלה. והיא היינו המלכות נקראת קבלה, כשמקבלת מבעל צדקה היינו מז"א, המזדווג ומשפיע אל המלכות, שהוא סוד תורה שבכתב, דהיינו אור ישר הבא ממעלה למטה. כשהולכת אליו לקבל נקראת הלכה, וכשמקבלת ממנו נקראת קבלה, פירוש: מלכות של ראש נקראת פה, ויש בה ב' בחינות: א' בחינת הסיום דהיינו מה שהמסך שבה מעכב על האור העליון שלא יתלבש בה, וכן שלא יתפשט ממנה למטה, ב' בחינת זווג דהכאה שנעשה מהכאת אור העליון על המסך המעלה אור חוזר ממטה למעלה ומלביש על עשר הספירות דאור ישר, שאור חוזר זה נעשה לכלי קבלה על האור העליון ולולא זה לא היה שום אור במציאות כי אין אור בלי כלי. ונמצא שיש כאן שתי פעולות הפוכות זו לזו, א' התנגדות להתלבשות האור בתוך המלכות שהיא הכלי, ב' התקשרות עם אור העליון ע"י האור החוזר מן הזווג דהכאה להתלבשות האור העליון באור החוזר שנעשה לכלי במקום המלכות, וכמובן שאין המדובר כאן באור המקיף מאור העליון שרצה להתלבש בתוך המלכות והמסך לא נתן לו להתלבש ונשאר בבחינת אור מקיף. (עיי' כל זה שנתבאר באריכות בפתיחה לחכמת הקבלה מתחילתה עד אות י"ז).

וזה אמרו וכן עניה איהי אורייתא דעל

פה

דהיינו ז"א, שימשיך השפע מעדן, שהוא האם העליונה, היינו בינה, שבעת שמקבלת חכמה נקראת עדן, אשר ז"א הנקרא נהר מקבל ממנה להשקות את הגן, היינו המלכות שהיא נקראת דל"ת, ע"ש שהיא דלה ועניה, ועני הוא סוד יום השבת, שאין לו משלו כלום רק ממה שמכניס לו, ומי שמקיים בו ענג שבת, דהיינו שנותן לו צדקה בשמחה, גורם להשקות דלת ההיא ונקראת גן, שהיא מלכות, ועני ההוא שהוא יסוד דז"א נתמלא ונקרא נהר.

ומה שלפעמים כתוב שבינה נקראת נהר יוצא מעדן, שעדן הוא חכמה, ונתתקן בעצמו לדכר ונוקבא והוציא את הבינה לחוץ, ולפעמים הבינה נקראת עדן (רע"א מהיחנא פרשת פנחס אות תרנ"ד) מאי עדן דא בינה נהר דנפיק מנה דא ז', ולפעמים נקרא יסוד נהר יוצא מעדן, עיין בתלמוד עשר ספירות חלק י"ד אות ע"ה ובלוח התשובות תשובה צ"ז.

תתיט) ומאן דאית ליה וכו': ומי שיש לו רשות לעשות ענג שבת, ולעשות צדקה עם עני ואינו עושה, מתהפך לו ענג לנגע צרעת, כלומר אותם המוחין של עדן נהר גן הם עצמם מענישים אותם בנגעים, ומחריבים ביתו וממונו. וצורפו של ענג מתהפך לו לנגע.

תתכ) וכן עניה איהי וכו': וכן עניה

(דטו"י דף נ"ה ע"א)

תתכא) ובהווא זמנא איהי פליגת מה דיהבין לה לעבדין נ דילה, ולבנין, ולעולמין דילה. כד"א, י ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ומקבלין דין מן דין מהווא דמקבלין ט מינה.

מסורת הזהר

י ותתן טרף לביתה (משלי לא) זהר ויחי דף רסח י נ"א דיליה (מנטובה). ט ה"ג במנטובה ובהגר"א צ"ה. ובקושטנטינא ובניהו.

חלופי גרסאות

מעלות הסולם

מן המלכות שהיא הפה. פירוש: ב' הבחינות שהן בפה, דהיינו מלכות המסיימת, ומלכות המזדווגת, הן שמה רק בבחינת שרשים, כי ע"ס דראש נקראות עשר ספירות דשרשים, כי כל ראש פירושה שורש, (ע"י ע"ח שער מטי ולא מטי פרק ג' ובתלמוד ע"ס חלק ה' בתחלתו) דהיינו כח של עשר ספירות, ומשם ולמטה מתפשטות עשר הספירות דגוף הפרצוף, דהיינו בבחינת התלבשות האורות בכלים גמורים, ועשר ספירות דגוף מתחלקות לשתי בחינות של ע"ס: הנקראות ע"ס רתוך, וע"ס דסוף, שעשר הספירות דתוך מקומן מפה עד הטבור ששם המקום של התלבשות האורות בכלים, ועשר הספירות דסיום וסוף של הפרצוף מקומן מטבור ולמטה עד סיום הרגלים. ששם המלכות המסיימת את הפרצוף, שנעשתה לבחי' חלל פנוי וריקן לגמרי. וב' מיני ע"ס אלו שבתוך וסוף נמשכים מעשר הספירות דשרשים הנקראות ראש כי שני מיני הע"ס נכללים בפה שהוא מלכות דראש, כי יש שם כח הלבשה שהוא האור החוזר העולה ומלביש לאור העליון, גם יש שם כח העיכוב של המסך על המלכות שלא תקבל האור, שע"ז נעשה הזווג דהכאה המעלה את האור החוזר, וב' כחות אלו בראש המה רק שרשים, אלא כשמתפשטים מלמעלה למטה, אז כח הראשון שהוא כח ההלבשה יוצא לפועל בעשר הספירות שבתוך שמפה עד הטבור. וכח השני שהוא כח העיכוב על המלכות מלמטה שום אור יוצא לפועל בעשר הספירות דסוף שמטבור ולמטה עד סיום אצבעות הרגלים, וב' מיני עשר ספירות אלו

פה דאי, דהיינו האור החוזר העולה על הפה ממטה למעלה להתקשר עם האור העליון המתפשט ממעלה למטה, ונקראת ענייה ע"ש פעולה הא' שהיא דוחה האור העליון ולא נותנת לו להתלבש. ואייה קבלה כד מקבלא מבועל צדקה, דהיינו בעת שמלביש את האור העליון דאיהו אורייתא דבכתב, דהיינו בעת שאור העליון מתלבש בתוך האור החוזר שהוא הכלי, ומתעלם בתוכו דוגמת הכתיבה שמורה העלמה עד שבא מי שהוא וקורא הכתב ומגלה הכתוב בו, והוא הפעולה הב', כד אזלת לגביה לקבלה דהיינו בעת הפעולה הא' שהיא דוחה את האור העליון, אתקריאת הלכה כי ע"י הדחיה נעשית ראויה לקבל את האור ונקרא שהולכת אליו ומשתוה עמו, שזה נותן לה האפשרות לקבלו. כד מקבלה מניה, ואור העליון כבר התלבש באור החוזר דהיינו בפעולה הב' אתקריאת קבלה (ע"י בפתחה לחכמת הקבלה אות ט"ו).

תתכא) ובהווא זמנא אייהי וכו': ובעת ההיא שהיא מקבלת את האור העליון, היא מחלקת מה שנותנים לה לעבדיה, ולבניה, ולנערותיה, שה"ס ג' הקוים: ימין, שמאל, אמצע. עבדיה ה"ס קו הימין בסוד שאמרו חז"ל (פסחים נ"ו), התחילו עבדיה להביא כחשאי, דהיינו אורות מכוסיס מחכמה הנוהג בימין. בנין ה"ס קו האמצעי הנקרא בן. נערותיה ה"ס קו השמאל. המאיר ממטה למעלה כטבע הנקבה שפניה למעלה. כמו שאתה אומר, ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ומקבלים זה מזה, כל אחד מן הקוים, מקבל משני הקוים האחרים, מן השפע ההיא שקבלו (דפו"י דף נ"ח ע"א)

תתכב) בעל קבלה איהו עמודא דאמצעיתא, ואיהי קבילת מיניה. ובאן אתר קבילת מיניה. בימינא, בגין ע דעליה אתמר כי ימינך פשוטה לקבל שבים.

תתכג) הלכה איהי מסטרא דשמאלא, קבלה היא מסטרא דימינא. (* הלכה בשמאלא לגבי בעלה, וקבילת מניה בימינא, ונחתא מליא לגבי צדיק. ובגין דא כ לא ראיתי צדיק נעזב כו'.

מסורת זוהר

כ) לא ראיתי צדיק נעזב (תהלים לז) לעיל ת"א
אות ר' ציון ט'.

חלופי גרסאות

ע נ"א דעלה (מנטובה).

מעלות הסולם

לתת לו להתפשט בכדי שלא יבוא לידי שינוי הצורה מהמאציל. קבלה היא מצד הימין שהוא אור של חסדים שעליו לא היה שום צמצום, ובכחו המלכות דראש מתפשטת אל הגוף הכולל ע"ס דתוך וע"ס דסוף. ומוסיף לפרש הלכה בשמאל, היינו שהולכת להשתוות אל בעלה. ולהאיר מחטה למעלה כטבעו של אור החסדים, ומקבלת ממנו בימין, כי ע"י שהתלבש הארת השמאל בחסדים דימין, יורדת מלאה הן בהארת חכמה והן בחסדים, אל הצדיק שהוא יסוד, המכריע בין נצח הוד, ומשום זה כתוב לא ראיתי צדיק נעזב וכו'. פירוש: ענין הצמצום לא היה אלא על אור החכמה, שהכלי שלו הוא הרצון לקבל הנגמר בבחי' ר', שבה נעשה הצמצום והמסך. אבל על אור החסדים לא היה שום צמצום כלל, כי הכלי שלו הוא הרצון להשפיע שאין בו שום עביות ושינוי צורה מן המאציל, ואינן צריך לשום תקונים. ולכן אם הארת החכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין אפשר לה להתפשט ולהתלבש בכלים, שהם ע"ס דתוך. וע"ס דסוף נעשו, ע"י הסיום שנעשה במלכות המסיימת הן על הארת החכמה והן על אור החסדים, ונעשתה לחלל פנוי וריקן, והטעם שאפשר למלכות המסיימת להפסיק ולסיים גם את אור החסדים הוא לפי שבע"ס דאור העליון באים ב' האורות חכמה וחסדים מקושרים יחד

אלו נקראים חג"ת נהי"מ, כי העשר הספירות תוך הן חג"ת ועשר הספירות דסוף הן נהי"מ. וזה אמרו ובה"היא זמנא שנעשה הזווג דהכאה של האור העליון במלכות שהיא הפה דראש ואור החוזר עלה מן המסך והלביש לעשר הספירות שמפה ולמעלה, איהי פליגת מה דיהבין לה כי אח"כ מתרחבת המלכות מינה ובה ע"י האו"ח שהעלתה ממעלה למטה לגוף הכולל ע"ס דתוך שבהם האור מתלבש בכלים בפועל וע"ס אלו נקראות חג"ת שה"ס: עבדיה, בניה, ונערוטיה. וכן מתפשטות ע"ס דסוף מטבור ולמטה עד סיום הרגלים שנקראות נהי"מ וקו האמצעי שבע"ס דסוף נקרא יסוד צדיק שיתבאר להלן אות תתכ"ג. תתכב) בעל קבלה איהו וכו': בעלה של הקבלה, דהיינו המשפיע הוא עמוד האמצעי דהיינו ז"א, שזאל, ובאיזה מקום היא מקבלת ממנו, כי הרי הוא כלול מכל ג' הקוים י"ש"א, שזאל ומאיזה קו היא נכללת שבכחה להתפשט ממעלה למטה, ומשיב בימינו, שהוא חסד, שעליו נאמר כי ימינך פשוטה לקבל שבים.

תתכג) הלכה איהי מסטרא וכו': ומפרש הלכה, שהיא הפעולה הא' לעכב על האור העליון, היא מצד השמאל, שמטבעו הוא להתפשט ממעלה למטה ועליו נעשה הצמצום והמסך לדחות את האור העליון ולא (דפו"י דף נ"ח ע"א *) דף נ"ח ע"ב)

תתכד) פ וכד נחתא מליא צ לגבי בעלה דאיהו ו', נהר דאתמשך מעדן, ק ועאל בד'. ואתעבידת ה' ומאי דהוה צדק ר אתעביד צדקה. לגבי עני דאיהו צדיק.

תתכה) וההוא נהר עליה אתמר שמש בשבת צדקה לעניים ועליה אתמר (ז) צדקה תרומם גוי. ומה ש דהות צדק דינא אתעבידת רחמי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) צדקה תרומם גוי (משלי יד) לעיל בהקת'ז אות פ ג'א בסוגריים ובמאי ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים ובמאי נחתא ול'ג וכד. צ ג'א בסוגריים הלכה (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ק ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא י' אעל ול'ג ועאל. ר אתעבידת (מנטובה ולינא). ש ג'א דהוה (מנטובה).

מעלות הסולם

של צדיק וצדק, שהם ז'ין במוחין דאבא ואמא. תתכה) וההוא נהר עליה וכו': ונהר ההוא שה"ס ז"א עליו למדנו, (תענית ח): שמש בשבת צדקה לעניים. ועל החלכות נאמר צדקה תרומם גוי, ומה שהיתה נקראת צדק בבחינת דין נעשתה רחמים.

פירוש: מלכות מבחינת הדין שבה נקראת צדק בלא ה', ונקראת ד' מלשון דלות. ובסוד הזווג הגדול דצדיק וצדק, עולים ז'ין למקום אר"א עלאין, ז"א במקום אבא ומלכות במקום אמא, וזווגם הוא פב"פ כמו אר"א עלאין, כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו, ואז הנוקבא נקראת צדקה, כלומר שנתהפכה לרחמים, כי קבלה ה' של אמא, להיותה מלבשת עליה, ומוחין אלו מאירים בשבת, שבשבת יש זווג לז'ין פב"פ במוחין דאר"א עלאין.

וזה אמרו וכד נחתא מליא כשמלכות דראש מתרחבת ומתפשטת עם המוחין דג"ר מראש לגוף לגבי בעלה דאיהו ו', דהיינו ז"א הנקרא או נהר דאתמשך מעדן שה"ס המוחין דחכמה עלאה הנקרא ערן ועאל בד' שה"ס המלכות מבחינת הדין שבה שאינה יכולה להאיר ואתעבידת ה' היינו שנמתקה ברחמי הבינה, וקבלה ה' דאמא, ומאי דהוה

צדק

יחד להיותם אור אחד המתפשט לפי תכונתו, לפיכך כשבאים לתוך הכלים אחר הצמצום, הנוז גם אור החסדים נפסק על המלכות אעפ"י שעליו לא נעשה שום צמצום, כי אם היה אור החסדים מתפשט במקום שאין אור החכמה יכול להתפשט שם כלום, דהיינו במלכות המסיימת היה נעשה שבירה באור העליון כי אור החסדים היה מוכרח להפרד מאור החכמה שהוא אור החיים. ועם זה נבין שבע"ס שלמטה מטבור, הנקראת ע"ס דסוף אי אפשר לומר שהן רק אור של חסדים בלי הארת חכמה כלל, כי אין אור החסדים נפרד מאור החכמה לגמרי בשום אופן, אלא שיש בהן הארה מועטת גם מאור החכמה הנקראת הארת ו"ק. וזה אמרו ונחתא מליא לגבי צדיק הגם שהוא הקו האמצעי שבע"ס דסוף שמטבור ולמטה, עכ"ז נאמר עליו לא ראיתי צדיק נעזב ומאיר בחסדים עם הארת חכמה.

תתכד) וכד נחתא מליא וכו': וכשיורדת מלאה, אל בעלה שהוא ו' היינו ז"א, הנקרא נהר הנמשך מעדן, ונכנס בד' שהיא מלכות, מבחינת הדין שבה שנקראת ד', ונעשתה ה', כלומר שמתהפכת לרחמים, ומה שהיתה מקודם נקראת צדק בלא ה', נעשה צדקה, אל העני שהוא צדיק היינו יסוד, ונעשה הזווג הגדול (דפו"י דף ג"ח ע"ב)

תתכו) וכל ספירן על שמה אתקריאו (מ) מאזני צדק, אבני צדק, איפת צדק והין צדק, כד אתרחק מינה בעלה דאיהו רחמי. מאזני צדק: תרין דרועין. אבני צדק: תרין ת סמכי קשוט. הין צדק: צדיק.

תתכו) וכד עמודא דאמצעיתא א מתרחק מינה איהו משפט. וביה כתיב, (נ) כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים, זה ישפיל: מאן דגרים לאשפלא לשכינתא מאתרהא. וזה ירים: מאן דגרים לסלקא לה מאתרהא. דחובין דישראל אינון אשפילן לה לתתא. וזכוון דלהון סלקין לה לאתרהא. הא זכאה איהו, מאן דעביד זכוון, לסלקא ב ליה לאתרהא.

חלופי גרסאות

ת נ"א מוסיף סמכי קשוט איפת צדק עמודא דאמצעיתא הין כו' (הגרא). א נ"א מרחקא (מנטובה וילנא).

מסורת הוהר

(מ) מאזני צדק אבני צדק (ויקרא יט) זהר בראשית א' דף שג ציון ג'. (נ) כי א' שופט (תהלים עה) זהר שופטים אות א' צ"ב.

מעלות הסולם

משפט שהוא רחמים, מתרחק ממנה מן המלכות ואז בו כתוב, כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירום. זה ישפיל: היינו למי שגורם להוריד ולהשפיל את השכינה שהיא המלכות ממקומה. וזה ירים: למי שגורם לרוחם ולהעלותה ממקומה. כי החסאים של ישראל הם משפילים אותה למטה. והזכיות שלהן, מעלים אותה למקומה. לכן הרי אשרי הוא, מי שעושה מצוות להעלות אותה למקומה.

פירוש: כתוב כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל (ישעיה כ"ו) ופירושו כאשר משפטיך לארץ, דהיינו שיש זוג זרין כי ז"א נקרא משפט ומלכות נקראת ארץ, צדק למדו יושבי תבל היינו שהם יכולים לקבל הדין דצדק שהוא מלכות, מחמת החבור עם מדת הרחמים, של ז"א הנקרא משפט. ואז נאמר צדק ומשפט מכון כסאך. (זהר ויחי אות תרס"ו וזהר פרשת קדושים אות ח') וזה אמרו כאן (אות תתכ"ו ותתכ"ז) כד אתרחק מינה בעלה דאיהו רחמי וכי. וכן וכד עמודא דאמצעיתא מתרחק מינה וכי. ועוד

צדק, שהוא דינא, אתעביד צדקה, לגבי עני דאיהו צדיק אשר במקומו הקבוע בלי עליה, הוא עני אלא שצריך לעלות ולקבל מאחרים כמו צדקה. וההוא נהר, דהיינו ז"א שעולה במקום אבא, עליה אתמר שמש שהוא ז"א הנקרא שמש בשבת היינו במוחין דאר"א שמאירים בשבת הוא צדקה לעניים ליסוד ומלכות המקבלים המוחין הנ"ל ועליה אתמר צדקה תרומם גוי, כי מוחין אלו מאירים ע"י עליה והתרוממות למעלה. ומה דהות צדק דינא אתעבידת רחמי.

תתכו) וכל ספירן על וכי: וכל הספירות של הגוף שהן ז' תחתונות, בעת שמתרחק ז"א בעלה של המלכות שהוא רחמים, ממנה, כולן נקראות על שמה, מאזני צדק אבני צדק איפת צדק הין צדק, שמאירות בדינים. מאזני צדק: ב' הזרועות שהן חסד וגבורה. אבני צדק: שני סומכי האמת, שהם נצח הוד, הין צדק: צדיק שהוא יסוד.

תתכו) וכד עמודא דאמצעיתא וכי: וכשעמוד האמצעי היינו ז"א, שהוא נקרא (דפו"י דף נ"ה ע"ב)

תתכח) ועוד שכינתא ג איהי שלוח הקן. מאן קן דילה, דא ירושלם. ולעילא קן דילה, ההוא דאתמר ביה ט ונקה לא ינקה, ודא מטטרו"ן. עליה אתמר, אל תסתכל בקנקן יא אלא במה דאית ביה.

תתכט) ודא איהו ט כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ. בכל עץ: דא גוף וברית. צדיק איהו ברית, ואיהו כ"ל. עץ: דא עמודא דאמצעיתא. או על הארץ: דא אימא תתאה. אפרוחים: תרין דרועין. או בצים: תרין שוקין. והאם רובצת: דא אימא עלאה. פ שלח תשלח את האם: דא אימא תתאה, את ודאי.

חלופי גרסאות

ב נ"א לה (מנטובה וילנא).
ג נ"א דאיהו (מנטובה) נ"א דא (מנטובה בנ"א).
יא נ"א אלא במה שיש בו (מנטובה).

מסורת הזוהר

ט ונקה לא ינקה (שמות לד) לעיל ת"ו אות ח' צ"ט.
טו כי יקרא קן צפור (דברים כב) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"ג דף סח אות דלז צ"ט.
פ שלח תשלח את האם (דברים כב) לעיל בהקת"ו דף ד' אות יא ציון ח'.

מעלות הסולם

שני שוקיים שהם נצח הוד. והאם רובצת זו האם העליונה היינו בינה. שלח תשלח את האם. זו אם התחתונה, היינו מלכות שנקראת את ודאי. על שם שכוללת כל כ"ב האותיות מן א' עד ת'.

ביאור הרברים: ענין המצוה של שלוח הקן נתבאר באריכות בעץ חיים שער הזווגים פרק ג', ובשער המצות פרשת תצא, ובעוד הרבה מקומות בכתבי רבינו האר"י זיע"א, ועיין לעיל תקון ו' במעלת הסולם מאמר קן צפור, ואין להכפיל הדברים, וכאן נבאר לפי הצורך להבין מה שכתוב כאן. הנה סתי צפור רומז על הארת ש"ע נהורין המאירים בפנים דא"א, כי צפור עולה לחשבון ש"ע והו' היתרה על חשבון ש"ע מורה על ששת המקונים הראשונים הכלולים בתקון ז' של י"ג תקוני דיקנא שנקרא ואמת, מחמת שבהתגלות ב' התפוחים הקדושים של א"א למטה, שה"ט הפנים, או מתגלה אמיתית השגחתו יתברך, אשר כל מיני ההסתרות הנמצאים בהעלמות, באו רק לגלות אמיתות זו עבהשגחתו, שהוא להיטיב לנבראיו (ט"ו) בתפ"ס חלק י"ג אות ר"ט

תתכח) ועוד שכינתא איהי וכו': ועוד השכינה היינו מלכות, היא סוד המצוה של שלוח הקן. שואל מי הוא הקן שלה, ומשיב, זה ירושלים. המקבלת ממלכות דאצילות הנקראת ירושלים. ולמעלה בעולמות העליונים, הקן שלה הוא, אותו שנאמר בו, ונקה לא ינקה. שמרומו בו מספר ק"ג, של צפור וחז"ל אמרו (יומא פ"ז) מנקה הוא לשבים, ולא ינקה לשאינן שבים. וזה מטטרו"ן, עליו למדנו אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו. (עיין לעיל תקון ו' אות ח') שהס"ה כי שמי בקרבן. תתכט) ודא איהו כי וגר': וזהו סוד

הכתוב, כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ. ומפרש בכל עץ: זה גוף שהוא תפארת, וברית, שהוא יסוד, צדיק שהוא יסוד הוא נקרא ברית, והוא נקרא כל, ע"ש שהוא כולל כל חמש הספירות חג"ת נ"ה, שבכל אחת עשר ספירות, וחמש פעם עשר בגימטריא נ' כמנין כל. עץ: זה עמוד האמצעי שהוא תפארת. או על הארץ: זה אם התחתונה היינו מלכות שנקראת ארץ. אפרוחים: הם ב' הזרועות, שהן חסד וגבורה. או ביצים: הם

(דפו"י דף נ"ח ע"ב)

מעלות הסולם

הסתכלות היא לשון זווג והמשכת אור, כמו הסתכלות עיינין דא"א זה בזה, וכשאינן בהם רק ג"ס נה"י אין בהם רק ק"נ אורות אלא במה שיש בו שהם הש"ע נהורין כולם ובעת שאין בהם רק נה"י אין להם רק ק"נ נהורין מן הש"ע. נהורין של הפנים דא"א.

ואומר ודא איהו קן צפור שמשמיענו הכתוב שתנה"י אלו שהמה מתלבשים במוחין דז"א, שמספרם ק"ן הם מכשירים אותו שגם הוא ישיג את בחינת הש"ע נהורין ואז יקרא בשם צפור. לפניך הוא בעת שאותם ק"ן אורות דאמא מלובשים בפנים דז"א, כי העושה המצוה הוא מרכבה לז"א, וע"כ בא הדיבור אליו לפניך, להורות שהם אז מוחין פנימיים ובחינת הפנים של ז"א, הנקרא אור הרוח, או מוחין דיניקה. בדרך היינו שהולך להמשיך מוחין, כי בעת שהאדם הוא בשלימות נבחן שהוא יושב בית. שמת בית רומות על נוקבא דז"א המאירה במוחין דג"ר בס"ה בחכמה יבנה בית. ומלת בדרך מורה בעת הזווג דקטנות שהוא דרך ומבוא לבוא אל הגדלות. בכל עץ או על הארץ וכו', כי יש כאן ב' זווגים: א' לז"א, וא' לנוקבא. וזווג העליון שהוא לז"א נקרא בכל עץ. וזווג התחתון שהוא למלכות נוקבא דז"א נקרא על הארץ. כנדוע בסוד דצח"מ שנוקבא ה"ס דומם ואור הנפש. וז"א ה"ס צומח ואור הרוח. אפרוחים תרין דרועין דהיינו המוחין דיניקה שיש בהם רוח חיות כמו אפרוחים הוא הזווג העליון לז"א. או ביצים תרין שוקין הוא הזווג התחתון של המלכות באור הנפש שה"ס דומם כמו ביצים שעוד אין ניכר בהם שום רוח חיים. והאם רובצת דא אימא עלאה, שהיא בינה, ורובצת פירושו שמשפעת מוחין דקטנות הנבחנים למוחין דז"א, דהיינו המשלימים את הר"ק לבד אבל עדיין אין בהם ראש שהיא מוחין ממש דגדלות, ורביצה היא בהסתרית הרגלים שה"ס נה"י, וכלל הוא שג"ר דאורות תלויים בנה"י דכלים ומי שחסר לו נה"י דכלים חסר לו ג"ר דאורות. וע"כ נקראים הזווגים

אלו

ר"ט) ואורות אלו הם בקביעות בפנים דראש של א"א וכן בא"א, כשהם במקומם ומסתכלים במצחו של א"א. אמנם בזווג הנקרא קינון דא"א, מטעם שאינו זווג של קביעות, רק במקרה לצורך זו"ן, שזה מה שכתוב, וכי יקרא פרט למזומן, אלא בדרך מקרה, שהכתוב משמיענו, שאין זה סוף דבר וקביעות, אלא אדרבה, עיקר המצוה הוא שלח תשלח, דהיינו להחזיר ולהעלות א"א אלו של הזווג דרובצת למקומם הראשון לא"א עלאין, כי בזווג זה דרובצת, אין מגיע להם רק בחי' תנה"י מן הש"ע נהורין, שעולים במספר ק"ן.

ומספר ק"ן מבואר בע"ח סוף שער א"א וז"ל, וענין הקן הזה באמא הוא, כי כאשר א"א הם שוים בקומתם או יש ט"ס באמא, וכל אחת כלולה ממ"א שערים, כנ"ל שיש באנפין דא"א, אותן הש"ע נהורין הנכללין גם באמא עלאה, ומקבלת אותן כאשר היא שלימה בט"ס ואז מסתכלת במצח א"א. אבל כאשר אינה מסתכלת במצח א"א רק באנפין דא"א, אשר אז כאשר אין לאמא, שיעור קומה רק מחזה דתנה"י דאבא לבר, ואע"פ שהיא שם פנים בפנים עם אבא, ע"י הרכנת הראש. והנה בג"ס נה"י הם ג"פ א"ם א"ם א"ם גימטריא קכ"ג, ובב' שלישי ת"ת שהוא מחזה ולמטה כנדוע הוא ב' שלישי של א"ם שהוא כ"ז, ועם קכ"ג הרי ק"ן רבוא לבר. כן הענין בז"א כי הלא שיעורו מחצי ת"ת ונה"י דא"א ולמטה, הוא דוגמת אמא כשהיא מן החזה דאבא ולמטה, לכן גם בז"א אין בו רק ק"ן רבוא. דוגמת ק"ן דאמא. עכ"ל. וכן הנוקבא כשהיא אב"א מאחורי ז"א מחזה ולמטה. (ע"ן שער הכוונות ענין ר"ה דרוש ו') בס"ה כנשר יעיר קנו קן של ו'. (לעיל תקון ו' אות מ"ב) דא ירושלים.

זה אמרו ועוד שכיתתא איהי שלוח חקן, מאן קן דילה דא ירושלים שהיא כנגד המלכות דאצילות. ולעילא מן ירושלים קן דילה וכו' ודא מטטרו"ן שהוא נגד ז"א דאצילות, עליה אתמר אל תסתכל בקנקן

תתל) שלח תשלח: הה"ד, ז) וישלח את היונה מאתו. ואתמר ביעקב, ד) ויהי אך יצא יצא. לקבל שלח תשלח. ה

תתלא) ואינון תרין תרוכין, לקבל שני גרישי"ן, ואינון תרין דרועין. ודאי איהו ר) שלח תשלח את האם, ואת הבנים תקח לך: אלין שית פרקין דאינון בתרי דרועין. ו אשתארת ה' ד', בלא ו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) וישלח את היונה (בראשית ח) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"ג דף סא אות דו צ"כ. ח) ויהי אך יצא יצא (בראשית כז) זהר תולדות דף ע' צ"ב. ר) שלח תשלח את האם (דברים כב) לעיל אות תתכט צ"פ.

ד נ"א והנה (מנטובה). ה נ"א בסוגריים ואינון תרין דרועין שני גרישין ואינון תרין תרוכין ודא כו' (דפו"י) ובמנטובה ל"ג. ו ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא אשתארת ה' דלת בהון ד' בלא ו'.

מעלות הסולם

אלו בשם רובצת. ואמר לא תקח האם על הבנים, שבהזרה זו נצטוינו שלא להמשיך ולעכב את הזוגים התחתונים דרביצה דאו"א שהוא לקיחת הבנים שהם זרין עם או"א יחד בסדר מוחין דרובצת. אלא שלח תשלח את האם שתשלחנה בחזרה למקומה הראשון להתעצם עם או"א עלאין, בפרצוף אחד כמו שהיו טרם ירידתם, את האם דא אימא תתאה את ודאי, כי תקון ראשון שבינה מתקנת את זרין הוא העלאת המלכות אליה, שה"ס הבאת ה' באור הבינה ונעשה אויר, שאז מתמעטת הבינה מכח המלכות מג"ר לר"ק, ואחריה מתמעטות כן כל המדרגות, וכולן מקבלות ו"ק חסר ג"ר, מחמת עליית המלכות לבינה של כל המדרגות, שהשפעה זו נקראת האם רובצת על הבנים, כי אם זרין לא היו מקבלים הקטנות הונו מן הבינה לא היו ראויים לקבל שום מוחין (כמ"ש בסולם ב"א דף ז' ד"ה וכבר) אמנם בעת המשכת אור הג"ר צריכים להוריד המלכות מן הבינה, ולהוציא את ה' מן האויר ואשתאר אור. (דפו"י דף נ"ח ע"ב)

תתל) שלח תשלח הה"ד וכו': שלח תשלח, זהו שכתוב בתיבת נח וישלח את היונה מאתו. דהיינו המלכות הנקראת יונה, וכן נאמר ביעקב ויהי אך יצא יצא, הנאמר על השכינה (זהר ויצא אות קנ"ו) נגד שלח תשלח. תתלא) ואינון תרין תרוכין וכו': ואלו שתי שליחויות הם נגד שני גרושים, דהיינו הטעם גרשיים, הרומז למוחין דאחוריים, כי מוחין דאחוריים מכונים טעמים, ובחינת מוחין דפנים מכונים אותיות. (עיין בסולם בראשית א' דף קפ"ד ד"ה וכד סליקת) והם נגד ב' הזרועות, שהם חסד וגבורה, המאירים במוחין דאחוריים, וזהו שלח תשלח את האם: דהיינו בינה ומלכות הכלולות יחד בזיווגים דרובצת. ואת הבנים תקח לך, אלו ששת הפרקים שהם בשתי הזרועות, דהיינו ראש תוך סוף של חסד זרוע הימנית. ורת"ס של גבורה זרוע השמאלית. ונשארת ה' שהיא מלכות ד' בלי ו' דהיינו הארת חכמה בלי חסדים, שגם החכמה אינה מאירה ונקראת דלה ועניה. מאן

תתלב) מאן ז גרם לה תרין תרוכין, אלא בגין ח דעברין בנהא על פקודי אורייתא, ט עשה ולא תעשה. הה"ד, ש) ובפשעיכם שלחה אמכם. תתלב) ויוסף שלח את היונה מאתו: דא עמודא דאמצעיתא. מאן גרים י דא דאתרכת מיניה, בגין דישראל עברו על אורייתא. א) ויחל עוד שבעת ימים אחרים: כ דא ז', יומא שביעאה דכליל שבע שבתות. ומאן ל גרים דאתרכת מיניה, בגין דעברו ישראל על ס אות שבת, ויומין טבין, ואות ברית.

תתלד) מסטרא דיצחק דאיהו ראש השנה, אתמר ביה נ ג) ותבא אליו היונה לעת ערב, ודא ערב דיצחק. ומסטרא דצדיק אתמר ס בה, ד) והנה עלה זית טרף בפיה, ה) וידע נח כי קלו המים מעל הארץ.

חלופי גרסאות

ז נ"א ומאן גרים (וילנא) נ"א ומה (מנטובה).
 ח נ"א דעברו (מנטובה). ס נ"א דעשה (מנטובה).
 י נ"א ל"ג דא (מנטובה). כ נ"א בסוגריים וישלח את היונה ולא יספה שוב (דפריי). ל נ"א גרם (מנטובה). מ ה"ג במנטובה ובהגריא הגירסא את ברית ול"ג שבת.
 נ נ"א מוסיף ותשב (מנטובה). ס נ"א ביה (וילנא).

מסורת הזהר

ש) ובפשעיכם שלחה אמכם (ישעיה ג) לעיל ת"ו
 אות כ' צ"ת ואות סו צ"ח. ת) ויוסף שלח את היונה מן התבה (בראשית ח) ז"ח כרך י"ט נח צ"ד ציון ח'. א) ויחל עוד שבעת ימים אחרים (בראשית ח) ז"ח כרך יט נח אות קלט צ"צ. ב) בח"ג וישלח את היונה ולא יספה (בראשית ח) לעיל ת"ו אות סה צ"ו.
 ג) ותבא אליו היונה (בראשית ח) לעיל אות שכג צ"ע.
 ד) והנה עלה זית טרף בפיה (שם) ש"ס. ה) וידע נח כי קלו המים מעל הארץ (שם) ש"ס.

מעלות הסולם

חג"ת נהי"מ דו"א שמקודם לכן, ומאיר להם הארת ג"ר ומשלימם, ולכן הוא כולל אותם, (שם אות י' בסולם ד"ה פירוש) שואל, ומי גרם שנתגרשה ממנו, ומשיב, משום שעברו ישראל על אות שבת וימים טובים, ואות ברית. כמו שכתוב (שם אות ד') **וכלא בחד דרגא שבת וברית מילה וצדיק**, עיי"ש.

תתלד) **מסטרא דיצחק, דאיהו וכר:** מבחינת יצחק שהוא מרכבה לספירת הגבורה, שהוא ראש השנה, דהיינו הראש של הקו השמאל שבו שווה דינים, ולכן ראש השנה הוא יום הדין. נאמר בו ותבא אליו היונה לעת ערב, דהיינו היחוד של לפנות ערב. (עיי' רע"מ פרשת פנחס אות תקס"ה) ומבחינת הצדיק שהוא יסוד, המעורר את המסך דחירק לכתוש בו ולמעט את קו השמאל, כמ"ש בזהר

פרשת

תתלב) **מאן גרם לה וכר:** שואל, מי גרם לה ב' השלחויות מב' הזרועות, ומשיב, אלא משום שעברו בניה, על תרי"ג מצוות התורה, שהן רמ"ח מצות עשה, שהן נמשכות מזרוע הימנית שהיא חסד, ושס"ה לא תעשה הנמשכות מזרוע השמאלית שהיא גבורה. זה שכתוב ובפשעיכם שלחה אמכם.

תתלב) **ויסף שלח את וגו':** וישלח את היונה מאתו. זה העמוד האמצעי, היינו תפארת כי מאתו היא נוטריקון **מאת** ו' שואל, מי גרם שנתגרשה ממנו, ומשיב, משום שעברו ישראל על התירה כמ"ש על עזבם את תורתם בכלל, שה"ס תפארת. ויחל עוד שבעת ימים, זה ז', היינו יסוד שנקרא יום השביעי (סתרי תורה זהר חדש פרשת וישב אות ט') הכולל שבע שבתות, כי בעת הזווג הוא עולה על (דפריי דף נ"ח ע"ב)

תתלה) ובכל אתר דלא אשכחח ע לתתא דיוקנא דבעלה באורייתא, לא הות שריא עלה. הה"ד א ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. בגלותא. תתלו) מיד דאשכחח בעלה פ ברעוא מהימנא, צ שריא עליה, ולא חזרת לתיבה. הה"ד, א ולא יספה שוב אליו עוד. ועל דא אתמר, ח על כן יעזב איש את אביו ואת אמו וגו', איהי אתדבקת ביה ואיהו בה. תתלו) בההוא זמנא ט ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה, ונפקו כלהו, ק ואזלו לגבי יונה ובעלה. תתלח) ואתמר לגבי נח ויפתח נח. מאי ויפתח נח. אלא רמיז צ ותפתח ותראהו את הילד, כ אדני שפתי תפתח, ודא ישראל דפתחין בתיובתא בבכיה, ומיד ל ותחמול עליו.

חלופי גרסאות

ע ג"א ל"ג לתתא (מנטובה) ג"א לתתאי (וילנא).
 פ ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא לרעיא ול"ג
 ברעוא. צ ג"א מוסיף הות (מנטובה). ק ג"א ועאלו
 ול"ג ואולו (מנטובה).

מסורת הזהר

א ולא מצאה היונה מנוח (בראשית ח) לעיל
 אות שכב ציון ס'.
 ז ולא יספה שוב אליו (בראשית ח) לעיל ציון ב'.
 ח על כן יעזב איש (בראשית ב) לעיל אות שמה צ"ג.
 ט ויפתח נח את חלון התבה (בראשית ח) לעיל
 ת"ו אות לב צ"ב.
 י ותפתח ותראהו את הילד (שמות ב) לעיל ת"א
 אות ג' צ"ג. כ ה' שפתי תפתח (תהלים נא) לעיל
 במעלות הסולם השמשות ח"א אות סא צ"ט. ל ותחמול עליו (שמות ב) לעיל ציון י'.

מעלות הסולם

יעזוב איש את אביו ואת אמו וגו', דהיינו המוחין דאחוריים, שהם הווגים דרובצת שאז ז"א ומלכות דבוקים בקו ימין ושמאל דבינה, ז"א בקו ימין ומלכות בקו שמאל. אלא להמשיך המצב הב' שפירושו להפריד המלכות מבינה ולבנותה להיות נוקבא לז"א בוווג פנים בפנים, ואז היא נדבקת בו, ומשלימתו בהארת חכמה שלה. והוא נדבק בה, ומשלימתה באור החסדים שלו, והארת החכמה של המלכות מתלבשת באור החסדים של ז"א ושניהם מאירים.

תתלו) בההוא זמנא ויפתח וכו': בעת ההיא, שמלכות נפרדה מבינה, ונבנתה להיות נוקבא לז"א, כתוב ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה, ויצאו כולם והלכו אל היונה ובעלה, שהם ז"ן פב"פ וקבלו הארתם.

תתלח) ואתמר לגבי נח וכו': ונאמר

אצל

(פרשת פנחס אות תרס"ב) וצדיק איהו דכתיש כתישין, ואפיק מכל אינון שייפין עלאין דאינון זיתין קרישין משח רבו כתיאובתא שלים לגבי נוקבה. נאמר בה והנה עלה זית טרף בפיה, וידע נח כי קלו המים.

תתלה) ובכל אתר דלא וכו': ובכל מקום שלא נמצא למטה צורת בעלה, בתורה, דהיינו מי שהוא עוסק בתורה והוא מרכבה לצורת ז"א, שנקרא תורה. לא היתה שורה עליו, זהו שכתוב ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה בגלות.

תתלו) מיד דאשכחח בעלה וכו': מיד שמצאה בעלה ברצון נאמן שעוסק בתורה להשפיע נחת רוח ליוצרו באמת, מיד, שרה עליו, ולא חזרה אל התיבה, זהו שכתוב ולא יספה שוב אליו עוד. ועל זה נאמר, על כן

(דפו"י דף ג"ח ע"ב)

מעלות הסולם

ימין ושמאל, שקו הימין ה"ס הארת חסדים שהוא השורש לכל רמ"ח מצוות עשה. וקו השמאל מתקן בשס"ה תקונים להעלים הג"ר דשמאל שה"ס שס"ה מצוות לא תעשה. שכל אלה מאירים במצב הב' של זוג פכ"פ דזו"ן העולים לאו"א עלאין, והתחתון העולה ומלביש לעליון הרי הוא כמו העליון. אבל במצב הא' שהם במוחין דאחורים בלי זוג, הרי הם בסוד שלח תשלח וכו'. ואת הכנים תקח לך וכו' דהיינו ו"ק דז"א שהם חסדים, שעליהם לא היה הצמצום, אבל הם בקטנות, כי חסדים בלי חכמה אין להם רק בחי' ו"ק וקטנות, ומלכות, אשתארת ה' ד' בלא ו', כי בעת שהיא מחוברת עם הקו האמצעי היא נקראת ה' של שם הוי"ה, מחמת שקו הימין מאיר בה והארת חכמה שבה מתלבשת בחסדים שלו שה"ס ו', אבל במוחין דאחורים דהיינו בעת שהשמאל לא רוצה להכנע אל הימין ורוצה להמשיך את השמאל ממעלה למטה, הרי היא נקראת ד' שה"ס החשך שבשמאל, שמחמת המחלוקת שלו על קו הימין ננעלו כל האורות שבשמאל, ונעשה חשך. וזה אמרו (באות תתל"ב) מאן גרם לה תרין תרוכין שאינם יכולים לקבל את המוחין הגבוהים דג"ר מאמא עלאה, אלא כגין דעברין בנהא על פקודי אורייתא עשה ולא תעשה וכו', ולא המשיכו את המוחין בדרך תקון הקוים ימין ושמאל המתוקנים בתרי"ג פקודי אורייתא שבמצוות עשה ממשיכים הארת החסדים דימין ובקיום שס"ה לא תעשה מתתקנים הארות החכמה ושמאל.

והנה נודע שבעת יציאת הקוים ימין ושמאל הם במחלוקת זה עם זה וכל אחד רוצה לבטל את השני, עד שמתגלה קומת החסדים, היוצאת על מסך דתפארת שה"ס הקו השלישי המכריע ביניהם, ונקרא עמודא דאמצעייתא ונקרא אורייתא וזה אמרו (באות תתל"ג) ויוסף שלח את היונה מאתו דא עמודא דאמצעייתא שכמצב הא' אין הקו האמצעי נעשה למכריע בין הקוים דבינה,

מאן

אצל נח ויפתח נח, שואל, מה מרומז בזה שכתוב ויפתח נח, שהיא לשון פתיחה והתחלה, ומשיב, אלא רמז ותפתח ותראהו את הילד, דהיינו שהעלה מ"ן להמשיך את המוחין דפכ"פ, כמו שאומרים אדני שפתי תפתח, לפני תפילת שפ"ע. וזה ישראל הפותחים בתשובה בבכיה, ומיד ותחמול עליו, ומקבלים המוחין דפנים המאירים ברחמים.

ביאור הדברים: התקונים חוזר כאן במלים שונות על מה שכתוב בהקדמת התקונים כן אות י"א עד אות ל"ח, עיין שם כמעלות הסולם בשני המאמרים: מאמר כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו, ומאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם, ומבואר שם הסבה, שלאחר שזו"ן כבר היו מאירים במוחין דפנים כפנים בקביעות אפילו בימות ההול: בבית ראשון במדרגה ו' ממוחין דאו"א עלאין, ובבית שני במדרגה ה' ממוחין דישסו"ת (ע"י תע"ס חלק ט"ו תשובה קפ"ט) שמחמת העונות חזרו למצב הא', שאז נפרדה המלכות מז"א ומישראל, והולכת בגלות, דהיינו שהכלים שלה נופלים בין הקליפות, ואי אפשר להמשיך בעת ההיא, אלא מוחין דאחוריים הנקראים אפרוחים או ביצים, כי אסור להמשיך המוחין הגבוהים מפחד שלא יינקו מהם החצונים, אלא מחייב לצאת לדרך ה' דהיינו לקבל התקונים, הצריכים אליו, ומותר לו בזמן הזה לקבל מוחין מבחינת זוג ז"א ולאה, כי להיותם בחינת אור חסדים המכוסים מחכמה, אין מהם שום יניקה לחצונים, ומוחין אלו ה"ס התיבה של נח, שאע"פ שנה צדיק תמים היה, עכ"ז כיון שהיה בעת המבול וניתן רשות למשחית, לכן היה גם הוא צריך לשמירה.

וזה אמרו (באות תתל"ב) שלח תשלח הה"ד וישלח את היונה מאתו שכתוב אצל נח, ואתמר ביעקב ויהי אך יצא יצא לקבל שלח תשלח שגם שט רומז על השכינה, וממשיך (באות תתל"א) ואינון תרין תרוכין וכו' ואינון תרין דרועין שהן ב' הקוים

מעלות הסולם

מאן גרים דא דאתתרכת מניה, בגין דישאל עברו על אורייתא, ולא העלו מ"ן להמשכת הקומה דאור דחסדים, שנקרא תורה. ויחל עוד שבעת ימים דא ז' יומא שביעאה וכו', היינו יסוד, כי כמו שנתבאר אצל היחוד של ב' הקוים ימין ושמאל של הבינה שהקו האמצעי מעורר את המסך דחיריק, ועל ידו הוא ממעט הג"ר דחכמה דשמאל, שע"ז נכנע השמאל ומתיחד עם הימין, (כח"ש בפתחה לפירוש הסולם אות ל"ח) הנה כלפי המלכות נבחן היסוד לקו אמצעי, וע"י מסך דחיריק שבו הוא ממעט את ג"ר דחכמה מן המלכות והיא מתרצה להזדווג עם ז"א שהוא ימין, ומאן גרים דאתתרכת מניה, וחזור למצב הא' להמשיך, את ג"ר דשמאל בלי הלבשת באור החסדים בגין דעברו ישראל על אות שבת ויומין טבין ואות ברית זה מבואר לעיל בהקדמה אות כ"ז ואות ל"ב עיי"ש.

והנה נודע כי בראש השנה שולט מצב הא' של המלכות, וה"ס מה שיצחק שהוא קו שמאל, אמר לעשיו וצודה לי ציד, שנתן לו רשות להמשיך ג"ר דשמאל ולעורר כל הדינים הבאים עמו, בסר"ה ויחרד יצחק חרדה גדולה, ודינים אלו מתחילים להתעורר בר"ה, ולכן ניתנה לנו אז המצוה של תקיעת שופר להעלות מ"ן לצורך זווג על מסך דחיריק שבז"א, שה"ס קול השופר הכלול בג' הקוים שהם מים אש רוח, שמאירים יחד כאחד, ע"י זה שנתמעט קו השמאל מג"ר דג"ר, ואז מתעורר הרחמים בעולם שהוא המלכות.

והנה משום גבהה של החכמה שהשמאל אחוז בה, אינו נכנע בשום פנים להתיחד עם קו הימין, רק ע"י ב' כחות העולים מן הקו האמצעי, א' הוא המסך שבקו האמצעי שהוא מסך דבחי' א' שהוא מסך של ז"א, הממעט את קומת החכמה מג"ר לר"ק, ב' הוא הזווג של האור העליון הנעשה על המסך הזה דבחי"א הממשיך קומת אור החסדים, ואז מאחר שמצד א' ירדה קומת החכמה שבשמאל

מג"ר לר"ק מכה המסך, ומצד ב' נתרבו החסדים, על קו השמאל משני צדדים: מקו הימין, ומצד הזווג של האור העליון על המסך שבקו האמצעי, אז נכנע השמאל, ומתיחד עם החסדים שבקו הימין ושבקו האמצעי. (זהר אקור אות קצ"ז בסולם) אמנם יש לדעת שב' כחות פועלים במסך הזה שבקו האמצעי, כדי להמעיט קומת ג"ר דחכמה שבקו השמאל, הנקראים מנעולא ומפתחא, שמתחלה כדי למעט את קו השמאל מג"ר שלו, פועלים במסך דמנעולא, שהוא מלכות דמדת הדין שבכל מקום שהיא מתגלה פורח משם האור העליון, ומתוך שרוצה להשאיר ו"ק דחכמה, מעלימים אח"כ את מסך זה דמנעולא, ופועלים עם המסך דמפתחא שהיא המלכות המשותפת בבינה ונמתקה ברחמי הבינה. (ע"י בהקדמת ספר הזהר דף נ"ה בסולם מאמר מנעולא ומפתחא).

וזה אמרו (באות תתל"ד) מסטרא דיצחק דאיהו ראש השנה, כי יצחק שה"ס קו שמאל, יושב על כסא דין, ורוצה להגביר שליטתו להמשיך את ג"ר דשמאל, שנקראים ראש אל המלכות שנקראת שנה, אתמר ביה ותבא אליז היונה לעת ערב ודא ערב דיצחק, דהיינו שמתעוררים הדינים בעולם, ומסטרא דצדיק, שהוא יסוד, שהוא עיקר הנושא את מסך דחיריק דקו האמצעי, אתמר בה והנה עלה זית טרף בפיה דהיינו שמעורר את פעולת המנעולא, כלפי קו השמאל, שנקראת עלה זית (עיי' זהר שקח אות ק"נ) אז וידע נח כי קלו המים מעל הארץ כי בפעולת המנעולא שהוא המלכות דמדת הדין, תמיד בעת שהיא מתעוררת מיד מסתלק האור העליון וכמעטו מג"ר לר"ק, ואז ע"י הכתישה דיסוד שמיעט את קו השמאל, מתיחדים כל האברים שהם הספירות דז"א, ע"י הפעולה הב' שהוא הזווג של האור העליון הנעשה על מסך דבחי"א הממשיך קומת אור החסדים, ואז מיד דאשתכחת בעלה ברעוא מהימנא שריא עליה ולא חזרת לתיבה כי אז נמשך אור החכמה דימין, שה"ס שמן

תתלט) ועוד שכינתא אתקריאת חג בכל זמנין ר ויומין טבין, חג דתלת רגלין דאתמר בהון מ) שלש רגלים תחוג לי בשנה. * (ובגינה נ) יראה כל זכורך, לקיימא ט) זכור ושמור. זכור לזכר, ושמור לנקבה.

תתמ) כלהו אלין דאזלין אסתכלא ש בשכינתא, צריכין למיהב לה דורנא. הה"ד, ט) ולא יראה את פני י"י ריקם. וצריך למחדי בה, הה"ד ט) ושמחת בחגך. דאיהי חדוה דקב"ה אתקריאת.

תתמא) ומאן דאזיל למחמי לה צריך לנטרא גרמיה מעציבו, דאיהי: לילי"ת חשוכא עצבון שאול ת טחול דאיהי מום, ועליה אתמר צ) כל איש אשר בו מום לא יקרב.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 מ) שלש רגלים תחוג לי בשנה (שמות כג) ת"ז תניח. (מנטובה). ש נ"א בסוגריים לאתכללא
 נ) יראה כל זכורך (שם) לעיל ת"ו אות לו צ"מ. (דפרי"י). ת נ"א בסוגריים טחול (מנטובה).
 ט) זכור ושמור (שמות כ) (דברים ה) לעיל במעלות הסולם השמטות דף יד במפתח.
 ט) ולא יראה את פני ה' ריקם (דברים טז) לעיל ציון נ'. ט) ושמחת בחגך (שם) תק"ח דף סה טור א'
 צ) כל איש אשר בו מום (ויקרא כא) לעיל אות רסא ציון ל'.

מעלות הסולם

זית אל המלכות, בההוא זמנא ויפתח וכו' ונפקו כלהו ואזלו לגבי יונה ובעלה, לקבל את אור החכמה העליונה מזווג זרין פב"פ. ואתמר לגבי נח ויפתה נח לשון מפתחא שהיא פעולה הב' הנ"ל, ודא ישראל דפתחין כתיובתא בכביה ה"ס פעולה הא' שה"ס מיעוט הג"ר כי כל מיעוט של ג"ר דשמאל נקרא בכיה. ומיד ותחמול עליו, היינו הפעולה הב' שה"ס הזווג של האור העליון בקומת אור חסדים.

תתלט) ועוד שכינתא אתקריאת וכו': ועוד, השכינה שהיא המלכות נקראת חג, בכל הזמנים וימים טובים, חג של שלש רגלים ושה"ס ג' הקוים, שמלכות נבנית מהם, שנאמר בהם שלש רגלים תחוג לי בשנה, שהיא מלכות שנקראת שנה, ובשבילה, כתוב יראה כל זכורך, כי בה מקום גלוי החכמה הנקראת ראייה, לקיים מה שנאמר זכור ושמור, דהיינו

תתמא) ומאן דאזיל למחמי וכו': ומי שהולך לראותה דהיינו שעולה לרגל, צריך לשמר עצמו מעצבות, שהיא שליטת: לילית, חושך

(דפרי"י דף נ"ח ע"ב י) דף נ"ט ע"א)

תתמב) ק) איש כמתנת ידו: דא שכינתא עלאה, דעלה אתמר ר) מתן בסתר יכפה אף. בגין דאיהי סתימא, עולם הבא קרינן לה. א ועלה אתמר ישמח משה במתנת חלקו, בגין דמתת אלקים היא.

תתמג) ש) כברכת י"י אלקיך אשר נתן לך: דא שכינתא תתאה. חד מסטרא דימינא, ברכה. וחד מסטרא דשמאלא, מתנה.

תתמד) ועוד שכינתא איהי חשבון, ב תקופות ומזלות ומולדות ועבורין. ארבע תקופן דאתקריאו ארבע תקופות. ולכל תקופה תלת ירחין. ובהון תרי עשר מזלות. ואינון לקבל ג תרי עשר שבטין דישראל.

תתמה) וכלא אתקשר בהאי שמא אדני, איהי שכינתא תתאה, תקיפא, בד' תקופין דאינון מסטרא דשמאלא חזק תקיף. ואינון אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ק) איש כמתנת ידו (דברים טז) זהר תרומה דף א ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים מוסיף מתנה. יג צ"ב. ר) מתן בסתר יכפה אף (משלי כא). ב ג"א תקופין ומולין ומולין ועבורין (מנטובה). ש) כברכת ה' א' (דברים טז) לעיל אות ר'. ג ג"א תרין (מנטובה וילנא).

מעלות הסולם

מחכמה דימין, שהיא אורות דחסדים החשובים יותר מחכמה. אחת מצד הימין שהם אורות דא"א עלאין שהם אורות דחסדים עם הארת ג"ר המאירים ממעלה למטה כטבע הימין ונקראים ברכה. ואחת מצד השמאל שהם אורות דיסודות המאירים בהארת חכמה דשמאל רק ממטה למעלה. ונקראים מתנה. תתמד) ועוד שכינתא איהי וכו': ועוד השכינה שהיא מלכות, היא חשבון, היינו שבה הארת המוחין דחכמה הנקראים חשבון של תקופות, ומזלות ומולדות ועבורים, ארבע תקופות החמה, שנקראים ארבע תקופות השנה, שהם חו"ג נו"ה, ולכל תקופה שלשה חדשים, שהם ג' קוים, ובהם מאירים שנים עשר מזלות, ששה לששת חדשי הקיץ, וששה לששת חדשי החורף. והם נגד י"ב שבטי ישראל. תתמה) וכלא אתקשר בהאי וכו': והכל מתקשר בשם הזה היינו אדני", שבמלואו יש י"ב

חושך, עצבות שאול, ויש גורסין טחול, (עיין רע"מ פרשת פנחס אות ר"ע) שהוא מום, ועליו נאמר כל איש אשר בו מום לא יקרב. תתמב) איש כמתנת ידו וכו': איש כמתנת ידו, זה השכינה העליונה שהיא בינה, המאירה בחכמה דשמאל, שעליה נאמר מתן בסתר יכפה אף. שמאירה רק ממטה למעלה, ומשום שהיא סתומה, דהיינו שהיא מלובשת בחסדים, ונג"ר שלה אינם מגולים, קוראים אותה עולם הבא. כי המלכות שאורותיה מגולים נקראת עולם הזה. ועליה נאמר ישמח משה במתנת חלקו, משום שהיא מתת אלקים היא, כי החכמה המאירה ע"י הבינה היא בטוד ל"ב נתיבות החכמה שה"ס ל"ב אלקים הנאמר במעשה בראשית. ולכן נקראת מתת אלקים. תתמג) כברכת ה' אלקיך וגו': כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך: זה השכינה התחתונה שהיא מלכות הנקראת ברכה בעת שמקבלת (דפו"י דף נ"ט ע"א)

תתמו) וכלהו תרין עשר מזלות קשין מסטרא דדין, ובגין דמזונא קא אתיא מנייהו, אמרו מארי מתניתין. קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. דאתקרע בהון לתרין עשר קרעין.

תתמו) ואינון ד' תקופות: תרין דרועין, ותרין שוקין. תרין עשר מזלות, תרין עשר פרקין דאית בהון. ולקבלייהו תרין עשר ירחי שתא. ואינון ר"ו.

מעלות הסולם

דהיינו ו' חדשי הקיץ, חג"ת נה"י דחג"ת, וו' חדשי החורף שהם חג"ת נה"י דנה"י.

ביאור הדברים: המוחין של הארת חכמה הנקראים **חשבון אינם מתגלים אלא במלכות, כמ"ש בזהר** (בראשית ב' אות קס"ג) ר' שמעון אמר גימטריאות וחשבון תקופות ועבורין כלא הוא בסיהרא דהא לעילא לאו איהו. שפירושו הוא: אע"פ שמוחין דהארת חכמה, המכונים חשבון, יוצאים בבינה אחר שחזרה לראש א"א, ונעשית בו לחכמה, עכ"ז אין המוחין מתגלים שם בבינה, להיותה תמיד באור חסדים בלבד, ואפילו ז' התחתונות של בינה, הם בעצם רק אור של חסדים, ואין שם מקום לגילוי המוחין דהארת חכמה, אלא בינה משפיעה מוחין אלו אל ז"א, וגם ז"א עצמו הוא כולו מתוקן במוחין דא"א עלאין, ואין בו מקום לגילוי המוחין הללו, אלא שז"א משפיע אותם אל הנוקבא, ובה הם מתגלים, וע"כ נקראת המלכות בשם חכמה תתאה. וזה אמרו (באות תתמ"ד) **שכינתא איהי חשבון תקופות ומזלות ומולדות ועבורין**, כי זוג זה המגלה המוחין דחשבון ומספר הוא רק במלכות, ולא בהמדרגות שלפניה. כמו שאמר ר"ש כלא הוא בסיהרא דהא לעילא לאו איהו. וענין ד' תקופות הוא: כי מלכות נקראת **שנה כנודע**, (עין שער הכוונות תחלת דרושי ר"ה דף ר"ז ד"ה ויראה ל') וקומתה היא חו"ג נ"ה, בסוד ארבעה ראשי שנים, (עיי"ש בשער הכוונות) וכל אחד מהם כלול מג' קוים, לכן השנה מתחלקת ל"ב חודש, שה"ס י"ב חידושי הארות שבד' התקופות של השנה.

וענין

י"ב אותיות, שהוא שם המלכות, שהיא השכינה התחתונה, שבה הוא המקום לגילוי המוחין דהארת חכמה, שאינם מתגלים בשום מדרגה אלא בה. חזקה, כי היא הנושא של המסך הדוחה את האור העליון המכה בו, ומחזירו, ולא נותן לו להתפשט בד' תקופות שהם מצד השמאל, דהיינו המסך שבד' בחינות הקומה שלה, שהוא חזק ותקיף, והם מרומזים ב"ב אותיות שהם: אלף, דלת, נוף, יוד, שהם המלוי של שם אדנ"י.

תתמו) וכלהו תרין עשר וכו': וכל י"ב המזלות הם קשים מבחינת הדין, שהם מאירים מבחינת חכמה דשמאל המופיעה עם דינים קשים להעניש לאלה הרוצים להמשיכה ממעלה למטה. ומשום דמזונות באים מהם, היינו מן המזלות, כמ"ש חז"ל (מו"ק כ"ח). **חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא**, אמרו בעלי המשנה (פסחים ק"ח). קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף שנקרע היס בהם, היינו ב"ב המזלות, ל"ב קרעים, כנגד י"ב השבטים. (כמ"ש בפרקי דר' אליעזר פדק מ"ב. עיין בזהר פרשת ויגש אות נ"ג בסולם מאמר ואכלת ושבעת וברכת). תתמו) ואינון ד' תקופות וכו': ואותם ד' תקופות של המלכות, הם ב' זרועות שהם חסד וגבורה, וב' שוקים שהם נצח והוד. י"ב מזלות, שבד' תקופות, הם י"ב פרקים, שיש בהם, דהיינו ג' פרקים בזרוע הימנית וג' בזרוע השמאלית, וכן בב' שוקים. ונגדם הם י"ב חדשי השנה, והם נחלקים לשני ויין.

(דפו"י, פ' נ"ט ע"א)

מעלות הסולם

והנה יש ב' מיני אורות המושפעים בעולמות א' הם האורות המושפעים מג"ר דבינה, דהיינו ממוחין הקבועים דאו"א, והם נקראים זכותא משום שהם זכים מאד, ואין שום צמצום דין יכול להאחו באורות אלו. ויש מיני אורות המושפעים ממוחין דע"ב דאו"א שהם מוחין דחכמה, הנקראים מזולא, ונקראים אורות הבאים ע"י השערות משום שאי אפשר לאו"א שישגו קומת ע"ב זולת ע"י ב' המזלות ונוצר ונקה שהם כללות השערות דיקנא דאו"א והם בבחי' מ"ן ממלכות דצמצום א' (ע"י תע"ס חלק י"ד תשובה ב') זהו שאומר כאן (אות תתמ"ז) וכלהו תרין עשר מזלות קשין מסטרא דדין משום שאין המוחין האלו מתגלים באו"א רק ע"י מ"ן דמזלין, ובגין דמזונא קא אתיא מנייהו כמ"ש חז"ל בני חיי ומזוני לאו בזכותא שהם המוחין הקבועים תליא מילתא, אלא במזולא שהם המוחין דחכמה המתגלים ע"י המזלות, תליא מילתא, אמרו מארי מתניתין קשין מזונותיו של אדם וכו'.

ומ"ש (באות תתמ"ז) ואינן ז"ו היינו תפארת ויסוד, כי נודע שדעת מתחלק לחסדים וגבורות, ומבחינת הקו האמצעי נקראים תפארת ויסוד, כי עיקר הנושא לחכמה דל"ב נתיבות, הוא תפארת, כי ע"כ נקרא בשם שמש, להיותו השורש לכל האורות המתגלים אחר א"א, מבחינת עצמות העליון, כי עצמות דאו"א נסתם בקרומא, ואין גילוי לעצמות ממנו ולמטה זולת ע"י החכמה דל"ב נתיבות, וכיון שתפארת היא הנושא להארת חכמה זו, ע"כ נקרא בשם שמש, והיינו כמו השמש שהוא המקור והשורש לכל האורות שבעולם. אמנם הוא נבחן לב' בחינות: אם היותו בפני עצמו דהיינו מהוץ לנרתיקו שהם המסכים שבעטרא דגבורה, שאז מאירה בחי' החכמה שלו בגילוי גמור, דהיינו בג"ר דאו"א ששם עלו אר"א בעת הזווג, ויש בחינה ב' שת"ת מלוכש בנרתיק של עטרא דגבורה, ואז נקרא גם התפארת בשם עטרא, כי אינו משמש במדתו

עצמו

וענין י"ב המזלות, נתבאר לעיל בהקדמה (אות ש"ז, וכן בתקון י"ח אות קי"ט עיין שם במעלות הסולם ואין להכפיל הדברים). ומספר י"ב ה"ס שני וויין, נגד ששה חדשי הקיץ מניסן עד אלול וששה חדשי החורף מתשרי עד אדר, ונקראים מזלות על שם שהארתם באה ע"י יסוד דז"א וכל הארה המושפעת דרך היסוד נקראת מזל, מטעם שמתגלית טפין טפין, והוא מטעם שהמוחין הם מוגבלים במסכים שבעטרת היסוד. וזה אמרו ארבע תקופן וכו'. ואינן לקבל תרי עשר שבטין דישאל שהם ששה בני לאה, וד' בני השפחות, ואפרים ובנימין שהוא חסד דאור חוזר. ויוסף הוא יסוד דדכורא שכל י"ב מזלות וכל י"ב השבטים נרשמים בו בסו"ה אלה תולדות יעקב יוסף.

והנה יסוד דז"א הנבחן בשם יוסף שהוא בחינת צדיק דעייל ביה דהיינו הממשיך תשע הספירות של האור הישר, אמנם הוא כלול גם מבחינת בנימין דהיינו בחינת המסכים המעלים ט"ס דאו"ה, כי ט"ס שז"א משפיע המוחין לנוקבא שהיא המלכות, צריכים אותם המוחין להתגלות בו בעצמו, ואח"כ הוא משפיע אותם אל הנוקבא שלו. בבחינת המסכים שלה עצמה, ואז נבחן ז"א לברו לבחינת יוסף והנקבה לבחינת בנימין, ועליו אמר הכתוב בצאת נפשה כי מתה, שבחינת בנימין שביסוד הנוקבא, היא בחינת נפש המלכות, וכל חיותה, כי כל עיקרה הוא העלאת אור חוזר, שהיא מעלה עד החכמה, ועל שם זה נקראת חכמה תתאה, וזה אמרו (באות תתמ"ה) וכלא אתקשר בהאי שמא אדנ"י אידי שכינתא תתאה, שהיא נבחת לבעלת המסכים המעלים אור חוזר, תקיפא כד' תקופין שהם ד' הבחינות חו"ג נ"ה של קומתה דאינן מסטרא דשמאלא חזק ותקיף, דהיינו מעטרא דגבורה שבעט דז"א, שהיא בחינת ב' המסכים צר מיסוד אבא וקצר מיסוד אמא. (עיין תלמוד עשר ספירות חלק י"ד אות ע"ה באור פנימי).

תתמח) רזא דעבורא, ודא ירחא תלת עשר, דא ד א, ודא ואו, שתא מתלת עשר ירחין, וביה צריך להשוות שנת החמה עם שנת הלבנה, ה וליחדא לון במהלך האמצעי דאיהו עמודא דאמצעיתא.

תתמט) ואם בר נש ידע לממני ולהשוות שנת החמה עם שנת הלבנה ו ולייחד לון, איהו ידע מתי יהא פסח בחודש האביב.

תתנ) ז ובדא ישוון, אבא ואמא, ברא וברתא. הה"ד, ח) ושמרתם ח ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם, ושמרתם ועשיתם דא ו"ק. כי היא חכמתכם ובינתכם דא י"ק.

תתנא) ובמה יהון שוין אבא ואמא ברא וברתא, בא' דהוא כתר

חלופי גרסאות

ד נ"א בסוגריים א ול"ג דא (מנטובה).
ה נ"א מוסיף דאיהו ידע מתי הוא פסח וליחדא לון (מנטובה). ו נ"א וליחדא (וילנא). ז נ"א ובמה ובהגר"א הגירסא ובדא. ח נ"א ל"ג ועשיתם (מנטובה).

מסורת הזהר

ו) כי היא חכמתכם ובינתכם (דברים ד) זהר תרומה דף רבז צ"ד.
(מנטובה)

מעלות הסולם

ז"א עם שנת הלבנה שהיא מלכות, ולייחד אותם, במהלכם לאור אחד, הוא ידע מתי יהיה חג הפסח בחודש האביב, היינו שיזכה להמשיך במ"נ שלו המוחין דחיה מאו"א עלאין, שהם המוחין הגדולים שע"י נעשה הנס הגדול של יציאת מצרים

עצמו אלא במדת עטרת היסוד והוא חמה בנרתיקה שכל המוחין דשתא אלפי שני הם מבחינת ב' עטרין שהם ב' ויין. אמנם לעתיד יאירו המוחין האלו כמו שמאירים במקום יציאתם בסוד הוצאת חמה מנרתיקה. (ע"י תע"ס חלק י"ד תשובה קמ"ג).

תתנ) ובדא ישוון אבא וכר': ובוה, היינו במוחין דאו"א עלאין, ישתוון אבא ואמא, שהם חכמה ובינה, בן ובת שהם ז"א ומלכות, כי התחתון העולה אל העליון הרי הוא נעשה כמו העליון. זהו שכתוב, ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם, ושמרתם ועשיתם זה ו"ה של השם, שהם זו"ן, כי היא חכמתכם ובינתכם זה י"ה של השם, שהם אבא ואמא. תתנא) ובמה יהון שוין וכר': שואל, ובמה יהיו שוים כל ד' הפרצופים אבא ואמא שהם חו"ב ובן ובת שהם זו"ן, ומשיב, בא' שהיא הכתר העליון, דהיינו בינה דא"א, שאמרה הלבנה עליה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד. ובשביל הכתר הזה אמורים

תתמח) רזא דעבורא ודא וכר': סוד העבור, וזה חדש הי"ג, שהוא אדר שני, זה א' שבין ב' הוויין שהם סוד י"ב חדשים. וזה ואו, שנה משלוש עשר חדש. הנקראת שנה מעוברת, ובו היינו בחודש העבור, צריך להשוות שנת החמה, המיותרת, עם שנת הלבנה, וליחד אותם, במהלך האמצעי, שה"ס הקו האמצעי דהיינו יסוד דז"א המייחד הימין והשמאל אשר חכמה וחסדים מאירים יחד שהוא העמוד האמצעי, היינו ז"א, המכריע בין ימין ושמאל דבינה, כן יסוד דז"א הוא העמוד האמצעי המייחד את הזו"ן.

תתמט) ואם בר נש וכר': ואם אדם ידע למנות להשלים ולהשוות שנת החמה שהוא (דפו"י דף ג"ט ע"א)

עלאה, דאמרת סיהרא עלה ט אי אפשר לב' מלכים שישתמשו בכתר אחד. ובגיניה אמרין בשבת ויומין טבין וברישי ירחין, כתר יתנו לך י"י אלקינו מלאכים המוני מעלה, מלך ומלכות.

חלופי גרסאות

ט ג"א ל"ג אי (מנטובה).

מעלות הסולם

אומרים בשבת ובימים טובים ובראשי חרשים, כתר יתנו לך ה' אלקינו מלאכים המוני מעלה, והם מלך ומלכות שהם זרין. ופירושו: לך ה' אלקינו שהוא ז"א אלקי התחתונים, יתנו לך או"א הנקראים מלאכים המוני מעלה, בחינת כתר שלהם. וסרסו ודורשו לך ה' אלקינו יתנו מלאכים המוני מעלה כתר. וכבר נתבאר בספר התקונים כי או"א נקראים מלאכים של א"א כתר דאצילות. (לשון שער הכונות ענין מוסף שבת דף צ"ו ט"א ד"ה והנה עליית).

ידם מתייחדים ולולא המ"ן שבנשמות הצדיקים, לא היו מתייחדים ז"א ומלכות זה בזה (ע"י בטולם ובראשית ב' דף קנ"ב ד"ה ביאור).
 והנה הזוג דיסוד דו"א דגדלות הוא דוקא בשעה שז"א ומלכות עולים לאו"א עלאין, שאז ז"א מלביש לאבא עלאה שהוא חכמה, ומלכות מלבשת לאימא עלאה שהיא בינה, שמוחין הגדולים אלה האירו בעת יציאת מצרים באתערותא דלעילא, ובעליית מ"ן של הצדיקים מתורה ומצות מתעורר עליית זרין להיכל או"א באתערותא דלתתא, ואז מאירים זרין כמו או"א עלאין כי התחתון העולה לעליון הרי הוא נעשה כמוהו. ומוחין הגדולים אלו נקראים פסח בחודש אביב בסו"ה, שמור את חרש האביב שמור אביב של תקופה שיהא בחודש ניסן, (סנהדרין ג'). שישמור שתקופת החמה של אביב, שהם אור החסדים של או"א עלאין, יאירו בחידושה של חודש ניסן של הלבנה המאירה בהארות חכמה, כנוטריקון של לבנה ל"ב נתיבות החכמה. בסוד ליל שמודים, ולילה כיום יאיר.

ביאור הדברים: סוד חמה ולבנה הוא ז"א ומלכות. ז"א נקרא חמה, ומלכות נקראת לבנה, ושנת החמה פירושה קיבוץ של שס"ה הארות, מחמת, שכל יום ויום הוא הארה בפני עצמו וקבוץ של שס"ה הארות נקרא שנת החמה, וכן קבוץ שנ"ד ימות הלבנה, נקרא שנת הלבנה. והנה בעת שמלכות מקבלת מקו שמאל דבינה, שהוא חכמה בלי חסדים, נעשית מרוחקת מז"א שה"ס ימין, והיא אז חשך ולא אור, כי חכמה שבה לא תוכל להאיר בלי חסדים, והתקון לזה הוא, כמו שנתבאר אצל ימין ושמאל דבינה, שמתייחדים ע"י הקו האמצעי, המעורר את מסך דחירק, שעל ידו הוא ממעט ג"ר דחכמה שבקו שמאל, שע"י נכנע השמאל, ומתיחד עם הימין. כן אצל המלכות צריכים לקו האמצעי, שגם הוא ע"י מסך דחירק שבו, ימעט את ג"ר דחכמה דשמאל מן המלכות, ואז תתרצה להודווג עם ז"א שהוא ימין. ונשמות הצדיקים ע"י העסק בתורה ובמצוות, מעלים מ"ן, בבחינת המסך דחירק, ליסוד דו"א ונעשים מרכבה אליו, ונבחנים אז לקו האמצעי לזרין, שעל (דפ"י דף נ"ט ע"א)

והנה יסוד דו"א, הוא יוסף, בסוד אלה תולדות יעקב יוסף, שכל י"ב מזלות וי"ב שבטים נרשמים בו, וז"ס שאמרו השבטים ליוסף כולנו בני איש אחד נחנו ולא אנחנו באלף, כי סוד א' ה"ס יוסף עצמו, וזה אמרן (באות תתמ"ח) רזא דעבורא ודא ירחא תלת עשר כי חודש העיבור לעולם הוא אדר כי הוא סוד היסוד ממש, ושם הוא מקום העיבור, והוא הנתוסף בסוד יוסף, דא א' שבצורת א' מרומז כל סדר התקון ושתוף של מדת הרחמים בדין, כי נודע שב' זמנים קטנות וגדולות

מעלות הסולם

מהלכה הוא ממעלה למטה כטבע אור החכמה, וליחדא לון במהלך האמצעי שאור החכמה יתלבש באור החסדים, ויטייחדו עפ"י הכרעת הקו האמצעי. שאז החסדים מקבלים הארת ג"ר מחכמה ומתפשטים ממעלה למטה, והארת החכמה שבשמאל מתמעטת לר"ק ומאידה ממטה למעלה. דאיהו עמודא דאמצעייתא כי יוסף ה"ס עמודא דאמצעייתא כמו יעקב בסו"ה אלה תולדות יעקב יוסף וכמו שז"א שהוא יעקב מכריע בין ימין ושמאל שבבינה ועי"ז נעשה גם הוא כלול מג' קוים, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, כן יוסף שהוא יסוד הוא מכריע ומייחד את ז"א ומלכות. ואם בר נש ידע לממני היינו להעלות מ"ן בבחינת מסך דחירק ולמנות למלא החסרון ולהשוות שנת החכמה עם שנת הלבנה ולייחד לון, איהו ידע היינו ששיג וידע בסו"ה האדם ידע, מתי יהא פסח בחודש האביב שהם המוחין הגדולים שהאירו בליל פסח של יציאת מצרים, ובדא ישוון אבא ואמא ברא וברתא כי אין המוחין אלו מאירים בזו"ן אלא בעת שעלו למקום אר"א עלאין, והתחתון העולה לעליון ברוחניות, פירושו הוא השתוות שנעשה זך כמו העליון, הה"ד ושמרתם ועשיתם וגו' (עיין באדרא זוטא אות ע"ד בטולם מאמר או"א שהם חו"ב).

הנה נודע, כי אין שום הפרש במוחין דז"א, מצד יציאת המוחין בעת הזווג, כי אפילו המוחין דעיבור א' של נשמה, שהם אור הנפש, יצאו ג"כ במקום ג"ר דעתיק, כמו המוחין דיחידה של ז"א שבעת מנחה דשבת, כי אין שום בחינה דז"א נמשכת אלא מזווג אר"א על מ"ן דב' המזלות ונוצר ונקה, אלא ההפרש שביניהם הוא דק בהמצבים שבהם אחרי עלייתם ממצב הקביעות שבהם, (עיין בתע"ס חלק ט"ו תשובה ט') ובעלייתם הראשונה להשגת המוחין דנשמה המאירים בחול הם עולים למקום ישו"ת דקביעות, וכן עולים כל המדרגות והפרצופים העליונים עלייה אחת, ובמוחין

וגדלות נתקנו בסבת עליית מלכות לבינה, שבתחילה בעת שמלכות עלתה לבינה, סיימה המדרגה תחת החכמה, וסיום זה נקרא תקון הפרסא, שמשום זה נשאר במדרגה רק כתר חכמה, ובינה תו"מ יצאו מן המדרגה אל המדרגה שתחתיה, וכיון שאין במדרגה אלא ב' כלים שהם כתר וחכמה, לכן אין בה רק ב' אורות שהם נפש דוח, וחסר בה ג"ר שהם נשמה חיה יחידה, מחמת חסרון ג' הכלים בינה ותו"מ, ומסבת ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, וזהו זמן הקטנות.

אחד כך בזמן הגדלות יורדת מלכות ממקום בינה, דהיינו מן הפרסא, למקומה עצמה ואז עולים ג' הכלים בינה תו"מ ומתחברים אל המדרגה, וכיון שיש לה ה' כלים כח"ב זרין חוזרים ומתלבשים בה כל ה' אורות נרנח"י. ואז יש ג"ד בהמדרגה וזהו זמן גדלות. ועל זה רומזת צורת א' כי י' עליונה של א' ה"ס כתר וחכמה שנשארו במדרגה בזמן הקטנות, והקו שתחת ה' העליונה, ה"ס הפרסא המסיימת המדרגה מתחת כתר וחכמה וזהו זמן הקטנות. ובזמן הגדלות שמלכות יורדת מן הפרסא למקומה ובינה תו"מ חוזרים ומתדבקים אל המדרגה, אז מתחברת י' התחתונה אל הא' שהיא מורה על בינה תו"מ שחזרו ונתדבקו. באופן ש' העליונה רומזת על כו"ח, וי' התחתונה רומזת על בינה תו"מ והקו שביניהם רומז על הפרסא שה"ס הסיום שנעשה בעת הקטנות תחת כו"ח וכן כאן השורש של תקון הקוים ימין ושמאל, וקו האמצעי המכריע ביניהם ומייחדן, ש' העליונה ה"ס הקו הימין, וי' התחתונה היא קו השמאל והקו שביניהם הוא הקו האמצעי, (ע' בפתיחה לפירוש הסולם מן אות כ"ז—ל"ג).

וזה אומר ודא וא"ו, גימטריא י"ג שתא מתלת עשר ירחין, היינו י"ב מזלות י"ב חדשים בב' ויין, עם חודש העיבור, וכיה צריך להשוות שנת החמה סדר מהלך אודותיה הוא ממטה למעלה, כי היא מאידה באור החסדים, עם שנת הלבנה, שסדר

תתנב) ועוד י איהי מצות שחיטה כשרה. בזרים כ דאינון בני נשא, דדמיין לבעירן. דאלין דלא משתדלי באורייתא, צריך למעבד בהון קרבנין דצלותין ל דיתקרבו לקב"ה. ואם מתקרבין בצלותין לקב"ה, וסבלין כמה מכתשין הה"ד ש) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. אתחזי כאילו ת) וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו', דדא שזיב לון ממיתה דמלאך המות, הה"ד א) אדם ובהמה תושיע י"י.

חלופי גרסאות

י נ"א ל"ג איהי (מנטובה). כ נ"א בסוגריים בנשים (דפו"י). ל נ"א דאתקריבו (מנטובה) נ"א דיתקריבו (וילנא).

מסורת הזהר

ש) כי עליך הורגנו כל היום (תהלים מד) לעיל תי"ח אות עב צ"ת. ת) וזבחת עליו את עולותיך (שמות כ) לעיל בהקת"ז אות רלט צ"ק. א) אדם ובהמה תושיע ה' (תהלים לו) זהר שמות דף ק' ציון ע'.

מעלות הסולם

זכרישי ירחין כתר יתנו לך וכו'. כלומר שבגמר התיקון כשתהיה עם ז"א בקומה שוה פב"פ עד הכתר אז יהיה לה גם חסדים בשפע. ואור החכמה תתלבש תוך אור החסדים. ויתוקן קטרוגה ולא יהיה לה עוד מה לקטרג. אבל בשבתות שלפני גמר התקון אע"פ שהמלכות עולה עם ז"א פב"פ עד הכתר דאו"א. מ"מ אינם משתמשים בכתר אחד כי היא צריכה להארת המוחין דז"א, ונה"י דז"א מתלבשים בה ולכן כתרו גדול מכתרה. ובר"ח וימים טובים. נעשה התכללות נצח דא"א בהוד שלו. ונכללה הנוקבא בנצח דא"א כמו ז"א והיא יכולה לקבל המוחין דאו"א דע"ב דמזלין בשוה עם ז"א בקומה שוה. כי כמו שז"א מקבל מאבא כן הנוקבא מקבלת מאמא. ולכן הם שוים בכתר אחד. (עיי' תע"ס חלק ט"ו תשובה ק"צ).

תתנב) ועוד איהי מצות וכו': ועוד מתקוני השכינה, היא מצות שחיטה כשרה. שסוד שחיטת בעל חז, הוא שאור החיים מסתלק מן הבהמה, שה"ס ג"ר דג"ר, ונהניס מבשרה שה"ס ו"ק דג"ר, משא"כ אלו האוכלים אבר מן החי היינו מטעם שרוצים להמשיך ג"ר דג"ר. בזרים שהם בני אדם שנמשלו לבהמות, שהם אלה שלא משתדלים בתורה. צריכים

ובמוחין דשבת הם עולים במקום או"א עלאין דקביעות. ובינה דא"א שהיא בגרון של א"א שהיא השורש והמקור לכל התקונים נעשית לכתר שלהם. זה אמרו ובמה יהון שוין אבא ואמא ברא וברתא בא' דהוא כתר אלאה שהיא בינה דא"א שעליה נאמר באדרת האזינו (אות ע"ד) דהאי חכמה אתפשט ואפיק מניה בינה, ואשתכח דכר ונוקבא, הוא חכמה אב, ובינה אם, כי כל עיקר העלאת המלכות לבינה, שמשום זה נשארה בינה בבחינת נקבה אל החכמה, היה כדי שיתקיימו זרין שהם ברא וברתא, ומשום זה נשתנה שמם של חכמה ובינה לאב ואם, משום שכל טרחתם אינו אלא לקיום המוחין של זרין בניהם בדומה לאב ואם שכל יגיעתם הוא לצורך בניהם. דאמרה פיהרא עלה אי אפשר לבי מלכים שישתמשו בכתר אחד (חולין ס:). שזה סוד קטרוג הירח, מחמת שנתגדלה הנוקבא ע"י התלבשות נה"י דאמא בתוכה עד שהיתה בקומה שוה עם ז"א, בסוד שני המאורות הגדולים, ונפרדה עי"ו מז"א בעלה, ועלתה לינק מת"ת דאמא, להיותה גדולה כמוהו. וע"כ נסתמו החסדים ממנה, וע"כ קטרוגה שלא יכלה לסבול הסיתום מחסדים. ובגיניה אמרין בשבת ויומין טבין (דפו"י דף נ"ט ע"א)

תתנג) ואלין דעובדייהו כבעירן דחקלא, דאכלין בלא צלותין, מיתתהון יהא כבעירן דחקלא, ושחיט לון מלאך המות, מדה כנגד מדה

תתנד) ולא עוד אלא בסכין פגום קא שחיט לון, ואתקריאו נבלה. ועלייהו אתמר, ב נבלתי יקומון. מאי סכין פגום, דא סמא"ל, אל אחר, סכין פגום ודאי אתקרי. ואיהי פגימה, סם המות, טרפה ונבלה, וכיון דאתייהבו * בידיהון כבר קבילו עונשייהו, ובגין דא נבלתי יקומון.

תתנה) וכל סירכאן דסם המות אינון רגלין דילה, ועלייהו אתמר א רגליה יורדות מות וגו'. ואינון ח"י סרכות, עלייהו כתיב, ד ולא אוסיף עוד להכות את כל ח"י כאשר עשיתי, לאינון דמצלין ח"י ברכאן דצלותין. מ ולעולם, ס טרפה אינה חיה, דבכל אתר דתתסרך בבר נש, בחובין דילה, קטילת.

חלופי גרסאות

מ נ"א בסוגריים ומאן גרים דמי טופנא מתגברין מאן דאריק מייא דזרע ברית מילה בנדה שפחה גויה זונה (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. נ בח"ג נ"א פלחת כוכביא (וילנא) נ"א ס (מנטובה). ס נ"א בסוגריים ורדא בכל אתר דתתסרך (דפו"י) ובמנטובה ל"ג כלל ובדפוסים ראשונים לא גרסו ורדא אלא לעולם טריפה אינה חיה דבכל אתר וכי.

מסורת הזוהר

ב נבלתי יקומון (ישעיה כו) זהר ויקהל דף כז צ"ט ולעיל בהקת"ז דף קצה אות יח צ"ה.
ג רגליה יורדות מות (משלי ה) זהר ויקהל דף יב ציון ד'.
ד ולא אוסיף עוד להכות את כל ח"י (בראשית ח) ז"ח כרך יט נח דף כ אות פו.

מעלות הסולם

שהם חיים כבהמות, כך הם מתים כבהמות. תתנד) ולא עוד אלא וכי: ולא עוד אלא ששוחט אותם בסכין פגום, כלומר: שסובלים כמה דינים (עי' שער המצות פרשת ראה) ונקראים נבלה. ועליהם נאמר נבלתי יקומון. שואל מה הוא סכין פגום, ומשיב זה סמא"ל אל אחר, הוא נקרא ודאי סכין פגום. והיא היינו הנוקבא שלו נקראת פגימה, סם המות טרפה ונבלה. וכיון שניתנו בידיהם של סמא"ל ונוקבא שלו כבר קיבלו עונשם, ומשום זה כתוב עליהם נבלתי יקומון.

תתנה) וכל סירכאן דסם וכי: וכל הסרכות של סם המות, מחמת שמעכבות הרוח מן הריאה לנשוב על הלב, הן רגליה של הנוקבא דסמא"ל. ועליהן נאמר רגליה יורדות

מות

צריכים לעשות בהם קרבנות, שיתקרבו אל הקב"ה, ע"י התפלות שנתקנו במקום קרבנות. ואם הם מתקרבים בתפלתם אל הקב"ה, וסובלים כמה מכות ויסורים, ומקבלים עליהם עול מלכות שמים במסירת נפש, זהו שכתוב כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה, הרי זה ראוי וחשוב כאלו, וזבחת עליו את עולתיך ואת שלמיך וגו', שזה דהיינו התפלה שהוא במקום קרבן, מציל אותם ממיתה ע"י מלאך המות, זהו שכתוב אדם ובהמה תושיע ה'.

תתנג) ואלין דעובדייהו כבעירן וכי: ואלו שמעשיהם כבהמות השדה, האוכלים בלא תפלות, תהיה מיתתם ג"כ כבהמות השדה, ושוחטם מלאך המות, מדה כנגד מדה, כשם (דפו"י דף נ"ט ע"א י) דף נ"ט ע"ב)

תתנו) ועוד, שכינתא איהי מצות ע אסיפת נוני ימא דאורייתא, פ דאתמר בהון דגים וחגבים אינן טעונין שחיטה, ואינן תלמידי דבי רב, דמתרבין בימא דאורייתא. צ ועלייהו אתמר, אסיפתן היא המתרת אותן, ק הה"ד ה) יאסף להם ומצא להם, היא המתרת אותם משחיטה ודאי.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) יאסף להם ומצא להם (במדבר יא) פ נ"א אסיפות (מנטובה). פ נ"א ל"ג דאתמר בהון דגים וחגבים אינן טעוניי שחיטה (מנטובה). צ נ"א דעלייהו (מנטובה). ק נ"א הה"ד ויאסף אל עמיו (מנטובה והגר"א).

חלופי גרסאות

מאמר ס"מ ואשת זנונים) וכל הסרכות שבריאיה באות מחמת אחיזת הנוקבא דקליפות בריאה, ומעכבת נשיבת הרוח אל הלב, וזה אומרו וכל פירכאן דפם המות שהוא אחיזת הנוקבא דס"מ, ובסוד אין סרכה בלי נקב, אינן רגלין דילה, וכו' בסוד הכתוב ואחריההוה ה"א ח"י פירכאן דפם המות שהוא אחיזת הנוקבא דס"מ, ובסוד אין סרכה בלי נקב, ג' הקוים הנכללים בריאה וכל קו כלול מ"ק, ולעולם טרפה, כלומר: במקום שיש השראה להנוקבא דקליפה הנקראת טרפה אינה חיה אור החיים מסתלק משם, משום דבכל אתר דתתסרך ככ"ג כחובין דילה, קטילת. כמפורש בפרשת ויצא (אות כ"ד) אשר המלכות דמדת הדין, אין בה עוד השיעור להמית את האדם בתחלת גלויה, אלא שצריכה להתגלות על האדם הרבה פעמים, עד שקבוצם מצטרף לשיעור הממית את האדם, ומתחלה היא מבחינת קליפת הימין ונקראת אשת זנונים כי ניאוף קליפת ימין הוא, ואח"כ מתהפכת לקליפת השמאל שהיא מדת הרציחה. תתנו) ועוד שכינתא איהי וכו': ועוד השכינה שהיא מלכות היא מצות אסיפת דגי ים התורה, שהם תלמידי חכמים שנמשלו לדגי הים, מה דגת הים חיותם בים אף תלמידי חכמים כל חיותם היא בתורה. שלמדנו בהם, דגים וחגבים אינם צריכים שחיטה, בשעת מיתתם כשאר בני אדם שנשחטים בחרבו של מלאך המות, והם תלמידי חכמים הגדלים בים התורה, ועליהם למדנו אסיפתם היא המתרת אותם

מות. והן ח"י סרכות, כי סוד הריאה היא קו ימין, חסד של המלכות, ובו ו"ק שהם ה' אונות חג"ת נ"ה, והורדא ה"ס יסוד, וכל קו כלול מג' קוים, ימין שמאל ואמצע, לכן הם ח"י, ג' פעמים ו', וכל אחיזה של הסט"א באחת יהיה נקרא חרכה, לכן הם ח"י סרכות, עליהם כתוב ויאסף להם ומצא להם את כל ח"י כאשר עשיתי לאותם המתפללים ח"י ברכות שבתפלת שח"ע, ולעולם בכל מקום ששורה הנוקבא דקליפה הנקראת טרפה, אינה חיה, מחמת שאור החיים מסתלק משם, שבכל מקום שתתאחו באדם בחובות שלה, שהם דינים קשים היא הורגת אותן.

פירוש: הלב ה"ס ל"ב נתיבות החכמה, דהיינו חכמה דשמאל והוא אש שורף מחמת שבעת גילוי החכמה מתלויים עמה דינים קשים לשרוף את הרשעים והחצונים, וכל הרוצים לקרב להמשיך החכמה ממעלה למטה, והדינים אינם נשקטים אלא ע"י שליטת החסדים שהם סוד הרוח, שהריאה נושבת על הלב, כמ"ש ברעיא מהימנא (פרשת פנחס אות ת') אבל לב דא איהו נורא דדליק, ואלמלא דומין לגביה מלכא עלאה כנפי ריאה דאתיין לקמיה רוחא מרוחא דנשיב מגו כוסמין עלאין, הוא אוקירד לעלמא ברנעא חדא. והנה בזו"ן דקליפות, הנקבה היא יותר גדולה מן הזכר, מחמת שהזכר הוא רק ר"ק גוף בלי ראש, והנקבה יש לה פרצוף שלם ראש וגוף (ע"י זהר ויצא אות כ"ד בסודם (דפריי דף ג"ט ע"ב)

תתנו) וגדפוי דשכינתא, אינון כסוי דם חיה או עוף, דאינון כנפי יונה, ואלין אינון כנפי מצוה דמכסין על דמיהון, דלא שלטין עלייהו כלבין דאינון חציפין, דאינון מלאכי חבלה. ר ודלא ש אשתמודעון בהון מארי חובין. ת כי א הדם הוא הנפש, ועפרא דמכסיא עליו, רמיז ו וכפר אדמתו עמו. תתנח) ועוד שכינתא איהי בדיקת סימני חיה או עוף, מבני נשא דדמין לחיון ובעירן ועופין. דעלייהו אתמד ז ושחטתם בזה, בדוק כמו זה. דאינון סבלין מכתשין כמה דאוקמוהו ח כי עליך הורגנו כל היום, ובכל יומא לא מניחין צלותין.

תתנט) ובדיק לון קב"ה בכמה מכתשין. ואמרין זה לזה בצלותין, קב"ה פריק לון מדינא דבעירן וחיון דארעא, ואעיל לן למהוי לן חולקא במלאכיא, דאינון חיות הקודש. דקראן זה לזה, ואמרין ט קדוש קדוש ב קדוש. דא איהו ג דאתקדש שמיה דקב"ה על ידיה, ויהא ליה חולקא ביה.

חלופי גרסאות

ר נ"א דלא ישתמודעין בהון (הגר"א). ש נ"א בסוגריים וכלהו (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ת ה"ג בוילנא ובכל הדפוסים הגירסא הכי ול"ג כי. א נ"א בסוגריים הרי (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ב נ"א ל"ג קדוש (מנטובה). ג נ"א בסוגריים קדוש (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים.

מסורת הזוהר

ו) ובפר אדמתו עמו (דברים לב) זהר אחרי דף קב ציון מ'. ז) ושחטתם בזה (שמואל א' י"ד). ח) כי עליך הורגנו כל היום (תהלים מד) לעיל תתנו צ"ש. ט) ק' ק' ק' (ישעיה ו) לעיל בהקת"ז דף קכ אות רת צ"נ .

מעלות הסולם

רכ"ו) במעלת הסולם עיין שם. תתנח) ועוד שכינתא איהי וכו': ועוד מתקוני השכינה, היינו מלכות, היא בדיקת הסמנים של חיה או עוף, בכדי שהשחיטה תהיה כהלכתה, (חולין מג.) מבני אדם הנמשלים לחיות ובהמות ועופות, כלומר שזכו לאור הנשמה, כי דצח"מ הם בחינת נרנ"ח, ונמצא הנשמה ה"ס בעלי חיים, שעליהם כתוב ושחטתם בזה, שפירושו בדוק כמו זה, שיהיה ברור ונקי, בסו"ה זה הדבר אשר צוה ה' (עי' בספר נועם אלימלך תחלת פרשת מטות) שהם סובלים מכות ויסורים כמו שהעמידהו הכתוב כי עליך הורגנו כל היום, ובכל יום הם לא מזניחים את תפלתם.

תתנט) ובדיק לון קב"ה וכו': והקב"ה בדוק אותם בכמה מכות של יסורים, ואומרים

זה

אותם, זהו שכתוב יאסף להם ומצא להם, היא המתרת אותם ודאי משחיטה, כמ"ש וכבוד ה' יאספך.

תתנו) וגדפוי דשכינתא אינון וכו': וכנפי השכינה הן, הסוד של כסוי דם של חיה או עוף, (עי' לעיל אות רכ"ו במעלת הסולם) שהם כנפי יונה היינו מלכות שנקראת יונה, ואלו הם כנפי מצוה, שהם אורות החסדים, המכסים על דמיהם, שהם הארוה החכמה המתלבשות בחסדים שלא שולטים עליהם הכלבים שהם חצופים, הרוצים להמשיך הארת החכמה שלהם ממעלה למטה, שהם מלאכי חבלה, ולא מכירים בהם בעלי החטאים, שהם המקטרגים וזה סוד הכחוב כי הדם הוא הנפש, ועפר המכסה עליו רמוז בכתוב וכפר אדמתו עמו. כל זה נתבאר לעיל (אות דפו"י דף נ"ט ע"ב)

תתס) ועוד י' ושחטתם בזה, דא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, זביה דן קב"ה כל נזיקין, ועל כל אלין דקטלין חד לחבריה. ועל כל אלין דגזלין. תתסא) יקו"ק איהו דן, יא דאתלבש בתהו ובהו וחשך ותהום, ודן בהון ד' מיתות ב"ד.

תתסא) יקו"ק איהו דן, דאתלבש בתהו ובהו וחשך ותהום, ודן גווינן ונהורין דנורא, דא איהו שרפה, כ' כי י"י אלקיך אש אוכלה הוא.

תתסג) סקילה בתלת אבנין, י' י' י', ואינון יקו"ק כ"ו וד' אתוון, י' י' הרג בחרבא: י', רישא דחרבא. ו", גופא דחרבא. ה"ה, תרין פיפיות דילה.

מסורת הוזהר

י' ושחטתם בזה (שמואל ב' יד) לעיל תתנח צ"ו. כ' כי ה"א אש אוכלה הוא (דברים ד) לעיל ת"ח אות קנט צ"א.

מעלות הסולם

תתסב) והא אוקמוהו כלהו וכי: הרי העמידהו הכול מרומז באותיות של השם, י' של השם, היא גחלת של אש. ו' של השם, היא השלהבת המתפשטת מן הגחלת. ה"ה הן הגוונים והאורות של אש, דהיינו ב' מיני דינים א' של בינה הכלולה ממלכות. וב' ממלכות עצמה, (לעיל אות נ"ד) זהו שריפה, בסוד הכתוב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא.

תתסג) סקילה בתלת אבנין וכי: סקילה בשלש אבנים: י' י' י', שהן ד' אותיות השם הוי"ה, וחשבונם כ"ה, וביחד הם שלושים כחשבון י' י' י'. וה"ס השורש של תקון ג' קוים לזו"ג, בכדי שיוכלו לקבל המוחין העליונים, ולהשפיע מוחין ואורה החיים אל העולמות התחתונים, וזה גורם מיתה לס"ט"א, כמ"ש ברע"מ (פרשת משפטים אות ו') שמא דהוי"ה מיתה לסמאל ונחש וחיים לישראל. וסוד ג' יודין, הם שורש ג' קוים שבראש המדרגה, כי ג' הקוים שבגוף הם ג' ווין. ולכן הם נרמזים בד' אותיות הוי"ה הפשוטות, שהם מדרגה א' שבראש, ובחשבונם כ"ו שהם מלכות דראש. (עיין בעץ חיים שער

זה לזה בתפלתם, הקב"ה גאל אותנו מדין הבהמות וחיות הארץ, שבחיי רוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, ומקבלים היסורים באהבה, והכניס אותנו להיות לנו חלק בהמלאכים שהם חיות הקדש הקוראים זה לזה ואומרים קדוש קדוש קדוש, זהו ששמו של הקב"ה מתקדש על ידו ויהיה לו חלק בו, ויזכה לאור החיה שה"ס רוח האדם העולה היא למעלה

תתס) ועוד ושחטתם בזה וכי: ועוד מרומז בפסוק ושחטתם בזה, זה אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, שהם י"ב אותיות כמנין זה, שבו דן הקב"ה, שה"ס ז"א הנקרא הוי"ה כל דיני נזיקין, ועל כל אלה הרוצחים אחד לחברו דהיינו דיני רציחה, ועל כל אלו הגזלנים, דהיינו דיני גזלה. כי אדנ"י בהפוך אתוון דינא, (משפטים אות תמ"ו).

תתסא) הוי"ה איהו דן וכי: הוי"ה הוא דן, ע"י התלבשותו בתהו ובהו וחשך ותהום, (ע"י רע"א מהימנא פרשת פנחס אות רס"ד) דן בהם ד' מיתות בית דין, שהם סקילה שריפה הרג וחנק.

(דמו"י דף נ"ט ע"ב)

תתסד) ד חנק ר' ה אתעביד חוט, כגוונא דא זרקא, ועלה י' דעוקא בחוטא למהוי כריך לה על צואר. ורזא דמלה ז' אבינו מת במדבר. מק"ף והולך אינון ה"ה. חד מקיף ליה. וחד הולך עד דחנקין ליה. ובגין דא אמר קב"ה, (מ) ראו עתה כי אני הוא אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל.

תתסה) ו (ו) עץ ז גבוה חמישים אמה: דא ה', דסליקת בי' לחמשיין. זרקא קו דחניקת בתלת אתוון, דשכינתא תתאה.

תתסו) ח איהו דן ד' מיתות בית דין, איהי חניקת לחייביא, והרג לון בשריפה וסקילה. ובגין דא, (ס) ראו עתה כי אני הוא. הה"ד, (ע) ויסרתי אתכם אף אני וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג) אבינו מת במדבר (במדבר כז) זהר שלח דף ר' צ"ט. מ) ראו עתה כי אני הוא (דברים לב) זהר שופטים אות ו' צ"ז. ו) עץ גבוה חמישים אמה (אסתר ה).
ז) אבינו מת במדבר (במדבר כז) זהר שלח דף ר' צ"ט. מ) ראו עתה כי אני הוא (דברים לב) זהר שופטים אות ו' צ"ז. ו) עץ גבוה חמישים אמה (אסתר ה).
ח) ג' איהי (מנטובה).
ז) ג' חנק ב' ובסוגריים ג' א' ר' (מנטובה). ה ג' א' בסוגריים ג' (דפרי"ז). ו ה' ג' כמנטובה. ז ג' א' ל"ג מן עץ גבוה ב' עד דחניקת ל"ג כאן (הגרי"א).
ח ג' א' איהי (מנטובה).

ט) ראו עתה כי אני הוא (דברים לב) לעיל ציון מ'. ע) ויסרתי אתכם אף אני (ויקרא כו) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א אות רלב צ"ל.

מעלות הסולם

רפ"ח נצוצין פרק א'). והרמוז של מיתת סקילה בד' אותיות השם מפורש בפרשת שופטים (אות ז') וז"ל: **לדון כסקילה לסמאל, כאבן דאיהי יוד זריק לה לגביה כחמש אנבעין דאינון ה', ובקנה דדרועא דאיהו ז', ובכתף דתמן ה'. הרג אל הסט"א בחרב: י' של השם הוי"ה, היא ראש החרב. ו' של שם הוי"ה היא גוף החרב. ה' של שם הוי"ה, הן ב' פיפיות של החרב, שה"ס רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם.**

תתסד) **חנק ו' אתעביד וכו':** לדון במיתת חנק אל הסט"א, מרומז בשם הוי"ה באופן זה: ו' שבשם, געשה כמו חוט, כעין זה זרקא, שצורתו כמו חוט כרוך, ועליו צורת י' שהיא הטבעת בחוט להיות כרוך בצואר של הסט"א להחניקה. וסוד הדבר אבינו מת במדבר, שהטעם שעל מלת אבינו, הוא זרקא, מקף והולך הם ב' ההי"ן של השם, שהם סוד ב' מיני דינים, א' של מלכות שבבינה,

תתסה) **עץ גבוה חמישים וכו':** עץ גבוה חמישים אמה, זה ה' העולה ליי, דהיינו שנכפלת לה' פעמים י' היא כמנין חמישים. זרקא בו מרומז קו, שה"ס ו' של שם הוי"ה, והיא סוד חבל, החונק לסט"א בג' אותיות י' ה' ה'. של השכינה התחתונה שהיא מלכות. תתסו) **איהו דן ד' וכו':** הוא היינו ז"א, שה"ס הוי"ה דן ד' מיתות בית דין, והיא היינו המלכות, שה"ס אדנ"י (ע"י רע"מ פרשת צו אות קמ"א) מוציאה לפועל שהיא חונקת להחייבים והורגת אותם בשריפה ובסקילה. ומשום זה, כתוב ראו עתה כי אני הוא, דהיינו

(דפרי"ז דף ג"ט ע"ב)

תתסז) וכמה דבשמייה קטיל למאן דאעבר על כריתות ומיתות ב"ד דאורייתא, הכי מסי ומחיה בשמייה למאן דמקיים לון.

מעלות הסולם

חלק י"ד תשובה צ', וחלק ט"ו תשובה קמ"ט וקנ"ב) וז"ס השם אדנ"י, שהוא אותיות א' דין דהיינו שהדין שבמלכות נתעלה ונמתק כל כך עד שנעשה לשם קדוש אדנ"י. וזה שאומר לעיל (אות תתמ"ה) וכלא אתקשר בהאי שמא אדנ"י וכי.

וכשנה"י דז"א מתלבשים במוחין דנוקבא, הם בחינת חמה בנרתיקה, כי ז"א שה"ס הוי"ה נקרא שמש, שהוא השורש לכל האורות, ומלכות שנקראת אדנ"י היא הנרתק שלו (רע"מ פרשת שופטים אות ד') ואז הדינים של הז"א שהם דינים דכורין הנמשכים ממלכות דצמצום א' שהם בחינת דין ממש, נמתקים במוחין דנוקבא שהיא נמשכת ממלכות דאמא, ונמצא בזה שגם דינים דז"א נמתקים במלכות דאמא שהיא מדת הרחמים. משא"כ בעת שנה"י דז"א אינם נעשים למוחין אל הנוקבא נמשכים מהם דינים קשים בסוד הוצאת החרב שהוא מלכות דמדת הדין מנרתיקה, ומתלבש בדינים של תהו ובהו וחשך ותהום, שהם הדינים דצמצום א' טרם השיתוף במדת הרחמים.

וזה אומרו (באות תת"ס) ועוד ושחטתם בזה דא אלף דלת נון יו"ד דכיה דן וכי דהיינו בסוד אדנ"י בהיפך אתון דינא ומפרש (באות תתס"א) הוי"ה איהו דן דאתלבש בתהו ובהו וחשך ותהום שהם הדינים דדכורא מצמצום א', ודן בהון ד' מיתות ב"ד, לסמא"ל ונחש ולאלו הנמשכים אחריהם, כי אי אפשר להמשיך המוחין אל ז"ן, שמהם נמשך אור החיים אל העולמות עד שממיתים הסט"א בד' מיתות ב"ד שהם סקילה שריפה הרג וחנק, המרומים בשם הוי"ה, בסוד שמא דהוי"ה מיתה לסמא"ל ונחש וזחיים לישראל, וזה אומרו (באות תתס"ז) וכמה דבשמייה קטיל למאן דאעבר וכי הכי מסי ומחיה בשמייה למאן דמקיים לון ופירוש ד' מיתות של סמא"ל מפורש ברע"מ

דהיינו המלכות הנקראת א"י, מפני שאורותיה מגולים וז"א הנקרא הוא, מפני שאורותיו מכוסים בסוד אני והו, (זהר ב"א אות קע"ה). זהו שכתוב ויסרתי אתכם אף אני וגו'.

תתסז) וכמה דבשמייה קטיל וכי: וכשם שבשמו הקב"ה הורג למי שעובר על איסורי כריתות, וממית למי שקחייב ד' מיתות בית דין מן התורה, כך הוא מרפא ומחיה בשמו למי שמקיים מצוותיו.

ביאור המאמר: נודע ההפרש בין ב' מיני הדינים שהם דינים דז"א שהם דינים דדכורא, ובין דינים דמלכות שהם דינים דנוקבא. אשר הדינים דז"א נמשכים מצמצום א', דהיינו ממלכות דמדת הדין בלי השתוף והמתוק דמדת הרחמים בדין. (אלא לא ממלכות דמלכות, רק מיסוד דמלכות). ולכן שערותיו הן שחורות, אבל דינים דנוקבא נמשכים ממלכות דאמא, שהיא מלכות דצמצום ב' ולא ממלכות דצמצום א', כי בחינת מלכות דצמצום א' נגנזה ברדל"א ואין עליה זוג ככל שתא אלפי שני עד גמר התקון, ולכן גוון הדין שיש בשערות הנוקבא הוא אדום, בשם ארץ אדום, כי מלכות דצמצום ב' נקראת ארץ אדום, וע"כ שערות הנוקבא הן אדומות. (עי' בתע"ס חלק י"ג תשובה קי"ג).

והנה מלכות זו דאמא שבה נאחזת הנוקבא אינה ראויה למוחין כי היא בחינת צמצום ב', שאי אפשר להיות בה רק ו"ק, ומוחין דג"ר שיוצאים על המלכות היא רק ע"י התכללותה בעטרא דגבורה דז"א, וע"כ היא צריכה אליו, דהיינו להארת העטרא דגבורה שלו, וע"כ היא קטנה ממנו, ונעשה בראש ז"א זוג מיוחד לצורך המוחין דנוקבא, שעיקרם הם ממלכות דאמא, עם הארה מעטרא דגבורה דז"א ומוחין אלו מתלבשים בנה"י דז"א, הנעשים מוחין למלכות. (עי' בתע"ס (דפו"י דף נ"ט ע"ב)

תתסח) ועוד מצות גזלת העני בבתיכם, דא שכינתא, דמאן גזול צלותא דאיהי צדקה, לצדיק ח"י עלמין כליל ח"י ברכאן, כאילו גזיל ליה חיים דיליה, דאיהי שכינתא, דאתמר בה (9) ראה חיים עם אשה אשר אהבת.

תתסט) וכן מאן דגרע ענג שבת, כאילו גזל ליה שכינתיה, דאיהי שבת בת יחידה, ודא גרם דאתגזילת מניה בגלותא, הה"ד (10) ובפשעיכם שולחב אמכם.

תתע) ותיובתא מאי ניהו (11) והשיב * את הגזלה אשר גזל דיחזיר שכינתא לאתרה. או את העושק אשר עשק דא קב"ה דאתפרש מינה.

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
(9) ראה חיים עם אשה אשר אהבת (קהלת ט) לעיל אות קפא צ"ס.	ט נ"א ניהו (מנטובה).
(10) ובפשעיכם שלחה אמכם (ישעיה ג) לעיל תתלכ צ"ש.	
(11) והשיב את הגזילה (ויקרא ה) זהר ויקהל דף פ ציון ד.	

מעלות הסולם

ברע"מ פרשת שופטים עיי"ש בסולם מאמר ד' מיתות לסמאל.

תתסח) ועוד מצות גזלת וכר: וכן מי

שגורע מלענג את השבת, כאלו גזול ממנו שכינתו, היינו המלכות, שהיא נקראת שבת, בת יחידה, כמבואר בזהר פרשת ויקהל (אות ק"9) שבת: ש' בת. ש' הא אוקמוה, רזא דתלת אבהן דמתאחדן בבת יחידה וכר. (עיי"ש בסולם מאמר מהו שבת) חה גורם, היינו מי שאינו מענג את השבת, שנגזלת המלכות מן היסוד בגלות, דהיינו שאין זוג לזו"ן. זהו שכתוב ובפשעיכם שלחה אמכם.

תתע) ותיובתא מאי ניהו וכר: שואל, מהי התשובה, ומשיב, והשיב את הגזלה אשר גזל, שיחזיר השכינה, שנקראת גולה, מלשון על גזוליו ירחף, (עי' בספר אור ישראל) למקומה. או את העושק אשר עשק, זה הקב"ה היינו ז"א שנפרד ממנה.

פירוש: המלכות שאורותיה מגולים שייך בה לשון גולה. ובז"א שמאיר באורות מכוסים שייך בו לשון עשק (עי' בבא מציעא קי"א).

דשכינתא

תתסח) ועוד מצות גזלת וכר: ועוד מצות השבת גזלת העני בבתיכם, זה השכינה היינו המלכות, והמצוה היא להעלות מ"ן לזווג יסוד ומלכות, (עי' לעיל אות ע"ח) כי מי שגזול התפלה, שהיא נקראת צדקה, כמבואר בתקון י"ח (אות נ"ג) צ' תשעים אמנים. ד' ארבע קדושות. ק' מאה ברכות. ה' חמשה חומשי תורה. (עיי"ש בפירוש מעלות הסולם) לצדיק ח"י העולמים, דהיינו יסוד שכולל ט' ספירות דאור ישר וט' ספירות דאור חוזר שהם בגימטריא ח"י, ולהיותו ח"י בתרין עלמין, מתחלה בעלמא דדכורא, שמוציא הקומה במוחין שלו עצמו בסוד ח"י, ואחר זה הוא משפיע אותה הקומה אל המלכות שנקראת עלמא דנוקבא, לכן נקרא ח"י העולמים בשני עולמות. (עי' תע"ס חלק י"ד תשובה נ"א) הכולל ח"י ברכות, שבתפלת שמ"ע. כאלו גזול ממנו החיים שלו, שהיא השכינה שנאמר בה (דסרי דף ג"ט ע"ב *) דף ט' ע"א

תתעא) דשכינתא אתקריאת מצות עשה, מסטרא דימינא. ומצות ל"ת, מסטרא דשמאלא. ותורה אתקריאת, מסטרא דעמודא דאמצעיתא. וכל מאן דגזיל או עשק באורייתא, ובמצות עשה ולא תעשה, כאילו גזל שכינתא מדרועוי דקב"ה.

תתעב) וכן מסטרא דיסוד חי עלמין, אתקריאת מצות ברית מילה. מאן דגזל בברית, ואפיק זרעא מיניה לרשו נוכראה, כאילו אפיק מרשות היחיד לרשות הרבים, וגרם למהוי שכינתא נפקא מאתרה דאיהי ארץ ישראל. רשות היחיד, וגלה אותה בין אומין כ דעלמא דאינון רשות הרבים, הה"ד ר' ובפשעיכם שולחה אמכם. ובג"ד ש) לא תשא את שם י"י אלקיך לשוא מאן שם י"י, דא שכינתא. לשוא: דא ? פולחנא דכוכביא דגלת תמן.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ר) ובפשעיכם שולחה אמכם (ישעיה ג) לעיל אות תתלב צ"ש. ש) לא תשא (שמות כ) ז"ח כרך כא רות דף יא אות נא צ"כ.

נ"א מוסיף דאיהי (מנטובה). כ נ"א מוסיף פלחי כוכביא (וילנא). ל נ"א ע"ו (מנטובה).

מעלות הסולם

השכינה יוצאת ממקומה שהוא ארץ ישראל, רשות היחיד, כמו שכתוב, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד, וגולה אותה לחוץ לארץ, בין אומות העולם שהם רשות הרבים, ז"ש ובפשעיכם שולחה אמכם. ומשום זה כתוב, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא, ומפרש מהו שם ה', זה השכינה, שהיא מלכות הנקראת שם, בסוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לשוא: זה עבודת ככבים, שנגלתה ונתלבשה שם.

פירוש: בכל דב"י נהג עולם שנה נפש, וצדיק יסוד עולם הוא אות ברית קודש שבנפש, ויום השבת הוא הקדושה שבשנה, וארץ ישראל, היא הקדושה שבעולם, ולכן הפוגם באחד מהם כאלו פוגם בקדושת כולם, ולכן מאן דגזל בברית ואפיק זרעא מניה לרשו נוכראה דהיינו שפגם בקדושה שבנפש, כאלו אפיק מרשות היחיד לרשות הרבים ופגם בקדושה שבשנה שהיא יום שבת קודש שאומרים בו וברכת אותו מכל הימים. וגרם למהוי שכינתא נפקא מאתרה דאיהי ארץ ישראל וכו' שהיא הפגם של קדושת העולם.

ועוד

תתעא) דשכינתא אתקריאת מצות וכו': כי השכינה שהיא המלכות נקראת מצות עשה, בעת שמאירה מבחינת הימין, שהוא אורות החסדים המאירים ממעלה למטה. ונקראת מצות לא תעשה, בעת שמאירה מבחינת השמאל, דהיינו בהארת החכמה שמאירה ממטה למעלה בלבד, ונקראת תורה בעת שמאירה מבחינת העמוד האמצעי, המייחד הימין והשמאל יחד, ושניהם מאירים כאחד. וכל מי שגזל או עשק בתורה ובמצות עשה ולא תעשה, כאלו גזל את השכינה מזרועותיו של הקב"ה, שהם חג"ת ב' זרועות וגוף שהוא תפארת.

תתעב) וכן מסטרא דיסוד וכו': וכן כשהמלכות מאירה מבחינת היסוד חי העולמים, היא נקראת מצות ברית מילה. (עי' זהר פרשת בחקותי אות נ"ג) ומי שגזל בברית, והוציא ממנו זרע לרשות אחרת, ששכב עם גויה, כמ"ש ובעל בת אל נכר, הריהו כאלו הוציא מרשות היחיד, בשבת לרשות הרבים, שהוא חייב סקילה (להלן תקון כ"ד) וגורם להיות

דפ"י דף ס' ע"א

תתעג) ועוד מ איהי תשובה, יום הכפורים, כלילא מעשרת ימי תשובה, דאינון י"ה, יום הכפורים, דא ה', כלילא מחמש צלותין. עשרת ימי תשובה, דא י'. לקבל שבים דא ו"ק, כל מאן דחזר בתיובתא, כאלו חזר ו"ה עם י"ה. ועקרא לסלקא כלא במחשבה נ דאיהו יו"ד ק"א וא"ו ק"א. ס

תתעד) וגבורה תמן סמא"ל, דאיהו יצר הרע, וכל מאן דיתגבר על יצריה, כאילו הוה מתגבר גבורה על סמא"ל בדינא לגבי בנוי. ובגין דא אמרו מארי מתניתין, איזוהו גבור הכובש את יצרו. מאי הכובש, כד"א ח) וכבשוה, דיהא ע כבושה תחת ידיה, ככלבא דאיהו כבוש וקשור פ תחת ידי דבר נש.

תתעה) וצריך בר נש, לקבלא עליה חמש ענויין. בגין ענוי דגרים לה' זעירא דגלת בגלותא, ואתקריאת א) עניה סוערה לא נוחמה. ואבא ואמא אינון צ נחתין בימינא ושמאלא, לקבלא בהון ו"ה דאינון תורה ומצוה, ורזא דמלה, ב) ושב ורפא לו, ודא איהו ג) שובה ישראל עד י"י אלקיך.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) וכבושה (בראשית א) זהר משפטים דף ה' צ"ג. מ נ"א תשובה איהי (מנטובה). נ נ"א דאיהי (מנטובה). א) עניה סוערה לא נחמה (ישעיה נד) זהר בשלח דף קלב ציון כ'. ב) ושב ורפא לו (ישעיה ו) זהר נשא דף יז צ"ז. ג) שובה ישראל (הושע יד). כו' עד תחות ידוי דבינ ואח"כ צ"ל ותשובה הוא תחות ידוי דבינ ואח"כ צ"ל ותשובה הוא תחות ידוי (וילנא). צ נ"א נחתי (מנטובה). ע נ"א כובשה תחות (מנטובה). פ נ"א תחות ידוי (וילנא).

מעלות הסולם

תתעג) ועוד איהי תשובה וכו': ועוד מלכות היא נקראת תשובה. (ע"י זהר נשא אות כ"ו) וכשהיא עולה לבינה, נקראת יום הכפורים, לשון רבים כמ"ש בזהר פרשת אמור (אות רכ"ד) מאן יום הכפורים, אלא בגין דתריין נהורין נהרין בחד. כלולה מעשרת ימי תשובה, שהם מר"ה עד יוכ"פ, שהם י"ה, דהיינו חכמה בינה דבינה, כי י' היא חכמה, ה' בינה. יום הכפורים זה ה' כלולה מחמש תפילות. עשרת ימי תשובה, זה י'. לקבל שבים, זה ו"ה שהם זו"ן. כל מי שחזר בתשובה, כאלו חזר ו"ה שהם זו"ן, להתאחד עם י"ה כי הם גורמים שמאירים בזו"ן המוחין שלהם הנקראים י"ה. ועיקר הכל הוא, לעלות במחשבה שהיא חכמה דימין מאו"א עלאיג, כי מחשבה היא אותיות חשב מ"ה. וחכמה דפו"י דף ס' ע"א

היא אותיות כחמ"ה, שהוא השם יו"ד ה"א וא"ו ה"א שבגימטריא מ"ה, שה"ס המוחין דגדלות של זו"ן.

תתעד) וגבורה תמן סמא"ל וכר': וגבורה שהיא הקו השמאל, שם אחיזת סמא"ל שהוא יצר הרע, כי אין הקליפות נאחזים רק בצד השמאל. וכל מי שמתגבר על יצרו, הרי כאלו ע"י התגבר ז"א בגבורה שעולה לבינה ומאירה בדינים על סמא"ל, הנאחז אל בניו, שהם ישראל. ומשום זה אמרו בעלי המשנה (אבות פרק ד') איזוהו גבור הכובש את יצרו, שואל מה פירושו של הכובש, ומשיב כמו שאתה אומר, ומלאו את הארץ וכבשה, שתהיה הסט"א כבושה תחת ידוי, ככלב שהוא כבוש וקשור תחת ידי האדם.

תתעה) וצריך בר נש וכו': וצריך האדם לקבל

מעלות הסולם

התחתונים, נגזזת המלכות דמדת הדין, וזו"ן עולים לאו"א ומאירים אל התחתונים במדת הרחמים של בינה. ולכן כל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר י"ה עם ו"ה, והנה המוחין השלימים של זו"ן כוללים חכמה דימין מאו"א עלאין, וחכמה דשמאל מישסו"ת. בסוד החסד העולה לחכמה, וגבורה העולה לבינה, ונשלמים בג"ר מהו"ה דמילוי אלפין, זהו אומרו ועקרא לסלקא כלא במחשבה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

והנה ההפרש בין החכמה שבקו ימין שהוא סוד החסד שנתעלה לחכמה לבין הארת החכמה שבקו שמאל שה"ס הגבורה שנתעלה לבינה מפורש ברעיא מהימנא פרשת צו (אות קמ"ה) ואם ת"ח הוא צריך שיהא ביה חסד, ועם י דאיהו חכמה חסיד וכו'. וזוהי חכמה דימין, שהיא בחינת או"א עלאין, שבעצמם הם חסדים מכוסים מחכמה, והם נקראים חכמה מב' טעמים: א' שהם מלבישים על חכמה סתימאה דא"א. ב' שבעת שנגלה הארת חכמה בישסו"ת הם מקבלים הארה זו מאו"א, המלבישים לחכמה סתימאה, ונמצא שאו"א הם עצם חכמה וישסו"ת מקבלים רק הארה, (ע"י ע"ח שער או"א סוף פרק ב') וגם אז אע"פ שאו"א משפיעים הארת חכמה לישסו"ת, הוא רק דרך העברה מחכמה סתימאה לישסו"ת, אבל באו"א עצמם אין החכמה מתלבשת, והם תמיד בחסדים מכוסים. ואי אית ביה חמשה חומשי תורה, דאטייהיבו משמאלא, אתקרי גבור בתורה וירא חטא. היינו חכמה דשמאל מגבורה שנתעלה לבינה, ונקרא ירא חטא מטעם, כי אין הארת החכמה הנמשכת מקו שמאל דבינה, מתגלה, רק עם גילוי דינים קשים על הרשעים שהמשיכו החכמה ממעלה למטה, והוא, כדי להטיל יראה ופחד על אותם שרוצים להמשיך חכמה ממעלה למטה. וזה אומרו (באות תתע"ד) וגבורה שהיא קו השמאל, תמן סמאל וכו', כי אין אחיזה לקליפות אלא בקו שמאל, וכל מאן דיתגבר על יצריה, וממשיך

לקבל עליו חמש עינים ביום הכפורים, שהם: אכילה שתיה, רחיצה, סיכה, ת"ה, ונעילת הסנדל. משום העינוי שגרם בחטאיו לה' הקטנה, שהיא מלכות, שנתגלתה בגלות, ונקראת עניה סוערה לא נוחמה. ואבא ואמא, שהם חכמה ובינה הנקראים י' ה', הם יורדים בימין ושמאל לקבל בהם ו' ה' שהם זו"ן, הנקראים תורה ומצוה, וסוד הדבר, ושב ורפא לו, וזהו שכתוב שובה ישראל עד ה' אלקיך, עד ששם ה' יהיה נשלם על ידך. (ע"י רע"ח פרשת פנחס מן אות תת"ז עד אות תתי"ג).

ביאור הדברים: הנה זו"ן דאצילות ומכש"כ העולמות התחתונים שהם למטה מזו"ן דאצילות, מצד אצילותם אינם ראויים למוחין מפני שמלכות דצמצום א' רובצת עליהם, ובכדי שיהיה קיום אל העולמות ולזו"ן, העלה המאציל המלכות אל הבינה, ונעשית אחד עם בינה, ועי"ז הם נעשו ראויים לקבל המוחין מבינה, וכל זה הוא, אם התחתונים הולכים בדרך הישרה, אבל אם התחתונים חוטאים, יש רשות אל הסט"א להתאחו בזו"ן ולגלות את בחינת מלכות דצמצום א' שיש בכלים דזו"ן ואז כל האורות מסתלקים. וביום הכפורים שישאל חוזרים בתשובה, עולה המלכות אל הבינה, ומאירה אל התחתונים מאורות דבינה המוחין של סליחה וחרות, עד שנעשים ראויים לקבל כל בחינת המוחין דג"ר מהו"ה דאלפין, שבג"ר דז"א, אשר החסד שבו עולה ונעשה לבחינת חכמה וגבורה שבו נעלה לבחינת בינה. כמ"ש (משפטים אות תק"כ) דרישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן.

וזה אומר (באות תתע"ג) ועוד איהי תשובה וכו' יום הכפורים דא ה' כלולא מחמש צלותין, דהיינו בינה שהיא ה' ראשונה של השם, עשרת ימי תשובה דא י' היינו חכמה שנקראת י' של השם ומחברים חכמה עם בינה, לקבל שבים דא ו"ה, שמבחינת עצם אצילותם אינם ראויים למוחין מחמת המלכות דצמצום א', אלא מחמת העליית מיין נוקבין ממעשיהם הטובים של

וממשיך

תתעו) ועוד מצות פריה ורביה, דא שכנינתא. ד לא תהו בראה לשבת יצרה. כל ת"ח דמנע מינה עונת ק"ש, כאילו מנע מינה ברכאן מלעילא.

תתעו) שית סטרין אינון דכלילן באת ו', ק דאיהו ה) עץ פרי עושה פרי. מאן פרי דיליה י'. דאת ו' איהו ענפא דאילנא דאתפריש לשית ענפין, ומשית לענפין דלית לון חושבן. ר י' איהי איבא על כל ענפא וענפא דאיהו ו'.

תתעו) קם סבא ואמר, רבי רבי חזור בך, אילנא הוא ו', איבא דיליה י' הכי הוא ודאי. אבל ענפוי לעילא, איהו ה' עלאה. ושרשוי, ה' תתאה. ומאן דאפריש ענפא מיניה, דא איהו מקצץ בנטיעות, והכי אתקצץ איהו מעלמא דין ומעלמא דאתי.

חלופי גרסאות
ק גיא דאיהי (וילנא).
ד ה"ג בהגריא.

מסורת הזוהר
ד) לא תהו בראה לשבת יצרה (ישעיה מה) זהר
בראשית א' דף קסב צ"ג.
ח) עץ פרי עשה פרי (בראשית א) לעיל בהקת"ו אות
קו צ"פ.

מעלות הסולם

וגורס זווג קב"ה ושכינתיה. וה"ס הכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה. (עי' בהקדמת ספר הזוהר אות רי"ט סוף תקון מ"ג) כל תלמיד חכם המונע ממנה היינו מן המלכות, עונת ק"ש, כגון שלא קורא ק"ש כאלו מונע מעצמו ברכות מלמעלה.

תתעו) שית סטרין אינון וכר: ששה קצוות הם, היינו חג"ת נה"י, המרומזים בששת המלות שמע, ישראל, ה', אלקינו, ה' אחד. הכלולים באות ו' שהיא ז"א. שהוא עץ פרי, היינו תפארת, עושה פרי היינו יסוד. שואל, ומי הוא הפרי של, ומשיב י' שהיא מלכות, הנקראת י' חכמה תתאה. כי אות ו' המרומזת בשמע ישראל וכו' היא ענף מאילן, דהיינו הקומה של המוחין דגדלות דזו"ן המתפרש לששה ענפים, דהיינו ו"ק דמוחין דגדלות של זו"ן. ומששה לענפים שאין להם חשבון. י' שהיא מלכות, היא הפרי על כל ענף וענף שהוא ו'.

תתעו) קם סבא ואמר וכר: קם זקן ואמר רבי רבי חזור בך מזה שאתה אומר שאות

וממשיך הארת חכמה דשמאל, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה שבתורה, ע"י הגבורה שעולה לבינה, כאלו הוה מתגבר גבורה על סמאל"ל כדינא לגבי בנוי כי הדינים המתגלים עם הארת החכמה שבשמאל, מבריחים את סמאל"ל וכל כת שלו מן הקדושה, ואין להם כח להסית את הבריות להאחו בקו שמאל לבר, כדרכם. (עי' זהר פרשת פקודי אות שע"ה) ובגין דא אמרו מארי מתניתין איזהו גבור הכובש את יצרו וכר, כל זה מפורש שם ברעיא מהימנא (אות קמ"ו פרשת צו) כיון דזכי לשם הוי"ה, זכי לשמא מפרש דאתקרי אדם ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שזהו הוי"ה במלוי אלפין שהוא בגימטריא אד"ם, ומורה על ז"א שנקרא אדם במוחין דגדלות, בההוא זמנא שליט על גופיה וכר וכתות הרע שבגוף נכנעים אל הטוב שבקדושה, (עיין שם, בסולס מאמר שריפת קדשים).

תתעו) ועוד מצות פריה ורביה ועוד מצות פריה ורביה זה מתקוני השכינה שהיא מלכות, כי באתערותא דלתתא אתער לעילא דפרי דף ס' ע"א

מעלות הסולם

קריאת שמע וגורם לנווג זרין על ידו, גם הוא זוכה לאותו האור, לפי הכלל כי התחתון הגורם אורות לעליון זוכה גם הוא עצמו באותו שיעור אור שגרם לעליון.

וזה אומרו (באות תתע"ו) כל ת"ח דמנע מינה עונת ק"ש ולא העלה את המסך דחירק אל המלכות, לייחדה אותה עם ז"א ולקבל ממנו החסדים שהם ר"ק דמוחין, כדי שתוכל לקבל בשמ"ע הג"ר של המוחין, כי אי אפשר שתהיה זווג ג"ר טרם שיהיה זווג הר"ק דמוחין, כאלו מנע מינה ברכאן מלעילא, כי אם אינו גורם אורות בעליון, גם לו עצמו לא מגיע שום ברכות ושפע מן העליון. והנה נודע שבעת שאין במדרגה רק ר"ק דגדלות, שהם נפש רוח, הם מתלבשים בכתר חכמה של המדרגה, מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, ולכן אומר (באות תתע"ז) שית סיטרין אינון דכלילן באת ו' דהיינו ר"ק דאיהו עין פרי שהוא ז"א הכולל חג"ת נ"ה עושה פרי שהוא יסוד, ומפרש מאן פרי דיליה ו' היינו המלכות, שבה המקום לגילוי חכמה שנקראת ו'. משום דאת ו' איהו ענפא דאילנא וכו', ומחמת שבקריאת שמע אין זרין עדיין מקבלים המוחין דג"ר דגדלות ממש, אלא רק ר"ק דג"ר לכן פירש עין פרי עושה פרי על בחי' הר"ק שהם ענף ולא עץ שלם עם ענפים ופירות, שה"ס קומה שלימה של ג"ר ור"ק, קם סבא פירוש שמיד נמשכו המוחין דג"ר דגדלות שה"ס קימה, וגם סוד זקן הוא זה קנה חכמה, ואמר רבי רבי חזון בך, כי הכתוב עין פרי עושה פרי מדבר שמאירים בהמדרגה המוחין דג"ר בשלימות, שאז הקומה נמדדת לפי האור החוזר העולה מן המסך שבמלכות ממטה למעלה, שהשורש של האילן הוא מלכות ה' תתאה, והאילן עצמו הוא ז"א, ולכן אילנא הוא ו' שהיא ז"א, שע"י המוחין שהוא מקבל מן הבינה הוא מתפשט בענפים מרובים בסו"ה מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש, ולכן ענפוי לעילא איהו ה' עלאה שהיא בינה, ופירות שלו ה"ס חכמה,

ולכן

שאות ו' רומזת לענף, אלא האילן הוא ו' הפרי שלו הוא אות ו' שהיא חכמה דדאי הוא כך, אבל ענפיו של האילן למעלה, הוא ה' העליונה, שהיא בינה, ושרשיו של האילן הם רמוזים בה' תחתונה שהיא מלכות, ומי שמפריש הענף שהוא בינה ממנו, דהיינו שגורם בחטאיו שבינה לא תאיר לו"א, זה הוא מקצץ בנטיעות, וכן הוא נכרת מעולם הנה ומעולם הבא.

ביאור הדברים: יש ב' זווגים להמשכת מוחין לזרין: א', זווג דר"ק דמוחין, שה"ס היחוד של שמע ישראל, והפירוש שהם רק ר"ק הוא, שאע"פ שהם כלולים מהארת חכמה, עם כל זה אינם מקבלים אלא חסדים לבר. שלכן אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, כי פירוש בחשאי היינו שמסתירים בחינת המלכות עצמה שה"ס דבור, ועיקר בחינתה הוא לקבל חכמה משמאל דבינה, וכיון שכאן הוא היחוד רק להשפעת חסדים, נמצא שבחינתה עצמה נסתרת בעת הזווג, ונבחן שמלכות מזדווגת בחשאי שבחינתה אינה נשמעת אלא מקבלת חסדים לבר, שהם ר"ק דמוחין. ב' הוא זווג גמור דג"ר ששניהם מאירים הן חכמה והן חסדים, וזה נעשה בתפלת שמונה עשרה בברכת שים שלום, ועל זווג זה של ר"ק דמוחין שבק"ש רומזים ששת המלים של שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, שהם ר"ק דז"א, וששת המלים של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הם ר"ק דמלכות. (ע' זהר תרומה אות קכ"ה).

והנה ז"א ומלכות הם ב' בחינות ימין ושמאל, וכמו שקו שמאל דבינה, אינו מתחבר עם קו הימין דבינה זולת ע"י מסך דחירק שמעלה הקו האמצעי שהוא ז"א, כן אין המלכות מתחברת עם ז"א זולת ע"י מסך דחירק שמעלה הת"ח שקורא ק"ש, וכמו שאצל ז"א אמרו תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, ומקבל ג' מוחין חב"ד מבינה ע"י זה שהוא היה הגורם ליציאת המוחין בבינה. (ע' זהר ב"א אות שס"ג) כן הת"ח הקורא

תתעט) ועוד מצוה לאתעסקא באורייתא יומם ולילה. הה"ד (1) והגית בו יומם ולילה. וכי יכיל בר נש לאתעסקא באורייתא בכל יומי ולילי כל ש יומוי. והא קב"ה לית בא בטרוניא עם בדיותיו. אלא, כל מאן דקרא ק"ש ח בכל יום ערב ובקר, כאילו א מקיים (2) והגית בו יומם ולילה.

תתפ) כל פקודין, אית מנייהו דתליין בפרי אילנא. מנייהו בענפין. מנהון בשדשיין. מנהון באילנא. ובגין דא אתקריאת אורייתא עץ חיים, וכל מאן דאכל מניה (3) ואכל וחי לעולם.

תתפא) ואית אילנא לתתא. דענפוי ושרשוי וגופא ואיבא דיליה, כלהו סם המות, ודא סמא"ל. מאן דאעבר על אורייתא, אתשקיא מההוא אילנא, ואתפרנס ב מיניה, ועליה אתמר (4) כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ומסטרא דיליה חיי צער.

חלופי גרסאות

ש ג"א ימוי (וילנא). ח ג"א ל"ג בכל יום (מנטובה).
א ג"א מוסיף מקיים בו (מנטובה).
ב ג"א ביה ול"ג מיניה (מנטובה).

מסורת הזהר

(1) והגית בו יומם ולילה (יהושע א) לעיל בהקסה"ז
אות קפא צ"ה. (2) והגית (שם) שם. ח) ואכל וחי
לעולם (בראשית ג) זהר בראשית א' דף רט צ"ב.
(3) כי ביום אכלך ממנו מות תמות (בראשית ב)
ז"ח כרך יט בראשית דף רלו צ"ח.

מעלות הסולם

תתפ) כל פקודין אית וכר: כל המצות שבתורה, יש מהן התלויות בפרות האילן שה"ס חכמה. ויש מהן התלויות בענפים שה"ס בינה. ויש מהן התלויות בשרשים שה"ס מלכות. ויש מהן התלויות באילן עצמו שה"ס ז"א. ומשום זה נקראת התורה עץ חיים. (ברכות ל"ב:) וכל מי שאוכל ממנו, עליו כחור ה"יכל וחי לעולם.

תתפא) ואית אילנא לתתא וכר: ויש עץ למטה, וזה סמא"ל, בטו"ה זה לעמת זה עשה האלקים, שהענפים השרשים והגוף הפירות שלו כולם הם סם המות. מי שעובר על מצות התורה, מושקה מטס המות של העץ ההוא, ומתפרנס ממנו, ועליו נאמר כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ומצדו בא חיי צער.

ועוד

ולכן איבא דיליה י'. ומאן דאפריש ענפא מניה היינו שגורם במעשיו הרעים שאור הבינה מסתלק מלהאיר אל זרין דא איהו מקצץ בנטיעות וכר.

תתעט) ועוד מצוה לאתעסקא וכר: ועוד מתקוני השכינה הוא, מצוה לעסוק בתורה יומם ולילה, זהו שכתוב והגית בו יומם ולילה. שואל, וכי יכול אדם כל ימיו לעסוק בתורה בכל הימים והלילות, והרי אין הקב"ה בא בעלילה עם בריותיו. (ע"ז ג.) ומשיב, אלא כל מי שקורא ק"ש ערב ובקר, כאלו מקיים והגית בו יומם ולילה, (מנחות צט:) שפירושו: משוט שקריאת שמע כוללת בתוכה ימין ושמאל, שה"ס יומם ולילה, (ע"י רע"מ פרשת פנחס אות ר"צ).

דפו"י דף ס' ע"א)

תתפג) ועוד, שכינתא איהי מצות העמדת מלכא, הה"ד י) שום תשים עליך מלך. וכביכול כל זמנא דלית שכינתא באתרהא, לית מלכא, ובגין דשכינתא ג) איהי מלכות על בר נש, אתמר ביה פ) שום תשים עליך מלך, למהוי ישראל בה כלהו בני מלכים. דלית * מלך בלא מלכות.

תתפג) דבגלותא, ל) שפחה תירש גבירתה. ובזמנא דייתי משיחא, אתמר מ) ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה. איהי מלכותיה, איהי כרסייה, איהי ד עטרת דיליה.

חלופי גרסאות
ג נ"א דאיהי (מנטובה).
ד נ"א עטרה (וילנא).

מסורת הוהר
י) שום תשים עליך מלך (דברים יז) זהר קדושים
דף יט צ"י. כ) שום תשים עליך מלך (שם) שם.
ל) שפחה תירש גבירתה (משלי ל) לעיל אות קפה
ציון א'. מ) ומלכותה יתן המלך (אסתר א).

מעלות הסולם

וזה אומר ועוד שכינתא איהי מצות העמדת מלכא, הה"ד שום תשים עליך מלך. וכביכול כל זמנא דלית שכינתא באתרהא, אלא שהיא בגלות בין הקליפות, לית מלכא, כי בעת שאין זוג זרין אין הארתם בעולמות, כמ"ש (בוהר ויקרא אות נ"ו) דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא וכי. ובגין דשכינתא דאיהי מלכות על בר נש, דהיינו שגורם במעשיו הטובים לגילוי השכינה השורה עמו תמיד ומגינה עליו תמיד, אתמר ביה שום תשים עליך מלך, היינו שזוכה להארת הזוג הבאה ע"י זרין יחד, המתפשטת אל הצדיק הגורם במעשיו לזוג את זרין ולייחד קב"ה ושכינתיה, למהוי ישראל בה כלהו בני מלכים, דלית מלך בלא מלכות. כי נודע שז"א שנקרא הוי"ה הוא תמיד באורות מכוסים מחכמה, וכשהוא בנווג עם המלכות אז הוא ממשיך חכמה בשביל המלכות, ויש לו ג"כ ג"ר ונתגלה בשם מלך כי החכמה נגלית אלא במלכות לבריה. ולכן לית מלך בלי מלכות.

תתפג) דבגלותא שפחה תירש וכי: כי בעת הגלות השפחה תירש גבירתה, והשכינה נסתרת, ובעת ביאת המשיח נאמר, ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה.

שהיא

תתפג) ועיד שכינתא איהי וכי: ועוד מתקוני השכינה, היא המצוה להעמיד עליו מלך, זהו שכתוב, שום תשים עליך מלך. (עי' זהר קדושים אות נ"ח) וכביכול, כל זמן שאין השכינה שהיא המלכות במקומה אלא שהיא בגלות, אין הקב"ה נקרא מלך, כי אין גדולתו ומלכותו מתגלה אלא במלכות, זהר ויקרא (אות נ"ו — נ"ח) ומשום שהשכינה שהיא מלכות שורה על האדם, נאמר בו שום תשים עליך מלך. כי גם ז"א נמצא עמה בזוג פב"פ. כדי שיהיו כל ישראל בה בני מלכים, כי אין ז"א נקרא מלך, בלי זוגו עם המלכות.

פירוש: כי מלכות נקראת שכינה מבחינת הגילוי שאינה מסתלקת מאתנו, אפילו בזמן שאנו רחוקים ממנה, בסוד שאמרו חז"ל (מגילה כ"ט). שבכל מקום שגלו שכינה עמהם. ומבחינה זו נקרא ז"א שוכן והנוקבא שהיא מלכות נקראת שכינה, וגילוי זו היא רק בזמן היות זרין פב"פ. והצדיקים שע"י מעשיהם הטובים גורמים אל הזוג הזה, זוכים שהארת הזוג תתפשט עד לעולם הזה, והם נעשים מרכבה אליה, אשר הארת הזוג שוכנת בהם. ואז ז"א הוא נקרא מלך, הנוקבא דז"א נקראת מלכות, וישראל נקראים בני מלכים שהם זרין.

(דפו"י דף ס' ע"א י) דף ס' ע"ב)

תתפד) למלכא דאית ליה מאני דיקר, ה ואיהי מחבבא לגביה, לזמנין שוי ליה עטרה על רישיה, דא תפלין דרישא. לזמנין קשיר ליה ו באצבעא, ודא תפלין דיד. לזמנין שוי ליה תחותיה, ואתקרי כרסיא דיליה, לזמנין עביד מינה לבושא.

תתפה) וכען דאיהי מרחקא מן מלכא, אתמר במלכא ו) אלביש שמים קדרות. ושכינתא אמרה, ס) אל תראוני שאני שחרחורת, ובני נשא דאינון

חלופי גרסאות

ה ני"א ואיהו (וילנא). ו ני"א באצבע (וילנא).

מסורת הנהר

ו) אלביש שמים קדרות (ישעיה ו) לעיל אות קצו ציון ג. ס) אל תראני שאני שחרחורת (שה"ש א) לעיל אות קפה צ"ת בח"ג.

מעלות הסולם

המלכות קבועה ואינה יוצאת מאויר שלהם לעולם. (עי' בזהר בראשית א' בסולם אות ש"ח) והיא נעשה למלכות דאו"א עלאין, דהיינו לבחינת י' של שם הוי"ה. ונדע שמלכות דעליון היא כתר לתחתון, נמצא שמלכות נעשה לכתר לישסו"ת, הרי שבעת שז"א עולה לישסו"ת, נמצאת מלכות בסוד כתר שלו, וזה אמרו לזמנין שוי ליה עטרה על רישיה בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, דהיינו כשעולה לישסו"ת שהם בינה שה"ס תפילין דרישא, ולפעמים הם שניהם שוים וז"א יונק מקו ימין דבינה, ומלכות מקו שמאל, ולכן אומר לזמנין קשיר ליה באצבעא ודא תפילין דיד. ואז נבחנת המלכות שהיא בקומה שוה עם ז"א, שחג"ת דז"א הם לימין, ומלכות לשמאל. לזמנין שוי ליה תחותיה וכו', הוא אחר שנתמעטה והיתה לנקודה תחת יסוד דז"א, שאז היא נבנית לנוקבא שתקבל מז"א ולא מבינה. לזמנין עביד מינה לבושא שה"ס הטלית הרומז לאור המקיף דחיה שאין לנו כלים להשיגו ולכן אין הקדושה חלה על הטלית עצמו, כמו התפילין. כנודע בסוד הע"ס: שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל, שבחינת לבוש רומז לאור החיה בבחי' ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות.

תתפה) וכען דאיהי מרחקא וכו': וכעת שהיא היינו מלכות מרוחקת מן המלך, שהוא ז"א

שהיא הגבורה ותתגלה המלכות דקדושה. היא מלכותו, שהיא משלימתו לע"ס, ונכללת בתשע ספירות שלו, וכן כולן נכללות בה, ויש גם בה ע"ס. היא הכסא שלו, בסו"ה והארץ הדום רגלי, שמשם נבנית לזווג פב"פ עם ז"א. היא עטרה שלו, בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, שהיא עולה לבינה ונעשה לכתר לראש ז"א. תתפד) למלכא דאית ליה וכו': משל למלך שיש לו כלי יקר, הוא חביב עליו, לפעמים שם אותו הכלי עטרה על ראשו, זה תפילין של ראש. בסוד עטרת תפארת, שמלכות עולה לבינה, ונעשית עטרה לראש ז"א. לפעמים קושר אותו באצבעו, וזה תפילין של יד, בסוד יד כהה ששניהם זו"ן יונקים מבינה ז"א מימין הבינה, ומלכות משמאל. לפעמים שם אותו תחתיו, דהיינו שירדה תחת היסוד, ונקרא כסא שלו. שמשם היא עולה ונבנית להיות עמו בזווג פב"פ. לפעמים עושה ממנו לבוש, בסו"ה עוטה אור כשלמה. שה"ס אור המקיף אל כל הז"א אשר עליו ארז"ל מלמד שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה. (שער הכונות ענין הציצית דרוש ב').

פירוש: הנה בעת שמלכות עלתה לבינה, בסוד י' שנכנס לאור הבינה, ונתמעט האור ונעשה אויר, אע"פ שלעת גדלות חוזרת המלכות ויורדת למקומה, הנה זה אמור רק בישסו"ת, ולא באר"א עלאין, שבהם נשארה

(דפו"י דף ס' ע"ב)

שטיין. מסתכלין בלבושא, ואחרנין הכי מסתכלין בגופא. ובגלותא כלהון שטיין. אבל פקחא חכימא אסתכל מלגא.

תתפו) וכד ייתי פורקנא, אתפשט מלבושין דקדרותא, וזריק לון על ז פלחי כוכביא דעלמא, הה"ד (ט) ויהי חשך אפלה וגו', ולכל בני ישראל היה אור במושבותם.

תתפו) דבהווא זמנא דאתלבש באלין לבושין, אתמר ביה (צ) ויאמר אסתירה פני מהם. ח לבתר דאתפשט מנייהו, (ק) וייראו העם את י"י. וכל ינוקין אחזיין ליה באצבע, הה"ד (ר) זה אלי ואנוהו.

תתפח) ובגלותא, (ש) ישת חשך סתרו, ובגין דא אמר דניאל, (ת) ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שריה. ובהווא זמנא דאיהו בחשוכא, מתלבש בתהו ובהו ט ובחושך ותהום, כביכול אתוון אינון בפרודא, ולא מתיחדין תמן. ולבחר דנפיק מנייהו, (א) והיה י"י למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה י"י אחד ושמו אחד.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

- (ט) ויהי חשך אפלה (שמות י') לעיל אות שב צ"פ.
- (פ) ולכל בניי היה אור (שם) שם.
- (צ) ויאמר אסתירה פני מהם (דברים לב) ז"ח כרך כ' אחרי דף כ' צ"ת. (ק) וייראו העם את ה' (שמות טו) לעיל בהקת"ז. אות קצא צ"ר. (ר) זה אלי ואנוהו (שמות טו) זהר בראשית ב' דף קעד צ"ב.
- (ש) ישת חשך סתרו (תהלים יח) זהר פנחס דף פא צ"ג ת"ז תמ"א. (ת) יבע מה בחשוכא (דניאל ב) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א דף כא צ"ו. (א) והיה ה' למלך על כל הארץ (זכריה יד) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א דף נה ציון ד'.

מעלות הסולם

ז"א, נאמר בהמלך שהוא ז"א הנקרא שמים, אלביש שמים קדרות במקום לבוש מלכות. והשכינה אומרת אל תראוני שאני שחרחורת. ובני אדם שהם שוטים מסתכלים בלבוש, וכן אחרים מסתכלים בגוף, דהיינו בחיצוניות ולא בפנימיות, ובגלות כולם הם שוטים, אבל הפקח החכם מסתכל בפנימיות.

תתפו) וכד ייתי פורקנא וכר: וכשתבוא הגאולה, יתפשט מלבושי הקדרות ויזרוק אותם על עובדי ככבים שבעולם, זהו שכתוב ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים וגו' ולכל בני ישראל היה אור במושבותם.

תתפו) דבהווא זמנא דאתלבש וכר:

(דסרי דף ט' ע"ב)

בחשוכא

תתפט) בההוא זמנא, כל חיוון יתערון בנגונא, ב) וכנפיהם פרודות מלמעלה, לקבלא ליה בחדוה. וכלהון יהון רצין ושבין בנגונא ושליחותא לגביה, הה"ד, א) והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק, לבשרא לישראל. תתצ) ובההוא זמנא, ד) הללו את י"י מן הארץ תנינים וכל תהומות וגר', כלהו לעילא ולתתא מה דאתברי, עד יתוש זעירא, כלהו משבחין ליה, ה) כי מלאה הארץ דעה את י"י כמים לים מכסים, בההוא זמנא יתקיים קרא, ו) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם י"י וגר'. תתצא) בההוא זמנא אתבני ביתא דשכינתא, י) דאיהי בית הבחירה, ע"י דקב"ה. דאתמר בה, ז) ואני אהיה לה נאום ה' לחומת אש סביב. כ) ואני ל' אבנה אינון אבנין טבין דאתבני מינה. הה"ד, ח) ואבנה גם אנכי ממנה, נטיעין קדישין. הה"ד, ט) נצר מטעי מעשי ידי להתפאר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב) וכנפיהם פרודות מלמעלה (יחזקאל א) זהר
משפטים דף קמד צ"ד. ג) והחיות רצוא ושוב
(יחזקאל א) לעיל תי"ח אות קסא צ"ה.
ד) הללו את ה' מן הארץ תנינים (תהלים קמח)
לית בזהר. ה) כי מלאה הארץ זעה (ישעיה יא)
לעיל ת"י אות כצ"ד. ו) כי אז אהפוך אל עמים (צפניה ג) זהר וישלח עז צ"ג.
ז) ואני אהייה לה נאום ה' לחומת אש (זכריה ב) לעיל תי"ב אות ו' צ"ח. ח) ואבנה גם אנכי ממנה
(בראשית ל) ז"ח כרך כ' בהר דף ב' אות ו' ת"ז תנ"ח. ט) נצר מטעי (ישעיה ס) לעיל בהקת"ז אות
י' צ"ה.

מעלות הסולם

בחשוכא ונהורא עמיה שריה. ובעת ההיא
שהוא שת בחשך סתרו הוא מתלבש בתהו
ובהו ובחשך ותהום, (לעיל אות תתס"א נ"ט:
דפנ"י) כביכול אותיות שם הוי"ה שהם סוד
אור"א זו"ן, הם בפרוד, ולא מתיחדים שם,
ואינם משפיעים ומאירים זה לזה, ואחר שיצא
מהם, היינו מהלבושים של תהו ובהו חשך
ותהום, (ע"י רע"מ פרשת פנחס בסולם מאמר
ד' קליפין דסחרין לד' חיון אות רס"ג) נאמר
היה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה
ה' אחד ושמו אחד.
תתפט) בההוא זמנא כל וכו': בעת
ההיא כשתעבור שליטת הקליפות, יתעוררו כל
חיות הקודש בנגון, שהוא הארת ג"ר, כי
כשנאבדים הקליפות מתגלות הג"ר שנקראות
רנ"ה, בסו"ה ובאבוד רשעים רנה. וכנפיהם
(דפנ"י דף ס' ע"ב)

שהם ימין ושמאל פרודות מלמעלה, לקבל
אותו היינו את הקו האמצעי המיוחדם בשמחה,
וכלם רצים ושבים, ושליחות אצלו לבשר
לישראל את בשורת הגאולה זהו שכתוב
והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק.
תתצ) ובההוא זמנא הללו וגר': ובעת
ההיא יתקיים הכתוב הללו את ה' מן הארץ
תנינים וכל תהומות וגר' כלם למעלה ולמטה,
כל מה שנברא עד יתוש הקטן, כלם משבחים
אותו, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים
מכסים כלומר: שאז תתוקן גם המלכות
דמלכות בסו"ה והסירותי את לב האבן
מבשרכם (יחזקאל ל"ו). בעת ההיא יתקיים
הכתוב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה
לקרא כלם בשם ה' וגר'.
תתצא) בההוא זמנא אתבני וכו': בעת
ההיא

מעלות הסולם

ההיא יבנה בית השכינה שהוא בית הבחירה היינו בית המקדש, ע"י הקב"ה, שנאמר בה בירושלים שהיא נגד המלכות, ואני אהיה לה נאום ה' לחומת אש סביב, ואני אבנה אותן אבנים הטובות, שתבנה, ממנה עצמה, זהו שכתוב שאמרה רחל ליעקב, ואבנה גם אנכי ממנה, נטיעות קדושות, זהו שכתוב נצר מטעי מעשי ידי להתפאר.

ביאור הדברים: ג' בחינות נבחנו בפרצוף מלכות נוקבא דז"א שהוא יעקב: א', חב"ד חג"ת שלה שמחזה ולמעלה, והיא לאה. ב', תנה"י שלה שמחזה ולמטה והיא רחל. ג', מלכות דמלכות, היא בחינת השפחות. ונקראת אחרית הימים, כלומד סוף הימים שהם הספירות, כי הספירות נקראות ימים. וגם בני ישראל נחלקים לפי ג' הבחינות שבמלכות, דהיינו: בני לאה, בני רחל, ובני השפחות באפן שבני לאה ורחל, הם מט' ראשונות של מלכות, ובני השפחות הם מבחינת מלכות דמלכות. והנה מסבת השתוף של מדת הרחמים בדין, שמלכות נכללה בבניה נחסרה עצמותה של המלכות, ואין בה אלא בחי' ט' ראשונות של מלכות, דהיינו בחינת התכללותה בתשע הספירות הראשונות, ובחינת התקון של המלכות דמלכות, מסר המאציל לישראל שיגמרו ויתקנו אותה ע"י עבודה ושמירה של ט' הספירות הראשונות, ולפיכך כל עבודת ישראל מטרים גמר התקון, הוא רק בט"ס ראשונות של מלכות, הנבחן לבירורי תשע פעמים ל"ב נצוצין שהם בגימטריא רפ"ח, מן הש"ך נצוצין שנפלו בעת שבירת הכלים. ומבחינה זו נבנו ב' המקדשים למעלה, שה"ס ה' ראשונה, וה' תחתונה, וכן למטה, וע"כ נבחנו שנבנו ע"י בני אדם, כלומר ע"י עבודת בני אדם, וכיון של"ב נצוצין האחרונים השייכים למלכות דמלכות עוד לא נתקנו, הרי נמצאים מהם אחיזה לסט"א המחטיא את ישראל, ולפיכך נחרבו ב' בתי המקדש. אמנם אחר שבני ישראל יבררו כל בחינת הרפ"ח נצוצין הנמצאים מכח שבירת הכלים, או יברר

הקב"ה בעצמו, את ל"ב הנצוצים האחרונים, בסו"ה והסירותי את לב האבן משרכב, ואז תתקן המלכות דמלכות בבחינתה עצמה במקומה, וזה סוד הכתוב אם ה' לא יבנה בית, שוא עמלו בוניו בו דהיינו שעבודת בני אדם לא נתקיים, כי נחרבו ב' המקדשות, הרי כי לשוא עמלו בוניו, אלא אחר גמר עבודת בני האדם, אז יוריד הקב"ה את ירושלים הבנויה שהיא מלכות דמלכות ואת בית המקדש הבנוי שה"ס הפנימיות של מלכות דמלכות, ואז יהיה בנין עדי עד לנצח.

וזה אומרו בההוא זמנא של גמר התקון דמלכות דמלכות, אתבני ביתא דשכינתא דאיהי בית הבחירה שה"ס הפנימיות של המלכות דמלכות. ע"י דקב"ה, כמ"ש בסו"ה אם ה' לא יבנה בית, דהיינו מטרים גמר התקון, שהעבודה ניתנה לבני אדם, ועל ידיהם נבנו ב' בתי המקדש, הרי שוא עמלו בוניו בו, כי נחרבו. דאתמר בה על מלכות דמלכות, שה"ס ירושלים, ואני אהיה לה נאום ה' לחומת אש סביב, ואני אבנה אינון אבנין טבין שה"ס המסכים אשר האור העליון מזדווג עליהם, דאתבני מינה שבנינה יהיה מעצמותה בלי שותף של הבינה, אלא עתיד הבין להיות ס"ג, ע"ד המסך דס"ג דא"ק, שהוא נקי מכל צמצום, הה"ד ואבנה גם אנכי ממנה, וכי' שאמרה רחל שהיא נוקבא דז"א ליעקב שה"ס ז"א, שע"י תקון שפחתה שה"ס המלכות דמלכות, גם היא תבנה, בסוד הכתוב תפלה לעני כי יעטוף, (עיין בזהר בראשית א' אות קפ"ז) דעטף כל צלותין קדמאי עד דעאל צלותא דעני שפירושו שתפלת העני שה"ס מלכות דמלכות, מעטף ומאחר כל התפלות הקודמות, כי יעטוף פירושו יאחר מלשון העטופים ללבן (עיי"ש בסולט מאמר תפלה לעני). וכשהיא תתקן בשלימות יהיה התקון הנצחי, בסוד בלע המות לנצח. הה"ד נצר מטעי מעשי ידי להתפאר, כי כשתתקן המלכות גם מבחינתה עצמה אז יתגלה הדבר שגם מקודם התקון לא היה

ההיא יבנה בית השכינה שהוא בית הבחירה היינו בית המקדש, ע"י הקב"ה, שנאמר בה בירושלים שהיא נגד המלכות, ואני אהיה לה נאום ה' לחומת אש סביב, ואני אבנה אותן אבנים הטובות, שתבנה, ממנה עצמה, זהו שכתוב שאמרה רחל ליעקב, ואבנה גם אנכי ממנה, נטיעות קדושות, זהו שכתוב נצר מטעי מעשי ידי להתפאר.

ביאור הדברים: ג' בחינות נבחנו בפרצוף מלכות נוקבא דז"א שהוא יעקב: א', חב"ד חג"ת שלה שמחזה ולמעלה, והיא לאה. ב', תנה"י שלה שמחזה ולמטה והיא רחל. ג', מלכות דמלכות, היא בחינת השפחות. ונקראת אחרית הימים, כלומד סוף הימים שהם הספירות, כי הספירות נקראות ימים. וגם בני ישראל נחלקים לפי ג' הבחינות שבמלכות, דהיינו: בני לאה, בני רחל, ובני השפחות באפן שבני לאה ורחל, הם מט' ראשונות של מלכות, ובני השפחות הם מבחינת מלכות דמלכות. והנה מסבת השתוף של מדת הרחמים בדין, שמלכות נכללה בבניה נחסרה עצמותה של המלכות, ואין בה אלא בחי' ט' ראשונות של מלכות, דהיינו בחינת התכללותה בתשע הספירות הראשונות, ובחינת התקון של המלכות דמלכות, מסר המאציל לישראל שיגמרו ויתקנו אותה ע"י עבודה ושמירה של ט' הספירות הראשונות, ולפיכך כל עבודת ישראל מטרים גמר התקון, הוא רק בט"ס ראשונות של מלכות, הנבחן לבירורי תשע פעמים ל"ב נצוצין שהם בגימטריא רפ"ח, מן הש"ך נצוצין שנפלו בעת שבירת הכלים. ומבחינה זו נבנו ב' המקדשים למעלה, שה"ס ה' ראשונה, וה' תחתונה, וכן למטה, וע"כ נבחנו שנבנו ע"י בני אדם, כלומר ע"י עבודת בני אדם, וכיון של"ב נצוצין האחרונים השייכים למלכות דמלכות עוד לא נתקנו, הרי נמצאים מהם אחיזה לסט"א המחטיא את ישראל, ולפיכך נחרבו ב' בתי המקדש. אמנם אחר שבני ישראל יבררו כל בחינת הרפ"ח נצוצין הנמצאים מכח שבירת הכלים, או יברר

תתצב) ובניינא דבי מקדשא, תהא בנויה מכספא ודהבא ואבנין יקירין. ותהא מ מרוקמא מכל ציורא דעובדא דבראשית. ועלה נהרא ירושלם דלעילא, מרקמא מכל מיני גוונין דנהורא. ורוא דמלה, ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו, נ דאנהרא על גבוי.

תתצג) בההוא זמנא ס יתקיים בישראל, ס לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף וגו'. ואתער שיר השירים בעלמא. ואדליק נהורא על זיתא ושרגא, דישראל אינון פתילה, אורייתא משחא, שכינתא שרגא. הה"ד, ב) בהלו נרו עלי ראשי.

חלופי גרסאות

מ נ"א מרקמא (מנטובה). נ נ"א לאנהרא (מנטובה).
ס נ"א אתקיים (מנטובה).

מסורת הזהר

י) ירושלים הבנויה (תהלים קכב) הקה"ז דף י"ז צ"ה.
כ) לא יבא עוד שמשך (ישעיה ס) לעיל בהקת"ז אות קפ"ד צ"ל. ג) בהלו נרו על ראשי (איוב כט) זהו לך דף לח אות צה צ"ד בחילופי גרסאות.

מעלות הסולם

קכ"ג) וידליק האור על הזית והנר, כי ישראל הם הפתילה, התורה ה"ס שמן, השכינה ה"ס נר, זהו שכתוב בהלו נרו עלי ראשי.

פירוש: ז"א נקרא תורה, הספירות דז"א נקראים זיתים, והמוחין שלו הם אור תורה שה"ס השמן. ומלכות ה"ס נר, בסו"ה נר מצוה ותורה אור, והנה כמו שז"א עולה לבינה ונעשה בה לבחינת קו אמצעי בכח המסך דחירק שבו הממעט לג"ר דשמאל, ומיחד ב' הקוים זה בזה. על דרך זה גם ז"א נחשב לימין, ומלכות לשמאל וצריכים בחינת קו אמצעי שייחד אותם זה בזה, ונשמות ישראל ע"י עסק בתורה ומצוות, מעלים מ"ן בבחינת מסך דחירק ונעשים להם בבחינת קו האמצעי, ולולא המ"ן שמעלים נשמות ישראל לא היו מתייחדים ז"א ומלכות זה עם זה, לכן ישראל נמשלו לפתילה (זהר בראשית ב' אות רנ"ג בסולם מאחר שלהובא דסלקא) שאע"פ שעיקר כח האור נמשך מן השמן, עכ"ז אין לו קשר ואחיזה עם השמן אלא ע"י הפתילה. וזה אומרו ואדליק נהורא על זיתא ושרגא, שה"ס ז"א ומלכות בסו"ה נר מצוה שהוא מלכות, ותורה אור שהוא ז"א. דישראל אינון

היה בה שום דין ואחיזה לחצונים כלל, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

תתצב) ובניינא דבי מקדשא וכר':
ובנין בית המקדש, העתיד, יהיה בנוי מכסף שהוא סוד חכמה דימין המאירה בחסדים. וזהב שה"ס חכמה דשמאל, מבינה השבה לחכמה, ואבנים יקרות שה"ס המסכים המזדווגים וממשיכים את אור העליון בסוד הדעת. וה"ס ג"ר שהם חב"ד. ויהיה מרוקם מכל הציור שבמעשה בראשית, שה"ס ו"ק בראשית. ועליו מאיר ירושלים של מעלה, היינו בינה, מרוקמת מכל מיני גוונים של אור. כי כל בחינה של מלכות תאיר כבחינה שכנגדה בבינה. וסוד הדבר, מה שכתוב ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו, שמאירה עליו, שלכן כתוב שחברה, ולא שחברו, והיינו שאמה ובתה שהן בינה ומלכות מאירות כאחת. (עיין זהר וישב אות ק').

תתצג) בההוא זמנא יתקיים וכר': בעת ההיא יתקיים בישראל, לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף וגו'. ויתעורר שיר השירים בעולם, שהוא סוד, שלמא דכיתא ושלמא דבי ספריין, (זהר חדש שיר השירים אות דסו"י דף ס' ע"ב)

תתצד) בהוא זמנא אתמר בשכינתא, (ח) וחלצה נעלו, נעלו דקב"ה, לקיים ביה (ו) של נעליך, ואתיחד בשכינתיה, דאתקריאת חליצה, ואיהו (ט) חלוץ הנעל. ולא צריכין לאתחברא בארז יבום לעולם, דאתמר בה (י) וזאת לפנים בישראל וגו', שלף איש נעלו ונתן לרעהו.

תתצה) מאי נעלו, דא כנוי ההוא דאתמר ביה (פ) גן נעול, אתפתח ההוא נעול מפתחא, בגין (צ) דלפתח חטאת רובץ, אתעבר ההוא חטאת, ואתפתח תרעא, הה"ד (ק) זה השער לי"י. ויחזון תמן שכינתא, דאתמר בה וזאת (ר) לפנים בישראל.

מסורת הזהר

(ח) וחלצה נעלו (דברים כה) זהר בראשית א' דף רלג צ"ה. (ו) של נעליך (שמות ג) לעיל אות קנא צ"ג. (ט) חלוץ הנעל (דברים כה). (ע) וזאת לפנים בישראל (רות ד). (פ) גן נעול (שה"ש ד) לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א דף קג צ"ז. (צ) לפתח חטאת רובץ (בראשית ד) לעיל ת"י אות כא צ"ת. (ק) זה השער לה' (תהלים קיח) לעיל ת"י אות כה צ"ר. (ר) וזאת לפנים בישראל (רות ד) זהר חקת דף ב' צ"ו.

מעלות הסולם

אותו השער הנעול במפתח, היינו המלכות דמלכות. ומפרש למה הוא סגור משום שלפתח חטאת רובץ, להטיל בך ארס התאוה להמשיך האור ממעלה למטה, כשנעבר החטאת ההוא בסו"ה בלע המות לנצח, נפתח השער, זהו שכתוב זה השער לה'. ויראו שם השכינה שנאמר בה, וזאת לפנים בישראל.

ביאור הדברים: יש לדעת שכל אח"פ של מדרגת עליונה, שבשעת גדלות מכח הזווג דע"ב ס"ג המה מתחברים אליה, מקורם הוא רק נה"י דעליון שהם רגלי העליון, והוא מטעם כי ג"ר דבינה אינם יוצאים מן המדרגה כי על ג"ר דבינה לא שייך לחול עליהם שום צמצום, כי תמיד הם בסוד כי חפץ חסד הוא ולא חכמה, והצמצום לא היה אלא על אור החכמה, רק בז"ת דבינה שהם שורש זו"ן הכלול בבינה, וזו"ן הכוללים. ולכן אין בכל אח"פ רק בחינת זו"ן, ועיקר של זו"ן הוא רק בחי' נה"י שבו, כי חג"ת הם בחינת כח"ב דחסדים שאצל ז"א שהוא בעיקרו רק חסדים עם הארת חכמה נשתנה שמייהו דכח"ב לחג"ת, שהם בחינת ג"ר המתחברים אליו מבחינת

אינון פתילה, אורייתא משחא, שכינתא שרגא, וכו', וה"ס תקון ג' הקוים ימין ושמאל אמצע כי שמן הוא אור חכמה עליונה דימין שהיא חסדים בסוד אוריא דכיא, וה"ס ז"א שהוא קו ימין. השכינה ה"ס הנר שהוא המלכות שעיקר בנינה הוא מחכמה דשמאל של הבינה, וה"ס קו השמאל. וישראל הם הפתילה שע"י מתייחד אור השמן עם הנר וה"ס הקו האמצעי.

תתצד) בהוא זמנא אתמר וכו': בעת ההיא דהיינו בגמר התקון, נאמר בשכינה שהיא מלכות, וחלצה נעלו, והוא נעלו של הקב"ה דהיינו ז"א, לקיים בו הכתוב של נעליך, ומתייחד בשכינתו שהיא המלכות, הנקראת חליצה, והוא נקרא חלוץ הנעל. ולא צריכים להתחבר לעולם בדרך יבום, שהוא בא על אשת אחיו, ואינה בת זוגו האמיתי. שנאמר בה במלכות הנקראת זאת, וזאת לפנים בישראל וגו' שלף איש נעלו ונתן לרעהו.

תתצה) מאי נעלו דא וכו': שואל מי נקרא נעלו של הקב"ה, ומשיב זה כנוי לאותו שנאמר בו גן נעול, שהוא מלכות. ויפתח (דסו"י דף ס' ע"ב)

מעלות הסולם

כדרך הרוחניים. (עיי' בסולם פרשת תצא מאמר לקייס כל דבר שלף איש נעלו).

והנה כל ענין ההמתקה של מלכות בבינה וקטנות וגדלות נוהג רק במשך שתא אלפי שני, שאין זווג על המלכות עצמה במקומה, אלא על המלכות הממותקת ברחמי הבינה, אמנם בגמר התקון תתגלה המלכות דצמצום א' שנגנזה בראש עתיק, ותקבל זווג מעתיק ותשפיע אל העולמות אבי"ע ואז נאמר עליה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, כי מלכות נקראת אבן ובהיותה נגנזת בראש עתיק בלי זווג לכן בכל מקום שנגלית נמשך ממנה דינים ועונשים, אמנם בגמר התקון כשתקבל הזווג שם בראש עתיק תתגלה וכולם יראו שהיתה לראש פנה.

זה אומרו (באות תתצ"ד) **בהוא זמנא אתמר בשכינתא וחלצה נעלו, נעלו דקב"ה, לקיים ביה של נעליך כי כל ענין הנעל שה"ס עליית מלכות לבינה ורגלי דפרצוף נתלבשו בנעל התחתון בסוד קטנות וגדלות זה שייך לפני גמר התקון אבל לא בעת שיהיה הזווג הגדול על המלכות דמדת הדין במקומה עצמה, ואתיחד בשכינתיה דאתקריאת חליצה וכו', כי גם רגלי המלכות נפלו לבי"ע ומתלבשים שם על החזה של מטטרין, אשר מלכות שלו הנקראת סנדלפון עלתה שמה וסיימה לפרצופו של מטטרין, (כמ"ש להלן אות תתצ"ח) ולא צריכין לאתחברא בארץ יבום לעולם וכו' כי במשך שתא אלפי שני נמצאים כל הזוגים של ז"א הוא במלכות הממותקת כי מלכות דמדת הדין נגנזה ונמצא שאין לו בת זוגו האמיתי וזה נקרא אורח יבום, אבל בגמר התקון אתפתח ההוא נעול מפתחא בגין דלפתח חטאת רובין, לכן עצמות המלכות היתה נעלמת מחמת שהעולם לא היה יכול להתקיים, אתעבר ההוא חטאת ואתפתח תרעא הה"ד זה השער לה' ויחזון תמן שכינתא וכו' בס"ה ראו עתה כי אני אני הוא, אני הוא שם של מלכות, וכיון שמלכות דצמצום א' תקבל הזווג הגדול**

מבחינת ג"ר של חסדי הבינה, הרי שעיקרם של אח"פ הם נה"י.

והנה בעת שמלכות רכל מדרגה עולה לבינה שלה, דהיינו בזמן הקטנות נבחן שנה"י של הפרצוף שהם הרגלים שלו, מלובשים במלכות של הפרצוף התחתון ממנו, למשל: נה"י דבינה שהם רגלי הבינה נפלו בז"א, ומתלבשים בחג"ת שלו עד החזה, אשר המלכות דז"א כבר עלתה לחזה שלו, שהיא בת"ת דהיינו בינה דחסדים, ומסיימת שם את הפרצוף, נמצא שהיא מסיימת ג"כ רגלי הבינה המלובשים בפנימיות חג"ת אלו המסתיימים בחזה, וכן בכל פרצוף נמצאים הרגלים דעליון מלובשים בעת קטנות במלכות דתחתון ועל שם זה נקראת המלכות בשם נעל שמסיימת ונועלת האורות, לפיכך נבחן שבזמן הקטנות מלובשים הרגלים של כל פרצוף עליון בנעל של פרצוף התחתון, ולעת גדלות, שמלכות יורדת מת"ת שהיא בינה למקומה, ושני שלישי ת"ת ונה"י דעליון שנפלו לתוך התחתון, חוזרים ועולים למדרגתם לעליון, נבחן שכל עליון שלף רגליו מנעל דתחתון, והגביה אותם למדרגתו, והחזיר הנעל אל התחתון.

וז"ס הכתוב וזאת לפנים בישראל שזאת שה"ס מלכות, היתה בז"א שה"ס ישראל לפנים דהיינו בעת שיצא מקטנות לקבל מוחין גדלות על הגאולה כי המוחין גדלות נקראים גאולה, ועל חתמורה דהיינו לתקן שינוי השם שיש לעליון אשר יורד למקום התחתון נעשה כמותו והוא עצמו בקטנות, מה עשה כל עליון שלף איש נעלו ונתן לרעהו שכל עליון שלף רגליו מנעל שהיה לו במקום התחתון ונתן את הנעל לרעהו דהיינו לתחתון, שע"ז קבל מוחין חדשים שנקראים גאולה וכלים חדשים שנקראים תמורה, וכיון ששליפת הנעל ברוחניות היתה מביאה קנין של מוחין וכלים, ע"כ נהגו דוגמתו בעולם הזה לכל קבלת קנין חדש אחד מחברו שהמקנה שלף נעלו ונתן לקונה לרמוז שע"ז מוסר לו קנין חדש

תתצו) ע ד"א ש) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה. על הגאולה: דא שכנתא עלאה, ה' עלאה. ועל התמורה: דא שכנתא * (תתאה דאיהי תמורה בההוא דאתמר ביה ת) אל תמירני בו. פ ואינון ה"ה. וזאת: ק דא אבן ישראל, דא את.

מסורת הזהר

ש) וזאת לפנים בישראל על הגאולה (רות ד) לעיל ציון ר'. ת) אל תמירני בו — לית בפסוק ואולי הכוונה על פסוק שמות כג זהר תצא דף לז אות קא ציון ר ובוהר משפטים דף קפד אות תקנה.

חלופי גרסאות

ע בהגרא הגירסא בסוגריים ד"א וזאת לפנים בישראל. פ נ"א ואינון ה"ה וזאת לפנים בישראל. אב וכן (הגרא).

מעלות הסולם

צלע, שהוא בחינת המסך דו"א, שעליו עומד כל קומתו. מלשון צלעות הבית, אמנם עדיין אין לה שם לפי עצמה, כי אין לה עדיין שום בנין לעצמה, ולהיות שבמוחין דאחורים היא עולה עד הכתר שהוא בינה בסוד אשת חיל עטרת בעלה, לכן נקראת אבן ישראל, וזמן הג' שכתוב כאן הוא לעת גדלות שהיא חזרת עמו פב"פ וראויה לזווג גמור, לזה אומר ודא את שיש בה כ"ב אותיות התורה מא' עד ת' ואז היא תורה שבעל פה, מתחברת עם ז"א פנים בפנים הנקרא תורה שבכתב, ואז נקראת בוגרת בגימטריא תורה לרמוז אל הנ"ל.

ואין לשאול שמאחר שמוחין דאחור של הנוקבא חשוכים יותר ממוחין דפנים שהיא עולה עד הכתר, א"כ מהו הריווח אל המלכות מחזרתה לקבל המוחין דפנים בפנים. התשובה היא כי ממוחין אלו דאחור, אינה יכולה להאיר אל התחתונים, כי חכמה בלי חסדים מאירה בדינים, ואינם יכולים לקבלה, ולכן בנעילת יוכ"פ שזו"ן עולים לג"ר דא"א, ונמשכים אורות החכמה הנקראים חיים, וכל אלה שעשו תשובה נחתמים אז לחיים, עכ"ז אין הענין נגמר אז בשלימות, כי אור החכמה אינו מאיר בלי חסדים, וזמן המשכת החסדים להלבשת החכמה הוא בז' ימי סוכות, שלכן הם נקראים זמן שמחתינו, וביום השביעי הושענא רבה נגמר התלבשות החכמה בחסדים ואז נשלמת החתימה לחיים שנעשתה ביום הכפורים, ולכן יום

הגדול תתגלה בעולם כי אני שבשתא אלפי שני היתה משותפת במדת הרחמים ועצמותה היתה נעלמת אני הוא שהוא גילוי עצמותה של המלכות, ואין אלקים עמדי, (ע"י בוהר בראשית א' אות קס"ח בסולם מאמר אני אני הוא).

תתצו) ד"א וזאת לפנים וגו': פירוש אחר וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה, על הגאולה זו השכינה העליונה, ה' העליונה דהיינו ה' ראשונה של שם הוי"ה, שהיא בינה. ועל התמורה זו השכינה התחתונה, היינו מלכות שהיא נקראת תמורה, באותו שנאמר בו אל תמירני בו כלומר שנקראת תמורה בעת שהיא מלובשת במטטרו"ן. והם ב' ההין, של השם. וזאת: זו מלכות, שנקראת אבן ישראל, וזו המלכות שנקראת את.

פירוש: יש למלכות נוקבא דו"א ד' זמנים כוללים, המרומזים במלת נקב"ה, והם ר"ת של נקבה, אע"פ שאינם כסדר האותיות, והם: נערה קטנה בוגרת ה' תתאה שבשם, וזהו הטעם שנקראת האשה נקבה, על רמוז ד' זמנים אלו הרמוזים באותיותיה. (מבוא שערים שער ו' ח"א פ"א תע"ס חלק ט' אות מ"ד) וכאן מביא התקונים ג' זמנים מהם, מחמת שקטנה ונערה הוא כולל יחד, שה"ס בנין הנוקבא במוחין דאחורים, שעדיין אינה ראויה לזווג פב"פ, וסוד ה' תתאה, הוא עוד לפני הנסירה, בעת שנכללת בדכורא בסוד (דפו"י דף ס' ע"ב י') דף ס"א ע"א)

תתצז) ובגין דא לתתא איהו תמורות אתוון יק"ק באדני. אבל לעלמא דאתי, לית תמורה, כמה דאוקמוהו מארי מתניתין, לא כשאני נכתב אני נקרא. בעוה"ז נכתב ר ביהו"ה ונקרא באדני. ובעוה"ב, נכתב ביהו"ה ונקרא ביהו"ה.

תתצח) ש ועוד שלף איש נעלו: דא גופא, דאיהי אתתא, כלי דיליה, ודא מטטרו"ן. א) ונתן לרעהו. דלזמנין אשתכח ביה עמודא דאמצעיתא, ולזמנין צדיק, ולזמנין שכינתא עלאה איהי ת תעודה ביה, ולזמנין שכינתא תתאה, א איהי תמורה ביה, ודא איהו גן נעול.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) ונתן לרעהו (רות ד) לעיל ציון ש'. צ נ"א דא בן ובת ישראל דא אב (וילנא). ק ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים בסוגריים דא אבן ישראל דא את. ר נ"א ביה וליג ביהו"ה וכן לקמן (מנטובה). ש הגר"א ליג ועוד. ת נ"א תעיד ובסוגריים תעודה (מנטובה). א נ"א ליג איהי (מנטובה).

מעלות הסולם

גוף. שהיא האשה. כי בריאה נקראת אשת האצילות. וכלי שלו, שבגוף נגמר התלבשות האור בכלי בפועל כי בראש הוא שרשי כלים בלבד. וזה מטטרו"ן, כי כל המסכים והדינים האמורים באצילות, אינם בעולם אצילות עצמו, ששם אין שום מסך נוהג. כי בעולם אצילות איהו וחיהו וגרמוהו חד, אלא בעולם הבריאה. ומטטרו"ן וסנדלפון שהם סוד ז"א ומלכות דבריה, הם הנושאים המסכים בשביל זון דאצילות. ונתן לרעהו. שלפעמים נמצא מלוכב בו עמוד האמצעי שהוא ז"א דאצילות, כמ"ש לעיל בהקדמה (אות פ') מאי כבר דא מטטרו"ן רכב לעמודא דאמצעיתא. וכן להלן בתקון נ' קב"ה רכיב על כרוב דאיהו מטטרו"ן. ונקרא רעהו כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו וכן העליון היורד לתחתון. (עי' שער הכוונות ענין פורים סוד משלוח מנות איש לרעהו) ולפעמים מלוכב בו צדיק שהוא יסוד דז"א, ולפעמים השכינה העליונה שהיא בינה היא תעודה בו, כי סוד המסך דחירק, שז"א פועל עמו כדי ליחד עמו ימין ושמאל דבינה, וימין ושמאל של עצמו, שמהם יוצאים כל המוחין הגדולים, הנה מקום המסך הזה

יום הושענא רבה נבחן ליום של מסירת פסקי הדין להוציאם לפועל. ולכן אין בחינת זוג זרין ביום כפור. (זהר אמור אות רכ"ה) ומשום זה חזרת המלכות למצב הב', להיות בזוג פב"פ עם ז"א, כי אז יכולה להאיר אל התחתונים הן חכמה והן חסדים. (עיין תע"ס חלק ט"ו תשובה ז').

תתצז) ובגין דא לתתא וכו': ומשום זה הוא למטה, היינו כשזון מתלבשים למטה בבי"ע, מתחלפות אותיות של שם הוי"ה באדני. אבל לעולם הבא, דהיינו באצילות אין תמורה, כמו שהעמידוהו בעלי המשנה, (קדושין עא.) לא כשאני נכתב אני נקרא בעולם הזה, שהוא מלכות, נכתב בהוי"ה ונקרא באדני. ובעולם הבא, שהוא בינה נכתב בהוי"ה ונקרא בהוי"ה כדי שיהיו הרחמים מכל צד, (רעיא מהימנא פרשת פנחס אות של"ג).

תתצח) ועוד שלף איש וגר': ועוד יש לפרש שלף איש נעלו, זה הגוף, שהוא ההתפשטות שממעלה למטה של זון דאצילות, וכל התפשטות שממעלה למטה נקרא גוף, ולכן אצילות הוא ראש, ובי"ע הם תוך סוף, שהוא (דפויי דף ס"א ע"א)

תתצט) וביה ב מעין חתום, דאיהי שכינתא י', כלילא מעשר ספירן.
 י' מן מיטטרו"ן, כל ב ספירן פועלים ביה, בהאי עלמא שפלה. וביה יבום
 וחליצה וגט פטורין. ג וכל אתוון ביה, אינון תמורות, כגון מצפ"ץ. ואיהו
 נעילת חגין וזמנין ויומין טבין, נעילת דלת בפני לוויין.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ב מעין חתום (שה"ש ד) לעיל תתצה צ"ט. ג ג"א ספירן (מנטובה). ג ג"א וכל אתוון ביה
 אינון כו' ואיהו נעילת דלת בפני לוויין ביוהכ"פ
 כו' ול"ג כאן נעילת חגין וזמנין וייט (הגרא).

מעלות הסולם

(ביאור שמות מצפ"ץ מצפ"ץ הוא במראות
 הסולם בזהר פרשת בראשית א' אות קי"ב)
 והוא נותן המסך של נעילת חגים וזמנים וימים
 טובים, וכן נעילת הדלת בפני הלוויין.

פירוש: סוד רגליה יורדות מות הנאמר
 על מלכות דאצילות הוא, כי כל אלו הנצוצים
 והכלים של ז' המלכים דנקודים, שנשברו
 ונפלו לבי"ע, הם מבחינת הרגלים של המלכות
 הכוללת דנקודים, שהיא בחי' כח הנמצום
 שלה שנקבע במקום החזה, שהוא בסוף שליש
 עליון דת"ת, שהוא בינה דחסדים, דנה"י דא"ק,
 שמחזה ולמטה דת"ת, שהוא בינה דנה"י דא"ק
 נעשה למקומה של המלכות, (עי' בפתיחה
 לפירוש הסולם אות נ"ד), וע"י זה שעברו
 מחזה ולמטה לבי"ע מתו, ומכח זה יש למלכות
 קשר עם המלכים לחזור ולהחיותם, דהיינו
 להעלותם לאצילות. וז"ס נהירו דקיק שלה
 שהיא מאירה בהכרח לבי"ע במקום המיתה
 של המלכים, כדי שלא יתבטלו לגמרי, אלא
 לקיים אותם במדה כזו שיהיו ראויים לתחית
 המתים. ומתוך שהמלכים האלה מלובשים
 בקליפות, נמצא שגם רגליה המאירות נהירו
 דקיק אל המלכים, יורדות גם הן לקיים
 הקליפות אשר המלכים מלובשים בהם. ומכח
 יניקה ההכרחית הזאת, שיש לקליפות מרגלי
 המלכות, נמצא שהקליפות מתאחזות גם
 במלכות דאצילות, היינו בכח הסיום שלה
 אשר מלובש בפרטא שמבין אצילות לבריאה,
 ויניקה ברוחניות פירושה דבקות, שכפי שיעור
 היניקה כן שיעור הרבקות, וגם השפע שהן
 יונקות

הזה הוא במטטרו"ן, שהוא נושא אותו בשביל
 ז"א, והוא הגורם ליציאת כל המוחין האלו,
 ונודע שכל שיעור אור שהתחתון גורם לעליון
 מקבל אותו גם התחתון שגורם זה, ולכן זוכה
 מטטרו"ן לכל האורות שמסך דחירק שלו פעל
 להוציאם. ולפעמים השכינה התחתונה שהיא
 מלכות היא תמורה בו, וזה הוא שנקראת גן
 נעול, על שם המסך שבו שה"ס נעל.

תתצט) וביה מעין חתום וכו': ובו
 היינו במטטרו"ן, היא המלכות מעין חתום,
 שהיא השכינה שהיא מלכות דאצילות
 המלובשת בו, ונקראת י' ע"ש שהיא כלולה
 מי' ספירות, י' מן מיטטרו"ן, כמ"ש לעיל
 בהקדמה (אות של"ט) לאמה: בת זוגיה
 דמטטרו"ן דאיהי מיטטרו"ן בתוספות יר"ד,
 כל הספירות של המלכות פועלות בו בעולם
 השפל הזה. ובו היינו בעולם השפל שהוא
 בשליטת מטטרו"ן, נוהג ענין יבום, שבא על
 אשת אחיו שאינה בת זוגו, לבנות בית אחיו,
 וחליצה, שרוח המת נפרד ממנו ע"י החליצה,
 והולך נע ונד עד שמוצא גאולה, (רע"מ
 פרשת תצא אות ק"ג) וגט פטורין, ואיש
 המגולגל בעולם הזה ואין לו בת זוג לוקח את
 האשה הגרושה, (סבא דמשפטים אות קס"ב)
 וכל האותיות שהן הכלים, בו הם תמורות,
 מחמת שאין האור בא בכלי שלו. כגון השם
 מצפ"ץ, שהוא חלופו של שם הוי"ה עפ"י א"ב
 של א"ת ב"ש שאות י' מתחלפת באות מ',
 ואות ה' מתחלפת באות צ', ואות ו' מתחלפת
 באות פ' ואות ה' תתאה באות צ' הרי מצפ"ץ,
 (דפו"י דף ס"א ע"א)

תתק) ביום הכפורים דאיהי עלמא דאתי. לא אתקרי יקו"ק באדני ד דאיהו דין, ואיהו נעל, ה נעילת דלת, ו ואינו נועל הדלת, אלא איהי פתיחא לקבל שבים, ובגין דא, יום הכפורים אסור בנעילת הסנדל, דלית יחודא ביה לקב"ה ושכינתא. דלזמנין איהי שכינתא, ואסתלק קב"ה. ולזמנין קב"ה, ואסתלק שכינתא.

חלופי גרסאות

ד ג"א דאיהי (מנטובה). ה ג"א בסוגריים ואינו נעל (מנטובה). ו ג"א ל"ג ואינו נועל הדלת (מנטובה).

מעלות הסולם

יונקות מרבה בכל פעם הדבקות והיא, וע"כ צריך המלכות לשמירה באותו מקום בסיומה, כדי לצמצם השפע שהקליפות יונקות משם, וז"ס החותמות שביסוד ומלכות של הנוקבא דאצילות בסוד חותם בתוך חותם, שהם השומרים את משמרת הקדושה לנעול הדלת שבסיום האצילות ממגע הקליפות שלא יבואו לינק משפע האצילות.

זה אמרו וביה מעין חתום, כשמלכות מתלבשת במטטרון השולט בבי"ע היא מעין חתום, בכדי שלא תצא השפע לחצונים הבאים להמשיך משפעה דאיהי שכינתא י' כלילא מעשר ספירן, המאירה נהירו דקיק בהכרח לבי"ע, במקום המיתה של המלכים שלא יתבטלו לגמרי וישובו לתחיה, כל ספירין פועלים ביה בהאי עלמא שפלה, כמו שמבואר לעיל תקונא שתיתאה (אות נ"ג) דאמא עלאה מקננא בכרפיא כתלת ספירין עלאין כי ג"ר חשובים כאחד ובינה כוללת כל הג"ר, עמודא דאמצעיתא כליל שית ספירן מקננן במטטרון שהוא נקרא בעיקר ע"ש עולם היצירה, אימא תתאה שהיא מלכות מקננא באופן שהוא עולם העשיה, ולשון קינון הוא רימו שמוחין אלו אינם קבועים אלא רק כדירת ארעי בבחינת קן שהיא הארה לפרקים, דוגמת העופות הרובצות בקנם לפרקים, כי בשבתות הם חוזרים למקומם באצילות. וביה יבום וחליצה וגט פטורין שהם כוללים כל מיני תקונים והמתקות בעת שאין המדרגות הפיצופים מזדווגים כל אחד

במקומו הקבוע לו בסוד איש על מחנהו ואיש על דגלו, אלא הם באים בתקונים ע"י הרכבות, ושינויים, ולכן וכל אתוון שהם הכלים אינון תמורות, שאין האור בא לתוך הכלי שלו, כגון מצפ"ץ שהוא תמורת שם הוי"ה בצירוף א"ת ב"ש שזה מורה שהמחין הולכים ומתמעטים כמו המספר של תשר"ק, אבל המספר של א"ב דיושר הולך ועולה, משום ששמות מצפ"ץ ה"ס ו"ק דחכמה בלי חסדים, אבל אח"כ ע"י עליית מ"ן חדשים נמשכים אורות חסדים, אז נעשים ב' שמות מצפ"ץ לב' שמות הוי"ה שהם רחמים, שהם ב' שמות הוי"ה הוי"ה הקודמים ל"ג מדת הרחמים שבתורה. ואיהו נעילת חגון וזמנין ויומין טבין, נעילת דלת מפני לווין זה יובן לפי מה שמבואר סוד הפסוק ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, (עין שער הכוונות דף קכ"ו ענין השינויים שבין יו"ט לשבת) כי פסוק זה נאמר על השבת (מד"ר בראשית י"א א') שבשבת שיש אל המלכות הנקראת ברכת ה' שפע מן הג"ר, מתעשרת משם, ואז לא יוסיף עצב, כי אין אחיזה אל החצונים שהם הקליפות הנקראים עצב במלכות. אבל ביר"ט שאינה מושפעת אלא מן ה"ק הנקראים ימינ', אז יש אל הקליפה קצת אחיזה, ומתלוה אל הקדושה לינק משפעה לכן צריכים לנעילת הדלתות בסוד חותם בתוך חותם כנ"ל. (ע"י שער הפסוקים משלי י').

תתק) ביום הכפורים דאיהו וכ"י: ביום הכפורים שמלכות עולה לבינה, שהיא עולם הבא

מעלות הסולם

מתיחדים לאחד תחת שליטת הארת החכמה בחסדים, שיחוד זה נוהג במלכות, דהיינו בג' קוים שמחזה ולמטה דז"א הנקראים נצח הוד יסוד, שהם נחשבים לבחינת מלכות, להיותם תחת המסך דחזה, אז הארת ז"א שהיא חסדים מסתלקת, והשליטה היא להארת החכמה. וכ"ז נוהג בזווג דפב"פ, שמלכות חוזרת תחלה לנקודה תחת יסוד דז"א, ומקבלת מז"א עי"מ בדרך המדרגה, ולא ע"י נה"י דאמא, רק ממלכות דאמא שאינה בכלל התלבשות המוחין דז"א, כי היא מלכות דצמצום ב', וז"ס שמלכות נקראת **גן נעיל מעין חתום**, וכל בחינת ג"ר שלה, היא רק מתוך התכללות המלכות דאמא בעטרא דגבורה דז"א, ונמצא שהיא צריכה תמיד לזווג עם ז"א, כדי לקבל המוחין מהזווג שנעשה תחילה ע"י היסוד שלו, ומשם היא משגת ג"ר שלה, וע"כ היא צריכה אליו, ואפילו בשבת שמלכות עולה עם ז"א עד כתר דאז"א, מ"מ אינם משתמשים בכתר אחד, מחמת שהנוקבא צריכה להארת המוחין דז"א, ע"כ היא קטנה ממנו וכתרו גדול מכתרה.

אמנם **ביום הכפורים**, שמלכות מקבלת המוחין דנסירה מנה"י דאמא, ואז נבנה פרצופה, שהיא מקבלת המוחין ע"י התלבשות נה"י דאמא בתוכה, ויש לה מוחין דכורא, בסוד אמא בדכורא אסתיימת, ואתקשיטת במאני דכורא לקבליהון דכל דכר בישראל (ע"י הקדמת ספר הזהר אות י"ז) וכל תפילות יום הכפורים הוא לצורך בנין הנוקבא העיקרית דז"א, כדי שתהעטר ותתקשט ע"י אמא עלאה כמבואר בשער הכוונות (ענין יוה"כ דרוש ד') שלכן אומרים אחרי תפילת נעילה ה' הוא האלקים, כי הלא שם אלקים הוא שם של מלכות, ושם הוי"ה הוא שם של ז"א, ומלכות היא נוקבא וז"א דכורא ותמיד הוא שהקטן נתלה בהגדול וא"כ היו צריכים לומר אלקים הוא הוי"ה, אלא הענין מובן עם הנ"ל, כי הגה ביוה"כ עלתה המלכות בחזרת המוסף בכתר דאמא, ואז ז"א הוא טפל אליה כי הוא לא עלה כלל, ואחר מנחה ונעילה שז"א

הבא, לא נקרא הוי"ה באדנ"י, שהוא דין והוא נעל, נעילת דלת, מחמת הדינים שבה, הנועלים דלתותיה ושומרים שהחצונים לא ימשיכו את שפעה, משא"כ ביום הכפורים שמלכות עולה לבינה, ונעשתה כמו בינה, כי תחתון העולה לעליון נעשה כמוהו, ובבינה אין אחיזה לחצונים, וחכמה מאירה בבינה בלי לבוש של חסדים (שער הכוונות ענין יוה"כ דרוש ב' ד"ה וז"ס יומם) לכן השם נקרא ככתיבתו, (רמב"ם הלכות עבודת יוה"כ פ"ב שו"ע או"ח סימן תרכ"א) ואינו נועל הדלת, אלא היא פתוחה לקבל שבים, שהם הבינוניים שתלויים ועומדים עד יום הכפורים, אם עושים תשובה נחתמים לחיים, וסוד כפרת עונות שביוה"כ, ה"ס המשכת הארת חכמה ע"י מלכות שעלתה לבינה, שאין כפרת עונות אלא ע"י גילוי אור החכמה שה"ס אור החיים בסו"ה והחכמה תחיה את בעליה, ומשום זה, שמלכות מאירה ביו"כ כמו **בינה**, שאין עליה שום צמצום, אסור נעילת הסנדל ביום הכפורים, שאין יחוד וזווג בו ביום כפור לקב"ה ושכינה, שהם ז"ו, שלפעמים דהיינו בעת שהם מתייחדים יעו לפעמים שהשכינה שהיא המלכות היא מאירה, שהיא הארת חכמה, והארת הקב"ה שהוא ז"א המאיר בחסדים, מסתלק, ולפעמים מאיר הקב"ה באור החסדים והארת חכמה של השכינה שהיא המלכות מסתלקת מחמת שהמלכות נהפכת אז לקבלת חסדים, והחכמה נעלמת בה.

פירוש: בשעה שמלכות מאירה בהארה חכמה, היא נקראת ערב, או לילה, מפני שאין הארת חכמה מאירה אלא עם דינים וחשכות, וחג"ת דז"א נקראים יום או בוקר, מפני שהם מאירים בחסדים בשפע, אמנם החכמה מכוסה בהם, וז"ס הכתוב, ויהי ערב ויהי בקר, דהיינו שערב ובקר שהם מלכות וז"א, מזדווגים זה עם זה, אז נקראים שניהם יום אחד, כי אפילו המלכות נהפכת אז לקבלת חסדים, והחכמה נעלמת בה, וע"כ בשעת הזווג נקראת גם הוא יום, וכן ביחוד התחתון, שכל ג' הקוים

תתקא) ובגין דא עונת ת"ח בשבת, דביומין דחול דשליט מטטרו"ן אתמר א) יהיה סגור ששת ימי המעשה, ביה איהי סגירא תרעא. וביום השבת יפתח.

מסורת הזהר

(ג) יהיה סגור ששת ימי המעשה (יחזקאל מו) לעיל אות שפח ציון מ'.

מעלות הסולם

בחינת אבא, כי יסוד דנוקבא הוא תמיד בבחינת קצר שפירושו ששם בחינת המסך שאינו מקבל הארת חכמה, אלא שדוחה אותה בסוד זווג דהכאה, שלכן נקרא קצר שהוא ההיפך לבחינת ארוך. אבל עתה ביום הכפורים בעת שמקבלת המוחין דאמא דע"ב שהוא הארת החכמה נמצא שיסוד אבא מתלבש תוך יסוד הקצר שלה ונעשה לבחינת ארוך כמו אבא, פתיחא לקבל שבים, דהיינו שמקבלת הארת החכמה שהיא בחינת אבא שהוא האור של כפרת עונות. משא"כ בעת חזרתה פב"פ עם ז"א, שהוא יחודא לקב"ה ושכינתא אינה מקבלת עוד המוחין מנה"י דאמא שבהם הארת החכמה מתגלה בסוד ארוך, אלא שמקבלת המוחין מנה"י דז"א הבאים ממלכות דאמא שהיא בחינת צמצום ב', ונשאר יסוד שלה קצר ובחינת יסוד אבא אינו מאיר עוד ביסודה, אלא שמקבלת המוחין שלה מז"א והיא צריכה אליו, דלזמנין איהי שכינתא ואסתלק קב"ה, דהיינו ביחודא תתאה, שאז ז"א מבטל שליטת הארת החסדים שלו, ונותן להארת החכמה את השליטה ולזמנין קב"ה ואסתלק שכינתא דהיינו ביחודא עלאה שאז השליטה היא להארת החסדים של ז"א, וגם המלכות מאירה באור חסדים. (עיין תע"ט חלק ט"ו תשובה ז').

שז"א עלה עד מקום הנוקבא והשווה אליה, לכן אומרים הוי"ה שהוא ז"א, עלה עד מקום עליית הנוקבא שהיא נקראת אלקים. וזה אומרו ביום הכפורים דאיהי עלמא דאתי, שמלכות נוקבא דז"א עולה לבניה, הנקראת עוה"ב, ומאירה באורות הבינה, שלכן נקרא כפורים לשון רבים מחמת ששתיהן בינה ומלכות מתחברות יחד, לא אתקרי הוי"ה בארנ"י דאיהו דין ואיהו נעל, נעילת דלת, כי במוחין דפנים אין למלכות שום חלק רק במלכות דאמא, שהיא בחינת צמצום הב', הנקרא נעל, ואין לה ממי לקבל בחינת פה של הצמצום א' שמקום הצמצום תרד מעינים שלה לפה וא"כ אין לה שום ג"ר, והיא צריכה אל הארת ג"ר ממוחין דז"א, אבל ביוה"כ, שהיא עולה לבניה, ולוקחת מן אמא עצמה שלא ע"י ז"א, וע"י ה' העינויים וה' התפלות היא מאירה באורות דג"ר כמו הבינה ואינו נועל הדלת כי מקום הצמצום ירד לפה כמו בצמצום א', אלא פתיחא לקבל שבים שהם הבינונים התלויים ועומדים עד יום כפורים שזוכים לכפרת עוונות ולחתימה לחיים ע"י הגילוי של הארת החכמה שביום הכפורים. ובגין דא יום הכפורים אסור בנעילת הסנדל, המורה על עליית מקום הצמצום למקום החזה בגוף, ובראש למקום העינים, אשר אז אין הארת ג"ר בהמדרגה, דלית יחודא ביה לקב"ה ושכינתא וכו', כי בעת קבלת המוחין דנסירה שמלכות מקבלת מנה"י דאמא, שהם בינות וגבורות דאמא דאמא, הנה גם יסוד דאבא כלול ביסוד דאמא, ונמצא בעת שיסוד דאבא מתלבש ביסוד דנוקבא, מתהפך יסוד המלכות ונעשה ליסוד זכר כמו (דפ"י דף ס"א ע"א)

תתקא) ובגין דא עונת וכו': ומשום זה הוא עונת ת"ח בשבת, כי בימות החול ששולט מטטרו"ן נאמר (יחזקאל מ"ו) שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה בו, היינו בעת שליטתו הוא הזמן של סגירת השער, וביום השבת יפתח.

תתקב) יפתח תרעא, ותפוק מינה שכינתא, לאתייחדא עם בעלה. ז והוא זמנא אתקריאת כוס מלא, הה"ד ד) ומלא ברכת י"י ים ודרום ירשה. דביומין דחול אתקריאת יבשה במטטרו"ן, הה"ד ה) ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה.

תתקג) ובזמנא דאתמליאת, אתמר עלה ד) כוס ישועות אשא ובשם י"י אקרא. כו"ס: איהי אלקי"ם בחשבון, דסליק לחשבון כנו"י. במאי אתמליאת, ח באות י', ואתעבדת כוסי רוייה. ובגין דא כוס צריך י' דברים וכו'.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ז ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה (דברים לג ז) נ"א וכהוא (מנטוכה וילנא). ח נ"א באת זהר פנחס רע"מ דף רלט ציון מ'. ה) ויאמר א' יקוו המים מתחת השמים (בראשית א) לעיל אות של צ"ט. ו) כוס ישועות אשא ובשם ה' (תהלים קטו) פנחס רע"מ דף רלט צ"ג.

מעלות הסולם

ונעשה כוסי רוייה, ומשום זה אמרו חז"ל כוס צריך י' דברים וכו'. (ברכות נא). פירוש: מקום ההשפעה אל התחתונים נקרא שער, ושער החצר הפנימית, הוא מקום השפעת אור החכמה אל התחתונים. סגור: פירושו שהוא שמור ממגע החצונים. פתוח: פירושו שמשפיע אל התחתונים. חול פירושו: שיש בו יכולת יניקה לקליפות, ואינו שמור מהן. קדש פירושו: שאין שום יניקה כל שהיא לקליפות. והנה בשבת שיש זוג זר"ן בסוד קדש בקדש, דהיינו שזו"ן עולים לאו"א שהם קדש בקדש אין משם שום יניקה לחצונים ולקליפות, וז"ש ובגין דא עונת ת"ח בשבת. דביומין דחול יש בהם יכולת יניקה לקליפות, דשליט מטטרו"ן, והוא כמ"ש ברעיא מהימנא (פרשת פנחס אות רס"ג) לתתא אית קליפין במטטרו"ן. אתמר יהיה סגור ששת ימי המעשה וכו', כי כל עוד שיש יניקה לקליפות אין שפע הקדושה מתגלה, ביום השבת יפתח, יפתח תרעא ותפוק מנה שכינתא לאתייחדא עם בעלה, כי שער הזה הפתוח ביום השבת בהארת חכמה מעביר את החצונים לגמרי ממקום

תתקב) יפתח תרעא ותפוק וכו': יפתח השער ותצא השכינה שהיא מלכות להתייחד עם בעלה, שהוא ז"א, ובזמן ההוא נקראת המלכות כוס מלא, זהו שכתוב ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה. כי בימות החול נקראת המלכות יבשה כשהז"א מלובש במטטרו"ן, זהו שכתוב ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. תתקג) ובזמנא דאתמליאת אתמר וכו': ובעת שהיא מלאה, נאמר עליה, כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא כוס שהוא מלכות, היא בחשבון אלקים, שהוא שם של הבינה, הנקראת אלקים, שעולה לחשבון כנוי, כי כנוי גימטריא פ"ו כחשבון אלקים, להורות ששם אלקים שבמלכות הוא שם מושאל מבינה, כי מלכות מבחינת עצמותה אין לה השם הזה, אלא ששאלה אותו מבינה, בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא (הקסה"ז אות י"ז) ולפיכך השם אלקים שבמלכות הוא כנוי מבינה. שואל במה נתמלא הכוס שעל שם זה נקרא כוס מלא ברכת ה', ומשיב, באות י', שהיא חכמה, בסוד שאמרו ז"ל ונותן עיניו בו, ועיניים הם חכמה, (עי' רע"מ פרשת פנחס אות תרל"ה) (דפו"י דף ס"א ע"א)

תתקד) ט קם ר"ש ואמר ז) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח, י בזאת בודאי אנא בעינא לאתתקפא, בהאי קרא דדוד, קום דוד, הא זאת דילך לגבן.

תתקה) אהרן כהנא קום משנתך, הא זאת דילך לגבן, דאתמר בה ח) בזאת יבא אהרן אל הקדש, קום רעיא מהימנא לאגנא על זאת דילך, דאתמר בה ט) וזאת התורה אשר שם משה, דהא כמה מארי מגיחי קרבא, קא אתיין לאגחא כ) עלה.

תתקו) קומו נביאי קשוט, דהא זאת דילכון לגבן, דקא הויתון מתנבאין, עלה אתמר י) אל יתהלל חכם בחכמתו, ואל יתהלל הגבור בגבורתו וגו' כי אם בזאת, כ) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל לו.

חלופי גרסאות

ט נ"א מוסיף ועוד (מנטובה) ובמנטובה ואמטטרדם מכאן ועד סוף התיקון נסדר בתור הגה שאינו מעיקר הספר. י נ"א ליג בזאת (מנטובה). כ נ"א עלן (מנטובה).

מסורת הזוהר

ז) אם תחנה עלי מחנה (תהלים כז) לעיל בהקת"ז אות רנג צ"ד.
ח) בזאת יבא אהרן אל הקדש (ויקרא טו) לעיל אות שפב צ"ג ח"ג. ט) וזאת התורה אשר שם משה (דברים ד) זוהר חיי שרה דף כו צ"ב.
י) אל יתהלל חכם בחכמתו (ירמיה ט) לעיל אות שמו צ"ל. כ) זאת אשיב אל לבי (איכה ג) לעיל בהקת"ז אות רנה צ"א.

מעלות הסולם

אמרו, עמוד דוד הרי זאת שלך אצלינו היא. תתקה) אהרן כהנא קום וכי: אהרן הכהן עמוד משנתך, הרי זאת שלך היא אצלינו, שנאמר בה בזאת יבא אהרן אל הקדש. עמוד הרועה הנאמן שהוא משה הבינו, להגן על זאת שלך, שנאמר בה וזאת התורה אשר שם משה. שהרי כמה בעלי עורכי מלחמה הם באים לערוך עליה מלחמה.

ממקום הקדושה, וההוא זמנא אתקריאת כוס מלא וכי' כי זו"ן עולים או למקום אבא ואמא, ומקבלים המוחין דחור"ב כאר"א, דביומין דחול אתקריאת יבשה, במטטרו"ן וכי, מחמת שאין זווג לזו"ן, כמ"ש ברע"מ פנחס דבזמנא דקב"ה לבר ממלכותיה, אתכסי בגדפין ואנפין דעבד דיליה, ובזמנא דאתמליאת דהיינו בשבת אתמר עלה כוס ישועות אשא וגו' כי זו"ן עולים ומקבלים המוחין דגדלות מאר"א ומלכות נקראת אז כוס ישועות, או כוס של ברכה, (עיי' בהקדמת ספר הזוהר אות ב').

תתקו) קומו נביאי קשוט וכי: עמדו נביאי האמת, שהרי זאת שלכם היינו המלכות, שהייתם מתנבאים, ע"י השראתה, היא אצלינו, עליה נאמר, אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו וגו', כי אם בזאת, זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל לו. שבשביל מלכות הנקראת זאת עמהם בגלות, ע"כ מצפה לישועה.

תתקד) קם ר"ש ואמר וכי: עמד רבי שמעון ואמר, כתוב, אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח. בזאת בודאי דהיינו במלכות הנקראת זאת אני צריך להתחזק, בפסוק זה שדור (דפו"י דף ס"א ע"א)

תתקון) קומו אבהן מארי דברית, דהא זאת אות הברית דלכון ביננא, דאתמר בה ז' ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו', ז ובגינה אמר קב"ה, (מ) וזכרתי את בריתי יעקב.

תתקח) קום שלמה מלכא, דאנת שלם דילה, קומו למהוי עזר לגבה בהאי קרבא. נער נער דאנת מאדי מפתחין דאוצרין דמלכא, דכל מאני קרבא דמלכא בהון. קום אפתח היכלא, (נ) אדני שפתי תפתח ופי יגיד שבחוי דמלכא עלאה. דהא היכלא מ דיליה איהו, טול רשו, ואפתח היכלא כגין יקרא דשכינתא.

תתקט) פתח ואמר זרק"א מק"ף שופ"ר הול"ך סגולת"א, אדהכי הא נ עולימא קא נחית ואמר, רעיא מהימנא אנת איהו מארי דקירטא

חלופי גרסאות

ז נ"א ובגין דא ול"ג ובגינה (מנטובה).
 ח ה"ג בדפוס מנטובה ובכל הדפוסים בסוגריים עלאה.
 נ ה"ג במנטובה והגר"א ובכל הדפוסים מוסיף
 בסוגריים רעיא מהימנא פתח ר"ש.

מסורת הזוהר

ז) ואף גם זאת בהיותם (ויקרא בו) לעיל בהקט"ז
 אות רנה צ"ת. (מ) וזכרתי את בריתי יעקב (ויקרא
 שם) כרך כ' דף ז' צ"א.
 (נ) ה' שפתי תפתח (תהלים נא) לעיל אות תתלח
 ציון כ'.

מעלות הסולם

תתקון) קומו אבהן מארי וכו' : עמדו האבות, שהם אברהם יצחק ויעקב, בעלי הברית, שהרי זאת אות הברית שלכם שהיא מלכות, היא בינינו, שנאמר בה ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו', ובשבילה אמר הקב"ה וזכרתי את בריתי יעקב.
 תתקח) קום שלמה מלכא וכו' : עמדו שלמה המלך, שאתה שלום שלה, כמ"ש בזהר תרומה (אות שמ"ז) מיומא דאמר לה קב"ה לסיהרא זילי ואזעירי גרמיך לא אזדווגת בזווגא שלים כשמשא בר כד אתא שלמה מלכא. עמדו להיות עזר אליה במלחמה הזו. נער נער היינו חנוך הנקרא נער משמש אל השכינה בסו"ה חנוך לנער על פי דרכו. שאתה בעל המפתחות של אוצרות המלך, (זהר בראשית א' אות תע"ה) שכל כלי המלחמה של המלך בהם, עמדו ופתח היכל המלך, שהוא סוד אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלות המלך העליון, שהרי ההיכל שלו הוא, קח רשות ופתח את ההיכל בשביל כבוד השכינה.
 פירוש : סוד יחוד הקירטא, הוא להמשיך

כל המוחין אל המלכות, הן המוחין דע"מ דאחורים, עיבור פירוש: מוחין דנה"י. יניקה פירושה: מוחין דחג"ת. ומוחין פירושם: מוחין דג"ר ובמקומה שוה עד הכתר. ואח"כ יש לכוין להמשיך לה ג' הבחינות: עיבור יניקה מוחין דפנים, וע"י המשכת המוחין מברייחים את הסט"א והחצונים ויש שמכניעים אותם לגמרי, עד שיתקבצו כל האורות של הזווגים שנמשכו בזה אחר זה במשך שתא אלפי שני ויתגלו בפעם אחת אל המלכות ואז יבולע המות שהוא הסט"א והקליפות לנצח. והנה אין אדם יכול לתקן במקום שאינו נמצא שם, וכיון שר' שמעון הכין עצמו להכניע את החצונים ע"י גילוי הסודות של יחוד הקירטא, ולפתוח בזה פתח לכל באי עולם ללמדם איך להכניע את החצונים, היה צריך להמצא במקומם בכדי שתהיה ביכלתו להכניעם, וכדי להיות בטוח שלא יסתכן בהיותו במקום שפל כזה התחזק ואמר אם תחנה עלי מחנה וגו', וביקש סיוע מהאבות ומשה ואהרן דודו ושלמה ומטטרון.
 תתקט) פתח ואמר זרקא וכו' : פתח

דרעיא דאזיל בעאנא, בגין דובין זאבין וחיוון בישין, דקא אתיין למיכל עאנא, * ארחא דיליה למהוי קירטא בהדיה, לזרקא אבנין לגבייהו, למהוי אענא נטיר מחיוון בישן. קום נטיל קירטא בידך.

תתקי) פתח ואמר, זרק"א, שכינתא קדישא, אנת היא קירטא קדישא דקב"ה, פ דבך אודריקו תלת אבנין דאינון סגולת"א, תלת אבנין יקירן, דאינון תלת אבהן, ואנת אבן יקרה על כלהו, תגא ברישא דכלהו.

חלופי גרסאות

9 ג"א בסוגריים דבה (דפו"י) ובמגטובה הגירסא בלי סוגריים וליג דבך.

מעלות הסולם

בעת שמלכות עלתה לבינה, בסוד י' שנכנסה לאור ונעשה אויר, אע"פ שלעת גדלות הבינה, חוזרת הי' ויורדת למקומה, כל זה אמור בישסו"ת, ולא באר"א עלאין שבהם נשאר המלכות קבועה ואינה יוצא מאויר שלהם לעולם, (בראשית א' דף רנ"א בסולם ד"ה ונחית) ונעשתה למלכות דאר"א עלאין, דהיינו לבחינת י' דהו"ה ונודע שמלכות דעליון היא כתר לתחתון, נמצא שמלכות נעשה לכתר של ישסו"ת שהם שורש של זרין בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, להיותה כתר לישסו"ת, וכן היא כתר לז"א בעלה.

זה אמרה זרקא, בו נרמז שכינתא קדישא, שהיא המלכות הנזרקה ועולה עד למלכות דאר"א עלאין ונעשית בסוד י' של השם. אנת היא קירטא קדישא דקב"ה, שנעשית בסוד אשת חיל עטרת בעלה, דבך אודריקו תלת אבנין דאינון סגולתא, דהיינו המלכות שהיא נשארת קבועה במלכות דאר"א עלאין, ובסוד מלכות דעליון שהיא כתר לתחתון, ובסוד י' שאינה יוצאת מן האויר לעולם, וימין ושמאל דישסו"ת, שיחד הם ג' נקודות של סגולתא דטעמים, ואח"כ כשז"א עולה לישסו"ת ומייחד ב' הקוים ימין ושמאל דישסו"ת והוא נעשה לקו האמצעי אז הם תלת אבנין יקירן, שהם השורש של המחין חב"ד דז"א, דאינון תלת אבהן, שהם חג"ת

ר' שמעון ואמר, זרקא, כשזורקים ומסמיכים המלכות לבינה, הנקראת שופר, הולכת ונעשית סגולתא דטעמים. מקף הוא מלשון סמיכות כמו אין מקיפין בבועי (חולין מו:) בתוך כך הרי נער היינו מלאך מטטרו"ן שנקרא נער, ירד ואמר למשה רבינו, רועה הנאמן, אתה הוא בעל הקלע, כי רועה ההולך עם הצאן, ומפחד מן הדובים והזאבים וחיות הרעות, הבאים לאכול את הצאן, דרכו הוא שיהיה עמו קלע לזרוק אליהם אבנים, כדי לשמור הצאן מן החיות הרעות, עמד קח הקלע בידך.

תתקי) פתח ואמר זרקא וכו' פתח רעיא מהימנא ואמר, זרקא, סוד הטעם זרקא הוא, שכינה הקדושה, היינו מלכות, זאת היא הקלע חקרוש של הקב"ה, שהוא ז"א, שבך נזרקים שלש אבנים, שהן השורש לג' הקוים, שהן סגולתא דטעמים, שלש אבנים יקרות, שהן שלשת האבות, שהם חג"ת, שבגדלות הם עולים ונעשים לחב"ד, ואת אבן יקרה על כולם, כתר בראש כולם.

פירוש: כשז"א עולה לישסו"ת שהם חג"ת נה"י דבינה, הוא נעשה לקו האמצעי המייחד ב' הקוים ימין ושמאל דישסו"ת. בסוד ר' דהו"ה, וב' הקוים ימין ושמאל דישסו"ת ה"ס ב' ההין, קו הימין ה"ס ה' ראשונה, והקו השמאל ה"ס ה' תחתונה, ואת י' של השם ה"ס הג"ר דבינה, שהם אר"א עלאין, והנה (דפו"י דף ס"א ע"א י' דף ס"א ע"ב)

תתקיא) עלך אתמר, (ט) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. (ש) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים. (ז) אנת הוא דאתמר עלך, (ח) אבנא די מחת לצלמא, והות לטור רב, ומלאת כל ארעא.

תתקיב) ק ואיהי תגא, כגוונא דא, (ט) ברישא דחוטא דזרק"א, אבנא ר מוכללת ומעוטרת כאבנא בריש עזקא.

תתקיג) וכד אית בישראל משכילים בחכמה, דאיהי י', מחשבה עלאה, ידעין לזרקא לה להאי אבנא, דאיהי בת יחידה, לההוא אתר דאתגזרת, בגין דברתא באבא אתעבידת, הה"ד (ז) י"י בחכמה יסד ארץ. בחכמה דאיהו אבא, יסד ברתא, (ח) דאיהו (ב) ארץ הדום רגליו.

חלופי גרסאות

ז נ"א אנת הוא אבנא די מחת לצלמא ול"ג דאתמר עלך (מנטובה). ק נ"א ואיהי תגא כגוונא דאיכא ברישא כו' (הגר"א). ר ה"ג ובכל הדפוסים הגירסא כלילא ומתעטרא ובסוגריים מכוללת ומעוטרת. ש נ"א דאיהי (מנטובה).

מסורת הוהר

(ט) אבן מאסו הבונים (תהלים קיח) לעיל תקון יוד אות ה' צ"ז. (ע) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה (בראשית כח) זהר נח צו צ"ה. (פ) אבנא די מחת לצלמא (דניאל ב) לעיל ת"י אות ה' צ"ח. (צ) ה' בחכמה יסד ארץ (משלי ג) לעיל ת"ח אות צו צ"ט. (ק) ארץ הדום רגליו (ישעיה סו) זהר יתרו קב צ"ש.

מעלות הסולם

כלילא, וכן עטרה היא כתר, ונרמז כאן ב' עליות שיש אל המלכות, שנקראת אבן, עליה א' לקומה שוה עד הכתר דז"א, בבחינת המוחין דאחוריים, ואז נקראת **אבן מוכללת**, עלייה ב' שהיא עולה ומגלה החכמה שב"י של שם הוי"ה דז"א, ונעשית לו עטרה על ראשו, בסוד עטרה לראש צדיק ומוכשרת לקבל המוחין דפב"פ או נקראת **אבן מעוטרת** כאבן בראש הטבעת, (עיין לעיל תקון ה' אות ג').

תתקיג) וכד אית בישראל וכי: וכשיש בישראל משכילים בחכמה, שהיא י' של השם הוי"ה, שנקראת המחשבה העליונה, שעליה כתוב כולם בחכמה עשית. אלו יודעים לזרוק לה לאותה אבן שהיא מלכות שהיא נקראת בת יחידה, לאותו המקום שנתגזרה ממנו דהיינו לאו"א עלאין שנקראים חכמה. משום שהבת שהיא מלכות באבא שהוא חכמה נעשתה

הג"ת שבגדלות הם מקבלים המוחין ונעשים לחב"ד. ואנת היינו המלכות שעלתה למלכות דאו"א עלאין אבן יקרה על כלהו, תגא ברישא דכלהו, כי הוא כתר לישו"ת וכן היא הכתר לחב"ד דז"א בעלה. (עיין בזהר פרשת תרומה בסוד המנורה בסולם אות קע"ז).

תתקיא) עלך אתמר אבן וגו': עליך נאמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים. את היא שנאמר עליך, אצל החלוס של נבוכדנצר, אבנא די מחת לצלמא והות לטור רב ומלאת כל ארעא. (לעיל תקון י' אות ה'). תתקיב) ואיהי תגא כגוונא וכי: והיא היינו המלכות היא כעין זה מ' סתומה, שאורותיה מכוסים, ומאירה רק ממטה למעלה, בראש החוט של הזרקא, שה"ס ז"א ו' של שם הוי"ה, אבן מוכרתת ומעוטרת, כי כתר תרגמו (דפ"י דף ס"א ע"ב)

תתקיד) והוא חוט ת דילה איהו ו', דאבנא דאיהי תגא, עטרה על רישיה, עטרה דס"ת. א ובגינה אתמר, ודאשתמש בתגא חלף, איהו כתר תורה ודאי, זתלת כתרים אינון: כתר תורה, וכתר כהונה, וכתר מלכות. וכתר תורה ב על גבייהו.

תתקטו) והאי אבנא ג איהי ד י' בריש א, ואיהי י' בסופה, עלה אתמר ה) מגיד מראשית אחרית. ה ואיהי יוד קא ואו קא, ו כליל עשר ספירין, דאינון ז נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן.

חלופי גרסאות

ת נ"א דיליה (מנטובה והגר"א). א נ"א ובגין דא ול"ג ובגינה (מנטובה). ב נ"א בסוגריים וכתר שם טוב (דפו"י) ובמנטובה ל"ג. ג נ"א איהו (וילנא). ד נ"א ל"ג י' (מנטובה). ה ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא איהו ובסוגריים ואיהי. ו נ"א בסוגריים יוד קי ואו קי (דפו"י) ובהגר"א מקיים גירסא זו. ז נ"א בסוגריים דאיהו (דפו"י).

מסורת הזוהר

ה) מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו) זהר בראשית א' דף רלא צ"א.
ה ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא איהו ובסוגריים ואיהי. ו נ"א בסוגריים יוד קי ואו קי (דפו"י) ובהגר"א מקיים גירסא זו. ז נ"א בסוגריים דאיהו (דפו"י).

מעלות הסולם

שבמלכות, היא עולה ומגלה החכמה שבי' שלו ונעשית לו עטרה על ראשו, ונבחן שמלכות היא י' של הוי"ה וגוף הוי"א הכולל ג' הקוים של הוי"א, הוא הוי"ה. וגי' קוים של הוי"א נחלקים: קו הימין הוא כתר כהונה וה' ראשונה. קו השמאל הוא כתר מלכות, וה' תחתונה. חקו האמצעי הוא תפארת וכתר תורה, וסוד ז' של השם. ומלכות שעלתה אל הי' ומגלה החכמה שבה, גם היא נקדאת כתר תורה, שהיא כתר לוי"א הנקרא תורה, וגם נקדאת שם טוב, כי המלכות נקדאת שם בסוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, היא עולה על גביהם.

נעשתה, זהו שכתוב הי' בחכמה יסד אדק, שפירושו: בחכמה שהיא אבא יסד הבת שהיא מלכות, שהיא נקראת אי"ץ הרום דגליו. ועולה להיות עטרה לראשו בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה.

תתקיד) והוא חוט דילה וכר: ואותו החוט שלה, הוא ו' של השם דהיינו ז"א, שהאבן, דהיינו מלכות שהיא עולה עד כתר נעשה עטרה על ראשו. עטרה של ספר תורה, כי ז"א נקרא ספר תורה ובשבילה למדנו (אבות פרק א') ודאשתמש בתגא חלף. כי אין זווג זו"ן פנים בפנים בכתר אחד לפני גמר התקון ותמיד כתרו גדול מכתרה, ואסור להמשיך המוחין דיחידה אל המלכות לפני גמר התקון, הוא היינו ז"א, הוא כתר תורה ודאי, כי ג' כתרים הם, שהם סוד ג' הקוים של ז"א: כתר תורה, וכתר כהונה, וכתר מלכות. וכתר תורה שה"ס המלכות הנקראת כתר שם טוב עולה גביהם.

תתקטו) והאי אבנא איהי וכר: והאבן הזאת שהיא המלכות, היא י' בראש א', והיא י' תחתונה שבסוף א'. כי א' כוללת עשר ספירות אשר ו' שבאמצע א', ה"ס הפרסא, וי' העליונה ה"ס כתר וחכמה, וי' תחתונה ה"ס בינה וזו"ן שמחזה דז"א ולמטה, שהם נה"י. עליה נאמד מגיד מראשית אחרית, והיא ירד ה"א וא"ו ה"א, היינו הוי"ה במילוי אלפין, שבגי' מ"ה מספר אדם שהוא ז"א, ומלכות נקדאת

פידוש כשו"א ומלכות הם בגדלות, נמצא ז"א באור חסדים, ומלכות באור חכמה, וכשמתיחדים שניהם, נכלל גם ז"א מחכמה (דפו"י דף ס"א ע"ב)

תתקטז) קמו כלהו מארי מתיבתא ואמרו, רעיא מהימנא, כמה אנת תקיף לזרקא אבנא, דהא מטא לאתר דלית מאן דידע אתרהא, ומלאכין קדישין שאלין ן בגינהא איה מקום כבודו להעריצו, דלית מאן דידע מקומו, כד סלקא לעילא ן באתר דזריקת לה. עד דאמרין כלהו, (ש) ברוך כבוד י"י ממקומו.

תתקיז) ואע"ג דאיהי זעירא לתתא, לעילא לית לה סוף. מאן יכיל לאגחא קרבא באתר דאנת תמן. באבנא זעירא דזריקת, אזדעזעו רקיעין עד אין סוף, ומלאכין עד אין תכלית.

תתקיח) וכל מארי מתיבתא כלהו אזדעזעו, ונפלו בנפילת אפים מקיומיהו קדמאה ואמרו, וכי באבנא זעירא האי. כ"ש מאן יגית עמך בסייפא, דאתמר בה (ת) רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם.

חלופי גרסאות

ן נ"א כגינתא דעדן ולי"ג בגינהא (מנטובה).
 ן נ"א כתר ולי"ג באתר (מנטובה).

מסורת הזוהר

(ש) ברוך כבוד ה' ממקומו (יחזקאל ג) זהר בראשית
 א' קצד צ"ב.
 (ת) רוממות אל בגרונם (תהלים קמט) זהר שופטים
 דף ב צ"ד.

מעלות הסולם

הקדושים שואלים עליה איה מקום כבודו להעריצו, שאין מי שידע מקומה, כשהיא עולה למעלה במקום שזרקת אותה, כי היא עולה לרישא דלא אתיידע שה"ס א"ס ב"ה (זהר בראשית א' אות ר"ד עיי"ש בפירוש הסולם) עד שכולם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו.

תתקיז) ואע"ג דאיהי זעירא וכר':
 ואע"פ שלמטה היא קטנה, כי חיעטה את עצמה להיות נקודה תחת יסוד דו"א. למעלה כשהיא עולה אין לה סוף. כי ע"י המיעוט היא מקבלת חסדים להלביש את החכמה, ונעשה ראוי לזווג פב"פ עם ז"א. ולקבל כל המוחין ממנו ובקומה שוה. מי יכול לערוך מלחמה במקום שאתה נמצא שם. באבן קטנה שזרקת, נודעזעו הרקיעים עד אין סוף, והמלאכים נודעזעו עד אין תכלית.

תתקיח) וכל מארי מתיבתא וכר': וכל בעלי הישיבה נודעזעו כולם, ונפלו בנפילת אפים

נקראת פני אדם, כלולה מעשר ספירות הנרמזות בעשר אותיות של שם מ"ה, שהן נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן.

פירוש: כי אין אור נמשך מא"ס ב"ה, אלא ע"י זווג דהכאה מן אור העליון על המסך שבכלי המלכות, המעכב על האור העליון שלא יתפשט ממנו למטה, ומוזוג זה נולדים עשר ספירות של אור החזר ממטה למעלה, אשר מלכות של אור הישר חוזרת ונעשה לבחי' כתר של אור החזר, וכתר של אור הישר שב להיות מלכות של האור החזר, ונמצא סופן של עשר הספירות דאור הישר, נעוץ בתחלתן של עשר הספירות דאור החזר, ותחלתן של עשר הספירות דאור חזר, נעוץ בסופן של עשר הספירות דאור ישר.

תתקטז) קמו כלהו מארי וכר': עמדו כל בעלי הישיבה ואמרו, רועה הנאמן, כמה חזק אתה לזרוק האבן, שהרי הגיע למקום שאין מי שידע המקום ההוא, והמלאכים (דסויי דף ס"א ע"ב)

תתקיא) דאיהי ק"ש חרבא דילך, דאנת תקינת לך, י דבה קטילת למצרי, הה"ד א) ויפן כה וכה וגו' ויך את המצרי, כ"ה וכ"ה סלקין לחמשין אתוון, דמיחדין בהון לקב"ה פעמים ב) שמע ישראל י"י אלקינו י"י אחד, דאית בהון כ"ה אתוון תרין כ זמנין, וסלקין לחמשין תרעין ל דבינה. דאיהי ח' תמינאה מעשר ספירן מתתא מ ולעילא. תתקכ) נ י' רישא דחרבא, ס ו' גופא דחרבא. תרין פיפיות דילה ה"ה. נרתקא דחרבא אקי"ק. והכי לתתא, ע נרתקא דהאי חרבא אדני, ואיהו יאקדזנק"י פ לתתא. פ יאההויה"ה צ לעילא. ק

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

- א) ויפן כה וכה (שמות ב) לעיל ת"ו אות ל צ"צ. י נ"א בסוגריים לה (דפו"י). כ נ"א ומנין (מנטובה).
- ב) שמע ישראל (דברים ו) לעיל אות תתו ציון ל'. ל נ"א ל"ג דבינה (מנטובה). מ נ"א מתתא (מנטובה) נ"א מתתא לעילא (וילנא). נ נ"א ל"ג י' (מנטובה).
- ס נ"א י' ול"ג ו' (מנטובה). ע נ"א נרתקה (מנטובה). פ נ"א ל"ג לתתא מנטובה. פ ה"ג כמנטובה וככל הדפוסים בסוגריים. צ נ"א ל"ג לעילא (מנטובה). ק נ"א בסוגריים יהו ההו ייהו (דפו"י).

מעלות הסולם

וכן למטה בזווג דיסודות המאיר ממעלה למטה, הנרתק של החרב בזווג זה הוא שם אדני"י. והוא השילוב של ב' שחות יאהרונה"י למטה, דהיינו בנה"י. והשילוב של ב' שמות יאההויה"ה למעלה, דהיינו בחב"ד.

פירוש: מוחין דז"א המתגלים ביחד ק"ש, ה"ס כללות כל התורה כמ"ש בזהר תרומה (אות רמ"ו) יתכוון בההוא יחודא דאמר מר, שמע ישראל ובשכמל"ו כללא דכל אורייתא כולה עיי"ש. וה"ס החרב שהיא המכנעת ומשמידה הסט"א, וגילוייה הוא, ע"י שיתוף המלכות בבינה, המשוה צורתן זו לזו, שבעת קטנות יש לבינה צורת מלכות, ובעת גדלות יש למלכות צורת בינה, דהיינו שמשגת המוחין שלה, ולכן יש לשתייהן אותה האות בשם הוי"ה, דהיינו אות ה' ראשונה וה' אחרונה. ונבחנות לב' פיות של החרב שבהן עיקר הכח שבחרב, כי לולא ההשוואה לא היה שום גילוי אל אור התורה.

וזה אמרו (באות תתקי"ט) דאיהי ק"ש חרבא דילך דאנת תקינת לך, כמ"ש בזהר תרומה (אות רמ"ג) יעקב בעא לאתקנא לתתא כרזא דיחודא, ואתקין כביד אתוון

דאינון

אפים מקיומם הראשון ואמרו, וכי באבן קטנה אתה יכול לעשות זאת, כ"ש מי יערוך עמך מלחמה ולעמוד נגדך, כשתלחום בחרב, שנאמר בה רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם.

תתקיט) דאיהי ק"ש חרבא וכי: כי קריאת שמע היא החרב שלך, שאתה תקנת לך, ובה הרגת את המצרי, ז"ש ויפן כה וכה וגו' ויך את המצרי. כ"ה וכ"ה עולים לחמשים אותיות, שמייחדים ישראל בהן להקב"ה פעמיים, והוא ששת המלות: שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, שיש בהן כ"ה כ"ה אותיות שתי פעמים כ"ה הם חמשים ועולים לחמשים שערי בינה, שהיא ח', היינו הספירה השמינית מעשר הספירות כשסופרים אותם ממטה ולמעלה. דהיינו כשמתחילים לספור ממלכות.

תתקכ) י' רישא דחרבא וכי: י' של שם הוי"ה היא ראש החרב, ה' של שם הוי"ה הן ב' פיות של החרב. נרתק של החרב, דהיינו הכלי שסומנים בו החרב, הוא שם אהיה בזווג דנשיקין הנוהג כג"ר, המאיר ממטה למעלה

(דפו"י דף ס"א ע"ב)

תתקכא) ורזא דמלה ג) אז ישיר משה. ר תמניא אתוון בחבורא. לעילא ד) א"ז תקרא. וי"י יענה לתתא.

תתקכב) ומאן יכיל ברומחא דילך, דאיהי רמ"ח תיבין דק"ש. ש) אגח קרבא לר"ש וחברוי נחזי מאי ניהו חילא ותקיפו דיליה. דהא איהו יתער עלאין ותתאין, ויודעזעו כל עלמין עלאין ותתאין, ובאומאה לכל חיילין לעילא ותתא, למהוי בעזריה, ת אגח ליה. קום רבי שמעון, זריז א גרמך במאני קרבא ב דידך, נחזי מאי תקיפו וגבורה דילך.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ג) אז ישיר משה (שמות טו) לעיל אות רלו צ"ת. ז) אז תקרא והי יענה (ישעיה נח) לעיל תי"ח אות סג צ"מ.
 ר נ"א ל"ג תמניא אתחן בחבורא (מנטובה).
 ש נ"א אנח ול"ג אגח (מנטובה והגר"א). ת נ"א אנח (מנטובה והגר"א). א נ"א ל"ג גרמך (מנטובה).
 ב נ"א דילך (מנטובה והגר"א).

מעלות הסולם

ההרב ומשפיעה להי אחרונה אז נשלמת המציאות של ההרב. נרתקא דחרבא במוחין דג"ר הוא אהי"ה כי היחוד הוא מב' השמות הוי"ה אהי"ה, שה"ס חכמה ובינה. והכי לתתא נרתקא דהאי חרבא הוי"ה אדנ"י. והוא בזווג זרין שז"א נקרא הוי"ה ומלכות נקראת אדנ"י.

דאינון בשכמלוי, ולא אשלים לכ"ה אתוון, כגין דעד לא אתתקן משכנא, כיון דאתתקן משכנא ואשתלים, מלה קדמאה דהוה נפיק מניה כד אשתלים, לא מליל אלא בכ"ה אתוון לאחזאה דאשתלים דא כגוונא דלעילא עיי"ש בפירוש הסולם. דבה קטילת למצרי, הה"ד ויפן כה וכה וגו', ופלקין לחמשין תרעין דבינה וכו', כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת פנחס (אות קצ"ד) אמר בוצינא קדישא למשה אי הכי בינה דרגא דילך. ומנ' אותיות שבפסוק שמע שהם נ' שערי בינה מהם כללות כל המוחין הבאים בגילוי התורה. וזה אומר (באות תתק"כ) י' שה"ס חכמה והיא י' של שם הוי"ה שהיא ראש הכל, המשפיע המוחין אל ה' עליונה שהיא בינה, אמנם כשהמוחין הם ב"ה אינם יכולים להשמיד את הסט"א כי לסט"א אין אחיזה בג"ר, אלא דק ב"ה, ורק ז"ה יכולים להשמיד את הסט"א ולכן ו' שהיא ז"א הוא גופא דחרבא הוא עיקר החרב המשמיד הסט"א, תרין פיפיות דילה ה"ה, שע"י השואת הצודה שלהן באים המוחין לכלל גילוי, ולכן לא מספיק פה אחד, אלא צדיכים לב' פיות, שסוד הפה שבבינה ישפיע אל הפה שבמלכות. באפן אשר הי' שהיא ראש הכל משפיעה אל ה' ראשונה, ומהן מקבל ר' שהיא גוף ועיקר (דפו"י דף ס"א ע"ב)

תתקכא) ורזא דמלה אז וגר': וסוד הדבר הוא הכתוב אז ישיר משה שבמלת אז מרומז שמונה אותיות מחוברות דהיינו היחוד של הוי"ה אהי"ה, שנעשה בעת עליית מ"ן של זרין לאו"א בקריאת שמע, ונעשה זווג או"א למעלה שהוא סוד א"ז תקרא, לשון קריאת שמע והי' שה"ס היחוד של הוי"ה אדנ"י הוא ובית דינו יענה למטה דהיינו בזווג דגדלות של זרין פב"פ שבתפלת שמונה עשרה. תתקכב) ומאן יכיל ברומחא וכר': ומי יכול לעמוד נגדך כשתלחוס ברומח שלך, שהוא רמ"ח מלות שבק"ש, ועם ששת המלות של יחוד: שמע, ישראל, הוי"ה, אלקינו, הוי"ה, אחד. הרי הם רומח. (רע"מ פרשת עקב אות כ"ז) והחילוק בין חרב לרומח מבואר לעיל בהקדמה (אות רל"ח) עיי"ש במעלות הסולם. עורך מלחמה ועוזר לד' שמעון וחבריו, נראה מהו כחו והחזק שלו, שהרי הוא מעורר בכחו עליונים ותחתונים וכל העולמות העליונים והתחתונים מזדעזעים מלפניו. ובשבעה לכל החיילות

תקכג) קם רבי שמעון פתח ואמר, זרק"א מק"ף שופ"ר הול"ך סגולת"א. קם ג ונטל תלת אבנין, דאינון יי"י, ואבנא עלאה דאיהי בקירטא, תגא בחוטא, הא ארבע, דאינון ארבעין. וחוט ד דסחרא עלה, היינו ב, ורוא דמלה בראשית * ב' ראשית.

תתקכד) האי נקודה, עלה אתמר, בעשרה מאמרות נברא העולם. מאי ב', ההוא חוט דאסחר עלה. והאי נקודה אית לה רישא ואמצעיתא וסופא, ואתעבידת תלת יודי"ן יי"י, דסלקין לתלתין. וההוא חוט ב', תלתין ותריין. תגא דעל חוט, י'. והא ארבעין ותריין. לקבל ל"ב אלקים ועשר אמירן, דאתברי בהון שמיא וארעא וכל חיליהון. ה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג נ"א ונטל (מנטובה). ד היג בהגרי"א ובכל הדפוסים הגירסא דסיהרא ובסוגריים דסחרא ובמנטובה ל"ג דסחרא ה נ"א בסוגריים וירא אלקים את כל אשר עשה דאיהו רזא וירא אליו מלאך ה' בלבת אש בלבת דאורייתא ודא איהו כי יום נקם בלבי ובהון פועלים מ"ב אתון דיקוי"ק ורוא דמלה פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה י"ה וכלהון אתכלילן כבאר שבע דא אבי"ג ית"ק וחברוי (דפוי"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים.

ה) בחלופי גרסאות וירא א' את כל אשר עשה (בראשית א) הקה"ז קפט צ"ב ובמעה"ס השמטות קיג צ"ח. ו) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש (שמות ג) לעיל אות רכז צ"ח. ז) כי יום נקם בלבי (ישעיה סג) ת"ז תכ"ב. ח) פתחו לי שערי צדק (תהלים קיח) זהר בראשית א' שלט צ"ג. ע"כ בחלופי גרסאות.

מעלות הסולם

הקוים שבעולמות חוץ מאלו בא קו האמצעי למטה מב' הקוים ימין ושמאל. (ספרא דצניעותא אות ה' אדרא זוטא אות מ"ב ד"ה ויש פירוש) עמד רבי שמעון, ולקח שלש אבנים, שהן י' י' י', שה"ס ג' טפין דסגול והם נה"י דא"א שמהם נשה ז"א, (תע"ס חלק י' אות קמ"ב) ואבן עליונה שהיא בקלע היינו מלכות שעלתה לבינה, שהיא הכתר בהחוט דהיינו הנקודה של הזרקא, הרי ארבע יודין וכל אחת כלולה מעשר שהם ארבעים, והחוט המקיף עליה, היינו על הנקודה היינו ב' וסוד הדבר: בראשית ב' ראשית.

תתקכד) האי נקודה עלה וכו': נקודה זו שבתוך ב' דבראשית, עליה נאמר (אבות פרק

החיילות שלמעלה ושלמטה להיות בעזרתו. ערוך לו את המלחמה. עמוד רבי שמעון תזדרו עצמך בכלי מלחמה שלך, נראה מה החזק והגבורה שלך.

תתקכג) קם רבי שמעון וכו': עמד רבי שמעון פתח ואמר כשזורקים המלכות, ומסמיכים אותה לבינה הנקראת שופר, הולכת ונעשית סגולתא דטעמים. שהוא השורש של תקון ג' הקוים, וכאן קו האמצעי הוא למעלה מב' הקוים ימין ושמאל, שג' הנקודות דסגולתא רומזות לג' רישין דעתיקא אשר רישא דלא אתיידע מכריע ומייחד ב' הקוים ימין ושמאל, שהם ב' רישין כתרא וחכמה סתימאה דא"א, בסוד שורש לתקון המתקלא אבל בכל ג' (דפוי"י דף ס"א ע"ב °) דף ס"ב ע"א)

מעלות הסולם

הם כבר נכללים בפרצופי מ"ב (עיין תע"ס חלק י' תשובה י"א).

ואחר שנכללו זרין בבי' אהי"ה אלו דההי"ן, עולים ב' תהי"ן אלו עד לג"ר דאוי"א, ששם ב' אהי"ה דידהי"ן, שהם בחינת מ"ב ממש, ואז נעשה זווג דנשיקין דא"א מבחינת חיד וגרון, וב' אהי"ה דההי"ן שעלו שם בסוד מ"ן נעשו שם בסוד מ"ב, ומקבלים שם טפת חסד דע"ב שה"ס מו"ס. וכל ג' טפות הנ"ל יורדות משם ליסוד דא"א ונזדווגים שם פעם ב' ע"י יסוד ועטרה דא"א, ונכללו זרין שם בסוד הזווג דמ"ב דב' אהי"ה, כי ב' אהי"ה פשוטות עולים מ"ב. ונודע כי הפשוט בלי המלוי מורה על אור נפש בכלי הכתר, שהיא הארת כלים, ומכאן קונה ז"א בחינת חג"ת שלו שלמעלה מטבור, ונעשה ראוי לקבל את האורות, שמקודם שלא היה בו אלא נה"י לא היה ראוי כלל לקבלת אורות כי נה"י הם ע"ס דסיוס בלבד, וזה נעשה ע"י התכללות במ"ב זווגים. (תלמוד ע"ס חלק י' אות ק"י).

והנה כשזרין נעשים כבחינת למעלה מפרסא דחזה דא"א, נבחן שישטר"ת עלו לראש א"א ומשפיעים הארת חכמה אל זרין, אז מרומז שם מ"ב דזרין בסוד ל"ב אלקים ועשרה מאמרות שעולים יחד מ"ב, כי ל"ב אלקים הם ישטר"ת בעת שעולים לראש ומקבלים חכמה מל"ב נתיבות החכמה, כי ל"ב נתיבות החכמה עושים בישטר"ת ל"ב שמות אלקים שהם סוד ל"ב פעמים שם אלקים הנזכר במעשה בראשית, וסוד עשרה מאמרות הם בעיקרם בחינת ה' חסדים, אבל בעת שזרין כבר קבלו הארת חכמה מל"ב אלקים ה' חסדים תבאים מאר"א עלאין הם חכמה דימין בסוד אורא דכיא ועדיפים מהארת חכמה וה"ס מ"ב. (עיין בהקדמת ספר הזהר במראות הסולם מאמר השושנה אות ד').

וזה אומרו (באות תתקכ"ג) קם ונפל תלת אבנין דאינון יי"י היינו ג' טפין דסגול שהם נה"י דא"א שמהם נעשה הז"א, וה"ס ג' קוצין שהם דישא גזעא שבילא של הנקודה

שבתוך

פרק ה' משנה א') בעשרה מאמרות נברא העולם. כי הנקודה היא י' כלולה מעשרה מאמרות שואל מהי ב', ומשיב אותו החוט המקיף על הנקודה, ונקודה ההיא שבתוך הב' יש לה ראש ואמצע וסוף שהם: רישא גזעא שבילא, ונעשה שלש ירדין, שכל אחת כלולה מעשר י' י' י', שעולים שלשים, והחוט הוא ב', הרי ל"ב, הנקודה שהיא הכתר שעל החוט היא י' והרי ארבעים ושנים. נגד ל"ב אלקים ועשרה מאמרות שבהם נבראו שמים וארץ וכל צבאם.

ביאור הדברים: ז"א ה"ס תורה שהיא בחינת השגה, מלשון מורה והוראה, וא"א הוא השורש לז"א, כי תחלת השורש להשגה מתחיל בא"א משא"כ כל אלו הפרצופים והעולמות שקדמו לא"א, לא נמצא עליהם שום מלה בתורה כי מה שלא נשיג לא נדעהו בשם ומלה, ולכן מבאר כאן רבי שמעון איך שבאות ב' של בראשית, מרומז תקונו של ז"א ע"י א"א. והוא כי להיות ז"א כולו מבחינת למטה מטבור דא"א, בסוד ג' טפין דסגול, שהם נה"י דא"א, ואינו ראוי לקבל טפת חסד דע"ב שאינה מושפעת כלל למטה מטבור. וע"כ צריך ז"א להכלל בסוד מ"ב זווגים, שפירושם מבחינת הפרצופים שלמעלה מטבור, שמקבלים שלימותם מג' הפרצופים הראשונים דא"א, שה"ס ד' אותיות הוי"ה פשוטה, ועשר אותיות הוי"ה במילוי וכ"ח אותיות הוי"ה במילוי המילוי שביחד הם מ"ב אותיות, הנשלמים על הטבור דא"א, ולכן העלה א"א את נה"י שלו לחג"ת, שבזה הוא מעלה את ג' טפין דזרין לתחת החזה שלו, ששם עומדים נה"י דאר"א עד הטבור, שתנה"י אלו דאר"א ה"ס ב' אהי"ה במילוי ההי"ן שאין בכ"א מהם בפשוט ומילוי ומילוי המילוי מ"ב אותיות, כי מבחינת האורות התלויים רק בקו האמצעי ולא בקצוות הנה הם עומדים עוד למטה מנקודת הסיוס דפרצופי מ"ב, מחמת שנקודת הסיוס שלהם היא החזה, ונמצאים עוד למטה מפרצופי מ"ב. אמנם מצד הכלים שהם הקצוות שנמשכים עד הטבור,

תתקכה) אמרו ליה מארי מתניתין, רבי רבי, כמה תקיפין אבנין דאזריקת, דאזדעזעו בהון שמיא וארעא, וחיון ובעירן ועופין, כלהו ברחו, ומנהון נפלו ז לארעא, וכרסייא יקירא ומלאכין ואופנים, כלהו אזדעזעו מאבנין דילך. ואלין אנון ארבעה טורי אבן דכלהו חד.

תתקכו) זכאה איהו, מאן דאפיק ח אבנין אלין שלמין בצלותיה, בארבע צלותין עם צלותא דמוסף, אתמר ט) אבנים שלמות תבנה.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר
ט) ארבעה טורי אבן (שמות לט) זהר ויחי דף קמ"ב ו ג"א ואמרו ול"ג ליה (מנסובה). ז ג"א לארץ (מנסובה). ח ג"א ל"ג אבנין (מנסובה). צ"ד.

מעלות הסולם

דא"א ומקבלים אוירא דכיא מארא עלאין ואז נעשו גם זרין בבחינת שם מ"ב, בסוד ל"ב אלקים שה"ס ישסות הכולל זרין הם ל"ב: כ"ב אותיות ועשר ספירות. ועשרה מאמרות שהם ע"ס דארא עלאין.

שבתוך ב' של בראשית, ואבנא עלאה דאיהי בקירטא תנא כחוטא שה"ס מלכות שעלתה לבניה, שה"ס הנקודה של הזרקא, דאינון ארבעין כי כל י' פירושה עשר, וחוט דסחרא עלה היינו ז"א שה"ס קו וחוט. המקיף על הנקודה. היינו ב'. הכוללת כל סוד מ"ב. ורזא דמלה בראשית ב' ראשית שסוד ב' של בראשית הוא ראשית הכל. וכוללת הכל.

תתקכה) אמרו ליה מארי וכר: אמרו לו בעלי המשנה לרבי שמעון רבי רבי כמה חזקות הן האבנים שזרקת, שנודעזעו בהן שמים וארץ, כלומר שנתעלו על ידו. חיות ובהמות ועופות, שהן גבורות שעדיין לא נבררו, כלן ברחו, ומהם נפלו לארץ, היינו אותם שלא יגמר בירורם לפני גמר התקון, וכסא הכבוד, שה"ס עולם הבריאה ומלאכים ואופנים, שביצירה ועשיה כולם נודעזעו מאבנים שלך, כי כולם נתעלו מן המוחין העליונים שהמשיך ר' שמעון. ואלו הם ארבעה טורי אבן, שהם חו"ב תו"מ שכולם, אחד. כי הם המוחין דהארת חכמה המקובלים במלכות המתמלא מהם.

ומפרש (באות תתקכ"ד) האי נקודה עלה אתמר בעשרה מאמרות נברא העולם וכר' כי כל העשרה מאמרות כלולים בה לקבל ל"ב אלקים ועשר אמירן דאתברי בהון שמיא וארעא וכל חיליהון כי זרין הם נקראים שמיא וארעא ואינם יכולים לקבל כלום משם מ"ב, כי הם נמצאים תחת הפרסא שבחזה דא"א בסוד מים תחתונים מחוסרי ג"ד, והם מקבלים מישסות חסדים שנקראים אוירא סתם, ומארא עלאין שה"ס שם מ"ב אינם יכולים לקבל מחמת הפרסא שמבדלת ביניהם, אמנם בעת שהתחתונים מעלים מ"ן מתורה ומעשים טובים ונמשך מ"ד מזווג ע"ב ס"ג הארה זו מחזירה את הבינה לראש א"א, שאז מקבלים ישסות הארת חכמה ומשפיעים לזרין, וזרין נעשים כבחינת למעלה מחזה

תתקכו) זכאה איהו מאן וכר: אשרי הוא, מי שמוציא אותן האבנים שלמות בתפלתו, בארבעה תפלות עם תפילת מוסף, שהם חו"ג תו"מ, שעליהם נאמר אבנים שלמות תבנה.

אית

(דפו"י דף ס"ב ע"א)

תתקכו) ואית אבן דאורייתא, דאתמר ט בה י והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים. דאיהי מסטרא דעמודא דאמצעייתא, דאתמר ביה כ וזאת התורה אשר שם משה, דאיהו דיוקנא דילי.

תתקכח) ואלין אבנין כלהו חד, מלכות קדישא איהי מסטרא דשמאלא אתמר בה, ז אבן שלמה וצדק יהיה לך. י והאי איהי ח אבנא די מחת לצלמא, דהות לטור רב ומלאת כל ארעא. מאי ומלאת כל ארעא, אלא בגינה אתמר ו מלא כל הארץ כבודו.

תתקכט) כ ועלה אתמר ט על אבן אחת שבעה עינים. דאינון ז' רועין קדישין. ואינון ז' זכורין וז' נוקבין כלהו כלילן בה. ורזא דמלה ט שבעה בשבעה ז מוצקות.

תתקל) והאי אבן, איהי חמשה אבנין, דשוי דוד בקירטא ואתעבידו כלהו חד. הה"ד ט ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל.

חלופי גרסאות

ט נ"א ביה (מנטובה). י נ"א והא (מנטובה).
כ מן ועלה עד מוצקות צריך להיות לקמן עד
אצל ז' אהון שעטנו גן (הגר"א). ז נ"א ל"ג
מוצקות (מנטובה).

מסורת הזוהר

י) אבנים שלמות תבנה (דברים כז) לעיל בהקט"ז
אות קעה צ"ה.
כ) והאבן הזאת אשר שמתי (בראשית כה) לעיל
אות תתקיא צ"ע. ז) וזאת התורה אשר שם משה
(דברים ד) לעיל תתקה צ"ע.
ח) אבן שלמה וצדק (דברים כה) זהר בראשית א' דף קפ"ד צ"ב. ו) מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו)
לעיל אות תתנט צ"ט. ט) על אבן אחת שבעה עינים (זכריה ג) זהר נשא אר"ר דף קכו צ"ת. ט) שבעה
ושבעה מוצקות (שם). ט) ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים (שמאל א יז) זהר פנחס אות תרנג צ"י.

מעלות הסולם

הארץ. שואל מה פירושו של ומלאה את כל הארץ. ומשיב, אלא בשבילה נאמר, מלא כל הארץ כבודו.

תתקכט) ועלה אתמר על וגר: ועליה נאמר על אבן אחת שבעה עינים, עינים ה"ט חכמה וכשמתגלה החכמה מחג"ת נהי"מ דמלכות נקראת שבעה עינים, שהם שבעה רועים הקדושים, (סוכה נב:) הם ז' זכרים שהם חג"ת נהי"מ של ז"א, ז' נקבות שהן חג"ת נהי"מ של מלכות כולם כלולים בה. וסוד הדבר מה שכתוב שבעה ושבעה מוצקות.

תתקל) והאי אבן איהי וכו': ואבן זו היא מתמשת אבנים ששם דוד בקלע, וכולם נעשו

תתקכו) ואית אבן דאורייתא וכו': ויש שהתורה נקראת אבן, כמ"ש לוחות האבן, (זהר ויחי אות תנ"ז) שנאמר בה האבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים, שהוא מצד העמוד האמצעי היינו תפארת, שנאמר בו וזאת התורה אשר שם משה, שהוא צורתו היינו שהיה תמיד במדרגת ז"א. (זהר בלק אות נ"ב).

תתקכח) ואלין אבנין כלהו וכו': וכל אבנים אלו, הן אבן אחת, היא מלכות הקדושה הכלולה מכולם, ובה מתגלה הארתם, מצד השמאל נאמר בה אבן שלמה וצדק יהיה לך. ומלכות הקדושה היא האבן שהכה לצלם של נבוכדנצר שנעשה להר גדול ומלאה את כל (דסויי דף ס"ב ע"א)

תתקלא) ואינון: גדולה, גבורה, תפארת, נצח, הוד. דבהון שבח דוד מ להקב"ה, ואמר, ז) לך י"י הגדולה והגבורה וגו'. ואלין חמשה חלוקי אבנים נטיל לון מן הנחל, דאיהו יסוד ח"י עלמין. וכד שוי לון בקירטא ו דאיהו מלכות קדישא. אתעבידו בה חד, וטבע במצחא דפלשתאה וקטיל ליה. תתקלב) ואינון חמש אבניו, דאינון: שמע, ישראל, י"י, אלקינו, י"י. וכד שוי לון בקירטא, ט) דאיהו שפה דפומא, צריך למעבד לון בה כלהו אחד. תתקלג) דבזמנא דינצח בה קב"ה כל ע) אומין דעלמא, יתקיים בהון ה) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם י"י לעבדו שכם אחד. תתקלד) והא שפ"ה ודאי דא שכינ"ה, דהכי סליקת בחושבן שפ"ה, בגין הכי כל פ) אומין דעלמא עתידין לאשתעבדא תחות ידהא. ולאמלכא לה עליהו ביומין דמלכא משיחא, לקיים מה דאתמר בה ט) ומלכותו בכל משלה.

מסורת הוזר

חלופי גרסאות

ז) לך ה' הגדולה והגבורה (דברי הימים א' כט) מ נ"א לקב"ה (מנטובה וילנא). נ נ"א דאיהו לעיל במעלות הסולם השמטות ח"א דף סה צ"נ. (מנטובה). ס נ"א דאיהו שפה דפימא (מנטובה). ק) שמע ישראל (דברים ד) לעיל אות תתו צ"ל. ע נ"א פלחי כוכביא וליג אומין (וילנא) נ"א אומין (מנטובה). פ נ"א פלחי כוכביא וליג אומין (וילנא). ר) כי אז אהפוך (צפנייה ג) לעיל אות תתצ צ"ו. ש) ומלכותו בכל משלה (תהלים קג) לעיל ת"ו אות כו צ"מ.

מעלות הסולם

נעשו לאבן אחת, זהו שכתוב ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל.

תתקלא) ואינון גדולה גבורה וכו': והם גדולה וגבורה תפארת נצח הוד, שדוד שיבח בהם להקב"ה, ואמר לך ה' הגדולה והגבורה וגו'. ואלו חמשה חלוקי אבנים, לקח אותם מן הנחל, שהוא יסוד חי העולמים, כי יסוד הוא כולל אותם יחד ונקרא נחל. וכששם אותם בקלע, שהוא מלכות הקרשה, שהיא כולל שני בסוד כל וכלה שיסוד נקרא כל מחמת שכולל חמש הספירות חג"ת נ"ה, וכל אחת כלולה מעשר בגימטריא כל וכן מלכות כוללת חג"ת נ"ה ונקראת כל ה' (ע"ח שער עקודים פרק ג' ושער דרושי הנקודות פרק ה') נעשו בה אבן אחת שנטבע במצח הפלשתי הרבו.

תתקלב) ואינון חמש אבניו וכו': ואלו

(דפו"י דף ס"ב ע"א)

חמש אבנים, חג"ת נ"ה, שהן נגד חמש מלים: שמע, ישראל, הוי"ה אלקינו הוי"ה, וכששם אותן בקלע שהיא השפה שבפה דהיינו שקורא קריאת שמע, צריך לעשות אותן כולן בה אחד. ולהמליך להקב"ה על כל הו"ק. תתקלג) דבזמנא דינצח בה וכו': כי בעת שינצח בה, הקב"ה לכל אומות העולם, תתקיים בהם הכתוב, כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד.

תתקלד) והא שפה ודאי וכו': והיא שפה ודאי זו שכינה שהיא מלכות, כי עולה חשבון שפה כמנין שכינה. שעל זה כתוב שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, משום זה עתידים כל אומות העולם להשתעבד תחת ידיה, ולהמליך אותה עליהם. באותם הימים של מלך המשיח, לקיים מה שנאמר ומלכותו בכל משלה.

זכאה

תתקלה) זכאה איהו מאן דנטיר האי אמונה צ בלביה ובפומיה. דודאי איהי אמונה דישראל, ואיהי יחודא דקב"ה. ובה מיחדין ישראל לקב"ה תרין זמנין בכל יומא. וזכאה איהו, מאן דאיהי ת) באמנה אתו בגלותא, דלא דחיל מעלאין ותתאין.

תתקלו) דבגינה אתמר לאדם, א) ויניחהו בגן עדן ק לעבדה בפקודין עשה, ולשמרה בפקודין דל"ת. בגין דאיהי ג"ן סדרים דאורייתא. ואיהי עדונא דאורייתא. מאי אורייתא, עמודא דאמצעיתא, ר איהי גן דיליה ועדן דיליה.

חלופי גרסאות

צ ג"א כלביה (מנטובה).
 ק ג"א מוסיף לעבדה ולשמרה (מנטובה וילנא).
 ר ג"א איהי גן דיליה ול"ג ועדן דיליה (מנטובה).

מסורת הזוהר

ח) באמנה אתו (אסתר ב) לעיל אות תתח צ"ד.
 א) ויניחה בגי'ע לעבדה (בראשית ב) זוהר בראשית
 א' דף רכא צ"א.

מעלות הסולם

פירוש: חכמה דא"א הנעלמת באו"א עלאין דאצילות. נקראת ע"ד, וחכמה זו נסתמה ונעלמה מתחתונים ואין בה השגה, והחכמה המתגלה לתחתונים היא מבינה שיצאה לחוץ מראש דא"א, הנקראת נהר יוצא מעדן כי יוצא הוא לשון הוה שיוצא תמיד. וסבת היציאה היא מחמת המלכות שעלתה במקום בינה, ואחר כך כשחזרה לראש בעת גדלות, היא מקבלת חכמה מחכמה סתימאה שבראש א"א, ואז חזרה הבינה ונעשתה לחכמה, והארת חכמה שלה ג"כ נקראת ע"ד, שמתגלית במקום המלכות, וממלכות אל התחתונים.

והנה מה שאנו מכנים את הנהר היוצא מעדן בשם בינה, הכונה היא על זו"ן דבינה דהיינו שורש הזו"ן הכלול בבינה, כי ג"ר דבינה אינם נחשבים ליוצאים מעדן, ושורש הזו"ן נקרא תפארת ונקרא אורייתא, וזה אומרו בגין דאיהי ג"ן סדרים דאורייתא כי המלכות נקראת גן, ואיהי עדונא דאורייתא כי כל הארת החכמה המתגלה ע"י תפארת היא מאירה רק במקום המלכות, ומפרש מאי אורייתא, עמודא דאמצעיתא שהוא העולה ומכריע בין ימין ושמאל דבינה, וגורם שבינה תחזור לראש א"א ותגלה הארת

חכמה

תתקלה) זכאה איהו מאן וכו': אשרי הוא מי ששומר אמונה זו, היינו המלכות, בלבו ובפיו, והיא יחודו של הקב"ה, בסוד ד' דאחד כמ"ש (רעיא מהימנא פרשת פנחס אות תתמ"ו) איהו א"ח עמודא דאמצעיתא ואיהו ד', שלימו ד' יחודא דיליה וכו' ובה מיחדים ישראל להקב"ה פעמיים בכל יום, דהיינו היחוד של שמע ישראל וגו', ואשרי הוא מי שהוא באמנה אפילו בגלות, כמו שאמר ר' שמעון (אדרא זוטא אות ל"א) כל יומין דאתקטרנא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקטרנא ביה בקב"ה וכו' שאינו מפחד לא מעליונים ולא מתחתונים.

תתקלו) דבגינה אתמר לאדם וכו': כי בשביל המלכות השורה על האדם, נאמר לאדם, ויניחהו בגן עדן לעבדה: לעבוד את השכינה במצות עשה. ולשמרה: לשמור את השכינה במצות לא תעשה. כלומר הכתוב לעבדה ולשמרה הנאמר בג"ע, פירושו לעסוק במצות עשה ובמצות ל"ת. משום שהיא היינו המלכות כוללת ג"ן סדרים שבתורה, והיא העדן שבתורה. שואל מהי תורה, ומשיב, העמוד האמצעי היינו תפארת, ז"א, שעליו נאמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. היא היינו מלכות גן שלו ועדן שלו.

(דפו"י דף ס"ב ע"א)

תתקלז) רבי רבי, קום אסחר להאי קירטא, ואקף ואסחר לה בשפה
דילך. בהאי אבנא דאיהי כלילא ש מכל אבנין דבניינא דאורייתא. ת

תתקלח) איהי אבן * יקרה מוכללת ומעוטרת, באות ברית, ובאות
דשבת, ובאות א דיומין טבין, ובאות תפילין.

תתקלט) וחוט ב דילה כרוכה באצבעא, ודא כריכו דרצועא דתפלה
דיד. דבה הוו קדמאין כורכין את שמע עם ואהבת, ברחימו דאהבה, דהיינו ב
ואהבת את יי אלקיך, בגין דתהא רחימא לגבי בעלה, ולא מפסיקין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר (ב) ואהבת (דברים ד) זהר וארא דף לב ציון ש' ש נ"א בסוגריים מכלל ומעוטר (דפו"י) ובמנטובה
ל"ג. ת נ"א בסוגריים וצלוחא (דפו"י). ובמנטובה
ווילנא הגירסא בלי סוגריים. א נ"א דימין (מנטובה). ב נ"א דילה (מנטובה).

מעלות הסולם

שה"ס היחוד של זו"ן של שבת ויו"ט, ובאות
תפילין, ובאות ברית, שה"ס יחוד זו"ן דימות
החול (עיין לעיל בהקדמה אות ל"ג — ל"ה).
תתקלט) וחוט דילה כרוכה וכו': והחוט
הנמשך מן האבן, שה"ס החוט של הזרקא,
דהיינו הארת המוחין הנמשכת מן התפילין,
כרוך באצבע, שה"ס נה"י שבמוחין, ובסוד
שאו ידיכס קודש הם חב"ד, כמ"ש בזהר
(בראשית א' אות קכ"ט) **אצבען דבר נש,**
אינון כתר דדרגין ורזין דלעילא, כי ידים
ה"ס חסד וגבורה דז"א, שלעת גדלות הן נעשות
לחכמה ובינה, ואז ג' פרקי יד ימיג, נחשבים
לחב"ד של החכמה, וג' פרקי יד שמאל לחב"ד
של בינה, ובסוד שאו ידיכס קודש, שפירושו
כשמגביה הידים אל הראש, דהיינו שהחג"ת
נעשו לחב"ד, נחשב פרק היד עם האצבעות
לחכמה, כי כשמגביהים הידים למעלה, נמצא
כף היד עם האצבעות למעלה, ושאר פרקי היד
למטה מהם, ופרק האמצעי נחשב לבינה, ופרק
הג' המחובר עם הכתף נחשב לדעת, הרי כי
האצבעות הן חכמה דחכמה דיד ימיג, וחכמה
דבינה דיד שמאל, וזה שאמרו חז"ל (תענית
לא). עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים
והוא יושב ביניהם בג"ע וכל אחד ואחד מראה

באצבעו

מסורת הוהר

החכמה איהי גן דיליה, היינו המקום שבה
מאירה החכמה ועדן דיליה כי מחמת הארת
החכמה המאיר בה נקראת גם היא עדן. (עיין
זהר חקת אות נ"ט מאי בין עדן תתאה
לעלאה).

תתקלז) רבי רבי קום וכו': המשיכו
בעלי המשנה ואמרו לרבי שמעון, רבי רבי,
עמוד, סבב לאותו יחוד של הקירטא, ותסמך
ותסבב אותה, היינו המלכות, בשפה שלך,
כלומר: שתלך ביחוד שלך עד שתשתווה
ותתכלל באבן זו שהיא בינה, שהיא כלולה
מכל האבנים של בנין התורה, שהיא ז"א
הנקרא תורה, וכל בנינו של ז"א מבינה הוא.
אקף פירושו: תסמך בסוד זרקא מקיף שופר,
ומלשון אין מקיפין בבועי. (עיין לעיל תקון
י"ט אות צ"ז במעלות הסולם).

תתקלח) איהי אבן יקרה וכו':
כשמלכות נכללת בבניה היא נעשתה אבן יקרה,
מוכרתת במוחין דאחוריים שעולה עד הכתר
דז"א. ומעוטרת, שעולה עד א"ס ב"ה, ונעשית
מוכרתת לקבל המוחין דפב"פ. (עיין בזהר
בראשית א' אות ר"א בסולם מאמר הקירטא)
באות ברית, ובאות שבת, ובאות דימים טובים,

(דפו"י דף ס"ב ע"א *) דף ס"ב ע"ב)

תתקמ) ולבתר דאתא יעקב, דאיהו כליל תלת אבהן, התיר ההוא כריכו דילה, ואמר בשכמל"ו. ג בגין ד למהוי איהי סגולת מלכים. בההוא זמנא אתמר שופ"ר הולך סגולתא.

חלופי גרסאות

ג נ"א בגין דאיהי סגולת מלכים ול"ג למהוי (מנטובה). ד נ"א בסוגריים דאיהו בעי (דפו"י).

מעלות הסולם

את שמע עם ואהבת, כרחימו דאהבה וכר בגין דתהא רחימא לגבי בעלה ולא מפסיקין, דהיינו אהבת חסד שהיא אהבה תמידית. ויש אהבת דודים שהיא אהבה המתפרצת לפרקים, שעוברת על כל מדה, והיא נהוגה בשני אהבים הנפגשים זה עם זה לעתים רחוקות, בסו"ה שתו ושכרו דודים, שה"ס יין המשמח שהיא הארת חכמה בסוד יחודא תתאה, שכל ג' הקוים מתייחדים לאחד בשליטת הארת חכמה בחסדים, וז"ס דינים ממותקים שפירושם שעד כאן היו בבחינת דינים שהיו מפרידים בין ז"א למלכות, ועתה נמתקו וחשובים יותר מחסדים, באופן שאותם הדינים שמהם נמשך עד הנה כל שנאה וכל פירוד, נהפכו ונעשו לגורמים לאהבה ונועם וחדוה גדולה, וזה הרמז שדודים בגימטריא דין. (עיי' תלמוד עשר ספירות חלק י' תשובה כ"ו).

תתקמ) ולבתר דאתא יעקב וכר: ואחר שבא יעקב, שה"ס ז"א שהוא כולל ג' האבות שהם חג"ת דו"א, התיר אותה הכריכה שלה, ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, משום שהיא היינו המלכות תהיה סגולת מלכים. ע"י זה שגם היא נכללה מג' הקוים שנקראים סגול, בעת ההיא נאמר שופר, שע"י מקף שופר שמלכות עלתה ונסמכה אל הבינה הנקראת שופר, הולכת ונעשית סגולתא דטעמים, כי המוחין דפנים בפנים הולכים ומגלים הסגולתא דטעמים בשלמותה. (עיי' לעיל תקון י"ט אות מ"ז ואת צ"ו במעלות הסולם).

ואזלא

באצבעו וכר' הנה אלקינו זה וגו'. כי האצבעות הן מוחין דחכמה שה"ס ראה ואור עינים, וע"כ אומר מראה באצבעו. וזו הכריכה של הרצועה מתפליין של יד, שה"ס ז' כריכות של ז' תחונות דמלכות, שבה הגילוי דהארת חכמה, שבה היו הראשונים כורכים את שמע עם ואהבת, כדי להלביש החכמה בחסדים, כי חכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר ולכן היא יד כהה, ונדמה כאורך בלי רוחב, שאי אפשר לתפוס אותו ולהשיגו. וגם מטעם זה מדומות ברצועה שהיא עוב לבד, בלי פרשיות, שהיא הארת נפש לבד, כנודע בסדר עשר הספירות שקומתן שוה המכונות בשמות: עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. שהן נרנח"י, ועור הוא נפש. בחביבות של אהבה, שהיא אהבת חסד, דהיינו ואהבת את ה' אלקיך, משום שתהיה אהובה אל בעלה, שהוא ז"א הרוצה בחסדים, ולא מפסיקים ביניהם.

פירוש: אהבה סתם היא אהבת חסד, והיא בחינת ז"א בסוד יחודא עלאה, שכל ג' הקוים מתייחדים תחת שליטת אור החסדים, והארת החכמה מתכסה באור החסדים לגמרי באור אחד של חסד, הנמשך מאר"א עלאין שהוא אור של אהבה ממושכת ומתמדת בלי הפסק שאין בחוקה להתפרץ חוצה, אלא היא שקטה ושאננה בתכלית מלואה, שאין למעלה ממנה, וע"כ אר"א עלאין נקראים בשם ריעים להיותם ריעים אהובים דמתחבקים תדיר ולא מתפרשים לעולמים, בסוד זווג דלא פסיק. וזה אומרו דבה הו קדמאין כורכין

(דפו"י דף ס"ב ע"ב)

תתקמא) ואזלא ה לשריא כתרא על ישראל, דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאיהו ס"ת ו כליל חמשה חומשי תורה. ואתעבדת תגא על רישיה. בכל את ואת דיליה, מאלין אתוון ידיעאן דס"ת, כגוונא דא ש"ע ט"ז ז"ג ז"ך.

חלופי גרסאות

ה נ"א שריא (מנטובה). ו נ"א שית ספרי תורה (הגרא).

מעלות הסולם

ומתו, בסוד מ"ש בספרא דצניעותא (אות ג') וזיוניהון לא אשתכחו, וארעא אתבטלת כי הזיון שלהם לא נמצא, כי המלכות הנקראת ארעא שעלתה לבינה, שממנה הזיון שלהם נתבטלה לגמרי ע"י הארת ע"ב ס"ג כי ירדה למקומה למטה, ונטהרו הכלים דבינה תר"מ לגמדי ויכלו להשפיע חכמה ממעלה למטה שלא היה מי שיזיין אותם שישפיעו רק ממטה למעלה, וע"כ נשברו ז' המלכים, משא"כ לאחר התקון אתעבדת תגא על רישיה בכל את ואת דיליה, כי נודע שעתיק אתתקן בצמצום ב' דהיינו שהעלה את ה"ת לנקבי עינים שלו, כדי להאציל לפרצוף א"א, ולכן נחלק הכתר לשני חצאים, שגולגלתא עינים ונ"ע, נשאר בנוקבא דעתיק, ומחצית כתר התחתון שהיא אח"פ נתקן לפרצוף א"א, ונבחן שה"ת משמשת בנקבי עינים בעתיק, ויה"ו באח"פ שהן א"א, כי ה"ת דהוי"ה חסרה בא"א, וע"כ אין בא"א רק ט"ס ראשונות בחוסר מלכות, ועטרת יסוד דא"א משלימתו לעשד, ומלכות נגנזה בנקבי עינים דעתיק, ומהם נחתמו כל פרצופי אצילות, שכל מחציתה העליונה של כל מדרגה נשאר בחי' לא אתידע שפירושו שה"ת נשאר בנקבי עינים ואינה חוזרת ויורדת משם גם בעת גדלות, כי הגם שבעת גדלות הם מחזירים אליהם אח"פ דכלים חסדים להם, אמנם אינם ממשיכים ג"ר דאורות, שהיא מטעם ה"ת הגנוזה בהם, שעליה היה צמצום הא' שלא לקבל חכמה ולכן נשארים תמיד באור חסדים, אלא רק מחציתה התחתונה של כל מדרגה,

ממשכת

תתקמא) ואזלא לשריא כתרא וכר': והולכת המלכות עד ששורה כתר על ישראל, בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה, שהוא עמוד האמצעי דהיינו ז"א, שהוא סוד ספר תורה. דהיינו יסוד אבא המתגלה תוך ז"א, כולל חמשה חומשי תורה, שהם חג"ת נ"ה, ונעשית כתר על ראשו, בכל את ואת שלו, מאותן האותיות הנודעות כעין זה שעטנוג"ך, שיש לכל את ג' תגי, שהם ג' זיינין.

פירוש: בעת שמלכות עלתה לבינה, בסוד י' שנכנס באור הבינה, ונעשה אויד, אע"פ שלעת גדלות חוזרת המלכות למקומה, זה אמור בישסו"ת, ולא באו"א עלאין שבהם המלכות נשארת קבועה ואינה יוצאת מאויר שלהם לעולם, והיא נעשתה למלכות דאו"א, דהיינו לבחי' י' של שם הוי"ה ונודע שמלכות דעליון נעשה כתר לתחתון, הרי שבעת שז"א עולה לבינה, נמצא מלכות היא כתר שלו בסוד אשת חיל עטרת בעלה, להיותה כתר לכל ג' הקוים דישסו"ת, וכן לג' קוים של ז"א, והיא בסוד כתר שם טוב העולה על גביהן, וזה אמרו ואזלא לשריא כתרא על ישראל, וכר'. ונודע ששבירת ז' המלכים בעולם הנקודים מרומים ב' אותיות שעטנוג"ך, (ע"ח שער דרושי הנקודות פרק ו') שבעולם הנקודים בעת הגדלות נעשה הזווג של ע"ב ס"ג דא"ק, והוריד מהם בחזרה את המלכות מבינה, למקומה למטה, ועלו בינה תר"מ בחזרה אל המדרגה, ונעשו לקו שמאל ויצא בהם אור החכמה, הנה אז האירה החכמה ממעלה למטה, דהיינו מאצילות לבי"ע ונשברו (דפו"י דף ס"ב ע"ב)

תתקמב) כלהו זיינין אינון חד ועשרין, לקבל חד ועשרין אזכרות דתפילין דרישא ולקבליהו חד ועשרין אזכרות דתפלין דיד, דסלקין כלהו ארבעין ותריין, לקבל שמא דמ"ב.

תתקמג) תגא איהי י' על רישא, ז דז' גופא ח דילה ו', וספר תורה עמודא דאמצעייתא, כליל שית ספירן מחסד עד יסוד. מלכות י' ט זעירא, בה אתעבידת שביעי, יום שבת. ואיהי אות תפלין, אות שבת, אות ברית. י ואיהי כתר כהונה, וכתר מלכות.

חלופי גרסאות

ז ג"א דו' (מנטובה), ח ג"א דילה (מנטובה וילנא), ט ג"א בסוגריים י' ה' (מנטובה), י ג"א מוסף ואיהי כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות (הגר"א).

מעלות הסולם

לכל ז' הספירות התחתונות ונעשית כתר אליהם, הן למעלה מחזה בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה והן למטה מחזה בסוד עטרת היסוד. כמ"ש בזהר (בראשית א' סוף אות ר"ד) וכד איהי תגא על רישיה אתקריאת אות ז', כלילא מניה אות ברית דאיהי שביעאה דכלא. היינו כי יסוד דז"א יש לו עטרה על ראשו כמו אות ז' שה"ס עטרה לראש צדיק, והוא מבחינת התכללות במלכות בעת שעלתה לבינה, להיות קומת כתר לז"א, ומבחינה זו של הז' נקראת המלכות בשם שביעי, דהיינו ביום השבת, וכן היא מדה השביעית לכל ז' תחתונות הן למעלה מחזה בסוד כתר לז"א בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה והן למטה מחזה בסוד עטרת היסוד, וזה אמרו, בה אתעבידת שביעי יום שבת, שבזה שמלכות עלתה לבינה ונעשתה כתר לז"א בסוד יום השביעי, ובסוד ז' י' על ו' נעשה המלכות אח"כ במוחין דפנים בפנים ליום שבת, וזהו מה שאומרים בתפלת יום השבת, ויום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת, ואיהי אות תפילין, אות שבת, אות ברית, בסוד עטרה לראש צדיק, ואיהי כתר כהונה וכתר מלכות בסוד אשת חיל עטרת בעלה.

ממשכת לעת גדלות ג"ר דאור דאורות, בסוד י' דנפיק מאויר שלהם וחזרו להיות אור חכמה, ומכח זה נבחן שכל פרצופי ג"ר הנמשכים בה"פ אצילות הם רק בחי' ו"ק דחכמה, וחסרים ג"ר דחכמה כי מלכות של מחצית המדרגה העליונה, שנתקנה להיות קבועה שם עד גמר התקון, היא כתר שלהם, ואינה יוצאת ממנה לפני גמר התקון, וזהו הרמז של ז' שמעל לאותיות המעלימה על אורות דג"ר.

תתקמב) כלהו זיינין אינון וכו': כל הזיינין שעל ז' האותיות הם עשרים ואחד, נגד עשרים ואחד שמות שבתפילין של ראש, וכנגדם עשרים ואחד שמות שבתפילין של יד, שבטן כולם הם ארבעים ושנים נגד שם מ"ב. שה"ס ראש המאיר ממטה למעלה.

תתקמג) תגא איהי י' וכו': כתר ה"ס י', ראש של הז', הגוף של אות ז' היא ו', וה"ס ספר תורה עמוד האמצעי שה"ס ז"א הכולל שש ספירות מחסד עד יסוד. מלכות י' קטנה, בה היינו במלכות, נעשית ה' שביעי, שהיא כתר על ראשה, ונקראת יום שבת, והיא אות תפילין, אות שבת, אות ברית דהיינו עטרת היסוד, והיא כתר כהונה, וכתר מלכות.

פירוש: כי מלכות היא מדה השביעית

(דפו"י דף ס"ב ע"ב)

תתקמד) כ מסטרא דימינא, דאטייהיבת אורייתא. אתקריאת ל ספר תורה. וימינא איהו כהנא, מסטריה איהו כתר כהונה. ועמודא דאמצעיתא איהו מלך. ומסטרא דגבורה, בית דין הגדול, נפיק מתמן אשא ואוקיד ליה. וכד כהנא נפיק בשלם מהיכלא. בההוא זמנא יתערון לויים בנגונא. מ

תתקמה) ועוד אית תקונא חמשאה בצלותא. צלותא איהי כקרבנא. כמה דאוקמוהו קדמאין, תפלות כנגד תמידין תקנום.

תתקמו) ת"ח, קרבנין אינון מד' מינין, דאינון לקבל: אריה, שור, נשר, אדם. דאינון מצויירים נ בכורסייא. אית קרבנא דהוו מקרבין ישראל וכהנא הוה קריב קרבנא דלהון.

חלופי גרסאות

כ משובש מאד וכן חסר כמה ומתחיל אח"כ ועוד תקונא חמשאה (הגר"א). ל ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא כתר תורה ול"ג ספר תורה. מ נ"א בסוגריים כאן חסר והוא בתקוני זהר חדש בדף עג (דפו"י). נ נ"א בכרסייא (מנטובה) נ"א בכרסייא קרבנין דהוו ול"ג אית (הגר"א).

מעלות הסולם

תתקמד) **מסטרא דימינא דאטייהיבת** וכר: מצד הימין שניתנה התורה כמ"ש מימינו אש דת למו (זהר יתרו אות רצ"ז ואת שכ"א) ה"ס קריאת ספר תורה (כן הגירסא בדפוס מונטובה) כי סוד קריאת התורה היא גילוי הארת חכמה, ויש גילוי הארת חכמה מבחי' השמאל הנוהג בחצות לילה בסו"ה שמאלו תחת לראשי, מה שאין כן גילוי הארת חכמה של קריאת התורה שהוא בסוד חכמה וחסדים יחד ובשליטת אור החסדים שהוא אור היום. וימין שהוא חסד הוא הכהן העולה ראשון לתורה מצדו הוא כתר כהונה. ועמוד האמצעי שהוא תפארת הוא מלך. ומצד הגבורה שהוא קו שמאל הוא בית דין הגרול שה"ס בינה. בסו"ה אני בינה לי גבורה משם מן ההיכל שה"ס בינה וסוד ב"ד הגדול יצא אש ושרף את הכהן כשנכשל בעבודתו, וכשהכהן יצא מן ההיכל בשלום היו הלויים מתעוררים בנגון, עיין (יומא ע'). ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש חסר תשלום המאמר.

תתקמה) ועוד אית תקונא וכר: חסר (דפו"י דף ס"ב ע"ב)

כאן ההתחלה, ועוד יש תקון חמשי בתפלה, התפלה היא כקרבן כמו שהעמידו הראשונים, (ברכות כו:) תפלות כנגד תמירין תקנום אנשי כנסת הגדולה. תתקמו) ת"ח קרבנין אינון וכר: בוא וראה, הקרבנות הם מד' מינים, שהם נגד ד' החיות: אריה, שור, נשר, אדם. שהן מצויירות בכסא דהיינו במלכות, שהיא כסא לז"א. הקרבנות שיש, שהיו ישראל המקריבים כלומר הבעלים, והכהן היה שליח המקריב קרבנם של ישראל.

פירוש: תפלה ה"ס הנוקבא מלכות, שע"י תפילותינו אנו מקריבים אותה להזדווג עם ז"א בעלה, וסוד ג' התפלות שמ"ע הן נגד ג' קוים של המלכות, שתפלת שחרית ה"ס קו ימין שהוא חסד, ותפלת המנחה ה"ס קו שמאל שהוא גבורה, ותפלת ערבית ה"ס קו אמצעי שה"ס תפארת, וז"ס שאברהם תיקן תפלת שחרית שה"ס החסד, ויצחק תפלת מנחה שה"ס גבורה, ויעקב תפלת ערבית שה"ס תפארת, וסוד ד' החיות אריה שור נשר אדם החקוקות במלכות ה"ס המרכבה שלה להיותן

תתקמוז) קרבנא קדמאה, קרבנא דהוה קריב לימינא, דא צלותא דשחרית. ואם הוּו זכיינ, הוה נחית דיוקנא דארי"ה, והוה מקבל קרבנא, ודא מיכא"ל, דדרגיה חס"ד, ם איהו הוה מקבל צלותא דשחרית.

תתקמח) ואם לא זכו, מה כתיב בקרבנא, א) לכלב תשליכון אותו, דחשיב ליה כטרפה. ובגין דא, הוה נחית דיוקנא דכלב, לקבל ההוא דורונא וקרבנא, ודא איהו כלב, דאמר דוד ע"ה ד) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. וכל מלאכי חבלה דאינון כלבים צועקים במשמר תניינא דלילא אינון ע צוחין, ונבחינ ואמרין הב הב. בגין דאינון מסטרא דגיהנם סם המות, דאתמר ביה ה) לעלוקה שתי בנות הב הב.

חלופי גרסאות

ם ה"ג כמנטובה והגר"א.
ע נ"א דצוחין (מנטובה).

מסורת הוהר

ג) לכלב תשליכון אותו (שמות כב) זהר משפטים
דף קנט צ"ר. ד) הצילה מחרב נפשי (תהלים כב)
לעיל בהקח"ז אות רסה ציון ע'. ה) ולעלוקה שתי
בנות (משלי ל) לעיל אות רנד צ"ת.

מעלות הסולם

שמדרגתו חסד, הוא היה מקבל התפלה של שחרית.

תתקמח) ואם לא זכו וכי: ואם לא היו זכאים, מה כתוב בקרבן, לכלב תשליכון אותו, שמחשיב אותו כטרפה, ומשום זה היה יורד צורה של כלב לקבל אותה המתנה והקרבן, וזהו הכלב שאמר דוד ע"ה, הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. וכל מלאכי חבלה שהם הכלבים הצועקים באשמורה השניה (ברכות ג'. ז"ח אחרי אות מ"ג) הם צועקים ונבחים ואומרים הב הב, משום שהם מצד הגיהנם, סם המות, שנאמר בו לעלוקה שתי בנות הב הב.

פירוש: קו הימין שהוא חסד הוא כולו להשפיע ולא לקבל כלום, וענין אכילת האריה את הקרבן הוא: כי עקרו של הקרבן הוא המ"ן העולה לחזוק המסך ולהעלות אור חוזר, וכיון ששיעור גודל אור הישר נמדד במדת אור החוזר העולה מעל המסך הרי נבחן שאור הישר נזון מן המ"ן ומתגדל ומתקיים על ידו, דוגמת בעל חי המתקיים וגדל ע"י המזונות שאוכל, וכן כל חיות של החי הגשמי תלויה

ד' ספירות נהי"מ העולות מבי"ע ומתהברות אל הנוקבא להשלימה בעשר ספירות, שתהיה ראויה לזווג, (עיין בסולם בראשית א' דף פ"ד ד"ה פני אדם) ומתוך שזולתן אינה ראויה לזווג ע"כ נבחן שהנוקבא רוכבת עליהן והן נעשות מרכבה אליה כי נושאות אותה אל הזווג. ואריה שוד נשר ה"ס ג' הקוין ימין ושמאל ואמצע ופני אדם ה"ס מלכות הכוללת את כולן, ובכל תפלה מתעוררת החיה שכנגדה לקבלה ולעלותה אל הזווג של זר"ן מאותה הבחינה השייכת אל התפילה ההיא. ובוזה יתבאר ההמשך שלהלן.

תתקמוז) קרבנא קדמאה קרבנא וכי: הקרבן הראשון, הוא, הקרבן שהיה נקרב לעורך הזווג בבחינת קו הימין שהוא חסד. וזהו תפלת שחרית, שתיקן אברהם שהוא חסד. ואם היו זכאים, והעלו את המיין נוקבין רק לעשות נחת רוח ליוצרם, שעל שם זה נקראו קרבנות שמקריבים את ישראל לאביהם שבשמים, והיו בשלימות, היה יורד צורה של אריה, והיה מקבל הקרבן, וזה מלאך מיכאל, (דפו"י דף ס"ב ע"ב)

תתקמט) קרבנא תניינא לקבל שו"ר, דאתמר ביה ^(א) שור או כשב או עז וגו', ולקבליה צלותא דמנחה, דאמר דוד עליה, ^(ז) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם.

תתקנ) מאי עשב, ע"ב ש'. ואינון ע"ב שמהו, דאינון לבושין לע"ב שמהו עלאיין, כגוונא דעשב דאיהו לבושא דחטה. ובגין דא להוציא לחם מן הארץ, והיינו ^(ח) לחם אבירים אכל איש, ודא נהמא דאורייתא.

מסורת הזהר

(א) שור או כשב או עז (ויקרא כב) זהר תזריע דף ט' צ"ג. ז) מצמיח חציר לבהמה (תהלים קד) זהר בראשית א' דף עט צ"ב. ח) לחם אבירים אכל איש (תהלים עח) לעיל תשס"ו אות מא צ"כ.

מעלות הסולם

של האריה שה"ס החסד וכולו להשפיע, והכלבים ולעלוקות הם רק לקבל, וצוחין ואמרין הב לן עותרא דעלמא הדין הב לן עותרא דעלמא דאתי.

תתקמט) קרבנא תניינא לקבל וכר': הקרבן השני, שהוא בבחינת שמאל, הוא נגד שור, של המרכבה העליונה, שנאמר בו, שור או כשב או עז וגו', ולנגדו היא תפלת המנחה, כי בתפלת המנחה הזווג הוא בבחינת קו שמאל שהוא גבורה. וע"כ יורד השור לקבל התפלה ולהעלותה לזווג, כי שור ה"ס גבורה, שאמר דוד עליה, על תולדות הזווג של קו השמאל שבתפלת המנחה, מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם.

תתקנ) מאי עשב ע"ב וכר': שואל מהו עשב, ומשיב, הוא אותיות ע"ב ש', אשר ש' היא רומזת לג' קוים חג"ת, וה"ס ג' הפסוקים: ויסע, ויבא, ויט, שבכל פסוק מהם יש ע"ב אותיות, וצרופם יחד עושה ע"ב שמות קדושים. והם ע"ב שמות המאירים במלכות, (זהר בשלח אות ק"ס) שהם לבושים לע"ב שמות עליונים, היינו לשם ע"ב שבג' קוים חג"ת דז"א. כעין העשב שהוא מלבוש אל החטה, ומשום זה, שעבודת האדם היא להמשכת מחיין דעשב, ניתן להוציא לחם מן הארץ, שהיא מלכות הנקראת ארץ, והיינו לחם

תלויה במזונות שאוכל, וזה אומרו ואם הווי זכיון הויה נחית דיוקנא דאריה וכר', כי לפי שהיו ישראל בשלמות היתה מדת השפעה שהיא העלאת מ"ן ואו"ח בגבורה גדולה ממטה למעלה, כי קומת האור החוזר נמדדת במדת גדלה של הכאת המסך ברתת וזיע הרוחה האור העליון ממטה למעלה, וכמדת גדלות קומתו של עליית אור החוזר כן קומת אור הישר הנמשכת בו, וע"כ אם קומת אור החוזר עולה בגבורה גדולה הויה נחית דיוקנא דאריה והויה מקבל קרבנא בקומה זקופה בגבורה, כי ע"י הגבורה מתגדלת ועולה קומתו.

ואם לא זכו, מה כתיב בקרבנא, לכלב תשליכון אותו וכר'. כי כמו שהאריה שה"ס החסד, הוא כולו להשפיע ולא לקבל כלום, כמ"ש חז"ל במדת החסיד שלי שלך ושליך שלך (אבות פרק ה') כן קליפת הכלב היא כולה לקבל ולא להשפיע כלום, כמ"ש חז"ל בחסידים אומות העולם שכל חסד דעברין לגרמיהו הוא דעברין (ב"ב י'): כי הם קשורים בקליפת הכלב ודא איהו כלב דאמר דוד ע"ה הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, כי היא הקליפה החזקה ביותר ואחיזתה מתחזקת ביותר כנגד אור היחידה, וכל מלאכי חבלה וכר' דאתמר ביה לעלוקה שתי בנות הב הב כי היא הלעומת (דסו"י דף ס"ב ע"ב)

תתקנא) ולעולם כל קרבנין שחיתתן בצפון בגין ט) דמצפון תפתח הרעה פ דמתמן ההוא דאושיד דמא, מלחך ההוא דמא דבעירן. ובגין דא לא צריך לכסאה ק ליה מניה, לקיימא ביה כ) אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים. ולכתר דאיהו * נטיל דמא, קרבין קרבנא לעילא, דאתמר ר ביה ל) את קרבני לחמי לאשי.

תתקנב) ולקבליה דשור איהו חמור נוער. אם זכו הא שור מקבל

מסורת הוהר

ט) מצפון תפתח הרעה (ירמיה א) לעיל את שסו צ"כ. י) ח"ג אם רעב שונאך (משלי כה) לקמן צ"כ. כ) אם רעב שונאך (משלי כה) זהר פקודי רנה צ"ס. ל) את קרבני לחמי לאשי (כמדבר כח) לעיל ת"יח אות לד צ"ח.

חלופי גרסאות

פ נ"א בסוגריים ודא יצר הרע ובגין דלא יהא צריך מנשמתא דילך. צ האכילהו קרבנא לקיימא ביה אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים ולכתר דאיהו נטיל דמא דקרבנא לא יטול מדילך וכו' (דפויי). צ נ"א בסוגריים דלא יסריך נשמתא דילך (דפויי). ק ה"ג כהגר"א ובמנטובה הגירסא לה ול"ג ליה. ר נ"א בה את קרבני לחמי (מנטובה).

מעלות הסולם

ששופך דם דהיינו המלאך המות ומלחך הדם ההוא של הבהמות, הנקרבות, ומשום זה לא צריכים לכסות לדם השחיטה ממנו לקיים בו הכתוב אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים. ואחר שהוא נוטל הדם מקריבים הקרבן למעלה, שנאמר בו את קרבני לחמי לאשי.

פירוש: כי ענין הקרבן הוא ליחד ז"א ומלכות ובתחלת הזווג נמשך הארת ג"ר דחכמה דשמאל, כ"ג, שהארה זו היא כדי לזון הסטרא אחרא כדי חיותם שלא יתבטלו, הארה זו נבחנת לדם השחיטה של הקרבן בסו"ה כי הדם הוא הנפש, וזה אומר, דמתמן ההוא דאושיד דמא מלחך ההוא דמא דבעירן וכו' והרצון של הקרבן עולה ליחוד ז"א ומלכות, ולכן ולכתר דאיהו נטיל דמא, קרבון קרבנא לעילא וכו'. (עיין זהר פרשת בלק אות תמ"א ורע"א מהימנא פרשת פנחס אות ר"י) בסוד התמצית שנוטל הסט"א וכן כל אומות העולם מהארת הזווג.

תתקנב) ולקבליה דשור איהו וכו': ולנגד השור, הוא הקליפה הנקו את חמור נוער (זהר בשלח אות מ"ט ברכות ג'). אם זכו,

לחם אבירים, אכל איש שהוא מזון רוחני. וזה לחמה של תורה.

פירוש: סוד הכתוב מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ, נתבאר בזהר ב"אשית א' (אות ע"ו בסולם מאמר תדשא הארץ דשא, באויכות) וכאן לא מדבר מבחינת חציר רק מבחינת עשב, ומפרש מאי עש"ב וכו', כי סוד אדם הוא שם מ"ה, שבגימטריא אדם שהוא ז"א. וסוד בהמה, הוא שם ב"ן, שבגימטריא בהמה, והיא נוקבא דז"א מלכות. וסוד עשב הוא ר"ק דע"ב, בסוד ש' ע"ב, שהוא עבודת האדם להעלות מ"ן להמשיך ר"ק דחכמה, ע"י זווג זר"ן, בסוד הכתוב אדם ובהמה תושיע ה'. ונודע שמקום גלוי החכמה היא במלכות שנקראת ארץ, ולחם ה"ס חכמה, (שער הכונות ענין הפסח תחלת דרוש ו') וזה אומר, ובגין דא להוציא לחם מן הארץ וכו' שבחי עש"ב ניתן לעבודת האדם בכדי להוציא לחם מן הארץ.

תתקנא) ולעולם כל קרבנין וכו':

ולעולם כל הקרבנות שחיתתן בצפון שהוא קו שמאל לחתך מדת הדין שבשמאל. משום שמצפון תפתח הרעה כתוב, שמשם בא אותו

(דפויי דף ס"ב ע"ב י) דף ס"ג ע"א)

קרבנא ואם לאו חמור נוער. ובגין דא אתמר (ט) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. יחדיו כלומר לא תגרום ש דיאכל קרבנא דשור.

תתקנג) קרבנא תליתאה דערבית, קרבנא דעופין, דאתמר בהון (ט) שתי תורייב או שני בני יונה וגו'. דאי זכו, נשר"א דיעקב נחית לקבלא לון. ת ואם לאו, נשרא דסטרא דמסאבו, נץ לגבי יונה. וכפום קרבנא, הכי יתרבי או יתזער.

תתקנד) קרבנא רביעאה, א אדם. האי איהו דמקבל קרבנא, ב לקבל דאד"ם, דאיהו מחשבה, דקריב ומיחד כלא. ועליה אתמר, (ט) אדם כי יקריב מכם וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט דאכיל קרבנא שור חמור (מנטובה) דאכיל חמור קרבנא דשור (וילנא). ת ואיל מסטרא דמסאבו וליג נשרא (מנטובה). א רביעאה האי וליג אדם (מנטובה). ב לקבל אדם וליג דאד"ם (מנטובה).

(ט) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו (דברים כב) זהר קדושים דף לח צ"ת.
(ג) שתי תוריים או שני בני יונה (ויקרא ה) זהר פנחס דף רכט אות תקצו.
(ט) אדם כי יקריב מכם (ויקרא א) לעיל במעלות הסולם ח"ג דף ד' צ"ה .

מעלות הסולם

יונה וגו', שאם זכו, היה נשר שהוא מדרגת יעקב, דהיינו תפארת, שהוא הקו האמצעי, כי בתפלת ערבית הזווג הוא בבחינת קו אמצעי שהוא תפארת. יורד לקבל אותם. ואם לא זכו, נשר מצד הטומאה מקבל הקרבן או התפלה, שהוא נץ, אצל יונה, משנה (אלו טרפות חולין מ"ב) דרוסת הנץ בעוף הדק, צפריים ויונים רש"י. וכפי הקרבן, כן יתרבה או יתמעט הלעומת שלו.

תתקנד) קרבנא רביעאה אדם וכר' : הקרבן הרביעי הוא נגד פני אדם של המרכבה, שהוא מלכות, זה הוא, היינו האדם של המרכבה, שמקבל הקרבן, נגד האדם שהוא המחשבה

הרי השור של המרכבה, שה"ס מלאך גבריאל (זהר בראשית אות קצ"א) מקבל הקרבן. ואם לא, חמור נוער כי הקרבן נמסר אל הקליפה הנקראת חמור. ומשום זה כתוב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, יחדיו כלומר לא תגרום שיאכל החמור הקרבן של השור, ותמשיך את קו השמאל ממעלה למטה, כי השור לבדו, שהוא קו שמאל בלי ימין, הוא דין קדוש, והוא דין קשה לא מחמת פגם שבו, אלא מטעם חסרון חסדים להתלבשות החכמה.

תתקנג) קרבנא תליתאה דערבית וכר' : הקרבן השלישי, של תפלת ערבית, הוא קרבן העוף שנאמר בהם, שתי תוריים או שני בני (דטויי דף ס"ג ע"א)

תתקנה) האי איהו דמקרב קרבן ליי, ודא אורייתא. וכגין דא תקינו בצלותא, ג למשמע בה ספר תורה. למהוי ביה קרבנא שלים באדם, דאתמר ביה ו זאת התורה אדם. וכגין דא ו מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה.

תתקנו) וכל קרבנין אלין, רמיזין בגופא דבר נש: מוח"א, ולב"א, וריא"ה. אינון: ארי"ה, שו"ר, נש"ר. קטרוגא דלהון: ד כלב, חמור נץ. טחול, ה מר"ה, וכב"ד, דאינון משחית"ת א"ף וחמ"ה.

תתקנו) מחשבה דא אדם, אית מחשבה טבא דחיון טבין, ואית מחשבא בישא דחיון בישין. מחשבה טבא, איהו אדם טוב. ומחשבה בישא, דא אדם רע, בליעל, ו אדם להבל דמה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע) זאת התורה אדם (במדבר יט) במעלות הסולם השמטות ח"א דף פח צ"ע. ו מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה (משלי כח). ו אדם להבל דמה (תהלים קמד) זהר חיי שרה דף מה צ"א.

מעלות הסולם

אחד, אשר הראש הוא נגד אצילות. ומגרין עד התזה הוא נגד בדיאה. ומחזה ולמטה הוא נגד יצירה ועשיה, וכמו שבב' העולמות יצירה ועשיה, מעורבים הקליפות הטמאות, כן יש בגוף האדם, מחזה ולמטה אברים שהם כנגד הקליפות הטמאות, שהם: כבד מרה וטחול. וזה אמרו וכל קרבנין אלין רמוזין בגופא דבר נש, הכולל כל ד' העולמות, מוח"א ולב"א וריא"ה שהם מחזה ולמעלה נגד אצילות ובריאה שהם אברי החיות אינון ארי"ה שו"ר נש"ר, של המרכבה, קטרוגא דלהון וכי טחול, שהוא קליפת כלב וקליפה של גילוי עריות שוכן בה, והיא נקראת חימוה.

תתקנה) האי איהו דמקרב וכי: זה הוא שמקריב קרבן לה' וזה שממית עצמו על התורה, שה"ס ז"א הנקרא אדם, ומלכות הנקראת פני אדם. ומשום זה תיקנו בתפלה, לשמוע בה קריאת ספר תורה, שיהיה בו בספר התורה, הקרבן שלם בסוד אדם, כי התורה נקראת אדם שנאמר זאת התורה אדם, ומשום זה כתוב, מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה.

תתקנו) וכל קרבנין אלין וכי: וכל אלו הקרבנות רמוזים בגופו של אדם: המוח, הלב, הריאה, הם נגד ארי"ה שו"ר נש"ר של המרכבה המקבלים את הקרבן. המקטרג שלהם בזמן שהמקריבים אינם זכאים הם הקליפות: כלב, חמור, נץ, ובאברי האדם הם רמוזים: בטחול, מרה, כבד, שהם: משחית, אף, חמה.

פירוש: גוף האדם כולל כל ד' עולמות אבי"ע, וכל ד' העולמות נחשבים כמו אדם (דפריי דף סיג ע"א)

תתקנח) לקבל מוח"א, איהו ארי"ה, דנחית למיכל קרבנין, ועליה אתמר, (צ) ופני ארי"ה אל הימין לארבעתם. לב"א לשמאלא, ועליה אתמר (ק) ופני שו"ר מהשמאל לארבעתם. ריא"ה, דא נש"ר, דאית ליה גדפין דפרח בהון, ועלה אתמר (ר) ופני נשר לארבעתם. מחשבה דאיהו אדם, רכיב על כלהון, ואינון מרכבה דיליה, כסוּוון לבני נשא.

תתקנט) חיילין דמוחא, גרמי"ן בקרבנא, (ש) ותקרבו עצמות עצם אל עצמו. חיילין ה דריאה ודלכא, ו ערקין, קשירו וחבורא ותנועה דלהון רוחא דכנפי ריאה, ואיהו (ח) ורוח אלקים מרחפת על פני המים. ו בגין דריאה ח כליליא מתרוייהו, ט כגוונא דעופא ממיא וארעא, ואינון כלילא מתרוייהו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(צ) ופני אריה אל הימין לארבעתם (יחזקאל א) לעיל
 (ק) ופני שור מהשמאל לארבעתם (שם) שם.
 אות קנה צ"ת. (ר) ופני נשר לארבעתם (שם) שם.
 (ש) ותקרבו עצמות עצם אל עצמו (יחזקאל לו) זהר
 ואתחנן דף נא צ"א. (ח) רוח א' מרחפת על פני
 המים (בראשית א) לעיל בהקת"ו אות קכ צ"ז.
 ה ל"ג דריאה (מנטובה). ו נ"א חיילין דלכא ערקין
 דדמא חיילין דריאה גדין דאינון קשורא וחבורא
 דילהון ברוחא דכנפי ריאה (הגר"א). ז בסוגריים דאיהו
 מוחא (דפו"י). ח בסוגריים דרישא (דפו"י).
 ט ל"ג כגוונא דעופא ממיא וארעא ואינון כלילא
 מתרוייהו (מנטובה).

מעלור הסולם

האמצעי, תפארת, שיש לו כנפים הפורח בהן, ועליה נאמר ופני נשר לארבעתם. מחשבה שהיא אדם, בסו"ה כמראה אדם עליו מלמעלה, רוכבת על כולם, והם היינו החיות הן המ"כבה שלו, כמו סוסים לבני אדם, שנושאים את המלכות לזווג עם ז"א.

עקב אות מ"א) וכל סטר מג' אנפי חיון דאינון הוי"ה הוי"ה הוי"ה, ומתלת גרפי חיון דאינון ד' ד' צריך למהוי מכח אדם וכו'. יש מחשבה טובה הכוללת חיות הטובות של המרכבה הקדושה. ויש מחשבה רעה הכוללת החיות הרעות של המרכבה הטמאה. מחשבה טובה, זו אדם טוב דקדושה. ומחשבה רעה, זו אדם רע בליעל אדם להבל דמה.

תתקנט) חיילין דמוחא גרמי"ן וכר': החיילות של המוח הם העצמות שבקרבנות, שמתקרבים ומתקשרים עצם אל עצמו, כמו"ש בתחיית העצמות כ"יחזקאל ותקרבו העצמות עצם אל עצמו. החיילות של הריאה ושל הלב, הם העורקים. הקשר החבור והתנועה שלהם, הוא הרוח של כנפי הריאה, הדופק בכל העורקים, והוא סו"ה ורוח אלקים מרחפת על פני המים, משום שהריאה היא קו אמצעי כלולה משניהם מימין ושמאל שהם אש ומים. כעין העוף שנברא ממים ועפר, (חולין כ"ז:) שנבראו מן הרקק. והם כלולים משניהם.

תתקנח) לקבל מוחא איהו וכר': נגד המוח שה"ס חכמה דימין שהיא חסדים, הוא ארי"ה היורד לאכול הקרבנות. ועליו נאמר ופני אריה אל הימין לארבעתם. הלב, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה, לשמאל, כי היא חכמה דשמאל, והוא אש שורף מחמת הדינים הקשים המתלויים עם גילוי חכמה זו, לשרוף כל אלו הרוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה. ועליו נאמר ופני שו"ר מהשמאל לארבעתם. ריא"ה, ה"ס נשר דהיינו הקו (דפו"י דף ס"ג ע"א)

תקונא חד ועשרין

תמג

תתקס) על מוחא, שריא ברכה. על לבא, שריא קדושה, על ריאה, שריא יחוד, מחשבה, כלילא מכלהו.

תתקסא) ואינון א) יברכך י"י, ב) יאר י"י, ג) ישא י"י. יברכך, במוחא. יאר. י בלבא, דתמן נהורין דעיינין, כ כמה דאוקמוהו הלב רואה. ישא בריאה, דאיהו שלום, הה"ד ד) וישם לך שלום.

תתקסב) ואינון: שמיעה, ראי"ה, ריח"א. שמיע"ה במות, ואיהו בהפוכא חו"ם, דשריא בלחותא וקרירותא דמוחא, לחממא ליה מסטרא דגבורה ואיהו אריה, מסטרא דגופא. שור מסטרא דנפשא. דאינון אש ומים. אש שכלית מים יסודית.

תתקסג) ראי"ה בלבא, דאיהו אש. ל ראי"ה ארי"ה מים שכלית. לקררא אש יסודי דלב"א, דלא יוקד כל גופא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

א) יברכך ה' (במדבר ו) וזה פנחס רע"מ דף רלו צ"ח. ב) יאר ה' (שם) שם. ג) ישא ה' (שם) שם. ד) וישם לך שלום (שם) שם. י נ"א כלבא (מנטובה). כ ל"ג כמה דאוקמוהו הלב רואה (מנטובה). ל מיסיף איהו אריה ול"ג ריאה (מנטובה).

מעלות הסולם

תתקסב) ואינון שמיעה ראי"ה וכר: ואלו מוח לב וריאה הם סוד שמיעה ריאה וריח, שמיעה במות, שהוא ימין, והוא רומז חו"ם בהפוך, כי מחמת תקון הקו האמצעי, הוא שורה בלחות וקרירות, וצריכים לחמם אותו מצד הגבורה שהוא קו שמאל, והוא בסוד אריה. שהוא חסדים מבחינת הגוף, וסוד שור, המאיר בהארת חכמה לחוך החסדים, מבחינת הנפש, שהם אש ומים, שהם חכמה וחסדים כלולים יחד, אש שכלית שה"ס ג"ר מעולט הבריאה, מים יסודית בסוד ו"ק מעולט היצירה.

תתקסג) ראי"ה בלבא דאיהו וכר: ראי"ה היא בלב, שהוא אש, דהיינו חכמה שבשמאל. ריא"ה הוא אותיות ארי"ה, מים שכלית, דהיינו חסדים, המאירים ממטה למעלה לקרר האש יסודי שבלב, שלא ישרוף את כל הגוף, בכדי להבין למה שינה כאן מכל המקומות שחושב הוזהר ריאה שמיעה ריחא

דבור

תתקס) על מוחא שריא וכר: על המוח שהוא ימין, שורה ברכה, שה"ס אור חסדים. על הלב, שהוא שמאל, שורה קדושה, דהיינו הארת חכמה שבשמאל, ונקראת קדושה מחמת שמאירה ממטה למעלה. על הריאה שה"ס הקו האמצעי, המכריע ומייחד הימין והשמאל, שורה יחוד. מחשבה שהוא אדם, כלול מכולם מכל ג' קוים שהם: ברכה, קדושה, יחוד.

תתקסא) ואינון יברכך ה' וכר: ואלו יב"ק הם סוד ברכת כהנים: יברכך ה', יאר ה', ישא ה', יברכך: במות, שהוא חסדים ימין, יאר: בלב, שהוא הארת חכמה שבשמאל, וה"ס קדושה, ששם אורות העינים הנקראים חכמה, דהיינו ל"ב נתיבות החכמה, כמו שהעמידוהו הלב רואה, (קה"ר א' ל"ח) ישא: בריאה, שהיא הקו האמצעי הכלול מימין ושמאל ומכריע ביניהם, שהוא שלום, זהו שכתוב, וישם לך שלום.

(דפו"י דף ס"ג ע"א)

תתקסד) ריחא בריאה, דנפיק לחוטמא. עליה אתמר ה' ויפח באפיו נשמת חיים. וריאה איהו מסטרא דמוחא קריא, ומסטרא דלבא יבישה. ואיהו חציו מים מ' יסודית. וחציו יבשה נ' יסודית בגין ס' דא שריא עלה רוחא ע' שכלית, דאיהו חם ולת, חם לחממא קרירותא. לח לרטבה יבשותא. דא שכלי. ודא יסודיי.

תתקסה) דבור דא אדם דכליל מכלהו, ומאן אפיק ליה, מחשבה. בגין אליו, שכליים הוו נחתין בקרבנא, לקרבא קרבנא, ולייחדא כלא ואליו אינון בתחיית המתים. דבהון יהא קב"ה מקרב ו' עצם אל עצמו, וגידין פ' וערקין כלהון, לחברא צ' דא בדא, ויקבלון ק' אליו מאליו, ומשלבין אליו באליו, הה"ד ז' מקבילות הלולאות וגו'. בההוא זמנא יהא חדוה ונגונא בקריבו דלהון.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) ויפח באפיו נשמת חיים (בראשית ב) זהר משפטים	ח ל"ג יסודית (מנטובה). נ ל"ג יסודית (מנטובה).
דף ה' ציון ל'.	ס ל"ג דא (מנטובה). ע ל"ג שכלית (מנטובה).
ו) עצם אל עצמו (יחזקאל לו) לעיל ציון ש'	פ ג"א ופרקין (מנטובה). צ ל"ג דא בדא (מנטובה).
ז) מקבילות הלולאות (שמות כו) לעיל ת"ו אות	ק ג"א אליו באליו (מנטובה).

סר צ"ב.

מעלות הסולם

דבור, והם י"ה ראייה שמיעה, ו"ה ריחא דבור. עיין בסולם פרשת וארא מאמר ד' יסודין ארמע. שלאחר הכרעת הקו האמצעי, החסדים הם בימין והם בסוד און שהיא שמיעה. וראיה שה"ס חכמה היא בשמאל, והחסדים מאירים ממעלה למטה מחמת שיש בהם הארת חכמה, ויש מיוזג של אש ומים בימין. והחכמה שבשמאל מאירה ממטה למעלה כטבע החסדים, בסוד המים והרוח שהריאה נושבת אל הלב, ויש אש ומים בשמאל.

תתקסה) דבור דא אדם וכו': דבור זה אדם, הכלול מכולם, שהוא כלול מכל ג' הקוים שהם: מוח, לב, ריאה וכן המתפלל ג' תפלות שמ"ע. שואל ומי מוציא אותו הדבור, ומשיב, המחשבה, שה"ס חו"ב ששניהם נקראים מחשבה. משום אלו, המעלים מ"ן ביחוד של ג' קוים ומלכות, משום אלו, שכליים שהם המלאכים של המרכבה בעולם הבריאה, (רע"מ פרשת פנחס אות תכ"א). היו יורדים בקרבן לקבלו

תתקסד) ריחא בריאה דנפיק וכו': ריחא הוא בריאה, שה"ס הקו האמצעי, שיוצא רוח בבחי' מ"ן ממטה למעלה, אל החוטם שהוא הקו האמצעי המייחד ימין ושמאל דעינים זו בזו, עליו נאמר ויפח באפיו נשמת חיים. והריאה היא מבחינת המוח שהוא ימין קר, ומבחינת הלב שהוא שמאל היא יבשה, והוא חצי מים יסודית מצד המוח, וחצי יבשה יסודית מצד הלב, משום זה שורה עליה רוח (דפו"י דף ס"ג ע"א)

תקונא עשרין ותרין

(א) בראשית ברא אלקים, א בראשית חד איהו, דלא אתגלייא, וברא תרין, תרין, אינון, ב ואינון ב'. ואינון תרין עלמין סתימין. ובמה ברא לון.

חלופי גרסאות

א ל"ג בראשית דקאי אברא (הגר"א). ב ל"ג ואינון (הגר"א).

מעלות הסולם

דא"א, שנקראת ראשית, ועליה נאמר כלם בחכמה עשית.

ביאור הרברים: פרצוף א"א, הוא הכלל דכל עולם האצילות, המאיר לכל העולמות דרך הלבושים שלו, הנקראים או"א ישס"ת זור"ן, והוא נקרא ג"כ בשם חכמה סתימאה, משום שהחכמה שלו נסתמה בראשו עצמו, ואינו משפיע ממנה כלום לעולמות, ורק בינה דא"א מאירה לעולמות, ולכן בינה דא"א נקראת ראשית להיותה הראשית והשורש לכל העולמות, ומרומזת במלת בראשית בסוד ב' ראשית, וזה אמרו בראשית חד איהו דלא אתגלייא, דהיינו א"א, אחד הוא שאינו מגולה, שעליו נאמר כי אחד קראתיו, שסוד אחד הוא המוחין הגדולים דהארת חכמה, שבהיותם מאירים בעולמות מתגלה יחודו יתברך, שזהו הרמז אחד בגימטריא י"ג, בסוד י"ג מדות הרחמים שבדיקנא דא"א, שהספירות ממשיכות הארות חכמה טיפין טיפין ע"י צנורות דקים שהם השערות, ועתיד להתגלות בגמר התקון בשלימותו בסו"ה ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

וסוד בינה דא"א, הוא חכמה דל"ב נתיבות, המתגלה ע"י בינה שעולה לראש א"א, ונעשית שם לחכמה כדי להשפיע לזון, ויציאת הבינה מראש א"א היא מכח המלכות שעלתה לחכמה דא"א וסיימה שם בחינת הראש דא"א, שמשום זה נעשה בינה לבחינת גוף ובריאה, בסוד

ברא

לקבלו להקריב הקרבן ולייחד הכל, דהיינו היחוד של זון שהוא היחוד של הוי"ה שהוא ז"א עם הנוקבא שהיא אדנ"י, ואלו הם שיאירו בתחיית המתים, שבהם יהיה הקב"ה מקרב עצם אל עצמו, וכל הגידים והעורקים, לחבר זה עם זה, ויקבלו אלו מאלו, וישתלבו אלו באלו, זהו שכתוב מקבילות הלולאות וגו', וכל אחד ישפיע מהארנו אל השני, בהתקרבות שלהם בעת ההיא, יהיה תדוה ושירה. (עיין רעיא מהימנא פרשת פנחס אות רכ"ג).

תקונא עשרין ותרין

(א) בראשית ברא אלקים וכו': בראשית, אחד הוא, דהיינו א"א שהוא השורש הראשון לכל פרצופי אצילות, שאינו מגולה, רק בבחינת שורש להשגה, וברא אלקים, שנים שנים הם, היינו או"א עלאין שהם מרומזים במלת ברא, וישסו"ת שהם מרומזים במלת אלקים, והם ב' של בראשית, והם שני עולמות סתומים, שאין בהם גילוי להארת חכמה, כי או"א עלאין הם נשאים תמיד בחסדים מכוסים, ואפילו ישסו"ת שהם שורשי זון שהם מקבלים הארת חכמה, אינם מקבלים לעצמם אלא לצורך זון, ואין החכמה מתגלה בישסו"ת שואל, ובמה ברא אותם, ומשיב בנקודה אחת סתומה, שהיא חכמה סתימאה (י ופויי דף סיג ע"ב)

בנקודה חדא סתימא, ראשית אתקרי ועלה אתמר (א) כלם בחכמה עשית.

מסורת זוהר

(א) (תהלים ק"ד כד) תקונא תשסרי אות ע"ו צ"א.

מעלות הסולם

לתוך המדרגה התחתונה, ולא נשאר במדרגה רק ב' כלים, ולכן נכנסים בה ב' אורות לבד שהם נפש רוח, שעל כן נקראים הכלים כתר חכמה מ"י ע"ש האורות שהם נפש רוח, כנודע שיש ערך הפוך בין כלים לאורות, שבאורות התחתונים נכנסים תחלה, ואור הנפש שה"ס מ' נכנס ראשון, ואח"כ אור הרוח שהוא י' ולכן נקראים מ"י, ובזמן הגדלות שבינה תו"מ חוזרים אל המדרגה ויש כבר ה' כלים נכנסים כל החמשה אורות ונשלם שם אלקים.

זוה אומר וברא תריין תריין אינון, שבסוד היציאה מדאש א"א יצאו תריין שהם אר"א עלאין, שה"ס ג"ר דבינה, ופגם של היציאה מראש א"א אינו נוגע ואינו פוגם כלום בג"ר דבינה להיותן תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ואפילו בהיות הבינה בראש א"א לא היו ג"ר שלה מקבלות חכמה, ומהם נתתקנו אר"א עלאין, תריין אינון היינו ז"ת דבינה, שאינון עצמות בינה, אלא מתתכללות זרין בבינה, שעיקר מהותו של ז"א היא הארת חכמה בחסדים, ע"כ הן צריכות להארת חכמה כדי להשפיע לזו"ן, ומהם נתקנו פרצוף ישס"ת המלביש לא"א מחזה ולמטה וה"ס שם אלקים המתחלק למי-אלה שבקטנות הם בבחינת ר"ק בלי ראש, עד שתחזור הבינה לראש א"א ואז משיגים ג"ר ונשלם שם אלקים, ואינון ב' בסוד ב"ראשית, כי יש ג' מיני ג"ר שכל אחד מהם נקרא ראש, ג"ר דיחידה מא"א שה"ס בראשית חד איהו ג"ר דחיה מא"א עלאין, וג"ר דנשמה מישס"ת ששניהם מרומזים בסוד ב' ראשית ואינון תריין עלמין סתימין שאין בהם גילוי חכמה, כי אר"א עלאין שהם תמיד בחסדים מכוסים הם בסוד ברא תריין, וישס"ת שהם מקבלים חכמה אמנם לא לצורך עצמם אלא כדי להשפיע אל זרין ובהם נוהג זמן קטנות וגדלות

ברא אלקים כי ברא הוא לשון חוץ מלשון סוף תני לברא, ובסוד נהר יוצא מעדן כי נהר פירושו בינה, עדן הוא חכמה, וע"י עליית המלכות לראש א"א, יצא הנהר מחוץ לחכמה. (ע"י בסולם בראשית א' אות שמ"ב מאחד ב"ראשית).

והנה בינה זו דא"א נחלקת לב' מדרגות, ג"ר בפני עצמן וז"ת בפני עצמן, מטעם, כי בינה בעשר הספירות של אור ישר אין מטבעה לקבל חכמה כלל, אלא אור חסדים לבד בסוד הכתוב כי חפץ חסד הוא, ולא חכמה, וכבר ידעת כי בינה נקרא הר"א (ע"ח שער נטי וקא נטי פ"ב דף צ"ה ט"ב) ולפיכך אין יציאתה לגוף פוגם בה כלל שאפילו בעת שהיא נמצאת בראש א"א אינה מקבלת ממנו חכמה ולכן אין בה שום פחיתות מחמת עמידתה למטה ממלכות דראש א"א, ונחשבת גם עתה לבחינת ראש גמור, וכאלו לא יצאה כלל מראש א"א דמי, והיא נתקנת בסוד אר"א עלאין המלבישים לא"א מפה עד החזה, וזוהי בחינה א' שהיא ג"ר דבינה, ובחינה הב' שהיא ז"ת דבינה, הנה הן מבחינת התכללות זרין בבינה, שהם השרשים של זרין הנמצאים בבינה, ולכן הם צריכים להארת חכמה בשביל זרין, וע"כ הם נפגמים מחמת מציאותם בגוף דא"א שנעשו למחוסרי חכמה, והם נחשבים לבריאה ולר"ק בלי ראש, ועליהם אמרו אבא הוציא אמא לחוץ, היינו לבר מדאש א"א, והם נקראים ישס"ת, ומלבישים לא"א מחזה עד הסבור, אלא שנוהג בהם זמן קטנות וזמן גדלות (ע"י פתיחה לפירוש הסולם אות י"ח י"ט) בסוד התחלקות שם אלקים למי — אלה, כי מדרגה שלימה בע"ס כחבוזין נקראת בשם קדוש אלקים, שבו ה' אותיות נגד ע"ס שהם כח"ב זרין, אלה הן כח"ב, י"ם הן זרין, שבזמן קטנות לא נשאר בהמדרגה רק כתר חכמה, שהם ב' אותיות מ"י ואותיות אלה נפלו (דפ"י דף ס"ג ע"ב)

(ב) ותרין עלמין סתימין לא הוו אתגליין. עד דעביד לון תרין לבושין. ומאי ניהו, את השמים ואת הארץ. את השמים: לבושא לעלמא עלאה, דאתברי בנקודה עלאה. ואת הארץ: לבושא לעלמא תתאה, דאתברי באלהים, דאיהי אימא עלאה.

(ג) י' ראשית אתקרי ואיהו אבא דכלא. ה' אלהים, ואיהי אמא דכלא, אם כל חי. וחכמה דאיהו אבא, לא אשתמודע אלא בכינה, דאיהי אלקים, ותמן י"ה אבא ואמא כחדא, תרין עלמין סתימין.

מעלות הסולם

א' אות ש"ז ש"ח, ורזא דכלא ב' תרין עלמין ניהו עיין שם בסולם).

(ג) י' ראשית אתקרי וכר: י' של שם הוי"ה, נקרא ראשית שהיא חכמה, והוא אב לכל פרצופי אצילות, וכולל אותם, כי במילואה היא יוד שזה מורה שבה כלולים בינה וזו"ג, כי ה' שהיא בינה צורתה ו"ד, וכן ו' היא ז"א, וד' היא מלכות. ה' של שם הוי"ה, היא בינה, שהיא נקראת אלקים, מחמת המלכות שעלתה אליה ונכללה בה. והיא אם, לכל פרצופי אצילות, ולכל העולמות התחתונים, ונקראת אם כל חי, כי כל אורות החכמה שנקראים חיה באים ממנה. וחכמה שהוא אבא לא נודע במקומו, אלא בכינה, שהיא אלקים, דהיינו ישו"ת ושם י"ה אבא ואמא, שהם חכמה בינה דיסו"ת מתחברים כאחד, שני עולמות סתומים, ומהם מגיעה הארת חכמה אל זו"ג.

פירוש: עצם החכמה המקורית נסתמה בראש א"א, ואינה מאירה לתחתונים שהם למטה מראש א"א. ואו"א וישו"ת הם בינה המקורית דאצילות, שהם קומת ס"ג דמ"ה, שעיקרם חסדים ולא חכמה. וביציאת בינה מראש א"א נפגמו רק ז"ת שלה שהן ישו"ת, שנשארו בחסרון ג"ר ואינן נשלמות אלא בחזרת הבינה לראש א"א, שאז מקבלת חכמה בשביל זו"ג ואז הן נבחנות לחכמה דקו שמאל, שפירושו שחכמה זו אינה מתגלה אלא בדרך

וגדלות והם תרין הנרמזים בשם אלקים, ומפרש ובמה ברא לון, בנקודה חדא סתימא שהיא מלכות הנקראת נקודה, שעלתה לחכמה דא"א ראשית אתקרי, מחמת שהוא הפרצוף הראשון שממנו מושפעים כל המוחין שבעולמות, אבל מן הפרצופים שלמעלה ממנו דהיינו פרצופי א"ק ודכר ונוקבא דעתיק אין מגיע מהם שום מוחין אל העולמות לפני גמר התקון.

(ב) ותרין עלמין סתימין וכר: ושני העולמות הסתומים, שהם או"א וישו"ת, לא היו מתגלים, עד שנעשה להם שני לבושים, שואל ומי הם, ומשיב את השמים ואת הארץ, שהם זו"ג הגדולים, וזו"ג הקטנים ומפרש את השמים שה"ס זו"ג הגדולים, הם לבוש אל העולם העליון, שהוא או"א עלאין, שנברא בנקודה עליונה, שה"ס מנעולא, כנודע כי ב' מלכיות הן מנעולא ומפתחא, ובאו"א עלאין משמשת המלכות בסוד מנעולא, שהיא נועלת שם את הזווג דהארת חכמה, ונשארים תמיד באוירא דכ"א בסוד חסדים מכוסים. ואת הארץ שה"ס זו"ג הקטנים, הם לבוש לעולם התחתון שה"ס ישו"ת שנברא בשם אלקים שהוא ישו"ת שבהם משמשת המפתחא שלעת גדלות פותחת המוחין וי' יוצאת מאויר שלהם ונעשה אור, שהיא האם העליונה שממנה באים כל המוחין לז"א. (ענין מנעולא ומפתחא עיין בהקדמת ספר הזהר אות מ"א בסולם מאמר מנעולא ומפתחא. ועיין בזהר בראשית (דפו"י דף ס"ג ע"ב)

(ד) ו"ה, אינון תרין בנין, ואינון עלמא דין ועלמא דאתי. ו' עלמא דאתי, דאיהו עלמא אריכא, ה' עלמא דין, דלאו איהו אריך.

(ה) ב', תרין היכלין, לתרין אתוון, דאינון י"ה. עליה אתמר ב' אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה. ומאי ניהו ב' היכלין אלין. אלא חד איהו אהי"ה. ותניינא אדני.

מסורת הזהר

(ב) (איוב כ"ח כג) זהר בראשית ב' אות ר"א צ"ג.

מעלות הסולם

זו מתגלה בדרך ג' קוים שיוצאים בישסר"ת והקו האמצעי מייחד ב' הקוים ימין ושמאל שיאירו כאחד והם נקראים תרין עלמין סתימין כי החכמה שהם מקבלים אינם מקבלים לעצמם רק להשפיע לזו"ן, שמחזה ולמטה שלהם שם המקום לגילוי חכמה.

(ד) ו"ה אינון תרין וכי: ו"ה של שם הוי"ה הם שני בנים, שהם ז"א ומלכות, הם העולם הזה והעולם הבא, ו' הוא עולם הבא שהוא ז"א במוחין דבינה שנקראת עולם הבא, שהוא עולם ארוך המקבל מוחין די"ג מדות הרחמים מאריך אנפין, (רעיא מהימנא פרשת פנחס אות שס"ז) ה' תתאה של שם הוי"ה היא עולם הזה שאינו ארוך, כי הארת חכמה שבמלכות מלובשת בחסדים ומאירה רק ממטה למעלה כטבע החסדים שמאירים בבחי' רחב וקצר.

(ה) ב' תרין היכלין וכי: ב' של בראשית רומזת לב' היכלות, היינו בינה ומלכות, שהן היכלות לשתי אותיות, שהן י"ה היינו חכמה ובינה, עליו היינו על ז"א שמאיר בב' היכלות אלו, נאמר, אלקים שהוא ז"א הנקרא אלקים, הבין דרכה, שיודע דרך התפשטות החכמה דל"ב נתיבות לחכמה תתאה, אבל והוא היינו א"א, ידע את מקומה דהיינו עצם החכמה העליונה. שואל, ומה הם ב' היכלות אלו, ומשיב, אלא אחד הוא אהי"ה, היינו המלכות שמחזה ולמעלה דז"א, ואחד אדני"ה, היינו המלכות שמחזה ולמטה דז"א.

ותרווייהו

ג' קוים שיוצאים בישסר"ת, שבקו שמאל שבג' קוים אלו מתגלה החכמה.

אמנם אע"פ שג"ר ח"ת דבינה חזרו לראש א"א, שהם או"א עלאין, וישסר"ת, אין ישסר"ת שהן ז"ת דבינה מקבלים החכמה ישר מחכמה סתימאה שבראש א"א, מפני שכל מדרגה אינה מקבלת אלא מהמדרגה העליונה הסמוכה לה, ואו"א עלאין מקבלים החכמה מחכמה סתימאה ומשפיעים לישסר"ת. ואו"א עלאין נבחנים לחכמה דימין, משום שבעצמם הם חסדים מכוסים מחכמה, והם נקראים חכמה מב' טעמים: א' מפני שהם מלבישים על חכמה סתימאה. ב', שבעת שנגלה הארת חכמה בישסר"ת הם מקבלים הארה זו מאו"א עלאין, המלבישים לחכמה סתימאה, ונמצא שאו"א עלאין הם עצם חכמה וישסר"ת מקבלים רק הארה. וזה אומרו ו' ראשית אתקרי משום שאו"א הם מיוחדים תמיד עם חכמה סתימאה, ונקראים חכמה דימין להיותם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ואיהו אבא דכלא כי כל הארת החכמה שבאצילות באה מהם, אע"פ שהם עצמם מאירים בחסדים, ה' אלקים, ואיהו אמא דכלא אם כל חי, כי ישסר"ת הם המקור לגילוי חכמה, כי בהם יוצאת י' מאויר שה"ס חסדים ונעשה אור שה"ס חכמה, וחכמה דאיהו אבא לא אשתמודע אלא בכינה, שחזרת לראש א"א שאז מקבלת חכמה בשביל זו"ן דאיהו אלקים דהיינו ישסר"ת, ותמן י"ה או"א כחדא כי חכמה

(דפוי דף ס"ג ע"ב)

(ו) ותרוייהו אינון כנויין לתרין אתוון י"ה, אבא ואימא. והכי סליק חושבן ג אלקים לחושבן כנו"י, ובה גניזין אבא ואימא.

(ז) ודא איהו א הנסתרות ליי אלקינו, י"ה. ודא אינון סתירין וגניזין, ואינון סתרי אורייתא ממש. ובגין דאינון סתירין, צריך דלא לגלאה לון, ודא איהו רזא דעריין, דאתמר בהון ד ערות אביך וערות אמך לא תגלה ד ודאי מן כסויא דלהון.

חלופי גרסאות

ג ה"ג במנטובא וברוב הדפוסים הגרסא והכי סליק חושבן אהיה אדני ובסוגריים (וחושבן אלקים).
ד ג"א לא תגלה, לא תגלה ודאי (מנטובה קושטנדינא וילנא ליורנו).

מסורת הזהר

ג (דברים כ"ט כח) הקדמה ב' לתקוני הזהר ט' צ"ב.
ד (ויקרא י"ח ז) זהר בראשית אות רסח צ"א.

מעלות הסולם

שיוכלו לקבל אור העליון, העלה בינה אליה את המלכות, שעל ידי זה, קבלה בינה לתוכה את הדינים של המלכות, ונסתלקו ממנה הג"ה, שמחמת זה קבלה המלכות שבבינה בחינת הכלים והקטנות של הבינה, ואחר כך כשירדה המלכות מן בינה, וחזרו אליה הג"ה, קיבלה המלכות מוחין דג"ר מן הבינה, ומן המלכות מקבלים כל העולמות, ונמצא שבינה קבלה אליה את מלכות ודיניה, ומיעטה את עצמה, כדי שתוכל המלכות לקבל מוחין וקיום. ונמצא שכל עיקר העלאת המלכות לבינה, שמשום זה נשארה בינה בבחינת נקבה אל חכמה, היתה, כדי שיתקיימו זרין והעולמות, ע"כ נשתנה שם של חכמה ובינה, לאב ואם אל זרין, משום שכל טרחתם ומיעוטם אינם אלא לקיים את המוחין לז"א ומלכות, דומה לאב ואם שכל יגיעתם היא רק לצורך בניהם.

והנה בינה נקראת בשם אלקים, כי ה' אותיות השם רימזות לה"ס כח"ב תר"מ, או ה' אורות נרנח"י. וכן ז"א במוחין דגדלות שיש לו ה' אורות נרנח"י נקרא אלקים ע"ש הבינה, שמתלבשת בו ועולה למקומה, וז"ש להלן (דפו"י ע"א): אלקים דאיהו כנוי מ"ה,

מ"ם

(ו) ותרווייהו אינון כנויין וכו': ושניהם, היינו ב' המלכיות שהן אה"ה אדנ"י הן כנויים לשתי אותיות י"ה שהם אבא ואמא דהיינו חו"ב, וכן עולה חשבון אלקים, שה"ס ז"א במוחין דחו"ב, לחשבון כנוי דהיינו פ"ה, וכו' גנזים אבא ואמא, שהם חכמה ובינה, שהם ג"ר ומוחין שלו.

(ז) ודא איהו הנסתרות וגר': וזהו שכתוב הנסתרות לה' אלקינו, היינו ב' אחזיות י"ה, שהן חכמה ובינה, וזה שהם סתורות וגנוזות נקראים נסתרות, והם סתדי התורה ממש, דהיינו אור התורה והמוחין שהם פנימיות התורה, ומשום שהם סתורות, לא צריכים לגלותם דהיינו להמשיכם ממעלה למטה. וזהו סוד העריות, שנאמר בהם ערות אביך וערות אמך לא תגלה ודאי, מהכסוי שלהם.

ביאור הדברים: נודע שחכמה ובינה נקראים בכל מקום בשם אבא ואמא, וטעם הדבר הוא, מחמת שמלכות שממנה נבראו העולמות מבחינתה עצמה אינה ראויה לקבל אור עליון, כי צמצום הא' והמסך רוכב עליה שלא תקבל אור העליון, וכדי לקיים העולמות (ופו"י דף ס"ג ע"ב)

(ח) קס"ה סבא פתח ואמר, רבי רבי נחית הכא, דאת בוצינא קדישא, דהא שכינתא ו קדישא, קא נטרית לך ולחברך. באומאה עלייכו לא תתעכבון התם, לנחתא הכא אתון. והכי אומינא לכל אינון מארי מתיבתא עלאה ותתאה, דיהון כלהון נחתינ עמכון. וכן אנא אומינא לאינון מלאכין וחיילין קדישין, די ממנו לנטרא לכו. ולא ליקרא זידי עבידנא, ולא ליקרא דאבא ואמא, אלא ליקרא דשכינתא.

חלופי גרסאות

ה קם בוצינא קדישא פתח ואמר סבא סבא נחית הכא דהא שכינתא (הגר"א).
ו ל"ג קדישא (מנטובה). ז נ"א דילי (קושטנדינא).

מעלות הסולם

גירסא, קם בוצינא קדישא, פתח ואמר, סבא סבא נחית הכא, ונראה שכצ"ל, וכן משמע מדברי התקונים להלן (אות לח) שכתוב, אמר בוצינא קדישא, ודאי האי סבא מאתר דעתיק יומין קא אתי ותמן אתרכי, כי סור סבא הוא מדרגה שיש בה ג"ר, כמו שאמרו חז"ל (קדושין לב:): אין זקן אלא חכם, וישנם כמה בחינות ג"ר: ג"ר דנשמה ג"ר דחיה, וג"ר דיחידה, ואומר שהסבא הזה הוא ממדרגת ג"ר דיחידה. עמד המאור הקדוש, היינו רבי שמעון, פתח ואמר, זקן זקן רד כאן, שהרי השכינה הקדושה שהיא מלכות היא שמחה לך ולחברך, משביע אני אתכם, אל תתעכבו שם במקומכם, לרדת אתם לכאן, וכן אני משביע לכל אותם בעלי הישיבה העליונה והתחתונה, כמ"ש בזהר חדש יתרו (אות רנ"ה) בגין דתריין מתיבתין אית לעילא, מתיבתא דההוא נער מטטרוין, ומתיבתא עלאה דקב"ה, ובכל אתר דתנינן מתיבתא עלאה דא הוא דקב"ה, מתיבתא דרקיע דא דמטטרוין. שכולם היו יורדים עמכם, וכן אני משביע לאותם המלאכים והחיילות הקדושים שהם ממונים לשמור אתכם, לרדת עמכם, כי לא לכבדי עשיתי, ולא לכבוד אבי ואמי, אלא לכבוד השכינה.

מ"ם ה"א, מ"ם ה"א בנימטריא אלקים שז"א הנקרא מ"ה במילואו דהיינו בעת שיש המוחין מבינה הוא נקרא אלקים שבגימטריא פ"ו כמנין מ"ם ה"א שהוא מ"ה במילוי. וכן מלכות בעת עלייתה לבינה ומקבלת ממנה המוחין שלה נקרא על שמה אלקים, וזה שאמר והכי סליק חושבן אלקים לחושבן כנוי, כי יש שם העצם, שהשם הוא מעצם המדרגה, ויש כנוי שהוא שם מושאל ממדרגה אחרת ושם אלקים שבוז"ן הוא שם מושאל מבינה מחמת שעולים אליה ומקבלים אורותיה ולכן נקראים על שמה, ויש ב' עליות שזו"ן עולים לבינה א' במוחין דחול שהם עולים לישסו"ת ומקבלים מוחין דנשמה, וה"ס ה' ראשונה דהוי"ה ואז נקראת המלכות בשם אדנ"י, ויש עליה ב' שזו"ן עולים למקום או"א עלאין שהם מוחין דשבת ומקבלים אורות דאור חיה שנקרא י' של הוי"ה ואז נקראת המלכות בשם אמא עלאה שהוא אהי"ה. וב' אורות אלו מקבלת המלכות ע"י ז"א בעלה שנקרא אלקים, וז"ס שאדנ"י אהי"ה, הם נקראים ב' כנוין לתריין אתוון י"ה אבא ואמא, כי ב' המוחין של נשמה חיה שה"ס י"ה הם מאירים אל המלכות ע"י ז"א הנקרא אלקים שבגימטריא כנוי.

(ח) קם סבא פתח וכר: הגר"א ז"ל מביא

(דפו"י דף ס"ג ע"ב)

(ט) מיד קלא אתער, בענפי אלנין דגנתא דעדן. עלאין נחתו. ח מלאכין אתכנשו. לנחתא באלין מארי מתיבתא עלאה ותתאה. דהא דשותא אתייהבת לכו מלעילא. מיד כלהו אתפשטו מדיוקניהון, ואתלבשו באורין דהאי עלמא, דאיהו כנוי וסתירה לאתוון קדישין.

(י) אדהכי, הא אליהו. ט קם, אקדים, לתקנא לון מותבייהו. פתח ואמר רבי רבי, בוצינא קדישא, דפומא דילך. איהו ממלל רברבן באורייתא. מניה מזדעזעין עלאין ותתאין. ופומא דילך אתמר בה (ה) והר סיני עשן כלו כו'.

(יא) בגין דאת י' שריא במוחא דילך, ה' בלבך דאיהי בינה, ובה לב

חלופי גרסאות

ח ה"ג במנטובא, ובולנא הגירסא תתאין אתכנשו, ובדפו"י בסוגריים מלאכין ובסוגריים נ"א תתאין. י איהו סיני דבורא דילך באורייתא (מנטובה).

מסורת הוהר

(ה) (שמות י"ט יח) זהר בראשית אות שיב צ"א. ט ה"ג במנטובה ובשאר דפוסים הגירסא קא.

מעלות הסולם

המוח שה"ס ג"ר דז"א, נמשכים אל הפה, ובפה נעשה הזווג עם החכמה העולה שמה עם הבלים שבלב בבחינות מיין נוקבין, בסוד החיבור של ראש עם הגוף אשר שם בסוד חיך וגרון, כמ"ש ברע"מ פרשת פנחס (אות חל"ד) וכד פליק אדנ"י לפומא, דאדנ"י שפתי תפתח לקבלא הוי"ה כפומא לאתחברא תמן תרין שמהן בחבורא חדא וכר והנה הדינים דחכמה טרם שנתייחרו בחסדים, נקראים עשן המערכה, העשן הזה עולה אל המוח להתלבש בחסדים שבו, וזה אומרו ופומא דילך אתמר בה זהר סיני עשן כלו וכו', כלומר שחידושי תורה שלו הם במדרגת אור היחידה, כמו שהיה בעת מעמד הר סיני ומתן תורה.

(יא) בגין דאת י' וכר: משום שאות י' שה"ס חכמה דימין, שורה במוח שלך, ה' ראשונה של השם שהיא בינה, בלבך, שהיא מלכות הנבנית בעיקר מקו שמאל דבינה, ובה הלב מבין, דהיינו ל"ב נתיבות החכמה המאירים מחכמה דשמאל דבינה. ו' של השם בפיך, וממנו היינו מן הזווג שבפה בסוד חיד וגרון

(ט) מיד קלא אתער וכו': מיד התעורר קול בענפי האילנות שבגן עדן ואמר, עליונים רדו, מלאכים התאספו לרדת באלה בעלי הישיבה העליונה והתחתונה, כי ניתנה לכם רשות מלמעלה לרדת, מיד כלם התפשטו מצורתם שבעולם העליון, ונתלבשו באורים שבעולם הזה, שהוא כנוי והסתר אל האותיות הקדושות, של שם הוי"ה, כמ"ש בעץ חיים (שער דרושי אבי"ע פרק א') חנה יש מאציל ונאצל, והנאצל יש בו ד' יסודות: אש, רוח, מים, עפר. והם ד' אותיות הוי"ה וכו' עיי"ש ועיין זהר שמות (אות רכ"ד).

(י) אדהכי הא אליהו וכו': בתוך כך, הרי קם אליהו, הקדים לתקן להם לבעלי הישיבות מקום מושבם. פתח אותו הזקן, ואמר, רבי רבי, מאור הקדוש, שפיך מדבר גדולות בתורה, שמאירים במוחין דג"ר שה"ס גדלות, ממנו מזדעזעים עליונים ותחתונים, ועל פיך נאמר, זהר סיני עשן כלו, מפני אשר ירד ה' עליו באש, ויעל עשנו כעשן הכבשן.

פירוש: סוד הפה הוא מלכות דראש ז"א, והמיין דוכרין שה"ס החסדים הנמשכים מן (דפרי דף ס"ג ע"ב)

מבין, ו' בפומא דילך, ומניה א' וכל העם רואים את הקולות, דאיהו באינון הבלים דנפקין מפומך, דעלייהו אתמר א' קול י"י חוצב להבות אש.

יב) שית עזקאן אינון בקנה, כ דבהון סליק ו'. ואינון ו' דרגין לכרסיא. ה' בלבא, ג איהי הב"ל ה' לב, דודאי איהי ה' בלבא. ו' מ קול דנפיק מניה, והאי איהו קול דנפק מהבל.

יג) ותריין בתין אית בלבא, חד אפיק הבל, וחד אפיק הבל, ואינון ה' עלאה ה' תתאה בתרי בתי לבא, דאינון לקבל בית ראשון ושני. ו' קול דנפיק מתרוייהו. י' דבור דשריא בפומא, ועליה אתמר ח' בדבר י"י שמים נעשו.

חלופי גרסאות

כ ג"א דאבהן (מנטובה). ל ה"ג במנטובה ובשאר דפוסים גרסינן איהו. מ ה"ג במנטובה ובשאר דפוסים הגירסא בקול ובסוגריים קול.

מסורת הוהר

ו) (שמות כ' טו) הקדמת תקוני הוהר אות שי ציון צ'.
ז) (תהלים כ"ט ז) תוספת לזוהר ח"ב אות א' ציון ט'.
ח) (תהלים ל"ג ו) השמטות לספר הוהר אות קי ציון ת'.

מעלות הסולם

והוא מרומז במלת הבל, וכן הוא אש שורף, מחמת שבעת גילוי החכמה מתלויים עמה דינים קשים, לשרוף את הרשעים והחצונים וכל אלה הרוצים להתקרב להמשיך החכמה ממעלה למטה, (עיין רעיא מהימנא פרשת פנחס אות ת"ג) ו' ה"ס קול היוצא ממנו, וזהו קול שיוצא מן ההבל, שהוא חסדים המיוחד ימין ושמאל זה בזה תחת שליטת החסדים, שאז נשקטים הדינים שבהבל הלב (רע"מ שם).

וגרוג, כתוב וכל העם רואים את הקולות, שהוא באותם ההבלים היוצאים מפיקך, שעל ידיהם נכללים החסדים הנמשכים מג"ר דז"א בהארת חכמה שה"ס ראה, והחסדים ה"ס קול, ולכן כתוב רואים את הקולות, דהיינו חסדים עם הארת חכמה, שעליהם נאמר קול ה' חוצב להבות אש, שרוחות החסדים הנקראים קול מקבלים החכמה דשמאל הנקרא להבות אש ונשלמים על ידה. (עיין רע"מ פרשת פנחס אות תל"ב ובמראות הסולם שם אות י"ז) ולהב הוא אותיות הבל.

יג) ותריין בתים אית וכי': ושני בתים יש בלב, שהם שני חללי הלב, בינה ומלכות, כל אחת כלולה משתייהן, בסו"ה ותלכן שתייהן, אחד מוציא הבל, חלל הימין בינה הכלולה ממלכות, ואחר מוציא הבל מלכות הכלולה מבינה, והם ה' ראשונה בינה, ה' תחתונה מלכות, בשני בתי הלב, שהם נגד בית ראשון בינה, ושני מלכות. (עיין לעיל תקון י"ג אות כ"ד כ"ה) ו' ה"ס קו האמצעי, קול היוצא משני ההבלים, אחרי שנמתקים ונשקטים ע"י החסדים. י' ה"ס דבור, השורה בפה שה"ס מלכות

יב) שית עזקאן אינון וכי': שש טבעות הן בקנה, שה"ס הבינה דמלכות, המחוברת עם הראש, שה"ס ז"א. שבהם עולה ו', שה"ס הקו האמצעי, העולה לבינה, ומיוחד ב' הקוים ימין ושמאל שהם חכמה ובינה שבה. והם ו' מדרגות שהם ששה קצוות כנגד שש טבעות, אל הכסא, שהיא בינה. ה' של השם, היא בלב, שהיא מלכות שעיקר בינה משמאל דבינה, ואתיות הבל היא ה' לב, כי ודאי היא שה' שורה בלב, כי הלב ה"ס ל"ב נתיבות החכמה, (דפו"י דף ס"ג ע"ב)

(ד) ואיהו דבור חד, דכליל עשר אמירן. ורזא דמלה, אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי, ט) לאחזאה בה דעשר דברן בדבור חד אתאמרו. שתיים

מסורת הזהר

(ט) (תהלים ס"ב יב) זהר יתרו אות ש' ציון ט'

מעלות הסולם

מלכות דראש, ועליו נאמר, ברבר ה' שמים נעשו. ביאור הדברים: הדבור שה"ס הנוקבא היוצא מן הפה שהוא מלכות דראש וכתר לגוף, כי מלכות דעליון היא כתר לתחתון. כולל בתוכו קול והבל, אשר ההבל הוא שורש אל הקול, והקול הוא שורש אל הדבור, וע"כ הם נבחנו לנשמה רוח נפש, שהבל ה"ס הנשמה שהיא שורש אל הרוח, וקול הוא רוח שהוא שורש אל הנפש המכונה דבור. וה"ס שם הוי"ה השורה בדבור, כי ההבל הוא כלול מב' ההין של שם הוי"ה, שהם בינה ומלכות המחבורות יחד בסר"ה ותלכן שתיהן, ו' ה"ס הקול היוצא מן ההבלים, ו' ה"ס הדבור שה"ס הנוקבא המגלה את ההבלים והקול, וזה אומרו (באות י"א) ו' בפומא דילך, ומניה וכל העם רואים את הקולות, שה"ס החסדים הנקראים קול, דאיהו כלומר איך הם נראים הלא חסדים דרכם להיות מכוסים, באינזון הבלים דנפקין מפומך שה"ס הארות חכמה המאירות בחסדים הם נקראים ראיה, ועלייהו אתמר קול ה' חוצב להבות אש, דהיינו חסדים שנקראים קול ה', עם הארות חכמה המאירה בדינים שלא להמשיכן ממעלה למטה שנקראות להבות אש, והן הפנימיים של הקול, והקול הוא פנימי אל הדבור ולכן הם כולם בפה, ולכן אומר י' דבור דשריא בפומא שה"ס הנוקבא מלכות דראש, הכוללת בתוכה קול והבל.

שם (באות תל"ב) אי זכאן אברין דבר נש בפקדין, דהיינו שתפלתו נתקבלה, דמלכא עלאה דאיהו רוח הקדש, דהיינו רוח החסדים דז"א, נחית בסולם דאיהו גרון, בכמה רוחין קדישין דהיינו שהרוח דחסדים יורד מן המוח אל הקנה, בד' רוחות, כנגד ד' אותיות שם הוי"ה שלו, דאתמר עלייהו עושה מלאכיו רוחות, שהרוחות הם רוחות החסדים ששולח ז"א אל המלכות, וע"כ נקראים שליחים, וסלקין לקבל אליו הבלים דפומא, שרוחות החסדים מקבלים החכמה דשמאל שבלב הנקראת הבלים, דאתמר עלייהו משרתיו אש לזהב, דהיינו הדינים שבהבלים הם משרתים של החסדים, שעל ידיהם נכללים החסדים בהארת חכמה, שז"ס הזווג של ז"א ומלכות שהם מוח ולב, והזווג נעשה בב' מקומות, א' בפה דראש בסוד החבור של ראש עם הגוף אשר שם בסוד חיד וגרון, ומקום ב' הוא בלב, דהיינו במלכות, ובזווג שבלב החכמה שבלב היא עיקרית, והחסדים דז"א משלימים אותה, ובזווג שבפה החסדים הם העיקר, והחכמה העולה שמה עם ההבלים שבלב הם רק משלימים את החסדים, וזה שאומר שם (באות תל"ד) וכד נחית הוי"ה שהוא ז"א לגבי אדניי שהוא מלכות, מתחברין דינא ברחמי בלבא דהיינו החכמה דשמאל עם החסדים דז"א, דאיהו יאהדונהי המורה על זווג ז"א ומלכות, שהם הוי"ה אדניי בשילוב זה בזה, וכד סליק אדניי לפומא וכר כגוונא דמתחבראן בלבא, אלא הפרש הוא, שבפה החסדים הם עיקרים, ובלב החכמה היא עיקרית.

(ד) ואיהו דבור חד וכר: והוא דבור

אחד

הדברים באריכות נתבארו ברעיא מהימנא פרשת פנחס (מן אות שצט עד אות תמג, בסולם מאמר אברים הפנימיים, ובמראות הסולם שם) ואעתיק בקיצור מהצורך אל הביאור פה, וז"ל

(דפויי דף ס"ג ע"ב)

זו: אלין אנכי ולא יהיה לך, ואיהו, נ חד בינייהו, ודא איהו דאמרן דבתרוייהו (* תליין פקודין דעשה ולא תעשה).

(טו) וקב"ה מתרוייהו מליל, למיהב יקרא לאורייתא. דהא איהו בדבורא חד אמר כלא, ולמה אמר שתיים זו שמעתי. זו אח"ד הוי בחושבן, דתרי תורות הוו, וקב"ה חד בינייהו, ושמיה חד.

(טז) ומתרין דבורין נפק קלא, ואתפלג לע' קלין, לקבל ע' אנפין, וקטיל בהון ע' אומין ס פלחי כוכביא, על דלא קבילו אורייתא. ובתרין דבורין, קטיל לב' אומין, דאינון עשו וישמעאל, דלא בעו לקבלא אורייתא.

חלופי גרסאות

נ ה"ג במגטובה ובשאר דפוסים הגירסא ואיהו אחד

חד בינייהו.

ס ל"ג פלחי כוכביא (קושטנדינא ליורנו).

מעלות הסולם

מחסדים שבימין ומאיר ממטה למעלה כטבע החסדים, כדי לתת כבוד לתורה, כי כבוד ה"ס הארת חכמה ותורה ה"ס חסדים. ומבאר, שהרי בדבור אחד שהוא מלכות הוא אמר הכל, ולמה אמר הכתוב שתיים זו שמעתי, ומשיב, אלא זה הוא בחשבון אחד שהיו שתי התורות, כלומר בזה בא להשמיענו שגם תורה שבעל פה נאמרה בסיני, ושתי התורות הן אחד, והקב"ה שה"ס ז"א תורה שבכתב, הוא אחד המאחד ב' הקוים ימין ושמאל ומכריע ביניהם, ואז נותן הקב"ה הארת שניהם בסוד הזווג אל הנוקבא שנקראת שם, ונעשה היחוד גם במלכות, בסוד ושמו אחד.

(טז) ומתרין דבורין נפק וכו': ומב' הדברות שהם בינה ומלכות, יצא קול, שה"ס אור חסדים ונתחלק לשבעים קולות, נגד ע' פנים לתורה, שהם פרטי בנין של ז"א המכונה תורה. שהרג בהם שבעים האומות עובדי כוכבים, על שלא רצו לקבל התורה, כמ"ש ברעיא מהימנא פרשת שופטים (אות ו') שמא דהוי"ה מיתה לסמאל ונחש, וחיים לישראל. ובב' הדברות שהם השרשים, הרג לב'.

אחד, שהוא מלכות הנקראת דבור, הכולל עשרת הדברות, שה"ס עשר הספירות, (זהר חדש פרשת תשא אות כ"ד מאמר עשרת הדברות כנגד ע"ס) וסוד הדבר, אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי, ומפרש מה שכתוב אחת דבר אלקים להראות בזה, שעשרת הדברות בדבור אחד נאמרו, דהיינו המלכות הנקראת אלקים. שתיים זו, ומפרש שתיים: אלו אנכי ולא יהיה לך, שה"ס ב' הקוים ימין ושמאל, והוא אחד היינו הקו האמצעי, ביניהם, כיון ב' הקוים המאחד את שניהם כאחד, וזהו שאמרנו, שבשניהם, דהיינו באנכי ולא יהיה לך תלויים רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה, כי אנכי ה"ס זכור וכולל רמ"ח מ"ע שה"ס חסדים, ולא יהיה לך ה"ס שמור שכולל שס"ה מצות ל"ת שה"ס הארת ו"ק דחכמה.

(טו) וקב"ה מתרוייהו מליל וכו': והקב"ה שה"ס ז"א תפארת הקו האמצעי, משניהם כלומר מב' הקוים ימין ושמאל, דבר, שהוא אחר היחוד שנעשו שניהם מאירים כאחד, והחסדים נכללו מחכמה והאירו ממעלה למטה, וקו השמאל שהוא חכמה נתקן ונכלל (דפריי דף ס"ג ע"ב י' דף ס"ד ע"א)

תקונא עשרין ותריין

תנה

(יז) דהא קב"ה חד איהו, ואיהו לא הוה ממלל באלין קלין ודבורין דאנכי, אלא לאחזאה דשמיא ויקריה הוה באורייתא. ובגין דא קב"ה מליל ע בדינא, בגין דיתזעזעון כל אומין פ פלחי כוכביא דעלמא, מאלין דמשתדלין בה.

(יח) ובגין דא אמר קב"ה למשה, (י) זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דר. שמי עם י"ה, שס"ה פקודין דלא תעשה. זכרי עם ו"ה, רמ"ח פקודין דעשה. לאחזאה דאורייתא בשמא דקב"ה אתבריאת, ועל שמיא אתקריאת, הה"ד (כ) כל הנקרא בשמי וכו'. ובה שרייא קב"ה. ומינה מליל בסיני.

(יט) ואית אורייתא עלאה, דלא אתקרי בה בריאה, אלא אצילותא דיליה, והיא והוא כלא חד. וכל בר נש דאשתדל באורייתא, שמיא דקב"ה תמן. כ"ש וכ"ש בכוצינא קדישא.

חלופי גרסאות

ע ג"א ובגין דא מליל בדינא (מנטובה) ובשאר
ועל שמיא אתקריאת, והוא היינו הקב"ה מליל מינה.
פ ל"ג פלחי כוכביא (מנטובה) קושטאדינא לייירנו.

מסורת הזהר

(י) (שמית ב' טו) הדרמתי תקוני הזהר אות צה ציון א'.
(כ) (ישעיה מ"ג ז) הקב"ה תקוה הזהר אות קמ
ציון ו'.

מעלות הסולם

שס"ה, שהם שס"ה מצות לא תעשה. ומספר
זכרי שהוא רל"ז עם מספר ו"ה שהוא י"א
עולים ביחד רמ"ח, שהם רמ"ח מצות עשה,
להראות שהתורה שתר"ג מצוות כלולות בה
בשם הוי"ה נבראה, ובשם הוי"ה הן תלויות,
שס"ה ב"ה ורמ"ח ב"ה. ועל שמו התורה
נקראת, זהו שכתוב כל הנקרא בשמי, שנקראת
תורת ה' ולכבודי בראתי וכו'. ובה שורה
הקב"ה, שה"ס ז"א, וממנה דבר בסיני, ואמר
אנכי שכולל זכור ושמור, שזכור הוא רמ"ח
מ"ע ושמור שס"ה לא תעשה. (עיין ז"ח פרשת
יתרו אות תפ"ד מאמר קול ודבור).

(יט) ואית אורייתא עלאה וכו': ויש
תורה עליונה, שהיא תורה דאצילות שלא
נקרא בה לשון בריאה, אלא היא אצילות
שלג, והיא היינו התורה, והוא היינו הקב"ה
הכל אחד, כי בע"ס דאצילות איהו וחיייו
וגרמוהי חד בהון (עיין לעיל בהקדמה אות

ס"ט

לבי אומות שהם עשו וישמעאל, שהם ראשים
לע' או"ה, שלא רצו לקבל את התורה.

(יז) דהא קב"ה חד וכו': שהרי הקב"ה
אחד הוא, והוא לא היה מדבר באותם הקולות
והדברות של אנכי, אלא להראות ששמו וכבודו
הוא בתורה, כי יש בתורה נגלה ונסתר, וכל
התורה כולה שמותיו של הקב"ה, ומשום זה
דיבר הקב"ה בדין, שכתוב וידבר אלקים שהוא
שם של דין, וניתנה באש חשך ענן וערפל
וקולות וברקים, משום שיודעו כל האומות
עובדי כוכבים שבעולם מאותם המשתדלים בה
בתורה וכמו"ש וראו כל עמי הארץ כי שם
הוי"ה נקרא עליך ויראו ממך, והשם הוי"ה
הוא בתורה.

(יח) ובגין דא אמר וכו': ומשום זה אמר
הקב"ה למשה, זה שמי לעלם וזה זכרי לדור
דור, ומספר שמי שבגימטריא ש"ג, עם מספר
אותיות י"ה שהם ט"ג, עולים ביחד בגימטריא
(דפו"י דף ס"ד ע"א)

(כ) ובוצינא קדישא, ודאי פומך איהי סיני. שבע הבלים דנפקין מפומך, שכינתא שרייא עלייהו, דאיהי בת שבע, דאינון שבע שמהן דשמא מפרש, דאיהו שמא צ דארבעין ותרין אתוון.

חלופי גרסאות

צ ניא דארבעין ותרין אתוון דאיהו ודאי ב' סלקא לשבע דאיהי ה' ה' עלאה ומינה סליק קול וכו' (הגר"א).

מעלות הסולם

האמצעי בשליש תחתון ומגיעים עד הטבור נמשך עוד בחינת מ"ב שזה נבחן להארת כלים בלבד, ונחשבים לחסדי ג"ר ע"כ ז"ת אלו מרומזים בז' שמות של אנא בכח שהם ז' פעמים ו' אותיות, כנגד ו"ק חג"ת נה"י. ולהיות שזו"ן הם מבחינת למטה מטבור במקום נה"י דא"א, ואינם יכולים לקבל טפת החסד דע"ב שאינה מושפעת למטה מטבור, וכדי שתהיה אפשרות לזו"ן להכלל בסוד מ"ב הזווגים מבחינת הפרצופים שמטבור ולמעלה, לכן העלה א"א את נה"י שלו לחג"ת שבוה הוא מעלה את שורש זו"ן שעומדים בנה"י שלו לתחת החזה שלו, שז"ס שמא גליפא מפרש במ"ב אתוון דעובדא דבראשית, בהקדמה לספר הזהר (אות ג') שהן מ"ב אותיות מן בראשית ברא אלקים עד ב' של ובהו, ועיין בזהר פרשת תרומה (אות תרי"ח) שהם סוד של מ"ב של אנא בכח וכו', שבקטנות נקראת בשם גליפא ובגדלות נקראת שמא מפרש כי כל הסתום בעת הקטנות נודע ומפורש לעת גדלות, וזה שאומר בת"ו (דף קג:) אינון ברזא דז' שמהן דכהון מ"ב אתוון לקבל ז' יומי בראשית דאית בהו י' אמירן ול"ב אלקים ששם מ"ב דאנא בכח הוא בחינת שם מ"ב דמעשה בראשית שה"ס ל"ב אלקים ועשרה מאמרות, שזו"ן משיגים לעת גדלות, וזה אמרו דאינון שבע שמחן דשמא מפרש שהם נגד ז' ימי בראשית, ומאירים לעת גדלות דשמא מפרש דאיהו שמא דארבעין ותרין אתוון, שהם יוד אמירן ול"ב אלקים המאירים בזו"ן, ונחמתים משם

ס"ט) וכל אדם המשתדל ומתייגע בתורה, זוכה ומשיג שמו של הקב"ה שם, בסו"ה ומשחרי ימצאונו, שזוכה לגילוי פנים של השגחתו יתברך, (עיין בהקדמה לתלמוד עשר הספירות מן אות מ' עביאור דברי חז"ל יגעתי ומצאתי תאמין שאם יש יגיעה לא שייך לשון מציאה עיי"ש) כש"כ וכש"כ בהמאור הקדוש שהוא רבי שמעון.

(כ) ובוצינא קדישא ודאי וכו': והמאור הקדוש פיך ודאי הוא סיני, שבע הבלים היוצאים מפ"ך, שהם ז' ספירות מז"ת דחכמה דשמאל דבינה, השכינה שהיא המלכות שודה בהם, כי הבינה והמלכות הן כלולות יחד שהיא נקראת בת שבע, כי מבינה עד מלכות הן שבע ספירות ונכללות כולן במלכות לכן נקראת בת שבע. שהם שבעה שמות של השם המפורש, דהיינו המלכות שנקראת שם, ולעת גדלות היא נקראת שם המפורש דמ"ב אותיות. פירוש: שם מ"ב של הוי"ה פשוטה, ומלוי, ומלוי דמלוי, שבהוי"ה פשוטה יש ד' אותיות, ובמלוי יש עשר אותיות, ובמלוי המילוי כ"ח אותיות, שביחד הן מ"ב אותיות, שם מ"ב זה רומז על ג' הפרצופים הדאשונים שהם מחזה ולמעלה דא"א, השלימים לגמרי אגב קבלתם מבחינה שכנגדם באדם קדמון, מטבורו ולמעלה. אמנם השם מ"ב שבו' שמות של ראשי התבות שבאנא בכח: אבגית"ץ וכו' הוא בישור"ת, העומד מחזה עד הטבור דא"א, אשר בחזה דא"א מסתיים שם מ"ב הבא מצד האורות הבאים מקו האמצעי המסתיים בחזה, אלא מצד הקצוות ימין ושמאל האדוכים מקו (דפריי דף ס"ד ע"א)

כא) ומניה סליק קול, דאיהו עמודא דאמצעיתא, ואסתלק לע' קלין, דאיהו ודאי ביה סלקא לשבע, דאיהו ה' עלאה, אוירא דכיא, אוירא דארץ-ישראל דאיהו מחכים. מסטרא דחכמה דאיהו י', ק ובה סליק ו' לעשר ו' זמנין, וב' ההי"ן אינון, ה' הבל מלגא, ה' הבל מלבר, ו' ותרוייהו אינון בלבא ובפומא. אינון עשר דברן דקב"ה, ובהון אינון לבא ופומא שוין.

חלופי גרסאות

ק ובה סליק ו' לעשר ו' זמנין י"ד וב' ההי"ן וכו' (הגר"א). ו' ותרוייהו אינון בסוגריים (וילנא) ואינון אתרווייהו (מנטובה).

מעלות הסולם

שלה, והוא מטעם כי מתקון הקו האמצעי הוא, שלא תתגלה החכמה אלא בו"ק, וע"כ שם ע"ב המאיר בהארית חכמה הוא בו"ק, ובג"ר אין חכמה אלא שם מ"ב מאיר שם בחסדים מכוסים מחכמה, וסוד שם מ"ב נתבאר באות הקודם, וסוד שם ע"ב ה"ס הארית החכמה היוצאת משלשת הפסוקים ויסע ויבא ויט שיש בהם רי"ו אותיות וע"ב תבות (זהר בשלח אות קע"ג) וגם הוא סוד הארית י"ב צרופי שם הוי"ה וכשהם מאירים בכל קצה משה קצוות של ז"א, הם שש פעמים י"ב שהם ע"ב, ואז מאירה החכמה בנה"י דז"א ובמלכות, וזה אמרו, ומניה סליק קול דאיהו עמודא דאמצעיתא הממעט את קו השמאל מג"ר דחכמה לו"ק דחכמה, לכן ואסתלק לע' קלין, כי ג' הראשונות הן בחסדים מכוסים, דאיהו ודאי ביה סלקא לשבע דאיהו ה' עלאה, ומקבלת השם מ"ב מאו"א עלאין, שהם למעלה מפרסא שבחזה דא"א, והאורות המקובלים ממעל לפרסא עד היסודות דאו"א עלאין, שלמעלה מחזה ששם הראש דא"א שהוא כתר, ואו"א עלאין שהם חכמה ובינה הם נקראים שם מ"ב שבאצילות שכל השמות הנקראים מ"ב מהם נחתמו, והוא ד' אותיות של הוי"ה פשוטה שהן כתר ועשר אותיות הוי"ה במילוי שהן חכמה וכ"ח אותיות הוי"ה מילוי המלוי שהן בינה, והם אוירא דכיא, והוא מטעם שבעת עליית המלכות בבינה שלהם שז"ס שי' נכנסה לאור והאור נעשה אויר

משם מ"ב של הוי"ה הפשוט ומילוי ומילוי המילוי. (עיין בזהר בראשית א' בסולם ד"ה ובהמתבאר).

כא) ומניה סליק קול וכו' : וממנו היינו מן הפה, עולה קול שהוא העמוד האמצעי, ועולה הקול, שהוא אור חסדים ומתחלק לע' קולות, אשר היא היינו המלכות ודאי בו עולה לשבע, שהיא ה' העליונה שהיא בינה, האויר הטהור, כי ישו"ת נקראים אוירא סתם, ואו"א עלאין נקראים אוירא דכיא, אויר ארץ ישראל, שהוא מחכים כי ז"א נקרא ישראל, בעיקר בעת שיש לו מוחין דאבא, בסוד לי דאש ואז מלכות נוקבא שלו נקראת ארץ ישראל, מבחינת החכמה שהיא י', כלומר כשבינה חוזרת לחכמה, ומשפיעה הארית חכמה לז"א, ובה היינו בהארית החכמה עולה ו' שה"ס ז"א לעשר פעמים שהם ששים, וב' ההי"ן שהן בינה ומלכות, הן ה' אחת הבל מבפנים, שהוא בינה, ה' אחת שהיא מלכות הבל מבחוץ, שהוא מלכות, ושתייהן הן ההולכות יחד בלב ובפה, בסו"ה ותלכנה שתייהן וב' ההי"ן הן עשר, ושתי ההי"ן השורשיות הן יביחד ע"ב. (כמפורש להלן אות כ"ו) אלו הן עשרת הדברות של הקב"ה, שיצאו מב' ההי"ן, ובהם הלב והפה שהם בינה ומלכות שוות. (עיין לעיל אות י"ג במעלות הסולם ד"ה והדברים שהזווג הוא בשני מקומות בלב ובפה עש"ה).

פירושו: כל הארה שלימה יש בה הארית שם מ"ב בג"ר שלה, והארית שם ע"ב בו"ק (דפו"י דף ס"ד ע"א)

(כב) ומאן דאתעסק באורייתא, כדין צריך דיהא פומא ולבא שוין. ולא למגנא אוקמוהו מארי מתניתין כל מי שאין תוכו כברו אל יבא לבית המדרש.

(כג) תרין ההין, ודאי אינון ב' דבורין, דאתמר בהון (?) שתיים זו שמעתי. ו' קלא דנפיק מנייהו, ועליה אתמר (מ) קול דברים אתם שומעים, והאי קול נפיק מב' דבורין דאיהו ה"ה, דכלילן ש עשר דברן.

(כד) ה' בלוחא חדא, והוו מסדרין לגבייהו: ראשיכם, שבטיכם, זקניכם, ושוטריכם, כל איש ישראל. הא חמש בלוחא קדמאה. בלוחא

חלופי גרסאות

ש ני"א בעשר (מנטובה).

מסורת הוהר

(ז) (תהלים ס"ב יב) לעיל אות יד ציון ט'.

(מ) (דברים ד' יב) זהר בראשית ב' אות רפב ציון ה'.

מעלות הסולם

בכל קצה מששה קצותיו של ז"א, ושש פעמים י"ב הם ע"ב, ואז מאירה החכמה בנה"י דז"א ובמלכות שמקומה היא מחזה ולמטה דז"א, ששם נה"י שהם בחינת ר"ק.

(כב) ומאן דאתעסק באורייתא וכו': ועל כן צריך מי שעוסק בתורה שיהיה פיו ולבו שוים, וישתווה עם התקונים שבשרשים העליונים, ולא לחנם העמידוהו בעלי המשנה (ברכות כח.) כל מי שאין תוכו כברו אל יבא לבית המדרש.

(כג) תרין ההין ודאי וכו': ב' ההין הן ודאי ב' דברות שהן בינה ומלכות, ונקראות דבור על שם הארת החכמה שבהן שנקראת דבור. שנאמר בהם שתיים זו שמעתי, ששתיים בדבור אחד נאמרו, בסוד זכור ושמור שנאמרו בדבור אחד, ובסוד זו שבגימטריא אחד כנ"ל. ו' שהוא ז"א הוא הקול היוצא מהם, שהוא אור של חסדים ועליו נאמר קול דברים אתם שומעים, וקול זה יצא מב' דבורים שהוא מכללות ב' ההין, שהן כוללות כל עשרת הדברות.

(כד) ה' בלוחא חדא וכו': ה' אחת הכוללת חמשה דברות בלוח אחד, והיו ישראל עומדים

אור דהיינו קומת רוח בחסרון ג"ר, אין כניסת ה' פוגמת כלל את האוירא של או"א עלאין כלומר שאינה עושה בזה שום חסרון בהם משום שהם תמיד בבחינת אויר שה"ס אור חסדים ואינם מקבלים חכמה לעולם וע"כ נבחן האויר שלהם שהוא טהור ונקי מכל מסך וחסרון, מזה שאין כן ישס"ת שה"ס ז"ת דבינה שהם צריכים לקבל חכמה להשפיע לזרין לכן הם סובלים חסרון מחמת כניסת ה' לאור שלהם, כי אינם יכולים לקבל חכמה לכן האויר שלהם נקרא אויר סתם ולא אוירא דכ"א.

ולפיכך אוירא דארץ ישראל מחכים, כי השם ארץ ישראל הוא בעיקרו, בעת שזרין עולים ומלבישים לאו"א עלאין, שאז נקרא ז"א ישראל והנוקבא שלו נקראת ארץ ישראל או ארץ הקודש כי מוחין דאו"א נקראים קודש, ובעת שהארת חכמה מאירה בו"א, וששה קצותיו של ז"א מאירים מסטרא דחכמה דאיהו י', ובה פליק ו' שהיא אור של חסדים לעשר שהם חסדים עם הארת חכמה שה"ס ג"ר, וב' ההין וכו' שבהם נשלם שם ע"ב, כי הם סוד י"ב צרופי שם הוי"ה (דפו"י דף ס"ד ע"א)

תניינא הוּו מסדרין לגבייהו חמש תקונין אחרנין, דאינון: טפכם, נשיכם, וגרר, מחטב עציך, עד שואב מימך, דא אינון ה', הא ב' דבורין דכלילן בהון עשר.

כה) וקלא דהוה נפיק מנייהו, הוה כליל לון, ת ודא ו', כליל ו' זמנין דכתיב טוב בששת ימי בראשית, ואיהי הוה סלקא מנייהו באת י', ו' זמנין י' א אינון שתין. אשתכח דאיהי י' אמירן ב דלא הוה סליק לע"ב שמהן ה"ה ב' דבורין ובהון עשר, הא תריסר. ו' הוה סליק באת י' ו' זמנין י' דאינון שתין הא ע"ב.

חלופי גרסאות

ת מן ודא עד סליק לע"ב שמהן ל"ג (הגרי"א). א אינון שתין ל"ג (מנטובה).
ב ה"ג במנטובה ובשאר דפוסים דלא הוה סליק לע"ב שמהן בסוגריים.

מעלות הסולם

שה"ס מוחין דחיה שהיא חכמה, כי במוחין דישסות שהם מוחין דנשמה המאירים בימי החול שהם ששת ימי בראשית, עיקר השליטה היא לאור החסדי, ובעת שסוד ה"ה הן ב' דבורים, ובהם עשרת הדברות, דהיינו בעת שזו"ן עלו למקום או"א עלאין, הרי הן י"ב, הרמוז על י"ג תקוני דיקנא, שהם י"ב וחד דכליל לון ונודע דאו"א בדיקנא אתכליל, ויש בהם הארת חכמה, ואז ו' הוה עולה באות ו' ומקבל הארת החכמה, ונעשו ו' פעמים י' שהם ששים, וי"ב הרי ע"ב.

פירוש: יש ב' בחינות מוחין דגדלות בזו"ן, הנקראים גדלות א' וגדלות ב', אשר בגדלות א' עולים רק או"א עלאין לראש א"א, ולא ישסות, ואע"פ שנעשו לפרצוף אחד מ"מ נשארן ישסות בגוף א"א, אלא שנתעלו למקום או"א עלאין שמקודם לכן, דהיינו שהם מלבישים לא"א מפה עד החוזה, ולכן מצד אחד נעשו ישסות לבחינת ראש א"א, ומשפיעים הארת חכמה לזו"ן המקבלים מאו"א עלאין, שהרי נעשו פרצוף אחד עם או"א עלאין העומדים עתה בראש א"א וכן ישסות עצמם עלו למעלה מחוזה דא"א ששם מאיר הראש דא"א כמו שמאיר לאו"א טרם שעלו, ומשום

עומדים מסודרים כנגדם שורות שורות כל אחת במדרגה הראויה לה, זהו שכתוב: ראשיכם, שבטיכם, זקניכם, ושוטריכם, כל איש ישראל, הרי חמש מדרגות, נגד חמש הדברות שבלוח הראשון. ונגד חמשת הדברות שבלוח השני, היו מסודרים חמשה תקונים אחרים שהם: טפכם לבדס, נשכם לבדס, וגרר, מחטב עציך, עד שואב מימך. הרי אלה חמשה, הרי ב' דבורים, שהם ב' הה"ן בסוד ב' לוחות, שכלולים בהם עשר, שהם חשבון ב' פעמים חמשה.

כה) וקלא דהוה נפיק וכו': והקול שהוא אור של חסדים, שהיה יוצא מהם היה כולל אותם, כי ה"ס הקו האמצעי המיוחד אותם עם הקו הימין ומכריע ביניהם ומגלה הארתם, וזהו ו' שבין ב' הה"ן של שס הו"ה, כוללת ו' פעמים טוב, שנאמר בששת ימי בראשית, והיא היינו הו' שה"ס ז"א, היה עולה מהם ע"י הארת ג"ר והמוחין שקיבל, באות י', שה"ס הארת חכמה שנקראת י', ו' פעמים י' הם ששים, כי עלו לישסות שהם ז"ת דבינה, וכל אחד מששת הקצוות דז"א נשלס לעשר, נמצא שהיא עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, שלא היה עולה עדיין לע"ב שמות, (דפו"י דף ס"ד ע"א)

(כו) ואי תימא דבאורייתא מליל ולא יתיר. לא אשתכח אתר לעילא ותתא דלא מליל מניה, אפילו במלאכין, דלא אשתכח דאלוה אחר אית בעלמא.

(כז) ומליל בכרסייא. הה"ד (1) אנכי, והכי סליק אנכ"י לחשבון כס"א.

מסורת הוהר

(1) (שמות כ' ב) הקדמת תקוני הוהר את צ"ה ציון ב'.

מעלות הסולם

הוא לאור החסדים, והארת החכמה מאירה רק בשעת הזווג ואינה קבועה. ה"ה ב' דבורין ובהון עשר דהיינו בגדלות ב' שגם ישסרת עולים לראש א"א וג"ר דזרין עולים למקום אר"א עלאין למעלה מפרסא שבחזה דא"א ומקבלים הא"ת חכמה מישסרת שהם למעלה בראש א"א הא תריסר הרי יש לזרין המוחין של י"ג תקוני דיקנא דא"א המאירים למקום אר"א עלאין שזרין מלבישים שם. ו' הוא סליק באת י' ו' זמנין י' דאינון שתין הא ע"ב כי אז מאירים זרין במוחין דחיה שהיא חכמה כמו אר"א עלאין וישסרת בסוד מ"ב ברישא וע"ב בגופא.

ומשום זה הם משפיעים מוחין שלימים דג"ר אל זרין, כי ע"י מוחין אלו מתעלים זרין ועולים אל מקום ישסרת שמקודם לכן דהיינו מחזה עד הטבור. אמנם מצד שני להיות שעדיין עומדים זרין למטה מפרסא שבחזה דא"א ומלבישים רק למקום ישסרת שהם ז"ת דבינה, לכן נבחנים אלו המוחין רק לבחינת ר"ק דגדלות כי לא יכולים לקבל בחינת ראש דגדלות להיותם נמצאים למטה מפרסא שבחזה דא"א והארת חכמה שהם מקבלים מישסרת נבחנת להארה שמאירה רק בעת הזווג שישסרת ואר"א נעשו לאחד ועיקר השליטה היא לאור החסדים, ולכן נבחנת מדרגה זו למוחין דנשמה.

(כו) ואי תימא דבאורייתא וכר': ואל תאמר שבתורה לבר שה"ס ז"א, התלבש הקב"ה ודיבר, כמ"ש לעיל (אות ט"ו) וקב"ה מתרווייהו מליל, ולא יותר, אלא לא נמצא מקום למעלה בעולמות העליונים ולמטה בעולם הזה, שהקב"ה לא דיבר ממנו, אפילו במלאכים שהם בעולם היצירה, להודיע שלא נמצא שום מציאות של אלוה אחר בעולם.

וזה אומרו (בסוף אות כ"ד) הא ב' דבורין דכלילין בהון עשר, היינו בעת גדלות א' נקראים הג"ר שהם כלולים ולא מגולים לגמרי, ולכן זקלא דהוה נפיק מנייהו וכר' כליל ו' זמנין רכתיב טוב בששת ימי בראשית, שהם מוחין דנשמה המאירים בימות החול, ואיהי הוה סלקא מנייהו באות י' ו' זמנין י' אינון שתין דהיינו שזרין עלו למקום ישסרת שהם ז"ת דבינה והשיגו ר"ק דגדלות, אשתכח דאיהי י' אמירן, שהם אר"א עלאין שה"ס עשרה מאמרות שבהם נברא העולם דלא הוה סליק לע"ב שמהן, אשר הארת חכמה שהאירו אר"א עלאין שעלו לראש א"א והאירו לישסרת וישסרת לזרין לא האירה הארת ע"ב שהיא מוחין דחיה לזרין מחמת שעיקר השליטה במוחין דנשמה

(כז) ומליל בכרסייא הה"ד וכר': דיבר בכסא שהיא מלכות דאצילות המתלבשת בבריאה, שהיא כסא לז"א דאצילות. זהו שנאמר אנכי וכך עולה חשבון אנכי, לחשבון כסא. ואחר כך דיבר במלאכים של עולם היצירה, זהו וכל העם רואים את הקולות, שעליהם כתוב כי עוף השמים יוליך את הקול וכר'.

(ופריי דף ס"ד ע"א)

ולבתר מליל במלאכין. הה"ד ט) וכל העם רואים את הקולות. דעלייהו אתמר ע) כי עוף השמים יוליך את הקול כו).

כח) בגין דכד קב"ה בעא למללא במלאכיא. נחית שמיה עלייהו כגוונא דא. יקו"ק. י' בחיה חדא. דאיהו אריה. וביה אתמר פ) אריה שאג מי לא יירא. ובאן אתר. י' ברישא. ה' על גדפוי. ו' בפומיה. ה' בזנביה. ובגינה אתמר. *) הוי זנב לאריות וכו'. ודא הוא ז) לפני אריה אל הימין לארבעתם.

כט) ולבתר הוה נחית בחיה דשמה שור. כגוונא דא קוק"י: ה' ברישיה.

מסורת זוהר

ט) (שמות כ' טו) לעיל אות י"א ציון ו'. ט) קהלת י' כ) תקונא חמישאה אות כ"ט ציון א'. פ) (עמוס ג' ח) זהר שמות אות רנ"ב ציון ת'. ז) (יחזקאל א' י) לעיל תקון כ"א אות תתקנח ציון ז'.

מעלות הסולם

ע"ס של קומתו הוא כאופן הזה: הוה"י ה' בראשו. ו' בפיו. ה' ראשונה בכנפיו. י' בזנבו. וזהו מה שכתוב לפני שור מהשמאל. ואח"כ היה יורד ושורה על חיה ששמה נשר. שה"ס הקו האמצעי של חיות המרכבה וצירופו הוא כאופן זה הוה"י. ו' בראשו. כי הראש מורה על השליטה שיש במדרגה ההיא. ה' ראשונה בפיו. י' בכנפיו. ה' אחרונה. בזנבו. וזהו שכתוב. לפני נשר לארבעתם. הם י"ב פנים, לכל אחד שש. היינו לכל אחד ממששה הקצוות, וששה פעמים י"ב עולים לע"ב. וזהו שכתוב וכל העם רואים את הקולות. והיינו הארת חכמה שנקראת ראייה וה"ס ע"ב.

פירוש: החיות של המרכבה הן ארבע: אריה, שור, נשר, אדם. וה"ס חסד גבורה תפארת ומלכות. וכשהחיות נכללות זו מזו, צריך להיות בהן ט"ז פנים, כי כל חיה נכללת מארבעתן. וד' פעמים ד' הוא ט"ז, אמנם אין בהן אלא י"ב. הטעם הוא כמו שנתבאר בהתכללות ג' הקוים ומלכות שבז"א. זה מזה, שאין בהם ט"ז בחינות אלא י"ב. מחמת שבחינת עצם המלכות שהוא מלכות דמדת הדין. נגנזה. ורק המלכות הנכללת בבניה היא המתגלה. ולכן חסר המלכות מבחינתה

עצמה

כח) בגין דכד קב"ה וכו': משום שבעת שהקב"ה רוצה לדבר במלאכים ע"ד שכתוב אצל משה רבינו שכינה מדברת מתוך גרונו של משה, (רע"מ פרשת פנחס אות רע"ב) יורד שמו של הקב"ה ושורה עליהם באופן זה הוה"י. שה"ס י' היינו עשר ספירות, כי קוצו של ה' של שם הוה"י הוא כתר, וי' היא חכמה, ה' ראשונה בינה, ו' הוא ז"א הכולל שש ספירות חג"ת נה"י. ה' תחתונה היא מלכות. בחיה אחת מארבע החיות של המרכבה, שהוא אריה. וכו' נאמר אריה שאג מי לא יירא. שואל, ובאיזה מקום, כלומר איך מתחלקים סדר עשר הספירות בקומתה של החיה שצירופם תמיד מתחלפים ורומזים על השליטה שבחיה ההיא. ומשיב, י' של השם, שה"ס כתר חכמה, בראשו. ה' ראשונה שהיא בינה בכנפיה, ו' שהוא ז"א הכולל חג"ת נה"י בפיה. ה' תחתונה שהיא מלכות בזנבה, ובשבילה למדנו (אבות פ"ד) הוי זנב לאריות וכו', וזהו שכתוב לפני אריה אל הימין לארבעתם. וצירופו הוא ישר מחמת שהוא בימין. (עיין בזהר פרשת בא אות ר"ד—ר"ט).

כט) ולבתר הוה נחית וכו': ואח"כ היה יורד ושורה בחיה ששמה שור, וצירוף (דפויי דף ס"ד ע"א י) דף ס"ד ע"ב)

ר' בפומי, ה' בגדפוי, י' בזנביה, ודא איהו לפני שור מהשמאל. ולבתר הוה נחית על חיה ששמה נשר, כגוונא דא וקי"ק: ר' ברישיה. ה' בפומיה. י' בגדפוי. ה' על זנביה. ודא איהו לפני נשר לארבעתם. ואינון תרי עשר אנפין, לכל חד שית, סלקין לע"ב. ודא איהו (ק) וכל העם רואים את הקולות.

(לא) ואדם רכיב על גבייהו, דא מטטרו"ן, דאיהו כליל שמא דארבעין ותרין אתוון, ואינון ג שית אתוון, ולכל את סלקין שית, וסלקין למ"ב. ודא איהו (ר) שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, דכמה דאיהו שמא דקב"ה, דמ"ב וע"ב לעילא, כך איהו שמא דמ"ב וע"ב לתתא. הה"ה, (ש) כשמך אלקים כן תהלתך על קצוי ארץ. ודא איהו וכל העם רואים את הקולות.

חלופי גרסאות

ג ה"ג במנטובה ובשאר דפוסים שית אתוון ולכל את סלקין שית בסוגריים, ואח"ז ז' תיבין ובכל תיבה שית אתוון.

מסורת הזהר

(ק) (שמות כ' טו) לעיל אות י"א ציון ר'.
(ר) (ישעיהו ר' ב') תקונא עשיראה אות ל"ז צ"כ.
(ש) (תהלים מ"ח יא).

מעלות הסולם

שבע פעמים שש, שהם מ"ב, כי שש פעמים שש הם ל"ו עם שש אותיות השורש הם שבע פעמים שש. וזהו שכתוב שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף. שכמו שהוא למעלה השם של הקב"ה שהוא ז"א דאצילות, מתחלק למ"ב בראש וע"ב בגוף, כך הוא למטה בעולמות ב"ע הוא מטטרו"ן כולל שם מ"ב וע"ב. זהו שכתוב, כשמך אלקים כן תהלתך על קצוי ארץ וזהו שכתוב וכל העם רואים את הקולות. אשר קולות ה"ם חסדים משם מ"ב. וראיה ה"ם חכמה משם ע"ב.

עצמה, ואין בה אלא ט' ספירות הראשונות הכלולות בה, שמקבלת אותן מז"א, ובחינתה עצמה נעלמת. ולפיכך נבחן שיש ד' חיות שהם אריה שור נשר שהם ג' הקוים חג"ת דו"א, ואדם שהוא מלכות המקבלת ג' הקוים מז"א, וכשנכללים זו מזו אין בכל אחת מד' החיות רק ג' הקוים ולא המלכות כי עצם המלכות חסר בכל אחת שהרי אפילו מלכות עצמה אין בה רק ג' הקוים שמקבלת מז"א, ובחינתה עצמה אין בה. מכל שכן שהיא חסרה בכל אחד מג' הקוים ומשום זה אחר שנכללים זה מזה אין בהם ט"ז בחינות אלא י"ב בחינות בלבד שז"ס י"ב צרופי הוי"ה, שנחשבים לג' פעמים ד', או לד' פעמים ג', וזה היינו הך.

פירוש: ל"ב נתיבות החכמה הם סוד כ"ב של ז"א ועשר הספירות של ישו"ת, שע"י שניהם יחד מתגלה החכמה, הוא ע"י עליית ז"א להכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל של ישו"ת, ונעשה לקו אמצעי שאז מתגלה החכמה. (כמ"ש באדר"ז בסולם אות ס"ד ואת ע"ג) וזה נבחן להארת ר"ק דבינה, כי ישו"ת.

(לא) ואדם רכיב על וכו': ואדם הרוכב על גבי החיות, זה מטטרו"ן, שהוא כולל שם של מ"ב אותיות, והן שש אותיות של מטטרו"ן, ולכל אות עולה שש, כי כל אות כולל כל השש אותיות, ועולים למ"ב היינו (דפוי דף ס"ד ע"ב)

מעלות הסולם

מהתכללות שלמעלה מחזה, לכן נבחן שהוא גבוה מהחיות ורוכב עליהן. דאיהו כליל שמא דארבעין ותרין אתוון וכו' וסלקין למ"ב ודא איהו וכו' ויש בו ג"ר, ושש הכנפים הם כנגד חב"ד חג"ת, (זהר בראשית ב' אות ע"ז) כי חג"ת הם ג"ר דגוף, ומקבלים חסדים מאר"א עלאין. ואין להקשות כיון שחג"ת מקבלים מעשר ספירות דחסדים דאר"א עלאין, א"כ צריכים לכותם עשר אותיות ולא מ"ב אותיות. אלא התשובה היא, כי טרם שז"א מקבל ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת, נבחנים החסדים שבו לו"ק בלי ראש, ולא יכול לקבל מאר"א החסדים דאירא דכיא שהם ג"ר וחשובים יותר מחכמה, אלא א"כ מקבל תחלה ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת, וכיון שנשלם בחכמה, יכול לעלות עוד ולקבל החסדים מאר"א עלאין שה"ס ג"ר וראש להיותם חכמה דימין, נמצא שאי אפשר לקבל עשר דאר"א אלא א"כ שיש לו מקודם ל"ב דישסו"ת, ע"כ נקראות העשר דאר"א עלאין בשם מ"ב אותיות. אמנם בעת שהוא מקבל העשר דאר"א, הן השולטות על ל"ב דישסו"ת להיותן ג"ר וע"כ החכמה מתכסה בחג"ת דז"א, וכן בחג"ת דמטטרו"ן כי בכל מקום ששם מ"ב מאיר שם החכמה מתכסה, ומקום גילוייה הוא בנה"י דז"א וכן בנה"י דמטטרו"ן למטה ובמלכות שהם בחינת ר"ק, וכשהם מאירים בכל קצה מו' קצוות, הם שש פעמים י"ב שהם ע"ב וזה אמרו דכמה דאיהו שמא דקב"ה דהיינו ז"א דאצילות דמ"ב וע"ב לעילא, אשר שם מ"ב מאיר בראש ובחג"ת שהם ראש דגוף, ושם ע"ב מאיר בו"ק שהם נה"י ומלכות. כך איהו שמא דמ"ב וע"ב לתתא וכו', בעולמות בי"ע ששם מטטרו"ן משמש כמו ז"א באצילות, וג"ר שלו עד החזה הכוללים חב"ד חג"ת הם בחסדים מכוסים בסוד שם מ"ב, ונה"י שלו, שהם י"ב צרופי הוי"ה מאירים בו בסוד שם ע"ב אשר החכמה מתגלה.

ישסו"ת הם ר"ק דבינה, ויש שם מ"ב אותיות, והוא כשנוסף על ל"ב נתיבות החכמה הנ"ל מתגלים עשר ספירות החסדים של אר"א עלאין שה"ס אירא דכיא (זהר חדש שיר השירים אות תקצ"ה ד"ה ויש לדעת בטולם) ועשר עם ל"ב הן מ"ב, ואז מאירות ג"ר דבינה, ולכן שם מ"ב מאיר בראש ז"א משום שמקבל אותו מג"ר דבינה שהם אר"א עלאין והם סוד ראש, ול"ב נתיבות החכמה מאירים בו"ק דז"א, להיותם מקובלים מו"ק דבינה, שה"ס ישסו"ת שה"ס גוף ולא ראש, אמנם גם גוף דז"א שהוא כולל חג"ת נה"י נחלק לג"ר ור"ק, שחג"ת שהם מחזה ולמעלה הם ג"ר דגוף, ונה"י שהם מחזה ולמטה הם ר"ק דגוף, ונמצא משום זה שנה"י דז"א שה"ס ר"ק מקבלים הארת חכמה מישסו"ת שה"ס ר"ק דבינה וה"ס ל"ב נתיבות החכמה, וה"ס י"ב צרופי הוי"ה, שהם ששה פעמים י"ב שהם ע"ב, בסוד ע"ב כגופא, וחג"ת דז"א מקבלים מעשר ספירות דחסדים דאר"א עלאין בנוסף על ל"ב דישסו"ת, שה"ס מ"ב, ולכן בחג"ת דז"א שולט השם מ"ב שהם החסדים דחכמה דימין, מאר"א עלאין והארת החכמה מכוסה בהם, מחמת שהם בחינת ג"ר דגוף שה"ס ראש, בסוד מ"ב ברישא.

והנה מטטרו"ן ה"ס פני אדם, הנמשך אל החיות התחתונות מתוך התכללות בזווג העליון שלמעלה מחזה, שה"ס ן' דשנא"ן (ע"י) בטולם ב"א דף פ"ו ד"ה שנא"ן), ובז"ח פרשת יתרו (אות ש"ס) כתוב ז"ל: אדם דכר ונוקבא, את דאיהו רזא דכר איהו את ן' רזא דאדם בשלימו וכו', והוא נקרא אדם הקטן להיותו בבי"ע כמו זר"ן באצילות, אשר ז"א הוא בחי' שם מ"ה שהוא הוי"ה במילוי אלפין בגימטריא אדם, ולפי שפני אדם כליל כל דיוקנין (ב"א אות פ"ח) ע"כ כולל מטטרו"ן לכל החיות של המרכבה התחתונה, להיותו פני אדם שלהן, וזה אמרו ואדם רכיב על גבייהו דא מטטרו"ן להיות שהוא נמשך

(דפריי דף ס"ד ע"ב)

(לב) ואינן הוו ד מלאכין. דכל חד הוה אתעביד קול ופרח באוירא. וכל חד מישראל דהוה אמר נעשה ונשמע, הוה שריא בפומיה, והוה אולף ליה אורייתא כולא.

(לג) ולבתר מליל עמהון מן שמיא וארעא, הה"ד (ח) מן השמים השמיעך את קלו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה וכו'. בהווא זמנא דאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד (א) י"שמחו ה"שמים ו"תגל ה"ארץ.

(לד) לבתר הוה ממלל עמהון מארבע סטרין, והוה מסתכלין לגבי מזרח, והוה שמעין ית קלא. ולגבי מערב ודרום וצפון, הוה שמעין ית קלא. לאחזאה דמכל אתר מליל עמהון, ולא הוה אתר לעילא ותתא דלא מליל עמהון, לאחזאה דמלא כל הארץ כבודו.

(לה) דאיהו סביל עלאין ותתאין, ואיהו סמיך עילא ותתא, וכרסיא יקרא ומלאכין ונשמתין. איהו סביל כלא, וקשיר כלא, ומיחד כלא, ולית מאן דסמיך ליה.

חלופי גרסאות
ד ג"א מלכין (קושטניא).

מסורת הוהר
(ח) (דברים ד' לו) זהר יתרו את שפי"ח ציון ח'.
(א) (תהלים צ"ו יא, דה"א ט"ז לא) הקדמת ת"ז את ר"ה ציון ת'.

מעלות הסולם

היו מסתכלים אל צד מזרח, והיו שומעים את הקול, ואל מערב ודרום וצפון, והיו שומעים את הקול, להראות שמלא כל הארץ כבודו.

(לה) דאיהו סביל עלאין וכו': שהוא היינו עלת העלות הא נושא העליונים התחתונים, הוא סומך אותם למעלה ולמטה, וכסא הכבוד והמלאכים והנשמות, היא נושא את הכול, וקושר את הכול, בסוד מלכות דעליון הוא כתר לתחתון, וכולם נמשכים ממנו בהשתלשלות של סבה ומסובב, ומיחד הכל בסוד אחד יחיד ומיוחד, (תלמיד עשר ספירות הסתכלות פנימית חלק ראשון פרק א') ואין מי שסומך אותו.

ואיהו

(לב) ואינן הוו מלאכין וכו': והם היינו הקולות, היו מלאכים, שכל אחד היה נעשה קול ופרח באויר, כי אור החסדים נקרא אויר, וכל אחד מישראל שהיה אומר נעשה ונשמע, היה המלאך שורה בפיו והיה מלמדו כל התורה.

(לג) ולבתר מליל עמהון וכו': ואח"כ דיבר עמהם מן השמים והארץ, זהו שכתוב, מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה וכו'. בעת ההיא שאמרו ישראל נעשה ונשמע, מיד נתקיים בהם הכתוב ישמחו השמים ותגל הארץ.

(לד) לבתר הוה ממלל וכו': אח"כ דיבר עמהם מארבע רוחות העולם שה"ס חו"ג תו"מ,

(דפו"י דף ס"ד ע"ב)

(לו) ואיהו אתקרי בכל שמהו, לאשתמודעא תוקפיה בכל שמא ושמא, מההוא דרגא וממנא דשריא עליה. ולית ליה שמא ידיעה. ואיהו אתקרי חד בחושבן, כד שריא בדרגא דאינון ה אחרינון משאר דרגין, ואיהו לית ליה חושבן.

(לז) כד שריא על כל עלמין, ו ועל כל ממנא דלהון, אתקרי על שמיה לאחזאה לכל חד מישראל, מאתר דקראן ליה, לפום צרכייהו, כמה דאוקמוהו הרוצה להעשיר יצפין, להחכים ידריים.

(לח) קם בוצינא קדישא, וכל מארי מתיבתאן ואשתטחו קמי סבא, וברכו ליה, אמר בוצינא קדישא, ודאי האי סבא מאתר דעתיק יומין קא אתי, ותמן אתרבי, זכאה חולקנא, דזכינא למשמע מלין עתיקין מאתר דעתיק יומין, זכאה חולקנא דזכינא להאי.

חלופי גרסאות

ה ה"ג במנטובה ובוילנא גריס אחדין ובדפו"י אחרינון בסוגריים ובסוגריים מרובעות אחדין. ו ג"א עלאין בסוגריים (דפו"י).

מעלות הסולם

הממונים או הספירות על שמו, כגון ספירת החסד נקרא אל, גבורה נקרא אלקים וכן אצל מטטרו"ן כתוב כי שמי בקרבו ושמו כשם רבו. להראות לכל אחד מישראל, שמילוי בקשתו הוא ממקום שקוראים אותו, בסוד שאמרו ז"ל, במרה שאדם מודד בה מודדין לו (זהר ח"ג צב: קסא: רלט.) לפי צרכיהם, כי התפלה עצמה נעשה כלי ובית קבול לקבלת ההארה הממלאת את מבוקשו של המתפלל. כמו שהעמידהו (ב"ב כה:): הרוצה להעשיר יצפין להחכים ידריים.

(לח) קם בוצינא קדישא וכר: קם המאור הקדוש היינו רבי שמעון, וכל בעלי הישיבות השתטחו לפני הזקן, וברכו אותו, אמר המאור הקדוש שהוא ר"ש, ודאי זקן זה ממקום כלומר ממדרגת עתיק יומין הוא בא, ושם נתגדל, אשרי חלקנו שזכינו לשמוע דברים עתיקים ממקום של עתיק יומין, שהוא כתר לעולם האצילות, אשרי חלקנו שזכינו לזה

(לו) ואיהו אתקרי בכל וכר: והוא, נקרא בכל השמות כגון אל אלקים שדי וכר, כדי שיכירו תוקף השגחתו בכל שם ושם מאותה המדרגה ומאותו הממונה השורה עליו, והוא היינו עלת העלות, אין לו שם ידוע, כי אין לנו השגה בו, וכל מה שלא נשיג לא נדעהו בשם. והוא נקרא אחד בחשבון, כששורה במדרגה של אותן המדרגות האחרות משאר המדרגות, שאז נקרא הוא המקור הראשון, והמדרגה המתפשטת ממנו היא שני לו, (רעיא מהימנא פרשת בא אות ר"כ) והוא אחד ואין לו חשבון אחד שעולה י"ג, הרומז על י"ג מדות הרחמים, כי הוא אור פשוט ומרום מכל התקונים והשינוים וההוספות, (זהר חדש יתרו אות קפ"ב זהר בראשית א' אות קע"א לעיל מאמר פתח אליהו הקדמה אחרת אות ד').

(לז) כד שריא על וכר: כששורה על כל העולמות, ועל כל ממונה שלהם, נקראים (דפו"י זף סיד ע"ב)

(לט) קם ר' שמעון פתח ואמר, בראשית: ברי"ת א"ש, דאיהו אות ורשימו, דעלאין ותתאין ביה קיימין. ו איהו אות דצבא דלעילא, דבהון אתקרי קב"ה, יקו"ק צבאות, ואיהו אות דצבא דלתתא.

(מ) איהו אות וברית דביה קיימין שמיא וארעא, כד"א ב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, איהו אות ודאי, דאיהו רשימו דחותמא דמלכא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ב) (ירמיהו ל"ג כה) זהר בראשית אות רט"ו ציון ג'. ו איהו אות דצבא דלעילא ואיהו אות דצבא דלתתא דבהון וכו' (הגר"א).

מעלות הסולם

אחת כמ"ש בזהר ביה עייל ומניה נפיק, כי לולא כח המסכים שהם בחינת צדיק דנפיק מינה, לא היה האו"י נאחו דפרצוף שה"ס צדיק דעייל בה. וזה אמרו, בראשית ברית —אש שברית ה"ס היסוד שהוא בחי' הנושא אל האו"י הנמשך ממעלה למטה ואש ה"ס המסך המעלה האו"ח ממטה למעלה, ששניהם כמו בחינה אחת, וכלולים במילת בראשית, דאיהו אות ורשימו, דעלאין ותתאין ביה קיימין וכו' כי טרם שז"א משפיע הקומה אל הנוקבא היא יוצאת מתחילה בז"א עצמו על בחינת בנימין הכלול ביסוד שבו עצמו, ואח"כ הוא משפיע אל הנוקבא על המסך שבה. דבהון אתקרי קב"ה ה' צבאות וכו', כי סיום כל פרצוף מבחינת המסך דיסוד נקרא צבאות, בסוד אות הוא בצבאות שלו, שרומז על בחינת הזווג שאינו נעשה רק על המסך, ומשם נולדים ויוצאים כל צבאות ה'.

ואין להקשות הלא אין בחינת זווג דהכאה נוהג אלא במסך דפה שהוא מלכות דראש, אבל לא במסך המסיים את הפרצוף, כי אם נוהג זווג דהכאה גם במסך המסיים, א"כ היה צריך כל פרצוף להתפשט בלי סוף, כי כל זה אמור רק כלפי אותו הפרצוף עצמו, אמנם לצורך התחתון, שהוא אינו יוצא אלא מאחורים דעליון לפי הכלל שכל אחוריים דעליון

לזה. עיין בהקדמת ספר הוהר (אות ט"ב ובסולם שם) שכתב וכל מלין דעתיק יומין מלין דהכמתא אינון ברזין עלאין.

(לט) קם ר' שמעון וכו': קם ר"ש, פתח ואמר, בראשית נוטריקון ברית-אש, היינו יסוד דו"א, שהוא אות ורשימה שהעליונים והתחתונים בו מתקיימים, (עיין לעיל בהקדמה אות רכ"ז ובמעלות הסולם) הוא אות בצבא שלמעלה, שבהם נקרא הקב"ה הוי"ה צבאות, והוא אות בצבא שלמטה היוצאים ממנו.

(מ) איהו אות וברית וכו': הוא אות וברית, שבו מתקיימים שמים וארץ, כמו שאתה אומר, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, הוא ודאי האות שהוא רשימה של חותם המלך, שהוא ז"א.

פירוש: ב' בחינות יש ביסוד דו"א: א' הוא בחינתו עצמו שהוא נקרא יוסף והוא בחינת גילוי אור הישר שהוא ממשך, והוא נקרא צדיק דעייל ביה. וב' הוא בחינת המסך שבו, שעליו נעשה הזווג דהכאה עם או"י המוציא ע"ס דאור חוזר להלביש לאור הישר, והוא בחינת צדיק דנפיק מניה, שהוא בחינת כח הדחיה שיש במסכים, שע"י זה הם מעלים אור חוזר ומלבישים לאור ישר, ומתוך שאין אחיזה לפרצוף באו"י זולת ע"י האו"ח המלבישו ע"כ נבחנים שניהם כמו בחינה (דפ"י דף ס"ד ע"ב)

מא) אדהכי הא סבא קא נחית לגביה כמלקדמין, פתח ואמר, רבי רבי, ח ברית איהו ודאי צדיק, ח"י עלמין, דאיהו י' זעירא מסטרא דחכמה דלעילא, דכד נחתא י' לגביה, אע"ג דבאתריה י' עלאה אתקרי, כד נחית לגבי צדיק י' זעירא אתקרי, ואת ו' אע"ג דאיהו ו' עלאה באתריה בעמודא דאמצעיתא, כד נחית לגבי צדיק לאתחברא ט בה' י' ו' זעירא אתקרי, אלפא ביתא * דאתוון זעירין ביה אינון, וה' עלאה כד נחתא לגבי צדיק, זעירא אתקריאת.

חלופי גרסאות

ח ה"ג במנטובה ובדפו"י בסוגריים י', ט נ"א ביה (מנטובה וילנא), י' ו' זעירא אתקרי וה' עלאה כד נחתא לגבי צדיק ה' זעירא אתקריאת אלפא ביתא דאתוון זעירין ביה אינון ואע"ג דאתוון (הגר"א).

מעלות הסולם

נקראת י' קטנה, ואת ו' אע"פ שהיא נקראת ו' עליונה במקומה בעמוד האמצעי שהוא תפארת, כשירדת אל הצדיק שהוא יסוד כרי להתחבר בה' תחתונה שהיא זלכות, נקראת ו' קטנה, האלף בית של האותיות הקטנות הן בו היינו ביסוד, וה' העליונה שהיא בינה, כשירדת אל הצדיק שהוא יסוד, נקראת ה' קטנה.

פירוש: יסוד נקרא מזל, משום שהוא משפיע הארת חכמה בבחינת אורחא למעברא ביה, ושיעור חכמה בבחינה זו משוער כמו טפה, שאין לה המשר, וה"ס טפה זרעית של אור החיה, שלכן נקרא מזל ע"ש השפעתו הבאה רק בשיעור של טפות טפות, (תע"ס חלק י"ד תשובה פ"ה) ונקרא ח"י עולמים להיותו ח"י בשני עולמות בעלמא דדוכרא ובעלמא דנוקבא, כי טרם שז"א משפיע המוחין לנוקבא צריכים אותם המוחין להתגלות בו עצמו, ואח"כ הוא משפיע אותם אל הנוקבא שלו, ולכן הכרח הוא שיש לו גם בחינת בנימין המעלה ט"ס של האור חוזר, שזולתו אין שום זוג במציאות, וז"ס שיסוד נקרא ח"י שכולל ט"ס דאו"י שהוא ממשיך ממעלה למטה, וט"ס דאו"ח ממטה למעלה שהם בגימטריא ח"י, ואחר זה משפיע אותה הקומה אל הנקבה שנקראת עלמא דנוקבא, ומוציא

דעליון נעשה פנים לתחתון, ובפרט בפרצופי ר"ק כגון ישו"ת וזו"ן, שהם צריכים לחסדים מגולים שאינם מתגלים אלא במסך דנה"י, שמשם נמשכים חסדים מגולים, לכן נעשה הזווג על המסך שביסוד, באופן שאותה הקומה היוצאת על זווג מסך היסוד אינה, שייכת כלל לז"א, אלא רק לנוקבא, ואין שום שינוי בהסיוס שלו מכח הזווג הזה כי מבחינת עצמו הרי שם המסך המסיים לכל הארותיו, ואינו ראוי לשום המשך של זווג, אלא ענין הזווג הנעשה הוא מבחינת אחוריים שלו שהוא שייך לנוקבא, וזה אומרו איהו אות ודאי, דאיהו רשימו דחותמא דמלכא, שאצל ז"א הוא החותם המסיים המדרגה דוגמת החותם הבא בשלהי המכתב ואצל הנוקבא היא רשימה של חותם המלך, שה"ס האחורים שלו העובר אל הנוקבא דוגמת חותם ונחתם, (עיי' תע"ס חלק י"ד תשובה קע"ו).

מא) אדהכי הא סבא וכו': בתוך כך הרי הזקן יורד אליו, אל ר' שמעון כמקודם, פתח הזקן ואמר, רבי רבי, ברית הוא ודאי צדיק היינו יסוד, הנקרא ח"י העולמים, שהוא י' קטנה המאירה מצד החכמה שלמעלה, כי כשירדת י' העליונה, שהיא חכמה, אל הצדיק שהוא יסוד, אע"פ שבמקומה למעלה נקראת י' עליונה, כשירדת אל הצדיק שהוא יסוד

(דפו"י דף ס"ד ע"ב *) דף ס"ה ע"א

(מב) ואע"ג דאתוון דשמא קדישא ביה כלילן. סתימין אינון ביה. ובגיניה אתמר, a סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. ואי סתימין אינון ביה. במאי אשתמודעאן. בשכינתא, דאיהי אספקלריאה דנהרא, כד נחית יקוק לגבי צדיק לנהרא בה ודאי. ומנה אשתמודעאן, הה"ד ד) כה אמר י"י אל יתהלל חכם בחכמתו.

מסורת הזהר

(ג) (תהלים כ"ה יד) זהר בראשית א' אות קנ"ט ציון ג' ד) (ירמיהו ט' כב) הקומת ת"ז אות רניג ציון צ'.

מעלות הסולם

דל"ב נתיבות במקומם, שהיא מאירה בסוד נהר יוצא מעדן, לבין מוחין דחכמה המאירים דרך היסוד בסוד טפות של חכמה, וזה אמרו דאיהו י' זעירא מסטרא דחכמה דלעילא וכו', אע"ג דבאתריה י' עלאה אתקרי, מחמת שמאירה דוגמת השמש מחוץ לנרתקו, בבחינת נהר יוצא מעדן, כד נחית לגבי צדיק י' זעירא אתקרי וכו', מחמת שמאיר טפין טפין וכן כל ד' אותיות של שם הוי"ה שה"ס ד' המוחין של החכמה.

(מב) ואע"ג דאתוון דשמא וכו': ואע"פ שאותיות השם הקדוש שהם ד' אותיות הוי"ה כלולים בו ביסוד, עכ"ז הם סתומים בו, כי מקום גלוי החכמה אינו ביסוד אלא במלכות כמ"ש להלן, ובשבילו נאמר סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, שואל ואם הם סתומים בו, במה הם נודעים, שכתוב ובריתו להודיעם, ומשיב, בשכינה, שהיא מלכות, כי יסוד מגלה הארת חכמה במלכות, והיינו להודיעם ע"י המלכות, שהיא נקראת מראה המאירה, בדאי כשיורד הוי"ה שה"ס ד' המוחין חו"ב חו"ג אל הצדיק שהוא יסוד להאיר בה, כלומר בעת שיש זווג זו"ג, וממנה הם נודעים, כי מקום גילוי הארת המוחין בחכמה הוא במלכות, זהו שכתוב כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו בלבד בלי שיגרום זווג זו"ג, ולהמשיך ד' המוחין הנקראים הוי"ה.

גם שם ט' ממעלה למטה, וט' מטה למעלה בבחי' המסכים שלה עצמה, בסוד ח"י ח"י הוא יודך, וזה אמרו ברית איהו ודאי צדיק ח"י עלמין, דהיינו ח"י בעלמא דדכורא וח"י בעלמא דנוקבא, והנה כמו שחכמה סתימאה דא"א, סתמה את העצמות שלה, שלא תתגלה רק ע"י שערות דיקנא, שה"ס הזווג של ב' המזלות: ונוצר ונקה, שהם נקראו מוח הדעת הכולל ה"ח וה"ג, כי מזל ונוצר הוא תפארת וה"ח, ומזל ונקה הוא יסוד וה' גבורות, ומוח דעת זה נבחן שהוא הכולל לאו"א, כלומר שהחכמה היוצאת באו"א באה רק מכחו, כי הוא המזווגם פב"פ, שז"ס ההתמעטות והסיתום שיש בין חכמה דאר"י לבין החכמה דל"ב נתיבות, כן יש סיתום שני שגם אבא סתם את חכמה זו שלא תתגלה זולת ע"י התלבשות ביסוד שלו, שה"ס התלבשות חמה בנרתיקה, אמנם אין הכוונה על בחי' תפארת בלבד שה"ס חמה אלא הכוונה היא על ד' המוחין דחכמה שהם חר"ב וחר"ג וה"ס ד' אותיות הוי"ה והמה נתמעטו בסבת התלבשותם בנרתק, וע"כ נבחנים כל ד' המוחין הנמשכים דרך יסודות דאו"א בשם טפין, כלומר בלי המשך והוא כעין הבחנה מנחל מים הנמשך ממקורו ועובר דרכו בלי שום הפסק, אל בחינת טפה הנפסקת מהקלוח מיד עם הופעתה, ובדמיון זה אפשר לשער ההפרש בין המוחין דחכמה

(דפו"י דף ס"ה ע"א)

(ג) אי איהו תמן, אתקריאת אספקלריאה דנהרא. ובההוא זמנא (ה) כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע, ואם יסתלק מצדיק, ואשתאר איהו חרב ויבש, מיד אתקריאת אספקלריאה דלא נהרא. בההוא זמנא אל יתהלל חכם בחכמתו.

(מד) ומאן גרים לאנהרא לה ולאשתמודעא בה לקב"ה. מאן דנטיר ברית, ורוא דמלה, (ו) זה השער לי"י צדיקים יבואו בו, דא איהי תרעא דצדיקייא, ואית לון רשו לאעלא תמן. ודא איהו מאן דאיהו צדיק, וביה יקוק. איהו זכי בשכינתא, וירית לה וסליק בה למלכא, דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאיהו מלך ואיהי מלכות דיליה.

מסורת הזהר

(ה) (ירמיהו ט' כג) לעיל ציון ד'. (ו) תהלים קי"ח (כ) תקונא חד סר אות ו' ציון ח'.

מעלות הסולם

ויש להם רשות להכנס שם, וזהו מי שהוא צדיק, והוא מרכבה ליסוד, ובו מאיר השם הוי"ה, הוא זוכה בשכינה שהיא המלכות ויורש אותה, ועולה עמה אל המלך שהוא העמוד האמצעי, היינו תפארת, כי הוא היינו התפארת שהוא ז"א הוא מלך, והיא מלכות נוקבא שלו.

פירוש: כמו שז"א עולה לבינה ונעשה בה לבחינת קו אמצעי, המכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל דבינה והם נכללים זה בזה, שהשמאל מקבל הארת חסדים מימין והימין מקבל הארת חכמה משמאל, בכח המסך דחירק שלו הממעט לג"ר דשמאל. על דרך הזה גם ז"א ומלכות נחשבים לימין ושמאל, כי ז"א הוא נחשב לימין וחסדים, ומלכות לשמאל, ואינה יכולה להאיר כי שמאל בלי ימין נחשב לחשך ולא אור, והצדיקים ע"י העסק בתורה ומצות הם מעלים מ"ן בבחינת מסך דחירק ונעשים לזר"ן בחינת קו אמצעי ולולא המ"ן שמעלים הצדיקים לא היו ז"א ומלכות מתייחדים זה עם זה (זהר בראשית ב' בסולם דף קנ"ב ד"ה ביאור) וזה אמרו ורזא דמלה זה השער לה' צדיקים יבואו בו, ואית לון רשו לאעלא תמן, כי מלכות היונקת מקו

(ג) אי איהו תמן וכי: אם הוא שם, כלומר אם ד' המוחין הנקראים הוי"ה הם שם, שנמשכים ומתגלים במלכות, נקראת המלכות מראה מאירה, להיוחה עם ז"א בזווג, ונכללת בו, ונקראת על שמו, ובעת ההיא כתוב כי אם בזאת שהיא מלכות הנקראת זאת יתהלל המתהלל השכל וידוע, משום שד' המוחין חו"ב חו"ג המרומזים בראשי התבות יתהלל המתהלל השכל וידוע, נמשכים בה ונודעים על ידה, ואם שם הוי"ה שה"ס המוחין הנ"ל מסתלק מצדיק שהוא יסוד והוא נשאר חרב ויבש, בסו"ה הצדיק אבד, מיד נקראת המלכות מראה שאינה מאירה, בעת ההיא אל יתהלל חכם בחכמתו, בסו"ה אל תראוני שאני שחרחרת ואינה יכולה להאיר.

(מד) ומאן גרים לאנהרא וכי: שואל, ומי הוא הגורם להאיר לה אל המלכות, ולהכיר על ידה להקב"ה, כלומר מי הוא הגורם שע"י מתייחדים קב"ה ושכינתיה, שאז המלכות מאירה אל התחתונים, כל האורות והמוחין שבשם הוי"ה הכוללים הן חכמה והן חסדים. ומשיב זה מי ששומר ברית, וסוד הדבר הוא מה שכתוב זה השער להוי"ה צדיקים יבואו בו, זה היינו מלכות, היא השער של הצדיקים, (דפו"י דף ס"ה ע"א)

מה) ורזא דמלה. ז ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ. ודא איהי שכינתא. דאתמר בה ח) והארץ הדום רגלי.

מו) ושכינתא איהי ציורא דעלאין ותתאין. כל דיוקנין כ דספירן. וכל שמהן דלהון בה אינון מצויירים. ובה אינון גליפין נשמתין ומלאכין וחיוון קדישין. ובה גליפין מה דאתמר בהון. ודמות פניהם פני אדם וכו'.

מז) קם רבי שמעון ואמר. סבא סבא. והא שכינתא איהי יחודא דקב"ה. איך גליפין בה דיוקנין דלתתא. דלאו אינון מציאותה.

מח) א"ל רבי. למלכא דאיהו יתיב בהיכליה. וכמה בני נשא עאלין

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

- ז) (ישעיהו ס' כא) הקדמת ת"ז אות י' ציון ה'.
 ח) (ישעיהו ס"ו א) הקדמת ת"ז אות י' ציון ו'.
 ט) (יחזקאל א' י) הקדמת ת"ז אות ר"ט ציון ס'.

מעלות הסולם

מו) ושכינתא איהי ציורא וכו': והשכינה שהיא המלכות. היא הציור של העליונים והתחתונים כי כל שיעור קומה של אור יוצא על הזווג דהכאה המיוחס לה. וציור פירושו שיעור קומה. כל הפרצופים של הספירות. וכל השמות שלהם בה הם מצויירים. ובה חקוקים הם הנשמות. והמלאכים. ותיות הקודש של המרכבה. ובה חקוקים מה שנאמר בהם ודמות פניהם פני אדם וכו'.

מז) קם רבי שמעון וכו': קם ר"ש שאל ואמר זקן זקן והרי השכינה שהיא המלכות היא יחודו של הקב"ה שהוא ז"א. היינו הנוקבא שלו המשלימתו בסוד אחד אה"ר. איך חקוקים בה הפרצופים שלמטה. היינו של ב"ע דפירודא. שאין הם מציאותה. כי מציאותה אחר מיעוט הלבנה היא תחת המסך דיסוד ז"א. לקבל חסדים לבד. ולא חכמה. והתחתונים אינם נשלמים רק עם הארה חכמה. א"כ איך אפשר להיות בה שני הפכים בנושא אחד.

מח) א"ל רבי למלכא וכו': אמר לו הזקן לרבי שמעון. רבי. משל למלך שהוא יושב

מקו השמאל היא השער להוי"ה שה"ס החסדים שבימין. אלא בזמן שהם במחלקת ומלכות היא בסוד שמאל בלי ימין נבחן שהשער הוא סגור והם בסוד חולם שורוק. וכשהצדיקים מעלים מ"ן מתורה ומצות בבחינת מסך דחירק הוא נעשה לקו אמצעי. ועולה עם האור דחסדים המאיר על המסך שלו וממעט את קו השמאל מג"ר ל"ק. ודא איהו מאן דאיהו צדיק וביה הוי"ה שה"ס אור החסדים המתגלה על המסך שלו איהו זכו בשכינתא שהיא המלכות וירית אותה ע"י שממעט אותה מג"ר של קו השמאל. וממשיך רק ו"ק דשמאל וסליק בה למלכא דאיהו עמודא דאמצעייתא ומתייחדים ז"א עם מלכות זה עם זה. כי אז מתלבשת החכמה בלבוש החסדים ויכולה להאיר והחסדים נכללים בהארת החכמה ונשלמים בג"ר ואז נמצא דאיהו מלך ואיהי מלכות ושניהם מאירים.

מה) ורזא דמלה ועמך וגו': וסוד הדבר הוא מה שכתוב. ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וזוהי השכינה שהיא המלכות שנאמר בה והארץ הדום רגלי. (דפרי"י דף ס"ה ע"א)

למחזייה, מנהון מסתכלין בלבושוי, ומנהון בגופוי, ומנהון ל מסתכלין בעובדוי. ובודאי בעובדוי אשתמודע מאי ניהו מלכא.

(מט) דלבושין מ איהו משתני בהון לכמה שנויין, ולבושין דאיהו לביש בצפרא, לא לביש ברמשא. ולבושין דלביש יומא חדא, לא לביש יומא תניינא. והכי בכל יומא וירחא ושתא ושבתא ויומין טבין, אשתני בלבושין.

(נ) כגוונא דא שכינתא, כמה לבושין אית לה, דמנהון ברא קב"ה נ כרסייא ומלאכין וחיוון ושרפים, ושמיא וארעא, וכל מה דברא בהון.

(נא) וכל בריין דברא מאלין לבושין דילה, רשים לון כלהו, וגליף לון בלבושהא. בגין לאסתכלא מינה בכל בריין לרחמא עלייהו, ורזא דמלה. וראיתיה לזכור ברית עולם.

(נב) וראיתיה באלין לבושין דאינון נהירין, בכל זמנין דישראל נהרין לון בעובדין טבין, וכגינייהו קב"ה רחים עלייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

(י) (בראשית ט' טז) תקונא תמני סרי אות קכ"ה ל מסתכלין בעובדוי ובודאי בלבושין לא אשתמודע ציון ו'.

מאן ניהו מלכא וכו' (הגר"א).

מ אינון משתנין (מנטובה).

נ נ"א כרסיין (מנטובה) נ"א כרסיין ובסוגריים כרסייא ט ה"ג בוילנא נ"א בכל בריין דישראל (מנטובה) ובדפו"י בריין בסוגריים.

מעלות הסולם

השכינה שהיא המלכות, כמה לבושים יש לה, שמהם ברא הקב"ה הכסא שהוא עולם הבריאה, ומלאכים וחיות ושרפים, שהם בעולם היצירה. ושמים וארץ וכל מה שברא בהם דהיינו עולם העשייה.

(נא) וכל בריין דברא וכו' : וכל הבריות שברא מאלה הלבושים שלה, רשום אותם כולם וחקוק אותם במלבושיה. כדי להסתכל ממנה בכל הבריות לרחם עליהם. וסוד הדב"ה הוא מה שכתוב וראיתיה לזכור ברית עולם.

(נב) וראיתיה באלין לבישין וכו' : וראיתיה באלה הלבושים שהם מאירים, בכל הזמנים שישראל מאירים להם במעשים טובים, ובשבילם

יושב בהיכלו, וכמה בני אדם באים לראותו, חלק מהם מסתכלים בלבושיו, וחלק מהם מסתכלים בגופו, וחלק מהם מסתכלים במעשיו, ובודאי במעשיו ניכר מה הוא המלך כמו שאומרים בשיר היחוד אך ממעשיו הכרנוהו. (מט) דלבושין איהו משתני וכו' : כי בהלבושים אי אפשר להכיר את המלך, כי הוא משתנה בהם לכמה שנויים, והלבושים שהוא לובש בבוקר, אינו לובש בערב, והלבושים שלובש יום אחד, אינו לובש ביום השני. וכן בכל יום וחודש ושנה ושבת וימים טובים משתנים הלבושים.

(ג) כגוונא דא שכינתא וכו' : כעין זה

(דפו"י דף ס"ה ע"א)

(נג) ואי עבדין עובדין בישין, איהי אתלבשת לבושין אחרנין אוכמין, דבהון רשימין כל אינון מארי דדינין דאתקריאו ^ע לילית למידן בהו עלמא, ובההוא זמנא איהי אמרת ^כ אל תראוני שאני שחרחרת ובגין דא, אלן מסטרא דלבושין אינון גליפין בה עלאין, דאינון מלכין ושלטין על תתאין.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(כ) (שה"ש א' ו) תקונא חד ועשרין אות תתפ"ה ^ע נ"א דאתקריאו לילות למידן בהו לעלמא (דפו"י), ציון ס'.

מעלות הסולם

וחכמה, שהם כל השלמות, החכמה מצד הלבושים, שהם ד' הבחינות של המרכבה, והחסדים מבחינתה עצמה הרוכבת עליהם, שז"ס שצורתה היא ה' עיי"ש בסולם.

הנה נודע שעשד הספירות כח"ב ז"א ומלכות, מכונים ג"כ בשם: שורש, נשמה גוף, לבושים, היכלות, והיינו בעת שאנו רוצים לרמוז על הפרצופים והעולמות המשותפים במדת הרחמים, שבצמצום ב', שז"א ומלכות שבהם שהם לבושים והיכלות, נפרדו היו לכלים מקיפים, וחסר בהם האורות חיה ויחידה, מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות, שבעת שהסר במדרגה הכלים התחתונים, חסר בה האורות העליונים, וכן בכלים דגוף, כנודע שיש לגוף חמשה כלים, שהם: מוחא, עצמות, גידין, בשר, עור, אשר מוחא הוא כתר, עצמות חכמה, גידין בינה, בשר ז"א, ועור מלכות, ואחר צמצום ב', נמצא שרק כלים דכח"ב, שהם מוחא עצמות גידין, הם נבחנים לג' כלים דגוף, שבהם מתלבשים ג' אורות נשמה רוח נפש, מחמת ערך ההפך שיש בין כלים לאורות, וב' הכלים של ז"א ומלכות שנפרדו למקיפים הם ריקנים בלי אור, אלא שהם בבחינת לבושים והיכלות, וע"כ המה משמשים בגוף רק לבחינת מלבושים, כי הבשר הוא בחינת חשמ"ל שבגימטריא מלבוש הסובב ומקיף על ג' הכלים מוחא עצמות גידין שבהם אורות נר"ן, והעור הוא מקיף על הבשר מבחוץ והוא נקרא נוגה (עץ חיים שער מ"ט פרק א').

ובשבילם הקב"ה מרחם על כל בריות העולם. (נג) ואי עבדין עובדין וכו': ואם עושים מעשים רעים, היא היינו המלכות, מתלבשת בלבושים אחרים שחורים, שבהם רשומים כל אותם בעלי הדינים שנקראים לילית, לדרך העולם בהם. ובעת ההיא היא אומרת אל תראוני שאני שחרחרת, ומשום זה מבחינת הלבושים אלה, חקוקים בה אותם העליונים, שהם מולכים ושולטים על התחתונים.

ביאור הדברים: ב' מצבים הם במלכות: מצב א' הוא כשהיא מקבלת חכמה מקו שמאל דבינה, שאז אינה יכולה להאיר מחמת חסרון חסדים, כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה, וע"כ מיעטה את עצמה ובאה למצבה הב' שאז היא מתוקנת לקבלת חסדים מז"א בזווג פב"פ, אמנם אין הכלים דמצב ב' מוכשרים לקבלת חכמה, וכדי לקבל חכמה היא משמשת במצב הא' שנשארו בה, אבל אינם יכולים להתתקן בגופה עצמה, להיותם כלים דאחוריים, לפיכך נפרדים ממנה ומאירים בבחינת הלבושים והמרכבה שלה כמ"ש בז"ח (אות ל"ח) ולא אקרי ה' דא אלא ברזא דאלין ארבע ונקודה בתראה דשרייא עלייהו, באמצעייתא, אתעביד ה' עיי"ש, כי במרכבה שלה מלבושים הכלים שלה ממצב א' אשר הם מתחברים אליה גם במצב ב', ומתלבשים בד' המלאכים שה"ס ג' קוים ומלכות המקבלתם, ועליהם רוכבת הנקודה דפנים שהיא מלכות ממצב הב', שהיא מקבלת מז"א רק חסדים, ושניהם יחד מאירים בחסדים

מעלות הסולם

ולאורות היה יחידה אין כלים שיתלבשו בהם. וכ"ז הוא בעולם אצילות. ובעולמות שלמטה מאצילות שאורות היה יחידה חסרים שם לגמרי, מחמת שהם נמצאים תחת הפרסא המסיימת את האצילות, שהוא מסך מפסיק על אור החכמה, ואין שם אלא קומת ס"ג בבחינת חסדים מכוסים ונפרדים מאור החכמה, שלכן הם נקראים אור של תולדה ובריאה חדשה, והארתם של היה ויחידה המאירים בבי"ע אינם אלא רק מה שמקבלים מן פרצופי האחור דנוקבא שיררו שם בעת מיעוט הירח. וע"כ אינם מבררים מהכלים דבשר ועור אלא שיעור קלוש מאד, ולכן התולדות מאלו הכלים החצונים אינם אלקות.

ונודע שמבחינת הקביעות אין בכל העולמות הפרצופים שבהם, רק בחינת ו"ק בלי ראש, כל אחד כפי בהינתו, כי ה' פרצופי אצילות הם דק בחי' ו"ק של ה' פרצופי א"ק, שלכן הם נקראים בשם מ"ה החדש, או מ"ה של ה' פרצופי א"ק דהיינו קומת ז"א שהוא מ"ה, ואפילו נר"ן של הצדיקים אינם אלא בחינת ו"ק, כי הגם שיש להם ג"ר דנשמה מעולם הבריאה, עכ"ז ג"ר אלו נחשבים לר"ק בערך עולם אצילות, מטעם שהם בחינת אור של חסדים הנפרש מחכמה, מחמת הפרסא שעליהם.

וכל המוחין המגיעים אל העולמות שהם יותר ממדרגת ר"ק אינם אלא ע"י המ"ן שמעלים הצדיקים, שהם כלולים מבי"ע ויכולים להעלות מ"ן אל זו"ן דאצילות הנחשבים לבחינת העליון שלהם, ואז זו"ן מעלים מ"ן לאר"א שהם העליון אל זו"ן, ואר"א יותר למעלה עד שמגיעים לפרצופי א"ק, ואז יורד אור העליון מא"ס ב"ה לפרצופי א"ק על המ"ן שנתעלו שמה, ומשם יורדים המוחין דרך פרצופי א"ק עד שבאים לפרצופי אצילות, וכן עוברים ממדרגה למדרגה דרך כל פרצופי אצילות, עד שבאים לזו"ן דאצילות, שהם משפיעים מוחין אלו אל נר"ן דצדיקים שהעלו

את

ולכן נמצא, שישנם ב' בחינות של נפש רוח בעשר הספירות, א' הם נפש רוח, המתלבשים בכלים הפנימיים עצמות וגידין. ב' הם נפש רוח המתלבשים בכלים החצונים דעור ובשר, שהם מקבלים הארת נפש רוח, מנפש רוח של הכלים הפנימיים, והם נקראים נפש רוח דחצוניות. והטעם הוא להיות שאין בפרצוף רק ג' כלים כח"ב, שהם נקראים מוחא עצמות גידין, שבהם מתלבשים אורות נר"ן, אבל לאור החיה ולאור היחידה אין כלים, לכן נשארו הכלים דבשר ועור דיקנים, ומקבלים הארה של נפש ורוח מהפנימיים כנ"ל. ואלו נר"ן הפנימיים נחשבים לבחינת נשמה, שהיא הבחינה עליונה שבהם, ומהם נולדים נר"ן דצדיקים, שהם בבחינת אלקות. ועל נפש רוח דחצוניות נאמר ומשם יפרד, כי כל הנולד מהם, הם חצוניות בי"ע, שהם נפרדים מאלקות, דהיינו המלאכים והרקיעים וההיכלות. וטעם הדבר, כי האורות מבררים הכלים: ומתחלה אור הנפש מברר את כלי הכתר ומתלבש בו, וכשאור הרוח מברר את כלי החכמה, אז יורד אור הנפש לכלי החכמה, ואור הרוח מתלבש בכלי הכתר, וכשאור הנשמה מברר כלי דבינה, אז יורד הנפש לכלי דבינה, ורוח לחכמה ונשמה לכתר.

והנה אור החיה צריך לברר את כלי הז"א הנקרא בשר, ואז אור החיה היה מתלבש בכלי הכתר, ואור הנפש בכלי הבשר, וכן אור היחידה צריך לברר הכלי דמלכות שהוא העור, ואז היה יורד אור הנפש לכלי דמלכות ואור היחידה לכלי דכתר על דרך הנ"ל. אמנם מטעם התקונים של אחר צמצום ב', שהוא גניזת אר"א הפנימיים, וגניזת של מלכות ברדל"א בסוד אבן מאסו הבונים, אין האורות דחיה יחידה יוצאים כי אם ברו"ק שלהם, והם חסרי השלימות שהוא ג"ר שלהם, וע"כ אינם יכולים לברר ב' הכלים שהם עור ובשר, שתהיה היכולת שתתלבש בהט אורות פנימיים. ולכן אורות נפש רוח נשארים בכלים דחכמה ובינה, ואור הנשמה נשאר בכלי הכתר,

(דפו"י דף ס"ה ע"א)

(נד) פ ומלכין אתקריאו מסטרא דמלכות. ומסטרא דגופא אתקרי חסד

חלופי גרסאות

פ ג"א ומלאכין (מנטובה) ג"א ומלאכין ובסוגריים ומלכין (דפו"י).

מעלות הסולם

דהיינו להאיר להם אור החיה הנקרא ראיה והסתכלות, ורזא דמלה וראיתיה לזכור ברית עולם, וראיתיה באלין לבושין דאינון נהירין בכל זמנין דישראל נהרין לון בעובדין טבין, כי הצדיקים המעלים מ"ן לז"ן דאצילות והם עולים על ידיהם לאו"א, ואו"א לא"א כנ"ל גורמים עלייה לכל הפרצופים שבעולם אצילות, ומאצילות ולמעלה עד א"ס ב"ה כנ"ל, הנה הם מלבישים בקביעות לבי"ע, הנפש מלביש לע"ס דעשיה, ורוח לע"ס דיצירה, ונשמה לע"ס דבריאה, ונמצא שהגם שהם מקבלים מז"ן דאצילות, עכ"ז ההארץ מגיעה אליהם רק דרך פרצופי בי"ע שהם מלבישים עליהם, באופן שנר"ן דצדיקים עולים בשוה עם העליות של ג' העולמות בי"ע, וג' עולמות בי"ע אינם מתגדלים אלא לפי מדת קבלת השפע של נר"ן דצדיקים דהיינו ע"פ המ"ן הנברר על ידיהם, ואפשר להצדיקים להעלות מ"ן להחזיר העולמות למצב שהיו לפני חטאו של אדם הראשון, שז"ן דאצילות היו במקום א"א ואו"א דאצילות, וג' עולמות בי"ע עלו והלבישו לישוס"ת זז"ן דאצילות, וקיבלו את אור החיה מן המלכות למעלה מן הפרסא שתחת האצילות, ואי עבדין עובדין בישוין איחי אתלכשת לבושין אחרנין אוכמין וכו', כי כל בנין הקליפות נעשה מתורבן וחסרון של הקדושה, דוגמת חטאו של אדם הראשון שנפגמו מתמת החטא כל המוחין הגבוהים שבאו בסוד תוספות אל הפרצופים העליונים, וגרם ירידת בי"ע לתחת הפרסא דאצילות, וירדו הנצוצין והכלים דאחוריים של המוחין אל הקליפות, ונבנו על ידיהם, (תלמוד ע"ס חלק ט"ז תשובה ב' ג').

(נד) ומלכין אתקריאו מסטרא וכו': ומלכים נקראים אלה המאירים מבחינת המלכות

את המ"ן מבי"ע. וזה כלל שאין חידוש מוחין או הארה כל שהוא אלא מא"ס ב"ה, ואין שום מדרגה יכולה להעלות מ"ן וגם לקבל השפע הבאה אליה אלא מן המדרגה העליונה הסמוכה לה.

ובאמור מובן איך התחתונים במעשיהם גורמים עליות וירידות אל הפרצופים והעולמות העליונים, כי בעת שמטיבים מעשיהם ומעלים מ"ן וממשיכים שפע הרי כל העולמות והמדרגות שדרכם עברה השפע מתגדלים ועולים למעלה בסבת השפע שהם מעבירים, ולא עוד כי כלל הוא שעיקר השפע נשאר במקום הראשון וענף ממנה יורד למקום השני, ובעת שחוזרים ומקלקלים מעשיהם, המוחין מסתלקים גם מן המדרגות העליונות וחוזרות למצבן הקבוע.

וזה שאמר הסבא לר"ש (אות מ"ח—נ) א"ל רבי וכו' כגוונא דא שכינתא כמה לבושין אית לה, כי כל ג' עולמות בי"ע הם נחשבים ללושים של המלכות דמנהון ברא קב"ה, שה"ס ז"א המאיר להם באור חסדים כרסייא ומלאכים וחיוון ושרפים ושמיא וארעא וכו' דהיינו נשמה דבריאה ורוח נפש הפנימיים, המתלבשים בכלים הפנימיים עצמות וגידין, ומנפש רוח המתלבשים בכלים החצונים דעור ובשר, שהם מקבלים הארת נפש רוח מנפש רוח של הכלים הפנימיים כנ"ל, והם נקראים נפש רוח דחיצוניות, שמהם נולדים המלאכים והרקיעים וההיכלות, וכל בריין דברא מאלין לבושין דילה, דהיינו המלאכים וחיות שהם כלים מקיפים להארת האחוריים של המלכות במצב הקביעות, שהיא הארת הלושים, רשים לון כלהו וגליף לון כלהו בלבושהא בגין לאסתכלא מינה בכל בריין לרחמא עלייהו.

דפו"י דף ס"ה ע"א

תקונא עשרין ותריין

תעה

דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא, גופא עמודא דאמצעייתא, נצח והוד תריין שוקין, צדיק אות ברית, והא אוקמוה.

נה) ואיהי ציורא דכלהו, ומלגאו ז מניה דאיהו תקונא דגופא, נהיר קב"ה דאיהו יקו"ק, כנשמתא בגופא, לגאו מכלא, ההוא דאחיד כלא וקשיר כלא, דלא אתרמיז בשום רמיזו.

נו) וכלא אתרמיז בשכינתא, דאתלבישת בלבושין, דבהון מצויירין כל בריין, איהי אתקריאת בכל שמהן, ואיהי דמות ארבע חיוון בלבושהא, דבכל חד וחד רשים ארבע אתוון.

חלופי גרסאות

ז ה"ג במנטובה ובשאר דפוסים הגירסא מינה.

מעלות הסולם

המלכות, ומצד הגוף שהוא ז"א הכולל ו"ק, חסד נקרא הזרוע הימנית, גבורה נקראת הזרוע השמאלית, הגוף שהוא תפארת נקרא עמוד האמצעי, נצח הוד הם שני השוקים, צדיק שהוא יסוד, נקרא אות ברית, והרי העמידוה, (לעיל הקדמה אחרת דף ק"צ אות ח').

נה) ואיהי ציורא דכלהו וכר': והיא היינו המלכות היא הציור של כלם, שבה משתרשים כל העולמות והנשמות, להיותה שורש כל הכלים, ובסוד המקבלים ממנה שמחוייבים להשיג ממנה הכלים הרי נבחנת להם כתמונה שעליה נאמר ותמונת ה' יביט, ומבפנים ממנו, דהיינו המוחין הפנימיים, שהוא תקון הגוף, מאיר הקב"ה שהוא הוי"ה, כהנשמה המאירה בגוף, ומבפנים הכל היינו אור הא"ס ב"ה, שהוא מאחד כלם, וקושר את כולם, שלא נרמו בשום רמו, מחמת שאין שום מחשבה תופסת אותו.

ואין להקשות מכמה מקומות שכתוב שמבינה ולמטה מתחיל ענין התלבשות האורות בכלים, ומבינה נמשכות הצורות אל המקבלים, אלא הענין הוא, כי באמת אין צורה ותמונה נמשכת אלא מבחינה ד' שהיא מלכות, וממנה נמשכים הכלים במקום המקבלים ולא כלום מתשע הספירות הראשונות, שהן: כתר, חכמה, בינה, תפארת הכולל ו"ק, אלא בעולם התיקון נעשה שיתוף מדת הרחמים בדין, שפירושו שהעלה ספירת המלכות הנבחנת למדת הדין, והביאה תוך ספירת הבינה הנבחנת למדת הרחמים, ולכן מאז ואילך נשרשו הכלים של המלכות בבינה, וכן אמרו חז"ל (בראשית רבה סוף פ"ב) ראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, אבל השורש האמיתי של התמונות שהן הכלים הוא במלכות.

נו) וכלא אתרמיז בשכינתא וכר': והכל מרמוז בשכינה שהיא המלכות, המתלבשת בלבושים שבהם מצויירים, כל הבריות, היא

דפו"י דף ס"ה ע"א

ודמות

נז) ודמות אדם להנה, דא * רשימו דעשר אתוון דאינון יוד קא ואו קא דסליק לחושבן אדם. דמות אדם, ודאי דא שכינתא, דאיהי דיוקניה. ק ועלה אתמר, ז) ותמונת יקוק יביט.

נח) והאי מסטרא דלבושא. אבל מסטרא דגופא. איהי יחודא דעמודא דאמצעייתא. איהו ד חותמא מסטרא דגופא, ובגין דאיהו חותמא, אמרת שכינתא לגבי יקוק דאיהו מלגאו, שימני כחותם על לבך, דאע"ג דאנת תסתלק מני בגלותא, חותמא דילך אשתאר עמי, ולא אתעדי מני לעלם.

נט) קם ר' שמעון ואמר, סבא סבא, אימא לך קרא דאוליפנא כגוונא דא, מ) שימני כחותם על לבך, שימני חותם לא כתיב, אלא כחותם. אמרת שכינתא, רבון עלמין, שימני כחותם, כההיא רשימו דחותמא דילך, דאע"ג דחותמא אשתאר בידך, רשימו דיליה בפתקא איהו, ומההוא רשימו מזדעזעין עלאין ותתאין.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר
 ז) (במדבר י"ב ח) תקונא תמני סרי אות ד' ציון ו'. ק ה"ג במנטובה ובדפו"י מוסיף בסוגריים דיוקנא
 מ) (שה"ש ח' ו) תקונא קדמאה אות ד' ציון ג'. דאדם. ר בסוגריים איהי (דפו"י).

מעלות הסולם

כאחד, ומשום שהוא חותם בה הארותיו, אומרת השכינה שהיא המלכות, אל הוי"ה שה"ס ז"א, שהוא מאיר בה מבפנים, שימני כחותם על לבך, שאף על פי שאתה תסתלק ממני אח"כ בעת הגלות, ולא תהיה לי יכולת לקבל שפעך, הארת החותם שלך דהיינו רשימה מן המוחין שקבלתי ממך, תשאר עמי, ולא תסור ממני לעולם.

נט) קם ר' שמעון וכו': קם ר"ש ואמר אל הסבא, זקן זקן, אומר לך פסוק שלמדנו כעין זה, שימני כחותם על לבך, שימני חותם לא כתוב, אלא כחותם, פירושו הוא: שהשכינה שהיא המלכות, אומרת לז"א, רבון העולמים, שימני כחותם, כאותה הרשימה של חותמך, הנחתמת על גבי נייר או על גבי שעוה, שאע"פ שעצם החותם נשאר בידך, אבל רשימה שלו רשומה על הפתק הוא, ומאותה הרשימה מזדעזעים העליונים והתחתונים.

כגוונא

נז) ודמות אדם להנה וכו': ומה שכתוב דמות אדם להנה, זו הרשימה של עשר האותיות המילוי של שם הוי"ה שהן: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שעולים לחשבון אדם, היינו מ"ה. דמות אדם דאי זו השכינה היינו המלכות, שהיא דמותו, ועליה נאמר ותמונת ה' יביט (רעיא מהימנא פרשת פנחס אות תק"ב).

נח) והאי מסטרא דלבושא וכו': וזהו מבחינת הלבושים, שמאיר בהם הארת חכמה, שה"ס הבטה והסתכלות, אבל מבחינת הגוף שלה, היא יחודו של העמוד האמצעי שהוא ז"א, ומקבלת ממנו חסדים בלבד בעת הזווג הוא היינו ז"א חותם בה כל הארותיו מבחינת הגוף שלה, כי לאחר שהם מתייחדים לאחד, חסדים דז"א נכללים מהארת חכמה של המלכות, ומאירים בהארת ג"ר ממעלה למטה, אז כל הארותיו של ז"א נחתמים במלכות, בסוד אור ישר ואור תוור, המאירים יחד (דפו"י דף ס"ה ע"א י) דף ס"ה ע"ב)

(ס) כגוונא דמלכא דאיהו בשרא ודמא, מאי דרשים בפתקא רשימו דיליה, דחותמא בידיה הוא, ואע"ג דחותמיה בידיה אשתאר, הכי דחילין מרשימו דחותמא, כאילו הוה מלכא, עאכ"ו אי הוה חותמא.

(סא) שימני כחותם על לבך, וכי מאן ת שוי חותמא על לבא, אלא אלין תפלין, דאינון רצועין דלהון תליין על לבא, ואלין תפלין דרישא, ותפלה דיד דאיהו בשמאלא לקבל לבא, ודא איהו כחותם על לבך א וכחותם על זרועך.

(סב) תפלה דיד דאינון רשימו דשמא קדישא: דאיהו י', קדש לי כל בכור, ה', והיה כי יביאך, ו', שמע ישראל, ה', והיה אם שמוע, ומהווא רשימו מזדעזעין אומין דעלמא, הה"ד ו' וראו כל עמי הארץ כי שם י"י נקרא עליך ויראו ממך, והכי אוקמהו שם י"י אלין תפלין דרישא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(דברים כ"ח י') תקונא חד ועשרין אות ר"ס ציון כ'. ת נ"א וכי מאן חמא (מנטובה) נ"א בסוגריים (שוי) דפריי. א נ"א ודא על זרועך (מנטובה).

מעלות הסולם

(ס) כגוונא דמלכא דאיהו וכר: וזו דומה כעין מלך שהוא בשר ודם, מי שרושם בפתק רשימה שלו, דהיינו השר שבידו החותם לחתום פסקי דין של המלך, חותם המלך בידו הוא, ואע"פ שהחותם נשאר בידו, כל כך מפחדים מהרשימה של החותם, כאלו היה המלך עצמו, על אחת כמה וכמה אם המלך היה החותם, דהיינו בעת הזווג של ז' פב"פ. פירוש: המוחין דאר"א עלאין נקראים עזקא דכיא דהיינו טבעת טהורה, והוא על שם האורות שבהם, הנקראים אוריא דכיא, ומוחין דישסר"ת נקראים עזקא סתם, ובעת שמאיר בהם הארת חכמה הם נקראים טבעת של אמת, כי הארת החכמה שבטבעת מעבירה כל הקליפות המשקרות בשמו של המלך, והאמת נגלה, בסרה תתן אמת ליעקב, כי אין מוחין אלו מתגלים אלא ע"י הקו האמצעי שנקרא יעקב, ומבחינת מלכות נקראים מוחין אלו בשם חותם משני טעמים א' שהיא אחרית הספירות ודומה לחותם הבא בשולי המכתב. (דפריי דף ס"ה ע"ב)

ב' מפני שמוחין אלו אינם מגולים אלא במלכות, ומאירים רק ממנה ולמעלה, ומבחינה זו היא חותם המלך, בדומה למלך היושב בהיכלו ובני המדינה מכירים בחותמו, וכשרואים חותמו של המלך על פקודותיו, דומה להם כאלו רואים את המלך עצמו, וזהו בעת ז' ז' פב"פ. וענין רשימה של החותם יתבאר להלן.

(סא) שימני כחותם על וגו': שימני כחותם על לבך, שואל וכי מי שם חותם על הלב, ומשיב, אלא אלו הם התפלין, שאותן הרצועות שלהם תלויות על הלב, והן מתפשטות מתפלין של ראש, ותפלין של יד שהוא בשמאלו של ז' א נגד הלב, וזהו שכתוב כחותם על לבך וכחותם על זרועך.

(סב) תפלה דיד דאינון וכו': תפלין של יד שהן רשימה של השם הקדוש הו"יה שהוא: י' של השם, מרומז בפרשת קדש לי, ה' של השם מרומז בפרשת והיה כי יביאך, ו' של השם מרומז בפרשת שמע ישראל, ה' שניה

(סג) שימני כחותם דא אות ברית מילה. ואות דיומין טבין. דאיהו

מעלות הסולם

זוה אמרו אלא אליו תפילין דאינון דצויעין דלהון תליון על לבא, כי האר"מ שיצא לחוץ בסוד קשר של תפילין מאחורי ראש ז"א, ה"ס מקיף הראשון של המוחין דנוקבא והוא בבחינת מקיף דמקיף ואין הנוקבא יכולה לקבל המוחין משם כי אין לה אחיזה בראש ז"א, אלא רק בנה"י שלו שהם הרצועות המתפשטות מן הקשר שבאחורי הראש במקום החסדים המגולים, שה"ס הלב ואליו תפילין דרישא כלומר שמהרצועות מקבלת הנוקבא הכנימי ומקיף השניים של הארת המוחין שלה מראש ז"א. ותפלה דיד דאיהו בשמאלא לקבל לבא וכו' היינו המוחין הבאים לראש הנוקבא עצמה. תפלה דיד דאינון רשימו דשמא קדישא, וכו' כי המוחין שבראש ז"א ה"ס חו"ב חו"ג שהם ד' אותיות הוי"ה, בסוד שם הוי"ה אליו תפילין דרישא הנמשכים לו בד' זווגים ולכן יש בו ארבע הפרשיות בד' בתים בסוד אור וכלי, כי הפרשה ה"ס האור והבית שלה ה"ס הכלי. משא"כ הנוקבא שבה עצמה אין זווג אלא שהיא מקבלת הארה שה"ס רשימה מן המוחין של ז"א בזווג אחד מן ז"א, לכן אין לה רק בית א' לכל ד' הפרשיות. ולהיות כשמלכות מקבלת המוחין האלו היא מקבלת אותם מב' בחינות שבז"א, מקו האמצעי ומקו שמאל, לכן כתוב שימני כחותם על לבך על בחינת המוחין שהיא מקבלת מקו האמצעי דז"א שהוא בחינת הלב. וכחותם על זרועך שהוא על המוחין המקבלת מקו שמאל דז"א.

(סג) שימני כחותם דא וכו': פירוש

אחר שימני כחותם, זה אות ברית מילה שנקרא חותם כמו שאומרים ואת בריתך שחתמת בבשרינו, ואות של ימים טובים, שה"ס זו"ן, ויום טוב נמי נקרא שבת, (עיין בהקדמה אות ל"ב) שהוא היינו אות הברית, הוא רושם של השם הקדוש הוי"ה, ומרומז בפסוק כעין

שניה של השם מרומז בפרשת והיה אם שמוע. ומאותה הרשימה של השם מזדעזעים אומות העולם, זהו שכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה נקרא עליך ויראו ממך, וכן העמידוהו (ברכות ו'). שם הוי"ה אלו תפילין של ראש.

פירוש: נודע כי המוחין של הנוקבא יוצאים על עטרא דגבורה שלה עצמה, שהיא אינה אלא הארה לבד מעטרא דגבורה של ז"א, ולכן הנוקבא דעתה קלה, והמוחין שלה אינם נכללים בכלל המוחין דז"א שיוצאים באו"א, כי עטרא דגבורה אשר שם היא בחינת בנימין הכלולה ביסוד הזכר, ולא בחינת הנקבה ממש, ולכן יש זווג מיוחד בראש ז"א, אחר יציאת שש הבחינות של המוחין שלו, מתחילים משם ב' הבחינות הראשונות של המוחין דנוקבא, שהם האור, פנימי בראש ז"א עצמו, והאור מקיף שיצא לחוץ בסוד קשר של תפילין אחורי ראשו. אמנם הנוקבא אינה מקבלת המוחין משם, כי אין לה אחיזה בראש ז"א, אלא דק בנה"י שלו במקום החסדים המגולים שהם ב' הרצועות של ראש המתפשטות מראש לגוף שה"ס ירדת המוחין לנה"י דז"א, ונעשה שם ב' בחינות שניות של או"פ ואו"מ, ומשם באים המוחין אל הנוקבא עצמה לראש שלה, ונעשה בה ג"כ ב' בחינות פנימי ומקיף, ונמצא שיש שש בחינות של או"פ ואו"מ במוחין דנוקבא כמו שיש שש בחינות במוחין דז"א, אלא שמוחין דז"א יוצאים מאו"א דע"ב המלבישים לג"ר דא"א ומדווגים על מ"ן דמזלא. ומהם בחינות ד' פרשיות של תפילין של ראש, אבל המוחין של הנוקבא יוצאים מזווג הנעשה בראש ז"א ואין להם מבחינת מוחין דמזלא רק הארה בעלמא ע"י עטרא דגבורה דז"א. (שער מאמרי רשב"י זיע"א אדרא זוטא דף רע"ה ט"א. תע"ס חלק י"ד (מן) אות קס"ג).

(דפו"י דף ס"ה ע"ב)

תקונא עשרין ותרין

תעט

רשימו דשמא קדישא. כגוונא דא: (ס) מ"י י"על"ה ל"נ"ו ה"שמימ"ה, רישי אתוון ב מילה. וסופי אתוון יקו"ק.

(סד) מאן דנטיר האי רשימו, כאילו נטיר שמא קדישא. ומאן דמשקר בהאי רשימו, כאילו משקר בשמא קדישא. דהאי אתקרי חותמא דגושפנקא דמלכא.

(סה) דכל בר נש דנטיר האי רשימו לתתא, דאיהו אות ברית, אות שבת, אות תפלין, אות דיומין טבין, איהו רשום וחקיך לעילא, ונהיר לעילא, ומניה מזדעזעין עלאין ותתאין, כד"א (ט) וראו כל עמי הארץ כי שם י"י נקרא עליך.

(סו) שם יקו"ק ודאי, דא ההוא רשימו, דאות ברית מילה, ואות דתפלין, אות דשבת, ויומין טבין, ומאן דמשקר לתתא ביה, אתעבר גליפו דיליה מלעילא, בההוא זמנא שלטין עליה כל מקטרגין עלאין ותתאין.

(סז) שימני כחותם: דא נשמתא דאיהו רשימו דילה, גליפא לעילא. כמה דאוקמוהו ביעקב, דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד.

חלופי גרסאות

ב ה"ג במנוכה, בסוגריים תיבין (דפו"י).

מסורת הנהר

(ס) (דברים ל' יב) הקתה"ז אות ל"ד.

(ט) (דברים כ"ח י) לעיל ציון ב'.

מעלות הסולם

וממנו מזדעזעים העליונים והתחתונים כמ"ש ומוראכס וחתכס יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו' (רע"מ נשא אות נ"ד) כמו שאתה אומר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך.

(סו) שם הוי"ה ודאי וכו': ודאי שם הוי"ה זה הוא, אותה הרשימה של אות הברית, דהיינו המוחין של חו"ב חו"ג הנקראים הוי"ה שאינם מגולים אלא במלכות, ואות של התפילין ואות שבת וימים טובים, ומי שמשקר בו, ופוגם אותו מעבירים החקיקה שלו מלמעלה, בעת ההיא שולטים עליו כל המקטרגים העליונים והתחתונים.

(סז) שימני כחותם דא וכו': עוד פירושו, שימני כחותם זה הנשמה, שצורתה היא הרשימה

זה: מ"י י"על"ה ל"נ"ו ה"שמימ"ה שאותיות הראשונות הן מילה ואותיות שבסוף הן הוי"ה. בסוד ז"א, ושבת ותפילין ה"ס נוקבא. (סד) מאן דנטיר האי וכו': מי ששומר רשימה זו שהיא אות הברית, כאלו שומר השם הקדוש, ומי שמשקר ברשימה זו, כאלו משקר בהשם הקדוש, כי זה נקרא החותם של טבעת המלך, כי המלך ה"ס הקו האמצעי, החותם המוחין עם המלכות הנקראת טבעת המלך, שהיא עטרת היסוד.

(סה) דכל בר נש וכו': כי כל אדם השומר רשימה זו למטה, שהוא אות ברית, אות שבת, אות תפילין, אות של ימים טובים, הוא רשום וחקוק למעלה, בכסא הכבוד שהוא מלכות דאצילות, שבה מחצב הנשמות, ומאיר למעלה, (דפו"י דף ס"ה ע"ב)

סח) דכל נשמתין דאינון גזירן מתמן. גליפו דלהון איהו חקוק לעילא. ורשימו דלהון לתתא. וההוא גליפו דלעילא איהו חותם. ורשימו דלתתא רשימו דחותם.

סט) ומיד דרשימו דגליפו דנשמתא איהו לעילא. ורשימו דילה לתתא. אתמר בה 9) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. סלקין לעילא ומסתכלין בדיוקנא דנשמתא דנהרא בההוא גליפו ומזדעזעין מניה. נחתין לתתא ומסתכלין ברשימו דההוא דיוקנא דלתתא. וחזאן דלא אשתני מדיוקנא דלעילא ודחלין מניה.

ע) שימני כחותם: דא צלותא. דבה איהו חקיק ורשים ח"י עלמין. בתמני סרי ברכאן דצלותא. ודא איהו רשימו דחותמא ג בפתקא. דאיהי אורייתא. גליפו דאתוון דחותמא. דא צדיק ח"י עלמין. חותמא: דא עמודא דאמצעיתא. דאיהי ק"ש.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

9) (בראשית כ"ח יב) תקונא חמישאה אות כ"א.

ג בפתקא דאיהי צלותא (הגרי"א).

מעלות הסולם

ממנה. יורדים למטה ומסתכלים ברשימה של אותה הצורה שלמטה ורואים שלא נשתנתה מהצורה שלמעלה. ויראים ממנה.

ע) שימני כחותם דא וכו': פירוש אחר, שימני כחותם, זה התפלה, היינו מלכות, שבה הוא חקוק ורשום ח"י העולמים שהוא יסוד בשמונה עשרה ברכות שבתפלה. כי ע"י הצדיק שהוא יסוד דו"א, נעשה הזווג של ז"א ומלכות דגדלות, שה"ס שמונה עשרה ברכות שבתפלת העמידה. וזהו הרשימה של החותם בפתק, שהיא התורה, דהיינו מלכות שנקראת תורה שבעלה פה. החקיקה של אותיות החותם, זה צדיק ח"י העולמים שהוא יסוד. החותם בעצם, זה עמוד האמצעי, שהוא ז"א, הנקרא הו"ה, שהוא היחוד של קריאת שמע.

פירוש: יש ב' זווגים להמשכת מוחין לזו"ן: א', זווג דו"ק דמוחין, שפירושו שאע"פ שהם כלולים מהארת חכמה, עם כל זה, אינם מקבלים אלא חסדים לבה, ח"ס היחוד של קריאת שמע. ב', הוא זווג גמור דג"ר, ששניהם

הרשימה שלה, היא חקוקה למעלה, בכסא הכבוד, שה"ס כחב"ד דבריאה (ע"ן בתע"ס חלק ט"ו תשובה קל"ז מהו כסא הכבוד) כמו שהעמידוהו ביעקב (חולין צ"א: ע"י"ש בפירוש"י) דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד.

סח) דכל נשמתין דאינון וכו': כי כל הנשמות שהן נחצבות משם, החקיקה שלהן כלומר צורתן, הוא חקוק למעלה, ורשימה מהצורה שלהן, למעלה היא רשומה למטה. ואותה החקיקה שלמעלה היא נקראת חותם, ורשימה של הצורה שהיא למטה נקראת רשימה של החותם.

סט) ומיד דרשימו דגליפו וכו': ומיד שהאדם מתקן עצמו בתשובה, שהרשימה של החקיקה דהיינו הצורה של הנשמה הוא למעלה, והרשימה שלה למטה, הן בשלימות, נאמר בה, והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, עולים למעלה ומסתכלים בהצורה של הנשמה המאירה באותה החקיקה שלמעלה, ומזדעזעים (דפו"י דף ס"ה ע"ב)

עא) והנה מלאכי אלקים עולים, בזמנא דאיהו זוקף בשם, סלקין עמיה
 (* בזמנא דאיהו מאיך, וכורע בברוך נחתין עמיה, ודא איהו והנה מלאכי
 אלקים עולים ויורדים בו.

מעלות הסולם

שבו ממעט את ג"ר דחכמה מן המלכות, ומתרצה להזדווג עם ז"א שהוא ימין, וזה אמרו גליפו דאתזון דחותמא דא צדיק ח"י עלמין כי מיעוט זה דג"ר דחכמה מן המלכות שעושה היסוד נקרא בשם גליפו או כריה וחפירה, בסוד הכתוב באר חפרה שרים כרוה נדיבי עם, וזה מב' טעמים: א' כי מלכות היתה שלמה בהארת חכמה, ובא יסוד וגליף בה ועשה בה חסרון ג"ר דחכמה. ב' כי בעוד שמלכות דבוקה בקו שמאל דבינה, והיא בחכמה בלי חסדים אע"פ שהיא שלמה בפני עצמה בחכמה, עכ"ז אינה יכולה להאיר כלום אל התחתונים, כי אין חכמה מאירה בלי חסדים, וכל עוד שהיא דבוקה בקו שמאל דבינה, אין לה בית קבול לקבל חסדים מז"א בכדי שתוכל להאיר אל התחתונים, ונמצא שע"ז שיסוד מיעט את ג"ר דחכמה שבה קנתה בית קבול לקבל חסדים מז"א ונתרצה להזדווג עמו, ולכן נבחן מיעוט זה שעשה היסוד כמו כריה במלכות ועושה בית קבול, וזה אמרו ודא איהו רשימא דחותמא בפתקא דאיהו אורייתא שע"י הזווג של יסוד ומלכות בתמני סרי ברכאן דצלזתא, בזווג גמור דג"ר שאז מאירה המלכות הן בחכמה והן בחסדים, או היא נקראת תורה שבעל פה, שע"י מתגלים ונמשכים כל המוחין אל התחתונים.

עא) והנה מלאכי אלקים וגר: והנה מלאכי אלקים עולים, בעת שהוא זוקף בשם, דהיינו שממשיך הארת החכמה הנקראת עמידה וזקיפה, המלאכים עולים עמו ממטה למעלה, ושומרים אותו מן החצונים שלא ינקו מן הארת החכמה, בעת שהוא כופף עצמו, וכורע בברוך, דהיינו בעת שממשיך הארת החסדים היורדים ממעלה למטה, שה"ס כריעה, יורדים

עמו

ששניהם מאירים הן חכמה והן חסדים, וזה נעשה בתפלת שמונה עשרה, והנה היחוד שבקריאת שמע הוא בבחינת חרבו של הקב"ה, לכרות ראש הסט"א, מחמת שהיחוד עוד אינו בשלימות דהיינו בבחינת ג"ר, אבל ביחוד ז"רן שבתפלת שמ"ע כבר כלו כל המלחמות וזה מבואר ברע"מ (פרשת שופטים אות ד') בק"ש הו"ה חרבא דקב"ה, עלה אתמר רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, בצדיק ח"י עלמין כליל ח"י ברכאן, דביה אדנ"י שפתי תפתח, ופי ביה עאל חרבא בנרתיקה וחמת המלך שככה, ומתחברין תרין שמהן יאהדונה"י, עיי"ש בסולם.

וזה אמרו חותמא דא עמודא דאמצעייתא דאיהו ק"ש, שהיחוד הוא רק להשפעת חסדים, שע"י הזווג שנעשה על המסך דחירק דו"א להמשכת חסדים, הכריע בין הקוים ימין ושמאל דבינה, ויצא שם ג' מוחין חב"ד, בסוד תלת נפקי מחד שהוא ז"א הנקרא ישראל שעלה לבינה, ומתוך שו"א גרם גילוי ג' מוחין חב"ד בבינה זכה גם הוא בהם, כי כל שיעור אור שהתחתון גורם לעליון זוכה שיאיר גם בהתחתון, בסוד חד בתלת קיימא (זהר בראשית א' אות שט"ג) ולכן נקרא ז"א חותם המוחין.

והנה בעת שמלכות מקבלת מקו שמאל דבינה שהוא חכמה בלי חסדים, נעשית גם היא מרוחקת מז"א, שה"ס ימין והיא אז חשך ולא אור, כי החכמה שבה לא תוכל להאיר בלי חסדים, ותקון לזה הוא כמו שנתבאר אצל היחוד דימין ושמאל דבינה, שקו האמצעי מעורר המסך דחירק שע"י הוא ממעט הג"ר דחכמה דשמאל, שע"ז נכנע השמאל ומתיחד עם הימין, וכלפי מלכות נבחן יסוד לקו האמצעי, וגם הוא ע"י מסך דחירק (ופריי דף ס"ה ע"ב *) דף ס"ו ע"א)

עב) מלאכי אלקים עולים: בזמנא דאיהו קאים בדינא, קיימין כלהו ד ומולפין עליה זכות. ויורדים: ה בזמנא דנצחין ליה בדינא, ונחית לתתא, כלהו נחתין עמיה. כמה דאוקמוהו ביעקב. ז אנכי ארד עמך מצרימה, ואנכי אעלך גם עלה.

עג) שימני כחותם: דא נשמתא, דאיהי חקוקה בכורסייא. בזמנא דאיהי אתערא לתתא בצלותא, כרסייא אתער לעילא. ו כחותם: דא רוח, דאיהו ציורא ז דש' חקיקא במלאכיא, בזמנא דאיהי אתערא לתתא בצלותא, מלאכיא אתערון עמיה לעילא. על זרועך: דא נפשא, דאיהי חקיקא בארבע סטריין דעלמא. בזמנא דאתערא איהי בצלותא לתתא, ארבע סטריין דעלמא מתערין עמה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (בראשית מ"ו ד) זהר בראשית ב' אות ק"כ. ז נ"א ומולפין (מנטובה). ה בזמנין דנצח בדינא (הגר"א).

ו כחותם על לבך דא רוח דאיהו ציורא דאתון דחקיקא (הגר"א). ז ה"ג במנטובה וילנא ובדפויי בסוגריים דישי.

מעלות הסולם

בסוד תלת נפקי מחד, ואח"כ חד בתלת קיימא. כך הנשמה עולה עם המסך דחירק שבה ומכריעה בין ז"א ומלכות שהם נחשבים לימין ושמאל והנשמה מכריעה ומייחדם זה בזה ומאירים במוחין דג"ר שהם חב"ד בסוד תלת נפקי מחד, לכן גם הנשמה זוכה לג"ר בסוד חד בתלת קיימא, לפי הכלל שכל שיעור אור שהתחתון גורם אל העליון זוכה בו גם התחתון, ונעשה לחותם של המוחין. שהיא חקוקה בכסא, דהיינו בעולם הבריאה שנקרא כסא. בעת שהנשמה מתעוררת בתפלה למטה, בעולם הזה, הכסא שהיא עולם הבריאה ששם שורש הנשמה, מתעורר למעלה. כחותם: זה אור הנקרא רוח, שהוא ציור של ש' שה"ס ג' קוים חג"ת, שנקראים רוח, החקוק במלאכים, שהם בעולם היצירה. בעת שאור רוח של הצדיקים מתעורר בתפלה למטה בעולם הזה, המלאכים למעלה שהם בעולם היצירה מתעוררים עמו. על זרועך: זה אור הנפש, שהוא חקוק בארבע רוחות העולם, שה"ס חו"ב תו"מ של עולם העשיה. בעת שנפש

עמו המלאכים, זהו שכחוב והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו.

עב) מלאכי אלקים עולים וכי: ומפרש מלאכי אלקים עולים, בעת שהוא עומד בדין, דהיינו בעת גילוי הארת החכמה, שאינה נגלית אלא עם הדינים שבקו שמאל דבינה, ואז המלאכים עומדים כולם ומלמדים עליו זכות, ומקבל מהם הכלים והלבושים להלביש החכמה בחסדים, זכות הוא מלשון הזדככות, בעת שמנצחים אותו בדין, כלומר: שזכה לנצחון, וקו השמאל נכנע ומיעט עצמו מג"ר דשמאל לו"ק, ולהלביש הו"ק דחכמה בחסדים, ויורד למטה, מחמת שעל אור החסדים אין צמצום ומסך, כלם יורדים עמו, גם הארת החכמה המלובשת בחסדים מתפשטת ממעלה למטה, כמו שהעמידוהו אצל יעקב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה.

עג) שימני כחותם דא וכי: שימני כחותם, חותם זה הנשמה, כי כשם שז"א נקרא חותם מחמת שעולה ומכריע בין ב' הקוים ימין ושמאל דבינה, ונעשה לחותם של המוחין (דפויי דף ס"ו ע"א)

עד) נשמה איהי חותמא. רוחא ציורא דאתוון דאינון חקוקין בחותמא. נפשא רשימו דאתוון בחותמא. דאינון רשימין בצירין דבר נש. כרשימו דחותמא בפתקא.

עה) ובהוא רשימא דנפשא. אשתמודע פרצופא בגופא דבר נש. מאן אתר איהו. ובגין דא אוקמוהו. בהאי חותמא כמה רשימין אית ביה. ארבע: רשימו דאריה תמן. רשימו דשור תמן. רשימו דנשר תמן. רשימו דדמות אדם תמן.

עו) ומאן איהו דרשים לון בחותמא. יקו"ק אמת. דבהאי ארבע, רשימין אינון כל בריין דעלמא.

עז) אבל אומין ח עובדי כוכבים דעלמא דשקרו ביה. לאו אינון רשימין ביה. אלא בחותמא דשקרא. ט ואיהו נחש. דמליל שקרא על קב"ה. ובגינה אתמר בארז מתלא. שקרא לית לה רגלין. וכך חויא לית ליה רגלין. על גחונך תלך.

חלופי גרסאות

ח ג"א פלחי כוכביא (וילנא) ג"א אבל אומין דעלמא ל"ג עכו"ם (מנטובה קושטנדינא ליורנו). ט ה"ג במנטובה ובשאר דפוסים ואיהי.

מעלות הסולם

של הצדיק מתעוררת בתפלה למטה בעולם הזה. ארבע רוחות העולם שהם חז"ב תו"מ של נפש דעולם העשיה מתעוררים עמה. עד) נשמה איהי חותמא וכו': ומפרש: הנשמה שבעולם הבריאה, היא החותם. שה"ס ג"ר חב"ד. אור הרוח שבעולם היצירה, הוא ציור האותיות שהן חקוקות בחותם, שה"ס חג"ת. אור הנפש שבעולם העשיה, הוא רשימה מן האותיות שבחותם. שה"ס נה"י. שהן רשומות בצירורים של האדם, כרשימה של חותם הנחתם בפתק של נייר.

ג' הקוים. עו) ומאן הוא דרשים וכו': שואל, ומי הוא הרושם אותן הרשימות, כלומר: מי היא היד החותמת. ומשיב, הוי"ה אמת, שה"ס ז"א דאצילות, בסו"ה תתן אמת ליעקב. כי בארבעה אלה שהם ד' החיות, רשומים הם כל הבריות שבעולם.

עז) אבל אומין עובדי וכו': אבל האומות שהם עובדי כוכבים שבעולם, שמשקרים בו, בהקב"ה, אין הם רשומים בו, בחותמו, אלא בחותם של שקר, והוא הנחש שדיבר שקר על הקב"ה בחטא של עץ הדעת, ובשביל הנחש שהוא מקור השקר למדנו בדרך

של הצדיק מתעוררת בתפלה למטה בעולם הזה. ארבע רוחות העולם שהם חז"ב תו"מ של נפש דעולם העשיה מתעוררים עמה. עד) נשמה איהי חותמא וכו': ומפרש: הנשמה שבעולם הבריאה, היא החותם. שה"ס ג"ר חב"ד. אור הרוח שבעולם היצירה, הוא ציור האותיות שהן חקוקות בחותם, שה"ס חג"ת. אור הנפש שבעולם העשיה, הוא רשימה מן האותיות שבחותם. שה"ס נה"י. שהן רשומות בצירורים של האדם, כרשימה של חותם הנחתם בפתק של נייר.

עה) ובהוא רשימא דנפשא וכו': וברושם ההוא של הנפש ניכר פרצופו של גוף האדם מאיזה מקום הוא י'ניקתו, בסו"ה הכרת פניהם ענתה כם. ומשום זה העמדהו חז"ל כמה רשומות שיש בחותם זה, והן ארבעה: שה"ס ד' החיות של המרכבה, רשימה

(דפויי דף ס"ו ע"א)

עח) ועתיד קב"ה למחאה שקרא מעלמא, כד"א ק) ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וכו'. דודאי האי חויא, איהו מלאך המות דקטיל לבני נשא, וגרים דמעה, דאיהו אל אחר, ובמאי קטיל, בסם המות דיליה, דאיהי גיהנם, ודא איהו סמא"ל.

עט) ובאלין פרצופין דחיוון, אתגלייא איהו לבני נשא בארח שקרא לפתאה לון, ורזא דמלה ה' אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, ולית לון קיומא.

מסורת הזהר

ק) (ישעיהו כ"ה ח) זהר בראשית א' אות תפ"ב ציון ג'.
 ר) (תהלים קכ"ז א) תקונא תמינאה אות ד' ציון ד'.

מעלות הסולם

שה"ס המרה הנתלית בכבוד בסו"ה ואחריתו מרה כלענה, שהוא חרבו של מלאך המות, (עיי"ש בפרשת פנחס בזהר וברע"מ) וזה אמרו דודאי האי חיוויא איהו מלאך המות וכו' דאיהו אל אחר דהיינו הכבוד שה"ס עשו והוא דינים דדכורא, ובמאי קטיל בסם המות דיליה דהיינו המרה הנתלית בכבוד שה"ס דינים דמנעולא, הבאים בסוף הדינים דקו שמאל והמרה היא בסוף קו השמאל שע"י בא המות, דאיהי גיהנם, המעניש לרשעים המתדבקים לינק מג"ר דשמאל, ודא איהו סמא"ל הכולל כבוד ומרה, שהם דינים דדכורא ודינים דמנעולא ונרמזים בו יחד בשם סמא"ל. עט) ובאלין פרצופין דחיוון וכו':

ובאלה הפרצופים של החיות מתגלה הוא היינו סמא"ל, לבני אדם לפתותם, וסוד הדבר, מה שכתוב, אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, ואין לו קיום, כי כל בנין הקליפה אינו אלא מחורבן הקדושה בסו"ה אמלאה החרבה שביארו חז"ל שאין צור שהיא מלכות דקליפה נבנית, אלא מחורבנה של ירושלים, שהיא מלכות דקדושה, וכן להיפך, ואין ביניהם אלא באחריתם כי הדבוק בנוקבא דקדושה הולך ועולה ממדרגה למדרגה עד שמתקיים בו סו"ה ואחריתך ישגא מאד, והנופל בפח של הקליפות מתקיים בו מה שנאמר ואחריתו מרה

בדרך משל, שקר אין לו רגלים, וכך הנחש אין לו רגלים, ועליו כתוב על גחונך תלך. עח) ועתיד קב"ה למחאה וכו': ועתיד הקב"ה לבער ולמחות השקר מן העולם, כמו שאתה אומר ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וכו', שודאי הוא שנחש זה הוא מלאך המות ההורג לבני אדם כמ"ש (ב"ב ט"ז), הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות, וכמו שנאמר בתחילת הכתוב, בלע המות לנצח, וגורם דמעה, שהוא אל אחר, דהיינו הזוהמא שבקו השמאל, שהוא הכבוד, שואל ובמה הוא הורג, ומשיב בסם המות שלו, דהיינו המרה, שהיא הגיהנם, וזהו סמא"ל.

פירוש: אל אחר הוא עשו, שהוא הזוהמא הבא מקו השמאל שהוא יצחק, ונקרא כבד, כמ"ש (ברע"מ פרשת פנחס אות תי"א) ודאי הכי הוא דכבוד איהו דרגא דעשו, עשו הוא אדום הוא כניש כל דמוין וכו' ובאות שס"ד שם כתוב ומגו כבד ויותרת דילה נפקת מרה ואיהי חרבא דמלאך המות והיא נקראת גיהנם כמ"ש (אות תי"ב) איהי כעים עליה במרה דאיהי גיהנם, וזהו סמא"ל צירוף מסם המות ואל אחר, שה"ס כבד ומרה כי הכבוד הוא דינים דדכורא ובסוף הדינים דשמאל מתגלה הדינים דמנעולא (דפו"י דף ס"ו ע"א)

(פ) אבל ציורין דחויין, אינון רשימין בשמא דקב"ה, בהאי רשימו דמוזוה, דאיהי שד"י מלבר, יקו"ק מלגאו.

(פא) והאי איהו רשימו דברית מילה, שד"י מלבר, יקו"ק מלגאו. שד"י, הא אוקמוהו: ש', תלת אבהו, דאינון תריין דרועין וגופא, אלן אינון תלת ענפין דש' ד', שכינתא. י' צדיק, אות ברית מילה.

(פב) ועל האי שד"י אתמר, (ש) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. בהאי שד"י דאיהו מלבר במוזוה. אבל ושמי יקו"ק דאיהו מלגאו במוזוה, דאיהי תרעא דקב"ה, דאתמר בה (ש) זה השער לי"י. (ת) לא נודעתי להם.

מסורת הזהר

(ש) (שמות ו' ג) זהר בראשית ב' אות רע"ב ציון ג'.

(ת) (שמות ו' ג).

(ש) (תהלים קי"ח כ) לעיל אות מד צ"ו.

מעלות הסולם

מרה כלענה, (משלי ה') וכן ואחריתה דרכי מות, (משלי י"ד) ואין לו קיום.

(פ) אבל ציורין דחויין וכר': אבל הציורים של החיות הקודש שבמרכבה דקדושה, הן רשומות בשמו של הקב"ה, שנכתב ברשימה הזאת שבמוזוה, שהיא השם שד"י מבחוץ, ושם הוי"ה שמרומו בתבת והי"ה של והיה אם שמוע, מבפנים. (ע"י זהר פרשת ואתחנן אות קי"ח ובפירוש הסולם).

(פא) והאי איהו רשימו וכר': וזו היא הרשימה שבברית מילה, שהוא שם שד"י מבחוץ, ושם הוי"ה מבפנים, ומפרש הרי העמידוהו, שאות ש' רומזת לשלשת אבות: אברהם יצחק ויעקב, שהם ב' הזרועות שהן חסד וגבורה, והגוף ימין ושמאל, אברהם ויצחק שהוא תפארת, הקו האמצעי שהוא יעקב, אלו הם שלשה הענפים דהיינו שלשה הקוים של הש' משם שד"י אות ד' של שם שד"י היא השכינה היינו מלכות, המקבלת אור ג' הקוים, וכלולה מהם. י' של שם שד"י היא צדיק היינו יסוד, שהוא אות ברית מילה.

(פב) ועל האי שד"י וכר': ועל שם שד"י זה נאמר, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, בהאי רשימו דמוזוה, דאיהי שד"י מלבר, יקו"ק מלגאו. שד"י, הא אוקמוהו: ש', תלת אבהו, דאינון תריין דרועין וגופא, אלן אינון תלת ענפין דש' ד', שכינתא. י' צדיק, אות ברית מילה.

(פב) ועל האי שד"י וכר': ועל שם שד"י זה נאמר, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, בהאי רשימו דמוזוה, דאיהי שד"י מלבר, יקו"ק מלגאו. שד"י, הא אוקמוהו: ש', תלת אבהו, דאינון תריין דרועין וגופא, אלן אינון תלת ענפין דש' ד', שכינתא. י' צדיק, אות ברית מילה.

דאיהו

(דפריי דף ס"ו ע"א)

(פג) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. אליו תרין סמכי קשוט. זו מות מן ביתא דאיהי שכינתא, ולא אתקריב לגבה, הה"ד ב' והזר הקרב יומת, ואתון דמזוזות אינון ממש ז"ז מו"ת.

(פד) ובגין דא, מאן דנטיר ברית מילה דאיהו חותמא דיליה, זו מות מניה. דאיהו שטן, יצר הרע, רע, טמא, צפוני, מלאך המות ולא יתקריב לגביה. ולא ימות על ידיה.

(פה) ומאן דמשקר בברית מילה, הוא משקר בחותמא דמלכא. דאיהו

מסורת הוהר

(א) (דברים ו' ט) תקונא עשיראה אית כ' ציון ש'. ב' (במדבר י"ח ז) תקונא חזר ועשרין אות שצ"ב ציון ס'.

מעלות הסולם

פירוש: המלכות בכללה נקראת בשם בית, להיות בית קבול לכל האורות העליונים, בדומה לבית גשמי, שהוא בית קבול לכל רכושו וצרכיו של האדם. ונצח הוד שהם למטה מחזה, ה"ס הימין והשמאל שבפתח הבית, שע"י היסוד שהוא הקו האמצעי שלמטה מחזה הוא מיחד ב' הקוים ימין ושמאל, ומשפיע הדינים והחסדים אל המלכות, ואורותיה נפתחים ויכולה להשפיע, ולכן המזוזה ה"ס שם שד"י הפותח את המלכות, ואח"כ שהמלכות מקבלת הדינים והחסדים אין הקליפות והסט"א יכולים להתאחו בה בסו"ה והזר הקרב יומת, ולכן אתון דמזוזות אינון ממש זז מות. (עין היטב בזה פרשת ואתחנן אות ע"ז ושם בסולם מאמר המזוזה ששם הדברים מבוארים באריכות).

(פד) ובגין דא מאן וכו': ומשום זה מי ששומר ברית מילה, שהוא חותמו, של הקב"ה בסוד שם שד"י, זו המות ממנו, שהוא השטן, והוא יצר הרע, ונקרא רע, טמא, צפוני מלאך המות, ולא יקרב אליו ולא ימות על ידו.

(פה) ומאן דמשקר בברית וכו': ומי שמשקר בברית מילה, שהוא יסוד, הוא משקר בחותם המלך שהוא ז"א, כי הוא רשום בו

ביסוד

דאיהו מלבר במזוזה, הפירוש הוא שבחינת השגה וידיעה של האבות לא היתה מחג"ת הסתומים שבז"א, אלא רק אחר שנמשכו המראות של החג"ת אל המלכות, ושם במלכות היתה ידיעתם, כי שם הם מתגלים בהארת חכמה, ולא שייך לשון דאיה אלא במלכות, אבל ושמי הו"ה דאיהו מלגאו במזוזה וכו', דהיינו חג"ת דו"א במקומה עצמם, לא נודעתי להם, כי האבות השיגו חג"ת דו"א המקובלים אל המלכות ונראים שם, אבל לא במקומם עצמם שאינם מתגלים, ולא כתוב לא נראתי להם מחמת שאין שייך בחינת ראייה אלא במלכות. (זהר פרשת וארא אות כ"א בסולם מאמר גונון דמתחזין ולא מתחזין).

(פג) וכתבתם על מזוזות וגו': וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, מזוזות: אלו הם שני סמכי האמת, היינו נצח הוד, שהם שני רגלים הסומכים את הגוף שהוא תפארת והוא נקרא אמת. ע"י המזוזה, זו מות שהוא הסט"א הנקרא מות מן הבית שהוא השכינה שהיא המלכות, ולא נקרב אליה. זהו שכתוב והזר הקרב יומת, ואותיות של מזוזות הן ממש האותיות של ז"ז מו"ת.

(דפו"י דף ס"ו ע"א)

רשים ביה שד"י מלבר, יקו"ק מלגאו. מנא לן, מהאי קרא משמע, a מ"י
 "על"ה ל"נ"ו ה"שמימ"ה, רישי תיבות מיל"ה ס"ת יקו"ק.

פו) ובודאי מאן דמשקר בברית מילה, אסתלק מניה יקו"ק י ושד"י,
 ושריא כ עליה שטן, דאיהו אל אחר, חויא שריא באתר דיקו"ק מלגאו. וסם
 המות שריא באתר דשדי מלבר, ודא איהו דאמר קרא, ד את מקדש י"י
 טמא וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

- ג) (דברים ל' יב) לעיל אות ס"ג ציון ס'.
 ד) (במדבר י"ט כ) תקונא תשיעאה אות א' ציון כ'.

- ל"ג ושדי (קושטנדינא ליורנו). כ ל"ג עליה
 (מנטובה).

מעלות הסולם

קדליה, ש' דתפילין שלשלת על קדליה
 וכו'. ובגין דא י' מן שד"י דאיהו חוליא
 דשלשלת, מינה מפחדין כל שדין ומזיקין,
 ומיד דחזיין ליה במזוהות דתרעין ברחין,
 דבה אתמר לאסור מלכיהם בזיקים
 ונכבדיהם כככלי ברזל וכו'. כי י' דשד"י
 ה"ס אות ברית שה"ס הקו האמצעי שבו המסך
 דחירק הממעט את ג"ר דשמאל שהן כל כחו
 של יצר הרע. והצדיק השומר ברית קושר
 אותו שלא יכול להחטיא אותו, ודומה כמו
 שמפיל טבעת משלשלת על צוארו ומושל
 עליו.

ביסוד שד"י ובחוק, הוי"ה מבפנים. מנין לן,
 מפסוק זה משמע, שכתוב מ"י יעלה לנו
 השמימה שראשי התבות הם אותיות מיל"ה.
 וסופי התבות הם אותיות הוי"ה.

פו) ובודאי מאן דמשקר וכו': ובודאי
 מי שמשקר בברית מילה, מסתלקים ממנו אור
 השמות של הוי"ה ושד"י, ושורה עליו השטן
 שהוא אל אחר, והוא הנחש שה"ס דינים
 דדכורא, השורה במקום של שם הוי"ה מבפנים.
 וסם המות שה"ס דינים דמנוולא שורה במקום
 של שם שד"י מבחוק, וזהו שאמר הכתוב את
 מקדש ה' טמא וגו'.

וזה אומרו כאן (באות פ"ד) ובגין דא
 מאן דנטיר ברית מילה, שה"ס המסך שבקו
 האמצעי בסוד י' מן שד"י, דאיהו חותמא
 דיליה, הממעט את ג"ר דקו השמאל, ואינם
 מאירים אלא ו"ק דשמאל המתלבשים בחסדים
 שבקו האמצעי ומתייתדים עם הימין. זו מות
 מניה, כי המזיקים מפחדים ממנו מחמת שהוא
 ממעט הג"ר דשמאל שמשם כל חיותם, דאיהו
 שטן יצר הרע, רע, וכו' כי לפי מין העון
 שהוא מחטיא את האדם כך הוא נקרא, ולא
 יתקריב לגביה ולא ימות על ידיה כי יש
 לו הטבעת והשלשלת בסוד ש' של שד"י
 שמורה על תקון ג' הקוים, וי' שמורה על
 תקון המסך שבקו האמצעי, והשאר הכל מוכן.

פירוש: היצר הרע מקבל כחו להזיק
 ולהסית את האדם מקו השמאל והרשע ע"י
 עונותיו מגביר כח השמאל על הימין, ונופל
 בזה לרשות היצר הרע הנקרא הרבה שמות
 לפי חומר חטאו של האדם, וכדי להבין
 הדברים על בורים אעתיק מ"ש ברע"מ פרשת
 פנחס (אות תפ"ה — תפ"ח) ואות יוד דשדי
 איהו חוליא דשלשלת על קודלא דשד יצר
 הרע דלא לנזיק ליה לב"ג, דעליה אמר
 דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי,
 איהו נחש, איהו כלב, איהו אריה, וכו'
 אתמתיל לכל ב"ג כפום חובו, וכו'. אות
 תפילין דאיהו אות יוד דשד"י, חוליא על

פז) אם לא תב כתיובתא וסביל כמה יסורין לאעברא * ההוא חויא מתמן. ולסם המות דיליה, דאיהי צרעת ממארת, בכמה מרעין ומכתשין, עד דלא אשתאר ביה בשרא דאיהי עפרא.

פח) ורזא דמלה, ה) ועפר אחר יקח וטח את הבית, בגין דנחש עפר לחמו. עד דיתפרנס מההוא בשרא לא יוזו מניה.

פט) ועני חשוב כמת, מה מיתה אנפוי משתנין. כגוונא דא עני אנפוי משתנין. והא אוקמוהו ו) כרום זלות לכני אדם. מאי כרום זלות אלא מאן דאצטריך לברייתא אנפוי משתנין ככרום וכמה נשוכין דיסורין נשיך ליה ההוא חויא.

צ) ולא עוד אלא דעני חשוב כמצורע מה מצורע וראשו יהיה פרוע ל וכו', כך עני, מה מצורע מחוץ למחנה מושבו. מ כך עני ערום ויחף, ועניותא איהי לישראל באתר דצרעתא.

מסורת הזהר

ה) (ויקרא י"ד מב) זהר תזריע את קמ"ט. ל מוסיף ובגדיו יהיו פרומים וכו' (קושטנדינא ליוורנו). מ צ"ל וגו' ור"ל דכתיב בגדיו וכו' (ביאור הגר"א).

חלופי גרסאות

מעלות הסולם

פז) אם לא תב וכו': אם לא ששב בתשובה וסובל כמה יסורים להעביר אותו הנחש שה"ס הדינים דזכורא משמאל בלי ימין המסיתים להמשיך שפע המוחין ממעלה למטה, משם, ממקום היסוד, ולהסיר לסם המות שלו שה"ס הדינים דמנעולא, שהוא צרעת ממארת בכמה מחלות ומכות, עד שלא נשאר בו בשר, דהיינו שנתעכל בשר הגוף לאחר המיתה שהוא עפר, כי באם מגביר את קו השמאל וממשיך הארתו ממעלה למטה, אז נגלה בנוקבא דו"א הנקודה דמנעולא, שהיא מדת הדין, וכל אורות החיים מסתלקים ממנו, ונקודה זו דמדת הדין נקראת עפר, בסו"ה מעפר אתה ואל עפר תשוב.

פח) ועני חשוב כמת וכו': כלומר: שלפעמים מענישים האדם בעניות, ועני חשוב כמת, (נדדים סד:) מה המת פניו משתנים, כעין זה עני פניו משתנים, והרי העמידוהו חז"ל (ברכות ו'): את הכתוב כרום זלות לבני אדם, מה הפירוש של כרום זלת, אלא מי שנצרך אל הבריות, דהיינו עני פניו משתנים ככרום. וכמה מינים של נשיכות מיסורים נושך לו אותו הנחש.

צ) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא שהעני נחשב כמצורע מה אצל מצורע כתוב וראשו

פח) ורזא דמלה ועפר אחר יקח וטח את הבית, דהיינו שמתגלגל מחדש ולוקח גוף אחר מעפר אחר והגוף מכונה בית. (רעיא מהימנא (דפויי דף ס"ו ע"א י) דף ס"ו ע"ב)

צא) וארבע דיוקנין אינון. נ כארבע גוונין דצרעת. ואינון: נגע לבן. אדמדם. ירקרק. בהרת שחורה. הא ארבע. וכלהו אית לון אתרין ידיעאן בגופא. ומנהון אתיין לבני נשא כמה מרעין. לבן ואדמדם. חלב טמא. וכבד. ירקרק. מרה. בהרת שחורה. טחול. ומנהון נבעין ארבע מיני מרעין. ואינון מרא חוורא. מרא סומקא. מרא ירוקא. מרא אוכמא.

צב) ואם תב בתיוכתא נחית עליה סם חיים דאיהי שכינתא ואתמר בה ז' ושב ורפא לו מאלין מיני מרעין ומחיה ליה ממיתה דעניותא. כד"א ז' והשיבו וחיו. דישראל בזמנא דאינון עניים קרויים מתים. ובגינייהו אתמר שובו וחיו.

צג) ולית עניותא כעניותא דאורייתא. דמאן דלא אית ביה אורייתא אתקרי מת. אסוותא דיליה ט מאי להווא עלמא. אורייתא. דאתמר ע ביה ט' עץ חיים היא וגו'. ואיהי אסוותא לכל מרעין. כד"א ו' רפאות תהי לשרך וכו'.

חלופי גרסאות

נ בסוגריים גוונין דפויי נ"א בסוגריים גוונין אינון (מנטובה).
ט מאי היא להווא עלמא (וילנא). ע נ"א בה (וילנא).

מסורת הוזהר

ז' (ישעיהו ו' י') תקונא חד ועשרין אות תתע"ה
ציון ב'. ח' (יהזקאל י"ח לב) זהר רע"מ פרשת נשא
אות מ' ציון מ'. ט' (משלי ג' יח) תקונא ארביסר
ציון פ'. י' (משלי ג' יח) תקונא ארביסר ציון ע'.

מעלות הסולם

צב) ואם תב בתיוכתא וכו': ואם שב בתשובה יורד עליו סם חיים שהיא השכינה. היינו המלכות. ונאמר בה ושב ורפא לו מאלו מיני המחלות, ומחיה אותו ממיתה של עניות. כמו שאתה אומר, והשיבו וחיו. כי ישראל בעת שהם עניים נקראים מתים, ובשבילם נאמר שובו וחיו.

צג) ולית עניותא כעניות וכו': ואין עניות כעניות של תורה, כמ"ש חז"ל (נדרים מ"א). אין עני אלא בדעה, כי מי שאין בו תורה, נקרא מת, שואל מהי הרפואה שלו שיזכה לעולם ההוא. היינו לעולם הבא, ומשיב תורה, כי תקון הברית תלוי יותר בלמוד תורה, שנאמר בו עץ חיים היא וגו'. ותורה היא רפואה לכל המחלות כמו שאתה אומר רפאות תהי לשריך וכו'. (עיין עירובין נ"ד).

פירוש: כי כתוב להלן (תקון ע' דף ק"ל ע"ב בסוף) פקודא דברית מילה בגזירי

דערלה

וראשו יהיה פרוע וכו', כך הוא העני. מה אצל מצורע כתוב, מחוץ, למחנה מושבו וגו', כך העני הוא ערום ויחף. ועניות היא לישראל במקומה של צרעת.

צא) וארבע דיוקנין אינון וכו': וארבע פרצופים הם בקליפת הנחש לעומת חו"ב תו"מ, כארבע הגוונים שבצרעת, והם נגע לבן נגד חכמה. אדמדם, נגד בינה. ירקרק, נגד ז"א. בהרת שחורה, נגד מלכות, הרי ארבע. וכולם יש להם מקומות ידועים בגוף האדם, ומהם באים לבני אדם כמה מחלות. לבן ואדמדם מקומם בגוף בחלב הטמא, שהוא לבן. וכבד שהוא אדום, גוון ירקרק מקומו במרה שהיא ירקרקת. בהרת שחורה מקומה בטחול שהוא דם שחור. והם מקורם של ארבע מיני מרעין כצ"ל, שהם: מרה לבנה, מרה אדומה, מרה ירוקה, מרה שחורה שהם מזיקי עולם, (רע"מ פרשת פנחס אות ת"כ).

(דפויי דף ס"ו ע"ב)

צד) 9 שימני כחותם. מאי חותם כהאי אתר. דא אות שבת ויום טוב, דאיהו שקיל לברית מילה. כגוונא דא שב"ת: ש' לקבל שי"ן דשם שד"י, כלילא מתלת חיוון עלאין צ בתלת אבהן. ק ב' דא ד', דאיהי רביעאה לאבהן, ורביעאה לתלת חיוון.

צה) ואיהי דמות אדם, ולא אדם. הה"ד כ ודמות פניהם פני אדם. אלא מאי אדם. יוד קא ואו קא. שבת ביה שד"י יקוק, איהו רשות היחיד רחבו ארבעה, וגובהו עשרה יוד קא ואו קא. י' דשדי לקבל אות דשבת וי"ט. י' ביה אתרמיזו עשר ספירין.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

כ) (יחזקאל א' י') תקונא קדמאה אות ב'. 9 שימני כחותם דא אות שבת וכו' לברית מילה מאי חותם דהאי אתר כגוונא דא שבת ש' (הגר"א). צ נ"א מתלת (מנטוכה קושטנדינא ליורנו). ק נ"א בת דא ד' (הגר"א).

מעלות הסולם

חסד גבורה תפארת. ב' דהיינו מלכות, שה"ס בת של שבת, בסוד אישון בת עין, זו ד' של שם שדי, שגם היא רומזת למלכות, שהיא הרביעי אל האבות, דהיינו מלכותא דדוד, ורביעי לשלשת החיות דהיינו החיה הרביעית של המרכבה.

צה) ואיהי דמות אדם וכו': והיא היינו המלכות היא דמות אדם, דהיינו צורת מלכות, ולא אדם, ואינה צורת אדם, כי עצם המלכות נגזרה ואינה. וע"כ נבחנת לפני אדם, שהיא מקבלת לתוכה ג' הקוים: אריה, שור, נשר, אבל ולא אדם שעצם בחינת אדם אין כה. זהו שכתוב ודמות פניהם פני אדם. שואל, אלא מה הוא אדם, ומשיב, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. דהיינו שם הוי"ה במילואו באגפין שהוא מ"ה בגימטריא אדם. שבת בו מאירים ב' שמות שד"י הוי"ה. והוא רשות היחיד, רחבו ארבעה, דהיינו ד' אותיות הפשוטות שבשם הוי"ה, וגובהו עשרה, דהיינו עשר אותיות המילוי, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הנקרא גבה. י' של שם שדי, היא נגד אות של שבת וי"ט דהיינו יסוד, בו נרמזות עשר הספירות המאיוות בשבת.

דערלה ופריעה, כמה דאיהו אעבר מההיא אבר כל אלין קלופין דפולחנא דכוכביא ותקין ביה אתר לשריא ביה שכונתא, דאיהו אות ברית מילה הכי קב"ה כד נשמתייה סליקת לעילא, הה"ד מ"ו יעלה לינו השמימיה וכו' ולזה שואל אחר שפגם בברית המילה ושב בתשובה, אסותא דיליה מאי לההוא עלמא, כי בברית מילה כתוב, מי יעלה לנו השמימה, אבל אחר שפגם בברית המילה איזו רפואה יש לו שעל ידה יזכה ויעלה לעולם הבא, ומשיב אורייתא שעם התשובה הוא מתייגע ולומד הרבה תורה, דאתמר ביה עין חיים היא וגו', אז התורה מחייהו, ואיהי אסותא לכל מרעין וכו'.

צד) שימני כחותם מאי וכו': שואל, מהו החותם שבמקום הזה, כנ"ל (אות ס"א) ששואל וכו' מאן שוי חותמא על לבא ומשיב, זה אות שבת ויום טוב, שהוא שקול נגד ברית המילה כאופן זה: שב"ת, ש' של שבת, נגד שי"ן של שם שד"י, שג' הקוים של הש' רומזים שהיא כלולה משלשת החיות העליונות של המרכבה העליונה, שהיא מאירוה בשלשת האבות: אברהם יצחק ויעקב, שה"ס

(דפווי דף ס"ו ע"ב)

מעלות הסולם

שוה באופן שאין זה צריך לזה ושנים משתמשים בכתר אחד שהוא בינה, שחג"ת דז"א מקבלים מקו ימין דבינה, דהיינו חסדים, ומלכות מקבלת מקו שמאל דבינה דהיינו הארת חכמה, ומצב זה נבחן לאחוריים, כי חכמה להיותה לבדה בלי חסדים אינה מאירה. מצב ב' הוא, אחר שמלכות ירדה למטה מחזה דז"א שאז מקבלת חסדים, ואחר שיש לה חסדים, ז"א מעלה אותה לחג"ת שלו, ששם מאיר השם ע"ב המרומוז בג' הפסוקים של ויסע ויבא ויט (וזה בשלח אות קט"ג) ומקבלת מהם חכמה, ומצב זה נבחן, למוחין דפנים בפנים, המאירים בשבת.

וזה אמרו שם, כיון דסלקא האי נקודה ונהורא נהיר, כיון שמלכות עולה לחג"ת אחר שאור החסדים מאיר בה, דהיינו במצב ב' דפכ"פ, כדון מתעטרא איהי באבהן וכך דהיינו שמקבלת חכמה משם ע"ב שבהם כדון אתחברת ואתאחדת כהו למהוי חד, והוא לא כמו במצב א' שבמוחין דאחוריים, שהיו נפרדים זה מזה, שחג"ת היו מקבלים מקו ימין דבינה, ומלכות היתה מקבלת חכמה מקו שמאל דבינה, אלא עתה במצב הב' היא מתחברת ומתאחדת עם החג"ת להיות עמהם אחד. וזה שאמר ואיהי מתעטרא כהו היינו בחג"ת, ואינן היינו חג"ת בעלמא דאתי שהיא בינה, כי עתה אין המלכות מקבלת בעצמה חכמה מבינה כמו שהיה במצב הא', אלא המלכות מקבלת חכמה מחג"ת דז"א, וחג"ת מקבלים מבינה ומשפיעים למלכות, ודא איהו ש' בת למהוי כלא חד, וע"כ מרומזים האבות שהם חג"ת באות ש' של שבת ומלכות שה"ס בת בשם אחר שבת להורות שהם עתה במצב הב' אחר ולא נפרדים כמו שהיו מקודם במצב הא'.

וזה אמרו כאן (באות צ"ד) מאי חותם כהאי אתר שהוא במקום החזה נגד חג"ת דז"א, כי חותם רומז על סוף המדרגה דוגמת החותם הבא בשולי המכתב, ולכן המלכות שהיא

ביאור הדברים: שם הוי"ה ה"ס ד' המוחין חו"ב תו"מ והם נמשכים אל המלכות ע"י שם שד"י שה"ס יסוד דז"א, המזדווג עם המלכות, וממשיך אליה ד' המוחין הנ"ל, ובה הם מתגלים, ומבאר לנו התקונים, שאותם המוחין שהם האורות המגולים ממוחין דחיה המאירים במצות ברית מילה, בסוד ב' השמות הוי"ה שד"י, מאירים ג"כ בשבת, אלא שבשבת מאירים בה דרך עליה, כי נה"י דז"א עולים לחג"ת שבו, בסו"ה אם תשוב משבת רגליך, ונה"י נקראים רגלים, (שער המצות לך ד"ב שער הכוונות דרוש ק"ש) שבמצות מילה מאירים במקומם, בסו"ה מ"י י'עלה ל'נץ ה'שמימה שבר"ת מילה, וסופי תיבות הוי"ה, ובסוד שם שד"י כמבואר לעיל (אות פ"א) ש' תלת אבהן דאינן תרין דרועין וגופא, אלין אינן תלת ענפין דש' ד' שכינתא, י' צדיק את ברית מילה

וסודה של שבת, מבואר בזה פרשת ויקהל (אות ק"פ) וז"ל מהו שבת, למה נקראת בשם שבת, אי תימא בגין שביתה, דכתיב בו כי בו שבת, יאות הוא, אבל רזא דמלתא כיון דסלקא האי נקודה ונהורא נהיר, כדון מתעטרא איהי באבהן, שהם חג"ת דז"א, כיון דמתעטרא איהי באבהן, כדון אתחברת ואתחדת כהו למהוי חד, ואקרי כלא שבת, דהיינו המלכות עם האבות ביחד נקראים שבת, שבת היא אותיות ש' בת, ש' הא אוקמוה רזא דתלת אבהן, דמאחדן כבת יחידה, שהיא המלכות, כי ויין שבש' רומזים על ג' אבות חג"ת, ואיהי שנקראת בת, מתעטרא כהו ואינן בעלמא דאתי שהיא בינה וכלא איהו חד, ודא איהו ש' בת למהוי כלא חד, עכ"ל.

הפירוש הוא: כי אין מלכות מקבלת חכמה אלא בעלותה מחזה ולמעלה דז"א ששם חג"ת שלו, ויש בזה ב' מצבים, א' כשהם בסוד שני המאורות הגדולים, שאז קומת זרין (דפריי דף ס"ו ע"ב)

מעלות הסולם

הצורך לבטל דינים דכורא שה"ס הערלה, כי בעוד שהערלה חופפת על היסוד אין החסדים המגולים יורדים בו, כגוונא דא שבת שז"ן עולים במקום אר"א עלאין, ומקבלים המוחין העליונים של אר"א עלאין כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו.

ומפרש שבמלת שבת יש השם שדי, והוא: ש' לקבל ש' דשם שדי, כלילא מתלת חיון עלאין בתלת אבהן, שה"ס חג"ת של המרכבה העליונה שהם שלשה קוים של אות ש' של שבת. ב' דא ד' דאיהי רביעאה לאכהן ורביעאה לתלת חיוון, דהיינו רגל הרביעי של המרכבה העליונה, שהיא מלכות היא בת של שבת, וד' של שם שדי. י' דשדי לקבל אות דשבת וי"ט, שאינה מרומזת באותיות שהן כלים אלא באור המתגלה ומאיר בשבת וזה שכתב י' ביה אתרמיוז עשר ספירין, שהם ג"ר רבינה שנתקנו באר"א בסוד חאי שביל דאכא כהאי נתיב דאמא יתיב, ובסוד כתרין רחימין דמתחבקין בזווג דלא פסיק לעלמין בסוד הזווג הגדול של צדיק וצדק שהם זרין המזדווגים בעת עלותם למקום אר"א בשבת, ובמצות ברית מילה ופריעה.

ומ"ש ואיהי דמות אדם ולא אדם וכר הוא מטעם שעצם המלכות שה"ס מלכות דמדת הדין נגנזה, ומה שנגלה בספירת המלכות, היא רק מלכות הממותקת ברחמי הבינה, שהיא נחשבת ליסוד דמלכות, ולא למלכות עצמה הענין הוא, כי נודע שאין באריך אנפין דאצילות, רק תשע ספירות, וכן אחריו בכל פרצופי אבי"ע, חסרה המלכות, מחמת שנגנזה בראש דפרצוף עתיק, כי היא עטרה בראש צדיק, והיתה לראש פנה ויהיה לעתיד אורה גדול מן השמש (ע"ח שער א"א פרק ב') ולא נמשכה לא"א, שזה אחד מראשי התקונים שנעשו בעולם התקון. אמנם אין הפירוש שכל עשר הספירות שבמלכות חסרות, שהרי אין שום זווג אלא על המסך שבמלכות, אלא ר"ל המלכות דמלכות בלבד היא חסרה, ותשע הספירות

שהיא סוף הקומה באה תמיד אחר היסוד או בעטרת היסוד, ולמה כתוב כחותם על לבך, ומשיב דא אות שבת ויום טוב, דהיינו במצב הב' של פכ"פ, שמלכות עולה לחזה לקבל חכמה אחר שיש בה חסדים, דאיהו שקיל לברית מילה שמאיר או הזווג הגדול של זרין לגלות מוחין דחיה, וכל זמן שיש אחיזה כל שהיא לקליפות ודינים אין הזווג הזה יכול להתגלות, ולפי"ז לא היה לגילוי המוחין הללו מטעם גמר התקון, אלא ע"י טעות ברית מילה ופריעה, בסוד מל י"ה ופרע י"ה, מתגלה האור ההוא, כי היות שכללות הדינים הם ב' בחינות, שהם דינים דנוקבא ודינים דכורא, והם הפכים זה לזה, ואי אפשר להם לשמש במקום אחד, כי אין ב' הפכים באים במקום אחד, אלא באתערותא דלתתא של מצות המילה מביאים ב' מיני הדינים במקום אחד בסוד היסוד העליון, ואז מכחישים זה את זה כטבע ההפכים, ומתבטלים שניהם, וכיון שנתבטלו הדינים, מיד מתגלים המוחין הגדולים של זרין באור החיה.

וסוד מעשה המילה הוא, כי האיזמל החותך את הערלה הוא נמשך מדינים דנוקבא, והערלה היא מדינים דכורא, ובוזה שהאיזמל מעביר את הערלה נמצא שדינים דנוקבא מבטלים את הדינים דכורא, ויש לפעמים להיפך שצריכים שדינים דכורא יבטלו את הדינים דנוקבא, והוא ע"ד שאמרו חז"ל (ברכות נ"ד) ומובא ברש"י על החומש בפסוק ואשר הנחלים (במדבר כ"א) שהיו ב' הרים, באחד היה נקעים שה"ס דינים דנוקבא, ובשני היה שדים בולטות נגד הנקעים, שה"ס דינים דכורא, והאמוריים נתחבאו בנקעים, להמטיר משם חצים על ישראל בעת שיעברו בין ב' ההרים, ועשה הקב"ה נס שנתקרבו ב' ההרים ונעשו אחד, ונכנסו הבלטות של זה דהיינו הדינים דכורא תוך הנקעים של זה שהם הדינים דנוקבא והאמוריים נמחצו ביניהם הרי שעי ביאת ב' הדינים ההפכים במקום אחד הם מתבטלים, ובמצות ברית מילה עיקר (דפריי דף ס"ו ע"ב)

צו) האי רשימו איהו לברא דמלכא, אבל לעבדא דמלכא, רשימו דיליה שד"י, מסטרא דהווא דאתמר ביה, (ז) כל הנקרא בשמי וכו'. ומאי ניהו, מטטרוון, דסליק לחשבון שדי, ואיהו אדם זעירא, בדיוקנא דלעילא, ודא איהו אם כבנים אם כעבדים כו'.

צז) מאן דאיהו רשימא דאריה בחותמא דיליה, איהו חוור באנפוי. מאן דאיהו בחותמא ושור, איהו סומקא באנפוי. מאן דאיהו בחותמא דנשר, איהו ירוקא באנפוי. מאן דאיהו בחותמא דדמות אדם, איהו אוכם באנפוי. כגוונא דאורייתא, דאתמר (ח) שחורה אני ונאווה.

צח) שימני כחותם דא אורייתא דאתמר בה (ז) תורת אמת, היתה בפיהו. ואיהי כלילא מעשר אמירן דאינון י'. ומעשר דברן דאינון ה"ה. ר

חלופי גרסאות

ר ל"ג ומאי תורה וה"ג דאינון ה"ה ו' כליל שית ספרי תורה ואיהו כליל שית ימי בראשית ואיהו ו' זמנין טוב, על לכך כו' דתליין מן יו"ד ובה אשתלים כו' (ביאור הגר"א).

מסורת הזוהר

(ז) (ישעיהו מ"ג ז) לעיל אות י"ח ציון כו'.
(ט) (שה"ש א' ה) זהר שמות אות רל"ג ציון ס'.
(נ) (מלאכי ב' ו) הקדמת ת"ז אות רמ"ח ציון ג'.

מעלות הסולם

ר"ד ובדפו"י ח"ג דף ש"ז: אם זכה ברא ליה אלקים בצולמא דמטטרוין עבד תחות רביה, והאי איהו ויברא אלקים את האדם בצלמו, וזהו שמתפללים בראש השנה, אם כבנים אם כעבדים כו'.

צז) מאן דאיהו רשימא וכו': מי שהוא בחותם שלו רשימה של אדיה, שה"ס לחסד, גוון הפנים שלו הוא לבן, הרומז לחסד. מי שהוא בחותמו רשימה של שור שה"ס גבורה הגוון של פניו הוא ארום הרומז לגבורה. מי שהוא בחותמו רשימה של נשר שה"ס תפארת, הגוון של פניו הוא ירוק הרומז לתפארת. מי שהוא בחותמו רשימה של דמות אדם, שה"ס מלכות הגוון של פניו הוא שחור, הרומז למלכות, כעין התורה שנאמר בה שחורה אני ונאווה. (עיין ז"ח שיר השירים מן אות שפ"ה כל ההמשך).

צח) שימני כחותם דא וכו': שימני כחותם זה התורה, שנאמר בה תורת אמת היתה בפיהו. והיא כלולה מעשרה מאמרות, שה"ס

הספירות הראשונות של המלכות נשארו בכל הפרצופים. והנה ט"ס הראשונות שבכל פרצוף נמצאות תמיד מחזה ולמעלה של הפרצוף כי מחזה ולמטה הוא מקום המלכות דמלכות, (פתיחה לפירוש הסולם אות מ"ט) ונמצא שפני אדם רומז על תשע הספירות הראשונות, שהם במקום החזה, ולאן אדם שהיא עצם המלכות שמקומה היא מחזה ולמטה, כי נגנזה בראש פרצוף עתיק ואיננה מתגלה בהעולמות לפני גמד התקון.

צו) האי רשימו איהו וכו': רשימה זו של שד"י הוי"ה, מבחינת ז"א דאצילות, היא לבן המלך, שזכה לנ"ר דאצילות, אבל לעבד המלך, דהיינו שזכה לנ"רן מבי"ע בלבד, הרשימה שלו היא שם שד"י מבחינת אותו שנאמר בו, כל הנקרא בשמי וכו', ששמו כשם רבו דכתיב כי שמי בקרבו (סנהדרין לח:). שואל ומי הוא זה, ומשיב, זה מטטרוין שעולה לחשבון שד"י, והוא אדם קטן, בצלם שלמעלה, כמ"ש (בתוספות לחלק שלישי של הזהר אות דפו"י דף ס"ו ע"ב)

ומאי תורה ו' כליל שית ימי בראשית. על לבך: דא ל"ב, אלקים בחושבו ל"ב, דתליין מן ו', דאיהו ו' זמנין טוב.

צט) ובה אשתלים ש שמא דארבעין ותריין אתוון, דבהון אתבריאו שמיא וארעא, וכל מה דאית בהון. ודא איהו רזא ט) כי יום נקם בלבי. לבי סליק מ"ב.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (ישעיה ס"ג ד) תקונא חד ועשרין אות ר"ד.

ש בסוגריים ו' (דפו"י).

מעלות הסולם

אמנם ז' ו' שה"ס ז' ימי בראשית, אינם יכולים לקבל כלום משם מ"ב כי הם נמצאים תחת הפרסא שבחזה דא"א, בסוד מים תחתונים מחוסרי ג"ר, והם מקבלים מישסו"ת, שאויר שלהם נבחן לאויר סתם, ואינו נבחן לאויר הטהור כמו או"א עלאין, שה"ס שם מ"ב, ומאו"א עלאין אינם יכולים לקבל כי הפרסא שבחזה דא"א מבלדת ביניהם, אמנם אחר שהתחתונים מעלים מ"ן ונמשך מ"ד מזווג ע"ב ס"ג, שהארה זו מחזיר את הבינה לראש א"א, שאז מקבלים ישסו"ת הארת חכמה ומשפיעים לזו"ן, וזו"ן עולים למעלה מפרסא ונעשים אז כבחינת או"א עלאין מחמת הכלל שהתחתון העולה לעליון הרי נעשה כעליון, וגם הם מקבלים אוירא דכיא מאו"א עלאין, אז נעשים גם ז' ו' בבחינת שם מ"ב.

וזה אמרו, שימני כחותם, דא אורייתא דאתמר בה תורת אמת היתה כפיהו, דהיינו ז"א הנקרא תורה עם כל המוחין הפנימיים המלוכשים בו שהם אור התורה, ואיהי כלילא מעשר אמירן דאינון ו', דהיינו המוחין דאו"א עלאין שמאירים באוירא דכיא מג"ר דבינה, וכל עשר ספירות דבינה כלולים בהם. ומעשר דברן דאינון ה"ה שהם המוחין דישסו"ת הכלולים מבינה ומלכות הממוקת באור הבינה, בסו"ה ותלכנה שתינה, ולכן נחלקה ה' ל' ה"יין, ומאי תורה ו' כליל שית ימי בראשית היינו ז"א הכולל חג"ת נה"י, שהם ר"ק ונקרא תורה, ובגדלות עולים

שה"ס או"א עלאין, שהם ו' של שם הו"ה שהיא חכמה, ומעשרת הדברות שה"ס ישסו"ת שהם ה' ה' של שם הו"ה, דהיינו בינה ומלכות, ומפרש ומתי התורה עצמה, ו' של שם הו"ה הכולל ששת ימי בראשית שהם חג"ת נה"י. על לבך: זה ל"ב, דהיינו חשבון ל"ב פעמים אלקים הנאמרים במעשה בראשית. התלויים מן ו', שהוא ו' פעמים טוב שנאמר במעשה בראשית, שהם המוחין דישסו"ת הנקראים טוב. (זהר ב"א אות שכ"ה).

צט) ובה אשתלים שמא וכו': ובה היינו בתורה, שהיא ו' במוחין דישסו"ת נשלם שם של מ"ב אותיות, שבהם נבראו שמים וארץ וכל מה שיש בהם, דהיינו המוחין דאו"א עלאין, וזהו הסוד שכתוב כי יום נקם בלבי, לבי עולה לחשבון מ"ב.

פירוש: סוד שם מ"ב אותיות שבהם נבראו שמים וארץ, הוא כולל ז' ו' במוחין דאו"א עלאין, שהם מוחין דחיה, כי ל"ב נתיבות החכמה הם כ"ב אותיות דז"א ועשר ספירות דישסו"ת, שע"י שניהם יחד מתגלה החכמה, דהיינו שע"י עליית ז"א להכריע בין ימין ושמאל דישסו"ת מתגלה החכמה, (כח"ש באדר"ז אות פ"ח פ"ט) וזה נבחן להארת ו"ק דבינה, כי ישסו"ת הם בחינת ו"ק דבינה, ושם מ"ב אותיות הוא כשנוסף על ל"ב נתיבות החכמה הנ"ל, מתגלים עשר ספירות החסדים של או"א עלאין, שה"ס אוירא דכיא, ועשר עם ל"ב הם מ"ב.

(דפו"י דף ס"ו ע"ב)

חג"ת

ק) ויכל"ו ע"ב שמהן דשמא מפרש. ועליה אתמר ללב"י גליתי. ולאברי דאינון רמ"ח פקודין דאורייתא לא גליתי.

מעלות הסולם

יותר מחכמה, ומכש"כ שאין זה נחשב להם לחסרון, כי הם בבחינת בינה דאור ישר שאינה מקבלת חכמה. והם נקראים מוחין דחיה, והם מעבירים הקליפות מן הא"ץ שהיא המלכות לנצח, ואינן יכולות להאחו בה עוד בסוד שכתוב וראייתה לזכור ברית עולם.

ק) ויכל"ו ע"ב שמהן וכו': מלת ויכלו שבפסוק יום הששי ויכלו וגו' בגימטריא ע"ב, רומז לע"ב שמות של שם המפורש, דהיינו ע"ב שמות של ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, שה"ס ג' הקוים חג"ת המאירים אל המלכות. (סולם פרשת בשלח דף מ"ו ד"ה ביאור) ועליו נאמר ללב"י גליתי, ולאברי שהם רמ"ח מצות עשה שבתורה, שהם חג"ת דז"א עצמו, לא גליתי, כי אין החכמה המכונה ראה מתגלה, אלא במלכות. הנקראת ל"ב, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה המתגלים ומאירים במלכות ולא בשום ספירה שלמעלה ממנה.

פ"ו ו: ההפרש בין לב"י שה"ס שם מ"ב, לבין לב"י שה"ס שם ע"ב, מבואר בוהר פרשת תרומה (אות ק"ט ק"י) וז"ל, שמא דמ"ב אתוון רזא דיליה אבהן שהם חג"ת דז"א שה"ס כ"ב אותיות, דקא מתעטרן בעלמא עלאה, דהיינו בעשר ספירות דישסו"ת, ועלמא עלאה כמה דלעילא, דהיינו בעשר ספירות דאו"א עלאין, שביחד ה"ס מ"ב. דהיינו כ"ב דז"א, וע"ס דישסו"ת, וע"ס דאו"א עלאין, ועל דא פליק ולא נחית, שאינו משפיע הארת חכמה ממעלה למטה למלכות, אתעטר גו מחשבה עלאה וכו', דהיינו באו"א עלאין, הנמצאים תמיד בחסדים מכוסים. שמא דע"ב אתוון דוד, דהיינו מלכות, דקא מתעטרא באבהן, שהם חג"ת דז"א, שה"ס ע"ב תיבות שבג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, שהם משפיעים חכמה אל המלכות, ורזא דיליה פליק ונחית שמשפיע למטה אל המלכות. וזה אמרו ויכל"ו שבכתוב ויכלו

השמים

חג"ת שלו ונעשים לחב"ד, ומאיר בהם אור המוחין של ישו"ת הנקראים גדלות א' או נשמה. ואח"כ גדלות ב' שנקראת אור או"א עלאין או חיה. על לבך: דא ל"ב אלקים, כחושבן ל"ב, דתליון מן ו', כי ל"ב נתיבות החכמה הם מאירים בו"ק דז"א להיותם מקובלים מישסו"ת שהם ו"ק דבינה, ולכן אומר דתליון מן ו' דהיינו שה"ס גוף ולא ראש דאינון ו' זמנין טו"ב, ומוחין דישסו"ת נקראים טוב כי אות ט' רומז ליסוד דא"א, ואות ו' לז"א, ואות ב' לב' המלכות לאה רחל. (זהר בראשית א' אות שכ"ה שם בסולם מאמר ג' אתוון טו"ב).

ומה שכתב ובה אשתלים שמא דארבעין ותרין אתוון דבהון אתבריאו שמיא וארעא הענין הוא כי טרם שז"א מקבל ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת נבחנו החסדים שמקבל מאו"א לר"ק בלי ראש, ולא יכול לקבל מאו"א עלאין החסדים דאורא דכיא שהם ג"ר ועדיפות מחכמה, אלא אם כן מקבל תחלה ל"ב נתיבות חכמה מישסו"ת, וכיון שנשלם בחכמה יכול לעלות עוד ולקבל החסדים דאו"א שה"ס ג"ר וראש, ונמצא שאין ה"ח מזו"ן נעשו בחינת שם מ"ב כטרם שיקבלו מל"ב אלקים ולכן אמר ובה אשתלים וכו' כי אי אפשר לקבל עשר דאו"א טרם שיש לו מכבר ל"ב דישסו"ת, ואז נקראיב העשר דאו"א עלאין בשם מ"ב, ונמצא שהחסדים דאו"א נשלמים ע"י ל"ב נתיבות החכמה.

ודא איהו רזא כי יום נקם בלבי, לבי פליק מ"ב, היינו המוחין דאו"א עלאין, שהם בסוד אורא דכיא, שאויר פירושו חסדים שאין בהם הארת חכמה, אמנם החסדים ההם, הם טהורים שחשובים לבחינת ג"ר ממש, מטעם שהם בבחינת ג"ר דבינה, שהם בסו"ה כי חפץ חסד הוא, וחסדים שלהם חשובים

(דפו"י דף ס"ו ע"ב)

קא) ובהאי ויכלו ת ה' בששי דאיהו בו, ודא א איהו ויהי * ערב ויהי בוקר יום הששי, דהאי ה' דהששי, איהו מלכות שביעאה. ואיהי אתקריאת ע"ב, ובה רכיב ו' למפרק לישראל, הה"ד (ו) הנה י"י רוכב על ע"ב קל.

מסורת הזהר

(ו) (ישעיהו י"ט א) השמטות מסה"ו אות שע"ה ציון ס'.

חלופי גרסאות

ת ה' בששי דאיהו בו, ודא איהו ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי דהאי כל זה בסוגריים בדפו"י ובמנטובה בלי סוגריים. א נ"א איהי (קושטנדינא ליורנו מנטובה).

מעלות הסולם

את הבינה ומוציאה את הכלים דאחוריים שלה אל המדרגה שתחתיה, נעשו אז האחוריים דעליון שוים עם הכלים דפנים של המדרגה התחתונה שנפלו אליה, מחמת שעליון היורד לתחתון נעשה כמוהו. ובמצב הגדלות שמלכות יוצאת מן הבינה ובאה למקומה, שאז האחוריים דעליון עולים ומתחברים עם הפנים שלהם, הרי הם לוקחים עמהם גם הפנים של המדרגה התחתונה שהיו שורים בהם, בעת נפילתם. ולפי הכלל שתחתון העולה לעליון נעשה כמוהו נמצא עתה המדרגה התחתונה מקבלת כל המוחין והאורות הנמצאים במדרגה העליונה.

וסוד ו' של שם הוי"ה הוא הוי"ה דאלפין, כי י' היא הוי"ה דע"ב, וד' ראשונה הוי"ה דס"ג, וו' היא הוי"ה דמ"ה, וכלים דפנים של המדרגה ה"ס כתר חכמה, דהיינו הוי"ה פשוטה ה"ס כתר, והוי"ה במלוי יו"ד ה"א וא"ו ה"א היא חכמה. ואחוריים של כתר ה"ס הוי"ה פשוטה ברביעה כזה: י, י"ה, י"ה, ה"ו, הוי"ה, שבגימטריא ע"ב. ואחוריים של חכמה היא רבוע של הוי"ה במלוי אלפין כזה: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. בגימטריא ק"ל. ונמצא האחוריים של כתר חכמה שבו של שם הוי"ה שהיא שם מ"ה דאלפין הם ע"ב ק"ל שבעת הנפילה והקטנות של ה' ירדו לתוך כלים דפנים של ה' התחתונה שהיא מלכות היינו השכינה הקדושה שנקראת כנסת ישראל שבה השורש של נשמת ישראל, ונעשה האפשרות והקשר שלעת גדלות להעלות

השמים והארץ שהם זו"ן הנקראים וארץ כי ז"א נקרא שמים, ומלכות נקראת ארץ, שניהם נתקיימו ונשתכללו. היינו ע"ב שמהן דשמא מפרש דהיינו חג"ת דז"א המגלים הארתם במלכות, הנקראת שמא, ובה הם מתפרשים כי היא מאירה אל התחתונים. ועליה אתמר ללב"י גליתי, שה"ס שם ע"ב, שבגימטריא לב"י, ולאברי דאינון רמ"ח פקודין דאורייתא לא גליתי כי החג"ת במקומם עצמם הם מכוסים ונעלמים מחכמה, ואינם מאירים אלא באור החסדים.

קא) ובהאי ויכלו ת ה' וכו': ובזה הוא ויכלו, דהיינו בחבור ה' שהיא מלכות, בששי היינו שהיא בזווג בו' שהיא ז"א, וזהו שכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, שה' זו הנאמר ביום הששי, בהוספה משאר הימים שלא נאמר בהם יום האחד או יום השני הוא סוד מלכות השביעית, שנתחברה בז"א והוא מאיר בה הארתו והיא נקראת ע"ב, ע"ש הארת ג' קוים המקבלת ממנו, וכל קו כולו מג' הם בגימטריא י"ח, והם מאירים בד' בחינות חו"ב תו"מ של המלכות, הרי ד' פעמים י"ח הם ע"ב ובה רוכב ו' היינו ז"א, לגאול את ישראל, זהו שכתוב הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל.

פירוש: נודע שע"י עליית מלכות לבינה, נעשה אפשרות וקשר להעלות כל תחתון לעליון שלו, כי יש כלל שעליון היורד לתחתון נעשה כמוהו, וכן תחתון העולה לעליון נעשה כמוהו, ולפיכך במצב הקטנות של המדרגה, דהיינו בעת שעליית המלכות לבינה, ומסיימת (דפו"י דף ס"ו ע"ב י) דף ס"ו ע"א)

קב) בגין דאיהי כללא דתלת אבהו. דתליין מנהון ע"ב שמהון. ואתכלילן בה. ולקבל תלת אבהו. אתמר בויכלו תלת זמנין שביעי. ודא איהי רזא דשב"ת: ב ב"ת ש. דאינון ויסע ויבא ויט דאתכלילן בב"ת. בההיא זמנא חלה זכות אבהו.

קג) דביומא דאתחריב בי מקדשא. עלמא אתקרי תהו ובהו. מתמן ואילך. אתקיים קרא פ) אמרתי עולם חסד יבנה. חס"ד סליק לחושבן ע"ב שמהו.

קד) ג ודא רזא דאתקשר שביעי ביומא קדמאה. ומאן שביעי. דא צדיק. אות דשבת ויומין טבין. ורזא דמלה. צ חי י"י שכבי עד הבקר. ודא בקר דאברהם. ההוא דאתמר ביה ק) וישכם אברהם בבקר.

מסורת הזהר

פ) (תהלים פ"ט ג) הקדמת תקוני הזהר אות שס"ג.
צ) (רות ג' יג) תקונא תליסר אות כ"ז.
ק) (בראשית כ"ב ג) הקדמת תקוני זהר אות קפ"ב
ציון ט.

חלופי גרסאות

ב ל"ג ב"ת (מנטוכה וילנא).
ג ג"א ויהי דא (ת"ז הגר"א) ג"א והוא (מנטוכה)
ודא הוא רזא (אור ישראל).

מעלות הסולם

אלקים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלקים את יום השביעי. וזהו סודו של שבת: בת שהיא מלכות, ש שג' קוים שבש' הן סוד ג' הפסוקים: ויסע ויבא ויט, נכללים בבת. בעת ההיא שחג"ת דז"א מאירים במלכות, חלה זכות אבות.
קג) דביומא דאתחריב בי וכו': כי ביום שנחרב בית המקדש נקרא שהעולם חזר לתהו ובהו, כי בית המקדש הוא עיקר העולם וישוב העולם, (זהר בראשית א' אות רל"א) משם ואילך, כלומר, בעת התקון, התקיים הכתוב אמרתי עולם חסד יבנה, חסד עולה לחשבון ע"ב שמות, שמלכות מקבלת מחג"ת דז"א.

להעלות את ה' התחתונה יחד עם גדולתו של ז"א שה"ס ה'.
וזה אמרו ובה רכיב ו' דהיינו האחוריים שירדו בה בעת הקטנות למפרק לישראל, כי נעשה קשר ואפשרות שלעת גדלות והעלאת אחוריים של ה' עצמה תעלה עמהם הפנים של המלכות שאחוריים של ה' מלובשים בה. הה"ד הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל, שהם אחוריים של כתר חכמה, כי אחוריים של הוי"ה פשוטה היא ע"ב, ואחוריים של הוי"ה במלוי אלפין בגימטריא ק"ל. (עין שער הפסוקים ישעיה י"ט).

קד) ודא רזא דאתקשר וכו': וזה סוד שמתקשר יום השביעי ביום הראשון שהוא חסד, שואל ומי הוא יום השביעי, ומשיב זה צדיק היינו יסוד, שהוא אות של שבת וימים טובים, וסוד הדבר מה שכתוב חי ה' שכבי עד הבקר, וזה בקר של אברהם דהיינו חסד, אותו שנאמר בו, וישכם אברהם בבקר.

קב) בגין דאיהי כללא וכו': משום שהיא היינו מלכות היא הכולל של שלשת האבות, שהם ג' הקוים חג"ת דז"א, שתלויים מהם ע"ב שמות, כי בכל קו יש ע"ב אותיות, וכשהם מתחברים יחד נעשים ע"ב שמות, כל שם מג' אותיות. ונכללים בה, כי היא עולה לחג"ת ומקבלת מהם חכמה וחסדים. ונגד שלשת האבות שהם חג"ת דז"א הנכללים במלכות, נאמר בה ג' פעמים שביעי, ויכל

קה) ואיהו חסד דיליה, בגין דבהאי חסד, אתתקן כרטייא דאיהי נפילה, הה"ד ה) והוכן בחסד כסא, וביה תקום. ורזא דמלה, ש) ובחסד עולם רתמתין.

קו) וכל ספירן מתקשרין בימינא, בגין דעליה אתמר, ת) מימינו אש דת למו. מימינא אתייהיב אורייתא, בגין דא א) מוליך לימין משה זרוע תפארתו, ובוקע מים דאורייתא מתמן.

קז) מה' דאברהם למהוי ליה בה שם עולם. ובה אשתלים ה' דמשה,

מסורת הזהר

ה) (ישעיהו ט"ז ה) תקונא עשיראה אות ל"ו ציון ו'. ש) (שם ג"ד ח) זהר משפטים אות תע"ז.
ח) (דברים ל"ג ב) תקונא תמני סרי אות צ"ט ציון ל'. א) (ישעיהו ס"ג יב) תקונא תליסר אות כ"ט צ"י.

מעלות הסולם

וכו', כמ"ש שם באדרא רבא, ות"ח דלא אתקרי אברהם שלום כהאי חסד עד דאתגלייא יו"ד דאמה דהיינו עטרת היסוד וכיון דאתגלי אקרי שלום עיי"ש.

קה) ואיהו חסד דיליה וכו': והוא החסד שלו, היינו של אברהם, משום שבחסד זה, נתתקן הכסא שהוא המלכות, שהיא נפלה, זהו שכתוב והוכן בחסד כסא, ובו היינו בחסד תקום המלכות מנפילתה, וסוד הדבר הוא מה שכתוב ובחסד עולם רתמתין.

קו) וכל ספירן מתקשרין וכו': וכל הספירות מתקשרות בימין, שהוא חסד משום שעליו היינו על הימין, נאמר מימינו אש דת למו, מימין ניתנה התורה, משום זה כתוב מוליך לימין משה זרוע תפארתו, כלומר, משה ה"ס תפארת, וחסד הוא לימינו של משה שהוא תפארת. ושיעור הכתוב, זרוע הוא זרוע ימין של תפארתו דמשה, ומשום זה בוקע מים של תורה משם, כי זכותו של אברהם שהוא חסד הוא בוקע מים. (זהר נח אות קע"ט).

קז) מה' דאברהם למהוי וכו': מן אות ה' של אברהם, שהוסיף לו הקב"ה על שמו אברם, שה"ס מלכות המחותקת בבניה, להיות לו בה שם עולם, כמ"ש שם בפסוק לעשות לו שם עולם. ובה היינו בה' דאברהם תושלם ה' של משה שה"ס מלכות דמלכות, וה"ס

שער

פירוש: יסוד נקרא ששי ונקרא שביעי, כי בעת שאינו משפיע אל המלכות, שהוא או בבחינת חסדים לבד, הוא נקרא ששי, להיותו ספירה ששית מחסד ולמטה. ובעת הזווג עם המלכות, שצריך להשלימה תחלה עם חכמה, אז הוא נבחן לשביעי, כלומר לספירה שביעית, כי אז הוא מחויב לעזור את מצב הא' של המלכות, במלכות, כי רק בכלים של המצב הא' היא יכולה לקבל חכמה, ואז המלכות היא בסוד רביעי לאבות שהם חג"ת, וג' ספירות נה"י הן אחריה, ונמצא שהיסוד הוא אז הספירה השביעית מחסד ולמטה, אמנם עיקר השליטה הוא למצב הב' של המלכות שמבחינה זו נבחנת שמקבלת מן יסוד דו"א, ואז גם המלכות נקראת שביעית ונכללת ביסוד בסוד עטרת היסוד, ובסוד חסד עלאה דהיינו חסד דאו"א עלאין הנקרא אורא דכיא, המתגלה בפום אמה שה"ס עטרת היסוד (אדרא רבא אות שי"ב).

וזה אמרו ודא רזא דאתקשר שביעי דהיינו יסוד הכולל גם את המלכות, בסוד יסוד ועטרה שנקראים שביעי, ביומא קדמאה שה"ס חסד העליון של או"א עלאין, ומאן שביעי דא צדיק אות דשבת זימים טובים המאיר באור החסדים הנ"ל, ורזא דמלה חי ה' שכבי עד הכקר ודא כקר דאברהם

(דפו"י דף ס"ז ע"א)

דאיהי במשכונא לגביה דאברהם ד ממשה דאייתי אורייתא עד דיפרוק לבנוי.

חלופי גרסאות

ד ה"ג בתקונים הגר"א ובשאר דפוסים במשה.

מעלות הסולם

וסוד ה' של משה, הוא המלכות דמלכות, שה"ס שער הנ', שאמרו ז"ל (ר"ה כא): ג' שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר ותחפרהו מעט מאלקים, כי יש במלכות כח"ב תר"מ, שכל אחד מהם כלול מעשרה, הרי הם ג' שערים, וכיון שחסר המלכות דמלכות שנגנזה בראשו של עתיק, בסוד ראש פנה, לכן אין במלכות רק מ"ט שערים, שמבחינת הכלים חסר מלכות דמלכות, ומבחינת האורות חסר במלכות כתר, מטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות. ונמצא שמחמת התקון של שתוף מדת הרחמים בדין, שמלכות נכללה בכינה, חסר עצמותה של המלכות, ונשאר ה' דאברהם לבד, והיא סוד ה' זעירא דבהבראם, כי בחי' ה' דמשה שה"ס עצמותה של המלכות, דהיינו מלכות דמלכות, נגנזה בראש עתיק, ולעתיד יהיה אורה גדול מן השמש (ע"ח שער א"א פ"ב) ומסבה זו נחלק מלכות דו"א, לשתי ממלכות, שמחזה ולמעלה היא אהל לאה, והיא עלמא דאתכסיא, ומשם נמשך משיח בן דוד שהוא בא מלאה, ומחזה ולמטה הוא עלמא דאתגלייא אהל רחל, ומשם נמשך משיח בן יוסף שהוא בא מרחל, ולכן במלכות שמחזה ולמעלה יש בה ע"ס שלמות, בסוד מלכותא דדוד שהוא רגל הרביעי לחג"ת, ובסוד פני אדם שהוא החיה הרביעית הכוללת כולם. משא"כ במלכות שמחזה ולמטה, חסר לה המלכות, והיא מסתיימת ביסוד, וד' החיות מרומות במלת שנא"ן, כי פני אדם חסר בהן, להיותן למטה מחזה, אלא מתוך שהן עולות ונכללות בזווג שמחזה ולמעלה, והן מקבלות שם פני אדם, ולפיכך הוא מרומז בן' ולא בראשי התבות של שוד אריה נשר כי אין להן

שער הנ' הנקרא נתיב לא ידעו עיט, שדרשו ז"ל עיט זה משה, להלן אות קס"ו שהיא ממושכנה אצל אברהם ממה, שהביא התורה לישראל, ועד שיגאול לבניו של אברהם. כמ"ש ברעיא מהימנא (פרשת תצא אות מ"ח) שאמרו מארי מתניתין דמתיבתא עלאה ותתאה למשה, ובגינך יתפרקון ישראל, ויחזרון לאתרייהו, ולית חילא למשיחין למפרק לישראל בר מינך, ובגינך אינן מתעבבין.

ביאור הדברים: מלכות הממותקת במדת הרחמים, נקראת ה' דאברהם, או ה' זעירא דבהבראם בסוד שאמרו ז"ל (בהקדמת ספר הזהר אות מ"ו) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ותנינן באברהם, וכן בזוהר לך (אות רכ"ו) אל תקרא בהבראם אלא באברהם, ובמסכת מנחות (כ"ט:) אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם, ושורש ה' זה, הוא מלכות דא"ק, דהיינו עשר הספירות שמטבור ולמטה דא"ק, שהם בחינת מלכות, שמקודם היו מתפשטות עד אל הנקודה דעולם הזה, ואח"כ בכדי להתמתק במדת הרחמים, עלתה המלכות דמלכות, שהיא הנקודה דעוה"ז המסיימת, אל מקום בינה דמלכות זו, וסיימה שם את פרצוף מלכות דא"ק, ולא נשאר בה אלא ב' ספירות כתר חכמה, וחצי בינה, והופרס פרסא תחתיהם, ופרסא זו סיימה את האצילות. הרי שמלכות דא"ק מסבת התמתקותה בבינה נתמעטו ע"ס שלה לב' ספירות וחצי, ומסבה זו מכונה מלכות זו בשם ה' קטנה, בסוד ה' של בהבראם, וזוהי ה' של אברהם שאמר לו הקב"ה ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם, והוסיף לו הקב"ה ה' על שמו אברם.

(דפו"י דף ס"ז ע"א)

קח) ורזא דמלה, א) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. ורזא דפורקנא בהאי חותמא איהו. דעליה אתמר ב) כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון.

מסורת זוהר

א) (מיכה ז' טו) תקונא חד ועשרין אות של"ד ציון ע'. ב) (ישעיהו נ"ה יב) זהר ויקרא אות קי"ד ציון ט'.
 א) (דפ"י דף ס"ז ע"א)

מעלות הסולם

כל שמותיו הקדושים, אז תתבטל השתוף דמדת הרחמים בדין שהיא בחי' ה' דאברהם, ותתגלה ה' דמשה בכל שלמותה.

דאייתי אורייתא, ומגלה שמותיו הקדושים בסוד ב' הממלכות, ע"ד דיפרוק לבנוי, והוא כמבואר לעיל שכל עוד שלא נתקן ה' דמשה, מוכרחים להיות ב' מלכיות, בכדי שעכ"פ תהיה אחת מהן שלימה לגמרי, דהיינו אותה שמחזה ולמעלה, והשניה מקבלת שלמותה ע"י הראשונה, וע"כ ב' המשיחים הנמשכים מהם אינם בשלימות, כי הארת משיח בן דוד אינה שלמה, להיותה בחסדים מכוסים, והתחתונים לחסדים מגולים הם צריכים, והארת משיח בן יוסף הנמשכת מרחל אינה שלמה להיות כל תקונה ושלמותה תלוי בלאה, שלכן הארתה מתמעטת שלא תוכל להאיר את החסדים המגולים שלה אלא ממטה למעלה כמו לאה, הרי ששניהם אינם שלמים, ולכן לית חילא למשיחין למפרק לישראל טרם שתתקן ה' דמשה ויתגלה שער הנז, שהיא המלכות הגנוזה ברישא דעתיק ואז יפרוק לבנוי, כי יחזרו ב' המלכיות לאחת, להיות לאה ורחל פרצוף אחד שלם בכל השלמות, ויחד עמהן יחזרו ב' המשיחים משיח בן דוד ומשיח בן יוסף להיות אחד, ויגאלו את ישראל, ועל עת ההוא נאמר (יחזקאל ל"ז) קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה וגו', ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף וגו', וקרב אותם אחד אל אחד וגו' והיו לאחדים בידי וגו' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות.

קח) ורזא דמלה כימי וגו': וסוד הדבר הוא מה שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים

אראנו

להן פני אדם פרטי אלא מחמת ההתפשטות מההתכללות שבפני אדם שלמעלה מחזה. (זהר בראשית א' אות פ"א ואות קי"ז).

ולכן יש מחלוקת בין משיח בן דוד, למשיח בן יוסף, למטרת גמר התקון כי משיח בן דוד רוצה למלוך ולהנהיג את ישראל, בבחינתו ממלכות שמחזה ולמעלה, שהזווג שם הוא שלם, מפני אדם, וע"כ הארתו שלמה, אמנם משיח בן יוסף אינו מסכים להנהגת של משיח בן דוד להיותו מבחינת עלמא דאתכסייא והארתו אינה מתפשטת ממעלה למטה, כי כל הנמשך מן החזה ולמעלה אינו מאיר רק ממטה למעלה, וע"כ משיח בן יוסף רוצה לשלוט ולהנהיג את ישראל להאיר להם מבחינתו, שהיא ממלכות שלמטה מחזה המאירה ממעלה למטה, בהנהגה גלויה, להיותה עלמא דאתגלייא, ושורש המחלקת הזו התחיל בין יוסף הצדיק לשאר השבטים, וכן בין שאול ודוד, וכן כל המחלוקות שיש בכל הדורות בין הצדיקים האמתיים.

וזה אמרו מה' דאברהם, שהיא המלכות הממותקת במדת הרחמים דבינו, למהווי ליה כה שם עולם, כי כל המוחין דזו"ן וגילוי שמותיו ית' הק' שבשבילם ברא העולם, לא היה להם מציאות להתגלות זולת ע"י המיתוק הזה של שתוף הרחמים בדין, וכה אשתלים ה' דמשה, דאיהו כמשכונא לגביה דאברהם משה, כי כל עוד שה' דאברהם לא גילתה כל המוחין עד לגלות כל השמות הקדושים, אי אפשר לבטל את מיתוקה בכינה, וממילא לא תוכל להגלות ה' דמשה, אמנם אתר שה' הממותקת דהיינו ה' דאברהם, תגלה (דפ"י דף ס"ז ע"א)

(קט) ה בשמחה סליק לחושבן אד"ן. דאיהו אדנ"י. ארון הברית אדון כל הארץ אתקרי. בר מאת ש. דאיהו תלת מאה. ואינון תלת אבהן. דאתחברו בה.

(קי) ואתוון בשמח"ה. איהי מחשב"ה. בחמ"ה ה"ן. ואיהי שכינתא. דלית לה יחודא אלא במינה. כמה דאתותא דה"ן. ואתעבידו י'. ואתעבידו

חלופי גרסאות

ה נ"א כי בשמחה י' ב' שמחה סליק כו' תלת מאה כ' בשמחה איהי כחכמה דאיהי אתוון מחשבה (ביאור הגר"א) כשמחה סליק לחושבן אד"ן בר מאת ש דאיהו תלת מאה ואתוון בשמחה איהי מחשבה ש תלת אבהן בחמה ה"ס ואיהי שכינתא ובשלום תובלון וכו' (מנטובה).

מעלות הסולם

ארון אדנ"י דא ברא תליין, עיי"ש. ובהקדמת ספר הזהר (אות י"ז) כתוב וז"ל: ואימתי קשיטא לה בקיטוטהא כדקא חזי, בשעתא דאתחזון כמה כל דכורא, דכתיב אל פני הארון ה', ודא אקרי ארון כד"א הנה ארון הברית ארון כל הארץ וכו' ואתקשטיאת כמאני דכורא לקבליהון דכל דכר בישראל. והפירוש הוא. שבעת שהנוקבא עולה לתבונה. ומקבלת המוחין ממנה שהם מוחין דנשמה מיסוד"ת הנה או עוד הקשויטם אינם כראוי, ונבחן אז שהזכרים שבישראל מקבלים מן ז"א שעלה לישראל סבא. אבל בעת שהנוקבא עולה לאמא עלאה היא נשלמת לגמרי, והזכרים שבישראל מתראים לפניה ומקבלים ממנה ונקראת בשם ארון הברית ארון כל הארץ.

וזה אמרו בשמחה בלי הש' פליק לחושבן אד"ן דאיהו אדנ"י דהיינו הנוקבא לעצמה בלי החבור והזווג עם ז"א. בר מאת ש' דאיהו תלת מאה ואינון תלת אבהן דאתחברו בה, ועלתה עם ז"א בזווג למקום או"א עלאין, וספירות הבינה הן מאות ולכן ג' ויין של הש' הפ' שלש מאות. ואו ארון הברית ארון כל הארץ אתקרי, בס"ה ידאה אל פני הארון ה' שגם הזכרים שבישראל מקבלים ממנה.

(קי) ואתוון בשמחה איהי וכו': ואותיות של מלת בשמחה. היא מחשבה. דהיינו נוקבא דחכמה

ארדנו נפלאות. והיינו כמו שגאולת ישראל ממצרים, היתה ע"י משה, כן גם הגאולה העתידה תהיה ע"י גילוי נשמת משה עם משיח בן יוסף ומשיח בן דוד וסוד הגאולה בחותם זה הוא. שהוא תורת אמת וגילוי שמותיו ית'. שעליו נאמר כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון. (קט) בשמחה סליק לחושבן וכו': חבת בשמחה עולה לחשבון אר"ן שהוא נ"ה, בלי אות ש' של בשמחה, כמפורש להלן, שהוא שם אדנ"י, היינו השם של מלכות נוקבא דז"א, והיא נקראת ארון הברית ארון כל הארץ. חוץ מאות ש' של בשמחה, שהוא בגימטריא שלוש מאות, הם שלשה אבות שהם חג"ת המרומזים בג' קוים של ש', המתחברים בה.

פירוש: התקונים מבאר המוחין הגדולים של הגאולה, שהם מוחין דגדלות ב' הנקראים אור החיה, שזרין עולים במקום או"א עלאין, בזווג דלא פסיק, והנוקבא היא במקום אמא עלאה, ונשלמת כמה. ונחשבת לדכורא בסוד ארון הברית ארון כל הארץ אתקרי, אשד ארון הוא המלכות, ברית הוא היסוד המזווג עם המלכות, ונקראת אז בשם ארון כמ"ש בזהר (בראשית א' אות שצ"ה) ובגין דהאי ארון איהו ארון, בגין שמשא דנהיר לה ונהיר לכל עלמא הכי אתקרי, ומניה נקטא שמא, ואתקרי האי ארון ארון, כד ברזא דאליף דלית נו"ן יודי וכו', כך (דסו"י דף ס"ז ע"א)

מאה. כמה דשכינתא כלילא כלהו י, וכלהו מאה. והיינו דכתיב a הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים. ורזא דמלה ה"ן אדנ"י.

קיא) ובשלום תובלון, ש תלת אבהן. ו"ו תריין משיחין. מ' ל"ב דובשלום סליק ע"ב. ודא איהו דאתמר d) ושבתי בשלום אל בית אבי.

מסורת זוהר

(ג) (דברים י' יד).

(ד) (בראשית כ"ח א) זהר בראשית אות קפ"ו ציון ה'.

מעלות הסולם

וכן המלכות כשעולה להיות נוקבא לחכמה נקראת מחשבה ע"ש החכמה, וזה אמרו ואתוון בשמחה איהי מחשבה, עיין הקדמת ספר זוהר (אות י"ג) נקודה חדא ודא סליק למהוי מחשבה.

קיא) ובשלום תיבלון ש' וכו': ובשלום תובלון, ש' של ובשלום רומזת לשלשת אבות שהם חג"ת, ב' ויין של ובשלום ה"ס ב' המשיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, שהם נגד נצח הוד, שהם באים מב' המלכיות, ומעוררים לנצח הוד, להשפיע אל המלכות: משיח בן דוד הוא כנגד נצח מימין, ונקשר בבקר של אברהם שהוא חסד, ומנצח דז"א נמשך החסד אל המלכות, ומשיח בן יוסף בשמאל בהוד, שהוא נקשר בגבורה דז"א, ומהוד דז"א נמשכת הגבורה אל המלכות. (רעיא מהימנא פרשת פנחס אות תקפ"ב) מ' ל' ב' של ובשלום עולה ע"ב, רומז לע"ב שמות המאירים במלכות, וזהו שנאמר ושבתי בשלום אל בית אבי, ונמצא שבשתי התבות בשמחה ובשלום נרמזים כל עשר הספירות של המוחין מקומת הגאולה, כי בשמחה הוא אותיות מחשבה, שה"ס ג"ר של הקומה, ובתבת ובשלום מרומזים ז"ת של הקומה, ש ה"ס חג"ת, ב' ויין ה"ס נצח הוד הכוללים יסוד שהוא המכריע והאמצעי ביניהם, ואותיות מל"ב שעולים לחשבון ע"ב ה"ס שם ע"ב המאיר במלכות.

שמחה

דחכמה, הנקראת מחשבה, ומפורש אותיות בחמ"ה של בשמחה, הם בגימטריא ה"ן והיא השכינה היינו מלכות, כי אותיות ה'ן רומזות אל המלכות, שאין לה יחוד אלא במינה, כמו האותיות ה'ן, כשהן מלאות הן נכפלות ה"ה נ"ג, בסוד הו"ה דב"ן שהיא המלכות, שאין בה אור מעצמה אלא מה דיהיב לה בעלה, ולכן היא הו"ה כפולה, ב' יודין ב' ההין ב' ויין ב' ההי"ן ולא כמו ע"ב ס"ג מ"ה, שכל שם מורה על זווג מיוחד, המתגלה ע"י המלוי שבו, ונעשות י' כי ב' פעמים ה' הם י' ונעשות מאה כי נ' במלוי עוד נ', הן חשבון מאה, כמו השכינה שהיא המלכות, כוללת כולה י', שהן עשר ספירות שלה עצמה שהן יחידות, וכלם מאה, כי ה"ס מערת המכפלה בסוד ותלכנה שתיהן שמלכות ובינה כלולות יחד וספירות הבינה הן מאות, ולכן נכפלות י"ס דמלכות ל' פעמים י' שהן מאה, והיינו שכתוב הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים, היינו שמלכות עולה לבינה שנקראת שמי השמים, כי השמים הוא ז"א ושמי השמים ה"ס בינה, וסוד הדבר ה"ן אדנ"י שאותיות ה"ן הן סוד המלכות.

פירוש: לפעמים נקרא בזהר חכמה בשם מחשבה, ולפעמים בינה נקראת מחשבה, והענין הוא, כי מחשבה פירושה נוקבא דחכמה, וע"כ יש לכנות את בינה בשם מחשבה שהיא חכמה, הגם שעצם בחינתה היא בינה ולא חכמה. אמנם זהו רק בהיותה בראש יחד עם החכמה.

(דפויי דף ס"ו ע"א)

קיב) שמחה איהו דאתמר ביה, ה) לך אכול בשמחה לחמך, ושתה בלב טוב יינך, דא יין המשומר בענביו, ועליה אתמר ז) סוד ה' ליראיו.

קיג) יין טוב דא צדיק, דאתמר ביה ז) הצדיק אבד, ומאי אבד, אבד ההוא נביעו, ואשתאר ו' חרב ויבש בבית ראשון ושני.

קיד) קם סבא ואמר, אדני במחשבה סלקא, ולא בחושבו, ועליה אתמר ח) ה"ס כל בשר מפני י"י כי נעור ממעון קדשו, יתער ביה כמה דאתער משנתיה וחזר לשנתיה.

קטו) עד דיתער יקוק דאיהו רחמי, לקיימא ביה ט) וברחמים גדולים אקבצך, גדולים אתקריאת: מסטרא דהאל הגדול, דאיהו חסד, ושכינתא ביה סלקא, לאתקרי גדולה, וביה ודאי רזא דפורקנא, כגוונא דא יוד קא ואו קא יקוק.

חלופי גרסאות

ו' נ"א נחרב (מנטובה קושטנדינא ליוורנו).
ח) (זכריה ב' יז).

מסורת הזוהר

ה) (קהלת ט' ז) זהר וארא אות קל"ח. ו) (תהלים כ"ה יד) לעיל אות מ"ב ציון ד' הקדמה אחרת לת"ו אות כ"א.
ז) (ישעיה נ"ז א) תקונא חד סר אית ד' ציון י'.
ט) (ישעיהו נ"ד ז) תקונא תריסר אות ח' צ"ג.

מעלות הסולם

הנקראים מחשבה, וה"ס חכמה דימין, ולא בחשבון, שה"ס חכמה דשמאל הנקראת חשבון ומספר דהיינו ג"ר דחכמה, כמ"ש בזהר פקודי (אות כ"ח) ומנוחתו דההוא שרש ישי דאתקרי כבוד ה' לא יתמני ולא יקום בחושבנא לעלמא, ועליו נאמר, ה"ס כל בשר מפני ה' כי נעור ממעון קדשו, וחשבון ה"ס, הוא אדנ"י, שבגימטריא היכל והוא מעון קדשו, יתעורר בו, כמי שמתעורר משנתו וחוזר לישון.

קטו) עד דיתער הוי"ה וכו': עד שיתעורר השם הוי"ה שה"ס ז"א, שהוא רחמים, לקיים בו מה שכתוב, וברחמים גדולים אקבצך, גדולים נקראים מבחינת של האל הגדול שהוא חסד, העולה להיות חכמה, והשכינה שהיא מלכות עולה עמו, ונקראת גדולה, ודאי שבו, היינו בשלמות הז"א, הוא

ס"ד

קיב) שמחה איהו דאתמר וכו': שמחה הוא שנאמר בו, לך אכול בשמחה לחמך, דהיינו חכמה דימין הנקראת לחם, ושתה בלב טוב יינך, זה יין המשומר בענביו, שהוא חכמה דשמאל, המשומר בענביו, ואין בה אחיזה לדינים, ועליו נאמר סוד ה' ליראיו, שמקבלים הארת החכמה ממטה למעלה מלובשת בחסדים דימין, קיג) יין טוב דא וכו': יין טוב, זה צדיק היינו יסוד, דז"א שע"י נמשכת שפע החכמה והחסדים אל המלכות, שנאמר בו בעת החורבן הצדיק אבד, ומפרש: מה אבד אבד אותה הנביעה, של האור העליון שהיה מושך מן הבינה, ונשאר ח"ב ויבש בחורבן בית ראשון ושני.

קיד) קם סבא ואמר וכו': קם זקן ואמר, אדנ"י שהוא סוד המלכות עולה במחשבה, דהיינו לאו"א עלאין שהם חכמה ובינה

(דסר"י דף ס"ז ע"א)

קטז) וא"ו ביה רזא דפורקנא. דאיהו רשים בשמא דע"ב. דאינון וה"ו אנ"י וה"ו, ז ר"ת ואו. תלת עשר מכילן דרחמי דאורייתא. דאתיהיבת מימינא.

קיו) אשתאר יוד קא. קא. דסליק לחשבון ל"ב. ואיהו ב' מן בראשית. ל' לעיני כל ישראל. ועוד איהו ל"ב אלקים דעובדא דבראשית. דעליה אתמר י' כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י' ישעיהו ס"ג ד) לעיל אות צ"ט ציון ס'. ז ל"ג ר"ת ואו (מנטובה) ובתיז הגר"א בסוגריים.

מעלות הסולם

בשם של ע"ב תבות של ג' הפסוקים ויטע ויבא ויט, שבו היתה גאולת מצרים וקריעת ים סוף שהם וה"ו אנ"י וה"ו, ר"ת וא"ו. כי בהתחלת שם ע"ב הוא השם וה"ו, ובאמצעם הוא אנ"י וסמוך לסופם הוא וה"ו השני (בשלח אות קע"ג) שבגימטריא י"ג כחשבון י"ג מדות הרחמים, שבתורה שניתנה מימין שהוא חסד בגימטריא ע"ב, והם מקבלים מ"ג מדות הרחמים, שבדיקנא דא"א. (ע"י באד"ר אות צ"ח).

קיו) אשתאר יוד ה"א וכו': נשאר יוד ה"א ה"א, משם מ"ה, שעולים לחשבון ל"ב, והוא ב' מן בראשית. ל' מן לעיני כל ישראל שהוא כללות שאר התורה, ועוד יש בג' אותיות יוד ה"א ה"א, הוא ל"ב פעמים אלקים, שנאמר במעשה בראשית, שעליו נאמר כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה, כי ל"ב של בלבי ה"ס ישס"ת שיש להם ע"ס, ועם כ"ב אותיות של זרין הנכללים בהם הם ל"ב אלקים, והיינו בעת שעולים ישס"ת לראש א"א ומקבלים הארת חכמה מל"ב נתיבות החכמה, כי ל"ב נתיבות החכמה עושים בישס"ת ל"ב שמות אלקים שה"ס ל"ב פעמים שם אלקים הנזכרים במעשה בראשית. ועם סוד עשרה מאמרות שה"ס ע"ס של החסדים מאו"א עלאין נשלם שם מ"ב שבגימטריא ל"ב. ואין החסדים של זרין נחשבים לבחינת שם מ"ב טרם שיקבלו מל"ב אלקים הארת חכמה, ונמצא של"ב אלקים משלימים

סוד הגאולה, כעין זה יוד ה"א וא"ו ה"א הוי"ה, שהוא ז"א במילואו שהוא שם מ"ה בגימטריא אדם

פירוש: הסבא ביאר שסוד הגאולה אינו בשלימות המלכות ע"י עצמה, אלא בשלימות הז"א, כשז"א יקבל מוחין שלימים מבחינת החכמה בקביעות, וישפיע אותם אל הנוקבא, אז תהיה הגאולה. בסוד וא"ו יוקים לה"א (זהר וירא אות תמ"ד) וכמו שיתבאר להלן. וזה אמרו קם סבא ואמר אדנ"י כמחשבה סלקא דהיינו שמלכות עולה עד לחכמה שנקראת מחשבה, ולא כחושבן שיהיה בה עצמה זווג בחו"ב שלה, להמשיך ג"ר דחכמה דשמאל שנקראת חשבון, ועליה אתמר ה"ס כל בשר וגו' יתער ביה כמאן דאתער משנתיה וחזר לשנתיה, היינו בתחלת הזווג מתעורר כמי שמתעורר משנתו ופותח את עיניו וממשיך את הארת ג"ר דחכמה, כי אי אפשר שתצא ר"ק דחכמה בחסרון ג"ר, ופתיחת עינים ה"ס המשכת חכמה כי עינים הם חכמה אבל וחזר לשנתיה להארת ר"ק ולהלביש החכמה בחסדים. עד דיתער הוי"ה דאיהו רחמי וכו' ואו מההוא אלף שתיתאח אתתקף ה"א וכו' יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא, ומבוועי דחכמתא לתתא ויתתקן עלמא (זהר וירא אות תמ"ה).

קטז) וא"ו ביה רזא וכו': את ו' במלוי וא"ו בו הוא הסוד של הגאולה, שהוא רשום

(יפ"י דף ס"ז ע"א)

קיה) ושמא דע"ב איהו ויכל"ו, ביה אשתלים רזא דפורקנא, ועליה

מעלות הסולם

זו נעלמת המלכות אפילו במלכות עצמה, ואין בה רק ג' קרים, וכן בג' קרים האחרים, ולכן הם ד' פעמים ג' שהם י"ב, ועצמות המלכות נגנזה בסוד א' שבמילוי וא"ו, (ז"ח יתרו אות ק"ד ק"ה) והטעם למה כל"ב שבילים חושבים את המלכות בהתכללות, ובי"ג אין חושבים את המלכות, שורש הדברים הוא במוחין דז"א, כי יש בז"א ב' בחינות מוחין: א' מוחין הנמשכים מאו"א שהם ד': חכמה, בינה ימין דדעת שהוא בחינת ז"א, ושמאל דדעת שהוא מלכות, ב' הם המוחין הנמשכים מבחינת ישסו"ת שהם רק ג' מוחין חב"ד, והטעם הוא, כי ממוחין דאו"א מושפעים רק חסדים, וי' שה"ס מלכות אינה יוצאת מאויר שלהם, וע"כ יש בקו אמצעי שתי בחינות ימין דדעת שהוא סוד ז"א, ושמאל דדעת שהוא מלכות, משא"כ בישסו"ת שמלכות יוצאת מאויר שלהם, יקו האמצעי מיחד הימין והשמאל להמשיך חכמה מהם, שלכן המלכות נכללת ונעלמת בז"א, בסוד מסך דחיריק, ואינה נראית לבחינה בפני עצמה, וע"כ אין במוחין דישסו"ת יותר מג' מוחין שהם חב"ד. (ע"ן באדרא רבא אות קפ"ט — קצ"א בסולם מאמר ג' מוחין דז"א).

וזה אמרו (באות קט"ז) וא"ו ביה רזא דפורקנא דאיהו רשים בשמא דע"ב וכו' דהיינו התכללות השניה מבחינת המוחין דישסו"ת שהם חכמה, שאין מלכות נכנסת בהתכללות ואין שם אלא ג' מוחין, שהם ג"פ ד' שהם י"ב ועם הכולל הם י"ג כחשבון וא"ו, אשתאד יו"ד ה"א וא"ו ה"א דסליק להשבון ל"ב היינו ההתכללות מצד המוחין דאו"א, שהם חסדים, שבהם נכנסת גם המלכות בהתכללות, ויש בכל אחד מן הד' כל הד' והם י"ו בחינות, ועם י"ו כנפים הם ל"ב שבילים.

קיה) ושמא דע"ב איהו וכו': ושם ע"ב ה"ס ויכלו, בו נשלם סוד הגאולה, כי ויכלו פירושו

משלימים את החסדים להיות בסוד שם מ"ב. (כו"ל אות צ"ט במעלות הסולם ד"ה ומה שכתב).

ענין התחלקות שם מ"ה שה"ס ז"א, ונקרא אדם מפני שהו"ה במלוי אלפין בגימטריא מ"ה כחשבון אדם, לב' בחינות: לבחינת י"ג שה"ס וא"ו ולמספר בחינת ל"ב שה"ס יו"ד ה"א ה"א, ההפרש שבהם הוא במציאות המלכות, כי הן מספר ל"ב והן מספר י"ג, שורשם הוא ד' אותיות שם הו"ה, שה"ס ג' קרים יה"ו, ומלכות המקבלתם, אלא כשד' אלו נכללים זה מזה, יש ב' אופני התכללות: א' הוא שכל אחד מן הד' נכלל מכולם, והם ד' פעמים ד' שהם ט"ז, ויש בחי' ט"ז מצד האורות וט"ז מבחי' המסכים, וב' פעמים ט"ז הם ל"ב, וזה נתבאר בז"ח פרשת יתרו (אות ק"ב) בסוד ד' חיות אריה שור נשר אדם, שה"ס חגת"מ, וז"ל: כהון רשים תלתין ותריין שבילין דאינון נתיבות פליאות חכמה, וכולהו אתכסיון בתלתין ותריין, בין אנפין וגרפין דחיוון, דשש עשר אנפין אינון לארבעתן לד' חיוון, ושש עשר גרפין סלקין ל"ב, והטעם שחושבים הפנים בפני עצמן, והכנפים בפני עצמן הוא, כי שורש הכל הוא הקו האמצעי המיוחד ומשלים הימין והשמאל שהם י"ה, ומשפיע לה' אחרונה, וקו האמצעי נקרא משום זה קו המדה, כמו שנתבאר בזהר בראשית א' (אות ר"ה) איהי מדה בין כל ספירה וספירה, וכו' שיעור דילה ו' ועיין בז"ח פרשת יתרו (אות ק"כ קכ"א) שלכן נקרא קו המדה משום שהקו הוא ו', ויוצא מן המדה שהוא י' שה"ס המסך, ולכן נבחנים ב' פעמים י"ו, כי מצד ו' נבחנים י"ו פנים, ומצד י' שהיא המסך שבמלכות הדבוקה בו נבחנים י"ו כנפים.

אופן ב' של התכללות הוא, שכל אחד מן הד' נכלל רק מג', והוא, משום שבבחינה (דפו"י דף ס"ז ע"א)

אתמר ללב"י גליתי, דאיהו תושבן ויכל"ו. וביה אתקיים קרא, כ אמרתי
עולם חסד יבנה.

קיט) וכמה ח דנפקי ממצרים ברזא דע"ב שמהן, כך יפקון בהון כד ט
יתפרקון בבתרייתא. בההוא זמנא ז חסד י"י מלאה הארץ. ועליה אתמר ח
וחסדי מאתך לא ימוש. ט ובחסד עולם רחמתך.

קכ) ובגין דא שבח דוד לקב"ה בגלותא דאיהי שאול, בהאי חסד,
כד"א ט כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי, משאול תחתיה. ואי י אומין פלחי
* כוכביא דעלמא, דחקין להו לישראל. יותר מדי, קב"ה חס על ד' מן
חסד, דאיהי דלת בגלותא, ואתקיים קרא ביה ט בטרם תחיל ילדה.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

- כ) (תהלים פ"ט ג) הקדמת ת"ז אות ש"ב.
- ז) (תהלים ל"ג ה) זהר אד"ז אות ק"ו צ"ק.
- ח) (ישעיהו ג"ד י) אד"ר אות קל"ז צ"ש.
- ט) (שם ח) לעיל אות ק"ה צ"ש.
- י) (תהלים פ"ו יג.) ט) (ישעיהו ס"ו ז) זהר ויקהל
אות תצ"ב צ"ז.
- ז) נ"א דנפקו דפריי. ט נ"א יפרקון (מנטובה
קושטנדינא ליורנו).
- ז"ב פלחי כוכביא (מנטובה קושטנדינא ליורנו).

מעלות הסולם

פירושן לשון תכלית ושלמות, ועליו נאמר
ללב"י גליתי שהוא חשבון ויכלו, דהיינו מספר
ע"ב. ובו גתקיים הכתוב, אמרתי עולם חסד
יבנה, וחסד בגימטריא ע"ב.

וזה אמרו וכמה דנפקי ממצרים ברזא
דע"ב שמהן וכו' שהם ע"ב תבות שהם ע"ב
שמות מג' הפסוקים הנ"ל, כמו שמפורש שם
בפרשת בשלח באר היטב ע"ש.

קיט) וכמה דנפקי ממצרים וכו': וכמו
שיצאו ממצרים, בסוד של ע"ב שמות של ג'
הפסוקים ויסע ויבא ויט, כך יצאו בהם
כשיגאלו בגאולה האחרונה, בעת ההיא
יתקיים הכתוב חסד ה' מלאה הארץ, ועליו
נאמר וחסדי מאתך לא ימוש ובחסד עולם
רחמתך.

קכ) ובגין דא שבח דוד להקב"ה בעת הגלות שהוא נקרא
שאול, בחסד זה, כמו שאתה אומר, כי חסדך
גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה, ואם
האומות עובדי כוכבים שבעולם, דחקים להם
לישראל יותר מדאי, הקב"ה שהוא ז"א חס
על ד' מן חסד, שה"ס מלכות, שהיא דלה
בעת הגלות, ומתקיים בו הכתוב בטרם תחיל
ילדה.

פירוש: סוד שם ע"ב נמצא בוהר (פרשת
בשלח אות קע"ג) שהוא יוצא מג' פסוקים
ויסע ויבא ויט, שבכל פסוק יש ע"ב אותיות,
כי הם סוד ג' קוים, ויש בקו ימין ע"ב
אותיות, ויש בקו שמאל ע"ב אותיות, ובקו
(דפריי דף ס"ז ע"א י) דף ס"ז ע"ב)

תקונא עשרין ותריין

תקו

קכא) ושבעין תיבין דמזמור (ט) יענך י"י ביום צרה אינון לקבל שבעים שרים כ ואומין דאינון צירים וחבלים דשכינתא ? עלאה ותתאה. דאתוון ב'.

קכב) מ ביה אתקריאן פלטרין גדולים. הה"ד (פ) גדולים מעשי י"י. וקב"ה אתקרי גדול, כד"א (צ) גדול אדונינו ורב כח. וביה סלקין ישראל לגדולה.

קכג) ושכינתא, בה אתמר (ק) הנה מקום אתי, בההוא זמנא אתקיים בה קרא, (ר) גדלו לה' אתי, ובה נ אתמר בקוב"ה בההוא זמנא, (ש) כי גדול אתה וגר. ט

חלופי גרסאות

כ ל"ג ואומין (מנטובה ת"ז הגר"א) נ"א לקבל שבעין צירין (ביאור הגר"א). ל עלאה ותתאה דאינון ב' (ביאור הגר"א). מ נ"א דביה (דפו"י). נ נ"א וביה בסוגריים (דפו"י). ס מוסיף ועושה נפלאות (קושטנדינא ליורנו).

מסורת הזהר

(ט) (תהלים כ' ב) זהר משפטים אות תע"ג.
(פ) (תהלים קי"א ב).
(צ) (תהלים קמ"ז ה) זהר תרומה אות תתל"ג ציון ר"י.
(ק) (שמות ל"ג כא) זהר ויקהל אות רמ"א צ"ת.
(ר) (תהלים ל"ד ד) אד"ז אות ק"י, הקדמת ת"ז אות ר"ה.
(ש) (תהלים פ"ו י) זהר משפטים אות רס"ח.

מעלות הסולם

שתוא ז"א, כי גדול אתה ועושה נפלאות אהה אלקים לבדך.

פירושי: צורת הנוקבא שהיא מלכות היא חכמה, וצורת ז"א היא חסדים, ולכן אין לך אור שלם אלא ע"י זוג שניהם, שאז החסדים מקבלים חכמה מן הנוקבא, ומתגדלים, והחכמה של הנוקבא מתלבשת בחסדים ויכולה להאיר, ונמצא ששניהם נשלמים, ועם כל זה, אין הארת חכמה שבנוקבא, מושפעת ממנה ולמטה, אלא ממנה ולמעלה דהיינו אל החסדים שבז"א, שהם משתלמים בג"ר ומושפעים ממעלה למטה, וזה אמרו **ושכינתא בה אתמר** שז"א אומר **הנה מקום שה"ס מלכות הנקראת מקום אתי**, והוא כמ"ש בזהר על הכתוב אשת חיל עטרת בעלה, אשר בעלה מתעטר בה, שחסדים דז"א מתעטרים בג"ר על ידה ומושפעים למטה, כההוא זמנא **אתקיים בה קב"ה גדלו לה' אתי**, אבל הנוקבא אינה מתעטרת בבעלה, כי צורתה שהיא הארת חכמה אינה מושפעת ממנה

קכא) ושבעין תיבין דמזמור וכי' ושבעים התיבות שבמזמור יענך ה' ביום צרה, הם נגד שבעים השרים והאומות, שהם הצירים והחבלים של השכינה העליונה והתחתונה, שהן בינה ומלכות, שאותיותהן ב', הכלולה מב' ביתין, שהן ב' הבתים, (זהר אחרי אות ר"ד) בית ראשון ובית שני.

קכב) ביה אתקריאן פלטרין וכי' בו היינו בהארת שם ע"ב, הם נקראים ארמונות גדולים, זהו שכתוב גדולים מעשי ה', והקב"ה שהוא ז"א נקרא גדול, כמו שאתה אומר גדול אדונינו ורב כח. ובו היינו באור החסד של שם ע"ב עולים ישראל לגדולה.

קכג) ושכינתא בה אתמר וכי' והשכינה שהיא המלכות נאמר בה, הנה מקום אתי, בעת ההיא מתקיים בה היינו במלכות הכתוב, גדלו לה' אתי, ובה היינו במלכות בעת ההיא שהיא בזווג עם ז"א, נאמר בהקב"ה (דפו"י דף ס"ז ע"ב)

קכד) וביה ח) עושה גדולות עד אין חקר, ודא איהו חס"ד ע ביה ויכלו ה' בששי. בגין דביה ה' דאברהם אזיל ו' לגבה. מיד יתער י"ה לקרבא הה"ד א) כי יד על כס י"ה.

קכה) פ וששי איהו אלף שתיתאה, שביעי. יסוד, ביה אתכלילו ואתיחדו שית ספירן, הה"ד ב) ויכלו השמים והארץ. דא קב"ה ושכינתא, דאינון ו"ה.

מסורת הזהר

ת) (איוב ס' י'). א) (שמות י"ז טז) תקונא קדמאה
אות ז' צ"ג.

ב) (בראשית ב' א) זהר בראשית אות קע"ו צ"א.

חלופי גרסאות

ע נ"א וביה ויכלו בהששי (דפו"י).

פ וששי איהו אלף שתיתאה יסוד ביה כו' יום הששי

הה"ד ויכלו כו' דאינון ו"ה דעליה אתמר כי כל

כו' (ביאור הגר"א).

מעלות הסולם

מעלה את בינה תר"מ שלה המלובשים במדרגה התחתונה, הרי עולים עמהם גם כתר חכמה של המדרגה התחתונה.

וזה אמרו בגין דביה, דהיינו בהארזת

ע"ב מזווג ע"ב ס"ג המורידה את המלכות

למקומה, אשר אז ג' הכלים בינה תפארת

ומלכות שיצאו קודם לכן מן המדרגה חזורים

שוב למדרגתם, ולכן ה' דאברהם אזיל ו'

לגבה, כי כלים בינה תר"מ של ה' שהם

מלובשים בה' דאברהם שהיא המלכות שעלה

לבינה, בעת קטנות כשז"א בעת הגדלות מחזיר

אותם למדרגתו אז ג' ה' דאברהם עולה

עמו למדרגתו ומוציאה בינה תר"מ שלה מן

הקליפות ומחזירם למדרגתה, וכן בינה שהיא

ה' ראשונה תחזור למדרגתה בינה תר"מ שלה

שנפלו למקום ה' ואז ו"ה הדבוקים בהם יעלו

עמהם לה' ראשונה. מיד יתער י"ה לקרבא

כי ע"י זה שהו' החזיר אח"פ שלו או בינה

תר"מ שלו עם הנוקבא הדבוקה בהם למדרגתו.

הנה הביא את הנוקבא והלבישה לה"ר דהוי"ה

והוא עולה ומלביש ל' דהוי"ה ואז מיד שורה

עליהם השם י"ה ונשלמת השבועה שבסו"ה

כי יד על כס י"ה וגו' שטרם זה אין השם

שלם שחסר ו"ה ואין הכסא שלם כי חסר א'

ועתה הכל נשלם. (זהר בראשית א' אות

וכ"ב רכ"ג).

קכה) וששי איהו אלף וכו': וששי הוא

אלף הששי דהיינו יסוד דז"א, שנקרא עולת,

בסוד

ממנה ולמטה. ובה אתמר בקב"ה ביהו"א
זמנא כי גדול אתה וגו' כי צורת ז"א שה"ס
קב"ה נראה אל התחתונים על ידה, באור
ג"ר ועושה נפלאות.

קכד) וביה עושה גדולות וגו': וכו'

היינו באור של שם ע"ב, נאמר בז"א, עושה

גדולות עד אין חקר, וזהו חסד, שבגימטריא

ע"ב, דהיינו חסד שעלה להיות חכמה, בו

היינו בהארזת, ויכלו ה' שהיא מלכות, בששי

שהוא ז"א, כי נסתים מעשה בראשית שה"ס

בנין זו"ן ונתחברה הנוקבא בדכ"ר בחבור אחד

לגמרי. (זהר בראשית ב' אות קע"ה) משום

שבו היינו כשמאיר הארת הג"ר של שם נ"ג.

ה' של אברהם, שה"ס מלכות הנמתקת במדת

הרחמים, ו' שה"ס ז"א הולך אליה, להתחבר

עמה, מיד מתעורר י"ה, שהט המוחין דחז"ב

למלחמה בעמלק ובקליפות, זהו שכתוב כי

יד על כס י"ה, וגו'.

פירוש: כי נודע הקשר שיש בין המדרגה

העליונה להמדרגה התחתונה שנעשה ע"י

עליית מלכות לבינה, כי נעשה זמן קטנות

וגדלות בכל מדרגה, שבעת הקטנות המלכות

עולה לבינה ומסיימת המדרגה תחת החכמה

ולא נשאר במדרגה רק ב' כלים שהם כתר

חכמה, ובינה תר"מ של המדרגה ירדו לתיך

המדרגה התחתונה ונעשו כמות, מחמת הכלל

שעליון היורד למקום התחתון הרי הוא נעשה

כמו התחתון, ולעת גדלות שהמדרגה העליונה

(דפו"י דף ס"ז ע"ב)

קכו) יום הששי בגין דעליה אתמר, א כי כל בשמים ובארץ. ותרגומו צ דאחיד בשמיא ובארעא. ודא איהו כ"ל ועליה אתמר וכל צבאם. מאי צבאם תרי סמכי קשוט.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

(ג) (דהיא כ"ט יא) הקדמת תקוני זהר אות קצ"ט צ"כ.

צ נ"א דיחיד (מנטובה).

מעלות הסולם

(פרשת תולדות אות ה') ואע"ג דאיהו שביעאה, היינו דוד שהוא מלכות הוא שביעי, דביעאה הוא ביומין, ויוסף איהו שביעאה. באפן שבעת הזווג כשהוא ממשיך ג"ר אז נקרא היסוד שביעי, ושלא בשעת הזווג שהוא רק בחסדים, ומלכות היא השביעית אחרי יסוד, הוא נקרא ששי.

עוד יש להבחין, שבשעת הזווג כשהוא ממשיך ג"ר, שהוא בסוד שביעי נבחן אז שהוא למעלה מחג"ת נ"ה, כי שום ספירה מהם, אינה יכולה להמשיך ג"ר חוץ מן היסוד, וע"כ נבחן היסוד שהוא במקום ג"ר, אל הספירות של ז"ן שהם למטה ממנו והוא מאיר עליהם מלמעלה דהיינו שממשיך להם הארת ג"ר. וזה אמרו כאן (באות קכ"ד) וששי הוא אלף שתיתאה, דהיינו ספירה ששית של ז"א ונקרא שביעי. בעת הזווג כשהוא ממשיך הארת ג"ר. ואז יסוד ביה אתכלילו ואתייהדו שית ספירן, כי אז נבחן שהוא למעלה מששת הספירות חג"ת מ נ"ה, וכולל אותם כדרך כל עליון הכולל את התחתון המקבל ממנו, הה"ד ויכלו השמים והארץ, דא קב"ה ושכינתא, דאינון ו"ה, ומפרש עוד (באות קכ"ו) ונקרא יום הששי, שנתחברה ה' שהיא מלכות בששי שהוא יסוד, כמ"ש בזהר (בראשית א' אות קע"ה) ויכלו אשתכללו כלא חד, אשתכללו מכלא ואשתלימו בכלא עיי"ש. בגין דעליה אתמר כי כל בשמים ובארץ וכו' וכל הוא מלשון ויכלו.

בסוד שאמרו חז"ל שית אלפי שני הוו עלמא, (סנהדרין צ"ז). ונקרא ג"כ שביעי. יסוד, בו נתכללו ונתייחדו ששת הספירות חג"ת מ נ"ה. זהו שכתוב ויכלו השמים והארץ, זהו הקב"ה היינו ז"א הנקרא שמים, והשכינה שהיא מלכות הנקראת ארץ. שהם ב' אותיות ו"ה של שש הו"ה.

קכו) יום הששי בגין וכו': לכן נקרא יסוד יום הששי משום שעליו נאמר, כי כל בשמים ובארץ, דהיינו שכולל חג"ת נ"ה דז"א שנקרא שמים וספירות המלכות שנקראת ארץ. ותרגומו הוא, שאחוז בשמים וארץ שהם זו"ן, וזהו שנקרא כל מלשון ויכלו, ועליו נאמר וכל צבאם, ומפרש מהו צבאם, שני סמכי אמה דהיינו נצח הוד, ומרומזים במלת צבא שהיא נוסדריקון צא בא הנוהג בסוד הירכין והרגלים.

פירוש: יסוד נקרא ששי, ונקרא שביעי, כי בעת שאינו משפיע למלכות, שהוא אז בבחינת חסדים לבד, הוא נקרא ששי, להיותי הספירה הששית מחסד ולמטה. אמנם בעת הזווג עם המלכות, שצריך להשלימה תחלה עם חכמה, אז הוא נבחן לשביעי, היינו לספירה השביעית. והטעם הוא, כי אז הוא צריך לעורר את מצב הא' של המלכות במלכות, כי רק בכלים דמצב א' היא יכולה לקבל חכמה, ואז המלכות היא נמצאת בסוד רביעי לאבות, היינו שהיא ספירה הרביעית אחר חג"ת, וג' ספירות נה"י הן אחריה ונמצא אז ספירת היסוד שהוא הספירה השביעית מחסד ולמטה. כמ"ש בז"ח (דפריי דף ס"ז ע"ב)

קכז) וביה אתקריאו תלת אבהן שביעיות. כד"א. טו) ויכל אלקים ביום השביעי, וישבות ביום השביעי. ויברך אלקים את יום השביעי. ויברך אותו: מסטרא דברכה. ויקדש אותו: מסטרא דקדושה. וישבות בו: מסטרא דיחוד.

קכח) ודא איהו ויכלו. דאתכלילו ביה תלת אבהן. דאינון ברזא דשמא דע"ב. כגוונא דא חסד. דאתקרי גדול. בגין דאיהו כללא דע"ב תיבין. גבורה כללא דרי"ו אתוון. דאית בשמא דע"ב. עמודא דאמצעייתא דאיהו ו' כליל כלא. ודא איהו רזא ד) ויעבור י"י על פניו: ע"ב רי"ו. יקו"ק.

מסורת הזהר

טו) (בראשית ב' א) הקדמת הזהר אות עח זהר

בראשית אות קי"פ צ"ג.

ד) (שמות ל"ד ו) זהר לך אות סו.

מעלות הסולם

אומרו וביה אתקריאו תלת אבהן שביעיות וכו' כי ע"י זוג ז' וז' בשלימותה של המלכות נקראים כולם שביעי.

קכח) ודא איהו ויכלו וכו': וזהו פירוש ויכלו. שהוא לשון התכללות שנכלל בו היינו ביסוד שלשת אבות שהם חג"ת דז"א. שהם בסוד השם ע"ב. של ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט. שבכל פסוק יש ע"ב אותיות ומצטרפים לע"ב שמות, כל אחד שם של ג' אותיות כעין זה: חסד שה"ס הקו הימין, הנקרא גדול, משום שהוא הכלל של הע"ב תיבות שהם הע"ב שמות. גבורה, שה"ס הקו השמאל, הכולל של רי"ו האותיות, שיש בשם ע"ב. כי ג' פעמים ע"ב עולה לחשבון רי"ו. עמוד האמצעי שהוא המכריע בין ימין ושמאל וכולל שניהם, שהוא ו' דהיינו תפארת הקו האמצעי, כולל כולם הן הימין והן השמאל, וזהו סוד הכתוב, ויעבוד ה' על פניו. שבמלת ויעבור רמוז ב' הקוים ימין ושמאל שבקו האמצעי שהם ע"ב רי"ו. הוי"ה, הוא שם של הקו האמצעי הכולל הימין והשמאל.

פירוש: השם ע"ב רי"ו מתבאר בסוד ג' הפסוקים שבפרשת קריעת ים סוף, שהם: ויסע, ויבא, ויט. שיש בהם רי"ו אותיות, ובסוד החסדים דאר"א עלאין, המה מתחברים בסוד ע"ב גשרים של מימי החסד, כי כל ג' אותיות שבהם

קכז) וביה אתקריאו תלת וכו': בו היינו בהארט ג"ר של היסוד, נקראים שלשת האבות שהם חג"ת שביעיות, שמתברכים באור הג"ר שנקרא שביעי כמו שאתה אומר, ויכל אלקים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלקים את יום השביעי. ונדע שהמוחין באים תמיד בסוד ג' קוים הנמצאים מג' נקודות חלם שורוק חירק, לכן נאמר ויברך אותו: מצד הברכה שה"ס ימין. ויקדש אותו: מצד הקדושה שה"ס חכמה דשמאל. וישבות בו. מצד היחוד שהוא הקו האמצעי המיוחד ימין ושמאל לאחד.

פירוש: ז' ימים ה"ס ז' ספירות חג"ת נהי"מ. שז"א כולל ששת ימים, ימלכות ה"ס יום השביעי וע"כ ביום השביעי מתגלה שלמות המלכות, ובנינה פב"פ עם ז"א. והם עולים ומלישיים את אר"א עלאין, ומקבלים השפע מפה דאר"א הנקרא עתיקא סתימאה. אבל בימות החול אין שלמות אל המלכות מלפני גמר התקון, ולכן אין ז"א בימי החול בזווג שלם עם המלכות, וכשאינו בזווג עם המלכות הוא חסר ג"ר, ולכן נבחן שביום השבת כשמלכות נשלמת ובאה בזווג עם ז"א, מקבל ז"א ג"ר על ידה וכל הספירות שלו מאירות בהארות ג"ר ונקראות בשם שביעיות ע"ש המלכות שהיא יום השביעי המתברכים על ידה, וזה (דפריי דף ס"ז ע"ב)

קכט) על פניו. מאי פניו, אנפוי דא וא"ו. י"ג מכילן דרחמי, דאתמר בהון ה' וברחמים גדולים אקבצך. גדולים ודאי מסטרא דחסד, דאיהו האל הגדול.

קל) וכלא אתכליל בשביעית דאיהי מלכות, ק השביעי, ה' ודאי בכל שביעיות כלילא, ואיהי ה' דיום הששי. ר יום דא צדיק, עליה אתמר ה' והיה י"י למלך על כל הארץ וגו'.

חלופי גרסאות

ק נ"א ה' שביעי (קושטנדינא ליוורנו), ר נ"א הששי דא צדיק יום עליה אתמר והיה וכו' איהו יום הששי ויום השביעי יום כו' ודא הוא כו' (ביאור הגר"א).

מסורת הזוהר

ה) (ישעיהו נ"ד ז) תקונא תריסר אות ח' צ"ג.
ו) (זכריה י"ד ט) זהר בראשית אות ס"ז צ"א הקדמת ת"ו אות שעה.

מעלות הסולם

כל הקומה ולכן היא כללא של כל הרי"ו אתוון שבשם ע"ב. עמודא דאמצעייתא דאיהו ו' כליל כללא וכו', הוא נקרא הוי"ה ומכריע בין ב' הקוים וכולל אותם יחד בסוד ע"ב רי"ו שבמלת ויעבור ולכן נאמר עלי ויעבור ה' על פניו. (תע"ס חלק י"א אות קכ"ו).

קכט) על פניו, מאי וכו': שואל מהו פניו, כלומר: פנים פירושו אורות מגולים, ולכן שואל מי הם האורות המאירים בחכמה מגולה, שנקראת פנים ומשיב, זה וא"ו, היינו וא"ו במילוי, שבגימטריא י"ג, וה"ס י"ג מדות הרחמים, הנמשכים מ"ג תקוני דיקנא דא"א, שנאמר בהם וברחמים גדולים אקבצך, והם גדולים ודאי, מצד החסד, שהוא נקרא האל הגדול דהיינו חסד שעלה לחכמה. (עי' לעיל אות קט"ז ד"ה ענין טעם להתחלקות שם מ"ה דאלפין לוא"ו לבד וליורד ה"א ה"א שהם י"ג ול"ב).

קל) וכלא אתכליל בשביעית וכו': וכלם היינו הספירות והמוחין של ז"א, נכללים בשביעית שהיא מלכות, (לעיל אות קכ"ז ד"ה פירוש) השביעי: ה' ודאי שהיא מלכות, כלולה בכל השביעיות, כי כולן נקראות שביעי מחמתה, שע"י הן נשלמות. היא היינו המלכות היס

שבהם מתחברות לתיבה אחת ולשם אחד, כי החסדים האלו של הג"ר דבינה, מכונים גשרים משום שאין הצמצום שולט בהם, בסוד כי חפץ חסד הוא, הכתוב על ג"ר דבינה, וכשזרין עולים למקום או"א עלאין מאירים בהם מוחין אלו של ג"ר דבינה, וזה אמרו, ויכלו דאתכלילו ביה תלת אבהן דאינון ברזא דשמא דע"ב, כנונא דא חסד דאתקרי גדול בגין דאיהו כללא דע"ב תיבין, כי הוא סוד החסד שעולה לחכמה דימין, דאו"א עלאין, הגם שבעצמם הם חסדים מכוסים, אמנם הם מלבושים על חכמה סתימאה, והחכמה הנגלית למטה מאו"א באה מהם, ונמצא שעיקר ועצם החכמה נמצא באו"א עלאין והתחתונים מקבלים רק הארה מהם, ולכן החסד נקרא גדול שהוא שם של חכמה, ובו מתחברים רי"ו אותיות לשמות ותיבות ונקראים ע"ב, ע"ש החכמה שנקראת ע"ב. גבורה, שהוא קו השמאל ושם נכללת המלכות בסוד העביות והמסך שעליהם נעשה הזווג עם אור העליון, לכן היא כללא דרי"ו אתוון דאית בשמא דע"ב, בסוד אותיות מפורות, דהיינו רי"ו אותיות, ולהיות שהיא מעלה את אור החסד שעליו נמדד כל שיעור קומה של אור העליון, וזולת האר"ח אין גילוי כלל אל אור העליון, הרי שהיא כוללת את (דפויי דף ס"ז ע"ב)

קלא) איהו יום הששי, ויום השביעי, יום דכלהו יומין. ועליה אתמר ז) שכבי עד הבקר. ודא הוא בקר דאברהם דכתיב ח) וישכם אברהם בבקר וישכם לפורקנא.

קלב) וביה הבקר אור, דאתמר ביה ט) ותורה אור, והאי איהו אור דאתמר ביה י) ולכל בני ישראל היה אור, ואיהו פסח, דרועא ימינא, וביה עתידין ליגאל.

מסורת הזהר

- ז) (רות ג' יג) לעיל אות ק"ד צ"צ. ח) (בראשית כ"ב ג) לעיל אות ק"ד צ"ק.
- ט) (משלי ו' כג) רע"מ בהעלותך אות ע"ט צ"ז. י) שמות י' כג) לעיל תקכ"א.

מעלות הסולם

מה שעתידי לבא ולהתחדש בעולם אחר כך, וכלל הקב"ה לראות את כל העתיד לבא בעולם בכל הדורות. עד גמר התקון, ונמצא סו"ה ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, הוא יסוד ושורש של גמר התקון העתידי לבא אחר השתא אלפי שני, שהם סוד ששת ימי המעשה, שהם שש ספירות של ז"א. ויום השביעי ה"ס האלף השביעי שהוא מלכות, ונודע שענין גמר התקון טובב רק על מלכות דמלכות, שהיא עצם המלכות שאין לה תקון במשך שתא אלפי שני, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ונמצא שמלכות דמלכות זו, ה"ס התכלית שבשביל גילוייה נבראו כל מעשה בראשית שבששת הימים. וז"ס שז"א ומלכות ה"ס פרט וכלל, שששת ימי בראשית וכן בחינת שתא אלפי שני הם פרטים המתגלים בזה אחר זה. ויום השביעי ה"ס המלכות בה מתגלה השלמות של כל הפרטים בבת אחת, שהוא בחינת גמד התקון שמתקבל מכל פרטי הבריאה שבששת ימי בראשית, וז"ס שאומרים אתה קדשת את יום השביעי לשמך היינו בשביל מלכות שנקראת שם, תכלית מעשה שמים וארץ כי בה היא בחינת התכלית מכל פרטי הבריאה שבשמים וארץ שבששת ימי המעשה וברכתו מכל הימים היינו שבו שורה בבת אחת הברכות של כל הימים. וכן וקדשתו מכל הזמנים שכל הופעות אור הקדושה

ה"ס ה' של יום הששי יום: זה צדיק, היינו יסוד, שהוא הממשך אור הג"ר לכל שאר הימים, (לעיל אות קכ"ו) עליו נאמר והיה ה' למלך על כל הארץ וגו', ומרומז במלת מלך שבגימטריא צ"י.

קלא) איהו יום הששי וכו': הוא היינו יסוד נקרא יום הששי ונקרא יום השביעי, (כמבואר לעיל אות קכ"ו ד"ה פירוש) יום של כל הימים, כי הוא המאיר לכולם, דהיינו שממשך להם הג"ר ולכן נבחן שהוא למעלה מהם, וכולל כולם. ועליו היינו על יסוד נאמר שכבי עד הבקר, וזהו בקר של אברהם שה"ס אור החסד של אר"א עליון, שכתוב בו וישכם אברהם בבקר, ופירושו הוא וישכם אל הגאולה. קלב) וביה הבקר אור וכו': ובו היינו בהתגלות אור החסד נאמר הבקר אור, שנאמר בו ותורה אור, שה"ס המוחין דחיה המאירים בז"א הנקרא תורה וזהו האור שנאמר בו, ולכל בני ישראל היה אור. והוא האור של פסח, דהיינו האור של גאולת ויציאת ישראל ממצרים, מזרוע הימנית שהיא חסד, ובו עתידים להגאל. כמ"ש חז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל.

ביאור הדברים: הנה נתבאר בזהר בראשית ב' (אות קע"ד) בפסוק וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, אשר במעשה בראשית נברא היסוד והשורש לכל

קלג) ד"א כ שימני כחותם על לבך. האי קרא על שכינתא אתמר דאיהי בגלותא. חותם לא כתיב, אלא כחותם, כההוא חותם דגושפנקא, דאיהי חותם אמת. ובה ש חתמנו לחיים.

חלופי גרסאות
ש ג"א ודא בסוגריים (דפו"י).

מסורת הוהר
כ (שה"ש ח' ו) לעיל אות גט צ"מ.

מעלות הסולם

כל הזוקף זוקף בשם, שהם המוחין דגדלות ב' שהם מוחין דחיה, המקובלים בז"א הנקרא תורה ונקרא הוי"ה. והאי איהו אור דאתמר ביה ולכל בני ישראל היה אור ואיהו פסח דרועא ימינא, שהם המוחין הגדולים שנתגלו להוציא את ישראל ממצרים, וביה עתידין ליגאל. בסוד הכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

קלג) ד"א שימני כחותם וגו': פירוש אחר על הכתוב שימני כחותם על לבך, פסוק זה נאמר על השכינה שהיא המלכות בעת שהיא בגלות. חותם לא כתוב, אלא כחותם, הכוונה היא, כאותו החותם של הטבעת שהוא חותם אמת, ובה חתמנו לחיים.

פירוש: מוחין דאו"א עלאין, נקראים עזקא דכיא, דהיינו טבעת טהורה, על שם שהאורות שבהם נקראים אוירא דכיא. ומוחין דישסו"ת נקראים עזקא סתם, ובעת שמאיר בהם הארת חכמה, הם נקראים, גושפנקא דקשוט, שפירושו טבעת של אמת, כי הארת החכמה שבטבעת מעבירה כל הקליפות המקשרות בשמא דמלכא, והאמת מתגלה, וזה סוד הכתוב תתן אמת ליעקב, שאין מוחין אלו מתגלים, אלא ע"י הקו האמצעי הנקרא יעקב, ומבחינת מלכות שמוחין אלו אינם מגולים רק בה, ומאירים רק ממנה ולמעלה, ומבחינה זו היא חותם המלך, שזה דומה למלך היושב בהיכלו, ובני המדינה מכירים את חותם המלך, וכשרואים חותמו על פקודותיו דומה עליהם כמו שרואים את המלך עצמו, (לעיל אות ס' עיי"ש) ולכן נקראים מוחין אלו בשם חותם דגושפנקא דאיהי אמת הכוללים

הקדושה שבכל הזמנים מתגלים ביום השביעי בבת אחת, הרי שששת הימים הם פרט, ויום השביעי הוא כלל דהיינו התכלית של ששת הימים, ומבחינה זו נאמר ויכל אלקים ביום השביעי, כי יום השביעי הוא קבלת התכלית. וזה אמרו (באות ק"ל) וכלא אתכליל בשביעית דאיהי מלכות כי היא התכלית והכלל של כל ששת ימי בראשית, השביעי שעליו נאמר ויכל אלקים ביום השביעי, ה' ודאי בכל שביעיות כלילא, כי היא שלימו דכלא, שזולת או"ח הבא ממנה לא היה ניכר שום אור, לכן היא כלולה בכולם, ואיהי ה' דיום הששי, המורה על השלמות של ששת ימי בראשית, שה"ס הבנין של זו"ן, והנוקבא נתחברה בדכר, בחבור אחד, שהיא ה' בששי, יום דא צדיק, עליה אתמר והיה ה' למלך על כל הארץ וגו', דהיינו היום שהוא לא יום ולא לילה, וכאור יום תאיר חשכת לילה, וכל זה כלל הקב"ה במעשה בראשית שהוא יסוד ועיקר לכל מה שיבוא ויתחדש לעתיד.

וזה אמרו (באות קל"א) איהו יום הששי ויום השביעי יום דכלהו יומין והוא כנ"ל, שיסוד הוא הספירה הששית בעת שמאיר בחסדים לבד, והוא הספירה השביעית בזמן שממשיך הארת ג"ר, ועליה אתמר ח"י ה' היינו יסוד, שנקרא ח"י כנודע, שכבי בעת המשכת החסדים בסוד כל הכורע כורע בברוך, שהוא יסוד הנקרא ברוך. עד הבקר, ודא הוא בקר דאברהם וכי וישכם לפורקנא דהיינו שימשיך המוחין דג"ר מחכמה דימין מא"א עלאין שנקראים בקר דאברהם, וביה הבקר אור דאתמר ביה ותורה אור בסוד

(דפו"י דף ס"ו ע"ב)

קלד) ומאי ניהו האי חותם דבה חיים. אלא, דא עץ החיים, דביה בני חיי ומזוני נפקין, עץ ודאי, ההוא דאתמר ת ביה עץ החיים מהלך ת"ק שנה. והאי עץ איהו ו, מהלך ת"ק שנין דא ה'.

קלה) החיים אינון אבא ואימא דאינון י"ק, י איהו חכמה. ומנא לן דאתקרי חיים, כד"א ז) החכמה תחיה בעליה, ה' ביה אימא עלאה, מנא לן דאתקרי חיים, כד"א, מ) עץ חיים היא ודאי ותררויהו נ) כי חיים הם למוצאיהם.

חלופי גרסאות
ת ל"ג ביה (מנטובה).

מסורת הזהר
ז) (קהלת ז' יב) הקדמת ת"ז אות שמ"ח צ"י.
מ) (משלי ג' יא) לעיל אות צ"ג צ"ט. נ) (שם ד'
כב) זהר בהעלותך אות א' צ"ג.

מעלות הסולם

עץ החיים (עיין שער מאמרי רז"ל דף ל"ד ט"ב ובהגהה שם אמר שמואל).
קלה) החיים אינון אבא וכו': המוחין שהם נקראים חיים הם אבא ואמא, שה"ס חכמה ובינה, שהם י"ה שבשם הוי"ה, י' היא חכמה, אבא, שואל, ומאין לנו שחכמה נקראת חיים, ומשיב, כמו שאתה אומר והחכמה תחיה בעליה. ה' ראשונה שבשם, בה האם העליונה היינו בינה, שואל, ומאין לנו שנקראת חיים, ומשיב, כמו שאתה אומר עץ חיים היא ודאי שקאי על ז"א בעת שמקבל המוחין מבינה, ושניהם היינו ב' מוחין הבאים מאבא ואמא. עליהם כתוב כי חיים הם למוצאיהם.

פירוש: נודע שחכמה ובינה נקראים בכל מקום אבא ואמא, הטעם הוא כי המלכות שממנה נבראו העולמות מבחינתה עצמה אינה ראויה לקבל אור העליון, כי צמצום האי והמסך רוכבים עליה שלא תקבל את אור העליון, וכדי לקיים העולמות שיוכלו לקבל אור העליון העלתה בינה אליה את המלכות שע"ז קבלה בינה לתוכה את הדינים של המלכות, ונסתלקו ממנה ג' הראשונות, שמחמת זה קבלה המלכות שבבינה בחינת הכלים והקטנות של הבינה, ואח"כ כשירדה המלכות מן הבינה וחזרו אליה ג' הראשונות קיבלה המלכות המוחין דג"ר של הבינה, ומן המלכות מקבלים

הכוללים: ישסו"ת, ז"א ומלכות, שישסו"ת ה"ס גושפנקא, וז"א ה"ס אמת ומלכות ה"ס חותם. ובה חתמנו לחיים, כי בה מאירים המוחין הנקראים חיים כמבואר להלן.
קלד) ומאי ניהו האי וכו': שואל, ומי הוא החותמת, שבה נחתם החיים. ומשיב, אלא זה עץ החיים, היינו ז"א, שבו יוצאים בנים חיים ומזונות, כי בנים חיים ומזונות נמשכים אל התחתונים, מצד ז"א, שנקרא אילנא דמזון דכלא ביה. והוא נקרא עץ ודאי, אותו שנאמר בו, עץ החיים מהלכו ת"ק שנה, (מ"ד בראשית פט"ו) ועץ הזה הוא ר' של השם, דהיינו ז"א, מהלך חמש מאות שנה, זה ה' ראשונה של השם דהיינו בינה.

פירוש: עץ החיים ה"ס הקו האמצעי, שה"ס ז"א העולה לבינה והולך ומשפיע מה' ספירות של בינה, אל המלכות הנקראת שנה, וספירות הבינה הן בסוד מאה כל אחת מהן, כי ספירות המלכות הן יחידות, ושל ז"א עשרות, ושל בינה הן מאות, ולכן עץ החיים מהלך ת"ק שנה שמהלך ומשפיע ה' ספירות כח"ב תר"מ שבבינה שהן בסוד ה' מאות אל המלכות, שהיא נקראת שנה, והמוחין של הבינה בעת שחזרה לחכמה נקראים חיים על שם החכמה שנקראת חיים, כמ"ש להלן לכן נקרא ז"א המקבל המוחין דח"ב בשם (דפו"י דף ס"ז ע"ב)

קלו) ושכינתא תתאה איהי רישומא בהאי חותמא. דאיהו חותם אמת. וכל ציורין א דהאי חותמא. אינון רשימין בה. לאשתמודעא דאיהי ציורא דעמודא דאמצעיתא. דאיהו אמת. ב אדם דאיהו חותם דיליה. איהו יוד קא ואו קא. איהו חתים ביה לחיים.

קלו ומניה ירתין בני ישראל בני חיי ומזוני. חיי: מסטרא דאבא

חלופי גרסאות

א ליג דהאי (מנטוכה). ב אדם איהו חותם דיליה (ביאור הגר"א) ס"א דא איהו בסוגריים (דפו"י).

מעלות הסולם

נקרא אמת. בסו"ה תתן אמת ליעקב. אדם שהוא החותם שלו. הוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שהוא שם מ"ה בגימטריא אדם. הוא. היינו ז"א חותם בו לחיים.

פירוש: יש ב' בחינות אדם: א' הוא ז"א שנקרא אדם. בסוד הוי"ה במלוי אלפין שבגימטריא אדם. ב' היא מלכות שנקראת אדם בסוד חיה הרביעית שהיא פני אדם, או דמות אדם וז"ל הזהר חדש (יתרו אות ק"ו) ואית לתתא דמות אדם ולא אדם, עלה אתמר ותמונת ה' יביט ודא נפש השכלית מסטרא דמלכות דרשים כל גוונין אלין ואיהי אתקריאת יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו מ"ה למטה. וזה אומרן כאן ושכינתא תתאה שהיא מלכות, איהי רישומא בהאי חותמא וכו', וכל ציורין דהאי חותמא אינון רשימין בה וכו' שלכן נאמר עליה ותמונת ה' יביט, ובה הם מתגלים, והיא סוד אדם דאיהי חותם דיליה כי גם היא נקראת אדם, בסוד דמות אדם או פני אדם איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא שם מ"ה שבמלכות, איהו חתים ביה לחיים כי בה מאירים ומתגלים המוחין דחכמה הנקראים חיים.

קלו) ומניה ירתין בני ישראל בני חיי ומזוני היינו מזווג זו"ן יורשים בני ישראל: בנים, חיים ומזונות. חיים, מצד אבא ואמא שהם י"ה של שם הוי"ה, והם חכמה ובינה, בנים: מצד העמוד האמצעי שהוא ז"א, שעל שמו נקראים ישראל

מקבלים כל העולמות, (ע"י) בסולם זהו בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר).

ונמצא שבינה קבלה אליה את מלכות עם הדינים שלה, ומיעטה את עצמה, כדי שהמלכות תוכל לקבל מוחין וקיום, וע"כ נעשה בינה אל המלכות כמו אם בסו"ה כי אם לבינה תקרא, ומלכות היא בתה, וענין עליית המלכות לקבלת המוחין מבינה וירידתה, נבחן כמו הריון ולידה, ומתוך שחכמה ובינה הם בזווג, ואין בינה בלי חכמה, אלא שאבא הוציאה אותה לחוץ, וחזרה אל החכמה ע"כ נשתנה שם של חכמה ובינה לאבא ואמא, אל הזו"ן, משום שכל טרחתם ומיעוטם אינו אלא לצורך קיום המוחין לז"א ומלכות שהם ביניהם, בדומה לאב ואם שכל יגיעתם הוא לצורך בניהם. (אדרא זוטא אות ע"ד עיי"ש בסולם מאמר אבא ואמא שהם חו"ב) וזה אומרן החיים אינון אבא ואימא דאינון י"ה וכו', שנתקנו להיות בסוד אב ואם להשפיע מוחין דחיים אל זו"ן ולעולמות בי"ע, שלולא זה לא היו מתקיימים.

קלו) ושכינתא תתאה איהי וכו': והשכינה התחתונה היינו מלכות, היא נרשמת בחותם זה שהוא חותם אמת, וכל הציורים של חותם זה דהיינו קומות האור שנקראים ציורים, הם רשומים בה, היינו במלכות, כי אין החכמה מתגלה בשום ספירה מתשע הראשונות, אלא במלכות בלבד להכיר שהיא הציור של העמוד האמצעי דהיינו ז"א שהוא (דפו"י דף ס"ז ע"ב)

ואימא דאינון י"ק. בני: מסטרא * דעמודא דאמצעיטא. דעל ד שמיא אתקריאו ישראל לתתא, בני בכורי ישראל, ואיהו ר'. מזוני: מסטרא דה', דאיהי המוציא לחם מן הארץ.

קלח) ובזמנא דירתין מניה אלין תלת ה דרגין דכלילן בשמיא, אתקריאו ישראל לתתא בנוי דקב"ה. כד"א. ט) בנים אתם לי"י אלקיכם. ובזמנא דירתין ישראל משמוי דקב"ה ו אלין תלת בני חיי ומזוני, אתמר בהון ט) כי עזה כמות אהבה, תקיפא איהי ממיתה אפרשותא דקב"ה מבנוי.

חלופי גרסאות

ג בני מסטרא דעמודא דאמצעיטא דאתקרי בני בכורי ישראל ואיהו ר' ועל שמיא אתקריאו ישראל לתתא בנוי דקב"ה כד"א בנים אתם לה' אלקיכם מזוני כו' תלת דרגין דכלילת בשמי בני חיי ומזוני אתמר כמות אהבה וכו' (ביאור הגר"א). ד נ"א ועל (דפו"י). ה נ"א תרין (דפו"י). ו ל"ג אלין תלת (מנטובה).

מסורת הוהר

ט) (דברים י"ד א) הקמת ת"ו אות צד ציון ת'. ט) (שה"ש ח' ו) תקונא קרמאה אות ר'. כו' תלת דרגין דכלילת בשמי בני חיי ומזוני אתמר כמות אהבה וכו' (ביאור הגר"א). ד נ"א ועל (דפו"י). ה נ"א תרין (דפו"י). ו ל"ג אלין תלת (מנטובה).

מעלות הסולם

המקבלים מזו"ן. א' הוא זווג תחתון תמידי, כדי להחיות העולמות בלבד, והמוחין הנמשכים מזווג זה ה"ס מוחין דנשמה, שהם לקיום והעמדת העולמות ונמשכים מאו"א עלאין שה"ס ג"ר דבינה, בסו"ת כי חפץ חסד הוא, דהיינו חסדים מכוסים מהארת חכמה, לכן הם בבחינת זכותא להיות המוחין ההם זכים מאד ואין שום צמצום ודין יכול לפגוע בהם. ויש זווג שני שנקרא זווג להולדת נשמות, והוא נמשך מזו"ת דבינה, דהיינו בעת שאר"א עולים למקום ג"ר דא"א והם מזדווגים על המין שבמזלא, אז נבחן זווג זה לזווג שלם, ונמשך ממנו בחינת ברכה ג"כ, דהיינו ברכת הורע, כי אחר שזו"ן מקבלים מוחין אלו הם ראויים להוליד, ונבחן שיש בזווג השלם הנה של או"א ב' מיני שפע שהם: ברכה וקיום, כי כל בחינה עליונה כוללת ג"כ את הבחינה התחתונה הימנה, וע"כ גם בחינת הקיום שפירושו אורות דחסדים המיוחסים לאר"א בזווג תחתון, נכללים זבאים ג"כ בזווג העליון. וזה אומרנו (באות קל"ז) ומניה ירתין בני ישראל, היינו בעת שזו"א מקבל המוחין דע"ב מאר"א שעלו למקום ג"ר דא"א ומזדווגים

ישראל למטה בני בכורי ישראל. והוא ר' של שם הוי"ה שה"ס ז"א הנקרא ישראל. מזונות מצד של ה' התחתונה של שם הוי"ה שהיא מלכות. שהיא הסוד מה שמברכים המוציא לחם מן הארץ. שה"ס מלכות, כמ"ש בהקדמת ספר הוהר (אות י"ט) המוציא הוא דאשתמודע דא דרגא תתאה דהיינו מלכות. קלח) ובזמנא דירתין מניה וכו': ובעת שישראל יורשים ממנו אלה שלשת המדרגות, דהיינו: בנים חיים ומזונות, הכלולים בשמו, נקראים ישראל למטה בנים להקב"ה, כמו שאתה אומר, בנים אתם לה' אלקיכם. ובעת שיורשים ישראל משמו של הקב"ה, שהוא הוי"ה, (כנ"ל אות קל"ו) שלשה אלה שהם, בנים חיים ומזונות, נאמר בהם כי עזה כמות אהבה, סוף מפסוק של שימני כחותם וגו', עזה היא ממות הברלת הדבקות של הקב"ה מבניו. ביאור הדברים: כתוב במסכת מועד קטן (כ"ח.) ובכמה מקומות בזהר כי חיי בני ומזוני, לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא, והענין הוא, כי יש ב' זווגים לאר"א לצורך זרין העולמות התחתונים ביע (דפו"י דף ס"ו ע"ב י) דף ס"ח ע"א)

תקונא עשרין ותרין

תקיו

קלט) ומנא לן דאפרשותא אית בין קב"ה ובנוי. הכא אוכח. (9) כי אם עונותיכם היו מבדילים כו', ז וחבה איהי ממיתה. ועלה אתמר (3) כי המות יפריד ביני ובינך.

קמ) ובזמנא דישראל מקיימי פקודיא דאורייתא ברחימו. (10) קשה כשאל קנאה. ח דמקנא קב"ה על סמא"ל ועל נוקביה. דאינון גרמין לבני נשא מיתה בחובייהו, וגרמין לון למחטי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(9) (ישעיה נ"ט ב) זהר משפטים אות ת"כ צ"ד. ז נ"א ועזה איהי וכו' ובזמנא דישראל וכו' כשאל (צ) (רות א' יז) תקונא רביעאה אות צ"ד. קנאה רמקני הקב"ה עליהון האי מיתה איהי לילית מלה"מ וההיא שאל איהי יצה"ר דנוקבא איהי וכו' (10) (שה"ש ח' ו) תקונא קרמאה אות ז'. (ביאור הגר"א).

ח נ"א דמקני בהון האי מיתה דאיהי לילית מלה"מ יצה"ר דנוקבא איהי עם זכורא וזכורא עם נוקבא (מנטובה).

מעלות הסולם

אז גם ז"ת דארי"א הם בבחינת ראש כמו הג"ר, וז"ן יכולים עתה לקבל משש קצוותיה דבינה בחינת ג"ר שלו, שהם בחינת הארת חכמה, ויכול להזדווג עם מלכות פנים בפנים ולהוליד נשמות, וזה אמרו בני מסטרא דעמורא דאמצעייתא וכו'. (תע"ט חלק י"ד תשובה י"ט כ').

ומזדווגים על המ"ן שבמזלא, בני חיי ומזוני, דהיינו ב' מיני שפע: א' היא בחינת חיי שאין קיום והעמדה אל העולמות זולתה, ב' בחינות בני ומזוני, להיותם המוחין האלה להולדת נשמות שהם בני. וכן הם מזוני בסוד המשכת אור החיה, כי ע"י מזונות נמשכים החיים העליונים וזהו בחינת תוספת על הקיום העיקר הנמשך מן השפע של קיום העולמות.

קלט) ומנא לן דאפרשותא וכו': שואל, ומנין לנו שיש הבדלה בין הקב"ה לבנוי, ומשיב, כאן מוכיח מן הפסוק, כי אם עונותיכם היו מבדילים כו', ורע היא ההבדלה יותר ממיתה, ועליה נאמר כי המות יפריד ביני ובינך.

חיי מסטרא דאכא ואמא שהם י"ה, דהיינו ארי"א עלאין, שהם נתקנו בג"ר דבינה, וה"ס י"ה דהוי"ה, הכוללים ב' מיני המוחין: הן של הזווג התמידי שהוא להחיות העולמות לקיום בלבד, והן הזווג השני להולדת נשמות, אלא המוחין של הזווג התמידי נמשכים מקומת ארי"א עלאין המלבישים על חג"ת דא"א, שכתר שלהם הוא הגרון דא"א שיצא לחוץ מן העדן העליון שהוא חכמה סתימאה, ומ"מ הם נבחנים לג"ר ובחינת ראש, משום שג"ר דבינה אינם סובלים משום צמצום. אבל מהם אינם באים המוחין דהולדה וז"ן עומדים אז אחור באחור, אמנם בעת שארי"א עולים לג"ר דא"א, ומקבלים מוחין דע"ב כמו א"א.

קמ) ובזמנא דישראל מקיימי וכו': ובעת שישראל מקיימים מצוות התורה באהבה בסו"ה כי עזה כמות אהבה, נאמר בהם, קשה כשאל קנאה, שהקב"ה מקנא על סמא"ל ועל הנוקבא שלו, שהם גורמים מיתה לבני אדם בחטאם, והם הגורמים אותם לחטוא. כי במדה שמתגברת האהבה לישראל, שמקיימים אח מצות ה', במדה ההיא תוליד הקנאה למי שמונע האהבה.

ובגין

(דפ"י דף ס"ח ע"א)

קמא) ובגין דא עתיד קב"ה לנטלא נוקמא מנייהו, ולאעברא לון מן עלמא. דס"ם ונוקבא דיליה איהי מיתה, דאיהי לילית מלאך המות. יצר הרע דנוקבא איהי עם דכורא. ודכורא עם נוקבא.

קמב) והאי מנא לן, קרא אוכת, דכתיב (ו) בעצבון תאכלנה. אדם חאב בנוקבא, אתייהיב ליה יצר הרע ט נוקבא. חוה חבת בדכורא, אתייהיב לה יצר הרע מדכורא, י ועלה אתמר (ש) בעצב תלדי בנים, ודא איהו כי עזה כמות אהבה וגומר.

קמג) ועוד כי עזה כמות אהבה, אם ישראל יתערוך לה להאי אהבה קדם זמנא, צריכין לאתערא כ לה כדקא יאות, ואי לאו, לא יתערוך לה, הה"ד (ת) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה וגומר.

קמד) דאומאה איהי, דלא שרייא על כרסייא, עד דנטיל נוקמא מעמלק דחלל תרין אתוון דאינון י"ה, דנפיק מן מיל"ה, מ"ל י"ה. ובגין דא א) כי יד על כס י"ה, ז ודא א.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט נ"א דכורא (מנטובה). י נ"א מוסיף אל אחד (מנטובה וילנא). כ ל"ג לה (מנטובה). ז נ"א ודאי (ביאור הגר"א).

ו) (בראשית ג' יז) זהר נח אות ר"נ צ"א. ש) (שם ט"ז) זהר ויקהל אות תפח. ת) (שה"ש ג' ה) זהר ויחי אות תרע"ו צ"ב. א) (שמות י"ז טז) הקמת ת"ז אות ט"ח צ"ח.

מעלות הסולם

ניתן לו יצר הרע נקבה. חוה חטאה בזכר שהוא סמאל' ניתן לה יצר הרע מזכר, ועליה נאמר בעצב תלדי בנים, כי עצבון הוא לשון נקבה ועצב הוא לשון זכר, וזהו שכתוב, כי עזה כמות אהבה וגר. קאי למ"ש לעיל ובגין דא עתיד קב"ה לנטלא נוקמא וכר.

קמג) ועוד כי עזה וגר: ועוד יש לפרש את הכתוב כי עזה כמות אהבה, אם ישראל יעוררו לה לאותה האהבה של קץ הגאולה קודם הומן, של בעתה, אלא בסוד זכו אחישנה (סנהדרין צח). צריכים לעורר אותה באהבה ויראה בזכות גדול כראוי, ואם לא, לא יעוררו אותה זהו שכתוב השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה וגר (זהר שמות אות קל"ג).

קמד) דאומאה איהי דלא וכר: כי שבועה

קמא) ובגין דא עתיד וכר: ומשום זה עתיד הקב"ה לקחת נקמה מהם, ולהעביר אותם מן העולם, כי הס"ם והנקבה שלו שהיא לילית ונקראת מלאך המות. כמ"ש חז"ל (בבא בתרא ט"ז) הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות. היצר הרע של הנקבה הוא עם הזכר, כי בחטא עץ הדעת נבחן, שאדם הראשון השפיע השפע הקדושה אל אשת סמאל, שהיא לילית, ועירב הקדושה בטומאה. ויצר הרע של הזכר שהוא סמאל, עם הנקבה שהיא חוה. כי סמאל' השפיע הוזהמא שלו אל חוה.

קמב) והאי מנא לן וכר: שואל, זה שלילית פיתה את אדם, וסמאל' פיתה את חוה, מנין לנו, ומשיב, זה מוכיח הפסוק, שכתוב אצל אדם בעצבון תאכלנה, לשון נקבה, דהיינו שנענש מדה כנגד מדה, אדם חטא בנקבה (דפו"י דף ט"ח ע"א)

קמה) וכד מטא זמנא לנקמא מניה. שלהובין דאשא נפקין מהאי י"ה. כד"א ב רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה. ואינון שלהובין דאיש ואשה. דתמן. א"ש א"ש, ותמן י"ה.

קמו) איש: כד"א, א י"י איש מלחמה. דנטל נוקמין מפרעה ומעמיה. אשה: דא שכינתא. דאתמר בה. ד מצא אשה מצא טוב וגומר. קמו) ד"א שימני כחותם, כ"ח ת"ם. כ"ח: דא שכינתא עלאה. כ"ח

מסורת הזהר

ב) (שה"ש ח' ו) תקונא קדמאה אות ז'. ג) (שמות ט"ו ג) זהר נח אות י"ה צ"ד. ד) (משלי י"ח כב) תקונא ארביסר אות י"ד צ"ר.

מעלות הסולם

שלקח נקמות מפרעה ומעמו. אשה זו השכינה היינו מלכות, שנאמר בה מצא אשה מצא טוב וגר.

פירוש: יש דינים הנמשכים מנקודת ההולם שבקו הימין דבינה, שבהם נאחו ז"א, ונתקנים להמשכת חסדים לבד, ויש דינים שבקו השמאל דבינה הנמשכים מנקודת השורוק, והם להמשכת הארת חכמה בלבד ובהם נאחזות המלכות כשהיא במצב דאב"א עם ז"א, וע"י התקון של מסך דחירק שמסכתו נעשה היחוד של הימין והשמאל, בסוד הקו האמצעי המכריע ביניהם, ומגביל את השמאל שלא יאיר רק ממטה למעלה, אז עולים זרין למקום אר"א, ז"א במקום אבא, והנוקבא במקום אמא, ואבא שה"ס י' מתלבש בתוך הא"ש של ז"א, ונעשה איש, וה' של אמא משלימה את א"ש של מלכות ונקראת אשה. כי האש שבקו השמאל משלמת את החסדים דז"א בהארת חכמה. וכן אש השמאל נשלם ע"י הימין בחסדים. וז"ס שאמרו ז"ל (סוטה יו.) איש ואשה זכו שכינה ביניהן וכי' (עיי"ש בפירש"י) שחוזרים זרין פב"פ ומאירים כמו אר"א. ולהיות שבעת הגלות קליפת עמלק מונעת את זוג זרין פב"פ, לכן הקב"ה ינקום ממנו, ושללהובין דאשא נפקין מהאי י"ה וכו' בסוד אל קנא ונוקם.

קמו) ד"א שימני כחותם וכי': פירוש

אחר

שבעה היא שנשבע הקב"ה שאינו שורה על הכסא, שהוא עולם הבריאה, (ע"ן בסולם בפירוש לרע"א מהימנא פרשת אחרי אות ל"ג) עד שיקח נקמה מעמלק, שחלל שתי אותיות שהן י"ה, שה"ט יראה וראה, (רע"מ פרשת נשא אות ל"ז) היוצאות מן מצות מיל"ה, כלומר הנמשכות ע"י מצוה זו, בסוד מ"ל י"ה, ופריעה ה"ט פרע י"ה, (שער המצות פרשת לך לך, ע"ח ח"ב שער האונאה פ"א) ומשום זה כתוב, כי יד על כס י"ה וזו א' החסר מן כסא וכתוב כס, כמו שאמרו ז"ל אין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק (תנחומא סוף פרשת תצא, רש"י פרשת בשלח).

קמה) וכד מטא זמנא וכי': וכשיגיע הזמן לנקום ממנו, שלהביות של אש יוצאות מ"ה זה, שהוא הארת החכמה היוצאת מקו שמאל דבינה, כמו שאתה אומר רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, כי הארת חכמה דשמאל מתגלה עם דינים קשים המתלולים עמה לאלה הרוצים להמשיכה ממעלה למטה, והדינים אינם נשקטים אלא עד שמתחיל שליטת החסדים. והן השלהביות של איש ואשה, שהם זרין, ששם אש אש, שהם ב' מינים של דינים, הנקראים אש, ושם שורה י"ה. שהם אר"א.

קמו) איש כד"א ה' וגר': איש שה"ס ז"א הוא כמו שאתה אומר ה' איש מלחמה,

(דפו"י דף ס"ח ע"א)

מ"ה מן חכמה, ועלה אתמר ה) ועתה יגדל נא כח י"י. ת"ם דא ישראל דלעילא, דעל שמיה אתקרי יעקב תם, כד"א ו) ויעקב איש תם.

קמח) ובגין דאיהו דיוקנא דחותם אמת דלעילא, אתמר ביה ז) תתן אמת ליעקב, ומאן דאשתדל באורייתא דאתקרי תורת אמת, דיוקניה חקוקה לעילא, בהוא חותם אמת.

קמט) ומאן דמשקר בה, כאלו אפיל אורייתא לתתא, הה"ד ח) ותשלך אמת ארצה, ובההיא זמנא נפיל דיוקניה וחותמיה לתתא, ונפיל מזליה ואסתלק ההוא כח מניה.

קנ) בההוא זמנא, סמא"ל וחיליה, דאינון חיוון ובעירן ועופין מסאבין, רדפין אבתריה, הה"ד ט) וילכו בלא כח לפני רודף.

מסורת הזהר

ה) (במדבר י"ד יז) הקדמת ת"ז אות ס"ח צ"י. ו) (בראשית כ"ה כז) תקון כ"א אות שע"ו צ"א. ז) (מ"ב ז' כ) הקדמת ת"ז אות צ' ציון מ'. ח) (דניאל ח' יב) זהר בראשית אות רל"ז צ"ב. ט) (איכה א' ו) הקדמת ת"ז אות ס"ט צ"ל.

מעלות הסולם

שהוא הצורה של חותם האמת שלמעלה, כי ע"י הארת החכמה שמתגלה בטבעת החותם נעברות כל הקליפות המשקרות בשמא דמלכא והאמת מתגלה, נאמר בו תתן אמת ליעקב, כמ"ש בזהר (פרשת האזינו אות ר"י) מאי באמת בחותמא דגושפנקא דמלכא דהוא שלימו דכלא, הה"ד תתן אמת ליעקב חסד לאברהם עי"ש. ומי שמשדל בתורה שנקראת תורת אמת, צורתו חקוקה למעלה באותו חותם האמת, שהוא ז"א.

קמט) ומאן שמשקר בה וכר: ומי שמשקר בה, ואינו מקיים את מצוות התורה, הריהו כאלו השליך התורה למטה, זהו שכתוב, ותשלך אמת ארצה, ובעת ההיא נופל צורתו וחותמו למטה, ונופל מזלו שהוא שרשו למעלה, ומסתלק ממנו, כח ההוא, דהיינו אור הבינה, המרומז בכ"ח אותיות של מילוי המילוי של שם הוי"ה.

קנ) בההוא זמנא סמא"ל וכר: בעת ההיא

אחר שימני כחותם, כחותם: בו ב' תיבות: כת, תם, ומפרש כח: זה השכינה העליונה, היינו בינה, שנקראת כ"ח מ"ה, מן חכמה, והיינו: כי שם מ"ה הוא במילוי של יו"ד אותיות שה"ס חכמה, כנודע שד' אותיות הפשוטות של שם הוי"ה ה"ס כתר, וי' אותיות השם במלוי כגון יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ה"ס חכמה, וכ"ח אותיות מילוי המלוי ה"ס בינה, כזה: יו"ד, וא"ו, דל"ת, ה"א, אל"ף, וא"ו, אל"ף, וא"ו, ה"א, אל"ף, ועליה היינו על הבינה כתוב ועתה יגדל נא כח ה', תם: זה ישראל שלמעלה דהיינו ז"א, שעל שמו נקרא יעקב שהוא מרכבה לד"א, תם כמו שאתה אומר ויעקב איש תם, שה"ס הקו האמצעי, שע"י המסך דחירק שבו, הוא מכריע את הקו השמאל ונכלל בקו הימין ואז מתהפך מאותיות מת שנאמר בעשו שאמר הנה אנכי הולך למות לאותיות תם שמאירים ע"י ב' האורות הן חכמה והן חסדים שזה כולל כל השלימות.

קמח) ובגין דאיהו דיוקנא וכר: ומשום

(רפ"י דף ס"ח ע"א)

קנא) אם תב בתיובתא, תב ההוא כח לגביה, דאיהי שכינתא עלאה. בההוא זמנא אתקיים ביה י' ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך. מאי אדם, הא אוקמוהו אל תקרי אדם, אלא אדום. ולאומים ולאום מלאום יאמץ. ◦

קנב) בההוא זמנא, אומה דישראל יתקפון מ על אומה דעשו, בחילא דהאי כח. דאתלבש בשבע תיבין דעובדא דבראשית, כ"ח אתוון שכינתא עלאה. שבע תיבין כלילן בשכינתא תתאה.

קנג) והאי כ"ח, איהו רזא דכ"ח פרקין ד"י אצבעות, דבהון ז' והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, ובגין דא אוקמוהו ז"ל, למי נושאים כפים לרום השמים דצריך האי כח לסלקא ליה לגבי חכמה, נ דאיהו רום שמים. ואיהו יוד קא ואו קא, דשארי ב"י אצבעאן, על האי כח, ואיהו חכמה: כ"ח מ"ה.

חלופי גרסאות

מ נ"א יתגברון (דפו"י).

נ נ"א ודא איהו (קושטנדינא ליחרנו).

מסורת הזהר

י' (ישעיהו מ"ד ד).

כ' (בראשית כ"ה כג) זהר בלק אות קכ"א צ"ו.

ז' (שמות י"ז יא) זהר ויחי אות תשכ"ה צ"ד.

מעלות הסולם

ברא, אלקים, את, השמים, ואת, הארץ. כ"ח אותיות, שבפסוק זה, הם רומזים לכ"ח אותיות של השכינה העליונה. דהיינו מילוי המילוי של שם הוי"ה שה"ס בינה. שבע התיבות של הפסוק בראשית וגו' שהן מצירופי כ"ח אותיות של בינה הן כלולות בהשכינה התחתונה שהיא מלכות, שבה מתגלה האור של תשע ספירות הראשונות. (עיין לעיל בהקדמת תקוני הזהר מן אות רפ"ו מאמר חכס לב ל"ב נתיבות).

קנג) והאי כח איהו וכר: וכח זה הוא סוד של כ"ח הפרקים של עשר האצבעות, שבב' הידים שה"ס חסד וגבורה, ימין ושמאל, שבכל אצבע יש ג' פרקים ובאגודל ב' פרקים. הרי בכל יד י"ד פרקים ובשתי הידים הם כ"ח. שבהם כתוב, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, כי משה ה"ס תפארת שה"ס הגוף שבו נאחזות ב' הידים זלעת גדלות הן נעשות לחב"ד בסוד שאו ידיכס קודש, שחסד עולה

היא, סמאל' וחיליות שלו, שהם החיות והבהמות והעופות הטמאות, רודפים אחריה, (שבת קנ"א): זהו שכתוב, וילכו בלא כח לפני רודף.

קנא) אם תב בתיובתא וכר: ואם הוא חוזר בתשובה, חוזר אותו הכ"ח מן הבינה שהיא השכינה העליונה אליו. בעת ההיא מתקיים בו הכתוב, ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך, שהקב"ה נותן אדם אחר כופר במקומו, שואל מי הוא האדם שנותן הקב"ה תזותיו, ומשיב הרי העמידוהו (ברכות ס"ב): אל תקרי אדם אלא אדום. ולאומים תחת נפשך זהו שכתוב ולאום מלאום יאמץ, שהם זרעו של עשיו (זהר בלק אות ל"ח).

קנב) בההוא זמנא אומה וכר: בעת ההיא שיתקיים הכתוב ולאומים תחת נפשך, יתגברו אומה של ישראל על האומה של עשיו, בחיל של כ"ח זה מבינה, שהתלבש בשבע תיבות שבפסוק ראשון שבתורה, בראשית,

(דפו"י דף ס"ח ע"א)

קנד) והאי כח. עליה אתמר (+) מ) ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך. לעמוד: ס בצלותא בעמידה. בהיכל המלך סתם. דא אדני. דסליק לחושבן היכל.

קנה) והאי כ"ח איהו רזא דיקר"ק אלקינו הוי"ה. כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. ועליה אתמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו. ע דאיהו כח דאתלבש בתרין דרועין. דאינון חסד וגבורה.

קנו) וצריך לסלקא ליה לגבי י'. דאיהו רום שמים. ולנחתא ליה לגבי ר. דאיהו שמים.

קנז) דעליה אתמר. ו) ואתה תשמע השמים. כד נחתא ליה לגבי עמודא דאמצעיתא. למפרק בה לישראל בנוי. פ וכד סליק לה לגבי רום השמים. דאיהי י'. למיטל נוקמא מעמלק.

חלוסי גרסאות

- ס ג"א צלותא (מנטובה).
- ע ג"א ואיהו (כיאור הגר"א).
- פ ל"ג וכד (קושטנדינא).

מסורת הזהר

- מ) (דניאל א' ד) תקונא תמני סרי אות נ"ה צ"ג.
- ו) (מלכים א' ח' לב) תקונא שביעאה אות ג' צ"ב.

מעלות הסולם

ז"א, והיכלו. זה הוא שם אדניי היינו המלכות שעולה לחשבון היכל.

קנה) והאי כ"ח איהו וכר: וכן זה של בינה. הוא סוד של הוי"ה אלקינו הוי"ה. שיש בשמות אלו י"ד אותיות. שבקו הימין. כוז"ו במוכס"ז כוז"ה. שהן י"ד אותיות שניות אל השמות הוי"ה אלקינו הוי"ה וה"ס קו שמאל. ועליו למדנו (במסכת שבת קי"ט:): כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו. שהוא כ"ח אותיות מילוי המילוי של שם הוי"ה שהתלבש בשתי הזרועות שהן חסד וגבורה דהיינו ב' ידים. שלעת גדלות הן נעשות לחכמה ובינה.

קנו) וצריך לסלקא ליה וכר: וצריכים להעלותו את הכח שהוא הידים דבינה. אל י'. של השם שהיא כוללת הפרצוף א"א ואו"א עלאין שהוא רום שמים. ולהורידו אל ר' שה"ס ז"א. שהוא נקרא שמים.

קנז) דעליה אתמר ואתה וגר: כי עליו היינו על ז"א שנקרא שמים. נאמר ואתה תשמע

עולה לחכמה וגבורה לבינה. ותפארת לדעת. ומשום זה העמידוהו חז"ל (ספר הבהיר אות קל"ט) למי נושאים כפים. לרום השמים. שצריכים להעלותו לכח זה. שהוא בינה. אל החכמה. שהוא הפרצופים א"א ואו"א עלאין הנקראים רום שמים. כי שמים ה"ס ז"א. ורום שמים ה"ס א"א ואו"א עלאין. והוא שם יר"ד ה"א וא"ו ה"א. דהיינו ז"א במוחין דגדלות המרומזים בשם מ"ה. השורה בעשר אצבעות של ב' הידים שהם חסד וגבורה. העולים לעת גדלות לחכמה ובינה. בסוד שאו ידכס קודש. על כח זה. כי ב' פעמים י"ד בגימטריא כ"ח. הוא חכמה: שבה אותיות כ"ח מ"ה דהיינו בינה שחזרה לחכמה והעלה עמה את ז"א שה"ס אדם בגימטריא מ"ה.

קנד) והאי כח עליה וכר: וכן זה. שה"ס מילוי המילוי של שם הוי"ה. עליו נאמר, ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך. לעמוד: פירושו בעמידה בתפלה. שבה היחוד של זרין בהיכל המלך סתם. ולא כתוב איזה מלך. והיינו (דפ"י דף ס"ח ע"א י') דף ס"ח ע"ב)

קנח) ודא איהו ט) והיה כאשר ידים משה יד"ו, ואיהו יד ו'. ואיהו י"ד.
ואיהו י"ה. ולבתר נחית האי כ"ח לגבי וא"ו, דאיהו י"ג מכילין דרחמי,
למפרק לבנוי דישראל, כד"א ט) וברחמים גדולים אקבצך.

קנט) וכ"ח בהאי וא"ו אשתלים ואתעביד א"ם, בההוא זמנא פ) כי
היא היתה א"ם כל ח"י, ודא ח"י עלמין, דבה אתמלא ואשתלים, בח"י ברכאן
דצלותא.

קס) ה"א ה"א תליין מן צ ב' ה"ה. דאינון ה"א ה"א, בחושבנא י"ב. ק
ומנייהי תליין אתוון כפולים, ואינון תליין מן תריין ה"ה פשוטות, ובהון סלקין
לחושבן י"ד, ודא איהו צ) כי י"ד על כס י"ה.

חלופי גרסאות

צ ל"ג ב' (מנטובה קושטנדינא ליורני).
ק ג"א ומנייהו (מנטובה וילנא).

מסורת הזהר

ט) (שמות י"ז יא) לעיל אות קניג צ"ל.
ט) (ישעיהו נ"ד ז) לעיל אות קכ"ט צ"ה.
פ) (בראשית ג' כ) השמטות מספר הזהר אות שע"א
צ"ג. צ) (שמות י"ז טז) לעיל אות קמ"ד צ"א.

מעלות הסולם

ו' של ז"א נתמלא וא"ו שבגימטריא י"ג
שהוא י"ג מדות הרחמים כי הוא עולה אל
הדיקנא עלאה דא"א וקונה שם י"ג התקונים
של הדיקנא דא"א, כי התחתון העולה לעליון
נעשה כמוהו. לגאול לבני ישראל, כמו שאתה
אומר, וברחמים גדולים אקבצך.

קנט) וכח בהאי וא"ו וכ"ח שה"ס
ב' הידים ימין ושמאל דבינה, בוא"ו זה שה"ס
ז"א משתלם, בסוד תלת מחד נפקי, אשר ז"א
עולה ומכריע בין ב' הידים, והם נשלמים
ע"י ונעשו לחב"ד, אז חד בתלת קיימא
ונעשית לא"ם, כי ז"א מקבל מבינה המוחין
ונעשית. כאם המגדילה את בנה, ומעטרתו בכל.
בעת ההיא נאמר על בינה, כי היא היתה א"ם
כל ח"י, כי הוא משפיע לז"א המוחין דחכמה
שהם נקראים אורות דחיה, וזה ח"י העולמים,
שבה מתמלא ז"א ומשתלם, בח"י ברכות
התפלה, שה"ס המוחין דחכמה המאירים
במלכות הנקראת תפלה.

קס) ה"א ה"א תליין וכ"ח: ה"א ה"א
של

תשמע השמים, כשמוריד לו הכ"ח של הבינה
הנקראת שמינה אל העמוד האמצעי שהוא
ז"א, לגאול בה לישראל בניה וכשמעלה אותה
אל רום השמים, שה"ס א"א ואו"א עלאין
שהיא י' של שם הוי"ה, לקחת גקמה מעמלק,
כי המוחין הנמשכים, לישראל הם אורות החיים
וגאולה, ולסט"א הם מיתה ונקמה.

קנח) ודא איהו והיה וגו': והו מ"ש
היה כאשר ידים משה יד"ה, והוא סוד י"ד
ו', דהיינו ד' אותיות הפשוטות של שם שם
הוי"ה וי' אותיות המילוי ששניהם בגימטריא
י"ד וה"ס האורות של נפש רוח בכלים דכתר
חכמה, שבעת קטנות של ז"א שעולה למ"ן
לעורר זווג למוחין דגדלות. והוא יר"ד,
כשעולים למ"ן לבינה ובינה חוזרת לחכמה
שהיא י' של השם ובמלואה ו"ד שהם שורשי
זו"ן. והוא י"ה, כי ו' ד' שבמילוי י' הן צורת
ה' שה"ס חכמה שנעשתה לבינה, לצורך זו"ן.
ואח"כ יורד כח זה, שה"ס ב' ידים דבינה,
אל וא"ו שה"ס ז"א, ובעת קבלת המוחין
דפריי דף סיח ע"ב)

קסא) וכן ואו י"ג ר מכילין, דתליין מן ר"ו פשוטות. ובה אשתלים י"ד. ודא איהו ק) יד ליד לא ינקה רע, דא עמלק. לעילא ותתא נטיל נוקמא מניה, נטיל נוקמא לעילא בי"ד, ולתתא בי"ד.

קסב) ודא איהו ה) הנה י"ד י"י הויה וא"ו ה"א ה"א עם ש וה"ה אינון כ"ח, יר"ד כ' ותליין מן יר"ד פשוטה הרי כ"א, כחושבן אקי"ק, וסליק כלא מ"ט אנפין דאורייתא.

קסג) ח כגוונא דא כ"ח דאיהו תמניא ועשרין, אקי"ק דאיהו כ"א, הרי מ"ט, וכלא יר"ד ק"א וא"ו ק"א יקו"ק. יוד קא ואו קא מ"ה, יקו"ק ד', סליק מ"ט.

חלופי גרסאות

ר ליג מכילין (מנטובה ת"ז הגר"א).
ש נ"א ר' ר' ה"א וה"ה (דפו"י) נ"א ר' ה"א עם
ר' נ"א ר' וה"א ה"א וה"א (ימ"ן) נ"א וא"ו י' ה"א
ה"א ה"ה (ביאור הגר"א) נ"א וא"ו ה"א ה"א (אור
ישראל). (ת) ליג כניד (קושטנינא הראשון).

מסורת הזהר

ק) (משלי י"א כא) זהר כי תשא אות ע"ה צ"א.
ר) (שמות ט' ג) הקדמת ת"ז אות ק"צ ציון ק'
ואות ר"ה.

מעלות הסולם

מלכי האדמה על האדמה. נוטל נקמה למעלה בי"ד, ולמטה בי"ד.
קסב) ודא איהו הנה וגו': זהו שכתוב, הנה יד י"י הויה, וא"ו ה"א ה"א, של מילוי שם מ"ה עם ג' אותיות הפשוטות וה"ה, הם עולים מספר כ"ח, עם יר"ד של שם מ"ה בגימטריא כ', ותלויות מן י' פשוטה של שם הו"ה, הרי כ"א, כחשבון שם אהי"ה, והכל היינו כ"ח וכ"א עולה מ"ט, שה"ס מ"ט פנים שבתורה שה"ס ז"א.

קסג) כגוונא דא כ"ח וכר': כעין זה כ"ח, שהוא עשרים ושמונה, עם מספר של ד' אותיות אהי"ה שהוא כ"א, שה"ס המוחין הבאים מבינה, הרי הם מ"ט, וכלם מאירים לזו"ג, שהם סוד יר"ד ה"א וא"ו ה"א, שה"ס ז"א. הו"ה פשוטה שה"ס המלכות. ויש בהם מ"ט, יר"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה, שבגימטריא אדם שה"ס ז"א. הו"ה פשוטה ה"ס ד' שהיא מלכות

של שם מ"ה, שהו"א יר"ד ה"א וא"ו ה"א, תלויות מן ב' אותיות ה' ה' של הו"ה פשוטה, שהן במילואן באלפין ה"א ה"א, שהן בחשבון י"ב, ומהן תלוי, כלומר שהם השורשים, לאותיות הכפולות שהן מנצפ"ך, והן תלויות מן ב' ההי"ן הפשוטות, ובהן היינו עם חשבון ב', של ב' ההי"ן הפשוטות, הן עולות לחשבון י"ד, וזהו שכתוב כי י"ד על כס י"ה.

קסא) וכן ואו י"ג וכר': וכן סוד ואו של שם מ"ה, בגימטריא י"ג ורומזת ל"ג מדות הרחמים, המאירות מדיקנא דא"א לז"א. התלויות מן ר"ו הפשוטות שהן תפארת ויסוד, ובה היינו עם הכולל מושלם למספר י"ד. וזהו שכתוב יד ליד, דהיינו הי"ד של ה"א ה"א, ויר"ד של וא"ו עם הכולל, לא ינקה רע זה עמלק, שנקרא רע. למעלה ולמטה נוטל הקב"ה נקמה ממנו, כמו שאמר הכתוב יפקוד ה' על צבא המרום במרום, ואח"כ ועל (דפו"י דף ס"ח ע"ב)

קסד) לבושא דיר"ד חסד, לבושא דה"א גבורה, לבושא דוא"ו תפארת, לבושא דה"א מלכות.

קסה) נצח קשורא דיליה חסד, הה"ד ש) נעימות בימינך נצח. הוד קשורה דיליה גבורה. צדיק קשורה דיליה עמודא דאמצעיתא, דגוף וברית חשבינו חד, מלכות שלימו דלהון. איהי שלימו דעלאין ותתאין.

קסו) כתר עליון דא איהו שלימו דחמשין שערי בינה. ודא איהו דלא אתייהיב למשה, דעליה איתמר ת) נתיב לא ידעו עיט. ועליה אז"ל במופלא ממך אל תדרוש וכו', בגין דאיהו מקור דלית ליה סוף ובמקורא דלית ליה סוף, מאן יכיל לאשגא ולאשכחא ליה. א

קסז) קם סבא ושאל, ואמאי אתקשר נצח עם חסד, כמה דאוקימנא א) נעימות בימיניך נצח, וכן הוד עם גבורה. אלא בגין ב ימינא דדרועא ימינא לא אית ביה אלא ג' פרקין, וכן בשמאלא, ובגין דא אתקשר שוקא ימינא דאית בה תלת פרקין, עם דרועא ימינא לשריא ביה ה"א. וכן דרועא שמאלא עם שוקא שמאלא ג לשריא ביה ה"א.

קסח) וכן גוף וברית אינון ר' ו', ושריא בהון א, דאיהי אימא, ואתעבידו י"ג וא"ו.

חלופי גרסאות

ש) (תהלים ט"ז יא) זהר משפטים אות תע"ג צ"ג. א נ"א מוסיף סופא (מנטובה) ובדפו"י בסוגריים.
 ת) (איוב כ"ח ז) תקונא תמני סרי אות קיס צ"ד. ב נ"א ל"ג ימינא (מנטובה קושטנוניא ליוורנו וילנא.
 א) (תהלים ט"ז יא) לעיל אות קס"ה ציון ש'. ג נ"א דשריא (מנטובה).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מלכות. וכשהם בוווג יחד מ"ה וד' הם עולים מ"ט.
 ביאור המאמר : נודע שזר"ן מצד אצילותם אינם ראויים למוחין, משום שמלכות דצמצום א' רובצת עליהם שאינה ראויה לקבל אור. ובאופן זה לא היה קיום לזר"ן ולכל העולמות הנמשכים מהם. ובכדי שהעולמות יוכלו להתקיים, העלה המאציל את מלכות לבינה, ונעשית אחת עם הבינה, ואז נעשו זר"ן ראויים (דפו"י דף ס"ח ע"ב)
 למוחין. והנה מטעם זה נשתנה השמות של חכמה ובינה לאבא ואמא, (כמבואר בתלמוד עשר הספירות חלק ר' א"ת ל"ב) שחכמה הוציאה את הבינה לחוץ כדי להשקות את הגן ולינקא ליה, ואי אפשר להתהוות שום מוח לזר"ן עד שתצא אמא לחוץ ע"ש. ותיקון זה נבחן, שחכמה דראש הנקראת עינים, הוציאה לבינה דראש, דהיינו לז"ת דבינה שהם שורשי זר"ן שבבינה, שנקראים אזן, לחוץ

קסט) יו"ד שריין בעשר אצבען דידין, ובעשר אצבען דרגלין, משום דאתחלתא דשמא קדישא מחכמה שריא, דאיהי באצבען.

קע) כתר עלאה שריא ברישא דבר נש, דתמן מחשבה סתימאה. וכמה דמחשבה איהי סתימא, כך איהו סתים, אין סוף אתקרי מלגאו. כתר עלאה מלבר, כתר דרישא עלאה.

קעא) ארבע יסודין דגופא בהון שריא יקו"ק, ודא איהו ב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו: דא נשמתא קדישא, דאיהי עולם המחשבה. יצרתיו: דא רוח ממלא, דמיניה חיוון ד ממללין. עשיתיו: דא נפש, ה דמתמן עשייה, דשריאי ברמ"ח פקודין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב) (ישעיהו מ"ג ז) לעיל אות י"ח ציון כ"י. ד נ"א חיון (דסו"י). ה נ"א דתמן (מנטובה קושטנדינה וילנא ליורנו).

מעלות הסולם

לחוף מראש, היינו לבחינת גוף, כי ג"ר דבינה לקח חכמה לבחינת נוקבא שלו הנקראת נקבי עינים. ומכח זה גם ז"ת דתפארת שה"ס בינה דגוף שהם ב' שלישי תפארת שמחזה ולמטה, יצאו לחלל פנוי לגמרי שהוא לאחר נקודת הסיום. וזה היה כדי להשקות את הגן שה"ס זרין, כי בזה נעשה אפשרות להמשיך מוחין (דפו"י דף ס"ח ע"ב)

לז"א, וז"א לנוקבא, בסוד הכתוב מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש. וכיון שחכמה ובינה נתמעטו כל כך בשביל זרין לכן הם נקראים בשמות אבא ואמא, מדמיון אב ואם שאינם משגיחים לעצמם, אלא לגדל את הבנים.

(ע"כ הפירוש הנמצא בכת"י).